

Priscien, Théodore (pseud. Octavius Horatianus) / Albucasis / Abulcasis / Aboul Kasim al-Zahravi. Octavii Horatiani Rerum medicarum libri quatuor. I Logicus, de curationibus omnium ferme morborum corporis humani... II. De acutis et chronicis passionibus... III. Gynecia, de mulierum accidentibus et curis eorumdem... IV. De physica scientia, experimentorum liber. Per Heremanum comitem a Neuenar, integro candori nuper restitutus autor. Albucasis,... Libri tres I. De cauterio cum igne et medicinis acutis per singula corporis humani membro... II. De sectione et perforatione phlebotomia, et ventosis ; de vulneribus et extractione sagittarum... III. De restauratione et curatione dislocationis membrorum...

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)

Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist>

Argentorati [Strasbourg] apud J. Schottum, 1532.

OCTAVI
HORATIANI

rerum Medicarum LIB. Quatuor.

-
-
- I. Logicus, De curationibus omnium ferme morborum corporis humani, ad Euporistum. 1
 - II. De Acutis & Chronicis passionibus, ad eundē. 31
 - III. Gynecia, De Mulierum accidentibus, & curis eorundem, ad Victoriam. 72
 - III. De Physica scientia, Experimentorum liber, ad Eusebium filium. 80

Per Heremānum Comitem a Neūenar, integro candori nuper restitutus Autor.

ALBVS
CASVS CHIR

VRGICORVM omniū Primarij, LIB. tres.

-
-
- I. De Cauterio cum igne, & medicinis acutis per singula corporis humani membra. Cum Instrumentorum delimitatione. 119
 - II. De Sectione & Perforatione, Phlebotomia, & Ventosis. De Vulneribus, & extractione sagittarū, & ceteris similibus. Cum formis Instrumentorū. 149
 - III. De restauratione & curatione dislocationis mēbrorum. Cum typis item Instrumentorum. 177

Cum gratia & Priuilegio Cæs. Maiestatis ad Quinquennium.

ARGENT. apud Ioannem Schottum M. D. XXXII.

Octavia

Horatiana

Tractatus

- I. De febribus, de morbis, de curationibus...
- II. De morbis, de curationibus...
- III. De morbis, de curationibus...

Alba

Casti

Castri

- I. De morbis, de curationibus...
- II. De morbis, de curationibus...
- III. De morbis, de curationibus...

Alba Castri

Reuerendiss. in C H R I S T O Patri ac domino, domi-
no Heremanno, sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archi-
episcopo, sacri Romani Imperij per Italiam Ar-
chicancellario, Principi Electori, Vuest-
phaliæ, & Angariæ Duci, Lega-
toq; nato. &c. domino
meo gratiosissimo

Audio, reuerendissime domine, tuam amplitudinem, quicquid tem-
poris a grauissimis Coloniensis dioceseos curis suffurari possit, Medi-
cinæ cognitioni libenter impendere solere. Quod quidem studij genus,
ut patruus meus Heremannus Comes a Neüenare, clarissimus sane
uir, pro sua uirili promoueret, aliquot eius artis autores, undecūq; sum-
ma cura collegerat, quos a mendis repurgatos in lucem studiosis emit-
teret. Ex quibus & hunc OCTAVIUM HORATIA-
NUM innumeris mendis scatentem, diligenter emaculatur, T. A. abso-
lutum opus consecraturus, ni partim isti operæ imperfectæ adhuc, par-
tim T. celsitudinis negocijs Augustæ Vindellicorum ante diem immor-
tuus esset. Nihilominus ut intelligeret T. D. quam studiose in hoc Scri-
ptore esset aduigilatum, uolui ego T. A. pro Patruo meo eundem Scri-
ptorem, utcūq; purgatum, dedicare. Quem spero pergratum futurum:
cum quod ad palatum faciet: tum quod est e corruptio fere in integrum
restitutus. De ipsius uero uita quum nihil certi, nobis saltē, constet, sty-
lus tamen Africanum indicat. Tractat autem omnia fere argumenta,
titulisq; Librorum iisdem quasi utitur quibus Aurelianns alter. Præ-
ceptorem habuit Vindicianum, qui archiaterus fuit Imp. Valentinia-
ni, quemadmodum lib. 2. ad Eusebium filium testatur. Ego R. D. cum
ingenij uires ætate & iudicio mihi creuerint, mea (quod aiunt) Miner-
ua, partum opus offeram. Dominus interim seruet nobis T. A. diu in-
columem, cui me uelim quam commendatissimum. Datum Bedbur-
gij, Anno Domini M. D. XXXI. Pridie natiuita-
tis Ioannis Baptistæ.

Infra fol.
st. b.

Reuerendissimæ P. T.

deuotus,

Heremannus ex Comi-
tibus de Neüenare.

I N D E X Capitulum & earū rerū quæ scitu digniora.

A B O R T I V I ¶ A

De Acoris	4
Acopum Dyacissum	86 c
De Alopetiosis	5
Ad Alopetias	102 d
Anni quatuor tēpora	92 d
Ano accidentia	25
Antidotū Dyarobum ad pectoris, stomachi, iecoris, splenis, & omnium interaneorum dolorem	85 b
Antidotum ad digestionem, prouocationem urinæ, & colum.	ibi.
Antidotū ad omnes dolores interaneorum	86 c
De Apoplecticis	38
De Apum, ceterorūq; animam lū percussibus	23
Et turpibus ac latentibus receptis.	60.
De Artriticis	69, 75
De Atrophia	15
Ad Auriculæ dolorem	91 b
Aurium causationes	7
Ad Auriginem	98 d
Et Auriginosus	91 a
Ad Anrium dolores	88 c, 93. b

C A L I G I N I S ¶ C

Caliginis remedia	100 c
Capillorum infectiones	2
Et ut nigrescant	87 a
Capilli ut crescant	3, 87 a
Ad Capillorum defectionem ex ægritudine	4
Ad Capillos cadentes	3
Capitis querelæ	44, & seq.
Ad Capitis dolorem	81 b, & 93 b
Ad Calculum	90, 91 a, 100 d, & seq.
De Carbunculis	18
De Cardiacis	42
De Catarro	50, & seq.
Cerebri natura	109 a
De Cholera	45
Cibi & potus distributio, & operatio	111 a b
De Colicis	36
Ad Coli dolorem	191 b, 90 d, 94 d

De Conceptione	75
Ad Conceptionē	84, 100 c
Ad Cordis dolorem	91 a
Ad Cordis formidinē	95 a
Corporis humani partitio, & obseruatio	91 b

D E N T I U M ¶ D

Dentium curationes	14
Ad Dentium dolorem	100 c
Ad Dētionē infantium	102 d
De Diaphoreticis	42
Dyamoron Sebasti	86 c
Dyamoron simplex	60.
Dyacitrium	87 b
Dyaherpillū acopum	87 b
Dyaltheæ compositio, & uirtus.	89 b
Dyarobum ad pectoris dolorem.	85 b
De Dysentericis	64
Ad Dysentericos	86 d, & seq. 90 d, 97 a, 100 c
Vt infirmus Dormiat	94 c

E L E P H A N T I O S I ¶ E

De Empyicis	54
De Epaticis	56
Ad Epar	90 c, 91 a, 96 c
Epilepsiæ causa	112 c
De Epilepticis	46
Contra Epilepsiam	82 c
Vt Escam contineas	97 a

F A V C I U M ¶ F

De Febribus	32
Ad Febres	93 c d
Ad Febrē medullarē	60, d
De Furunculis	8
Ad Furunculos	99 a

G E N I C U L O R Ū ¶ G

Dolor	98 c
De Gonorrhia	80

H E M I G R A N E A E ¶ H

Cura.	93 b, 102 d
Ad Hemitrytim.	85 a, 98 c d
Hemorrhōia matricis	79
Ad Hemorrhoides.	86 d, 99 a
De Herniosis	25
Homini in utero figuratio, & clementum	107 a b
Hordiolum oculi	91 a
Ad Hyrcosus	97 a
De Hydropicis	66
Hydropis generatio	113 b
Ad Hydropem	88 c d
De Hydrophorbicis	38

H Y G G E O P A T I O ¶ I

mirabilis	24 c
Ericiæ descriptio & cura	37
De Igne sacro	2
Ad Ignem sacrum	99 a
De Iliacis	38
Vt non Infirmeris	69 d
Ad Interanea & febres	60, c
Ad Intestinorū dolorē	91 b
Ad Intestini exitum	96 d
Ad Iocinoris dolorem	97 a
De Ischiadicis	69

L A B I A ¶ L

crepitantia	14
Lapidis in uesica generatio.	101 b
Ad Lateris dolorem	91 a, & 96 c
De Lethargicis	34
Linguae natura	108 d
Liquaminis confectio	102 d
Ad Luem potio	85 a
De Lumbricis	68
Ad Lumbricos	84 d, 87 a, 90 c, 95 b
De Luxationibus	70
Ad Luxatum	98 c

M A M M I L L A R U M ¶ M

partum dolor	78
Ad Māmillarū dolorē	91 a
De Matricis prefocatione	75
De Matricis inflatione	74
De Matricis hemorrhōia	79
De Matricis uulneribus	60.
Ad Matricem, & menstruæ prouocationē	83 b, 84 d, 101 b
Medicinæ partitio	101 b
De Melancholicis	48
De Menomenis	60.
Ad Morbū regiū	101 b, 102 a
Ad Morsum serpētis	95 b

N A R I V M ¶ N

Nariū fluxus sanguinis	60.
Ad Nauseam	97 a
De Neureticis	64

O C V L O R Ū ¶ O

Causæ	10
Ad Oculos equi	102 c
Oleum bonū, & nigrū, suauissimum	100 c
Oris uitia	102 d
Oscitatio	102 d

P A N N I C U L I ¶ P

Cura	98 d
------	------

I N O C T A V I V M, & A L B V C.

<p>de Papulis 16 de Paralicis 49 de Paronichis 28. 95 a de Parotidis 7 Partium diuersus conca- pms 110 c d Palsi confectio 102 d Vt pauore equo tollas 102 c Ad Pediculosos 4 de Peripleumoniaciis 36, & 113 a De Pernionibus 27 Ad Perniones 84 d Philosophiani medicamentū mirabile 87 b De Phreneticis 33 De Phthificis 52 Ne Pili oculorum cane- scant. 98 c Pili ne nascantur 102 b De Pleureticis 35 De Podagricis 69 Ad Profluuium 90 c De Pruritu & Scabiē 28 Purgatio Fœminarū 109 b</p>	<p>Stertutatio 112 d Stomachi uaria acciden- tia. 59. & seq. Ad Stomachi inflationem folio 95 a Stomachi confortatiuū ibi. Ad Stomachum 100 c De Strophicis 39 Ad Suspirium 95 b De Synanchicis 37 De Syntexi 55</p>	<p>Cauterizatio in hemigranea antiqua 123 Cauteri. in dolore Auriū 124 Cauterizatio in Tortura eo. Cauterizatio in Apoplexia antiqua 125 Cauterizatio i Obliuioē eo. Cauterizatio in Paralisi & mollificatione eo. Cauterizatio in Epilepsia eo. Cauterizat. i Melācholia 126 Cauterizatio in aqua descen- dente ad Oculum eo. Cauterizatio in Lachrymis antiquis 127 Cauterizat. i fetore Nasi eo. Cauterizatio in mollificati- one Palpebrę eo. Cauterizatio Palpebrę cum pili inuersantur pungen- tes oculum eo. Cauterizatio cū medicina cō- burente in eodē casu 128 Cauterizatio in Fistula la- chrymali 129 Cauterizatio in fissuris La- biorum 130 Cauteriz. in fistulis Oris eo. Cauterizatio in Gingiuis, & Dentibus mollificatis 131 Cauterizatio in dolore Den- tium. eo. Cauteriza. in Strophulis 132 Cauterizatio in raucedine Vocis, & constrictione anhelitus. eo. Cauterizatio in ægitudini- bus Pulmonis & tussi eo. Cauterizatio in Titillico in dislocatione humeri 133 Cauterizatio Stomachi eo. Cauterizatio Epatis frigi- di. 134 Cauterizatio apostematis Epatis. 135 Cauterizatio in Pleuresi eo. Cauterizatio Splenis 136 Cauteriza. in Hydropisi. eo. Cauterizatio Pedū, & Cru- rum. eo. Cauterizatio in solutione Ventris. 137 Cauterizatio Hemorrhoi- darum. eo. Cauterizatio althelul post abscissionem eorum eo. Cauteriza. fistulæ in Ano 138</p>
T A L O R U M		
<p>De Phreneticis 33 De Phthificis 52 Ne Pili oculorum cane- scant. 98 c Pili ne nascantur 102 b De Pleureticis 35 De Podagricis 69 Ad Profluuium 90 c De Pruritu & Scabiē 28 Purgatio Fœminarū 109 b</p>	<p>Tactus quid sit 109 a De Testiū indignatione 24 Ad Tibiarū uulnera 98 c Ad Tineas capitis 99 a Troicisci Musæ 89 b Ad Tussim 94 c</p>	<p>Cauterizatio in aqua descen- dente ad Oculum eo. Cauterizatio in Lachrymis antiquis 127 Cauterizat. i fetore Nasi eo. Cauterizatio in mollificati- one Palpebrę eo. Cauterizatio Palpebrę cum pili inuersantur pungen- tes oculum eo. Cauterizatio cū medicina cō- burente in eodē casu 128 Cauterizatio in Fistula la- chrymali 129 Cauterizatio in fissuris La- biorum 130 Cauteriz. in fistulis Oris eo. Cauterizatio in Gingiuis, & Dentibus mollificatis 131 Cauterizatio in dolore Den- tium. eo. Cauteriza. in Strophulis 132 Cauterizatio in raucedine Vocis, & constrictione anhelitus. eo. Cauterizatio in ægitudini- bus Pulmonis & tussi eo. Cauterizatio in Titillico in dislocatione humeri 133 Cauterizatio Stomachi eo. Cauterizatio Epatis frigi- di. 134 Cauterizatio apostematis Epatis. 135 Cauterizatio in Pleuresi eo. Cauterizatio Splenis 136 Cauteriza. in Hydropisi. eo. Cauterizatio Pedū, & Cru- rum. eo. Cauterizatio in solutione Ventris. 137 Cauterizatio Hemorrhoi- darum. eo. Cauterizatio althelul post abscissionem eorum eo. Cauteriza. fistulæ in Ano 138</p>
V E N T R I S		
<p>De Reumatis fluxu 79 Ad Rigorem 102 c</p>	<p>Ad Ventris fluxum 95 a Contra Ventris obstipatio- nem. 95 b Ad Ventris solutionē ibi. De Veretri. i. naturę uitij 24 De Vesicę uitij 68 Ad Vesicę dolorē 83 a. 90 c Ad Vinosos 98 d. & seq. Vt Vinū bonum fiat 102 c Vocis natura 109 a De Vulneribus uarijs ex cau- sis infixis 19 De Vulneribus ex se nascen- tibus. 21 Ad Vulnera pedum 99 a Ad Vrinę difficultatē 87 De Vstione 17</p>	<p>modo sedetur 99 a. 98 c Ad Ventris fluxum 95 a Contra Ventris obstipatio- nem. 95 b Ad Ventris solutionē ibi. De Veretri. i. naturę uitij 24 De Vesicę uitij 68 Ad Vesicę dolorē 83 a. 90 c Ad Vinosos 98 d. & seq. Vt Vinū bonum fiat 102 c Vocis natura 109 a De Vulneribus uarijs ex cau- sis infixis 19 De Vulneribus ex se nascen- tibus. 21 Ad Vulnera pedum 99 a Ad Vrinę difficultatē 87 De Vstione 17</p>
R A G A D I A E		
<p>De Reumatis fluxu 79 Ad Rigorem 102 c</p>	<p>Ad Ventris fluxum 95 a Contra Ventris obstipatio- nem. 95 b Ad Ventris solutionē ibi. De Veretri. i. naturę uitij 24 De Vesicę uitij 68 Ad Vesicę dolorē 83 a. 90 c Ad Vinosos 98 d. & seq. Vt Vinū bonum fiat 102 c Vocis natura 109 a De Vulneribus uarijs ex cau- sis infixis 19 De Vulneribus ex se nascen- tibus. 21 Ad Vulnera pedum 99 a Ad Vrinę difficultatē 87 De Vstione 17</p>	<p>modo sedetur 99 a. 98 c Ad Ventris fluxum 95 a Contra Ventris obstipatio- nem. 95 b Ad Ventris solutionē ibi. De Veretri. i. naturę uitij 24 De Vesicę uitij 68 Ad Vesicę dolorē 83 a. 90 c Ad Vinosos 98 d. & seq. Vt Vinū bonum fiat 102 c Vocis natura 109 a De Vulneribus uarijs ex cau- sis infixis 19 De Vulneribus ex se nascen- tibus. 21 Ad Vulnera pedum 99 a Ad Vrinę difficultatē 87 De Vstione 17</p>
F I N I S.		
Capita Partis Primæ Albucaſis.		
<p>de Sanguinis effusione per uaria membra 53 Ad Sanguinis uomitū 86 d Ad Sanguinis fluxum e na- ribus. 90 d de Satiriāsi 41 Ad Scabiem equorū 102 c de Scotomaticis 47 Semen qd sit, & unde nasca- tur 102 d. & seq. 109 b Serpentum fuga 49 b Singultus 113 b Ad Siticulosos 98 d. 99 b Ad Solutionem membro- rum. 99 a Ad Somnum 98 d. 99 b Spasmus 113 a de Spasms 40 Ad Spasum cordis 95 a De Splenicis 53. 96 d Ad Splenem 90 c</p>	<p>De iuuamēto & nocumen- to Cauteri, & qbus cōplexi- onibus cōueniat: & quo tpe; et q cū ferro, uel auro. fol. 119 Cauterizatio Capitis in com- missura coronali 121 Caterizatio capitis in dolore totius capitis 122 Cauterizatio in hemigranea, tam cum medicina adusti- ua, quam cum ferro. eo.</p>	<p>modo sedetur 99 a. 98 c Ad Ventris fluxum 95 a Contra Ventris obstipatio- nem. 95 b Ad Ventris solutionē ibi. De Veretri. i. naturę uitij 24 De Vesicę uitij 68 Ad Vesicę dolorē 83 a. 90 c Ad Vinosos 98 d. & seq. Vt Vinū bonum fiat 102 c Vocis natura 109 a De Vulneribus uarijs ex cau- sis infixis 19 De Vulneribus ex se nascen- tibus. 21 Ad Vulnera pedum 99 a Ad Vrinę difficultatē 87 De Vstione 17</p>

I N A L B V C A S I M.

Cauterizatio Renum	138	tium in Oculo cum acu	161	eorū sectione & cura
Cauterizatio Vesicæ	eo.	De cura Alxatrati, quæ acci-	162	De sectione Apostemati
Cauterizatio Matricis	eo.	dit in Palpebra superiori	162	accidit in cute Capitis
Cauterizatio Anchæ in dis-		De cura alxatrati quæ fit in		De sectione Strofularum
locatione	139	Palpebra inferiori, & est ru-		Collo.
Cauterizatio in Sciatica	eo.	gatio, uel cōtractio sursum		De sectione Epiglottis ab apo-
De cauterizatione in dolore		ad dextrū & sinistrum	eo.	stemate intra guttur acci-
Dorsi.	142	De adherentia Palpebrę ocu-		dente.
Cauterizatio in inceptiōe		li cum coniunctiua, aut		De sectione hernię Gutturis
Gibbositatis.	eo.	cornea.	163	De sectione super species No-
Cauterizatio in Podagra, &		De incisione ungułæ & emi-		dorum.
doloribus Iuncturarū	143	nentię carnis Lachryma-	eo.	De formis Instrumētōrū pro
Cauterizatio in Rupturis	144	rum.	164	sectione & perforatiōe
Cauterizatio in dolorib. pro		De incisiōe Alguardenigi, &		De cura Māmillarum homi-
pter casum a percussione	145	carne nata in oculo	165	num quæ mammillis mu-
Cauterizatio in Lepra	eo.	De collectione Sebel ex O-		lierum assimilantur
Cauterizatio in Stupore	146	culo.	166	De perforatiōe Apostematis
Cauterizatio in Albaras	eo.	De reductione Arissati ad		quod accidit sub Titillico
Cauterizatio in Cancro	eo.	Nasum.	166	De sectione Apostematis quod
Cauterizat. in Adubelati	eo.	De reductione eminentię		accidit propter arteriam de
Cauterizatio in malo corro-		Oculi.	167	uenam.
dente.	147	De incisione uuæ Tunicę	eo.	De Apostemate quod accidit ex
Cauterizatio in Clauis &		De curatione Alcomnati	168	torfione Neruorum
Verrucis.	eo.	De cura aquæ quę descendit		De sectione Apostematis quod
Cauterizatio in Tremore	148	in oculo, uel cataracte	eo.	accidit in Ventre
Cauterizatio Albathir	eo.	De cura carnis natę in Na-		De cura eminentię Umbilici.
Cauterizatio in fluxu sangui-		so.	170	De cura Cancri
nis ex arteria i uulnere	eo.	De cura Thelul Nasi	171	De cura Hydropisis
Capita Partis Se-		De futura Nasi & labij, &		De cura infantium qui nascun-
cudæ Albucasis.		auris.	eo.	tur locis Vrinę eorum non
De curatiōe Aquæ quæ ag-		De extractione Nodorum		perforatis.
gregat in capitib. puerorū	150	Labiorum	172	De Albather quæ accidit in
De Incisione Arteriarū quæ		De incisione carnis natę su-		præpucio & capite uirgæ,
sunt post Aures	151	per Gingiuam	eo.	& corruptione, nigredine,
De extractione arteriarū quæ		De rasiōe Dentium cum		& adherentia
sunt in Temporibus	152	ferro.	eo.	De mundificatione infantium,
De cura curfus lachrymarum		De extractione doloris Den-		& curatiōe ex errore eis ac-
acutarum assiduarum ab		tium.	173	cidente in circūcidendo
Oculis.	153	De eradicatione Dentium, &		De extractione urinæ resen-
De cura lachrymarum acuta-		extractione ossium mandi-		tæ in uesica
rum, & catarrorū ad ocu-		bularum fractarum	174	De qualitate clisterizatiōis ut
los, ex interiorib. capitis	154	De serratura Dentium eminen-		ficæ cum clepsydra
De cura eius quod cadit in		tium super alios	176	De extractione lapidis ue-
Aurem.	155	De retatione Dentium cum		ficæ.
De cura opilationis acciden-		filis auri	eo.	De extractione lapidis mul-
tis Auri	157	De incisione ligamenti quod		erum.
De cura Althelil Palpebra-		accidit sub Lingua, & pro-		De sectione super herniam
rum.	158	hibet loquelam	177	aquosam.
De cura Grandinum Palpe-		De extractione ranulæ quæ		De cura Ramicis carnosę
brarum oculi	eo.	fit sub Lingua	178	De cura Ramicis quæ est
De cura Axirynth. i. grossitu-		De curatione apostematis du-		uite.
dinis Palpebrarum	159	arum Amigdarum	eo.	De cura Rāicis intestinalis
De modis Ataxmir Oculi, i.		De incisione Vuulæ apofte-		De Ramice uentosa
cū palpebra mollificat oculi,		mata.	179	De disruptione quæ fit in
unde fit ut rugetur sicut		De extractione spinarum &		guinibus
non debet	160	ossium de Gula	181	De mollificatione cutis
De eleuatione pilorū pungen-		De extractione Sanguisugę	182	sticulorum
		De apertione Apostematū &		De Castratione

I N A L B V C A S I M.

De cura Hermafroditæ duorum modorum. 213
 De incisione Tentiginis, & carnis eminentis in uuluis mulierum 214
 De cura Alratia, quæ est uulua mulieris non perforata. eo.
 De cura Hemorroidarum athenis & bothor in uuluis mulierum 215
 De perforatione exituræ quæ accidit in matrice eo.
 Doctrinæ Obstetricum qualiter medicetur embriones uiui, secundum figuram non naturalem egressi 216
 Exitus Embrionis super pedes. 217
 Exitus foetus super genua & manus 218
 Exitus foetus latitudinaliter pendens ex manibus eo.
 Exitus foetus super collum expansis manibus, & facies eius ad dorsum matris suæ. eo.
 Exitus foetus super latus eo.
 Exitus Geminorum, aut foetuum multorum 219
 De extractione foetus mortui. 219
 De formis Instrumentorum necessariorum in extractione foetus. 224
 De extractione Secundinæ 224
 De curatione Ani non perforati. 225
 De curatione Fistularum quæ accidunt in inferiori parte. eo.
 De sutura Hemorroidarum, ex quibus currit sanguis ex incisione earum: & cura fistularum. 228
 De curatione Almeferim inuersorum, & non inuersorum: & althelil siccorum & formicæ. 229
 De formis Instrumentorum quæ administrantur ad clisteria in ægri tudinibus Ani, & solutionis uentris, et colicæ eo.
 De curatione Vulnerum capitum sine fractura ossis 231
 De uulneribus Colli 232
 De uulnere in Spatulis 233
 De uulneribus Ventris, et exitu

tu intestini, & exitura eorum. 234
 De cura Azufen & Fistularum. 238
 De incisione extremitatum, & Serratura ossium 244
 De cura Sinuum, & qualitate clisterizationis cum medicinis. 247
 De cura Panaricij & unguis attrite, & incisione digiti additi, & sectione 249
 De incisione Vitium 250
 De extractione Venæ cruris. 252
 De sectione super Vermes generatos sub cute, & dicitur ægri tudo bouina 253
 De sectione super ægri tudinem Nasir eo.
 De extractione Sagittarum 254
 De Phlebotomia uenarum 259
 De Ventosatione, & qualitate usus eius 270
 De suspensione Sanguifugarum. 275
Capita Partis Tertie Albucasis.
 Sermo uniuersalis de restauratione, & dislocatione, & curatione torsionis, & similibus 277
 De summis & collectionibus, & esse fracturæ ossium, ex eis quarum præmissio necessaria est eo.
 De fractura accidente in capite. 283
 De restauratione Nasi, quando frangitur 289
 De restauratione Mandibulæ inferioris, quando dirumpitur 290
 De restauratione Furculæ, quando frangitur eo.
 De restauratione fracturæ Spatulæ 292
 De restauratione fracturæ Pectoris 293
 De restauratione Costarum, quando franguntur eo.
 De restauratione fracturæ Spondilium dorsi et colli 294
 De restauratione Anchæ 295
 De restauratione fracturæ Adiutorij eo.
 De restauratione fracturæ

Brachij. 297
 De restauratione fracturarum Manus 298
 De restauratione fracturæ Coxæ 299
 De restauratione fracturæ Rotulæ genu 300
 De restauratione fracturæ Cruris 301
 De restauratione fracturæ ossium Pedis & Digitorum eo.
 De fractura Vuluæ mulieris, & ossis pectinis, & uirgæ uiri 302
 De restauratione fracturæ ossium, quando est cum uulnere 303
 De curatione Nodationis in uestigio fracturæ 305
 De curatione quando restituitur, & remanet membrum post illud subtile non secundum naturam suam eo.
 De curatione ossium fracturum, quando restaurantur tortuose 306
 De sermone in Dislocatione eo.
 De cura dislocationis Mandibulæ inferioris 307
 De reductione dislocationis Furculæ, & extremitatis humeri eo.
 De reductione dislocationis Humeri 308
 De restauratione dislocationis Cubiti 310
 De curatione dislocationis Almahasem 311
 De curatione dislocationis Digitorum 312
 De curatione dislocationis Spondilium dorsi eo.
 De curatione Anchæ dislocatæ 314
 De curatione dislocationis Genu. 317
 De curatione dislocationis Calcanei eo.
 De dislocatione Digitorum pedis: & cura 318
 De speciebus dislocationis cum uulnere uel fractura. eo.

FINIS.

**Capita Libri PRIM I, qui
LOGICVS dicitur.**

De infectionibus Capillorum	2
De Capillis cadentibus	3
De cremento Capillorum	eo.
Ad defectionem Capillorū, quibus ægritudine pro lixa carere sæpe contingit.	2
De Pediculosis	eo.
De Acoris	eo.
De Alopetiosis	5
De Aurium cauffatione	7
De Parotidis	* eo.
De Furunculis	8
De Oculorum cauffis	10
De Narium morbis	13
De fluxu sanguinis Narium	eo.
De Labijs crepantibus	12
De Dentium curationibus	eo.
De uitijs Faucium, uel Oris	15
De Papulis minutis ubiq; nascentibus	16
De Vftione calida, uel ignis	17
De Carbunculis	18
De Vulneribus uarijs cafibus infixis	19
De Vuulneribus ex fe nascentibus	21
De Igne facro	22
De Apum percuffibus, uel fcorpionum, cæterorum q; serpentum.	23
De turpibus Receptis & latentibus	eo.
De Testium indignatione	22
De Veretri, hoc est, naturæ uitijs	eo.
De Herniofis	25
De diuerfis uitijs in Ano nascentibus, uel Syringis, hoc est, Fiftulis	eo.
De Pernionibus	27
De Ragadijs pedum, uel digitorum	eo.
De Paronichijs	28
De Pruritu, uel Scabie totius corporis, uel uarijs ma culis in corpore.	eo.
De Elephantiofis	29
De Luxationibus.	30

NVPERRIME collegę Olympij exhortatione prouocatus, cōfecinōnullos presentane libellos, quos uel mediocris fama retinet, sed græco stylo, quam medendi industriam sermone claro hæc natio publicauit. In his igitur uoluminibus non studium teneo gloriæ, neq; em̄ eloquentiæ hic opus est, sed laboris. Quippe quia fragilitas humani corporis remedium efflagitat, & celeris beneficij natura consentiente componi. Non omnis enim ualetudo medendi patitur tarditatem. Quapropter amice charissime, quæ ornatui nostri corporis, uel saluti procurandę, custodiendęq; conueniant ordinata remedia, nunc in tuam gratiam nostro sermone digessi, non sine famæ lucro, ut arbitror. Ipsum enim in utroq; genere Opus, plures testes habebit quam iudices.

OCTAVII HORATIANI, in Primum

Operis sui librum, qui LOGICVS

dicitur, ad E V P O R I S T V M

P R A E F A T I O.

I MEDICINA MINVS ERVDITI B

acrustici hominis, natura tantū imbuti, non etiam philosophia occupati essent, leuioribus ægritudinum incommodis uexaremur, & faciliora remedia caperentur. Sed hæc uia ab illis omisa est, quibus eloquentię studiosis, scribendi ac disputandi gloria maior fuit. Nam scire uelim, qui fieri possit, ut cum quid rectum, aut contrarium, quid salubre, aut incommodum sit, huiusce artis profesores inter se dissentiant, diuersorumq; sentētijs singuli seruare conentur, iacietur æger magna tempestate morbi: tunc nostri collegij caterua concurrit, tunc nos pereuntis admiratio possidet: nec cōmunis naturę condicio conuenit, sed tanquā in circo & agone, alius eloquentia, alius disputando, alius destruendo, quisq; inanem gloriam captat. Interea dum hi inter se luctantur, atq; æger sic casui proprio datus, nonne uidetur natura ipsa rerū hæc dicere, O frustra occupatū mortaliū genus: occiditur æger, non moritur, et mihi fragilitas imputatur: Sunt infiniti morbi, sed defunt remedia: Latent in fruticibus uenena, sed non germinant salutis officia: Absit hoc. Nescio quæ perturbat rerum disputatio, atq; iste loquacitatis uanus amor. Hæc ego saluti mortalium remedia nō dedi, sed magna semina, ac frugum, herbarumq; potestates, et quicquid propter homines genui, hæc dixi. Nō ut tibi amice, error noster sit charior, quia de agrotis certandi studium, & infructuosa uerba deferimus. Hinc est, q̄ ego huiusmodi opus aggressus sum, ut facilioribus, potiusq; naturalibus medicemur remedijs: ut disputatione garrula careat Medicina, q̄ iactanti oratione miseros & afflictos teneamus: hoc est, euporistis, suc

In medicos argutulos & scholasticos.

In hunc fere
modum de sci-
entia Medici-
næ Cor. Cel-
sus disserit in
p̄fatione o-
peris sui.

C cis, tritico, farina, & hordeo, herbisq̄ varijs, uel metallis, & similibus cæ-
teris, quibus manifesta remedia natura signauit. Neq̄ enim quum egro-
tus quispiam afficitur, adhibendus est Pontus, aut interioris Arabiæ o-
strea, uel castores, uel reliquæ fruges, quas orbis longinquus familiares
habet. Ideo Medicinam etiam in uilibus herbis, parens natura disposu-
it: ut nullo bello, uel tempore medendi desit officium: quum ubiq̄ pos-
sit esse remedium. Hoc igitur uolumine bonam hominis ualitudinem
expediui, & ut aiunt, rusticis curationibus firmatā, in uulgus exposui.
In quo gratior est ægris Medicina, quam celeritas ac facilitas famulatur
officij. Qua de re est nobis de Capite, tanquā *ἡ ἀρχὴ*, ad reliquam curam
corporis descendendum, In quo quanto preciosior est sanitas, tanto est
molestior ægritudo. Si quis igitur in sene, & quantulecunq̄ scientiæ me-
dico, hanc simplicē curationis uiam, illaboratamq̄ miratur, nouerit me
in utroq̄ genere facere, quam docere potius elegisse.

¶

De infectionibus CAPILLORVM.

Caput I.

A D DENIGRATIONEM Capillorum. Spumæ ar-
genti, terræ cimoleę, calcis uiuę, sing. semiuncia, trita cum aqua.
Identidem conteri facies usq̄ in pinguedinem mellis, & capillos linies.
Linimentum uero cum siccare cœperit, loca fricando discuties, & laua-
bis ex pusca in qua terram cimoliam tritam cōmiscueris. Ne autē ustio-
nem incurras, procura frequenter, ut quū lauare cœperis, loca ipsa oleo
roseo irrigentur. Ferri purgationē, & rasuram plumbi uncias senas, in
sextarijs tribus aceti uiscidi coques, ut ad medietatem coctura perueni-
at. De hac coctione frequenter loca lauabis, et oleo anethino continges.
Ciconiarum oua in uas plumbeum adijcies, & agitabis: ex hoc capillos
unges. Cum uero linimento siccauerint, ex aqua in qua betæ decoctę fu-
erint tepida, delauabis: Aliud, Capparis radicem confringes, & tribus
diebus in lacte infundis asinæ: post uero coques molli uapore, usq̄ in
mediam partem, & frequenter loca confrices. Fungos arboris nucis cō-
buri facies, ut carbo fiant: postea uero teras, mixto oleo quoad libuerit.
Hoc utaris unguento diurno, ut ulterius albi non nascantur. Betarum
rubearum cum radicibus suis libram. i. teras cum amoniaci salis uncijs
ii. & admisce olei cedrini uncias. iii. ut confectio sicari nō possit: & u-
teris. Flauos uero Capillos si facere uelis, lupinos amaros in aqua per
dies. xii. infundes: & postea ex hac aqua in balneis caput assidue laua-
bis. Alumen, quo infectores utuntur, cum aqua conteris, & capillos ex
his infundito: quod permanere facies diebus tribus: postea lauabis ex
aqua in qua nitrum resolueris. Sane si tibi multum rubri uisi fuerint, ex
ea aqua lauabis in qua cimoliam terram resolueris. Si candidare autē u-
lis, hyrundinum sterces, cum felle taurino contrita, loca continges fre-
quentius. Sed hæc superflue nos ordinare, certissimum est. Cæterū albi

Ne crines al-
bescant.

Ad Capillos
flauos.

Abli capilli.

prohibendi sunt potius quā procurandi. Sane si crispare intēdis, Asphodeli radices in uino teris, & ex hoc frequenter infundis.

¶ De CAPILLIS cadentibus. Caput II.

INSTRVAM etiam de Capillis cadentibus, qui aut longa ægritudine, aut abundantia uaporis eadentes, ante senilem ætatem nudare caput consueuerunt. Ordinamus itaque confectionis genus, quo non solum cadentes retineri, possideriue possint, sed etiam forte qui ceciderint, reparentur. Accipies quæ plurimas Napas, & in uase fictili clausas incendes: & postea cum oleo conteres, & caput illinies: sane sollicitus, ne frontem tangas, ob tumores emergentes: licet falso tumore terrearis. Melanthion super carbones cum torrueris, teres, & cribrabis, & cum aqua commixto, caput illinies. Hoc & alios innasci faciet quæ maxime. Si supercilia curare uelis, Ladanum cum uino teri facies, & oleum myrteum admiscebis, & uteris ut pinguiissimo linimento. Nuces uirides immaturas quassabis, & eas in oleo fremiali infundes, & aluminis humecti tertiam partem, & in uase fictili nouo repones diebus . 30 . in subdiuali: & post uteris unguento probato. Nigræ myrti foliorum uncia . I . gallarum quassatarum unc. II . similiter in oleo infundis ut supra, & uteris. Hoc etiam supercilijs utile est quod Græci *τριχιαστ* appellant, Herbam Peristereon cum radicibus suis siccatas teris, & cribras, & oleo commisces, et uteris. De experimentis. Adeps ursinus, cum ladano & adiantho subactus, illitusque, capillos effluere non patitur. Et sandaraca cum aceto contrita, idem facit. Capita muscarum cum melle contrita, par beneficium faciunt in continendo capillo, ut capilli etiam post combustionem exeant, si fieri uelis. Ficus folia sicca tundis, & cribrellas, et ex eo puluere loca confricas, aut cum aqua dulci decocta proderunt. Alcyonij radices combures, & teris similiter, & præuaporatis locis asperges. Sed quoniã aliquando supercilia, uitio imminentis elephantia, aut siccitate nimia corporis cadunt, ut in capite sæpe contingit, hi sic constringendi erunt. Cedrinum militrum combures, & eius nidoris puluerem colligis. Vnde hoc supercilia tangere debebis.

¶ De crementis Capillorum. Caput III.

ALIVD generaliter omnibus ad capillorum crementa. Polytrichi herbaræ radices pondo duo, flores eius pondo . II . cedrini olei pondo . I . II . oua gallinarum . x . olei hispani pondo . xxx . gallarum pondo . III . Radices herbarum in aqua infundes, Flores uero supra dictos in sole siccare facies, Oleum uero utrumque in uas mundum mittis cum ouis, & cæteris speciebus, & agitas quæ diu, uel uis calefactum proprium odorem exhalet, & similiter quotidie agitas diebus octo. Postea uteris unguento. Attamen gallico sapone caput lauabis. Aliqui uero consultius agentes, post capitis loturam hac usi sunt unctione. Olei cedrini pon

Vt crines
crescant.

Ad Super
cilia.

B
Ne Capilli
cadant.

Contra Su
perciliorum
calum.

C do. II. uini libra, ouis. .III. Nardini olei pondo. V. commiscebis. His omnibus mixtis, & agitatis.

C Ad defectionem **CAPILLORUM**, quibus ægritudine proluxa carere sæpe contingit. Cap. IIII.
CORIANDR I feminis uncias. **PL.** cymini anatomici uncia. I. herbæ peristerei uncia. I. Omnia infundes in olei myrtei, & uini cretici sextarijs. II. Et post tertium diem molli uapore coques usque dum materia consumat, et ita uteris. Adipis ursini uncias. II. ueretri asini combusti uncias. II. polytrichi unciam. I. polygoni uncias. IIII. myrtei olei pondo II. Omnia tusa, & cribellata, commisceas, & uteris psilotro. Capillos locis proprijs defugabis, si uespertilionum cerebra lacte muliebri contrita commisceas, & adhibeas. Aut si marrubij succo lac asinae commisceas, & similiter loca contingas. Hoc & tunni piscis fel, ladani lachryma commixtum facit. Et si leporis sanguine receti loca contingas. Sandaraca, & hyoscyami succo æquis ponderibus mixtis, loca continges, & capilli cadent, nunquam ulterius exituri. Cicutæ herbæ succum cum aqua diligenter contritum, euulsis ex oculis pilis, adhibeo diebus tribus, & ulterius non nascuntur. Cimicis sanguine quam maxime mulieribus loca continges. Vespertiliones quam plures uiuos accipias, & eos in uas cum cedria infundas, quoad illo tempore putrefieri possint, & ex eo loca contingas quæ a capillis semper immunia esse uolueris. Agrestis urticae semine cum oleo contritum, loca contingat. Pini arboris comas accipies, & cum melle conteres, & repones. Cum uero uti uelle coeperis, loca confricabis.

Ad castum
Capillorum.

D **STAPHIS** Agriæ uncias. II. sandaracæ unc. I. cum oleo, & aceto postquam contriueris, omne corpus perungendum est. Sic gasteros, & nitrum, & oleum facit. Folia tamarisci in aqua bulliant, & ex ea decoctione fricent. Et aliud. Postquam capillos abstuleris, aut melle, aut cedria loca contingat. Lupinos amaros in aqua infundes per plenum diem: alia uero sequenti coqui facias, & ex ea decoctione loca frequenter delauabis. Hoc pyretri, & gallarum puluis ex æquo commixtus, in balneis adhibitus, facit. Post hunc uero puluerem, succo betarum loca lauabis. Staphisagriam tundes, & oui album admiscebis, & commixtione loca fricabis.

Acoræ.

Ceriones.

A **DE ACORIS.** Caput V.
ACORAS, papillas dicimus, quæ per cauernas breuissimas humorum pinguisimum mittunt. Hæ frequenter in capite, uel facie, & ceteris membris emergunt. Quibus & ceteræ papillæ sunt similes, quas Ceriones appellamus. Sed & distant: quia Ceriones plures cauernas egestionis habent, & humorum multo pinguiorem emittunt: Acora autem unam cauernam habet, & humorum egerit aquatiorum. Est namque utriusque causa una, uitiorum nascendi necessitas. Quæ cum se plenam monstrauerint, ordine tali curandæ erunt. Primo purgatione totius corporis uti conueniet: ut origo

quæ hæc effecerat, egerat: Purgatione inq̄ tali. Scāmoniam, aloë, colo-
 cynthida æquis ponderibus contritas, succo cauliculorū temperamus,
 & catapotia in modū erui grani conficimus. De quibus erit nobis ple-
 na datio grana. VII. Secundę. V. & ut se ratio ætatis, & caussæ qualitas
 attulerit. Incipientibus uero caussis, etiã sola unguentorū frequenter be-
 neficia suffecerunt. Terra cymolia cum aceto contrita, seu creta argen-
 taria similiter. Sic pompholix cum aceto adhibetur: sic spuma argenti:
 sic chartę cōbustę cinis cum aceto medebitur. Quibus uero hæc uul-
 neratio obuenerit cum dolore, Primo ex aqua calida fouendi sunt, in
 qua decocta sint aut rubus, aut sparagi radix, aut * saluix olia. Hoc &
 lenticula cocta, & cum melle contrita curare consueuit. Ante tamen la-
 uanda loca erunt succo betarū mixtis fenigreci pollinibus. Pini cor-
 tici combusti cinis mixtus cerotario, & oleo roseo adhibetur. Sic et ca-
 dmia, sic & cerussa, sic & spuma argenti adhibetur in balneis. Certū est
 namq̄, in fœminis cauendam esse aceti adhibitionē. Vnde magis eis ui-
 no omnia medicamenta tēperanda erunt. Item nitrū combustum uino
 stiptico extinguis, & contritū in balneis adhibebis. Similiter & miroba-
 lanū oleo coniungas. Quod apud Apolloniū probatum esse cognoui-
 mus. Aliud. Olei rosei, uel myrtei unciã mittes in mortariū plumbe-
 um. Accipies etiã pistillum eiusdem metalli, & teris quãdiu oleum pin-
 guescat & nigrescat. Item in aliud mortariū cuiuslibet metalli, mittes spu-
 mæ argenti libram unã, tantundē ex cerussa, & eorum puluerem com-
 bures cum oleo supradictō. Ex hoc omnes acoras ubi fuerint linimēto
 curabis. Hoc medicamentum & in papulis, & in pudendis ragadijs, uel
 cōdilomatibus, quæ semper pro loci natura acrioribus medicaminibus
 cōmouentur etiam prodest. Apud aliquos hoc genus medicamenti Ri-
 cotia appellatur. Aliud Rutatum. Spumę argenti ÷ VIII. rutæ uiri-
 dis foliorum ÷ V. olei myrtei ÷ VIII. acori libram unam, misces o-
 mnia contrita diligenter, & loca fricando curabis. Prius succo betarum
 similiter ut superius, loca lauanda sunt. Cerussę ÷ III. spumę argenti ÷
 II. olei myrtei. IIII. sulphuris uini ÷ I. soluta cōmisces, & simili modo
 uteris non solum hoc capiti, uel quoquo loco emergentibus exanthe-
 matibus prodest. Apolloniū iudicio comprobatum.

Alias * salicis

Apolloniū ex-
perimentum.

Ricotia.

C De ALOPETIOSIS. Caput VI.
 O N T I N G I T dupliciter passio cadentium Capillorū: ut
 aliquando defectu quodam cadant, & nudando partem capi-
 tis turpent: & aliquoties, ut illis ueluti uulnerū horridus plærūq̄ uisus
 occurrat. Ergo defectus ut prius diximus, quū contigerit, caluiciem fa-
 cit. At fœditas illa, nexu uulpini uulneris similitudinē quandã exhibet:
 deinde etiã serpentis squamosi superficiem mētitur. Vtrūq̄ genus pas-
 sionis fœditatem exhibet capillorū. Sane hæc passio cōparanda est fru-

Capitibus ex malis succis terræ nascentibus. Hinc caussa aliquando esse poterit, qualitas nutrimenti: & si forte sterilis terra fuerit, fructus cum raritate degenerat: sin uero humor corruptus, etiam fruges degenerant. Ad hanc ergo formam, etiam in Capillorum uitijs debemus aduertere. Talis enim erit eorum positio, qualem qualitas ostenderit capitis. Est ergo utriusque accedentibus uitijs, manifesta & æqualis origo nascendi, unde simili curatione iuuari debebunt, licet diuersa cognomenta sortita sint pro sui accidentis qualitate: ut Alopeticum ex cognomento uulpi-um, *ὀφίαςιο*, ex serpentium squammis cognomentū accæperit. Est namq; huius passionis distantia, quæ profecto ex humorum colore originem caussarum attestatur: ut aliquando rubra, aliquando etiam nigra uideatur. Purgantur adeo proprijs purgationibus suis. Nam suadeo propriam totius corporis curam & diligentiam decernendam, quoad ulterius acerbi & corrupti humoris pertinaciam, per inferiora depositam, a capitis hæctenus inquietudine deuocemus. Sūt itaq; si de flegmate caussa uel origo peruenerit, apoflegmatismi adhibendi tales. Pyretum, & staphisagria, cum granis mastiches, æqualibus ponderibus mixta, & confusa adhibeantur, & sales cum pulegio cōtriti similiter, & cum oxymelle mixti sint, ut diutius teneantur. Ergo quoniã singula accidentia proprijs suis purgationibus liberantur, superaddo purgationis genus, quod in commune sine alterius humoris præiudicio operetur: quo omne corpus diuersis humoribus infestatum releuari possit. Colocynthidos in-teriorum ÷ I. aloes ÷ I. scammoniaë ÷ I. absinthij ÷ I. omnibus contritis & mixtis cum succo cytoniorum catapotia conficimus, quæ pro qualitate corporis atq; caussarum adhibeo. Accipi autem debebunt, si breui accidit in modum lentis, aut. VII. aut. IX. aut certe. XI. Si autem in anu, aut homine uetusto fuerit, maior cura exigitur, unde cum aqua calida competenti, intermissis etiam diebus dabo quod post ordinabitur. Post beneficia itaq; harum purgationū, quæ toto corpori prodesse prius potuerāt, etiam particulis, hæc sunt adiutoria socianda. Euforbium tritum cum oleo pro linimento adhibemus, aut oleum solum laurinum, aut nasturtij semen cum oleo, aut sulphur uiuum cum nitro combustum, æquis ponderibus cum aceto, aut erucę semine cum oleo, aut urfinis adipibus tantummodo confrixetur. Similiter etiam alcyonium combustum cum aceto, uel cedria, operabitur. Hoc etiam murium fimum cū aceto, hoc amygdala amara, hoc cepe tritū cum oleo, hoc raphani cortex cū melle contrita facit. Nam etiam ferri purgatio cum aceto, uel hordeum combustum cum muriū fimo, & aceto siccare potest. Omnes confectiones quę mediocriter calefacere possunt, mediocribus & delicatoribus corporibus adhibendæ sunt. Prius ergo loca linteolo usq; ad ruborem, ante curam confricentur mediocriter, ne uulnerentur. Quæ si uulnerabunt, oleo roseo, uel adipibus anserinis recuranda erūt.

Alopeticum.

ὀφίαςιο

Apoflegmatismi.

De AVRIVM cauffatione. Caput VII.

AVRIVM dolor varijs frequenter ex incommodis excitatur. Nam & frigora, & lauacrum importunū, & quaffatio eiusdem cavernæ, uel sordium conspiratio, aut altior nerui tactus, aut si per longam ægritudinem humor uitiosus illic aggregatur, æque molestiam auribus faciunt. Si de frigoribus etiã dolētibus emerferit, in oleo cepas coqui facias tepido, aut piper tritū cum oleo, similiter & rutaceum. Sic etiã laurinū curat. Si de humore balnearum aures fuerint inquietatæ, oleum tepidum infundito, & postea lana mollito. Sed & ceparum succum, cum anserinis adipibus mixtū: similiter initio, & oui alborem cum lacte mulieris. Et si dolor innatus fuerit, basilicon in nardino oleo solutum adhibeo, & castoreum cum lacte muliebri similiter. Vtile est interea, ut sponsia molli uaporetur ex aquis calasticis: & post lana detergatur. Sane si cum illa indignatione doloris etiã deriuatio fuerit saniosa, alumen melle & oleo resolutum infundito. Et galbanum in oleo similiter resolutum inijsito. Ventositas uero si interclusa erit, aphronitris in aceto resolutis excluditur. Hoc & draconteæ herbæ succus, & centaureę facit. Si uero sonare aures cœperint, oxyrhodone tepido curandę erunt. Si autem idem ex ægritudine sonitus obuenerit, ex aqua primo uaporibus aures in qua absinthium ponticum coques, & continuo oxyrhodonem infundis, aut raphanorum succum cum oleo, aut hellebori nigri puluerē cum aceto, aut solum acetum tepidum cum melle commixtum: aut porri succum cum lacte muliebri, & oleo roseo, aut amygdala amara cum aceto & oleo. Hoc & cepæ, & allium cum adipibus, uel porci felle infusum remedium procurabit. Si uulneratæ aures fuerint, glaucium, cum aceto contritum infunde. Si tamen dolor non maior fiat, uel etiam humor, lamina ferri purgati cum aceto trita iuuat. Si audire tardius cœperint, quod difficile nouimus purgari posse, puluerem nitri marini contriti commisce, & antea caput purgabis. Deinde uentrem purgatione procurabis. Auribus uero absinthij herbę decoctionem tepesactam infunde. Lauri quoq; folia, & betarum cocta superpone. Aliquando nitrum in pusca resolutum infundimus, aut bouis, uel tauri, aut caprarū, siue porcorum fel, cum oleo roseo, uel raphanorū succo, similiter tepesactū profuit. Quibus uermes innati fuerint, bouillas carnes in carbonibus superpone, aut humorem ex hinc manantē collige, quem auribus tepidum frequenter infundes.

De PAROTIDIS. Caput VIII.

TVMORES repētinos sub auribus innatos, Parotidas uocamus: quas aliquando ex ægritudine, aliquando etiã spontanę apparuisse cognouimus. Easdem frequenter per initia mollientes sponsia in puscula infusa compescimus, assidue cōmotando. Quæ uero ex ægritudine emergūt, æque per initia, cucurbita mediocri imposita, ad su

A

Ex frigore,

Ex balneo inordinato,

Innatus dolor aurium,

Sanie fluētes,

Ventositas aurium,

Ex ægritudine.

B

Aures uulneratæ,

Vermes in auribus.

Parotidæ.

C perficiē prouocāda sunt. Si uero cū grauiori augmēto minaces accesserint, tūc neq; cucurbite, neq; similia adiutoria quę ex altitudine aliq; euocare possint, adhibenda sunt. Frequēter em̄ ex doloris acerbitate, febres, et uigilię pcuratę, eliminatis uiribus uitę periculū intulerūt. Paragoricis uero iisdem adiutorijs, sic morigerandū erit, ut ex pane mundo, infuso, contritocq; cataplasmentur: quod frequentius mutari debet. Similiter etiam de tritici pollinibus faciendum est sic de hordei, superadditis tamen porcorū adipibus. Sic oryza mutata cum butyro. Si aut̄ ijs adhibitis quę mitigare consueuerunt, locis iam maturatis sanies apparuerit manifesta (quod ille ait) continuo culpā ferro compesce. Post uero refecatis caussis, uulneribus solenni diligentia seruiemus, curationibus tamen euacuaturis, & extenuantibus. Ad hoc maxime etiā tunc medicinę incumbat industria: ut frequentibus etiam fomētationibus, doloris illis penitus inquietudo quiescat. Sunt autē adiutoria hęc, quę post doloris impetus adhibenda sunt. Arnoglossa cōtrita, cum salibus, aut lapatij radicibus in uino decoctis, & rutę folia uiridia, trita, ac mixta cum cerotario, & oleo roseo temperata, & sulphur uiuū cum cymolia, æquis ponderibus, iuncta axungia. Sic fici pingues decocti & contriti, similiter caussas lätentes euocauerūt, quibus in principio hęc adhibenda sunt adiutoria, qñ per saniem digestionē uolumus pcurari, post fomentū aquarę calasticarū ex seminibus lini, uel fenogreci, et hordei pollinibus cū mellicrato facto cataplasmate seruiemus. Sūt nāq; adiutoria quę & euocare, & ad maturitatē cogere parotidas uel apostemata ualeant. Hordei farina cū mellicrato, aliqñ etiā cum aqua marina, & oleo roseo temperatū cataplasma adhibet. Et fici similiter pingues, in muria, uel in aqua marina decocti, & contriti imponunt. Et betę coctę in aqua, & contritę similiter temperant, & agrestis cucumeris radix, in mellicrato cocta & contrita adhibet. Aliud de exprimentis. Rutā, & hyssopum teris æquis ponderibus: & ficus siccos contusos sub duplo pondere cōmises, mellis quippiā adijciendo, id ipsum operabit, ut apostema ex interioribus ad maturitatē procuret. Aliud. Capparis corticē in aqua elixa, et cū uino cōmises, & cataplasma facis. Aliud. Iriōs illyricę puluerē, cum hordei farina in mellicrato coques, & uteris. Aliud. Guttā ammoniacā teres, & similiter cū farina hordei in aqua cocta adhibebis. Hoc & alumen, scissum, contusum, cum hordei farina faciet.

Vergilius.

Maturatiua.

Cura Furunculorum.

S **¶** De FURVNCVLIS. Caput IX.
SULPHUR uiuū, tusum, cum resina terebinthina misces, & in lineo lintheolo induciū imponis, aut uam passam enucleatā tundis, & mediā quantitātē salis imises, & uteris. Similiter ut facilius erumpant, soli adipēs caprini, uel bubuli colati efficiunt. Origanū uero, myrrha, & sal simul tusa, & cōmixta cum aqua, continuo ad maturitatē perducunt. Et caricę contusę cum resina. Deinde cū hijs adiutorijs adhi-

bitis collectiones maturatæ eruperint, uulneribus medeberis his medicamentis, quæ solennis edocuit consuetudo. Sin uero magno flegmate superueniente, solui non potuerit Furunculus, uel Parotida, sed callositate permanente, choeradas fecerit, ad duriores choeradas, alia disputatione, pro sui difficultate, curâ & operam adhibebimus. Choeradas quas frequenter in collo, uel sub mēto, uel sub ascellis nasci nouimus, hac cura uisitamus, qua duricies indigestibiles soluere possimus: ut præeuntibus catholicis adiutorijs, quæ & capitis reuma constringere, et corpus reliquū catharticijs purgare possint, sic easdē soluere ualeamus. Lentisculā coctā in aceto tritā, imponere perseveremus. Utamur etiā caprificis in aqua decoctis, & cōtritis. Similiter etiā lupini in aceto cocti faciunt. Hoc ficis folia in aqua cocta, & trita sicut cataplasma. Hoc asphodeli radices in uino tinctæ. Scylla quoque, si contrita in uicem cataplasmatibus imponatur, quatuor diebus permanēs continuis, duricias soluit. Et erui puluis, cū aceto, & cyminū conterit, & similiter operat. Imaturas uero, & in tarda duricie permanētes, per prassij uiridis folia, porcinos, aut bubulos adipēs, rutam æque uiridem, simul oīa contūdi, et inmisci sua deo, ut in lintheolo locis maturandis adhibeat. Hoc etiā sordes de parietibus palestræ collectæ, in panno inductæ faciūt. Hoc calcis flos, ceterario mixtus, facit. Hoc lapis molaris tusus, & resinæ cōmixtus. Sic puluis ammoniaci, et manna thuris cū resina cōmixtus terebīthina, saniem maturius procurabit. Sic sandaracæ puluerē, cum adipibus miscentes adhibemus, aut calcem uiuā cum adipibus similiter. Quod si tibi durum emplastrū uisum fuerit, oleum competens misceamus, ut temperari bene possit. Sic puluis etiā punicis, & asphodeli radices coctæ, uel crudæ, cum hordei pollinibus, ut cataplasma adhibendæ erunt, aut hyoscyami folia cum oxymelle, corrumpunt interea, uel putrefaciunt chæradas. Si allium tritū cum cataplasmate, seminibus mixtū coquas, & perseverare permittas diebus quinq̄, hoc de expertis habemus. Aut si chameleontis herbæ radicibus tusis, puluerem locis asperis, aut si betas coctas cum oleo contritas imposueris. Aliqui etiā unctiōibus perseverantes, choeradas frequenter fugarunt, sic ut cineribus aut uitium, aut ficis cum oleo mixtis ungerent. Sed & ferri, uel graminijs purgamēta, contrita cum oleo, similiter & stercus bubulum, aut asini combustum, & cum oleo mixtum, cōmodius adhibetur. Et origani puluis cōtritus cum aceto idem facit. Hoc hyssopi, hoc thymi, uel absynthij, uel centaureæ, uel abrotani, chameleæ, aut singulæ, aut certę coniunctæ, & mixtæ cum aceto, perficiunt. Iuuant sane, ut superius memorauimus, ad hæc implenda, etiam totius corporis catholica beneficia. Nam & ciborum continentia, & portationis, exercitia quoque, & lauacrorum diligentie, & uomitus, uel purgationes, capillorum releuatio, sanguis de naribus prouocatus, hæc omnia choeradas duras, & difficiles, & in cura positas, adiuuerunt.

Choeradarum cura,

B

C De OCULORVM caussis. Caput X.

A frigida
caussa.

OMNES particulæ corporis, proprijs indigent curationibus. Oculi aut curationes multæ, magnæq; sunt. Hîj nanq; quum primo leuiter, seu uapore, seu frigore, uel cæteris qbusuis originibus fuerint attentati, frequenter frigida pustulæ, fomētatione nos cōuenit obuiare. Si de frigore ergo obuenerit, uini mixti calida portione fouendi sunt. Quibus uero, cōmotionibus tā doloris, q̄ grauedinis, aliqñ etiam uenæ frontis inflatę, plenitudinē sanguinis attestabunt, hîjs phlobotomo subuenire cōuenit: si tñ nulla aut ætatis, aut tēporis, uel reliquarum causarum certa ratio prohibuerit. Si uenter constrictus fuerit, clystere, seu purgatione prouocandus est. Iisdem uero oculis impatienter dolentibus, fenogreci succus, palmarū indulcatus decoctione, aut oui recentis tenuis liquor infundatur. Similiter etiam lac muliebre iuuat. Est etiam cataplasmatiss utilissimū adiutorium, quod de oui uitello, & melililoti puluere, pane quoq; infuso in aqua, & oleo roseo, simul mixto, adhibetur. Nos etiam croci, & opij quippiam coniungimus. Si uero collyrij experimento uti placet, cuius probationem habeas, in ipsis commotionibus, cum oui albore tepidum infundendum esse suadeo: ita tamen, ut aut dialibanum, aut de libano, apto contra graues commotiones adhibeamus, præmundatis interea oculis, molli & tepido penicillo, a pituitis ægrotis oculis inhærentibus, iuuatis ciborum continentia, & uini detractio. Sane si capilli nimis onerosi fuerint, detondendi sunt: ut sub maiori beneficio, cucurbitarum adhibitione, & sanguinis detractio liberentur. Aestiuas namq; perturbationes oculorum, etiam decoctio rosarum sola curat calida. Curat etiam gargarisma, cum per initia adhibetur, Origanî in aceto decoctio. Si autem declinantibus quidam tumor circa interiorem oculorum partem apparuerit, quem hypopium dicimus, hoc modo reprimendus erit. Pusca frigida frequenter infrigidetur: post uero pollinibus hordei ex oxymelle coctis cataplasmetur. Similiter etiam de lenticulæ pollinibus fiat. Aeris flos, tritus in lotio inuestis pueri per. VII. dies, quod postq̄ siccauerit, ex eo puluere melle mixto imposito, competens beneficium præstat. Nam & cafeus recens, tritus, & impositus, sæpe illum tumorem repressit, & absynthij herbæ puluis, cum cerotario, hoc idem facit. Si ex moro pingui locum primo foueamus e, tiam cyclaminum, cum uua passa cōmixtum, & contritum, curat. Et bulbi candidi cum melle contriti, similiter operantur. Sic raphanorum cortex cum uua passa medetur. Sic & rosæ folia, cum felle taurino, uel porcino. Sic fici pingues, in moro coctæ sæpius profuerunt. Ad repentinas autem sanguineas maculas oculis inhærentes, flores, uel semen hyssopi herbæ, in limpido lintheo collo gabis, & in aqua calida infundis, & agitaudo exiccabis: qui succus uelut sanguineus fiet. Ex quo, infundēdo, illas sanguineas maculas

Ad maculas
sanguineas.

depurgamus. Postea thure masculino, & aphita æquis pōderibus, carbo-
 sibus impositis, fumigandi sunt. Si uero cæsi, aut percussi hanc maculā
 anguinēam cum dolore procurarint, hīs columbi matre subducti, re-
 pentinus sanguis infusus prodest q̄maxime, si de pennis mollioribus
 exprimatur: ubi liquor tenuis, tepidus infudendus est. Item si in eadem
 hora, ouium lana infusa superponatur. Idem puluis rosarum facit, uel
 semen earum cum aphitis, si in uino cōteratur, & superimponatur. His
 etiam & sulphuris uiui fumigium prodest, si idem fumus patentibus o-
 culis hauriatur. Si oculi reumatizauerint, quod grauissimum est tædi-
 um oculorum, hīs uini & carniū parcitas indicenda est. Ventris pur-
 gatio frequenter fiat, & pusca frigida oculi foueantur, & æris flos in ea-
 dem pusca resolutus, satis iuuat. Odores acres & putentes effugiant lu-
 cernarum, uel solis claritudines uitent. Fumi, uel pulueris declinent cō-
 motiones, In nocte uero aqua frigida, uel uino infusas superimponis fa-
 sciolas molles, h̄scq̄ cōtinendo oculos lauas. Si his adhibitis, reuma cum
 dolore perseuerauerit, phlobotomandi sunt. Ciborum, uel potus conti-
 nentia custodienda erit. Sitire etem omnib. reumatizantibus satis pro-
 dest. Fronti uero peponum uiridia folia frequenter imponantur. Simi-
 liter & de rapi folijs. Nā & succus earum frequenter fronti illinitus, &
 sambuci folia, & citoniorū, & portulacæ similiter, & ex his cum aphitis
 & uini cataplasmate sepe curati sunt. Et caseus recens, cum apiorum fo-
 lijs contritis impositis, sepe oculos liberauit: & panis mundus uino in-
 fusus, & cum oleo roseo tritus, par beneficium prestat. Omnes species
 supradictæ generaliter quæ oculis reumatizantibus ordinatæ sunt, cum
 uino & aphitis semper in cataplasmate profuerūt, & decoctiones earū:
 quibus sepe oculi fomentandi sunt, Sane si calidus fuerit reumatismus,
 ex caulium folijs & aphitis, cum aqua cataplasmandi sunt. Sic de ocimo,
 sic de samfucō, sic de agresti papauere, sic de cicutæ succo, sic pulicariæ,
 uel apiorum, uel strychni. Si uero siccitas palpebrarū emerferit, lintheo-
 lum mundum butyro infusum superimponito. Aliquibus uero humo-
 rem conuenit procurare per lachrymas æquas aut fumo, aut terrore, uel
 plagis extorquendas esse credimus. Sane si in prima oculi tunica san-
 guinea, nimia ueluti caro apparuerit, quam Chemesin appellamus, hoc
 adiutorio curatur. Muscas q̄ plurimas, cum oui uitello cōterimus, & in
 lintheo mundo superimponimus. Licet etiam collyrijs uarijs causæ
 competentibus sepe curati sint. Derbiosos oculos, quos nos impetigi-
 nosos dicimus, asperitatum uitijs laborantes, sic curare cōsueuimus. Al-
 lium accipimus, cuius interioribus melle contritis, oculis postquā ex eo
 humore, uel succo rapuerit inungito: & ex eo pruritus & supradicta ui-
 tia depurgabis. Aliud. Grana tritici, in lamina ferri calida imponis, &
 similiter ex succo qui manauerit, cum uino commixto, inungito. AÆris
 flos tritus cum melle, fronti illitus, iuuat. Si pruritus maior palpebras

A

Ad Oculos
reumatizantes

B

Reumatismus
calidus.

Siccus

Cura Chæ-
mesis.Ad oculos
Derbiosos.

C occupauerit, ut etiam capillos amittant, has oportet ex oleo cedrino un-
gere, aut erugine, cum afronitis, & melle contritis, aut asphodeli succo
cum passo cōmixto. Nam & murica decocta, & mixta cum oleo, adusti-
onem curat, & capillos reparat: & murium fimus, et hircorum cornua,
utraq; combusta, cum melle, & eodem modo adhibita. Si pruritus sim-
pliciter ex sole, uel puluere fuerit, aquæ calidæ fomenta sufficient, aut ro-
sarum, aut rubi, aut lentis decoctio. Et rosa sicca, cum uino trito imponi-
tur, & in nocte oleo simplici loca tangunt. Caligantes uero oculos hoc
modo curamus, si uulneris aliquid non interfuerit præiudicium. Herbe
paritariae succum, bitumine iudaico trito, æquis ponderibus miscemus,
oculos inungentes. Et perdicum fel similiter facit. Et marrubij succus,
cum felle taurino, & melle attico, æquis ponderibus cōmixtus ita curat.
Et ursinum fel, cum aquæ dupla mensura, similiter purgat. Si autem ob-
scuritas hæc senectutis magis quàm oculorum uitium fuerit, succū maligra-
nati, melli attico æqua mensura cōmiscet, & uteris. uetustatum tamē ma-
gis operabitur: sane si quàm plurimo tempore uas sub diuo facias permane-
re. Hoc etiā scriptoribus & pictoribus sæpe profuit. Aliud. In oleo mū-
do folia marrubij miscemus: & quū tempore illic macerauerint, proie-
ctis folijs, ex solo oleo obscuritates expellimus. Hoc beluæ fel mixtū mel-
li facit. Hoc succus rutæ cum melle similiter. Nam & chelidoniæ succus,
& feniculi, lactuæ quoque agrestis, & mellitoti, cum aquæ mensura, cali-
gines & obscuritates, aliquando etiam suffusiones liberauerunt. Et tau-
rinum fel mixtum melle, sic profuit. Nyctilopes uero qui per noctē ui-
dent, & per diem obscuritatem patiuntur, sic curandi sunt. Accipies hir-
ci iecur, et scarificabitur: humor uero qui ex scissuris emanauerit, oculis
diebus duodecim infundendus est, & uitium corrigitur. Aut id ipsum
iecur in carbonibus ponitur: quumque exudauerit, de eodem humore in-
ungendi sunt. Hoc item iecur coctum etiā inter cibos accipiunt comedē-
dum. Et columbi sanguis infusus oculis, iuuat: & fimi asinini recens suc-
cus proderit. Alboribus uero oculorū, nitrum bene tritum cum oleo
infundendum est, aut anethi semen cum aqua tritum. Et succus cucume-
ris dulcis. Et raphanorū succus sic medetur: & ammoniaci cum aqua
contrita. Nam & lactanti suo mater guttam ammoniaci masticando, &
exhalando, albos oculos, similiter & albas maculas filij, sanguinem fe-
moris sui infundendo, sæpius permundauit. Glaucos uero oculos si de-
nigrare uolueris, sic facies. Gallarū puluerem tenuissimum, cum aqua
bene coctum miscet, & leporis fel, mixtum melle, glaucos oculos reno-
uat in naturam. Si hordeoli in palpebris nascantur, hordei decoctione
calida oculos fomentabis, & post cera liquefacta locum tangis. Et si mu-
scarum capitibus locum confricas, hoc idem facit. Capillos uero con-
trarios sic non nasci facies: si his euulsis, loca sanguine cimicis tangas: &
sanguisugarum combustarum cinis locis appositus, eodem modo cura-

Ad oculos ca-
ligantes.

Cura Nycti-
lopum.

Ad oculorū
Alboras.

Glauco oculi,
ut nigri fiant.

Ad Hordeo-
los palpebra-
rum.

bit. Et chamæleontis herbæ folia sicca trita in puluerem, & commixta sanguine ranarum uiridium. Post unctiōnem Capillorum pro collyrio inungimus, fel uulpis solum similiter. Staphilomata uero, hoc est, quum in modum uuæ crepantis, prioris tunicæ tumor quidam erumpit, sic curabis. Alumen scissum teri facies deligenter, & adipes anserinos admisces, & uteris pro collyrio. Nam & mellis commixti adipes, supradicta Staphilomata diligenter curant. Et soli adipes bene colati, sufficient.

A

Staphilomata.

O De N A R I V M morbis. Caput XI.
 Z E N I S, & Polypis, uno eodemq; modo cura est adhibenda. Constringendus in primis est detonsis capillis reumatismus. Post rasuram uero emplastrum Diatheon, aut Barbarum. Et de cocleis simile est adiutorium. Accipis cocleas minutas, albas numero ducenas, intritas, admisces myrrhæ, & thuris masculi uncias singulas, pro cataplasmate raso capiti diebus nouem permanfurum. Naribus uero specialiter sic medeberis. Succum nepitæ frequenter infunde, aut eiusdem siccatae & contusæ puluerem, per cannalem exufflato: aut batrachij herbæ succum, cum melle commixtum. Et succus rosarum, contusus cum pinguedine, item prodest. Sic Irios illyricæ, & Sandaracæ pulueres ex æquo cum melle commixtos adhibebis. Polypis itaq; emittentibus, æris florem, & synopidem ex æquo comburis, & ex eo puluere sanabis loca. Et cornu ceruini combusti puluis, cum sandaraca similiter spargendus est. Sic brioniæ herbæ radices combustæ, sic auripigmenti puluis cum melle. Ego uero sic e naribus polypos cecidisse probaui. Puluere ex calcite, admixto æris flore, æqua ponderatiōe cōfecto.

ὄρναι
πολύπους.Emplastrā
Diatheon:
Barbarum.

B

Experturā
Autoris.

P De fluxu sanguinis N A R I V M.
 Caput XII.
 R I M V M instrato melle, in extremo baculo molli lana obuoluto glebas sanguinis e naribus purgare nos conuenit, post lana identidem obturando procludere. Aliud. Linteolo combusto, & infuso in aceri aceto, aut in succo polygoni herbæ, aut cymæ, uel porri sectiui similiter. Si perseverauerit, sine mora flobotomandus erit, & fimi asini combusti puluere, cum oleo roseo mixto, collyria facta supponimus. Et de siliquæ mollibus folijs contusis facta similiter collyria profuerunt. Sic portulacæ, sic strychni, sic terræ alexandrinæ cum succis supradictis puluis sepe profuit. Caput eorum succo lini seminis frigido fouendum est. Circa frontem uero gipsum cum ouo, uel luto figulorum similiter mixtum, inlinire debemus. Sic æris flos, * sic pini cortex combustus, sic fimi asini, ut supra significatum est. Si uero istis adhibitis adhuc perseverauerit fluxus, ignita cucurbita, si ex dextra nare manauerit, dextro lateri admouenda est: si ex sinistra, sinistro lateri: sin uero de utrisque, & utrisq; igneas cucurbitas applicabo. Aliqui uero fasciis lineis natu-

* Alias cum
hoc habet. sic
mufin, uel
cytin.

b

Cram, & testes eorum aligando mollius constrinxerunt: si in sceminis, femoralia.

¶ De LABIIS crepitantibus. Caput XIII.

GALLAE tunſæ puluerem, resinæ terebinthinæ limpidae admisce, et uteris cum emplastro ueteri, seu hyssopi ceroto, cum melle, aut adipibus caprarum colatis tantummodo. Aliud. Sulphur uiuum, morum, et thus masculum, ex æquo succo herbe paritarię commisce: & sic trociscos conficies, quos cum aqua resolues, & linies. Aliud. Mel terebinthinũ, adipem anserinum, oleum roseum, hæc omnia ex æquo mixta teris. Si odor insuauis Oris fuerit, pulca frigida os frequenter colluere oportet, & cymoliæ pulueribus, cum salibus tostis, simul mixtis, & tuis, dentes & uicina loca fricare. Aliud. Hordeum, & sal, in lintheolo collectum comburis æquis ponderibus, & teris, & cum melle commisce, & mundas. Siligo, cum illyricæ puluere similiter commixta operabitur. Aliquoties etiam cum uino melius commiscentur. Masticare autem his conueniet aut arboris pini folia molliora, aut anetum, aut glicirrhizan, aut herbam quæ Sonchora appellatur. Sed & cornu ceruini combusti puluis, & scetorem oris, & dentium semper compeſcuit imbecillitatem.

Ad foetorem
oris.

¶ De DENTIVM curationibus.

Caput XIII.

DOLORES Dentium finus asini siccatus, & tritus, pro dentifricio, sine dilatione compeſcit. Mixtus quoque cum aceto, ori diutius remorando, æque profuit. Et betarum succus tepidus similiter profuit. Et decoctio ex cucumeris agreſtis radice in uino, similiter. Et nitrum cum oleo tritum, & decoctio rosarum in uino, uel rubi in aceto, & cypressorum fructus, tedæ pingues in uino decoctæ, sine cunctatione Dentibus relaxatis atque dolentibus profuerunt. Si omnes inter ea doluerint, cædriã in ore teneat, & continuo mitigantur. Sin uero malę dolent, herbæ paritarię radice succus, in balneo ore continetur, & statim medetur. aut si eiusdem radix coquitur. Similiter & pyretri radix profuit masticata continuo. Item alcyonij radix, in carbonibus posita, Dentes dolentes fumigando compeſcuit. Physicum. Canis dens combustus, similiter profuit. Et si æris florem in oleo tritum Dentibus admoueas, & lac asinæ recens ac tepidum, constringit & mitigat. Similiter quibus putres cauernæ obuenerint, Melanthium elixum in aceto commixtum, & si solo puluere aluminis scissi eadem cauernas impleas. Hoc & gallarum puluis cum melle commixtus facit. Si uero percussus quidem Dens, uel mola fuerit, resolutum coralli puluerem apponito, & continuo constringitur. Si longo uitio laborantes, spontaneos cadere uolueris, pyretri, uel artemisiæ pulue-

Si omnes den-
tes doluerint.
Aut Malæ.

Dens per-
cussus.

rem, cum aceto commiscebis, & dentem circumlinies, & spontanei exilient. Aut succo tithymali cauernam adimple, & spontanei cadent.

Phyficum. Lacertum solum exseca, & sicca, & eius puluere dentem, uel cauernam attinge, & continuo cadet. Post scarificationem coccus gnidius tunsus, cum galbano, similiter operatur. Et apophlegmatissimum hoc profuit. Si stasifagria ad masticandum detur, aut si cum pulegio misceatur, aut cera cum gallarum puluere confusa, aut salicis, uel myrti folia uirida in aceto coquantur, & in ore contineantur. Postea uero si nausea consequatur, oleum tepidum roseum in ore contineant, & origanum in oleo coque, et ex hoc dentes calefacito. Et facellus calidus impositus de salibus, uel milio, forinsecus adhibitus, prodest. Omnia hæc calida, secundum Hippocratis præceptum, dentibus profuerunt. Nam & dentifricia hæc, & saluti, & ornatui; semper uitiosis dentibus profuere. Salibus melli commixtis, & combustis, & contritis, quippiam myrrhæ miscendum est, & utimur, ut moris est. Hoc & maratri puluis solius facit. Nam & lanæ succidæ combustæ pulueri, tertiam partem salium commiscemus, & utimur similiter. Post uero, uinum, in quo Irim Illyricam decoxeris, cum puluere conueniet: & Tithymalus in uino decoctus, multum proderit. Si ex hoc bis per mensem tepido collueris dentes, facies eos semper sine uitio permanere. Gingiuas uero cum gargarismate ex aceto tepido, in quo herbæ mercurialis radices decoxeris, sine mora mitigabis.

Ecce Autorem Hippocrati posteriorem.

¶ De uitijis FAUCIUM, uel ORIS.

Caput XV.

PER INITIA cum commoueri aliquid in faucibus senseris, generaliter omnibus ex decoctione siccatarum rosarum, uel dactylorum elixorum, aut lentis, aut cantabri, uel cæterarum stipticarum mediocriter specierum, conuenit tepidum gargarisma: cui etiam mellis quippiam despumati commiscemus. Nam & lac ouillum, uel caprinum, cum melle tepidum iuuat. Similiter rhodomel, similiter diamoron. Quod sic conficere consueuimus: ut ad duas partes succi mororum, una mellis adhibeatur. Sic etiam aliquid ex succo rubi & melle, ueluti diamoron confecerunt. Alij etiam de citoniorum succo eadem asserunt. Item de malo granato, sed stiptico. Alij uero eadem mala quasi santes, in passo cõegerunt, quæ omnibus querelis faucium prodere putant. Hæc omnia licet specie dissimilia esse uideantur, uirtus tamen una omnibus, idemque beneficium. Sane frequenter accipiant & cibos, qui magis sorberi, quæ masticari uideantur. Si his adhibitis, faucibus adhuc perseuerauerit molestia, sic ut uulnerare partes attentet, quæ etiam Synanchin minetur: tunc nos fortioribus oportet occurrere cataplasmatibus, hordei, uel lini feminibus paragoricis, mixto aliquan-

Diamorou.

C to nitro, uel salibus : quo Hippocratis nostri præceptis custoditis, sic curando, ab interioribus euocare sollicitudines ualeamus. Præstant in terea cataplasmatibus beneficio, etiam fomenta calastica ex similibus superadictis, & hybisco confecta. Vulneratio uero si faucibus apparuerit, sic a nobis sollicite curanda erit. Fimus cauum albus, tritus cum melle, & tumorem reprimat, & uulnera delicate permundat. Et hirundinum combustarum cinis, cum melle similiter proderit. Aliud. Omnibus uulneribus, & tumentibus, & sordidis, utilissimum multorum ueterum autoritate probatur hoc, quod conficitur sic. Thus masculum, Irin Illyricam, herbam et radices aristolochiæ, omnia æquis ponderibus tunduntur, & melli miscentur, uel mellicrato, & sine molestia eduntur. Item, Antheræ, quæ omnibus nota est, Irios Illyricæ, sandaracæ, cyperi uncias binas, aluminis scissi, myrrhæ, croci, crocomagmatis semuncias singulas, in uino omnia tinsa, & cribellata adhibebis : & cum necessitas cõegerit, aut cum puluere, aut cum melle commisces, & uteris. Nam & Musæ trociscus, ubique diffamatus, cum succo roris syriaci, & melle, uel mellicrato adhibendus est. Si uero uua dimissior fuerit, & faucibus indignatis reumatizauerit, gargarismate ex speciebus stipticis confecto, tepido imminebimus, & ex dacylis in aqua, uel mellicrato decoctis, aut rosis siccis, aut uitium turionibus molliissimis, aut sorbis, aut mesphilis, uel certe gallis infusis, & decoctis adhibebimus. In tumore uero positæ, cū amplius reumatizauerint, sales triti cum melle multum profunt adhibiti, & dacylorum ossa : & si nuges uirides immaturas comburas, & ex his puluerem facies, & admisceas. Similiter aut modicum mellis, aut mellicratum, et alumen humidum, in uase uicili coquas. Sic de puluere radicum caulium combustarum. Sic etiam de anetho, et postea puluere facto. Vuam ficas, et continuo desiccata, si inflatum os fuerit, quod Afatham appellamus, nimia uisione accedente, rosam siccam cum melle tritam locis impone, et portulacam in melle similiter infundimus, et manducandam damus : et oliuæ folia uiridia in uino decocta, ex quo tepido, os frequenter coluendum est. Nam et auellana cum despumato melle contrita, pro electuario semper adhibenda est, ut oris uisio purgetur.

Q De P A P V L I S minutis ubique nascentibus. Caput XVI.

Papule faciei. Q V I B V S I N facie quæ maxime, ueluti leuissimus tumor repente innascitur, humorem aliquando pinguem, aliquando aquatiorem mittens, pruritus & uulnerationes procuramus oxy melle, & aceto acri, & melle, æquis ponderibus confectio, et confricatione curantur. Item amygdala amara cum aceto acri contrita, similiter operantur. Nam & troscisci ex hoc confecti, & in aceto soluti, medentur. Post uero etiam subscripto lauare linimento conueniet. Si uero

ueluti exanthemata, quas scabies dicimus; in facie, uel genis, ex humo-
rum acredine, uel plenitudine apparuerint, hederæ agrestis folia ex mel-
le contrita, pro linimento adhibenda erunt: aut certe allium cum sali-
bus tritum, mixto oleo roseo similiter adhibetur: Sic galbanum cum o-
leo resolutum. Sic feces uini, & Iris Illyrica, utraque contusa, & cum o-
leo roseo commixta medebuntur. Et cedria cum resina, & cera, æqua
ponderatione commixta, et adipēs anserini similiter cum resina, et oleo,
& melle operantur. Nitrum quoque cum porcinis adipibus. Nam &
myrrha, cum tripla ponderatione albi mellis mixta, continuo id præ-
stat. Et spuma argenti, cum folijs rutæ uiridibus, & acri aceto mixta, pa-
pulas suprascriptas & scabies totius faciei percurat. Si uero tumor
permanerit post curationem, sales fossiles triti cum aceto compescunt,
aut taurinum gluten cum synopide, et aceto. Si impetigo ex hoc faci-
em, uel cætera membra occupauerit, per initia triticum in lamina can-
dentis ferri superimponito, & succo qui ex hoc emanauerit adhuc tepido,
penna perungito. Et myrrha similiter operatur. Frequentius & gut-
ta ammoniacæ, cum aceto contrita perungenda est. Sic succus menthæ.
Sic thus masculinum. Sic apium contritum cum salibus & aceto. Sic glu-
ten taurinum in aceto resolutum: cui manna & thus admiscendum est,
& puluis similiter adhibendus. Aliud. Sulphur uiuum, cum aceto et
pice commisce, et utere. Si papulæ plures innatæ sint, aceto tepido pri-
mo foueto: postea nitro cum aqua colluito. Item de supradictis linimen-
tis. Si autem longi temporis fuerint, aut acres, tunc plumbi rasuram,
sulphur uiuum, gluten taurinum in aceto uiscido coctum, & solutum
inungamus. Aliud. Lilio agresti, lachrymarum loca perunge, aut la-
pathij radicis corticem cum aceto coterimus, et cataplasma adhibemus:
antè tamen nitri puluere loca defricando. Aliud. Maluæ agrestis se-
men immaturum colliges, et ex hoc succum elicies, quo cum frequen-
ter linieris, & antiquatas, et agrestes percurabis. Aliqui ex diuersis su-
prascriptis componentes troiscos, ad maiores curas hoc modo compo-
suere. Alcyonij combusti semiuncia, chamæleontis nigræ radicis uncia
i. asphodeli radicis uncia. i. sulphuris uiui, thuris masculi, pyretri, afro-
nitri, ana senunciæ singulæ: glutinis uncia. i. omnia cum aceto coquan-
tur, & operantur. Cum uero mūdatur fuerint & percuratæ, tunc asini
adipibus loca perungue, et post serenatas maculas, colorem restituas
naturalem. Hæc omnia quo fieri possit, catholicis primo purgati-
onibus releuandi sunt.

A
Exanthemata
faucium.

Tumor post
curationem;
Impetigo.

B
Contra papu-
las antiqua-
tas.

V De v s t i o n e calida, uel
ignis. Caput xvii.

s t i o n e s antequam fluidas uescas erigant, murium oli-
uarum frequenter infunde, & easdem oliuas salsas contritas imponito.

b 3

C Et lactucae tritae cum salibus, pro cataplasmate impositae, continuo curant. Et fel taurinum cum aqua plurima infunditur. Aliud. Alumine scisso cum aceto contrito omnes unctiones ungo. Nam & thus masculum cum aqua tritum similiter operatur: & sales cum oleo roseo triti inliniuntur, & betae elixae contritae imponuntur: & pollines tritici, cum ovis crudis mixtis superimponuntur. Sic etiam hederae agrestis folia in uino cocta curant.

Si uero post easdem unctiones uesiculae inquietarint, myrrham cum uino tere, & imposito: aut calcis uiuae puluerem cum caerota rio tempera, & in lintheolo linitum impone. Si uero etiam uulnera fecerint, porros terito, & locis impone: aut maluarum folia elixa, & cum oleo superintrita impones: aut lenticulae puluerem, cum melle commixtum induces. Sic & columborum stercora combures, & in lintheolo linis cum oleo contrita, quibus omnes exuptiones ueniens procurabimus.

¶ De CARBUNCULIS.

Caput XVIII.

GENERALITER his omnibus per initia phlobotomo subueniendum est. Specialiter uero locis superimponendum est cataplasma, de arnoglossa cum pane mundo, & lenticula cocta. Vulneribus uero aciora & calidiora medicamenta ordinamus: ut Andronyci trociscos, aut Polybii: qui sollicitius cum dulci uino, aut pingui infusus, & in mortario contusus, sub cataplasmate uulneri imponatur. Si uero his adhibitis, uulneris radix occupauerit altiora, cauteris admouendi eidem loco: si nullum obstiterit praedi- cium, ut loca uitalia periclitentur, quae sunt in musculis, aut neruis attingentibus, neque ignis poterunt sustinere tormenta. Qua de re, frigido cauteri utimur, quod frequenter approbabitur. Aquam, in qua calcis uiuae puluerem extinguimus, miscemus feculae, nitro, & saponi, aequa ponderatione: & ex eo linimus loca quae comburi placet.

Super cataplasmata, loca tegenda sunt, donec illa cadant quae altius inhærebant. Sunt & alia, quae os Carbunculi sepeliant: uidelicet, uuae passae, enucleatae, solae contritae. Aut ficus siccae in uino decoctae, & tritae. Sic lupini in uino similiter, & purgati teruntur, & imponuntur. Sic stercora columbarum cum melle contrita. Sic mentha cum aqua contrita. Sic nitrum cum ruta uiridi, & aceto tritum. Sic rapa, cum uua passa, & porcinis adipibus, admixta etiam pice liquida, omnibus sub aequa mensura temperatis, & adhibitis, ulcerum semper loca periclitantia liberata sunt.

Andronyci trociscus. Polybii trociscus.

Cautere frigidum.

De VVLNERIBVS varijs casibus infixis. Caput XIX.

SI TELO, seu morfu canum, aliarumue ferarum, seu ex quolibet casu neutro uulnerato, quos Neutrotos appellamus, in pactis uulneribus omnibus, generaliter continuo hoc adhibendū erit, quod glutinare & curare ualeat membra uulnerata. Myrrhæ puluerem aspergo, quem permanere faciam sine aliquo humore: continuo etenim glutinat, et colligit. Et rubus elixa & trita, hoc facit. Hoc Iris Illyrica tunsa, et melli mixta, atque in panno lineo imposita. Et aristolochiæ puluis cum aqua mixtus hoc idem facit. Idemque ossa sæpius colligabit. Et omphacium tritum cum uino sic curat, per initia adhibitum. Sic puluis thuris masculi. Et myrrhæ puluis, cum uino & melle coctus, et temperatus, continuo medetur. Sane sub his adiutorijs, quæ semper futuris obstant feruoribus, utilis est sub uno schemate, etiam patientia uulnerati. A la-uacri uero, a foci, a solis calore, uel aëris frigore, a clamore, uinolentia, usu uenereo, iracundia custodiantur: ne quod iam aut collectum, aut glutinatum est, his occasionibus soluatur. Hæc etiam prætermittere non debui amice, per omne corpus recentibus uulneribus frequenti approbatione laudata. Allij igitur combusti puluerem uulneri asperge. Sic etiam Scyllam tritam imposito, & sub utrisque adiutorijs, quatuor continuis diebus penitus maneat inquietatū, quo continuo percurari possit. Nam & myrrhæ, & lanarum succidarum combustarum cinis uulneri aspersus, similiter operabitur. Item aliud. Maligranati folia, cum melle trita, mixto uino, imposito, desuperque lintheolum infusum resina & terebinthina superaddito. Item lanis operiatur, uino & oleo diligenter infusis. Item aliud. Fabæ syriacæ radicem siccam tundis, cribellas, & loca eius puluere aspergis. Item aliud. Oliuarum amurcam coques primum igne fortiori, ad primam mundationem, secundo, & tertio molli uapore, quo pinguescere possit. Cum uero cōagulauerit, reponis in uas mundum, & cum frigescere cœperit, lintheola infusa loco percusso opponimus. Operabitur uero fortius medicamentum, si gallarum pulueres admisceamus. Aliqui eandem amurcam cum eodem puluere coquunt, et sulphuris uiui, & origani puluerem æqua mensura uulneri aspergunt. Qui uero ferro in altum uulnus suscipiunt, fel bovis unciarum. II. & ficus nigræ lachrymum ÷ II. & adeps caprinus ÷ III. in uinum commiscetur, & temperatur, et hoc medicamento curatur. Aliud. Baccas lauri cum resina tunsas, locis imponimus. Glutinantia uero adiutoria hæc sunt. Resinæ Syriæ puluis, capilli hominum, æqua ponderatione cum thure masculino tunsi, & cribellati. sed cum puluerem aspergere cœperis, præungendum est uulnus picræ solutione. Particulam utris uinarij, & resinam ex æquo comburis, et uteris puluere collecto: qui & sanguinis fluxus ualeat prohibere. Et mandra-

b 2

A

Neutroti,

A quibus abstineat uulneratus.

B

Glutinantia.

Contra sanguinis fluxū.

Cgoræ folia trita cum uino, & aqua cataplasimabimus. Aliud. Malo-
granati dulcis grana cocta in uino diligenter terimus, & in uicem cata-
plasmatis adhibemus, adiutorium approbatum. Sed & betarum furcu-
los, exceptis folijs, elixos & tritos imponimus similiter. Si canis mor-
su quis fuerit uulneratus, continuo spongia, aqua frigida infusa, aut oxy-
mellite imponenda est, quæ frequenter ex hinc irriganda erit. Primo
uero eiusdem uulnerati lotio, uulnus, secundum phycos, fomentan-
dum est. Et porri cum melle triti, & impositi, eodem modo medentur.
Et lachryma arboris ficus continuo si ungas, hoc idem præstas. Et spon-
giæ rudis combustæ cinis cum liquamine mixtus, optimum beneficium
facit. Sales triti, ac in lintheolo ligati, aceto infunduntur, & ex hoc uul-
nus tamdiu apozimandum est, uel infundendum, donec sanguinem e-
liciat. Postea uero cum sanari cœperit, eruum tritum cum melle uulneri
imponere, aut lentis puluerem cum melle despumato similiter. Quæ ue-
ro in feruore fuerint, spuma argenti cum melle trita, & imposita, conti-
nuo mitigat: præfomentanda sunt interea uulnera aqua gelida. Etiam
qui humanos morsus patiuntur, adiutorijs supradictis percurantur.

Ad morsum
Canis,

Vulneratio
nerui.

ἀναστόμασις.

Oleum Sa-
binense.

Experimen-
tum.

D Si uero his accidentibus uulneribus, etiam neruus fuerit uulnera-
tus, in quo graue periculum frequenter euenit, cuiusque patefactio pri-
us custodienda est, ad humoris ex uulnere uenienis digestionem: quo
ex hoc impetus & dolores auerti possint. Frequenter etiam ferro hanc
anastomasin procurare debemus. Conuenit interea præ omnibus eti-
am his phlobotomum adhibere: conuenit etiam eos uentris purgatio-
ne iuuare. Aquarum sane calidarum fomenta fugienda sunt, quæ pu-
tredines & indignationes sæpe procurarunt: sed oleo sabinensi, uel dul-
ci, tepido, aut certe uetusto, frequenter uulnera ipsa fouenda sunt. Vi-
ride uero oleum, uel gremiale penitus uitandum est. Utimur tamen
post fomentationem olei calidi supradicti, sola terebinthina resina, lin-
theolis infusis & appositis: utilius, si terebinthine etiam euphorbij quip-
pam pulueris admisceamus. Fœminis uero, uel pueris, delicatiora cor-
pora habentibus, etiam solius terebinthinæ sufficiet beneficium. Cæ-
teris uero, ut superius comprehendit, terebinthina cum euphorbio, &
oleo miscenda est: addenda & cera propolis, addendum sagapenum,
addendum laser, addenda & opopanace: quibus coniunctis beneficium
attestamur. Item aliud, quod in experimentis, ad neruorū uulneratio-
nes adhibemus, iuuat. Calcis puluerem diebus canicularibus ex aqua
marina lauamus, quā custodiamus. Huic medicamēto mixturi euphor-
bium, sulphur uiuum, puluerem calcis lotæ deligēter in uncijs singulis,
terebinthinā, ceram, picem, in uncijs tribus. Interea per initia ad uirorū
uulnerationes cataplasmate tali uti nos cōuenit, ex melle, aceto, oleo ro-
seo modice admixto, cum fabæ pollinibus coctis, & tēperatis. Post cata-
plasmatis uero beneficiū, hoc est aptissimum adiutoriū, Euphorbium,

cera, resina, in singulis libris: oleum in duabus: sed euforbium cum aqua prius terimus, & superioribus solutis, ut moris est, admiscemus. Superaddimus interea etiam salis quippiam: ut os patulum humoris noxij digestionibus procuremus. Nam & Melanchorus trociscus semper his utilissimus fuit, cum aceto tritus, & aliquando cum cerotario temperatus. Sunt etiam alia adiutoria his causis aptissima, sub una uirtute uariæ composita: sed paucis magis, & probatis uti nos conueniet, quarum perseverantiæ, effectum facillimum potuerunt procurare.

A
Trociscus Melanchorus.

V De VULNERIBVS ex se nascentibus. Caput XX.

VULNERA VARIA, aut ex humorum acredine, uel plenitudine generantur, aut præeuntibus diuersis ictibus acquiruntur: quæ imperitia medicorum frequenter, aut adiutoriorum inopia procurata, uetusta & Chironia fiunt. Igitur cum uulnera recentia & caua fuerint, sic curanda, uel replenda erunt. Mel, & resinam terebinthinam æqua ponderatione in cacabo facies solui: item addes butyri tantundem, & ex hoc infusis lintheolis uteris. Aliud, Resinæ puluerem, ceram, & adipem misces, & similiter adhibebis. Cum æqualia in superficie fuerint, hoc uteris medicamento. Spumæ argenti ÷ III. resinæ ÷ II. olei ÷ IX. conficies, ut moris est, ad emplastri temperamentum, quo cicatrices utilius ualeas procurare. Sin uero transcendens planiciem, plus excreuerit, acrior eruptio, phrygium lapidem tundis, & eius puluerem aspergis. Aliud, Aeris purgamentum tunsum similiter adhibendum est: id aceto temperabis, humore importuno permanente. Et dum uulnus a sanitate prohibetur, hoc adiutorio percurandum est. Plumbi purgamenta, eruginis uncias singulas: aloe, & calcis uiuæ uncias binas tundis, & cribellas, & uulneri aspergis. Si cicatricem ferri sanare uolueris, hoc emplastrum facies. Cerae ÷ II. resinæ ÷ I. thuris, & eruginis uncias singulas, olei cyprini ÷ VIII. conficies, ut moris est, & imponis, emplastrum probatissimum. Si nimis antiqua uulnera fuerint, ceræ in Sole liquefactæ commiscendus erit puluis floris eraminis, ut ad temperamentum emplastri perueniat, & uteris: neque frequenter soluere, sed etiam fasciola custodire debebis. Item Chronicis, uel Chironijs uulneribus, hoc emplastrum approbabitur. Lapidis chalcitis, cera in uncis singulis: aluminis scissi uncia. I. his commixtis & temperatis utimur.

Ad uulnera caua.

B
Æqualia in superficie.

Excedētia superficie.

Ad cicatricem ferri.

Ad uulnera antiqua.

Sunt & alia uulnerum genera quæ serpunt ad loca uicina, atque his adiutorijs percurantur. Lenticula cocta, & melli commixta, & folia caulium cum melle similiter. Et coriandrum uiride cum melle. His etiam ex lini seminis puluerem, cocti in uino, & oleo catapla-

Serpentia.

C smata semper adhibui. Sic ex milij pollinibus feci. Sic etiam hederæ folia in uino coxi, & cum melle trita superimposui: fovi etiam de eadem decoctione uulnera frequenter.

Vulnera callosa.

Si callositas emerferit, in qua semper est tarditas uulneribus ad sanationem, æris florem coctum terimus, & ex eo puluere uulnera sanabo, & tithymali lachrymam cum uino & melle mixtam, in uicem cataplasmatidis adhibeo. Si madefactio permanserit, his adhibitis, sales tritos cum melle imponam, & desuper ficibus tritis, & incoctis cataplasmas bo. Et amygdala amara sic curant, locis adhibita, & cum melle contrita. Sic porri in uino cocti eodem modo curant. Sic erui puluis cum melle, & oliuarum uiridia folia in uino cocta, & trita adhibentur: ex quo uino prius fomentari loca suadeo. Similiter ex aqua etiam in qua alumen scissum infundendum est.

¶ De IGNE SACRO.

Caput XXI.

H VIC MULTIFORMIS est cura deligenda. Aliter enim in febricitantibus emergens curatur. Aliter in eo cui febres superueniunt uisitatur. Nam & omnibus partibus corporum generaliter adiutoria adhiberi similia possunt: excepto tamen capite, uel facie, quorum est quæmaxime causa sollicita. Vicinitatem enim appetendo ignis ille serpens, oris aliquando, uel linguæ, aut gutturis partes facilius pulsatur, & ueluti superficiem derelinquens, continuo in stat interiora molestare, in quibus uitæ periculum formidandum est. Nam & Hippocrates hac eos sententia uisitat. Ignis facer, ait, si interiora appetuerit, molestum erit: si in cutibus perseueret, curari poterit. Ergo si cum febribus, & in supradiçtis partibus apparuerit, intra tertium diem phlebotomandi sunt, & purgandi, a cibis penitus abstinendo, si tamen uirium non occurrerit foetosa debilitatio. Dabis adhuc cataplasmata calida, & fomenta humectantia: frigienda sunt ignem, causæque dolorem augentia: sed lenibus linimentis, euocatorijs, & curantibus, quæ sine grauedine possunt afferre utilitatem, ungenti sunt. Si phlebotomus sane, uel cathartica, certa de causâ prætermittenda sunt, clysteribus assiduis imminebo: quo competentibus, & assiduis purgationibus uentris, quod phlebotomo negatum est, possimus compensare. Frigidi tactus, & acres, uitandi sunt. in frigidatæ enim partes facilius commouentur. Declinantibus febribus hoc trocisco uti consueui, omnibus temporibus & locis aptissimo. Spuma argenti, cerussa, sulphure uiuo, croco, opio, sub æquo tunsis, & cribellatis, & cum passo, uel succis strychni temperato. Nam istorum euporistorum frequentium semper beneficia profuerunt. Butyrum cum strychni succo adhibetur: & acacia cum aceto, uel aqua: & spuma argenti cum

D Hippocratis sententia de igne sacro. Ignis facer cum febribus.

succo porrorum, uel betarum, & gutta ammoniaci cum aqua, & cy^m A
molia cum aphita, & strychni succo, & oua recentia in aceto, cum o^l
leo, & bulborum combustorum cinis cum melle. Oleum cyprinum
cum melle mixtum, & cerussa cum aceto, & uasorum fictilium puluis
cum aceto, & thus masculum cum cerussa: omnibus, aut singulis com^o
mixtis. aliquibus mixto pane. aliquibus ex aqua coctis, & contritis.
Nam & folia in uino cocta, & contrita, imposita saepe profuerunt igni
sacro. Si etiam post hanc ignis ille facer adhuc insanierit, & ruboris
solllicitudo perseuerauerit, iam cataplasmatibus de seminibus cum mel^l
le coctis imminendum erit. Adhibeo etiam locis scarificationem: adhi^e
beo fomenta aptiora, & ex eisdem desuper cataplasmatibus frequenter
requiro beneficium. Periculosum est etenim, caussa permanente adiu^o
toria uariare.

Ignis facer
post febres.

¶ De APVM percussibus, uel scorpionum, caetero^o
rumque serpentum. Caput XXII.

A PVM percussus maluarum folia imposita continuo curant:
& sisami folia, uel ipsum tritum, & appositum. Et lauri folia
molliora trita cum uino, potui data, saepe curauerunt. Scorpionum
uero percussus, sales frixi, & cum oleo contriti, loco appositi. & ciⁿ
nis cum aceto mixtus, & impositus similiter, & allium cum oleo tritum,
& origanum cum aceto coctum calido faccello, continue medetur. Et
porrum tritum impositum, & fardinia trita, & folia oliuę trita cum sa^l
libus, et imposita, & scylla cruda trita imponitur, & statim curat. Sed
& his semper potionibus liberantur. Aristolochiam rotundam, gen^o
tianam, myrrham trogloditen, baccas lauri, omnia tunsa ex æquo, &
cribellata: aut puluerem, cum uino, et calida identidem in tempore da
bimus. Hoc etiam contra caeteros serpentes usi sumus. Aliud. Pi^o
peris, & papaueris semiunciam unam tundis, & cribellas: ex his co^o
cleare cum aceto dabitur, & bacca lauri cum folijs rutę uiridibus tun^o
sa, cum uino, aut aceto semper datur: & Irios illyricę puluis cum ui^o
no calido similiter. Quin & fraxini folia cum uino trita,
bibenti dantur.

Apum ictus,

Scorpionū,

B

¶ De turpibus RECEPTIS, & laten^o
tibus. Caput XXIII.

T I T I M A L I maioris molles & uirides ex acumine turiones
tolles, & hos calidis cineribus subijcies: & postq̄ combusti fuerint, pro
iectis sordibus in mortariolo contundis, & eorum pulueri aphitam si^o
militer immittis, & uino cōmixta, patefacto orificio, uulneri imponis,
& continuo telum, aut aliud quod diu latuerit excludetur. Aliud.
Aristolochiæ puluis patefacto uulneri similiter imponendus est, & ue^o
locius exiliet. Sic etiam de dictamni folijs, uel radicibus contusis, uelo^o

Vt tela laten^o
tia ex uulnere
profiliant,

Cius fieri consuevit, secundum ueterum testimonia. Et eufesami semen contusum una cum calchanto, uulneri appositum, similiter operatur. Et lacerti caput contusum, & impositum, secundum physicos similiter facit. Si uero in fauces aliquid transuerit, aquam & oleum calidū contineant in ore, et spontaneum exhibit sine mora. Sunt et alia physicorum beneficijs publicata, sed suo loco & tempore conscribentur.

¶ De TESTIVM indignatione.

Caput. XXIII.

FERVORES testium, uel indignationes, cuminum cum melle & oleo tritum, & appositum curat. Et semen lini frictū, & cum uino similiter uice cataplasmatibus temperatum. Sic faba in uino cocta, aut in mellicrato cum melle trita, operatur. Sic ex coriandro, uiridi cum faba in aqua cocto, et simul trito cum melle cataplasma bimus. Sic etiam de hyoscyami folijs. Similiter & uuam passam enucleatā, ex æquo cum nitro adhibemus. Et nasturtij puluerem cum lini semine ex æquo cataplasma bimus. Sic rutæ, & lauri folia uiridia in uino cocta, cum aphitis profuerunt. Et cymini puluerem mixto butyro, & resina, & pampinos molles tritos cum aphitis adhibemus.

¶ De VERETRI, hoc est, de naturæ

uitijs. Caput XXV.

VERETRI dolores, fel taurinum cum nitro contritum curat: & butyrum cum terebinthina ex æquo mixtum. Similiter ex lini seminis puluere, & myrrha ex æquo, resinæ quippiam superadditum, in aqua coctum cataplasma imposuimus. Quibus uero tumuerit, pampinorū folia molliora triginta, thuris & cerusæ semencijs singulis commixta, pro cataplasmate imponimus, ante tamen ex aqua marina frigida fomentabis. Nam & testes tumentes, cymolia trita frequenter cum aqua perūges: post uero myrti sicce pulueres, & myrrhæ similiter aspergendi sunt. Vulneribus uero in eodem cole, lepidos cyprinæ puluerem satis confidentur aspergo. Et afronitri solius triti puluis eodem modo operatur. Et alumen scissum contritū, similiter & myrrha cum passo trita. Si ueluti carbunculus innatus fuerit, liciū cum melle tritum suppono: frequenter per diem inspergo mel tepidum. Fomentandū est interea ex aqua de seminibus, quæ in aqua coqui debent, aut myrti uiridis, aut lentisci folijs, aut rubi, aut oliuæ, aut rosæ sicce: cuius puluis si post fomentum aspergatur, continuo operabitur. Sic etiam de herbarum supradictarum cataplasmate innuendum est, cum melle commixto. Nam & uini, & mellis species prætermittenda non est. Continentia uero ciborum, & uentris purgatio frequenter prouideri debet. Efflatterij quoque puluere tangendum erit. Aliqui minimorum piscium capita trita imposuerunt.

Tumores
testium.

λεπίς est schoria, siue squama, cuprinā uocat λεπίσα, quæ ex ære, siue cupro fit.

De Herniosis. Caput XXVI.

HERNIAS uero infantium frequentius emergentes sic curabimus. Resinam pituinam siccam, nitrum, cyminum, ex æquo cum melle miscemus, & sub emplastri temperamēto imponimus, superaddita ligatura quæ contineat medicamentum. Et uuam passam purgantes, in uncijs. VI. nitri uncia. I. cymini uncijs. II. cum melle contriuimus, & ita usu sumus. Vitandi cursus, & saltus, et auster, uentris quoq; conatus, & ciborum nimia præsumptio. Aliud probatissimū. Caduci malogranati ꝑ. I. gallarum semiuncia, asphodeli radice ꝑ. I. narcissi radice ꝑ. I. hæc omnia in uino coquenda, & tundenda, et malaxata in primo adhibenda sunt. Hoc herniarum perseuerantiam intus sub ligatura, etiam ueterum percurabit, & hydrocelas, & sarcocelas, & enterocelas similiter. Itē Cinopoli emplastri expono maximū & probatissimum remediū. Spumæ argenti ꝑ. VI. aceti ꝑ. XVIII. olei & oppij, spuma argenti pleniter comburis, & supradicto aceto restinguis, & teris diligenter. Omnia simul mixta coques, agitabis spatula olosidera, & ita ut dactylon coques, ac in lintheolo adhibendum diebus cōtinuis v. imponis. Hoc hydrocelas, & similes collectiones sine dilatione curabit. Carnes cochlearum teris, & his myrrhæ puluerem misces, et in lintheolo inductum impones sub fascia, ut facilius reprimatur: & passum cum acacia tritum, et aqua similiter temperatum supponēdum est. Item etiam cochleas ex arbore lauro collectas comburimus, & tritas imponimus, ut umbilicum in naturam propriam reuocemus.

De diuersis uitijs in ANO nascentibus, uel Syringis, hoc est, Fistulis. Caput XXVII.

DIFFICILES in his locis causæ euenire consueuerunt, pro accidentium qualitate. Est enim loci natura delicatior, & qui ad omnes acerbos q̄maxime contactus, facile commoueat. Nascitur ergo in hoc sæpissime indignatio, uel feruor: fit ragadium, fit condiloma, erumpūt hemorrhoidæ, nascuntur exocadia, fiunt & syringæ, frequenter etiam intestinorum effusio, et cetera, quibus omnibus suo ordine remedia designabo. Quando ergo indignatio, uel feruor locum attenderit, pingues dactyli, in passo, uel mellicrato infusi teruntur, superaddito quoque de oleo roseo, e quibus factum cataplasma tepidum adhibemus. Superimposita tamen ligatura, quæ adiutorium continere debet. Nam etiam de musteo similiter faciendum est, sed quod piper non habuerit. Sic etiam de bulbis albis, cum melle contritis, loca cōmota frequenter curata sunt. Et licium inde contritū cum cerotario, et ex oleo roseo temperatū adhibuimus, & sæpissime sulphuris uiui quippiam triti superadijicimus. Est & hoc genus adiutorij utilissimū. Spuma argenti, & cerussa, uncijs singulis: thus masculum, et crocum in semuncijs singulis, cum uino & oleo tritum, et cōmixtum adhibendum est, et oui ui

A
Herniæ infantium.

ὄστρον, σάρκων
& ἰντερον,
Herniæ sunt
spēs ab Hippocrate & Galeno descriptæ, q̄q̄ etiā plures & apud Galenum & Paulū Aeginetam numerantur.

B

Ani accidentia.

Feruor Ani.

C tellum coctum, tritum cum melle & oleo, commixtumque, loca indignantia fati iuuat. Sic butyrum cum medulla ceruina, & sepum ceruinum, & thus masculum, omnibus ex æquo tritis, immixtis oleo & uino, similiter temperatis curati sunt frequenter. Huic medicamēto etiam licium indicum admiscendum est. Si Ragadium factum fuerit, hoc medicamento uti nos conueniet. Oleum roseum solum, tritum in plumbeo uase, & ex pistillo simili, usque in pinguedinem, & caricarum pinguium combustarum cinis, uino tepido praelauatus, ac impositus, prodest. Sic rosæ flos, & pompholix simul trita, similiter spargitur. Et molybdæna cum folijs rutæ uiridibus teritur, & cum oleo myrteo pingui temperatur, & similiter iuuat. Sic hyoscyami folia, sic corij puluisa & spersus similiter loca curauit. Sic etiam lintheorum combustorum cinis cum amylo, ex æquo succo foliorum oliuæ temperatur, & subpinguefiat linimentum. Quibus Condilomata fiunt, uel Exocadia, hoc adhibendum est medicamentum. Ceræ libra una, picis ÷ IIII. medullæ ÷ II. adipis taurini ÷ III. mellis ÷ IIII. uini ÷ III. guttæ ammoniacæ ÷ I. thuris masculi ÷ II. myrrhæ ÷ V. sicca cum uino teruntur, & solutis calentibus commiscentur. Aliud: Calcis uiuæ ÷ III. nitri ÷ II. utraque teruntur, & cum aruina miscentur, & ex eo pingue facies linimentum. Quod cum siccauerit identidem superaddis, & hoc modo perseverando facilius confumentur exocadia. Sic chalcantum teris, & eius puluerem cum oleo dulci molli uapore coques, & pinguefacto, loca frequenter tangantur. Nam & alumen missum in uase nouo, coctum, atque tostum, puluerem facit. Hoc tacta exocadia, spontanea frequentius ceciderunt. Hemorrhoidas uero erumpentes, sic compescere, uel temperare consueuimus. Butyrum, crocum, cerussam, mel ex æquo omnia commiscenda sunt, & ouî albore temperanda, & imponenda. Sic arnoglossa trita cum aceto facit. Sic pulueres cerussæ cum aceto contritæ. Fomentabis uero loca ex aqua, ubi alumen scissum, tritum mitti facies, & æris florem excoques in tertiam partem, & ex hoc fouendi sunt ante linimentum. Sed ut etiam in tempore aliquando de physicis adiuuentur, in ea aqua coquendæ sunt species supradictæ. unde ægrotus is qui hemorrhoidas patitur, frequentius elauatur, & ad supradictas species, in uncias senas, aquæ sextarios decem mittis.

Si uero conclusas resolueres uolueris, tapsiæ succum, & apij similiter ex æquo conterimus, & loca contingimus, quæ solenni digestionem fuerint impedita. Laser cum aceto contritum imponendo, frequenter uti sumus. Nam & Musa trocisco, omnibus approbato, in aqua in qua calcem uiuam extinximus, resoluta, imminuimus, & profecimus. Qui trociscus hoc modo a nobis conficitur. Aluminis scissi uncias. III. aloë ÷ III. croci ÷ II. crocomagma ÷ II. chalcanti ÷ III. caduci malogranati ÷ II. uino omnia trita commiscemus, ut trociscos faciamus.

Ragadium
Ani.

Condilomata,
& Exocadia
Ani.

Hemorrhoidas
Ani.

Physica remedia frequenter
ab Autore uocantur ea, quæ
absq; certa ratione data, prodeste
comperimus.
Syringæ.

Trociscus
Musa.

Etiam hic puluis nobis experimentum dedit, omnes syringas & expurgandi, & glutinandi: qui ista ratione conficitur. Iris Illyricæ ÷ V. erui ÷ III. manne thuris ÷ III. lepidos calcis ÷ III. aristolochiæ ÷ III. 5. omnia tunduntur, & cribellantur, & ficulis puluis, cui nomen est Acopali, commiscetur eodem modo, ad linimentum quemadmodum Musa trociscus supradictus. Quibus uero intestinum exierit, mori * syluestris dolori fomentatio adhiberi debet: & post acacia trita cum aceto linimentum facit: & cyclamini succus cum melle ex æquo mixtus, & coctus usque in pinguedinem. Aliud, Puluis ellebori albi, qui cum aceto coctus est, admixto cærotario ex oleo roseo, satis iuuat. Et hyoscyamus in aceto tritus, & similiter adhibitus, intestinum effusum similiter reprimit.

¶ De PERNIONIBVS. Caput XXVIII.

PERNIONIBVS quæ cum pruritu sunt, aquæ marinæ fortis satis prodest. Similiter etiam si uino calido stiptico foueantur. Sic si etiam decoctiones betarū, quibus alumen scissum infuderis. Post quod fomentum, cæra liquefacta linire conuenit. Nam & ex aluminis puluere, cum hordei farina, & uino cataplasma adhibendum est. Sic cæra, & picis resoluta sola unctione curatae sunt. Et gluten solutum in aqua profuit liniendo. Sic oliuarum uiridia folia cataplasmate adhibita profuerunt. Sic gallæ cum aceto contritæ, sic uini fæces impositæ curauerunt. Quibus uero iam uesicauerint, raphanos tundes, & ex eorum succo bene proderunt linimenta. Et lenticulæ coctæ, & tritæ cataplasma proderit. Et caduca malogranati, in calidis cineribus tepesacta, & trita adhibita, conuenerunt. Sic etiam scylla cocta, similiter contrita, profuit. Quibus uero increpuerunt, & uulnerati fuerint, his spuma argenti trita, mixto adipe porcino, pro emplastro apponi debet. Sic adipēs anserini cum cæra & oleo tepidi adhibendi sunt. Et cochlea cum testa combusta, & trita, & in puluerem redacta, si aspergatur, continuo medetur. Eruum in uino coctum, & cærotario similiter curat contritum.

¶ De RAGADIS pedum, uel digitorum. Caput XXIX.

OMNES CREPIDINES in calcaneis pix liquida illinita percurat. Et spuma argenti, cum cerussa, & alumen scissum ex æquo confusum, & uino mixtum, medebitur similiter. Quibus uero pili inhaerentes molestiam fecerint, ferro subtili loca ante purganda sunt, & melantherium cum locio pueri tritum apponendum. Et gutta ammoniaci cum aceto trita similiter adhibet. Et mysi, & aristolochia ex æquo confusa cum melle adhiberi debet. Hoc & rasura cucurbitæ trita faciet.

A
Puluis ad
idem.

Intestini
exitus.
alias * uiscido.

B

C De PARONYCHIIS. Caput XXX.

alias * Aster-
atticus.

Ungues
scabiosi.

PARONYCHIAE in initijs lana ex aqua infusa imposita curantur, eaq; frigidiore frequentius irriganda erunt. His etiam asphaltita, cum aqua trita adhibenda erit. Sic & thuris masculi pulvis cum melle mixtus medebitur. Sic etiam gallarum. Si saniem sane collegerit, locum pungis: ad eius uero digestionem, & lenticulam coctam cum melle contritam superimponis. Et myrti folia uiridia trita, similiter cum melle adhibentur. Sic etiam rosarum, & sic oliuæ folia similiter. Sic cadmiæ pulvis aspersus curat, sic erui, sic etiam thuris masculi. Quibus uero etiam ungues quassii fuerint, folijs myrti uiridibus, uel malograna ti tunsis cataplasmandi erunt. Quibus autem forte aliqua loca nigrescunt, farina tritici, cum pice folia admixta curantur. Et sulphur uiuum hoc cum porcino adipe tunsum, & commixtum præstat, ne ipsi ungues exiliant. Et lini seminis pulvis. Simul etiam & * asturacus cum melle commixtus imponitur. Et cæra sola liquefacta superimposita. Sed his omnibus adhibitis, diutius perseuerandum est. Calefacti etenim perseuerantia adiutorij ungues, melius gubernantur. Scabiosos, ueluti elephantiosos si quis forte ungues habuerit, uini fex sicca, trita, & cum cærotario imposita curat. Et ficus sicca, purgata, & tunsa, superimposita, æque medetur. Et lapathi agrestis radix in aceto cocta, & contrita, et sulphur uiuum cum sandaraca, ex æquo tritum, & aspersum, continuo curat. Interea sub his omnibus adiutorijs, ungues ipsi primo ex pice liquefacta ungi debent: quos superiori medicamento & fasciola munire & gubernare oportet.

De PRURITU, uel SCABIE totius corporis, uel uarijs maculis in corpore. Caput XXXI.

SI IUVENIBVS hoc bene habentibus obuenerit, phlebotomo prius sub gemina detractioe subueniendum est. Item uentris purgationes frequenter deinde adhibendæ erunt. Cibis plane sordidibus nutriendi sunt. Lauacris frequentibus uti conueniet, in quibus thuris masculi, sulphuris uiui, & niri puluere aspergendi erunt. Si hoc adhibito adiutorio, aut pruritus, aut scabies perseuerauerit, lapathi agrestis radix trita, & cum aceto commixta, in balneo similiter adhibenda est. Sic linimentum cum melle commixtum. Quo linimento, frequenter etiam in sole adhibito liberati sunt. His frequenter etiam frigida lauacra profuerunt, & postea oleo roseo, uel lentiscino, aut myrtino, admixto uino, se utilius perfuderunt. Scabies uero si uulnera habuerint, mirabolanium, & sulphur uiuum, ex æquo tunsum, cærotatio ex oleo myrteo liquidiori comisceo, ut leui unguento eorum in balneis uulnera pertractentur. His sane calidum lauacrum aquarum dulcium pro-

Loquitur de lini
mentis que in
calce huius Ca-
pituli descri-
pta habetur.

curandum est, in quo supradicta linimenta adhibenda sunt. Nam & thuris masculi, et pulegij ex æquo puluis, ibidem in balneis commodis sine adhibetur. Commodius, si etiam cum uino Capnitis succus, sic nitrum cum uino, sic Capnitidis succus, qui frequenter etiam cum aceto mixtus, plus profuit.

¶ De ELEPHANTIOSIS.

Caput XXXII.

SVNT QVIBVS certis ex accidentibus, maculæ in corporibus frequentius inhæserunt. Sunt nigræ, sunt albæ, uelut elephantia, sin aliquando annunciantes: quibus hoc modo medendum erit. Myrti folijs uiridibus in uncijs duabus, nitri, & aluminis singulis, contritis, in balneis fricandi erunt. Aliud. Sulphuris, nitri, & aristolochiæ puluis ex æquo contritus, in balneis adhibendus est. Sic gutta ammoniac, trita cū oleo, profuit. Sic fici folia cum sulphure uiuo, & cum aceto medentur. Nam & sub sole de hac confectione curatur. Et cyminum, cum aceto tritum sæpe sic profuit: & quinque diebus superaddendo linimenta, non delauatis prioribus. Sic cymolia, nitrum, & bacca lauri cum aceto commiscantur, & similiter, ut priora, medentur. Aliud. Fenograci puluis, aphronitri in uncijs binis, et alcyonium, & cyminium in uncijs singulis, similiter cum aceto adhibendum erit. Et ex betarum folijs coctis, & tritis, cataplasma his imponendum est. Et piper cum myrteis folijs uiridibus tritum, & sub sole in balneis adhibitum, utraq; maculas permundabit. Sæpe his perseverantibus maculis, ad elephantia uitium, frequentius declinatum est, cui per tempora nunc ordinabo remedia. Per initia huius passionis, cum sanari plene uitium supplices orauerint, phlobotomandi erunt, & purgandi frequentius. Faciem uero in qua huius uitij magis horret imago, mirabolatio cum aceto, & oleo roseo, uel myrteo, uel lini semente fricare conueniet. Aquis naturalibus frequenter utantur, & marini lauacri. Continentia sane uitij his quæ plurimum prodest. Cibis digestibilibus, & dulcioribus frequenter iuuantur, lactis acceptatione quæ maxime, si aquæ eius accipiant quod greci ἄπρον appellant. Nam & succus Neptæ herbæ frequentissime hoc uitium releuauit: & hæc eadem herba, par beneficium præstitit sæpe cibo data: & coagulatum *νερόν*, id est, hinnuli, quæ nos ceruū lactentem dicimus, cum oxymelle ieiunio datum, uel temperatum, sæpe profuit. Si isdem adhibitis, morbus ille adhærescens omnino fuerit publicatus, tunc neque phlobotomo, nec catharticis uti conueniet. fieri enim non potest, ut humor corruptus insaniens, qui que omne corpus suo horrore funestaret, his adiutorijs purgationum adhibitis, ad interiorem originem identidem reuocatus, uenenati sanguinis, geminatis effusionibus arceat. Sed uomant frequentius, & lactis beneficio per cibos, per potiones enutri-

A Capnitis est ea quæ Fumus terræ uocatur a neothericis: a ueteribus etiam Fumaria dicta.

B

Elephantiasis cura.

Trociscus
Ciros.

Cantur, & educuntur. Locis uero contaminatione uulneratis, omnia sti-
ptica adhibenda sunt, quibus illa caro corrupta, & effeminata, ualeat
durari, uel stringi. His frequenter Cirus trociscus profuit, qui conficitur
ex sinopide, alumine scisso, erugine, & cymino sub æqua ponderatione
in aceto dispositus. Omnia etiam linimenta, uel fricamenta quæ pruriz
tui in superioribus, nec non etiam scabiei conuenientia significauimus,
etiam his apta, seu utilia asseueramus. Aliqui uero etiam illis carnes ui-
pereas ministrauerunt, quaternos digitos in mensura, tam in capite, quæ
& a cauda præcidentes, quæ oleo & salibus condite profuerunt. Addis
* de græco quamplurima.

¶ De L V X A T I O N I B V S.

Caput XXXIII.

PER INITIA, ut moris est, primum auulsa reponenda
* sunt locis suis. Item embrocis uti necesse est, ex herbi pollinibus, uel
certe cineribus, oleo, saponem, & ouis commixtis, lanisque mollibus, in-
fufis succis loca munienda sunt, & pro locorum natura, fasciis conti-
nenda, & constringenda. Si sub hoc adiutorio, loca naturaliter custodi-
ta quieuerint, eisdem usque ad perfectam sanitatem imminendum no-
Dbis erit. Si uero aliqua aduersitate, locis proprijs auulsa minime
potuerint reuocari, tunc adiutorijs catholicis, doloribus
crescentibus, subueniendum erit: ut est phloboto-
mus, uel catharticum, et cataplasmata parago-
rica. Quibus perseverantibus, si dolo-
rum declinauerit inquietudo,
fomento lauacri, cæro-
tarijs, uel certe emplastris ca-
lasticis imminendum est. Postea
uero malagmatibus perseverandum, qui-
bus curanda loca possint perpetuo solidari.

COCTAVII HORATIANI in Secundum Operis sui
librum ad EUPORISTVM PRAEFATIO.

IN C secundi Operis partes aggrediar, quibus prodenda, discutiendaeque rationis delegauimus functionem. Quae quam oculis comprehendere non potest, quod officium liber superior occupauit, idcirco passiones interiora possidentes, in hoc uolumine, aut accidentibus conuincunt, aut prodentur indicijs. Studio quippe ueritatis non luit frustra disputationes ingerere, quoniam potius in utroque opere, certis, deprehensisque morbis remedia constitui, uel curis medendo facilioribus, uel tuendo materia uitiorum. Quoniam quidem in Logico opere obscurisque periculis, non opus est assertore, sed iudice. Omnes acutae Febres uel aegritudines, de quibus nunc dicere constitui, aliquando passiones praeueniunt, aliquoties consequuntur, quae certa produunt indicia, quibus morborum possit materia comprehendere. De chronicis uero secundis partibus promissos sermones expediunt. Haec est itaque sub omnium ueterum autoritate febrium definitio, quibus etiam nos assensum libentissime accommodamus. Inest nobis calor ignitus, qui cum se in altioribus praecordiorum locis, repentina aliqua necessitate commouerit, & uelut aduectus tempestate, loca aliqua naturaliter quieta turbauerit, uaporem acriorem procurat, & tunc quidem ex altitudine stomachi febrium serit originem.

CAPITA primae partis LIB. II. De Acutis passionibus.

1 De Febris	2 De Phreneticis
3 De Lethargicis	2 De Pleureticis
5 De Peripleumoniacis	6 De Synanchicis
7 De Apoplecticis	8 De Hydrophobicis
9 De Iliacis, Colicis, Strophosis	10 De Spasms
11 De Satiriasi, uel impedimento usus ueneri	
12 De Cardiacis, qui etiam Diaphoretici dicuntur	
13 De Cholera	

CAPITA Secundae partis LIB. II. de passionibus Chronicis.

1 De querelis Capitis	2 De Epilepticis
3 De Stomaticis	2 De Menomenis, <i>μαινομένης</i>
5 De Melancholicis	6 De Paralicis
7 De Catarro	8 De Phthificis
9 De Sanguinis emissionis interiorum	10 De Empyricis
11 De Syntaxi, uel Atrophia	12 De Asthmaticis, uel Suspiriosis
13 De Epaticis	12 De Ictericis
15 De Splenicis	16 De Stomachi uarijs accidentibus.
17 De Lumbricis	18 De Dysentericis, uel lientericis
19 De Hydropicis	20 De Renum uitijis, uel Vesicae
21 De Artriticis, Podagricis, Ischiaticis.	

C LIBRI II, pars prima, De OXYORIS,
seu acutis passionibus.

De FEBRIBVS. Cap. I.

IC IGITUR quæ maxime omnibus in locis, siue climatibus, omnique ætate, morbis omnibus certa ex necessitate uel imminentibus, uel præeuntibus, hæc sociantur.

Febricitantibus itaque generaliter omnibus, unum magnum remedium cunctorum cautum est autoritate, præcipue seruire temporibus: ut per conditionem causarum ægri omnes, adiutorijs competentibus reue-
uentur, similiter etiam cibi congruis nutriantur. Conueniens profecto, in utrisque aliquando congruum, bonum tempus. Possunt enim in hijs officere, quæ æque utilia iudicarentur, si in competenti tempore suggerantur. Docuit enim natura omnium gubernatrix, in istis omnium exagitationum, sub quacunque sorte causarum aduenientium, quando præsentis commotionis tempestate, naturalis ille uapor turbatus, recessus interiores petierit, & cum * ex materia articulos frigus uel tumor quassauerit, uel occupauerit, tunc nihil penitus a Medicis tentari, uel adhiberi debere. At uero imminente declinatione, transactis augmentis, cum paulatim uapor exasperatus, omnia illa exteriora mem-

Alas, * exteriora articulorum.

bra perfuderit, tunc adiutorijs potius competentibus seruiemus. Ergo quomodo aliquando sub certis accidentibus manifesta declarantur nomina passionum, sic aliquando simplex febrium imago conspicitur, quæ uentris semper constrictionem procuret, capitis dolorem, linguæ asperitatem, aliquando insomnietates, cum leuibus mentis erroribus. Hæc etenim ex eadem Febrium origine, uapore naturaliter superiora appetente, præcipue capiti sollicitata contingunt. Quæ accidentia licet etiam in cæteris passionibus, cum alijs signis plurimis misceantur, tamen cum per se sola fuerint, febribus sociata, febrium magis simplicium quam figuratarum speciem designare noscuntur. Ergo cum simplicium Febrium causa constiterit, per initia commotionum, cum adhuc articulos possidet frigus, manibus calidis, uel uaporibus, cætera omnia membra calefacta contineo: tunc etiam somnos inhi-beo, nihilque aliud inhi-beri permittam. Cum uero ex altitudine uapor exiliens, corpus omne calefecerit, & emergens inflammatio impatiens, uiscera uniuersa siccauerit, tunc post clysteris simplicis beneficium, etiam enemate, quod ex sicco lini seminis, & oleo roseo, uel chamemilo temperatur, in uncijs tribus, igneis illis ardoribus succurrendum est.

Cura.

Enema.

At uero quinta transacta die, & primis iam temporibus ægritudinis refrenatis, cum sub quadam maturitate qualitas causæ humanior apparuerit, tunc post augmenta commotionis præsentis, lini semine, & hordei pollinibus, cum aqua & oleo, ut moris est, præcordiorum lo-

ca iuuanda sunt: ex quo aut ignem illius commotionis temperemus, **A**
aut sudorem oportuno tempore procuremus.

Monitum te interea uolo, ex urinarū inspectione, supradictæ ægritudinis maturitatē, sic considerari debere. Aduertendū est itaq̃, ex urinis naturalibus & consuetis, quantū in contrariā partem natura deuiauerit: ut ex hoc, quid aut præsens status, aut futurus ægritudinis exitus allaturus sit, instruaris. Est autē urina naturaliter, quæ corporis eius qui emittit, sanitatē manifestat, rubra mediocriter, & subpinguis, & tactu calida, habens naturaliter nebulas, in aquā maxime appetentes. Quantitatē uero ex accæpto nosse conueniet. Hæc itaq̃ cum inspexeris, de maturitate ægritudinis bene confidēs, adiutorijs cōpetentibus uisitabis. Superueniente igitur declinatione, tēporales cōmotiones, etiā prioribus adiutorijs procurato. Tunc & linguæ curationi, & cæteris, quæ cibos impedire consueuerunt, seruiendū erit. Aliquando etiam lixoperita pro cataplasmatibus adhibita, q̃maxime profuerunt, quæ infundere ac nutrire magis, quā infrigidare corpora ardentia uideantur. Quæ conficere hoc modo consueuimus. Spuma argenti uncias tres, mellis ÷ III. succi lini seminis ÷ VIII. ceræ ÷ III. olei rosei, uel chamæmelini libras. II. conficis ut moris est, et uteris in uicem cataplasmatibus, cōmotiones cōpetenti tempore iuuaturus. His igitur adhibitis, simplices ægritudines sic uisitare consueuimus, usq̃ in plenam uisitationem: quo etiam lauacris adhibitis, & reparare sanitatem, & reparatam custodire possimus. Igitur postq̃ illius ægritudinis species, quæ solis Febribus cum proprijs accidentibus designantur, hac pagina compendiose composui, in sequenti ordine, acutas omnes passiones, proprijs nominibus, atq̃ etiā accidentibus designabo. Sumimus itaq̃ initium de Phreneticis, febrium acutarum necessitate fluctuantibus, adiungentes adiutoria cōpetentia.

Vrinæ iudicium.

B

¶ De P H R E N E T I C I S. Caput II.

PH R E N E T I C O R V M caussam, certa accidentia manifeste designant. Sunt enim acutæ febres, cum terribili mentis alienatione, sunt iuges insomnietates, ex miningę tensione, uel indignatione uenientes. Vnde quum speciale accidens, hos tantūmodo manifesta uerit, uel si floccos intensius legerint, cōmotionum temporibus, uti iam ante præmonuimus, seruiendū est. Docet natura, exasperatis nulla penitus adiutoria admouenda, ex his præsertim, quæ importunis temporibus q̃maxime adhibita, nocere probata sunt. Per initia itaq̃ huiusce passionis, lucidum ac temperatū primo cubiculū prouidendum est. Ciborū obseruanda continētia. Et si prædicta adiutoria, quibus passio publicata est, intra tertium diem apparuerint euidentia: & si nulla nos aut ætatis, aut temporis ratio remoretur, phlobotomo subueniemus, licet ad detractionem sanguinis, cunctator * non facile peccauerit. Cum enim

Cubiculum Phrenetici.

Alias * cunctator.

- C** sanguinis, cōmodissimi elementi, copia laborantes, etiam alienis posse sint iuuari remedijs, eo sane detracto, uel amisso, difficile reparantur.
- Venter.** Ventris item si constrictū fuerit officium, per clysterem simplicissimum procurabo, mellicrato calido, oleum tantūmodo admiscens, nihil asperum, neq; diureticæ qualitatis adijciens. Certū est enim, febricitantibus omnes collectiones meningæ sociari. Vini, uel aceti penitus in his odor fugiendus est. Cibus humectus & lenior est adhibendus. Apteris tēporibus caput oleo roseo infundendū. Et si his adiutorijs contemptis, passio augmēta perceperit, ita ut extensioribus uigilijs, & febris, & alienationibus adhuc molestissimis terreamur, oleum chamemilinū, uel anethinū calidum, in quo papauer, uel lactucæ semina, uel menthæ, uel hederæ succos coxeris, miscebis, & eorū capita frequētius irrigabis.
- Vigiliae.** Si uero impatientius se luctando quassauerint, quod est omnibus uigilantibus accidens speciale, mollibus ligaturis fasciarū alligatos quiescere faciemus. Etenim plus incōmodi accidere poterit ex uigilijs inquietis, q̄ si inter luctationes nimias intercepti, uiribus fatigent. Vultus eorū ante cibos, aqua calida, ubi agreste papauer, aut lactucæ semen, & cetera illa quæ significamus decoxeris fomentent. Similiter etiā articuli eorum, lingua quoq; ex melle, & oleo mixto rosaceo, aut certe ex succo lini seminis irrigent. Febris etenim perseuerantibus, ægri amplius siccitate linguæ quatiunt. Lectus eorū suspendendus est, & ad uicem gestationis agitando. Frequenter enim, ex illa lecti motione, ueluti & mentis oculis, & mentibus occupatis, somnos his dulcissimos procurabimus. Media eorū, consideratis tēporibus, oleo dulci calido fomentanda sunt, aliquādo mixta aqua calida pertigmatibus infundenda. Similiter etiam inguen eorū, huic q̄ maxime compatiens ægritudini. Frequenter etiam feminum cataplasmatibus media eorum iuuanda erunt.
- Vultus.** Iuuat interea multum detonsio capillorum, aut si raso capite admotæ cucurbitæ, cū sanguinis detractioe adhibeant. Ex hoc etenim adiutorio, quantū sæpe probatū est, ad plenā causæ perductę sunt digestioe.
- Articuli. Lingua.** Hæc est amice, simplex Phreneticorum medicina, quæ naturę beneficij, & adiutorijs sic ordinatis, competenti tēpore adhibitis, continet. His etenim rite custoditis, facilius potest ægritudo uicta succumbere.
- Lectus Phrenetici.**
- Media.**
- Rasura capillorum.**
- Phrenetico-rū, & Lethargicorum differentia.**
- ¶ De LETHARGICIS. Caput III.**
- L**ETHARGICIS & Phreneticis simile est capitis aut meningæ sub extensione uel constrictioe periculum, utriq; acutis febris agitatur. His tamē accidentibus differunt: quod Phrenetici, manentibus insomniatibus & alienationibus eriguntur. Lethargici uero sub simili incōmoditate uigiliarū, grauedine molestissima, & falso ueluti somno, molestius deprimunt. Sunt hæc differentia, ex simili passione subortæ, ita tamē, ut plus lethargici pericliten. Nam phrenetici amplius grauati, lethargici fiunt; Lethargici uero reuelati, in phreneticos

mutantur. Vna est ergo & æqualis in utrisq; caussa uítiorum, eadem & iam in uísitando diligētia esse debebat. Sed phreneticis quies & patientia indicenda est: lethargicis uigiliæ procurandæ sunt. Ergo lethargicis fots capitis simplex adhibendus est, ut phreneticis: exceptis herbis illis, uel feminibus sapes afferentibus, quibus media præcordiorū similiter adiuuanda sunt. Lingue siccitas eodē modo riganda, riteq; uentris officium procurandū. Caput quoq; sic detractio sanguinis releuari debet. Vno eodemq; modo, uel tēpore, etiam ciborū qualitate nutriendi sunt. Vnū tamen præcipue curandū, ut si per spinæ tantūmodo admonitionē febres adhuc acutas perseuerare intellexeris, frequētibus eos sternutamentis releues, tunc acerbis adiutorijs ptarmicis imminere nos cōueniet, in lucido sane & tēperato cubiculo. Articulos uero eorū ungo frequenter oleo ueteri, uel cucumeratio, mixto nonnunq; nitro, aut pipere, aut castoreo: et uncta follicitijs defricabo. Et si frigidi adhuc fuerint, etiam sinapi puluerē admisceo. Nam & aliqui etiā sanguisugas fronti eorū, uel temporibus recte adhibuerūt. Perseueranti uero grauedine, & sensus occupatione demersis, expedit accipere ad mensuram cochlearis unius cum mellicrato castorei puluerem. Expedit etiā apoplegmatisare ex oxymelle, & hyssopi, aut origani, aut thymi, aut pulegij, aut rutæ decoctionibus. Et si adhuc ista ueterē capitis depressiōem non deponant, etiā sinapismus adhibendus erit, unguenta quoq; ex castoreo, & oleo sicionio. Iam tunc etiā odores naribus admouendi ex castoreo, pulegio, origano, thymo, & baccis lauri. Hoc & ex cornu ceruino, & galbano fieri, cōmodum probauimus. Hęc igitur grauatil lethargicis adhibenda sunt, ubi febrium acutarum non interuenerit necessitas, quæ quidem nos omnia eis quæ phreneticis accōmodari solent adiutoria, uel illis similia adhibere compellit.

πάρμικα,
adiutoria uocat,
quæ sternutationē prouocent.

¶ De PLEURETICIS. Caput IIII.
PLEURETICORVM hæc est certissima definitio. Dolor insustentabili, & perseueranti, circa interiora lateris afficiuntur, Febribus æque acutis minime desistentibus: & tussi molestissima compressi, sputa uaria eijcient. Super quod latus iacuerint, tolerabilius asseuerant. Nam loci dolentis, ad saniores partes in tempore demigrat pressa materia, ac tum loca ipsa languentia releuantur. Febrium itaque temporibus seruientes, adiutoria & cibos congruos adhibebo. Cubiculum procurabo calidum & lucidum. Ex initio mellicraton ex despumato melle suggeram, omni ægritudinis tempore ministrandum.

Pleureticorū
accidentia.

Interea si statim nos augmenta terruerint, retractantes ægrotantis ætatem, temporis qualitatem, prouinciarū naturam, intra tertium diem phlobotomo subuenire nos conuenit. Item uentris officium procurandum est, aut balanum supponendo, aut clisterem simpliciore.

βάλανος, glās.
Balanū, pessariū,
seu pessū
instar glādis.

Lateri uero dolenti, ex oleo samfucino calido fomentum adhibeo, et

C Ex samfuci puluere, uel rutæ siccæ, loca affatim aspergo dolentiâ. Post uero succidas, aut sulphuratas calefactas lanas appono, uarijs & frequentibus cæteris uaporibus loca mitigabo: & aliquando saccellis ex cantabro: aliquando ex milio, uel salibus calefactis, aliquando oleo supradicto samfucino, uel rutaceo adiecto, uescam uaporamus. Adhibemus etiam uentosarū suis temporibus aptissimū adiutorium. Perseuerantibus uero doloribus, etiam cataplasmata calastica cum melle de seminibus addo, detrahēs semen fenogreci. Febrientibus caput semper dolore & inflatione sollicitatur, quod expertus es. Cibos uero usque ad ægritudinis digestionem, cōmodis tēporibus, matutinis q̄maxime, forbiles ministrabo, & calidos. Semper em̄ naturę certa ratione, uespertinæ horæ crassiores accessus, ægros animos ad tristitias quasdam adducūt, et uitia ueluti renasci cōgunt, cōmotionem interea addētes. Eoq̄ facilius ægritudinem refrēnabis, si per dies singulos semel tantūmodo cibos adhibeas. Sub hac igitur uisitacione, si necdum ægritudinis augmenta recesserint, diebus pluribus ex mellicrato, aut hyssopum, aut rutam uiridem decoquam, & ex hoc frequenter eos potabo. Locis uero impatienter dolentibus, etiam *ἰσχάρα* uisionis impono. Ita etenim frequenter ad peripulemoniacorum non permittetur æger uicina peruenire pericula.

ἰσχάρα

Contra dolorem laterū.

Dolentes uero latus sine febribus, & cæteris accidentibus pleureticorum remotis, quos iam non pleureticos, sed latus dolentes proprie appellabo, ex subiectis alia diligentia uisitamus. Piper, uel cymīnū, uel castoreum, aut rutam siccam terentes, mellicratoq̄ miscētes, potui dabimus. Oxyporia adhibenda erunt. Item acopo calido, cōmixto opobalsamo, aut glaucino, aut laurino, latus ipsum est perungēdum, & fricandū. Quibus adhibitis, si necdum dolor quieuerit, super illam decoctionē quam superius ordinauimus, fraxini radicem, aut caparis admiscebo. Dabo interea etiam antidota apta frequenter pleureticis, superaddens samfuci puluerem, h̄isdem semper adiutorium cōmodissimū. Nam & emplastra, uel malagmata, his sæpissime profuerunt, ex rutæ foliorū uiridium contritorū, cum axungia, et cetera q̄ plurima, quæ sibi quisq̄ in tempore causæ probatæ utilia esse cognouerit.

Peripleumaticorum accidentia.

¶ De PERIPLEUMONIACIS. Cap. v.
PERIPLEUMONIA COS hæc accidentia manifestant. Febres acutæ, thoracis pondus, quod etiam laterū sollicitet uicinietatem. Iacere supini non facile patiuntur, sed magis sedendo releuantur. Facies attestantur infectas ueluti quodam rubore genas. Anhelitū tardum, & suspiriū patiuntur. Tussunt frequenter, sputa sanguinea & fœdida digerunt, pulmonis periculū designantia. His primo lucidū, & calidum, utpote calasticū cubiculum prouidendū est. His febrū temporibus seruiens, adiutoria, et cibos moderatius ministrabo. E succis ptisanæ, aut alicæ, mellis quippiam despumati habētibus, mellicraton

faciendum est: sicuti etiam in Pleureticis ordinatum est: cui concoqui debet ruta uiridis, hyssopus, uel origanum, aut Iris Illyrica, quæ quæmaxime perseveranti tussiculæ mederi consuevit. Si uero digestio sputorum tarda, & difficilis fuerit, uel si pectora eorum uiscosa quadam pinguedine percludantur, ad mensuram cochlearis, ieiunos recentis butyri frequenter accæptione iuuamus. Ventrîs officium assidue procurabo. Thoraci eorum, hoc est, pectori, adiutoria omnia Pleureticorum adhibeo, tam in fomentis, quæ in cataplasmatibus, cæterisque uaporibus constituta. Cærotaria quoque ex oleo cyprino, habentia sinapi puluerem, adhibenda sunt: quibus ad exteriorem cutim, pulmonis laborantis, causa interior prouocetur. Nam & uentosæ impositæ par beneficium etiam mitigando præstiterunt. In declinatione uero huiusmodi ægritudinis, emplastris, & malagmatibus amylicis pro tempore aptis uti nos conueniet, nec non & humanioribus lauacris, cæterisque, quibus ex tanta ægritudine, reparare membra lassiora, & roborare possimus.

¶ De SYNANCHICIS. Caput VI.

DVPLEX Synanchicorum species. Vna quæ cum tumore nimio, uel indignatione gutturis, & uuæ, & faucium, & uicinarum partium efficitur. Altera sine tumore, ipsidem tamē inhærentibus signis, uel accidentibus: quæ plus periculi facere consueuerunt. Meatus utriusque in transglutiendo difficilis fiet, & de conclusionem eorum locorum, uel suspirio, uel etiam nauseando periclitantur. Hi hoc modo curandi erunt, Cubiculum maius, & calidum procurandum est. Clysteris ardore officium uentrîs cogemus. Et si ætas eorum adhuc calidior fuerit, phlebotomo liberantur ex uenis sub lingua apparentibus, eo sane tempore, quo necessitas coegerit detractionis. Vbi enim febrium timor defuerit, etiam post tertiam diem sanguinis detractio non negatur. Gargari smatis uero has causas faucium, frequentissime tali modo nouimus releuari: Mellicrato, in quo aut cantabrum coquendum est, aut ficus sicca, aut gallæ quassata, aut rosa sicca, aut lenticula, aut omphacium, aliqua ex his, aut certe omnia, ut superius contexamus, concoquenda erunt. Nam Andronici trociscus omnibus merito approbatus, si cum passo, aut careno teratur, & molli penna his locis adhibeatur, satis iuuat. Sic etiam de flore rosarum, & alumine scisso, & de phrygio lapide simul combusto, confectus puluis, similiter temperatus, commodus adhibetur: & cætera medicamenta: ut anthera, & his similia, anteriorum compositione probata. Interea saccellis, uel fomentis, cataplasmatibusque calasticis, & paragoricis, locis faucium periclitantibus, & pectoris uicinis partibus imminebo. Cibis uero temporibus competentibus humidis, calidis, & tenuioribus nutriendi sunt. Acutæ etenim ægritudines, utilius gubernari non poterunt.

A

Synanchia duplex.

B
Synanchicorum accidentia.

Cura.

Andronici Trociscus.

d

C De APOPLECTICIS. Cap. VII.

Apoplectici,
unde dicti.

Hippocrates
in Aphorif.

Cura.

APOPLECTICI appellati sunt, eo quod ueluti ictu quodam repentino percutiantur: uel quod frigidissimi cum totius corporis desperatione, & grauedine iaceant, sine sensu etiã. Hæc quidem passio acuta est, et nunquam penitus sociata cum chronicis, nimium sollicita, sine febribus tamen. De his igitur Hippocrates noster, huius professionis autor, sic sua sententia iudicauit. Apoplecticos, inquit, grauiter occupatos, nullo penitus pacto curari posse: leuiiores attamen, licet difficile liberari. Huic etiam ego obediens, hoc sic suadeo obseruari: ut eos quos sine sensu penitus iacentes inspexeris, & nimium frigidos, anhelantesque, tantummodo plena sub desperatione agere pronuncies.

Quos uero leuiiores, ut dixi, & aliqua parte sensum proprium continentes, sono narium respirare conspexeris, penna prolixiore interiora faucium attingendo, si fieri potest, cibos, aut flegmata per uomitum reijcere compelles. Sternutamentis acrioribus, eorum capita commouenda sunt. Unguentis, uel fricamentis, acrioribus, & calidis, omnes eorum articulos, mixto nitro, & pipere, infundere suadeo. Extremitatem uero intestini, taurino felle tangendam, aut puluere staphisagriæ, quam syluaticam uuam appellant. Balanos supponimus acres, & thermanticos. Consueuerunt enim his adiutorijs cõacti, *ουβουλα*, uel urinas, uel phlegmata frequenter extrudere. Cognoscentibus uero, & respondentibus, intrepide phlobotomum adhibeo. Si tamen nimium fenēs non fuerint, succis eos ptisanæ, uel alicæ, cum oxymelle gubernabo. Aquam calidam potui dabo. Cum uero transacto periculo præsentis, ad paralysin, ut frequenter contingit, causa fuerit deriuata, suo tempore, quum de paralysi tractaturi sumus, etiam eorum ordinabo remedia.

D
ουβουλα,
stercora sunt.

Accidentia
Hydropho-
bici.

Cura.

H De HYDROPHOBICIS. Cap. VIII.
HYDROPHOBICORVM causam, aliqui ex morsu canis rabiosi, aliqui ex serpentium uenire asseuerant. Sed has origines sollicite nos scrutari superfluũ est. occupatos etenim hoc morbo molesto, nil iuuat originem didicisse. Igitur cum initia huius manifesta fuerint passionis, emergit primo ueluti quædam irrationabilis animi respiratio, repentina, & frequentes iracundiæ. Item pigrescunt ad omnia, insomnietates, uel certe somnos terribiles patiuntur. His & stomachi grauedo, cum corruptela ciborum emergit, lauacrorum inconueta uitatio. Aerem serenum, ueluti plumosum perhorrescunt. Vitare etiam bibendi consuetudinẽ tentant. At uero, cum passio eos plena possederit, quantum in desyderanda potione hic accesserit desyderij, tantum timoris in accipiendo generatur. Ad hæc phlobotomo prius occurrendum est, si nos nulla prohibuerint cætera præiudicia, ut superius dictum est, quando necessitas cõegerit temporis. Vbi enim febriũ timor desue-

rit, etiam post tertium diem detractio sanguinis non negatur. Item dabo gentianae radice puluerem, in mellificato coclear unum: diatheriacon dabo, coagulatum leporis tritum, similiter cum mellificato. Dabo etiam canum catulorum coagulatum. Dabo etiam cancerorum fluuiatiliu puluerem combustorum. Vulnere autem eorum a plena sanatione, ut possumus differemus, admouendo medicamenta quae debent mitti, & sordida eadem uulnera faciam permanere. Admoueo interea etiam sanguisugas, admoueo caustica. Patientium enim locorum uenenati humores minime poterunt prohibere digestionem. Pectus eorum, uel stomachum, seminum chalaesticis cataplasmatibus adiuuabo. Iuuabo etiam caerotario, ex aloee & mastiche, & nardino oleo temperato. Caput eorum oleo anethino, uel chamemilino tepido infundo. Vomitibus & clysteribus releuandi erunt. Stomacho uentosas impono frequenter cucurbitas, & unguentis ex samfuco herba, uel absinthio confectis, praecordia perfricabo. Cogo interea & suadeo per interualla, ut ad balneas accedant, & solo fomento calido eos posse iuuari asseuerabo. Procurabo cibos cum saporiferis speciebus: sed si in tempore non deerit, etiam sagapenum, aut laser admisceo.

I DE ILIACIS, COLICIS, & STROPHICIS. Caput IX.

ILIACORVM, Colicorum, & Strophicorum similis est omnibus doloris molestia, diuersis attamen accidentibus separantur. Strophus est leuis uentris tantummodo dolor: & leui adiutorio aut uaporum, aut uentris expositione, aut lauacrorum fomentatione copescitur. Colicorum uero intestini unius querela grauissima est, & frequenter lege chronica, statutis & praefinitis ueluti temporibus commouentur: ut iam temporis magis molestiam, quam uitae periculum reformident. Iliacorum autem passio, de qua nunc nobis tractatus interponitur, acuta est, & sub Augusto tempore periculosa. Primo, quod uentosus illis est stomachus, uentositate tenduntur: uesicę, inguinum, coxarum, & omnium uicinarum partium doloribus opprimuntur. Scybalorum interclutione nimia conligantur, usque adeo, ut etiam clystere acri adhibito, non fimum, sed uentositatem solam inutilem egerere uideantur. Saluarum frequenti profluuio perseueranti, coguntur in nauseam: ut non solum phlegmata, uel humores, sed etiam horribili uisu stercora cogantur egerere. Ad haec igitur accidentia quantis possumus adiutorijs hoc ordine succurrendum est:

Vaporibus frequentibus, & cataplasmatibus de cymini puluere, & sinapis semine temperatis immineo: iniectionibus quoque ex supradictarum specierum decoctione confectis: admiscens succos fenograci, quibus ruta uiridis concoquenda erit. Item etiam ex oleo roseo, mixtis anserinis adipibus, aut castorei puluere, cum oleo uetustissimo. Utilius si ex laurino, uel glaucino temperentur. Utimur uentosis, cucurbitis ignotioribus, uolentius euellendis. Et si adhuc doloris molestia perse-

A

B

Strophus

Colica passio.

Iliaca passio.

Cura.

Cuerauerit, phlebotomum adhibeo, perseverando tamen frictionibus, uel fabanis calidis. Scybalorum uero egerendorum causa primo eos chalaftico clystere compello. Qui si cōtenti fuerint, in secundis acrioribus imminebo, colocynthidas decoquens cum succo betarum, & similibus cæteris, aspere prouocantibus. Si uero ex sumptione potionis uenenosæ perceptæ, hoc euenire cognoueris, theriaçā cum uino dare conueniet. Ventrē prouocabis ex lacte decocto, quod schiston aliqui uocauerunt, in quo coqui facies, uel dissolui, aut aloë, aut scamoneam. Ad dis etiam adiutoria de græco euporiston compendiosa.

Lac *εχίστον* est, quod coagulatur post cōseruū inde abstrahitur.

Spasmus.

¶ De SPASMIS. Caput X.

SPASMVS appellatus est ex tensione, uel protractione nervorum, & uicinarum musculorum, ceruicis quæ maxime impatienti dolori compatientis, ut etiam ad respondendum os facile aperire non possint. Nam sub hoc titulo Spasmi, uariæ sunt huius passionis figuræ.

ἔμπροσθοθονικοί.
ὀπισθοθονικοί.

Spasmus per omne corpus extensionē rigidam, temporalem quidem habet: sub qua ita tenduntur, ut sub uno schemate iacentes, tensione molesta, & inflexibili teneantur. Quos uero pronos contractio habet, Emprostothonicos dicimus: quos autē ad posteriora reclinatos, Opisthonicos appellamus. Hęc accidentia, corporibus frequenter sine febribus euenire cōsueuerunt. Quod si febres Spasms superuenerint, causam soluunt. Spasmi autē superuenientes febribus, uitæ semper periculū minitantur. Sed hæc supradictæ discretiones, una eademque medicina diligentia uisitantur.

Cura.

DPrimis diebus cōmodius phlebotomo suauiter utendum est: si tamen postea etiā omnia adiutoria competentia minime prætermittas. Fricamentis, uel unctiōibus omnia loca diligentius mitiganda sunt, uino & oleo tēperatis, cubiculo calido et lucido procurato. Nervis uero tensis, & flexibilibus, fomenta uel sola ex oleo caustico, & calidissimo tēperabo. Cucurbitas, cum detractiōe sanguinis, cōpetenti tempore adhibeo, uentrē procurabo ex clystere simpliciore. Cibis cūgruis, digestibilibus nutrio: ut sunt oua * tomātula, buccellæ candidæ, in aqua calida maceratæ. Frequenter etiā mellicrato infusæ, inferendę erūt. Et si adiutorijs supradictis releuati, etiā oris cœperint impedimento carere, maluas & minutos pisciculos anethino iusculo discocctos, plena iam cōfidentia subministrabo. Frequenter etiā cum * emplasmate ex hydromelle temperato, lactis his copia neganda non erit. Omnibus uero tensionibus, post fomenta chalaftica, ex oleo siccionio unctiōem adhibeo, & cepa calidiore, & cataplasmate chalaftico loca diutius mitigabo. Post clysterem uero chalafticum, expositis scybalis, enemate uti nos cōuenit, ex oleo rutaceo, commixto castoreo. Conueniet etiam locis ipsis, defalibus calidis adhibere facellos. Nam & carbonibus proxime calentibus, lectos & stramina calidiora procurabis. Cærotaria, uel acopa, ex oleo cyprino his frequenter adhibenda sunt. Et adipēs leonum galbano

Alias, * Hapala.
Sunt autē Hapala oua recētia, quorū cortex nondum induruit.

Alias, * anomelle.

cōmixti, par beneficium procurant. Dabo etiam interea potiones huiusmodi. Castorei puluerem cum mellicrato, aliquoties his piper intermiscens. Silphium cum pipere, & mellicrato similiter. Dabo etiam diureticas potiones. Dabo somniferas. Curabo etiam per aquarum naturaliter calidarum beneficia. Nam post declinationem ægritudinis, natura hīs uentris beneficia procurare consuevit.

S De SATIRIASI, uel impedimento usus Venerei. Cap. XI.

SATIRIASIS, Gonorrhææ, uel Priapismi, similis est sub immoderata patratione molestia, quæ his accidentibus determinatur.

Gonorrhæa sine ueretri extensione, uel usus desyderio, spermatis affluentissima sub effusione, corpora debilitat, & per chronica tempora producit. Satiriasis uero ex certa corporis incommoditate, quæ etiam mulieribus aliquando contingit, desyderiū insatiabile, & tensionem particulæ, cum assidua patratione auerissimā facit: & licet sine febribus, at tamen inter acutas, & temporales ægritudines numeratur. Hanc passionem Priapismum aliqui appellauerunt. Sic itaque curandi erunt, qui de utriusque cognomentis ægrotant. Frequentatione palestræ, per initia omne eorum corpus exerceo. Post identidem penitus quiescendum est. Vapores stipticos, ubi iam sub tegmine, uel munimine totius corporis bene fuerint dispositi, supponimus, uaporem calefactum ex acacia, uel hippoquistide, uel cicutæ herbæ succo, contrito, & resoluto. Tunc ipsis partibus superaddimus fricationem unam fabanorum paulo asperiorum. Cibos stipticos omnes cum aceto ministrabo, uitans calidos, & qui inflationem poterunt concitare corporibus. Hi etenim frequenter usum erigere uenereum consueuerunt. Sic etiam potus subministrandus erit. Sed tamen omnia hæc mediocriter, & rarius exhibenda sunt, ut ex hoc ueluti famem, uel sitim procurare possimus. Si uero passionis huius molestia diutius perseuerauerit, ut tensio & desyderium impatientissime protendantur, laminam plumbi, renibus & partibus uicinis appono. Nam & uentosis cucurbitis assiduis, eadem loca fatiganda sunt. Dropaces quoque imponendi erunt. Ab omnibus carnosissimis, & multum nutrientibus abstinendi sunt. Ab odoribus bonis, uel thymiamatibus. Ab aspectu, uel cōmunionem pulchrarum penitus figurarum, ut neque tangendi, neque uisendi eis copia præbeatur. Quibus uero, aut ætatis uergentis defectio, aut morbus locis residens, ueluti iam frigentibus, usus uenerei officium pernegarint, his contrarijs adiutorijs famulabor. Conuenit exercitio uti mediocri, fricationibus quæ maxime locorum inferiorum, & inguinum, ex pipere, uel euforbio, uel similibus speciebus, quæ erigendo uigorem, desyderium, uel usum ualeant ministrare uenereum. Etiam horum dropaces adhibeo renibus, uel inguinibus, & ex eodē balanos. Cibis calidioribus utar, inflantibus, uel erigen-

Gonorrhæa.

Satiriasis.

Priapismus.

B

Pro Frigidis.

* C
Alias, ceno-
melite.

Infra lib. 4.

tibus membra frigētia. ut est uinum boni odoris, uel * hydromel, alica, amyllum, pinei nuclei, porri, erucæ, bulbi etiam, & similia, quæ per potiones accepta, uirile semper officium reparauerunt. Et piper, satyrion, & stinchus, & erui semina, & cætera adiutoria, par beneficiū ministrantia, quæ in libro Physicorum cōmodius disponimus. Interea eos quiescere cōuenit, non solū noctis spacijs, uerum etiā diei: uti plumis, & mollioribus oportorij, uel stranietis cōuenit. Interea puellarum speciosarū, uel puerorū similiter seruitium procurandū est. Vti sane lectionibus animū ad delicias pertrahentibus. ut sunt Amphipolyti, Philippi, & Herodiani, aut certe Syrii, Ambulij, uel ceteris suauiter amatorias fabulas descriptentibus.

Cardiaca.

De CARDIACIS, qui etiā dia-
phoretici. Caput XII.

LICET quamplurimorū sententiæ ita definierint, sicuti hæc eadem professio nominis attestatur, cordis initio hanc ægritudinem fieri, hīs ego tamē non facile accōmodabo sensum. Nunquā etenim claruit indicium manifestum, quo tentari in aliquo naturā cordis intelligerem. Est autē totius corporis, et uirium plena resolutio, quam *καρδιακὴν διαφύεσιν* appellamus. Hanc sudor uiscosus & frigidus perseverans, interemptis uiribus manifestat. præeuntibus attamen acutis febribus, & flammarū interiorum ardoribus. Quem morbum aliqui Causon appellauerunt.

D Hæc igitur passio frequentius iuuenibus, quā cæteris ætatibus etenim re consueuit, in augmento ægritudinis, hoc est, circa diem sextum, & quā maxime eo tempore, quo æstas calidior incanduerit. Licet ergo in omnibus generaliter malarū ægritudinum necessitatibus, ualde promouerit, si gubernantibus temporibus seruiamus, attamen magna uiribus, & periculo interposito, dum sudoris illius emerferit iniquitas, cum uirium defectu, & ex eo præsens uitæ periculū, tunc confusis & prætermiſſis temporum rationibus, adiutorij competentibus imminemus: & nunc cubiculum frigidum, nunc lectum stramentis ueteribus lineis dispositum, nunc flabella, nunc quoque pannos nardo & uino infusos, præcordijs eorum ordine imponimus. Cataplasmata quoque frigida, & stiptica imponenda sunt eorum præcordijs, strichnon, aut aizoon, aut rubus, aut thebaicus dactylus, aut caduca mali granati, uel cenanthes grana. Certissimum est etenim, singularū specierum merita, quemque medicū bene cognoscentem, uel etiā temperamenta, siue cōmixtionem adiutoriorū facile posse desponere. Faciem ergo eorū ex pusca frigida, uel niro stiptico fomentabo. Pulueribus aspergo membra sudantia, menthæ, uel rosarum folijs, siccis, contusis, & cribellatis, gypsi, naxi, mannae thuris, gallarum, singulis tunsis, & cōmixtis, cū uino stiptico, uel eius fecibus: simul mixtis odoribus bonis, uel thymiamatibus, uires labentes, & membra desidentia reparabo. Articulos eorū oleo cucumeratio, uel nimis uetusto,

mixto puluere nitri, uel piperis, pyretri, uel adarces, uel urticę seminibus defricabo, uel infundo: quo calorem ingenitum emorientē, reparare alia quatenus ualeamus. Nutriā succis modicis, sed frequētoribus, frigidis tamē, quibus sudoris feralis abundātia uires emorientes exuscitem. Nutrio potādo, ut potero: nutriō similiter per clysterē, aut alicę, aut ptisanę succis, ut supra dixi, in quibus ungulas porcorū, usq; in plenā earū decoctiōnē concoqui suadeo. Aquā frigidā per interualla similiter subministra bo: & si ætatis adhuc uapor calidior cōegerit, niuatas non aspernabor.

¶ De CHOLERA. Caput XIII.

CHOLERA passio molesta, sub angusto tempore sollicita, omnibus acutis ægitudinibus uelocior. Nam hæc sub uno die desperata, ut frequenter experti sumus, uitæ terminū fecit, dum subitanei uomitus, uentris quoq; imminere effusiones, sub dolore nimio præcordiorū, uel totius corporis, interiorem omnē sæpe substantiā effuderunt. Est etiā hoc simile in Diarrhia periculū. Sed eo distat, quod diarrhiaci sola uentris molestia, et sub longo tractu temporū, aliquoties fatigantur. Cholera uero ex utrisq; effusionibus sæpe, & sub angusto tempore homines pernecauit. Ergo cū interiora præcordiorū, humorum minaciū prius occupauerit conglobatio, ut ecthlipses, uel angustias, nimias quoq; dolores efficiat, tunc nos aquā calidam in tempore porrigemus, & per uomitus procurabimus digestiōnē. At cum per uias expulsiōnis eorū, impetus torrens & repentinus eruperit, ita ut ex utrisq; terribilis effundat, sic, si possumus præsens periculū remouemus. Oleo calido omne eorū corpus infundimus, articulos fasciis astringimus: neruos omnes, & loca contrahentia, lanis infusis eodē oleo calidissimis munimus. Utimur quoq; etiā cærotario, & nardino oleo, & cyprino, et glaucino, aut irino temperato. Si uero intercæptis uiribus, plena fuerit desperatio, odores, uel thymiamata his propter reparationem adhibebimus. Cibos dabimus competentes, succos lentis cum aceto, oua hapala, uuam fabriciam, buccellas mero infusas, ungulas porcorum, uel iuscellum gallinarū, concoques strichnum, uel aizoon, aut rubum. Dabo potū frigidum, dabo niuatā, columbos matri subductos. His etiam perdices eodē modo cōuenit ministrare. Cataplasmata uero omnia adhibenda sunt, quæ diaphoreticis ordinata sunt. Febris uero interpositis, consideratis temporibus seruiendum est. Intensius tamen effusionum sollicitudini militabo. In quibus sæpe etiam sanguinis superuenientis effusio, uitæ periculum procurauit.

¶ LIBRI II. Pars Secunda. De passionibus Chronicis.

OMISSIS ACUTIS passionibus, quæ certa lege ægitudinum propriarum, febribus aliquando sociantur, eis que iam partim publicatis, ad Chronicas descendemus, quibus aliquando

A
Cholerica passio.

Diarrhia a Cholera differt.

Cura.

ἰκθίλιο defectio est spiritus, alias οὐκὸς uocata.

B

C febres superuenientes, sub longo tractu passionum, ueluti temporales commotiones assimulant. Etiam in ipsis ordinem dispositum custodientes, initium de capitis querelis accidentibus ordiemur.

¶ De querelis CAPITIS. Caput. I.

DVERELAE CAPITIS, uarijs frequēter accidentibus superueniūt. Aliquando de uapore, uel de frigore, uel ceteris rationibus accidere uident. Igitur quādo de uapore dolor infederit capiti, tunc accidens ille dolor, cū uapore quodam, et uenarū inflatione con-

Dolor Capitis ex uapore malo.

cutitur. Tunc oculi sanguinei, tunc etiā insomnietates nimie procurant. His gremialis olei infusio adhibenda erit. Quā si forte dolorē non compefcuerit, oleū roseum adhibemus. Cuius si copia defuerit, gremialis supradicti quatuor partibus, rosea uua erit aceto miscenda. Si uero maior uis uaporis, frigidiora exegerit adiutoria, superaddimus auxilio aut polygonij succū, aut arnoglossæ, aut portulacæ, aut uuarū immaturarum. Quiescere aut debent locis frigidis, quorū pauimētis spargenda erūt folia uiridia, aut rubi, aut hederæ, quæ graueolentia non sint, & competenter infrigidare sufficiant. Si uero de frigore caput fuerit inquietatum, tunc, grauedo quædam cum turbore uenarū, & interceptione contingit, tunc effusio lachrymarū, tunc falsi somni graues existūt. Hos anethino oleo, uel rutaceo calido cōueniet fomētari. Et si superaddi aliquid adiutorio debere caloris aduerteris, aut agrestis cucumeris radix, aut euforbiū, uel certe castoreum superaddendū est. Nam & laurinū oleum, uel irinum, uel glaucinū similiter adhibendū est. Quando aut ab ex-

Ex frigore.

ἀναθυμίασις.

Dhalatione inferiorū, quam ἀναθυμίασις appellamus, caput fuerit sollicitatū, tunc ille dolor per interualla subcutiens, cū saltu quodam uenarū, caput sollicitat: tunc quæmaxime uertigines, tunc oculorū obscuritates emergūt, querelis attamen aliquibus pulsantibus etiā præcordiorū loca. His ergo primo uentris solutiō procuranda est, & cubiculi tēperies prouidenda, & ad releuationē eius post cibos uomitus procurandus, sternutamenta frequētia: si tamen nullū februm indicium interuenerit. Caput uero oleo dulci calido adiuuandū est, cui aceti quippiam cōmisceri debet: unde su peruolantis ad superiora uaporis inquietudo, aliquatenus reprimitur. Somni arcendi sunt, diurni quæmaxime: & ciborū prohibenda præsumptio. Frequenter hæc uitia indigestionis causa emergente cōtingunt. Nam & doloris tunc uehemētia, atque subita uocis interclusione periclitant. Quibus hoc pacto subueniemus, si eo tēpore uomētibus, post continuo eorū auribus oleum myrtinū, uel anethinū, uel nardinū infundatur. Capiti etiā, ex his fomēta calidiora adhibeant. Si uero ex uini potione caput fuerit dolore pulsatū, quod ex natura huic frequēter euenire cōsueuit, ea cōueniet adhibere, quæ his adhibent, quibus ex anathy miasu ca-

Ex indigestione.

Ex uini immoderata repletionē.

put fuerit inquietatum. Olei etiam rosei fomentū est applicandum. His lauacra serotina permittenda sunt, somni uel quiescendi patientia procuranda. Tunc cibi competentes, ut pitisanæ succus, & oua recentia, panes ex aqua calida, caules decocti, aquæ calidæ potio, & lactucarum beneficium frigidarum. His etiam adiutorijs adhibitis, uaporis ad caput ascendentis deprimi importunitas consuevit. Sed quoniā his causis, aquæ calidæ potionem diximus posse beneficium ministrare, frequentius intēdendum est, ne ex ea resolutio stomachi procuretur. Quæ si euenerit, tunc apiorum, uel citoniorum decoctioni uinum est immit- tendum, quod stomachum ualeat reparare. Omni modo, omnes uitan- di sunt dactyli. specialiter etenim ex natura sua contrariantur, quæcūq; ex suauibus fuerint confectæ potiones. Tunc ad lauacrum calidum pro- tinus festinandum est, in quibus ore aquam calidam, in cellis calidio- ribus sustinentes, uaporem omnem transigant lauacrorum. Si ad ci- borum ergo continentiam, frequentiamque lauacrorum, & cætera su- pradicta adiutoria minus fuerint releuati, olei tunc rosei ulterius adiu- torium euitandum est, atq; chamæmilini, uel anethini beneficium est ap- ponendum. Si uero caussis ueluti incertis, caput doluerit, fronti lini- menta hæc superadhiberi suadeo, omnibus superioribus obseruatis. Cor- nu ceruinum cum oleo roseo fronti contritum adhibetur. Nam & lapa- thij folia uiridia, cum gallarum puluere trita, ex aqua, similiter illita iu- uabunt. Sic Iris Illyricæ puluis, cum aceto illitus præstat. Et ellebori albi puluis, mixtus cærotario olei rosei, & fronti impositus, & acaciæ puluis mixtus, similiter catarrois medetur. Item etiam hemigrani- cis hæc sunt adiutoria adhibenda, Sinapi tritum, & urticæ semen ex- coctum cum aceto, frequentissime profuerunt. Et decoctio pyretri, cuius uapor naribus si hauriatur, continuo medetur. Et fumigiā eodem modo hos iuuare cognouimus, si melanthum cum fimo bouis, uel asi- ni, carbonibus impositum, naribus hauriatur.

Nam & unguenta hæc, ut experti sumus, capitis dolorem sedant. Oniscos, quos porcelliones appellamus, si in oleo decoqui facias, & ex eo tepido caput infundas. Sic peristerion herba oleo infusa, mede- tur. Et si storacem oleo resoluas tepido, & ex eo caput infundas, mul- tum iuuabit. Sunt & cætera adiutoria *πολυπλεκτα*, quæ multarum spe- cierum congregatione compacta sunt: ut troscisci diuersi, emplastra, uel antidota, uel cætera, quæ ex uarijs simplicibus componuntur: sed hæc magis facilia adiutoria adhiberi suadeo, quæ sufficere arbitror caussis supradictis capitis & querelis. In *διαλίμματι* uero, hoc est, eo interuallo temporis, quo caussæ uel passionis chronicæ publicantur, dum quiescente dolore caussa latet, dum commotionibus ueluti trans- actis, æger sollicitus alias iterum reuersuras attonitus formidat, tunc his catholicis adiutorijs imminendum est, quibus secundū naturam, sanita-

A

Cautela.

Dactylos uo-
care uidet u-
nus dulcior-
es. sic enim a-
pud Dioscor.
aliquando uo-
cantur uux.

Ex caussis
incertis.

B

Contra Hemi-
graniam.

Experimenta
Autoris.

Vbi dolor q-
escit, & caussa
latet.

Ctem reformando, futuras confidit cōmōtiones minime nocituras. Ergo omnibus querelis, uel caussis capitis, indifferentē hoc temporis interuallo, uno eodemq; modo, hoc est, cura & diligētia ministranda. Omnibus modis est indicenda uini continētia, quę supradictis omnibus querelis capitis prodest. Lactis æque, similiter dactylorum omniū. Multo magis uentris purgatio frequentissima procuranda est. Fricatio totius corporis. Quamaxime emplastrum capitis longa doloris ualetudine laborātis. In dialemmate ficus pingues in uino infundes unc. VI. lasaris drachmam. I. sagapeni. I. storacis. II. galbani. II. omnia trita sic commisces, & uteris pro cataplastate, præcalecto capite post rasuram nouaculæ, inferioribus partibus femorum, uel surarum, æque exercitio calefactis, ut ex superioribus caussam omnē deuocare ualeamus. Apoplegmatissimos quibus caput purgandum erit, cōuenit adhibere. Conuenit de naribus, uel ex fronte sanguinis eos detractioe releuari. Nam & post rasuram capitis, cucurbitas cum scarificatione sepe adhibuimus. Conuenit & emplastrum infra scriptum. Et frequentius etiam sanguifugas applicari conueniet. At ego in hoc ordine curæ, etiam cicli beneficia non aspernabor, omnia pene uetusta uitia percurantes: si tamē recto ordine peragatur, ut ieiunia in tempore uomitus, ex radicibus falsis, aliquando perceptio *καρομίσσιος*, dropacæ, synapismi, secundum usum & auctoritatem ueterum adhibeantur omnibus. Attamen proprijs temporibus custoditis, ciborū quoq; qualitibus & ponderibus moderatis, utilia tamen esse censeo etiā aquarum calidarū naturalium beneficia. Peractio igitur ciclo, aliqui hyeram adhibuerunt, quā alij piciam appellauerunt, aliqui *ἀρτηριοτομίαν*, aliqui etiam cauteriam. Ex his omnibus adhibitis, constat supradictarum caussarum sanitatem fuisse plenam capiti reformatam, ne uariarum curarum, uel beneficiorum merita confunderentur.

Sed quoniam aliquando aut agrotantium impatientia, aut imperitia medicorum, aut certe dum caussarum magnitudinē, adiutoria non sufficiunt competentia, minime percurantur, & ex eo ad *ἐπιδησίαν* capitis uitia deuoluuntur, his etiam quibus nunc possumus remedia uel adiutoria componimus.

V **DE EPILEPTICIS. Caput II.**
VARIIS nominibus hæc passio pro sua magnitudine nuncupata est. Nam cum sit sola capitis causa Epilepsis, ideo sic appellatur, q̄ statū sensus penitus alienet, et q̄ mens a propria sede exterminata, grauius attentetur. Vnde antiquiores sub cuiusdam religionis imagine Sacram passionē nuncupauerunt. Hos antē cōmotioem aliquādo certa signa præueniūt: aliquoties casus occupat repētinus. Quos ergo in hac passione uolētius exagitari cognouimus, hī cōmotioibus imminētibus nunc sua mēbra grauari præsentīūt, nunc crebris oscitationibus resoluunt, & ad oēs motus pigriores fiunt. Tunc etiā oculos terri

Epilepsio.

Sacra passio.

Accidentia
Epilepsia.

biles habere incipiunt . Tunc stridor prosequitur dentiū , cum præcor- **A**
 diorum tensione: distenti uel contorti cadescunt citius, atq; colliduntur.
 Tunc omniū musculorum uel neruorū spasmis, & saltibus confringun-
 tur: & uocis articulatae quadam confusione, sonos magis & ululatus ex-
 cludūt ore & naribus, & sacrabiliter spumāt, & ueluti dormientes, cum
 fonitu pectoris grauius comprimuntur. Desistentibus uero cōmotioni-
 bus, præteritorum omniū immemores fiunt . His licet difficile succurri
 possit, tamen pro causæ magnitudine, & pro ipsius professionis com-
 patientia, adiutoria quæ competentia didicimus, aut exercuimus, non
 negabuntur. In initijs ergo huiusce passionis, frequenter eos uome- **Cura.**
 re compellam: sternutamentis etiam prouocatis, eorum capita commo-
 uebo, uentrem acri clystere procuro: frequenter adhibeo phlobotomū,
 semper huius causæ competens adiutorium . Temporibus uero com-
 motionum, ora spumantia uili spongia detergo: membra sollicite conti-
 nebo, spasmis cōmota uel saltibus, quæ frequenter in ipsis commotioni-
 bus contorquētur: & lanis infusis oleo sicionio calido, fouebo correcta.
 Pennas admoueo nitro & oleo infusas, ex quibus faciles uomitus pro-
 curabo . Poterunt etenim ex hoc, aut cibos, aut pinguia flegmata dige-
 rentes, uelocius releuari. Exactis tribus diebus his, est in principio ieiun-
 nium indicendum. Succis tantummodo nutriendi sunt. Aquam fonta-
 nam calidam bibent, in hydromelle, uel apiata, si fuerit, non negetur.
 In hac enim sollicitudine, uini penitus præsumptio inhibenda est.

Quiescentibus itaq; cōmotionibus, ciborum humanior ordinatio, **B**
 simplex attamen & digestibilis ordinanda erit . Iam fricari, uel exerceri
 debebunt. Cursus tamen uehemens penitus inhibendus . Solis calidio-
 ris, & balnearum calidarum uapor arcendus est. Cucurbitarū beneficia
 cum sanguinis detractiōe capiti adhibenda ordinamus. Ordinabo dro-
 paces, ordinabo etiā synapismū, & omne ciclicum adhibendū esse sua-
 deo: sed locis imponendæ sunt ustiones: arteriotomię faciendæ, quibus
 forte, si possimus, funestæ huius passionis perseuerantiã remoueamus.
 Huius etenim causæ magnitudini, maiora sunt & frequentia adiutoria
 prouidenda. Nam quamplurimi sapientiores, etiam Physicorum, adiu-
 toria prouidere, in quibus (ut etiam nostro libello Physicorum com-
 prehendimus) magna, & ueluti religiosa remedia procurauerunt.

S C O T O M A T I C O R V M, & Epilepticorum pene similis
 est in iisdem casibus sollicitudo: simili enim mentis confusione a-
 lienantur. Quantitate causæ, & magnitudine accidentium solū termi-
 nantur. Iuuenibus hæc q̄maxime, & ociosis euenire consueuerūt. Con-
 tingit etiam quibusdam, qui hemorrhoidarum solennes euitauerunt di-
 gestiones. His licet cura epilepticorum sola sufficiat, attamen hoc ordi-
 ne uisitandi sunt. Cum ergo cōmoueri cœperint, manibus cōtinebo, **Cura.**

Cauribus eorum in clamabo, easdem fortius defricabo, capillos euello ex temporibus, odores naribus admouebo. Ex pulegio tunso, uel origano, aut synapi cum aceto cōmixto, procurabo sternutamenta. Cibos in tempore cōpetenti leuiores dabo, & ad cætera quæ Epilepticis adhibenda erunt. Vnū supaddo, q̄d hos frequenter hellebori acceptio liberauit.

¶ De M A E N O M E N I S. Caput III.

Insignia Mē-
nomenicorū.

Cura.

SVNT certa insignia quæ *μενόμενον* produunt. Primo, ut cum sit sine febribus, caput sibi grauius dolore asseuerent: sonos aurium suarum expauescant. Cum autem cōmoueri cœperint, aliquando cum hilaritate cōmouentur: aliquoties irascunt. Hos sollicite custodire conueniet, & eis phlobotomos adhibere. Item post totius corporis uarias purgationes, fomentandum est caput eorum oleo nardino: & ordinandum est, ut frequentius uomant. Ex cibis leuioribus, & aqua calida nutriantur. Ab alienationibus uero eorum quæ cum risu fuerint, terribus coercendi erunt. Furorem uero mollioribus blandimentis lenire conueniet. Interea eos ligaturis cōmodius custodiemus. Cubiculum eis in inferioribus procurandum est: ne per cōmotiones precipitentur. Caput eis post fomenta olei nardini, uel chamemilini, radendū est. Item etiam scarificandum. Conuenit interea etiam sanguifugas admouere.

*
Viderit hic
lector.

D Transactis uero cōmotionibus, etiam quietis passionis temporibus, hordei scicli e cori ordinandi sunt, ut ex eo magnum beneficium consequantur. Et si post hæc adiutoria, causæ uel cōmotiones adhuc in suo statu permanferint, in illo nil asperius attentetur, sed quæ sunt prius adhibita, identidem repetantur. Sin uero plura augmenta causæ concreuerint, incisio uenarum in capite, & ustio celebranda est. Danda hyera, dandum helleborum, & cætera quæ Epilepticorū curis ordinata sunt. Hanc curam etiam in *ἐμβουρικῆς* adhibere debemus.

Melancholicorum
signa.

Cura.

¶ De M E L A N C H O L I C I S. Caput V.
ACCIDENTIA Melancholicorū manifesta sunt. In principio huius causæ, salutis suæ desperatione, primo proponentes mortis desyderium, frequenter coguntur in lachrymas: & deserta loca potius appetentes, hominū incipiunt uitare consortia. Aliquando rursus suam sententiam redamnantes, uitæ solatio delectantur. Circa præcordia uero, de assidua inflatione queruntur: & cum sudore totius corporis importuno, frigidus articulos sæpissime patiuntur. Priuari se ob hoc etiam uiribus naturalibus asseuerant. Indigestione frequenti stomachi fatigantur: ructus suos uarios, & insuaues perhorrescunt. Calor illis intrinsecus fiet, & interiorum uiscerum doloribus frequentius attentantur. Vnde omnem curam q̄ maxime stomacho delegabo, fomentis, uel cataplasmatibus calasticis imminendo. Ventris officium prius inoffense procurabo, quo facilius etiam catharticus depurgentur. Pa-

lestra, uel gestationibus solidius exerceanť. Vini ueteris, et bene olentis, accipiendi copiã præbemus. Cibos aptos stomacho, maturiores, & largiores cõuenit ministrare. Declinantibus uero doloribus, absynthij pontici decoctione iuuãdi sunt. Et aloes iubeo puluerẽ ieiunos in maiori unius coclearis in mellicrato accipere. Similiter etiã hyeram quã picram ueteres appellat. Si his adhibitis caussa diminuta non fuerit, phlebotomum sub gemina detractioe adhibeo. Vomitus eis cum radicibus frequẽtius procurabo. Etiã inter cibos helleborũ aliquãdo dabo. *μισανθροποις* uero, & adhuc hoĩm fugientibus societate, longas indico peregrinationes, & aut marina, aut naturalia lauacra calidiora exhibebo frequẽtius.

¶ De PARALITICIS. Caput VI.

PARALITICI multis ex caussis fiũt. Etenim aut ex se hæc passio nascitur, aut præcedentibus ægri tudinibus comparatur. Quæ grauior & difficilior fuerit, ea in præfatis corporibus consequit̃.

Igitur si Paralysin passus fuerit, caput prius est detondẽdum. Dehinc oleo siccionio fomentandũ, præcedentibus interea fricationibus calentium sabanorũ. His cucurbitę uentosæ sunt imponendæ, & apophlegmatis cõpetentibus medendi frequẽtius. Sternutamẽta assidue procuranda sunt ex odoribus acrioribus, quibus facilius possit pressa altitudo cerebri suscitari. Nam & allia naribus eorũ supponenda sunt, ex uiuo sulphure, uel lasere, uel castoreo temperata. *Κοινωσασμῶς* præterea, cui ex uicinitatis molestia linguæ, uel uocis officium frequenter intercipitur, proprijs curis corrigendus erit specialiter: gargarismatis hyssopi, thymi, sylvii, cum oxymelite: salisioribus nutriendi sunt, & chatarticis assidue releuandi. Si sub hac sane diligentia parũ medicina profecerit, uenam eis sub lingua secabo: nec non etiã tardas confusascq; eorum locutiones, sub disposita prouocatione compello, timorem incutiendo uel ignis, uel serpentum, ut correctiorẽ uocem tandẽ cogantur exprimere. Caput eorum liquido carotario frequenter infundo, ex castoreo, peucedano, & oleo laurino, uel irino temperato. Potionẽ temperatam ieiuno dabo ex castorei puluere ad mensurã coclearis unius cum mellicrato. Dabo hyeram ex more: dabo theriacam tempore competẽti. Si autẽ ex frigoris caussa Paralisis obuenerit, ut lepra aliquando corpus attentatur, fricatione calida, cubili tepefacto, & acopis bene olentibus imminebo. Conficio e ruta uiridi, uel marrubio, aut artemisia oleum non solũ ad ungendum, uerum etiã & lanarum infusionẽ, quibus membra post curam semper calidis munienda sunt. Cucurbitas interea locis pinguioribus admo uebo: aquis chalafticis fomentabo, pulegio, nepita, iri Illyrica, hybisco, uel seminum decoctionibus. Acopa uero adhibeo ex pice, oleo laurino, resinaque, pipere, uel euforbio & adarce coniectura medici temperata. Exercitijs competentibus membra recolligo. Frequenter hyeram his dare cõuenit. Quibus uero sensuum partes attentatæ perierunt, hijs

A

Curã.

B

Κοινωσασμῶς, id est, cõmunitas, siue uniuersalis spasmus. Ego tũ legere malim *κινωσασμῶς*, id est, caninis spasmus, morbi genus, subinde ab Hippocrate & Galeno memoratum.

Paralisis ex frigore.

e

Chyemis tempore senili ætate laborantibus, unguenta hæc adhibenda erunt. Ex scylla, euforbio, tapsia, pyretro, adarce, & oleo glaucinó.

Si loca emarcuerunt, diu hoc morbo uexata, cucurbitas, dropaces, la uacra, & cætera adiutoria similia, post cibos adhibebo q̄maxime.

Paralifis ex contractione membrorū.

Significo præterea aliquando Paralifin per solutionē obuenire membrorum: aliquoties per contractionem. Et quomodo hæc accidentia sibi inuicem contraria, sic non una diligentia uisitanda sunt: eorum itaq; nunc curas determinabo.

Ex resolutione membrorum.

Collecta ergo membra, & ex causæ uirulentinæ contractionē diminuta, omnibus chalafticis adiutorijs resoluenta sunt, mollibus manuum frictionibus, & unguentis ex diuersis adipibus, & medullis, quæ possint loca contracta relaxare. Vt fomentis similiter aquarum chalafticarum, ex seminū decoctionibus, & althææ radicibus. Indico interea, solam aquam calidam esse bibendam. Sane concedendum est, aut apiatum, aut hydromelite.

Resoluta uero membra omnibus stipticis adiutorijs, & frigidioribus colligenda sunt, siccis frictionibus, unguentis quoq; mordentibus, ex oleo cyprino, uel calce uia, euforbio, castoreo, adarce, & similibus cæteris temperatis. Nam & ligna iacentia, subinde eos suadebo transcendere debere. Sane si pes ex hac resolutione dimissus, usum penitus denegauerit, laminam plumbi prius unciarū trium, articulis eius pedis admouebo, in tertium diem uncias singulas superaddēs. Hoc diebus. xl. seruabo: ut illam ponderationem, quæ eo tempore creuerit, usu nouerint sustinere. Post uero, simili modo quæ superaddita fuere plumbi, detractus sum: quo pes, qui cum colligaretur, pondera sustinebat, eadem subductione releuetur.

DInterea quotidie horis matutinis lamina detracta, unguentis, & cæteris adiutorijs imminebo. Hoc uitium plærumq; etiam in oculis euenisse uidimus. Nam Phthisis & Medriasis certissima Paralifis oculorum est.

Phthisis.

Medriasis.

Quæ Phthisis ex contractione uel diminutione pupillæ contingit: ex resolutione uero uel dissolutione pupillæ Medriasis, quæ medici platocoriafin appellauerunt. Diuersis ergo eorum accidentibus, diuersæ curæ disponendæ erunt: ut altera fomentis, & inunctionibus stipticis, & constringentibus colligatur: altera chalafticis omnibus & nutrientibus relaxetur. Sed de utrisque difficilius est Medriasis. Etenim generaliter in omnibus causis, facilius restricta resoluimus, q̄ resoluta constringamus. De aquis uero naturalibus certissimum est, quomodo dulcia semper & calida lauacra, corpora relaxarunt. natura uero salsa uel bituminea, uel sulphurea, relaxata corpora collegerunt.

De CATARRO. Caput. VII.

OMNIS ^{uarriffo} follicite uisitandus est: cui origo & principium de capite nascitur. Deriuatio etenim ex eo defluens per uarias arterias, continuo quæ attigerit loca perfundit, & sic perseverantia neglecta debilitat. Nam sub tribus differentijs ex hoc causæ fiunt.

Fit in naribus, cui nomen est Coriza. Fit in faucibus, quod dicitur Bronchos. Fit in thorace, qui si diu permanferit, & pulmones inuulerit, Phthifin penitus insanabilem facit. Præterea cū ad inferiora se præceps demerferit, secum trahens ui & pondere materiam uitioꝝ, læsis frequenter præcordiorum uitalibus locis, aquas passionis transitu infigit, & tandem desperata pedum loca occupat, difficile remouendus. Sed primum quū omne corpus inquietat, et ueluti quoddam pondus cum dolore, omnes particulas corporis sine febribus apprehendit, descensu eiusdem reumatis e capite, similiter etiam antea, quæ maxime sollicitabo: cui cum cæteris uicinis & proximis membris, hanc diligentiam interim ordinamus: in sequenti etiam specialem, pulsatis, uel occupatis partibus designabo. Omne igitur corpus calidis & siccantibus unctionibus perungimus, cubiculo munito & calefacto. Operimentis insuper lanarum mollium infusarum, caput morborum omnium causam, calido oleo cyprino, uel laurino, siue glaucino frequentius curo. Conueniet interim per initia reumatizanti diurnam quietem interdici. Conueniet similiter etiam potionis detractio, sub qua sitis procurata multum profuit. Sed magis obest falsus cibus: siccans autem sub utriusque coactione ebrietas protinus arceatur. Ventrem præ omnibus purgandum moneo. Sane cum his adiutorijs humanius causa profecerit, unguentis tunc supradictis, cum tali fricatione imminebo. Ut palestræ exercitio iuuetur quæ maxime opus est, ut inferiora fortius defricentur. Euocatus etenim de superioribus reumatismus, sollicitate superiora loca, quæ cum periculo attentare poterat, derelinquit: & sic ciuili medicinæ iam beneficio, agritudini repugnamus. Unguenta supradicta cum opobalsamo temperata dabo: potionem uini, & mellis ex æquo, ubi rutam uiridem coxi, dabo. Ibi etiam pyretrum do: ibi piperis puluerem aspergam. Interea cum nares occupauerit, admotis odoribus ex melanthio, mitigabo, & itidem frequenter cum unctionibus superioribus ungenti sumt.

Si fauces inquietauerit, gargarismatis stipticis imminebo, quæ in primo Phænomeno ordinata transegimus, perseverantibus sane adiutorijs, capiti totoque corpori unguentis superioribus. Si thoracem occupauerit, loci naturam, uel uicini pulmonis intuens sollicitius uisitabo, instans & cæteris supradictis unguentis confectis cum opobalsamo: quo de altitudine ad thoracis superficiem reuocare possimus reumatismum. Si tussicula superuenerit, quæ mala uicinitate, quasi quadam contagione sollicitat: habita consydratione, si humor ille in thorace diu resideat, deponendus est: perseverantibus attamen prioribus adiutorijs, superaddo, plantas eorum pice liquida tangi debere, & fricari unguentis supradictis eam partem pectoris: admotis proxime carbonibus, quo plus aut euocare in superficiem, aut loco siccare reumata ualeamus. Interea licet etiam contritionis molestia sæpe præualeat, ita ut phlegmata diffi-

A
 κριζα.
 βρόγχος.
 φθισις.

Podagra.

Cura Catarrhi
 uniuersalis.

B

Cura Co-
 rizæ.

Bronchi.
 φαιόμιθ,
 Αυτορις
 liber.
 Catarrhi
 pectoris.

Cilius egerantur, quorum digestio tussientes releuare consuevit, his ^{βολ.}
^{γμετα}, uel potiones dari faciam, ex origano, thymo, ruta uiridi cum mellicrato, aut melle despumato confectas, & pinguium ficorum decoctionem cum oxymelle. Et si identidem, humoribus multum solutis, fluxus sputorum inquietudine, & uigilias procurabit, tunc ad eorum cōagulationem, uel digestionem, succum ptisanæ, uel alicæ dabo, aut lentem cum melle coctam. Dabo omnes pultes cum pipere. Dabo falfamenta quæ uolet. Dabo in nocte antidota, piper & myrrham, storacem, galbanum, apium, cum melle attico temperata: quæ & cōagulare ualeant phlegmata, & somnos inuitent: quæque sui natura & soluta constringant, & beneficio præstanti, tussire minus faciant dormientes. Igitur quum diu pertinax reumatismus, adiutorijs medicinæ desistentibus, quod aut locorum, aut substantiæ, aut certe medicorum inopia contingere solet, pulmonibus uestionem fixerit, phthisin incurabilem facit. Huic nunc pro causæ magnitudine, uel præiudicio temporis, curam ut possumus, & diligentiam ordinamus.

De PHTHISICIS. Caput VIII.

DPTHISICVS & apoplecticus una sub sorte, uel conditione medicinæ desperat, quod & ueterum sententia sic fuit diffinitū. Vnde per initia eos ut possumus medicinæ remedio iuuamus. Chronicos uero plena sub desperatione, non iam ut medicorum medelis, sed magis amicorum solatio uisitamus. Ergo per initia, spe, sub qua futuros nos omnes labores impēdimus, hoc ordine phthisicos curabo. Febrium ergo frequenter his, & necessitate accidētium tempora considerans, cibos & adiutoria ministrabo. Consueuerūt etenim sub quodam ueluti typico charactere, uespertinis magis febribus commoueri, ut aliquando cotidie, aliquoties circa diem tertium moueantur. Cibos itaq; forbiles dabo: et si uiriū alia nos cura constrinxerit, concedo etiā solidiores pultes, quas uolent, agnorū cerebra, uel hedoræ, ungues caprarū siue porcorū, uel succū ubi supradicta decoxerint: aut certe apozima, ex salibus, oleo, & anetho, & aqua, ubi eadē unguis supradictæ maduerint. Dabo caponum maiorū testes: dabo columbos matri subtractos: dabo pisces aspratiles: dabo conchilla in ^{υβόματι}, ex aneso, libistico, pipere, & similibus cæteris, melle, & aceto commixtis. Desistentibus aliquando iam febribus, etiam falfamēta ministro: tunc totius corporis exercitamentis, ut prius in palestra, pro uiriū consyderatione uti cōueniet: quæ maxime autē capitis, gutturis, uel thoracis adiutorijs immineo: sicubi, natura consentiente, corpus omne iam reumatismo plene possessum, aliquatenus ualeam desiccare. Dabo antidota ex pipere: dabo theriacam cū mellicrato: dabo diaprassion: adhibeo epithimata simili sub uirtute operantia, quæ calefaciendo loca desiccare contendant. Caueant uerni & autūni tempestes: caueant æstus & frigora. Et si sub summa desperatione iam eos ob-

Pisces aspratiles.

federit naturæ fragilitas, *ιρχαπα*, & cauteria partibus thoracis infigo: si forte patefactis uulnerum meatibus, eorum digestionibus releuentur.

De SANGVINIS effusione interiorum. Caput IX.

SANGVINIS effusio, licet pro locorum qualitate aliquando salubris existat, attamen generaliter omnes, cum horrenda & terribili inspectioe uisitantur. Fit itaque locis diuersis sanguinem emittentibus sub trina uulneratione caussatio. Fit primo crepatio. Fit deinde putredo. Fit ex utrisque superioribus, eiusdem loci uel uenę patulum orificium incurabile. Locorum itaque emittentium nomina, curis interpositis designabo.

Cum ergo ex miningæ partibus sanguis eruperit, qui uapore quodam, cum saltu uenarum, cum sudore, & dolore totius capitis publicatur, hoc pacto constringendus, uel cohibendus. Thuris, uel mannæ thuris, aut naxi, aut amyli, aut puluere terræ lemnix aspergendus est: aut cum aceto mixto illiniendus. Huic fodus ex oleo roseo in frigidato adhibendus est, aut de succis herbarum, & specialiter stipticarum: ut est arno glossa, & nigra portulaca, rubus, rosa sicca, uel cætera. Cibi uero calefacientes miningam prohibendi sunt. Cum de oculis hemorragia emerferit: aqua frigida, uel pusca defricandi erunt: consequenter uero moris pinguibus inungendi sunt, & cæteris quæ in subiectis uenis crepantibus adhibuimus. Cū de auribus sanguis eruperit, aqua his, uel pusca frigida infundenda erit, & cætera quæ oculis faciendæ esse ordinauimus. Cum de naribus eruperit, Phenomenus libellus superior, omnem earum curam edocebit, & instructionem. Cum de faucibus, uel gutture, uel de palato eruperit, succis frigidis, uel stipticis insistemus.

Cum de uua, pusca primo frigida imminendum erit. Quæ si minime ualuerit prohibere, uirgulam auri, uel argenti igne calefactam, loco sanguinanti suppono: ut ex hoc cauterere protinus comperatur. Cum uero de stomacho obuenerit, dabo ad masticandum glycirrhizæ surculum, dabo symphyti radicem, dabo gummi, dabo dragantum: dabo puscam frigidam, ubi naxi puluerem aspergo: dabo similiter amylium tritum, dabo rhaponticum, dabo etiam cum succis herbarum stipticarum, quas superius memorauimus, cibos stipticos, aut ex oriza, aut ex lente, uel succis eorum, in quibus illa stiptica coquenda erunt. Dabo interea mala citonia: dabo pira, corna, sorbaque, et castaneas, uel horum decoctiones. His etiam diacodion conuenit in nocte accipere. Nam & eclegmatia stiptica conueniunt: ut est aut diatheon, aut diastheacon, aut certe barbara, quæ de bitumine iudaico conficitur.

Cum de thorace emerferit, quod sollicitate uisitandum est, Primum phlebotomus adhibendus, & cibi ordinandi sunt. Eorum uero articulos, uel extrema femorum, fasciculis competenter astringo: spongiam uero pusca frigida infusam, thoracis partibus adhuc calentibus superimpono. Imminebo huic adiutorio, diebus con-

A

ιρχαπα est infirmitas uisionis: alias etiam cauterium dicitur.

Varia sanguinis emissio.

Miningæ fluxus.

Contra hemorragiam oculorum.

Aurium.

B

Narium.

Faucium.

Gutturis.

Palati.

Vuæ.

Stomachi.

Pectoris.

Ctinuis quādoq; frequētius imutando. Post uero emplastris uti nos conueniet, superius ordinatis de stomacho accidentibus: quibus cōmodius lanas succidas superimponimus, oleum quocq; myrteum, uel lentiscinū mixtū cum aceto. Si his adhibitis sanguinis adhuc perseuerauerit insolentia, detracto aceto, uinum est cōmiscendum. Accidentibus uero febribus, si etiam tussicula cœperit inquietare, cataplasmandi sunt de subiectis: ut sunt dactyli, sorba, rosa sicca, flos maligranati, acacia, hippocystis, alumē. Omnia hæc simul, aut quæ inueniri potuerint, in succis rotis syriaci coquunt. Horis uero quibus sanguinē detraho, ex decoctionibus supradictarū specierum, aut immaturarū uuarum, aut uitiū acerbarū, aut polygonij, aut castanearū ingero potiones. Cum aut de pulmonibus hoc emerferit, quod ualde periculosum est, sub gemina, uel trina sanguinis detractio, phlebotomū adhibere cōueniet. Et his omnibus imminabo, quæ de thoracis partibus eminetibus ordinata sunt, tam in cibis, q̄ in cæteris adiutorijs. Hos interea cum aliquid proficere cognouerimus, unctioibus quibus membra inania nutriantur, mediocriter perungimus. Cum de partibus sane muliebribus sanguis eruperit, his in inguina iniici quid expediat, libelli sequentis lectione disposui.

Pulmonis.

Vnum interea hoc generaliter edico, omnibus ex locis interioribus, ex quibus sanguis poterit eructare, per initia cuncta adiutoria, uel præcepta frigida, quæ constringere, & glutinare poterunt, adhibenda esse; in sequenti uero, cum humanior præuentus caussarum arriserit, calidis & nutrientibus imminendum est.

D

ἐμπύκνι.

De EMPYICIS.

Caput X.

EMPYICI frequenter fiunt, uulnere in interioribus, uel apostemate præpediti. Quibus cum febres superuenerint, temporibus consideratis, & adiutoria, & cibi parciore sunt ordinandi. Tunc cum maxime hora eos accipiendi cœgerit, cataplasmandi sunt. Interea ex hyssopi puluere, uel abrotani, mixtis seminibus, in decoctione pinguium caricarū. Dabo frequenter mellicratū simplex. Dabo etiā in quo pulegium, aut hyssopum, aut thymū, aut rutam uiridē, aut marrubium decoctū fuerit. Aspergo sane in mellicrato, ad uulnera interiora purganda puluerē Iriōs Illyricæ: & eclegmate utor, q̄d ex lini semine friso, cum nucleis, & melle despumato conficiē. Hippocrates uero, nucleos cū galbano, & melle attico, in his similibus caussis, ad depurganda uulnera dari præcepit. Similiter etiam terebinthinā mundam, in mensura unius clearis, ieiunis q̄ maxime, & uiribus iam reparatis, atq; his adiutorijs reuatis. Etiā hyeram dari cōueniet. Iam tum etiā exercitia, & fricationes, ad reparanda corpora adhibenda sunt, quibus reliquiæ caussarum possint mundari facilius. Hos etiam aëris mutatio multum iuuat. Cibos uero, siue pulres frequētius accipiant, quibus piper admiscendum est. Hoc etiam in cæteris dari conuenit. Nam & antidota quæ forte de ex-

perimentis empyicis danda sunt, mixto pipere conficiuntur.

M De SYNTAXI, uel Atrophia. Caput XI.
 MULTIS præcedētib; causis, nascitur Syntexis, uel Atrophia. Fit ex uentris solutione proluxa. Fit ex febrib; similiter chronicis. Fit ex uisione thoracis. Fit ex capite reumatizante frequēter: quæ licet difficile, attamen curari potest. Fit etiā per sanguinis emissionē, pulmonibus uulneratis, in quibus frequenter phthisis illa insanabilis generatur. Aliqui uero iactantiores habitū, ueluti suam peritiā uel diligentia diffamantes, *αυτηκτικου* curauerunt, quos phthisicos mentiebant. Nam & præter sanguinis emissionem hi syntectici, uel *ἀτρόφοι*, ex proprijs accidentibus fiunt, quos tussicula exagitat perseverās. Hos indeficiens sollicitat sudor, hos certe macies, & tenuitas corporis, circa dies singulos uires simul eliminando consumit. Quibus curā maiorem impendo, in illorum reparandis uiribus. Sic ut illis uinū leue, & albū, balneæ, deambulatio, uel gestatio, unctio, uel fricatio, cibi aneleptici mediocriter administrantur. Frequēter enim mēbris & uiribus separatis, phthisis imminēs, uel hæc eadē perseverans ægritudo, depulsa est. Iuuant locorū, uel aeris mutationibus: & his utilius longas peregrinationes indicimus. Dropaces, & cætera quæ ciclo consueta sunt adhiberi, partibus præcordiorū, & capitis uiribus separatis adhibeo. Aquis naturalibus uti plus cōueniet. Et si aliquod adhuc ex superioribus accidentibus perseverauerit, syntoma superiorum ægritudinum remedijs adiuuabo.

A

Syntexis uariarū causarū.

A De ASTHMATICIS, uel Suspiriosis. Caput XII.

B

ASTHMATICIS, uel Suspiriosis querela pulmonū est. Pingui etenim & frigido phlegmate pulmonibus adhærente, cauernæ, uel meatus, quibus naturaliter spiritus reddit & accipitur, concludunt: & ex hoc impedimēto, suspiriū, uel anhelitus molestissimus nascit, ut sedendo magis quā iacendo respirēt. Hyeme senibus quæ maxime hoc uitiū familiare est. Cōtingit aliquādo etiā medijs ætate, adhuc calidis: quos phlebotomo liberari necesse est. Attamen si etiā & a phlebotomo certa rōne prohibemur, tunc ieiunijs frequētib; in uicem detractionis sanguinis uti cōueniet. Proderit etiā potandī continētia: proderunt cibi cum oxymelle, & pipere tēperati. Dabo interea hyssopi, aut orizæ, aut rutæ, aut absynthij, aut Irios Illyricæ, aut caulis decoctionē, ex mellicrato calidam. Item conficio ex his etiā eclegmata cōmoda suspiriosis. Conuenit etiam guttā ammoniaci dari, tritam cū mellicrato, uel oxymelle. Abrotani puluis similiter datur, & castorei puluis cōmodius operat. Et illa decoctio, in qua scenogrecū cum uua enucleata, & rutā uiridē coquimus, frequenter danda erit. Sunt etiam troscisci magna approbatione diffamati, & cōficiunt sic. Anesum, sulphur uiuū, guttam ammoniacā, castoreum, & melanthiū, ex æquo omnia tunsa, cum aqua miscent, & fiunt troscisci: quos

Cura.

C postea tritos cum oxymelle dare cōueniet. Cubiculum his calidum, in superioribus procurandum est. relaxandis enim corporibus semper sunt inferiora contraria. Lectus accersendus est, & pectus eorum calidis unguentis, & uaporibus defricandum. Cucurbitas continuo cum detractione sanguinis admouebo. Proderunt per interualla amyctica: etiam dropaces adhibiti proderunt. Sinapismus proderit. Asthmaticos iuuat peregrinatio longior: iuuat uomitus radicis cum oxymelle acceptæ. Conuenit exercitium: proderit currere cum uestibus laneis quæ maxime, si hoc in procliuitate procuret. Utatur emplastris circa pectus amycticis, confectis ex nitro, pipere, abrotano, & castoreo, & cyprino uel laurino cærotario. Ex quibus supradictis etiam potiones & unguenta conficio. Conuenit acetum scylliticum sorbere in nocte. Ex eodem confectum oxymel, potui dare plus conuenit.

¶ De EPATICIS. Cap. XIII.

Methodicorum errorem taxat.

E P A T I S indignatis, molesta querimonia est. Cuius ad curam adiutoria magis etiã stiptica cōueniunt. Sæpe enim nonnulli methodici, calidis tantūmodo, uel chalafticis adiutorijs imminentes, ipsam epatis substantiã dissoluerunt. Oportet itaque in fomētis, uel cataplasmatibus, cærotarijs et emplastris aliqua stiptica chalafticis admiscere. ueluti cœnanthinū, nardinū oleum, uel melinū, mala citonia cocta, uel thebaicos dactylos, & cætera similia. Fit interea hoc cærotariū competens cerebrismis. Nardini olei uncia. i. mastiches persicæ ÷ i. aloes, semiuncia. i. Hoc epaticis non modo cōuenit, sed stomachi etiã solutione laborantibus: ita ut aliquando & uentris solutione, & uomitu, & frequēti nausea cōmoueantur. Quibus si hæc adhuc perseuerent, admisceo cærotario supradicto aut licium indicū, aut cœnanthinon facio in singulis semuncijs admisceri. Articuli eorum tunc fasciis constringendi sunt, & stomachus aphitis cum uino cataplasmandus. Si illa indignatio epatis ex constrictione magis obuenerit, ut cum tensione, uel cum duricia loci, dolor nimius partes inquietet, qui & iugulo, & omni parti dexteræ molestiam ferat, febres acutas commoueat, uentris quoque procuret constrictiōnem, digestionis licet ex leuibus cibis non exhibeat officium naturale, interea ructus frequentes insuaues habeant, cum uirium fatigatione, pallore quoque corporis deformentur: hos primo conuenit iuuari phlebotomo. Item oleo, ubi ruta, schæneanthon, papauer, lini semen coctum fuerit, calido fomentari. Cataplasmandi sunt tempore competentis commotionis de hordei pollinibus, ubi diuretica aliqua commixta fuerint: ut asarum, ut petroselinum, aut pulegium, aut daucus, aut feniculi semen, & cætera similia in mellicrato, in quo hybiscus, uel ficus pingues prius coqui debent.

Epaticorum constrictorū accidentia.

Cura.

Utimur centaurea post cataplasma, ex oleo sansucino, habente quipiam salis, uel nitri, uel nasturcij, aut sinapis: semper attamen sansu-

ci necessarii omnibus epaticis fuere. Vti tunc cōueniet etiam diaquilon **A**
 chalaſtico, cui adipes cōmiscendi sunt: aut certe diaspermaton. Declinā
 nantibus uero accidentibus, tunc etiā malagmate imminebo tali. Guttae
 ammoniacae libra. I. nigellae ÷ III. orobi ÷ I. myrti semuncia. I. cærae li
 bra. I. olei cyprini siue irini ÷ VIII. aceti quod sufficiat: in quo gutta am
 moniaci & soluenda est, & terenda etiam. Tunc fricamentis, & exercitijs
 competentibus opus est: tunc potionibus, & decoctionibus absyn
 thij, centauriæ, rutæ agreſtis, siue petroselini, cyperi, uel hyſſopi, thymi,
 & cæterarum diureticarum, æquis ponderibus. Quæ potiones etiam
 uitiosis ueſicis ordinantur. Sed etiam aloen solam tritam frequenter in
 mellicrato dedi. Declinante penitus uitio, hanc instanter potionem
 dabo. Castoreum, petroselinum, piper album, cyperum, omnia æquis
 ponderibus tunduntur, cribellantur, & in mellicrato unius coclearis ple
 ni, dantur. Omni probatione firmatum, frequenter etenim lupini iei
 coris combusti puluerem dedi. Aliqui uero amigdala amara. cum cymi
 no & apij semine, æqua mensura omnia cum uino ieiunis dederunt, ad
 mensuram unius coclearis: & semen intyborū cum aqua calida, uel mel
 licrato similiter adhibuerūt. Sic & anethi succum cum mellicrato, & cæ
 tera quæ huic passioni alij collegæ proba esse fuerunt attestati. Nam &
 intyba frequenter comesta, semper epaticos iuuauere. Si duxerit lon
 gum tractū morbi neglectus, omnia adhibeo quæ difficultatem callosi
 tatis resoluiere ualeant, omni tēpore passionis exercitijs omnibus super
 ioribus imminebo, oīa supiora lauacra concedo, falsos cibos & acres mini
 strabo. De oleribus aut accipiāt cauliculos, lapathū, radices quas rapha
 nos appellamus. De piscibus aspratiles sumāt. De carnibus quæ inueni
 ri poterūt pinguiore. Oliuas colymbades, oīa salsamenta, capparon, ui
 num qd mare transierit. Et oībus supradictis adiutorijs, emplastris, uel
 malagmatibus, unguētis, uaporibus, & cæteris uti cōueniet. His etiā ar
 dor solis, cum aëris mutationibus multū prodest. Aquarū uero omniū
 naturalium, uel maris lauacris, eos frequenter iuuari assero.

Experimen
 tum.

Collegæ
 Octauiani.

B

De ICTERICIS. Caput XIII.
IAM MULTIS in locis Ictericorū descripsimus passionē. Fit
 enim ex epatis indignatione frequenter. Quorū nonnulla similia
 sunt accidentia, sed coloris deformatione sola determinant. Fiunt etiā ex
 stomachi uitio: fiunt plarūq; etiam ex uentre inferiore. Ergo cum fe
 bribus si de epate est Ictericus, phlebotomandus est: & mox omnia epa
 ticorū adhibenda sunt adiutoria. Si autē a felle fuerint Icterici, purgatio
 nibus cholagogis releuandi sunt, euforbio, epithimo, aloë, petroselino,
 pipere. Hæc omnia ex æquo miscenda sunt. & ex eorū puluere, unū co
 cleare in mellicrato, uel oxymelle dari debet. Purgat eos etiā ciceris albi
 decoctio: utilius, si etiam ipsum cicer coctum accipiant. Iuuantur absyn
 thij pontici decoctionibus. Iuuantur etiā, si aphronitra alba in uino so

Ictericia.

Cluta accipiant : & sulphuris uiui puluerem in ouo ego frequenter etiam dedi. Sed forte aliqua ratio dare cathartica prohibuerit, quæ semper his nouimus non leuiter profuisse, saltem uel uomitibus releuandi sunt.

Sollicitius interea præcordiorum cura gerenda est, fouendo epar tumens & incitatum, oleo nardino, melino, cenanthino. Ex lanis succidis fomentans, in balneis cataplasmano: interea admiscens feminibus, aut absynthium, aut rutam, aut centauream, aut cardamum, uel cætera, quæ epaticis ordinata sunt: quibus urinas prouocantes, tumore epatis possimus remouere. Vt specialiter etiam cyprino cerotario, admiscens terbinthinam, melilotam, irin Illyricam, & reliqua similia, quibus aut diameliloton, aut polyarchion confici consuevit. Cibis nutriendi sunt ut epatici, exerceri, similiter & fricari. Vitio adhuc perseverante doloris, omnibus amycticis imminere peregrinationis, & solis calidi beneficia sustinere suadeo. Aquis naturalibus æque uti conueniet. Si remotis accidentibus adhuc ille æmulus labor perseverauerit, naribus infundo elaterium, infundo elaterij succum. utrumque muliebri lacte comixtum.

Iuuantur interea utilius, si hæ digestiones uel purgationes in balneis procurentur: in balneis inquã, ubi quæmaxime potiones, & cætera semper adiutoria profuerunt. Nam & illic etiam præcordiorum fatus continuo profuit, adhibitus, * & cortex colocynthidos in uino calefacto datus profuit. Et struthij puluis in cœnomelle similiter, & anchusæ puluis ad mensuram unius cochlearis cum aqua calida, & lapathij succus in mellicrato, & decoctio radicum feniculi, & cæterorum, quorum est præsidium diureticum. Hanc autem peculiarius potionem in balneis dare consueui. Euforbium, baccas lauri, nitrum, piper, ex æquo confusum, pro causa, uel uirium qualitate in mellicrato; & cum profuisset, in plenam sanitatem imminui.

¶ De SPLENETICIS. Caput xv.

IN PLÆRISQUE passionibus catholicis, siue generalibus curis, prius adhibitis, specialia uel particularia adiutoria melius adhibentur: unde Spleni nunc adiutoria prius ex catholicis ordinamus. Oportet initiu curæ ex ieiunijs & patientia inchoare. Item cathartico, uel phlebotomo. Post uero his specialibus adiutorijs Splenem sic curare conueniet. Aceto, & oleo æqua mēsurā, comixto calido, infusis lanis succidis fomentandus est. Et spongij pusca calida infusis similiter locus uaporandus, cui cinis ex foco tenuis aspergendus erit: & lapides molares ignificati, aceto extinguuntur, & operti pannis loco imponuntur. Et facelli de salibus ignitis impositi profunt, & cataplasmata de hordei pollinibus in oxymelle, cui admiscendus est radicis capparis tunfæ puluis. Et emplastra hæc utilia superaddimus. Guttam ammoniacam, nitrum, mirabolanum, myrrham, synapi æqua ponderatione omnia miscenda, & temperanda sunt, cum pinguibus ficibus, prius aceto coctis & contritis.

* D

Alias, ex cortice colocynthidos calefactum.

Spleneticorū cura.

Aliud emplastrum. Hordei farina unc. III. scœnogreci ÷ III. cartami ÷ I. herbæ paritariæ ÷ I. ficos pingues ÷ V I. cum aceto temperandum, sicuti superius ordinatū est. Aliud de expertis. Cardami ÷ I. Iris Illyricæ ÷ I. gutta ammoniaci ÷ I. quod mirabolanum appellamus, resinæ pituinæ frixæ ana uncia semis, sulphuris uiui, auripigmenti ana ÷ I. olei sicionij ÷ IIII. aceti unc. III. Datum aliud simile. Resinæ pituinæ, picis briciæ ana libras. II. auripigmēti, aluminis scissi, ana lib. II. aceti ÷ IIII. olei lib. I. tantum conficies, & uteris. Est cōsuetum aliud, & spleni, & epari cōueniens in feruore utrorūq; tum etiam præcordiorum. Crocamagmatis ÷ I. cęræ lib. I. olei rosei ÷ VIII. guttam ammoniaci lib. I. aceti quantum sufficit ad guttam ammoniacam dissoluendam. Hæc omnia emplastra, uel malagmata conueniunt splenibus indignantibus. Quibus expedit ab omnibus dulcibus abstinere.

Sane si splen duriciam adduxerit, quæ de hydropesuperuētura plus terreat, etiam his potionibus imminendum est. Acetum scylliticum sub noctem ad mensuram unius coclearis sorbi debet. Garum calidum bibant, ubi ferrum calidū igneum extinguitur. Aut de utrisq; pulscam temperatam accipiant, & utantur decoctionibus capparis, aut lapathi, aut tamaricis: aut ubi forte myrrham infuderis. Ad modū palestre fricari eos conuenit. Cōmodius tamen, si saponē libentius sustinentes, suis cępmaxime manibus defricent. Gestationes, cursus, & cæteros labores appetere oportet. Dropaces impono tempore cōpetenti, & cætera quæ ciclo conueniunt. Vti lauacris falsis, uel bitumineis naturalibus expedit. naturæ etenim frequēter mare plus placet. Ieiunos accæptis radicibus cum oxymelle uomere cogo. Prouidebo omnes diureticos cibos. Vinum stipticum sumant. Dabo antidota diuretica, quibus & splen, & epar frequētius procuratum est, ut sunt apium, cicer, gramen, fēniculum, aut semen eius, asarum, daucus, meu, petroselinum, pulegium, & reliqua, quibus antidota uel decoctiones conficiuntur. Febricitantibus spleniacis, uinum, uel acetum parcius ingerendum est. Apyretos uero his subiectis

Contra Splenis duriciam.

B

ἀνύπτερος.

Hoc etiam ieiunis proderit. Purgati uirides lupini cocti, atque com busti satis iuuant. Aliud. Cortex salicis, arboris semper infructuosæ, in aqua coctus, & datus ut supra, continuo medetur. Thuris masculi puluis cauliculorum succo commixtus, loco appositus, perseverando satis proderit.

S De s T O M A C H I uarijs accidentibus. Caput XVI.
S T O M A C H O, de quo nunc mihi tractatus interponitur, origo est, & occasio facilius uitiorum: quod omnium sortitus sit reliquorum membrorum sibimet famulantium potestatem, quibus aut deficitur, aut re-

Certe ualeatur. Hic, de subiectis accidentibus primo quantā molestiam sustineat, aduertēdum erit. Patitur defectum caussis aliquando incognitis. Patitur etiam post ægritudinem. Sustinet constrictionem, dolorem cum indignatione uel febribus, duriciam, uentositatem, fastidium, solutionem, bulinum uomitus. Ex corruptela autem, & ex continua uentris effusione fatigatur. Item ex calore immēso, uel ardore: ut est causon, unde sitim sustinet molestissimā. Frigidore quoq; & singultu. Aliquando eum etiam cholera cum inflatione sollicitant. Ex eo lumbricorum origo frequenter fuit procurata. Quibus omnibus, ex ordine adiutoria sic ordinare curauimus. Ergo stomachicos, quos post ægritudinem prolixam, stomachi defectus tenet, et quod leue est, adhuc febriculæ infestæ, oleo absynthiaco calido fomētamus, aut nardino, aut sicionio, aut cenanthino, aut lentiscino, cum uino mixto. Item epithima impono unicū ex dialtheon, & mastiche, & nardino cærotario. Sic cataplasmo de dactylis, uel citonijs coctis in uino, cum stipticis speciebus, sicut in epaticorū ordinauimus solutione. Sed considerandum est præcipue, necubi ciborum sit præsumptio, quorum & qualitate, & quantitate lædantur, & ex quibus cibus uires nihil proficiant: intendendum itaq; ut & congruos, & moderatos temporibus cōpetentibus sumant. Sin uero nihil sub hac ciborū moderatione proficiant, purgatiōe opus est, qua humor quidem

Dille superius enarratos defectus efficiens, omni modo depurgetur. Hos etiam ex attico melle, uel oxymelle curo. His & scenogrecum in uino coctum, & tritū cum adipibus anserinis impono. Moneo interea, odores insuaues uitandos, stomachum semper peruertētes. Attestatione enim manifesta cognouimus, hos semper bonis odoribus iuari. Cum ergo sine febribus plena sanitate esse cœperint, uiribus consulentes, gestationes competentes indicimus, uina, lauacra, & cætera quæ post ægritudinem possint corpora reparare. Quos uero repentinus dolor stomachi comprehenderit, qui cum grauedine etiam scapulis, & dorso imminet, faucium quoq; inclusionem, & ructus difficiles faciat, interpositis etiam febribus, his phlebotomo conueniet subuenire. Item quietem & patientiam suademus, cibos uti febrētibus leues, proprijs temporibus subministro. Fouemus calidis & mediocribus stalticis, non tamen frigidis. Cataplasmandi sunt hordei farina, in melle citonijs coctis, uel dactylis immixtis: aliquando etiā meliloto. Item cærotario cyprino, habente mastichen, & castoreum. Vtor polyarchio, q̄maxime in dorso, uel scapulis, quibus partibus cōmodius adhibere cōueniet. Frequenter etiam cucurbitas uentosas imponimus. Declinantibus febribus, etiam portiones iam paragoricas dabo: ut cyminū frixum, cum apij semine ex æquo tunsum, uel cribellatum, cocleare unum cum aqua calida. Sic abrotanum cum uino dabo. Ipsi uero stomacho, pingues dactylos in cenomelle coctos & tritos impono. Si adhuc dolor remāserit: lac bubulū,

Accidentia
Stomacho.

Cautela.

Stomachi re-
pentinus
dolor.

Staltica me-
dicamina.

& asinæ, ipsdem secundum consuetudinem confectum adhibeo.

Si nulla sane præeunte querimonia, repentinus occupauerit dolor, eosdem crebro post cibos uomere cōueniet. Tunc etiam uentosas accipere, & supradictis potionibus propensius imminere. Declinātibus uero doloribus, gestationes, exercitiā, uel palestras, balneas, & uinum, cum moderatione concedimus, quibus uexatum corpus, ad plenam ualitudinem ualeat peruenire. Si duricia innata fuerit stomacho ex pri-

oribus languoribus, ficus pingues in mellicrato coctas, & tritas, seminibus misceo, & ex his cataplasmo. Cærotario post cū nitro, & salibus uitor naturalibus. Vti cōuenit holeribus, cum cibus ceteris, nec non & uinum parcius dabo. Si uentositatis molestiam senserint, sicca fricatione iuuandi sunt. Ieiunos uomere conuenit, cibos pinguiore & calidiores accipere: potiōes quoq; ex aniso, dauco, & castoreo, absynthio pontico, sine pipere, baccis lauri, ruta, cymino: contusis, aut singulis ammixtis sibi inuicē, aliquibus in aqua calida in modū cochlearis unius adhibeo. Etiā epithimata cōfecta de seminibus potionū supradictarū mixtis, cærotario impono: dropaces adhibeo promptos in utroque. Tamen & cætera adiutoria cicli etiā in dorso uel scapulis applicabo. Fastidio incidente, locis conueniet habitare acri salubritate temperatis. Ab exercitijs, uel fricationibus cōmodis non quiescant. Absynthij decoctionē, uel uinum absynthites frequenter accipiant. Salsamentis omnibus nutriantur, acrimonijs, synapi, & aceto squillitico, et similibus cæteris, quæ stomacho hanc ciborum recusatiōem ualeant extergere. Præter consuetudinem uero edacibus, hoc est, βουλιμίκτοις, ieiunantibus, somni procurandi sunt, largiores cibi, insuaues, & inflationem procurantes: & uini meri potiones dabo. Si nauseando frequenter phlegmata & cibos incoctos excluderint, quo corpus non nutriendo tabidum fiat, hos cibis nutrio siccis, & acrimoniā habentia concedo. Potum frigidum per momenta parce dabo: ieiunos uomere cogo: per uentrem humorem deduco: cathartici, calidis unguentis omnia membra pertracto: absynthij decoctionem dabo. Succum stipticum malogranati, aut folius, aut hoc modo confecti. Succu mēthæ uiridis partem unam, tribus malogranati succi partibus admisceo, & coquo, ut paulatim pinguefiat, & ex eo unum cochleare ieiuno pro eligmatio dabo. Si etiam choleram cum cibus uomuerint, omnia cum aqua frigida dabo, ubi myrtha uiridis cocta fuerit. Si nimia etiam uentris effusione fuerint fatigati, malogranata. x. citonia. x. in aquæ sextarijs quinq; coquuntur, ut penitus mollescant. Cumq; postea exuccata fuerint, separantur: succus uero qui remanserit, cum ad mensuram partem mediam mellis accæperit, coquitur, ut eligmatium fiat: & operabitur similiter. Aliud. Myrtha uiridis in uino coquitur, ut tertia remaneat: cui partem mellis similiter addimus, & conficimus, & utimur.

A

Stomachi duriciā.

Stomachi uentositas.

Stomachi fastidium.

B

Stomachus uorax.

Nauseans.

Eclegma stomacho laborantibus utilissimum.

Stomachus nimis laxus.

Aliud Eclegma non inlegans.

f

C natant, frequenter acescunt cibi: his bubulam dari suadeo, & cæteras agrestes carnes similiter. Post quæ continuo aceti unum cochleare dari conuenit. Omnes amarissimæ ex absynthio expediunt potiones. Iterum hæc. Piperis, & anethi semiuncias singulas, cymini ÷ IIII. tunc, & cribellatas reponimus, & ex hoc puluere unum cochleare cum aqua calida potui damus. Cum autem hijs profecerint, dabo pyciam. Exercitijs & gestationibus competentibus imminebo, fricationibus, dropacibus, synapismo, quibus stomachus a phlegmate liberari possit.

Stomachus inflamatus:
Stomachus inflamatus:
 Qui calore nimio inquietantur, ut hæc eadem inflammatio stomachum etiam & superficiem faciet plus calere, ita ut etiam choleram frequenter emittant, his hoc remedio succurrendum est. Mastiches uncias. II. rutæ siccæ ÷ I. euripicen ÷ I. ut trocisci fiant, arnoglossæ succum admisceo, & eos in singulis drachmis paro: ut ex his uinum cum aqua calida accipiant. Si nimius ardor fuerit, quem Causon appellamus, sub quo angustijs interuenientibus, & febrium augmenta fiunt, his aquam frigidam per interualla dari conuenit, & similes cibos frigidos. Articulos eorum manibus calefacio: decoctiones dabo cytoniorum, mespilorum, sorborum, malogranati, menthæ uiridis, uel cenanthis. Si etiam sitire uehementius cœperint, hoc remedio potiantur. Semen cucumeris dulcis ÷ II. draganti. I. in oui albo infunditur: & cum se resoluerit, tunc feminibus supradictis puluis admiscetur, & collyrijs ex eo factis, unum sub lingua datur habendum: cuius paulatim humor uel succus liquefactus, perueniens ad stomachum, sitim compescere ualeat. Aliud est quod ardoribus expediat, quodque cuiusquam uexatione, etiam febricitantibus frequenter ingessi. Sub glycirrhizæ uncijs quatuor, unam semis supradicti pulueris misceo, & o

Pillulæ, siue Collyria aduersus sitim.

D Aliud contra Sitim.
 Aliud contra Sitim.
 Stomachus frigidus.
 Eclegma stomachale.
 Carion Dioscor. uocat Carion, ab alijs aut Cariosemen: puto id esse quod Carui uulgo appellatur.
 Stomachi singultus.
 latim humor uel succus liquefactus, perueniens ad stomachum, sitim compescere ualeat. Aliud est quod ardoribus expediat, quodque cuiusquam uexatione, etiam febricitantibus frequenter ingessi. Sub glycirrhizæ uncijs quatuor, unam semis supradicti pulueris misceo, & o uo similiter temperabo, & adhibeo. Nam etiam sola oua cum uino data par beneficium præstant. Quibus autem phlegmatis infestatione stomachus infrixerit, chalaisticis unguentis calidis curandi sunt, & portione iuuandi superiore ex mastiche, mentha, & arnoglossa: cui piperis & castorei singulæ uncia admiscendæ erunt. Nam & cortex radicis, feniculorum, in aceti uncijs decem & octo coquitur, ut illic omnem succum dimittat: & postquam corticem proieceris, huic aceto partem mellis misces, & coquis, & uteris, ut eclegmate. Similiter iuuabunt & oxyporia confecta ut solent: hoc est, ammeos, careum, libisticum, apij semen, in uncijs singulis cribellantur, his miscentur piperis uncia duæ, & mellis despumati quod sufficiat, ut pinguescat: & oxyporium temperetur ex hoc: & ieiuno, & post cibos unum cochleare quotidie ministratur. Sane singultus frigidus, phlegmate in stomacho permanente, si obuenerit, confectus puluis ex piperis uncijs tribus, & castorei uncia. I. simul commixtus, ad unum cochleare, in aqua calida dandum erit. Si de feruore autem, etiam tempore digestionis, odor su

mosus quidam, quem aliqui Carbunculum appellant, & dolor hos singultus procurauerit, continuo aquam gelidam bibentes, uomitus & sternutamenta prouocent, & acetum si forbeant continuo sedatur. Etiam papyri radix masticata, frequenter singultus compescit. Item ad stomachi uaporem, in pusca sex folia uitium trita impono.

Cum uero nigra cholera stomachum attentarunt, ut ex inflatione molesta, cum aliquibus melancholicorum accidentibus publicentur, continuo inter initia, spongiam cum aceto uiscido infusam, eidem stomacho conuenit adhiberi, & hederę folijs in uino coctis, & tritis, cataplasmati. Cibis nutriantur competentibus, ouis, alica, iuscellis pinguium gallinarum, & ungularum porcorum: phasianorum, uel perdicum carnes accipiant. Si uero inflatio illa necdum digesta, adhuc perseverauerit densior, pulegij herbę decoctionem conueniet accipere, aut calaminthes, mixto melle despumato.

De LUMBRICIS Caput XVII.

CUM VERO corruptis stomachi humoribus incompetentibus, sæpe quoque cibis præsumptis, seu per ægritudinem, seu certe sine febribus, Lumbrici innati fuerint, qui aliquando eundem stomachum, aliquoties inferiora possident, hos sic excludendos suadeo. Primo aduertendum est, tres esse differentias Lumbricorum. Sunt rotundi, & rubri, sed minus noxij. Sunt latiores, & albidiores molesti. Sunt minuti, & tenues, ut uermiculi, sed sollicitiores.

Hi licet omnibus ætatibus semper nasci possint, attamen infantibus frequenter familiares sunt: quibus dare conuenit centauream, uel labruscam, uel fantonicum, & epomphalion ex lupinorum farina, aut absynthium ponticum, aut melanthium, aut abrotanum, in mellicrato temperata imponi: cui decoctio ficuum admiscenda erit. Dabo mixtarum decoctionem, & easdem mixtas comedendas permitto. In uenibus uero nasturtium cum melle coctum dabo. Raphanos expedit accipere, & succum eorum. Dabo diamoron pro eclegmatio: & eadem hora conueniunt synapi, cum oleo tritum. Bene datur & hydromel tepidum, ex ueteri oleo temperatum. Et succus ptisanæ, in quo polypodium coqui debet. Et cornu ceruini combusti puluis, cum melle datus, continuo lumbricos excludit. Sic menthæ uiridis decoctio, sic eruçæ, sic caulium, sic roris syriaci, & malogranatorum immaturorum. Cataplasmata autem adhibeo ex pulueribus, sicut supra, lupinorum, absynthij, pennarum combustarum, abrotani, & melanthij: & puluis eorum cum aqua calida datus satis iuuat. Epomphalion uero his ex subiectis adhibeo. Fel taurinum cum melanthio, abrotanum tritum cum lacte mulieris, ficus pingues, aut dactylos tritos cum melle despumato, commixtos: & cærotarium in quo cymini puluis, uel absynthij

A

Stomachi cholera.

Lumbricorū tres species.

B

Lumbrici rotundi.

Ἐπομφάλιον est medicamentū, quod umbilico applicatur. Nam umbilicus a Græcis ἔμφαλιον dicitur.

Commiscendus erit. Exercitia pro modo uirium adhibita proderunt. Cibi dandi sunt digestibiles: & per interualla clysteres acerbiores adhibiti, satis iuuauerunt. Si illi latiores infestauerint, hos myrrha pinguis accepta continuo excludit: & allium frequentius si comedatur. Sic his etiam omnia acra profuerunt. Nam & uomere cogendi sunt, & continuo scammoniae purgandi cathartico: ubi elaterion, euforbium, piper, nitrum, coccum gnidium admisces. Ego uero & magistrorum experimento, & nostro, longo prolato iam tempore, cathartico cum his semper utor. Scammoniae ÷ III. combustarum penarum puluerem unci. I. euforbij ÷ III. nitri partem semunciae unius, & omnibus tunfis, cribellatis, cum mellierato, aut uino dulci unum cochlear semper dedi. Salubrius autem contingit, si ante diem allium, uel caetera acra edant: allium quidem maxime comedere conuenit. & oleum bibere calidum, sed uetustum: ut superius significauimus. Minutos uero & tenues uermiculos, myrrha pinguis semper accepta excludit. His etiam clysterem expediet adhiberi, & omnes decoctiones superiores calidas, & oleum calidum acceptum, in roris syriaci succo, cum aqua calida. Et fefeli cum melle, infans felle taurino, uel cetino perungendus erit. Si stomachum uero diutius attentauerint, & ibidem frequenter inquietudinem fecerint, semper sales in ore ferre conuenit, ex quibus humor liquefactus, defluat in stomachum, qui & omnia intestina, a lumbricorum molestia liberare possit. Omnia itaque supradicta accidentia, quae cum suis proprijs remedijs exposui, aut indignanti stomacho obueniunt, aut quieto sedantur.

D De DYSENTERICIS, uel NEV-
TERICIS. Caput XVIII.

DYSENTERICORVM fit causa molestior, temporis prolixitate. Frequenter enim uentris effusio, corpora assidua uexatione debilitat. Est namque Dysenteria intestinorum uulneratio, cum reumatismo, quae conatibus, & ueluti desyderio, & egestionum suauium debilitate, membra consumat. Dysentericorum ergo adiutoria, ex subiectis compendiose percurram, & cibos, & potus, seu potiones, uel antidota, & caetera quae nonnullis ordinandi erunt. Cibus inquam conuenit, panis mundus, siccus, aut Cyprius, aut Alexandrinus, uel potius Africanus: fucci alicae, milium, oriza: quibus concoqui debet, aut caprarum adeps, gummi, aut symphyton, aut ros syriacus, aut certe ichthioscolla: sic etiam lac bubulum conuenit, oleum uiride his frequentius misceto. Expediunt caules decocti, plantago, portulaca, polygonon, symphyton. Horum omnium quammaxime folia, uel mellis cymi, ex oleo & aceto conditi: oua in aceto cocta forbilia conueniunt: et ex uitellis eorum patellae, perfusae cerebellorum puluere, aut gallarum, aut roris sy-

Lumbrici
latiores.

Experimentū
Autoris.

Lumbrici
minuti.

Dysenteria.

Cura.

riaci. Pisces, aut * Capones, aut lepores, aut mugiles, & cæteri sicciores. Caseus uetustus proderit, nisi tibi magis recens libuerit. Lac asinae in dyplongio coctum profecit, & bubulum schiston iuuat, & confectio ex lapidibus fluuiialibus. Sic lac caprinum syluestre facit. Si carnes dandæ sunt, iuuat phasianus in pusca decoctus, palumbus matri subductus, tur tur, & lepus, & cætera syluestria sicciora, maxime uolatilia. Quæ enim neque uillarum, neque urbanorum usum habent, natura profecto sicciora consistunt. Mala citonia conueniunt in uino cocta, mespila, malo granata, paulo imatura, amygdala, dactyli thebaici, & his similia. Potus uero, licet primis diebus aqua bibenda sit, parcius attamen comunicandum fuerit Tiburtinum, Surrentinum, Mariscum, Siculum, in quibus primo ferrum ignitum infundendum est. Sin uero confici uina placuerit, fit myrthinum, fit cenanthinum, fit cum mespilis, fit cum sorbis, fit phœnicites. Quæ tamen omnia in uasis picatis reponenda erunt.

Omnia quidem de cibis percurri, sed melius, si unius speciei subministrantur. Nam si de singulis in simul commixtis, reponas, in stomacho digestionem impediunt. Potiones uero, uel antidota, cornu ceruini combusti puluis, in aqua, aut in uino stiptico datus iuuat. Sic cõagulum leporis in uino similiter. Sic uenereum caponum, uel anseris, uel cæterorum agrestium, membrana combusta interioribus conueniunt, & ros syriacus tunsus, & roris syriaci flores, & malogranati, & succi herbae polygoni, & arnoglossæ, acaciæ, hippoquistidos, ut tibi uisum fuerit, ministrandi sunt. Trochisci uero, aut emplastra, Andronius, aut Diaspermaton, & cætera de experimentis. Et si putredo uulnus attentauerit, iniiciendus est Athereus: uel causticus puluis ex auripigmento, calce uiua, sandaraca, charta combusta confectus, cum uino stiptico, uel succis herbarum similiter constringentium. Adiungitur frequenter etiam lac, in quo licium indicum soluitur, & uinum in quo cantabrum coquendum est, aut ros syriacus, & cætera similia prædictis. Potionibus uero superscriptis, conuenit aromatica commiscere quamplurima, quæ stomachi uires nutriant. Omnia etenim hæc, etiam uentris poterunt continere resolutiones. Et diuretica dysentericis opus sunt, maxime dum metus fit illius reumatis. Deriuatio etiam hypnotica conuenit, quæ somno * superatis uiribus corpora dimissa constringit. Semper enim inopportuna uigiliae, corpora reumatizantia fatigarunt, si his uisio innata fuerit. Eius remedium in Euporisto nostro inuenies. Nam etiam uinguenta dysentericis frequentius profuerunt ex oleo melino, nardino, cenanthino, mastiche, myrrha, cenanthæ, acaciæ. Et cætera similia commiscendo: cataplasmata ex dactylis, citonijs, & cæteris mixtis stipticis temperata: adhibeo, & emplastra, uel malagmata. ut diatheon, aut barbaron, & cætera exeranthica. Hæc omnia dysentericorum, etiam cœliacis conuenire manifestum est. Si cõmotiones, uel pondera perse-

A * Pro Capito-
nes, ego lege-
rem Capones,
nam sunt etiã
pisces Capo-
nes dicti, inter
praestantiores
marinos. Qd
si capites di-
cere uelimus
eos, qui hodie
in Italia Ce-
phali uocantur,
qd perinde so-
nat, ac si capi-
tes dicas, frut-
stra subiūgere-
tur, Mugiles.
nã antiq mu-
giles dicebãt,
qui hodie Rõ-
manis Cephã-
li uocantur, et
ab Hispanis
etiã nũ Mugil-
es uernaculo
sermõne dicti.
Itẽ p lepores,
aliud uerbum
substituendum
est. Nã lepus
marinus inter
uenena acerr-
ima ab oibus
scriptorib. nu-
merat, sic ut a
mensa morta-
liũ merito ar-
ceant. Ego itã
q; p lepores,
lupos legere.

B

Vel sic * Que
somno, defe-
cta uiribus cor-
pora constringit.

Potius ἑσπερί-
πικα . ἀπὸ τοῦ
ἑσπερίπινου .

C uerauerint, quæ Tenasmones appellamus, hæc frequenter procurant uentris exponendi suauitatem: sæpissime mitigata sunt hijs, quæ aut in scenogreci decoctionibus, aut altheæ radicibus conficiuntur. Nam & cærotario hoc, frequenter curati sunt. Ex adipibus anserinis, cæra, & butyro, & pice bricia, sæpe sedentibus post uaporum fumigia profuerunt. Inijciendi sunt aliquando oleo roseo, uel myrteo, & * incontinenti luminoso supponendi sunt, in basilicon, infusi cærotario ex oleo plumbeo confecto. Lanam interea succidam superimpono: quam anadesmos ex more continere debet. Iuuabunt sane etiam facelli, uel cataplasmata, eodem anadesmo perseverantia, de dactylis in passo tritis, aut hordei pollinibus cum oxymelle. Labulum potui datum, ac lintheolo umbilico impositum, sine mora medebitur. Lienteria si obuenerit, quæ ueluti quendam limum intestinis obducit, transitu reumatismi, ex quo nulla penitus ciborum solennis ualeat digestio celebrari, sub alio nobis ordine curanda erit. Vtor acerbo clystere ex succis ptisanæ, ubi aut colocynthides, aut betæ coquendæ sunt, aut scammonia soluenda. Vtor cum his cathartics. Dabo cibos acerbos, & cætera quæ fuerunt acria. ut allium, & raphani, & cepæ, napæ, synapi, piper, & omnia salsamenta.

Locus est deprauatus. Videtur in hoc uel le inuere. Post iniectionem illos in balneo aluminoso constitutos esse, superimposita lana succida. &c.

Nota ἀναδέσμος ἀπὸ τοῦ ἀνάδω, quod est ligatio, reuincio.

Imminebo interea exercitijs quibus uoluerō. Impono uentri cærotaria ex oleo laurino, cyprino, uel siccionio, habentia rutam uiridem, cuminum, baccas lauri, nitrum, uel certe castoreum. Impono polyarchion, aut diaspermaton, quæ tunc iam conueniant: aut naturale sulphur, uel bitumen, & dropaces, & synapismi, & cætera staltica adhibenda sunt. Ex dysentericis etenim lienterici facti, & uirium fatigatarum intuitu, & temporis prolixo præiudicio, difficile sanabuntur. Nam ex his hydro-

στῆλτικα ἀπὸ τῆς στέλλω, quod mitto, traho. &c. significat.

καχεκτικῶν.

H **¶ De HYDROPICIS. Caput XIX.**
H Y D R O P I C I, uel Cachectici simili sub diligentia uisitantur. Qui enim prope ex similibus accidentibus fiunt, æquali sub indignatione tumescunt. Hydropicorum ergo difficile, & periculosum negocium est: eoque difficilius, si indigestio totis corporibus superueniat. Labore attamen nimio, & continuis quassationibus exercitorum, forsitan curabuntur. Hos frequenter febres pertinaces comitantur, quarum opportune temporibus seruientes, nos etiam adiutoria ordinare conueniet. Febribus itaque sub hac obseruatione desinentibus, iam exercitijs ex paruo labore crescentibus, imminendum est: subinde fricationibus, solaribus quammaxime, & cæteris uaporibus sudorem prouocantibus: sub quibus omnibus uentibus locis nitrum, aut sales tritos aspergo. Post exercitia, uel la-

Fricationes solares puto eas dici, quæ ad solem feruentem fiunt.

bores continuo oxymeliten dabo, aut raphanum eodem infusum. **A**

Quibus acceptis, ex parte uomere cogendi sunt. Lauacris tunc uti conueniet, sed marinis, quibus ueluti membra laborantia foueantur. Interea acia omnia, & salfos cibos conuenit accipere, caules elixos cum salibus. Parcitas cibi, & potus quammaxime continentia instet. Etenim his procuratis, si animosius sustineatur, grande remedium est. Vinum, licet per interualla, austerum tamen, & quod sit diureticum dandum est. Si uero multus humor ex putrefactis eorum carnibus aggregatus, uentrem satis adimpleuerit, membris caeteris minutatis, facellos ex tostis salibus, uel milio similiter, sub umbilico locis admoueo. Et de arena calida in littore, haec loca detergere maximum interdum est beneficium. Aliqui etiam tritico sic tecti, iuuati sunt. Interea acetum scylliticon frequenter dedi, & siccis fricationibus immisui. Imposui emplastra reuocatoria, amyctica, maxime autem infantibus competentia adhibenda cataplasmata, desiccantia, ex flore malogranati, & caeteris stipticis, cum lenticulae pollinibus, passo, & aceto temperata. Aliqui uero scarificauerunt furas eorum, & altiores plagas fixerunt, de superioribus humorem deriuare cupientes, & sub umbilico paracenteses frequentius adhibuerunt: per quae conueniet exinanire paulatim, ac per interualla dierum, ne subitanea effusio, secundum Hippocraten, continuo periculum faciat. Sane positiones, uel emplastra probata saepissime profuerunt, ex quibus aliud quod compendiosius designabo, Emplastrarum quod etiam spleneticis saepe profuit, hoc est. Fenogreci pollinis ÷ IIII. hordei ÷ IIII. stercoris columborum ÷ IIII. resinae fixae libram. I. cerae ÷ VIIII. acetum quod sufficiat terendo pulueri, qui postea solutis admiscendus erit. Aliud. Semen miricae, & galbanum ex aequo tunsa miscentur, superaddito quippiam olei, ut emplastrum temperies fiat: quod perseverantius adhibendum est. Aliud. Pilae cypressi in uino coctae, & tritae, axungiae ueteri colatae ex aequo miscentur, & imponuntur. Quod si permanserit, satis iuuat. Aliud. Ficus pingues tufas libra una, & nitri, & absynthij unci. III. hysopi caeroto admisce: ut emplastrum temperetur, & uteris. Nam & stercoris bubuli puluere, hordei pollinibus mixtis, & cum oxymelle coctis cataplasmas. Similiter de caprarum stercore frequenter adhibui.

Et unguenta sunt utilia haec, quae tumentibus partibus, sub sole adhibita profuerunt. Cymolia in aceto contrita, boum stercora cum nitro, & oleo siccionio mixta, & quippiam uini.

Nam etiam has potiones accipientes, saepe iuuati sunt. Sambuci radice succus, cum oxymelle datus est, & continuo purgando profuit competenter.

Et euphorbij granum, in ouo datum cum pane, corpora hydropico-

f 2

καπαλιτρίσιον
est ferrum, quo
chirurgi utuntur,
ad cutim aperiendam.

B
Emplastra ad
hydropin.

Nota hoc etiam
num quidam
ex empiricis
utuntur.

Crum, aliquoties similiter depurgauit. Aliud maius purgatorium: Stercus columborum drachma. i. rutæ semen drachmis duabus, in oxymelle similiter datur. Inter hæc omnia adhibenda erunt, perseverantibus exercitijs & laboribus, catholice salutem procurantibus, sub quorum perseverantia, hydropum poterit abigi periculum.

¶ De R E N U M uitijs, & Vesicæ.
Caput XX.

RENIBVS longo tempore dolentibus, semper uapores, fomenta, & cataplasmata paragorica conuenerunt. Diuretica uero sub iniitijs obfuerunt. Indignantibus etenim & reumatizantibus renibus, portionum transitus aduersatur. Declinantibus uero doloribus, beneficijs primo catholicis adiuuandi sunt, fricationibus, & unguentis paragoricis, & siccantibus: etiam ciclicus ordo percurrendus est. Adiutorium emplastri polyarchion, aut diaspermaton sæpe conuenit. Calamintha tunfa cum axungia, & imposita, multum profuit. Dabo etiam potiones ex storace, galbano: uuam passam, pinguem, purgatam: mixtis diureticis aliquibus, ut petroselinum, ameos, asarum, cyperum, daucum, amygdala amara, cum mellicrato. Dedi ego frequenter etiam hyoscyamon. Interea oportet aquis uti dulcibus, & naturalibus, & cibis nutritiis omnibus digestibilibus. Dabitur etiam hæc potio omnibus uesicæ, uel renum caussis, & pectinis. Semen lini, papaueris dulcis, draganti, in uncijs singulis, amyli in duabus tunsis, & cum aqua diuretica temperatis, ut trocisci fiant in drachmis singulis. Sit autem aqua diuretica omnibus probata, in qua coqui oportet radices feniculorū, apiorum, gramen, & cicer uenereum. Sæpe etiam mastiget de superioribus speciebus, quas ad tempus, aut locum habuerit. Aliud, quod & uulnera curet, & urinæ difficultatem aperiat. Ozimi, & agrestis maluæ semina, in drachmis semis, & apij seminis uncia. i. amygdalarum, uel auellanarum semuncia singule. Omnia trita, melle temperentur. Sunt & cætera potiones sub renum & uesicæ occasione, etiam splenis, uel epatis, aut hydropis molestiam refrænantes, quarum in his omnibus experitum est efficaciam. Phu. ÷ i. celticæ ÷ i. dauci ÷ i. ciñamomi ÷ i. piperis drachmæ. vi. meu drachmæ. vi. asari ÷ i. petroselini drachmæ. vi. opobalsami dr. vi. croci ÷ i. liquiriciæ dr. v. picis indicæ dr. vi. cassiæ dr. iiii. amyli dr. v. uuæ passæ ÷ i. draganti dr. iiii. uino & melle potio temperatur, & dabitur. Interea licet ex omnibus diureticis speciebus superius comprehensis, omnes uesicæ uel renum caussas posse curari significatum sit: attamē cum speciale sit & hoc uitium, uidelicet urinæ conclusionem sustinere, huic etiam adiutoria specialia ordinanda sunt. Herba parietaria aqua cocta terit cum pauco oleo, & renibus inligatur.

Potio in morbo Renali, etiam aduersus Hydropin utilis.

Hoc etiam de gramine semper factum est, & samluco in aqua cocto similiter. Nam ex his omnibus etiam sedentibus, uaporem pati conueniet. Cotilidon herba in uino cocta, potui datur, & continuo diffuriam sanabit. Nam etiam mulieribus butyrum uetustissimum per pessum adhibitum, diffuriam curauit: & mellicratum in quo immaturi ætherei, & feniculorum radices, & carduus coquitur, & datur ad urinarum impedimentum.

E De ARTRITICIS, PODAGRICIS, & ISCHIATICIS. Caput XXI.

EX VNO FONTE uitiorum, hæc passiones deriuatæ sunt, sed locorum uarietate, & nominibus determinantur. Nam Artriticis omnibus, ex articulorum commotionibus, subito initium passionis emergit. Podagricis uero ex uno prius articulo est principium. paulatim uero serpendo, grauius omnes postea neruos, et articulos possidens dominabitur. Ischiaticis autem, ex uno coxæ articulo tormenta suppetantur. Fit itaque reumatismus, licet de phlegmate speciali, natura frigida quammaxime fiat, attamen alijs ex humoribus calidioribus aliquando efficitur, & sic effectus, calefacientes aliquando commotiones exuscitat. Frequenter autem hoc phlegma licet natura subpingue sit, uelut est uulnerum sanies, attamen cum se inter articulorum coniunctiones, usu commotionum uiscauerit, tunc tardi gressus, tunc dolores uitandi, tunc tormēta grauiora succedunt. Curantur autem hæc omnia, contrarijs suis: ut quod forte & sensu, & tactu calidum commotum fuerit, frigidis interim adiutorijs ab augmentis prohibeatur. Postea uero cessantibus commotionum temporibus, calidis, chalaisticis, & amycticis recuperentur hijs, quibus ille humor uiscosus, & pinguis interiora iam possidet calefactus, uel tenuatus ab articulis per commotiones frigidibus: quibus uero tumor est semper inflatus & pallidus color, calidis supradictis adiutorijs, & amycticis imminendum nobis erit.

Monitum te interea uolo, amice charissime, quod quando generaliter interioribus membris dolor iuuatus, nexu quodam, ex collisione humoris uentositatisque colligatur, tum in frigidis plæruncq; difficulter deprimi poterit, uel depurgari: ergo quum uariæ emergunt species motionum, quæcunq; expediunt, medicorum coniecturis, uel iudicio, indulgenda erunt. Licet iam ex consuetudine sibi adhibita, melius is qui patitur possit iudicare, quem frequentes commotiones, & adiutoria famulantia, medicum effecerunt. Quanquam autem rationabiliter omnia adiutoria, quæ ueluti calidis commotionibus adhibentur, uirtute chalaistica & paragorica esse debeant, quo neruorum & articulorum nutrir, & foueri ualeant loca, concedo tamen, ut ea frigida interim adhibeantur quæ turborem magis in tempore, quam mitigationem præ-

A

Corrupte scriptū est ætherei: puto autē legendū, Cēdrides, uel Citreos, de hīs em̄ apud Diosco. reperio, q̄ in stranguria atq; diffuria adhiberi solēat.

Artriticī.

Podagricī.

Ischiaticī.

B

Cura uniuersalis.

Cautela.

C stare possint. Quibus quidam, ut ille ait, primo releuari uidentur, postea grauius, uehementiusque affligantur. Hoc etenim etiam nostri Hippocratis nos instruxit autoritas, quod neruos omnes, semper frigida nocuerunt. Ergo quoniam & causas, & origines compendiose digessi, curæ nunc rationabiles, & adiutoria ordinanda nobis erunt. Est namque in professo, quod omnes ægritudines particulares, sub corporibus membra nexu quodam familiari amplectuntur, mysterio naturali, ut in singulis, totius corporis substantia constet, & altera alterius auxilio gubernetur. Ideoque nisi præceptis, & adiutorijs catholicis primo iuuentur, aliter particulares causæ curari non poterunt. Qua de re, erit nobis nunc curarum, præceptorumque exordium in sequenti etiam particulis disponere. Conuenit in principio Artriticis, Podagricis, uel Ischiaticis, quibus de capite reuma resolutum descendens has passiones fecit, prius ipsum caput oleo roseo frigido, uel cæteris similibus stipticis fomentando constringi, & solidari: dehinc inferiora transitu eiusdem reumatis, uel sedulitate uexata, aut ex oleo calido resolui, uel depurgari. Item cucurbitis, uel fricatione, uel perunctione phlebotomum præueniendo, uno penitus, uel pleno anno utendum est.

Cura.

D Sic a carnibus politrophis, sic ab usu uenereo continendo, stomachi præ omnibus bona ualetudo custodienda est, quo accepti cibi facilius transigantur. Vomitus hos, non longa per interualla multum iuuat, aliquando post consuetos cibos, aliquoties etiam ieiunos, acceptis radicibus cum oxymelle. Hoc modo etiam bulbi ex aqua cocti operabuntur. Hoc si etiam post cœnam allium accipiant, quod paruo interuallo aqua calida accepta uomitum faciet. Mutationes aëris, uel prouinciarum, sæpe conueniunt. Aquæ naturales calidæ, uel uapores earum similiter. Exercitia sane, & labores, uel fricamenta totius corporis & procuranda sunt, & appetenda utentibus. Etenim humores supradicti pinguiore effecti, etiam uexatis articulis dominantur. Igitur quo modo hæc adiutoria compendiose digesta sunt, ita moneo & suadeo custodiri debere. Experti enim sumus, quod plerique ea cautius ab initio custodientes, podagræ uenturæ, seu potius iam præsentis uolentiam uitauerunt: præiudicantes uero iam tempore, & manifestis podagricis, cataplasmatibus semper his causis competentibus, unguentis quoque, uel emplastris, seu cæteris adiutorijs consuetis uti rectius est: uel certe aliquibus physicis magnam semper potestatem præstantibus.

Quo quidam podagram depulerunt.

Nunc uero transactis præceptis, uel beneficijs catholicis, quibus custoditis, etiam adiutoria singulis partibus laborantibus ordinabo.

Cura Ischiadicorum.

Ischiaticis conueniunt præ omnibus uomitus, & cætera præcepta omnium superiorum. Coxæ uero dolenti fots olei sicionij, rutacei, uel laurini adhibendus est: cataplasmata quoque natura calidiora. Cucurbitis uentosis frequenter locus releuandus est, acerbis clystere iniiciendū.

Ex hoc enim frequenter sanguis prouocatus, Ischiaticos liberauit. His phlebotomus in talo adhibendus. Vaporibus, uel faccellis imminendum est, ex pulegio, salibus, uel milio falso. Si uero uel stare, uel ambulare potuerint, acopis calidioribus, sole sub ardenti fricandi sunt, in quibus & pix liquida, et oleum siccionium, uel cætera superius comprehensa miscenda. ut sal ustum, tapfia, nitrum, uel opopanace. Itineris interea laboribus cōacti iuuandi sunt. Expedi etiam equi uectatio: expedi in iectio in modica quantitate ex oleo amaracino, aut syrino, uel laurino, uel glaucino. Si uigiliæ sane interuenerint, doloribus perseverantibus, soporiferas ingero potiones. Cum uero minoratis doloribus causa mollior fuerit, tunc uelut per dialemma, dropacibus, synapismis, & cæteris causticis imminendum est. Dabo hyeram, dabo per cibos elleborum: quæ omnia prodesse poterunt, si catholicis præceptis rectius feruiatur. Hæc etiam Phcealgicis rite conueniunt, quibus lumbi dolere consueuerunt. Igitur quoniam hijs passionibus supradictis, ex una origine descendentes, ueluti diuersas cognouimus euenire commotiones, ut aliquando calidas, aliquando frigiditas patiuntur, singulis hæc adhibenda erunt. Quibus uero sub calido tactu, pedum dolor obuenerit, caulium folia in aceto cocta, & contrita, & ouorum coctorum media duo, pro cataplasmate adhibita, ueluti commotionis uaporem retemperant, superaddito quippiam olei rosei: sed sæpius tepesacta immutanda sunt. Et si cataplasmati consueto hyoscyami folia elixa, & trita superaddas, par beneficium præstas. Aliud. Ad impetus eorum uaporeos, draganti uncia. i. ex pridie in aqua infundes. Item alia die teris, et superaddes æruginis, & aphronitri albi uncias singulas, & impones.

Aliud. Lenticulam coctam teris, cum oleo roseo mixtam, & similiter adhibebis. Nam & lactucarum folia trita cum infuso pane, & adhibita, magnum ad refrigerandum beneficium præstant. Et opium, & crocus æqua mensura, cum lacte bubulo, uel caprino contritus, & impostus, similiter operatur. Et si ex oleo roseo cærotarium misceatur,

hoc idem erit. Hæc de uapore dolentibus ordinaui: cæterum refrigerantibus commotionibus, uapores, cataplasmata, unguenta chalaistica, uel paragorica, omnibus & nota sunt, & consueta.

¶ F I N I S L I B. I I.

φειάλοις δικά
tur lūbos do-
lentes ἀπό του
φύων, id est, lū-
bis, καὶ ἀλγία,
quod dolere
significat.
Contra Podagra
gram calidā.

B

C **I**N OCTAVII HORATIANI LIB. Tertium,
ad VICTORIAM, De passionibus Mulierum, &
curis earundem, P R A E F A T I O.

INTELLEXISSE te non minus nobis arbitror VICTORIA, artis meae dulce ministerium, omnem mei operis efficaciam, in quo in memor non sum praefationis meae, quando duobus Libris pares causas proposui Euporisto, officium videlicet meum, in logica disputatione: sed non longe abest, ab utroque gynaecearum uisitatione. Et quoniam haec ratio tota medendi indiget diligentia, solitaneum libellum confeci de Mulierum curis: solitaneum inquam, & remotum a publico spectaculo. Et ego quidem te scientia iuuabo. Tu uero, cui communis arridet sexus, & secretum facile inuenit tua conscientia, cum fiducia exerce sedulo gynaeceam propositam meo tractatu, & tua diligentia adhibeto medicinam.

CAPITA LIB. III. Gynaeceia dicti.

	1	De Mammillis post partum dolentibus.
	2	De Praefocatione, quam uocamus <i>ιστίσας πύλας</i> .
	3	De Inflatione, uel tensione matricis.
	4	De Artriticis.
D	5	De Conceptione.
	6	De Abortu.
	7	De Fluxu sanguinis, seu hemorragia matricis.
	8	De Vuulneribus matricis.
	9	De Fluxu reumatis, quem <i>ρῶν</i> appellamus.
	10	De Gonorrhia, hoc est, spermatis effusione.

OCTAVII HORATIANI GYNÆCEIA, seu LIB. III. De Mulierum passionibus.

De MAMMILLIS post partum dolentibus. Caput I.

MAMMILLAS cum tensione tumentes, uel dolentes, quod post partum quam maxime mulieribus euenire consuevit, quas ex eo etiam grauis dolor inquietat, hoc ordine curare debemus. Per initia mediocriter constringentibus uti conueniet. ut est spongia mollis, infusa in pusca, quae leui anadefmo continenda erit. Sic etiam dactyli, cum pane in pusca infusi, & contriti, saepe par beneficium praestiterunt. Si uero certa ratione lac prohibendum erit, cataplasmati superiori admiscendum est, aut alumen scissum, aut herbae pulicaris semine, aut coriandrum, aut portulaca. Nam & unguenta ex folis earum succis

frequentius adhibuimus, cum penna molliore loca tangentes. Si indignatio illa, his minime potuerit prohiberi, & lactis aggregatio, maximū feruorem locis incusserit, tunc cataplasmatibus chalasticis conueniet imminere, ut est panis in mellicrato infusus, et cum oleo dulci contritus. Si militer etiam de seminibus tam lini, quā fenogreci, uel hordei farina, aliquid quando singulis, aliquando cōmixtis, & cum adipibus sæpe porcinis recentibus, in mellicrato temperatis. Sane si pondus cataplasmatidis tolerare non potuerit, spongijs mollioribus infusis in aquis chalasticis, dulcibus, & paragoricis, quæ ex hybisco, & seminibus lentis, & fenogreci conficiuntur, loca tantummodo uaporanda sunt: & impositis continuo lanis, oleo dulci calido infusis, fouenda erunt. Si saniem forte collegerint, iam suis temporibus, & proprijs adiutorijs maturata, aperienda erunt: ut sub una egestione possint penitus percurari. Si uero minime percurari possint, transacto impetu, uel indignatione mammarum, simplex cærotarium adhibendum est, usque in plenam sanitatem.

Sane si eadem infantem nutrire minime decreuerit, tunc cærotario supradicto puluerem contusi lapidis molaris admiscebo, anadesmū quoque mediocriter stringo, lactis impetū prohibiturus. Quod si lactandi arripuerit uoluntatem, tunc anadesmus laxior, tunc fomenta chalastica adhibenda erunt, quæ lactis non prohibeant copiam ministrari, sed magis præeuntibus fomentis, & uaporibus supradictis, cypero, ouo, & croco in unum contritis, mammillas unguendo adiuuabo. Alij pumicem cum oleo cyprino tritum imposuerunt. Alij cymium cum aqua contritum. Alij uero fabæ pollinibus uuam passam purgatam, & contusam miscuerunt, & ex his cataplasmando, lactis auxerunt fecunditatem. Sic sesamo trito cum oxymelle, sic cantabro cocto similiter in oxymelle, sic de hederæ folijs contritis, sic de ficis pinguibus tunsis, sic de caseis recentibus, tritis cum oxymelle, cataplasmata confecerunt. Quibus omnibus lactis secundum officium procuratum est. Si lactis interea nimium pondus, etiam duriciam procurarit, folijs apiorum, uel menthæ, uel caulium cum pane tritis, & mellicrato, illam duriciam resoluiamus. Ergo per inītia generaliter omnibus mediocriter stipticis obuiandum est: per augmenta, uel impetus, chalasticis uel paragoricis: & licet hac lege medendi omnibus seruiendum sit, attamen māmillarum mollium intuitu, omnia moderatius sceminis adhibenda sunt.

¶ De Præfocatione M A T R I S

C I S. Caput II.

SUNT VARIÆ & diuersæ causæ Matricem frequentius attentantes, quæ licet sub duabus præcipue principalibus passionibus, constrictionis, uel laxationis comprehendantur, tamē etiam partim sub certis accidentibus, alias causas efficiunt. Huic ergo sub definita lege

A

Mammillæ
tumentes.Mammillæ
tumentes.Cura Mam-
millarum lac-
seruantium.

B

Contra Mam-
millarum du-
riciam.

Confessionis, quæ constricta sunt soluo, resoluta uero (quibus quam maxime & lassitudo sociatur) stipticis potissimum, atque mediocriter frigidis stringo. Quibus autem repentina commotio Matricis innas scitur, hæ musculorum omnium contractione, & totius corporis dolore nimio quatiuntur: & hac ui sæpe interceptum uocis officium, sub horrore casus, ueluti paraliseos mentitur imaginem: quam passionem in græco opere *ὑστέρικον νόσον* appellamus. Quo tempore ad illa duo præsidia principalia, omnibus conclusionis necessitatibus subuenientia, recurremus, phlebotomi præsens beneficium, & uentris purgationem. Specialia uero fomenta olei dulcis calida, & aquarum consueta chalafticarum cataplasmata de feminibus paragonica, cum mellicrato. Emplastra, ut diaquilon, cærotaria simplicia ex adipibus temperata, & medullis. Pessaria ex melle & butyro. Item libianum, & cæra, quorum confectiones subiectis adiungo. Ex encolpismis succis, aut ptisanæ, aut fœnograci, aut olei dulcis. His articuli & calefaciendi sunt, & mollius constringendi. Ventosis quoque admotis inguinibus, uel femoribus, recursui, uel inclinationi matricis occurremus. Fumigijs bene olentibus, ad inferiora matricem prouocabo, odoribus enim grauibus repercutitur. Minoratis uero supradictis accidentibus, plena quoque declinatione, manifesto conuenit iam exercitijs aptis sexui commoueri, & aëris, uel locorum mutatione iuuari. His cibi humaniores, his iam lauacra concedenda; uinum attamen sub moderatione.

ἔνκολπισμ uidef esse uocabulū a re ipsa deductū, nempe ἀπὸ τοῦ κόλπου, quod sinū significat, ut scilicet ἔνκολπισμος dicat infusio, quæ fit in sinū, quod alias per pessum, aut nasale medici fieri præcipiūt.

De inflatione, uel tensione MATRICIS. Caput III.

DINFLATIONEM, uel tensionem si longo tempore Matrix ægra concaperit, omnibus superioribus chalafticis & aptis constrictiōnibus imminebo, superaddens cataplasmatibus ficus tuntas, absynthij puluerem, uel eius decoctionem, epithimata amyctica ex puluere lauri baccarum, pyretri, castorei, nitri, & cæterorum similium, cærotario commixtorum. Expediit frequenter polyarchion uti. Encatismata uero, uel uapores ex decoctionibus stafilini, dauci, pulegij, uel cæteris similiter diureticis procurabo. Inflationibus diu permanentibus, artemisia admiscenda, aut marrubium, hyssopus, aut baccæ lauri: aliquando cassia, & celtica: ex quibus etiam pessaria conficienda erunt. Nam ex ruta uiridi, trita cum melle. pessario semper utor temperato. Superaddo nitrum, uel aphronitrum, pulegium, ficus pingues purgatas, & contusas, cuminum: sed ad eorum sensum mordacem, & calidum temperandum, lactis temperabo commixtione. Si uero duriciam contraxerit, quam alibi mylen appellamus, hanc primo sicuti contra inflationem ordinando contexuimus, adiutorijs chalafticis imminens soluere laborabo. Omnibus supradictis constrictiōnum accidentibus minora-

ἔνκατισμάτα.

μύλην.

tis, iam conuenit ex paruo leues attentare gestationes, & sub certa de- **A**
 clinatione passionis, appetere lauacra, cibos humaniores præsumere,
 & post resumptionem corporis, anechicis temporibus, omnes ex ordi- **Artriticæ tem-**
 ne ciclicas disponere curationes, inguinibus adhibendas. **pora.**

Has semper perfolidabit etiam lauacrorum frigidorum consuetudo disposita.

¶ De ARTRITICIS.
 Caput IIII.

CONTINGIT interea frequenter certa, & specialis passio **Artritica**
 fœminarum, ut aut naturaliter aliquando clausæ nascantur, aut uul- **passio.**
 neribus præeuntibus, ac cicatrice interueniente clausæ fiant, aut præ-
 senti indignationis interuentu penitus concludantur. Si ergo ex
 causa præsentis indignationis obductæ fuerint, omnibus chalasticis
 adiutorijs, ex lege resoluendæ erunt. Sed si ex uulneribus obductæ
 cicatrices, aut nescio qua illa lege nascendi clausæ fuerint, quod tam-
 en aut digitis, aut oculorum possit fide probari: tunc a chirurgicis con-
 syderata mensura, referandæ erunt: ea tamen intentione, ut hæc pate-
 factio, lintheolis, aut alijs adiutorijs patefacientibus diutius distermine-
 tur, ne obductæ in se identidem scissuræ recentiores, occa- **B**
 sionem claudendi protinus fortiantur.

¶ De CONCEPTIONE.
 Caput V.

ALIQVAE mulieres, quæ uoto posteritatis longo tempore **Artriticæ tem-**
 desyderatæ, afficiuntur, medicos accerferunt, quas effectus elaboratæ **pora.**
 conceptionis, felices & peritas exhibuit. Nosti itaque o Victoria, pro-
 fessionis cõmunis hoc magis esse necessarium ministerium, quæ ex offi-
 cijs sedulis in his magis rebus experimentum habes, quantum aut gra-
 tiæ, aut gloriæ accrescat * medicæ promittenti, si suscepta conceperit. **Artriticæ tem-**
 Vnde licet inscia non sis huius curæ, conceptionem procurantis, attam- **pora.**
 en disposita tibi, consyderatis omnibus ordinaui, per quæ curandum
 erit. Prius inquirendum est, necubi officium matricis, aut inclinatum
 sit, aut conclusum: unde aut modicis purgationibus aperientibus
 impeditur, aut tempore purgationis, internorum dolore nimio con-
 quassatur. Quod si forte ita res habet, phlebotomanda erit, de talo quæ-
 maxime: quo ad inferiora uicinior materia prouocetur. Sic deinde ad
 ordinationem curæ aduertendum nobis erit, quæ conclusum prius mo-
 derate orificium patefaciat, ut purgatione solenni citra offensam dispo-
 sita, & desiccari, & calefieri matrix possit. His etenim rebus ita dispositis,
 conceptionis uota facilius subsequantur. Si phlebotomo adhibito,
 necdum tempus sua secreta cognouerit, tunc oleo dulci, uel anethi

Cno, uel rutaceo inguina fouenda erunt: & post lana, in eodem oleo calido infusa, contegenda. Tunc cataplasmatibus chalafticis calefacienda: quibus admiscebo aut artemisię puluerem, aut dictamni: quarum etiam in aqua coctarum frequenter uapores exhibeo. Nam & fumigia uaporatis partibus supponi conuenit ex suprascriptis herbis, lapide gagathe adiuncto. Si his omnibus rite adhibitis, naturalis circa purgationem ordo permanferit, matricis officio mediocriter relaxato, iam adiutorijs conceptionem procurantibus immiendum est. Continuo igitur cum se purgatio citra offensam transegerit, ex diaquilon, uel libiano, pefso cum nardino, uel roseo prius resoluto, encolpismo uti cōueniet. Et post matricis delanationem, ex eodem medicamento, & pefso priore, pessarium adhibere continuis diebus triginta conueniet, usque in diem uenturam alterius purgationis. Quibus transactis, libiano nitrum conuenit commiscere, quod adhibendum erit: post encolpismum, ex subiectis speciebus disponendum. Cardamomum, dictamnum, artemisiam, irim, rutę semen, omnia contusa & cribellata, oleo dulci & plurimo miscenda sunt: ut ex his ante pessarium fomentum adhiberi possit. Commodius interea fiet, si huic fomento recentes porcinos adipēs, aut anserinos admisceamus. Post quod continuo pessario tali uti expediet. Ficus pingues in aqua decoctas, & tritas, melli misceamus: & ex hoc pessario inijciamus. Desuper uero libianum superimponi conueniet. Deinde inperfecti nitri glebam accipimus, & in modum balani collyrium factum, molli lana contegimus, quod super illitum libiano inijciemus. Nullo etenim remedio meliore & magis innoxio, aut corrigi marrix poterit, aut purgari, quam usus nitri suppositione. Postquam uero his adhibitis, quę sufficere arbitror ad omnia corrigenda, quę impedimento conceptui esse possunt, iam uti conueniet his duobus sequentibus pessarijs aromaticis, conceptionem maturantibus. Fit autem prius hoc modo. Cera alba, adipe gallinarum, terebinthina, & nardino oleo. His omnibus ex equo solutis, cōagulum leporis admiscemus, & hoc post encolpismum supponemus. Aliud uero omnibus experimentatum uisibus, sequens hoc est. Cassiam fistulam, folium, spicam indicam, amomū, in unchs singulis, omnia cribellata cum staphilino, aut nardino oleo, accepto cōagulo leporis admiscemus: & hoc pessario, ordine adhibito, rite est maturata conceptio. Iam nunc & superiorū pessariorum conuenit subiungere compositionem.

Nota apud ueteres aliud fuisse Nitrum, quod nunc uti mur. Idque ex hoc loco satis deprehendit, tum etiam quod ante dixit de gleba nitri. Cum hodie quod uocatur nitrum, sola decoctione e terra eliciat, expurgetque. Pessarii Diaquilon compositio.

Pessarium Diaquilon contra omnes conclusiones utilissimum & probatum. Lini semen, aliheam, scenogræcum, omnia æquis ponderibus in uas nouum mittimus, ubi oleum dulce, & aquam æqua mensura adijciemus, ut semina pertegantur. Quę cum molli uapore coqui & bulire ceperint, undatio, uel spuma quę supernatauerit colligitur. Cui anserinos, uel gallinacos adipēs, & cætera iungimus, ut

Pessario moderamentum faciamus. Sic nos Diaquilon pessarium conficimus, quod sollicitius si fuerit temperatum, unguentū magnum chalcasticum, uel paragoricum faciet. Libianum uero sic facimus. Cerae ponticae ÷ IIII. mastice ÷ I. storacis ÷ I. adipis anserini ÷ III. butyri ÷ III. medullae ceruinæ ÷ IIII. nardini olei ÷ IIII. Haec omnia secundum consuetudinem tunsa, soluta autem miscbimus, ut pessarij temperies procuretur. Haec est ordinatio curæ, omnibus mulieribus adhibenda concipere cupientibus, quam breuiter conteximus. Sunt etiam alia quamplurima, ab alijs uarijs coniecturis composita, quæ magis causticis adhibitis, forsitan possint purgationem sanguinis extorquere. Commodius est autem sic impendere officium medicinæ, ut cum susceptam causam curare cœperis, alia non creetur. Sunt alia duo genera pessariorum: at ego magis blandis, quam causticis, conceptionis causa procurandæ, purgationem sedare uolo, quam extorquere: quibus etiam magister meus, & purgationem absque offensa se procurasse frequentius testabatur, & conceptionis officia perfecisse. Ea sic conficiebat. Opobalsami ÷ I. peucedani ÷ I. aristolochiæ ÷ I. myrrhæ, & croci semuncias singulas, medullae ceruinæ, & adipis anserini semuncias singulas: semina seorsum quæ addenda sunt cribellantur, & solutis ex more miscentur, & sic tuis pessarium fiat. Hoc primo pessario exemplo, mox tempore secretorum post balnea supponendum est: quod duabus horis continendum erit. Aliud pessarium, cuius sequens ista confectio est. Opobalsami uncia. I. opopanacis ÷ I. thuris masculi ÷ II. cinnami ÷ II. myrrhæ ÷ I. costi semuncia. I. croci, cassiæ ana semuncia. I. hæc similiter contrita, oleo irino commiscentur, ut paulo pingue fiat: cum uero utendi tempus aduenerit, post purgationem & balnea, & pessarij prioris usum, uteris necessario linimento. Peregisse me arbitror quæ plurimas sub constrictione mulierum ægrotudines, e quibus si quas forte minime comprehendimus, sub uno & simili relaxandi beneficio uisitandæ erunt. Variæ etenim pro causarum temporibus, adiutoriorum species poterunt adhiberi, eadem at tamen medendi omnibus uirtus.

De ABORTIUIS.

Caput VI.

ABORTIUM dare nulli unquam fas est. Ut enim Hippocratis attestatur oratio, tam duri reatus conscientia, medicorum innocens officium non decet maculari. Sed quoniam aut matricis uitio, aut ætatis impotentia, sub qua præpropere frequenter partus euenit, scemina periclitantur, expedit pregnantibus in uitæ discrimine constitutis, sub unius partus sepe iactura, salutem mercari certissimam. Sicut arboribus arefcentium ramorum accommodatur salutaris abscisio: & naues

A

Libiani compositio.

Magistri testimonium citat.

B

Comparatio Pulchra.

C pressæ onere, cum graui tempestate iactantur, solum habent ex damno remedium. Vnde breuiter huic loco adnectenda, continuo designabo.

Pecus ueteres abortiuū, seu foetum immaturnm uocauerunt.

Νιόφυρα hic uocat abortiuā, eo qd recenter nata sūt.

Si ergo necessitatibus, aut gr̄atis immaturitate, aut uitij superius comprehensis, pecus molliter subtrahendum erit, his quammaxime consensio faciendum, ut cataplasmatibus chalasticis artemisiæ succos, aut tusæ puluerem misceamus: dictamni quoque similiter. Sic aristolochiæ, sic rutæ seminibus: sic & fomentis, & supradictarum specierum decoctionibus factis uti conueniet, quæ scripta sunt in cura conceptionis, ac sanguinem innoxie prouocantibus. His uero sequentibus aliqui usi remedijs, duris forsā corporibus minus obfuisse uidentur, qui sanguinem extorquentes, simul etiam uenientia pecora pertraxerunt. Sicut cum rutæ uiridis potui dederunt, ad neophyta excludenda. Hanc eandem rutam uiridem, cum rancidis nucibus, & cum melle tritam dederunt, asseuerantes pro pessario apponendum. Interea etiā myrrham, & artemisiam, & leucosemen, ex æquo cum succo menthæ, potui similiter post balnea dari debere asseuerauerunt. Item lupinorū amarorū puluerem, myrrhæ, & leucosemen: quæ omnia ex æquo cum menthæ succo temperauerunt, ut trochiscos conficerent: quos cum decoctione artemisiæ, aut dictamni dari constituerunt. Alij radicem panacis, myrrhæ, aloes, ex æquo, similiter succum menthæ uiridis temperauerunt. Alij collyrium suppositorium facientes, sic se hæc innoxie extorsisse testati sunt.

D Myrrhæ, & absynthij, irios Illyricę, radicis panacis uncias singulas, gummi ÷ II. quas in succo scenogreci infuderunt. Ex quo mixto cum puluere supradictarum specierum, collyria, uel balanos confecerunt, quos post balnea supponebant. Nam dictamnium cum uino tritum post balnea potui dabant, & continuo pene immaturas animas excludebāt. Sed & ouium fel, in mellicrato dederunt, æque uiolentum. Sic fel taurinum cum nitri combusti puluere, hyssopi cęroto miscuerunt. Aliud, Hyssopi cęrotum. Nitrum tostum, ciminum singularum uncia, i. ficus pinguis albas bene tritas ÷ II. cum lacte muliebri pessarium supponendum temperauerunt. Sed & nostro pessa utebantur, ex solis pinguibus ficibus tusis, balanos, uel collyria supponentes, quibus nos etiam speciem nitri admiscuimus: sed innoxie etiam purgatio procuratur hoc modo.

Confectio Cęroto hyssopi.

Aliud exclusorium uiolentum. Myrrham tritam, & elleborum felle taurino miscentes, & temperantes pro pessario supponebant. Aliud. Myrrhæ uncia, i. ficus pinguis tritę lib. i. galbani ÷ i. aphronitri ÷ III. omnia trita, tusæ ficui commiscebant: & cum usus forte fuerat necessarius, cum melle pessarium ab iisdem temperabant. His etiam ptarmica adhibuerunt ex elleboro, struthio, castoreo: ut membrīs omnibus exagitationis, pecus facile extorquere ualuissent. Cōacti etiam aliorum scripta elegimus, inclyta quidem sub illis necessitatibus, si saltem uel non importunis mensibus ingerantur. Sed quoniam his inconsyderate fret

Sternutamenta ad excludendum foetum.

quenter ita rebus gestis, ut & uapore adhibito specierum, hemorrhoiæ **A**
uenerunt, per quas, & uulnerationis pene incurabiles fluxus, læsas fecerunt
mina occupauerunt, ad hæc nos quibus ualemus tandem
adiutorijs salubribus obuiamus.

¶ De HÆMORRHOIA matricis. Caput VII.

HÆMORRHOIÆ matricis (licet etiam ex alijs fieri soleant) attamen, quoniam omnes una lege medendi curandæ sunt, subiectis earum causis, adiunctisque omnibus, ut arbitror, sub constrictione passionibus, eisque pertractatis, ad resoluta, & sub effusione laborantia descendimus. Quæ, quamuis sepe chronicarum more causarum difficile liberentur, uaporibus constringendæ sunt, ex decoctionibus specierum omnium stipticarum, quas etiam nunc subiectas admoueo. Myrti uiridis flore, malogranati cortice, & arboris pini, siliquarum folijs, uel baccis lentisci, similiter rosa sicca, & galla, rore syriaco, & cæteris similibus. Item encolpismis imminere conuenit ex croco, hippoquistide, acaçia, omphacino, lapide hemathite, lemnia sphragide: omnibus tulsis, & mixtis decoctionibus supradictarum specierum, aut succis polygoni, uel arnoglossæ temperatis. Post uero, spongia infusa in pulca, & supposita, muniendæ erunt. Inguinibus uero, lanas infusas succis supradictis imponi suadeo. **B** Expediit interea omnibus superioribus locis usque in mammillas, cucurbitas stalticas ignitas imponere: sic etiam inter scapulas diu perseveraturas, sed molliter detrahendas. Epithimata uero staltica, quæ dyntericis ordinauimus, imponenda sunt, quammaxime ex dactylis thebaicis, in uino uel aceto decoctis, ex carotaçrio commixtis, speciebus quoque, quas nosti competenter posse constringere.

¶ De VULNERIBUS MATRICIS. Caput VIII.

SI VVNERATA ex his Matrix fuerit, quibus uulneribus interius putredo frequētius sociatur: aduertis ex egestionibus, quatenus debeas causæ succurrere, adhibendo aut trochiscos ex auripigmento, calce uiua, sandaraca, puluere chartæ combustæ, & cæteris similibus: quos ita conficito & temperato, ex succis omnium specierum supradictarum.

¶ De Fluxu RHEUMATIS, quem *ῥευμα* appellamus. Caput IX.

SI EX HIS fluxus perseverans sanguinis, uel humoris, calorem uariantis, molestiam fecerit, quem nos *ῥευμα* appellamus, his omnibus superioribus imminendo constringendus erit, uel desiccandus.

C Si quis uero etiam potionibus curare uelit, habet has potiones, a nobis similiter ordinatas, in his autem qui sanguinem uomuerunt, aut dysenteriae uitio laborarunt, si humanius res profecerint: ut ueluti in chronicis mos erat, aliquando commoueantur, aliquando sub blanda dimissione releuentur: quo tempore cicli nobis iam omnis ordo intendendus erit, & arripiendus. Vomitus prius frequentior adhibendus, quam maxime per radicum acceptionem. Exercitijs paulatim crescentibus imminendum est. Aëris mutationes appetendæ. Locis iisdem psilotra, paropteres, dropaces, & synapismos appono: quibus omnibus perseverando, uim magnam reumatis, magnis ualeamus adiutorijs superare.

Sane si sanguineus & cum dolore fluxus fuerit, etiam phlebotomo eas expedit releuari, omnibus supradictis stipticis imminendo.

E De GONORRHOIA, id est, spermatis effusione. Caput x.

EFFUSIONE aliquando etiam spermatis spontanea, & importuna scemine fatigantur, quod in grecis nostris γονορροια appellamus. Hæc quæ in uiris, hoc uitio laborantibus, superius ordinata sunt, etiam **D** sceminis conuenit adhibere. Ordinatæ gyncciarū dispositiones, sufficere arbitror principaliū passionum constrictionis, et relaxationis causis, ex paruis omnibus adiutorijs, competenter adiunctis. Cætera uero quæ artis officio parturientibus aut disponenda sunt, aut facienda, usu magis quam lectione debes aduertere: ut intelligas quæ pertineant ad salutem mulierum.

¶ Tertij LIB. Finis.

¶ OCTAVII HORATIANI LIB. III.
ad Eusebium filium, De P H Y S I C A
S C I E N T I A.

SCRIBENTI MIHI de Physica scientia, qua te maxime delectari intelligo, sufficere arbitror Menandri comici insigne argumentum. Apud ciues suos cum studiorum annis, magnæ scientiæ laboraret inuidia, produxisse in theatrum fertur suam, partu plenam (hoc enim in loco celeberrimum Atheniensis eloquentiæ auditorium erat) produxisse inquam, expectantibus auditoribus, plenam suam, ibique eius exectum uterum in euripo fuisse proiectum. Cumque interfecti pene, ductu tamen naturæ agerentur, Athenienses, inquit, uiri, si in paruis annis scientiam meam miramini, istos natare quis docuit? Hinc aduertere datur, Eusebi dulcissime filiorum meorum, gratum mihi testimonium. Valde enim in te amo laboris mei operæ precium, & quod tu mihi nunc scribenti contigeris auditor. Di

Menandri historia.

xi, datur aduertere, quantum naturæ uis pateat in omnibus elementis, eorumque semine, atque animantibus, cuius uirtutes non frustra inter se dissentiunt, aut secum copulantur. Alcyonio herba pastæ oues periclitantur: mox radice eius assumpta liberantur. Mulorum sanguis potus, uenenum est: carnes eorum cibo datæ, sunt remedio. Medentur uentris tormento canes, pastæ gramine. Et horrida sus nebulam discutit, campo pabulata: & iacta per dictamnum excluduntur tela. Et cerui longæui uita, adælis mutatur cornibus. Et communes Chelidoniæ, communibus herbis, pullorum suorum declarant oculos. Ad postremum, natura omniparens, ueluti adiuncta charitate, cuncta animantia prosequuta est. Quæ enim nascendi sortem tribuit, uiuendi ac ualendi substantiam non negauit. Est enim in omni mundo natura, quæ operetur grande secretum. Sed illud mirari non desino, cur irrationalia, & uagæ aues, & agrestes feræ, ad beneficia naturæ propius accedant. Supra contexti dabitis mihi ueniam operis, Patres, Priores. Disputationum enim uestrarum rationes, morbidorum animalium genus, & his similis ætas mundi rudis ignorauit. Pythagoras Aegyptiæ scientiæ grauis autor, scribit singula nostri corporis membra, cœlestes sibi potestates uendicasse. Vnde fit, ut aut contrarijs quibus uincuntur, aut proprijs, quibus placantur, conemur. Hinc est, quod & Romani, Febri ædem statuerunt, & quod Quartanas Saturni filias affirmauit antiquitas. In quarum curatione, Democritus inquit, pollutione opus esse: ut sunt cædes, & culpe, & menstrua mulieris, & facrarum auium, uel uetitorum animalium carnes cibo datæ, & sanguinis potus. Nam & epilepsin, quam hieran noson appellauere, sic curare præcipit: efficaciam potentiam præferens, & uitans inquiri rationem. Sed hæc non nos primi prodimus: fateri non pœnitet: communia sunt, quæ cum ueteribus sentio. Atqui mea quæ scripsero, in hijs duntaxat & nos magis posteris placebimus. Nec mirum, si nulla circa uiuos fama est. Sua tempora lector non amat. Hinc est illud clarissimum Sartyri distychon,

Parua coronato plausere theatra Menandro,

Riseruntque suum secula Meoniden.

Nam & Magister meus, quo me usum esse præceptore præmiseram, dum uiueret, bellus habebatur, qui nunc orbe toto Vindicianus celebratur. Et profecto nullius unquam uirtus, digne suo seculo honorata est: uel quod inuidiæ, fortunæque locus inter uiuos maneat, uel quod a miseriæ orto desyderio celebretur post fata probatio.

Herba polygono coronatus, quam quis Luna decresciente fustulerit, dolore capitis caret. Similiter etiam herba illa, quæ forte inuenta fuerit in capite ænearum statuarum. Nam & reliquias bouis potantis si quis biberit, molestia capitis releuabitur. Spuz

A

Naturæ
secreta.

De Chelidonia herba nota est fabula. Vocat autem & aues, & herbam ipsam communes, quod ubique fere reperiant.

Sermonem uertit ad priores, uidelicet philosophos, atque phyticos.

B

De æde quidem Febri statuta, uide Plinium libro. 2. cap. 5. Quod autem quartanas Saturni filias uocatas ait, ob eius morbi tarditatem maliciamque dicit. Nam Saturnus inter planetas reliquus natura piger atque maliciosus ab astrologis esse perhibetur.

Vindicianus hic fuit archiatrus Valentiniani Imp.

Ad Capitis dolores.

C ma uero eius fronti illita, lege secretiore naturæ, graues inquietudines capitis sedat. Et cornicis cerebrum, quolibet genere accëptum, paria facit. Similiter etiam muris cerebro comesto, natura omniparens, magnum remedium caput dolentibus præstitit. Ferulæ quoque combustæ cinis, oleo mixtus, fronti uel capiti illitus, inquietudines capitis sæpe sedabat. Tantum etiam de uulturis cerebro, mixto oleo perunctum caput, frequentius liberatum est. O quantum naturæ uenerationis debetur. Nam magnes lapis admotus capiti, ex altitudine latentes morbos eripuit: & nidis hyrundinum mox expositus, atque cum aceto contritus, frontique illitus, par beneficium procurauit. Hæc Physica remedia sufficere arbitror caput dolentibus, & hinc etiam de epilepticis quædam ordinauimus. Remediorum recte adhibitorum efficacia, semper causarum bonos exitus confirmauit. Latentes epilepticos, Gagathis lapidis admotum fumigium, semper repentinis casibus publicauit. Hoc de araneis parietum, hoc de stercore canum fumigium similiter facere constat. Nam & opertos caprarum pellibus, si in aquam ingredi facias littoris, infusis plantis, & tectis, epilepsiæ passio commouebitur. Similiter etiam si nares eorum opobalsamo tangas, sollicitius epilepticos publicabis. Et acaciæ pulueres si cum aqua calida accæperint, & si continuo correpti fuerint, insanabiles erunt. Sin uero febrierint, facilius liberantur. Hoc de prodendis, uel cognoscendis epilepticis scripsimus remediorum, nunc opus est ordinatione.

Contra Epi-
lepsiã.

D Peoniæ radix magnū præsidium præstat, si continue potata, frequentius odoretur. Sic Alicacabi, sic nycteridis radices medentur. Ex corio frontis asini, facta ueluti fasciola, eorum articuli constringendi sunt, & dextræ eius pedis unguis portatus circulus, pari conditione medebitur. Interea caprinæ tunc tantummodo carnes comedentibus, camelorum medulla, oleo roseo resoluta, tempora capitis, stomachus, & totum pectus matutinis horis perungendum est. Ex sanguine mustelarum unguentum commode adhibitur, par præstitit beneficium. In ipsis uero commotionibus, si sanguinem de eius pedum digitis elicias, quoquo pacto, & eius frontem ex eo tangas, & labia, continuo exurgit. Tunc etiam asini lotio aspergi conueniet. Addo interea, quod ille ait, si mihi fas audita loqui, quod necessitas procurandæ sanitatis extorquet, eodem lotio asini potari eos debere, & hyrundinum sanguinem, cum thuris masculi puluere, sub æqua ponderatione, cum oxymelle similiter sumere. Sic alij ueteriores sub certo secreto naturæ, ex cepto capite ac pedibus, cæteras mustelæ reliquias, atq; partes corporis obtulerunt, ex cuius cibi beneficio, molestiam passionis frequentissime declinauerunt. Aliud. Vina multum acria horis matutinis data, diebus triginta continuis profuerunt.

Pari forma, etiam ex testa cerebri asini combusta cinis datus profuit.

Sic althææ succus, sic cōagulum leporis, in modum grani erui per dies xxx. ministratum, horis matutinis, epilepticos liberauit. Nam & mulieribus menstruantibus, hoc uitio laborantibus, cōire conueniet. Hæc epilepti-
 corum præcepta, et probata remedij cura disposita, deinde reliqua, ut potero, uaga, & disseminata remedia collecta designabo. Hybiscū, & caricis discoctas, & tritas diligenter, ubi admiscueris, admisceas passū calicellum plenum, modicum axungie porcine, quasi unciam, & pol-
 linem de hordeo, ita ut hybisci, triti, uncias. II. caricarum unci. II. non febricitanti admisceas, cum quantum merum est. Febricitanti autem, aquam de hybisco, & caricis ubi bulierit, hoc cataplasma impones, & usque in alterum diem mane habeat. Et item alia similiter facias, per dies quinq;. Postea diameliton solues cum cæroto, & pones: deinde iunges in ipsa diameliton, etiam aliquantum despermation: & cum melius habere cœperint, das potionem athanasiam in aqua calida, & cochlear unum mellis, & cochlear unum aceti. Hoc per triduum facis, & si usus exegerit iterum repetis cataplasma. Ad Vesicæ autem dolorem, coquis aquam de scenograceo cum hybisco, & fomentabis super pectinem, de aqua calida, ita ut ante oleo calido omnia loca quæ patiuntur perungas. Quæ cum facis, sedebis super peluim maiorem, & leuiter fomentabis: ne loca contendantur. Postea detergis diligenter, & facis cataplasma de scenograceo, & lini semine, & polline hordeaceo, in aqua & oleo, ac modico melle cocta, cataplasma inducis, et ponis. Omnia loca cum ipsis quoque testibus percooperis. Hoc tamdiu facis, donec dolor recedat. Deinde decoquis adarcem, origanum, & petroselinum, & sic dabis portionem cum modico melle. Medicamen autem diameliton solues cum cæroto mollissimo, & cum adipibus pollinis, uel porcellinis, & medicamen basilicon, ita ut ante clysterizes eum qui patitur, exinaniendo ster-
 cus totum, & sic curabis eum. Confectio medicamenti ad matricem curandam, uel menstrua prouocanda. Primo diffumigatur mulier sedens, de storace, ante quinq; dies quam menstrua ei solent uenire, et encolpizatur pigmentis, quæ inferius scripta sunt. Diaquilon unc. I. basilicon semuncia una, cæræ puniceæ ÷ I. adipis anserini ÷ I. oleo libyacio quantum necessarium fuerit. Species autem solues cum oleo liliacio, ita ut medietas cum aqua supra focum buliat, & alteram medietatē cum supradictis medicamentis & olei uapore facias calefcere, ut sic soluantur. Et cum cœperis uelle encolpizare, antea uentrem eius cura de succis ptisanæ, fortiter discoctæ, immixto clysteri oleo anethino. Et post istam iniectionem, si purgatio Menstruorum plena non fuerit subsequuta, dabis ei puluerem picræ cum uino, & melle, & calide permixtum. Sed ante quartum diem consuetę purgationis, ita cura, ut antequam encolpizes, primo de succo ptisanæ decoctæ cum anethino oleo, uentrem cures, & sic encolpizes; & hoc usque in diem purgationis, si necesse fue-

Ad Vesicæ
dolorem.

B

Ad Matricē,
& Menstruo-
rum prouoca-
tionem.

Crit, bis in die facies, & nunquam anhelitum uel dolorem stomachi patietur. Hygna dicitur solutum collyrium. Et dicitur Panchriston. Facit autem ad multas passiones, & est approbatum. Ad synanchem, penna illita faucibus, eam soluit. Ulceribus uero aurium prodest cum melle attico, & uino, æquali pondere solutū, calefactumq; , ad aures immisum, & non effusum. Ulcera locorum omniū emendat, præcipue tamen oculorum foris illitum: duricijs etiam palpebrarum sic confectum quoquo modo se habeant, si penna molliter inungatur, uel tangatur. Asperitates uero deintus ueteres palpebrarum sanat: albedines, suffusionis membranorum, de oculis expurgat omneis. Morsus omnium serpentum curat: siue intrinsecus potu datum in uino, & oleo bono. pari mensura quantum sufficit calefactum: seu de foris penna illitū, bene sanat. Cuius compositio talis est. Aeraminis combusti unc. II. mysi assati semunciā, myrrhæ trogloditis unc. I. croci semuncia, passi cretici heminā, piperis communis semunciam, uini amingī candidi quod sufficit. Vniuersa cum dimidio uini in mortario teris, per dies numero. xxij. Proinde reliquum uinum permiscens cum passo cretico coque. Agitatū transcolas in trullionem, sed immittis simul supramemorata de mortario, in ipsum trullionem: tunc uero leuioribus carbonibus impositum trullionem, omni hora agitas, ne illa quæ grauiora esse uidentur, in fundo remaneant, & comburantur: ergo mouenda sunt sine intermissione. Et quum feruendo, in modum mellis deuenerit, infrigidatū uase uitreo seruare debebis.

D Ad Conceptionem. Leporis uuluam assatam teris, & dabis in uino mero, in balneo sabanis insidenti bibere, ieiune. Si ipsa die uel nocte tacta fuerit a uiro, concipiet. Ad conceptionem experimentū. Nardum asianum, uuam uero passam creticam purgabis, ut tollas grana quæ habet, & myrrhæ trogloditis modicum, teris diligenter more collyrii. Sic enim probabis. Ad rostrum applicas, & labia inde fricas, si dulce est: sic mulier utatur. Si uero amarum, adauges uuam passam, et cum lana pessarium factū suppones per dies. xxx. Etiam si *steripa* est, concipit. Et pariter præparamus uiro. Rutam agrestem tere, & inde ueretrum line, statim excalescit. Postea si non pausauerit ueretri tensura, idem ueretrum oleo unges. Inguina si a caballo indoluerint, oleo rosaceo tanguntur in balneo, & extra balneum. Si autem cum rubore nimio, aut uistura fuerint, cum cerussa permixta liniantur. Ad Perniones. Alumen scissum in aceto acri infundis, & post diem agitabis, & pedem perunges.

Ad Perniones. Alumen scissum in aceto acri infundis, & post diem agitabis, & pedem perunges.

Ad Lumbricos. In ollam fictilem mittis mentham usque ad medias, & desuper myricas, usque ad summum, & implebis ipsam ollam aqua, & decoques omnia. Bibere dabis habenti lumbricos ieiuno, omnes per inferiora egerit. Ad Menstrua mulieri prouocanda. Rutæ succi cyathum unum calefactum ieiuna bibat. Fortius autē prouocat, si ieiuna lauetur, & sic biberit, antequam balneum intret. Sanguis si huic cur-

Hygnae operatio mirabilis.

Ad Conceptionem.

steripa, sterilis dicitur.

Ad Perniones.

Ad Lumbricos.

Ad Menstrua prouocanda.

rere cœperit, furculus ipsius rutæ, de cuius folijs succus expressus est, in ignem mittatur, & sanguis se stringit. Potio ad Luem. Cucumeris sylvatici radicem quantum habueris, mittis in mortarium, & teris cum folijs tenerioribus semperuiuæ, apij, & coriandri. Cum bene triueris, adijcies mel, & grana piperis imparia, quot uolueris, & uniuersa temperabis, & stanno seruabis, & ieiunus uteris. Et si quis apprehensus fuerit, hanc potionem cum acceperit, statim foris exit omnis lues ab illo, & sanus erit. Sed & qui epulatione usus fuerit, aut qui seruiert ei qui lue tenetur, nunquam noceri poterit. Chalasticum quod ostendit Titianus uir clarissimus, imponendum in aluta pedibus dolentibus, & ligandum fasciola, & desuper udones induendos. Cæræ punicæ unc. i. resinæ frixæ, p^o. i. resinæ terebinthinæ ÷ i. axungia porcina sine sale, de porcella uirgine, uel etiam de pluribus p^o. i. hæc omnia in cacabo soluis: mittis postea cæram, & desuper nitri alexandrini bene triti ÷ i. & agitando bene commiscens, seruabis in fictili. Ad Hemitrytim, unde fiunt chardiaci, & phrenetici. Mala cytonia sicca trita lauato, & mitres in ollam nouam cum aqua fontana, & decoques, & ipsam aquam bibere dabis. Antidotum Diarobum facit ad pectoris dolorem, & stomachi, & iocinoris, splenis, uesicæ, ad hemoptoicos qui sanguinem uomunt, uel expuunt, ad indigestionem, inflationem stomachi, tussim siccam: & ad tussim suspiriosam, id est, qui fortiter suspirant: nauisæ prodest, & saluis abundantibus. In his necessitatum uniuersis doloribus, cochleare plenum ieiunus manducet: per triduum senties beneficium. Cuius compositio talis est. Mastiches, petroselini macedonici, oxypiperis, quod in usu est, uncia singulæ. Item hyssopi cretici, irios Illyricæ, rutæ uiridis uncia binæ, nuclei pinei unci. iiii. Quæ sicca sunt tundi & cerni debent: rutam autem cum nucleis pineis, & mastichem, in mortario fictili aspero detere. Hæc, quum bene fuerint malaxata, postea quæ sicca sunt iungantur, & terantur simul. Desuper autem mitti oportet mellis summi, quantum sufficit: uniuersa confecta in uas uitreum missa, signataque seruari debent. Decomai antidotos Terentij Eutichiani diateffaron. Facit ad digestionem, & ad urinam prouocandam, & colum. Cuius cōfectio talis est. Petroselini macedonici, piperis, innulæ, feniculi femina æquis ponderibus tusa, & cribellata, melle bono sufficienti despumato terendo iunguntur, & dolio uitreo signata seruantur: cum necesse fuerit, dabitur ita. Ad digestionem cochleare plenum comedendum. Si autem mane stomachum indigestum habet, similiter cochleare plenum comedat. Ad urinam uero prouocandam, in balneo, uel in sole stanti, cochleare plenum soluis, in duobus cyathis aque calidæ, & bibendum dabis. Colicis quoque in aqua calida, ubi apium fuerit decoctum, solutum, plenum cochleare bibere dabis: triduum tribus post cyathis aquæ salis. Antidotos faciens ad omnes dolores interaneorum,

A
Potio contra
luem.

Titianus me-
dicus.

Ad Hemi-
trytim.

B

Antidoton
Diarobi com-
positio.

Antidotum
Terentij.

h

- C** Hyssopi cretici ÷ II. calaminthes creticae, pulegij sine fumo, petroselinij macedonici, siseleos uncias ternas, apij seminis unciam .i. libistici semunciam, thymi Hispani florum ÷ I. piperis semunciam, gingiber semunciam, tusa & cernita cōmiscet cum melle bono despumato, & confectum, uitreo signatū seruabis. Ex hoc ieiuno dabis cochleare plenū. Diamoron ^{διπλόν} .i. simplex. Mora syluatica, triduo in cacabo mundo habentur. Postea exprimuntur ex his sextarij sex: quibus iunguntur mellis sextarij tres cōmixti: simul colantur, & in cacabo stannato coquuntur ad tertias. Seruatur in dolio uitreo. Datur ex hoc ad uulnera faucium, dentium dolori. In acerrimis febribus constitutis, tēperatur ex aqua calida, uel ex frigida. Sed in aures hulceratas ad cochleare fundet, et obturabitur lana.
- Diamoron**
simplex.
- Diamoron**
Sebasti.
- Diamoron Sebastii, id est, succus de moris syluaticis, quę collecta in cacabo triduo sint, quarta die exprimēdi: ex his sextarij sex, croci unc. II. alumnis scissi ÷ II. corticis malogranati ÷ II. succus de moris, & mel, & succus labruscę bene cōmiscentur, et colant, & desuper imponunt trita, & cribellata, et iungunt. Crocus ante triduum infundit in succo labruscę, ut facile teri possit. Decocta simul usq; ad tertias, uitreo seruanda sunt. Facit ad faucium uulnera, & totius oris: sed & ad carnes quę supra dentes nascuntur. Acopum dyacissum. Baccas lauri numero. c. pilas cypressi numero. xx. herbę sauinę foliorū libram. I. resinę pituinę lib. I. germinis hederæ unc. IIII. olei sabinensis lib. IIII. fenogreci sextariū. I. cęrę rubrę lib. I. præter hæc gummi, resinam, & cęram, in cacabo infundis in aquę fontanę sextarijs. II. & olei libris. IIII. per triduum: quarta die decoques, quę infusa sunt, leui foco, quamdiu aqua absumatur. Gummi uero teres cum oleo modico iam cocto, usque ad leuitatem: Resinam autem, & cętera cum reliquo oleo resoluta leui foco, colabis, & tepescitum supra gummi immixtum, agitabis de ferula. Quod medicamen, dolio uitreo seruabis. Facit autem ad totius corporis frigidorem: & ad Ischiam, & podagram utilissime prodest. Ad sanguinem uomentes.
- Acopum**
Dyacissum.
- D** Semen falicis unc. I. tritum cum uino austero, permixtum ieiunus accipiat. Sanguinem restringit, et uitium emendat. Confectio Saccomellis. Vuę acerbę succum sextarios. II. quem succum cacabo stanneo per triduum seruabis, supra missis grauis salis marini tribus, ita ut omnes fæces in fundo resideant. Exinde mittis succi limpidi sextarios. II. mellis despumati sextarios. III. Coques leui foco usque ad tertias. Quod de ferula agitabis: frigidum factum, uitreo seruabis. Facit ad nauseam restringendam, & uentris fluxum, et initia eorum qui sanguinē uomunt. Sed & dysenterię incipienti, cum aquę purę mensura dabis: febrientibus tepidum, cæteris frigidum. Ad sanguinem de ano fluentem. Malogranati corticem tusum, & bene cribellatum, in aquę calidę cyathis II. totidemque uini, & cochlearia singula pulueris per triduum dabis, & restringit. Ad dysentericos. Ouum gallinacium cum aceto
- Ad uomitum**
sanguinis.
- Confectio**
Sacomellis.
- Ad Hemor-**
rhoicos.
- Ad Dysen-**
tericos.

friges, & das manduacre ei qui patitur per dies septem. Ad dysenteriam. Fragmenta de mola ignifera facies: & cum bene incaluerint, lapides ipsos in lacte caprino extingues: & illud lac bibere dabis. Ad eos qui cum tormento urinam faciunt. Silymbrium ex aqua coque, & tere limpide, & da. Bibat cum careno ieiunus, ex aqua supra memorata.

A
Ad difficulter
urinantes.

Ad Lumbricos. Herbam centauream decoques ex aqua, in olla noua, & dabis per triduum: bibat cyathos ternos, uel quinos. Ad omnia etiam interanea facit. Ad capillos in capite rasos, ut spiksi renascantur, qui ex infirmitate graui ceciderunt. Caput nouacula eradendum, & liniendum ex hac unctiōe, cuius compositio talis est. Thus Dacicum, gallas, inulam, myrti nigri feminis uncias singulas, omnia tundis, cribellas. Post ladanum in uino uetere infusum, unc. ii. per triduum desuper in mortarium missum adijcis, & simul conteris usque ad limpiditatem. Cumq; spiffare coeperit, tantum nardi boni campani desuper mitis, ut in modum caroti strictioris deueniat. Perfectum plumbeo reponitur uasculo. Uteris post rasuram quousq; capilli densentur.

Ad Lumbricos.

Vt Capilli
crecant.

Ad denigrandos capillos. Gallas acerbis numero. x. spicam celticam, muscum gallicum, myrti nigri femuncias singulas: oua coruina tria, gallas, spicam, semen myrti, tundis, cribellas, et postea in mortario medicinali teris, cum uini ueteris quartario uno, per triduum: quarta die desuper adijcies oua, & in uino commiscebis. Confecta plumbo seruabis. Quando uti opus est, oleo lentiscino, & uino ueteri resoluta infectione uteris, ita ut solutior sit, & possit omnibus adhærere capillis. Sane sub hora infectionis, oleum intra os habendum est, ne dentes nigrentur. Medicamentum Phisophiani, quod dicitur Cysopharmacum, unice faciens ad passiones has. Ad ulcera chironia, ad ulcera recentia, ad luxatum, ad præcisuram, ad scabiem in capite, ad parotidas, seu glandulas, ad ulcera naturæ, ad contusionem & tumorem, ad deiecta, et fracturam, ad carbunculum, et furunculum. Etam si in mammillis mulierum ulcera, uel duricies natæ fuerint. Ad faucium tumores aforis, ad scabiem, ad ragadium, ad exochadium. Cuius medicaminis compositio talis est.

Ad Capillos
nigros.

B

Ceræ rubæ, & ceræ punicæ, libras singulas, opopanacis uncias. ii. Oleum autem secundarium, pinguißimum tantum mittere debes, ut pigmenta tegantur: resoluta in cacabo mundo colabis, et ad supra memorata uteris. Diaherpillum acopum. Serpillum, scenogræcum, iunci radices, rorismarini libras singulas. Hæc omnia in uini ueteris sextarijs quinque infusa sint diebus quinque, die sexto olei sabini mittis sextarios quinque, leui foco impositum, eo usque coquitur, ut uinum absuratur. Postea mittis ceræ punicæ, uncias. xiiii. Facit autem podagricis, artriticiß, spine dolori, Ischiaticis omnibus mirifice prodest. Et Diacitrium acopum, cuius confectio talis est. In cacabo aquæ feruentis deponitur alia ollicula ærea, ita ne aqua illic intret olliculæ: cui hæc mit-

Compositio
Phisophiani
medicamēti.

Acopum Dia
herpillum,

Diacitrium.

C tenda sunt. Citreum uiride acerbum, peucedani uiridis p^o. I. olei fabis ni sextarij. II. sub ipsa die simul coquuntur ad feruorem aquæ bullientis: ollicula habeatur, ubi citreum est cum cæteris. Postquam hæc decocta fuerint, oleum colatur in cacabo, & desuper mittitur cęræ punicæ libra. I. agitatur quousq; soluatur cæra. Confectum in uas uitreum reponatur. Facit ad ea ad quæ & Diaherpillon, id est, podagricis, artritiscis, spinæ dolori, & Ischiaticis. In aure uulnus si fuerit, excauas malū granatū, et mittis illic myrrham, pediasimos, mel, & acetum, & ad dimidium coquis, & eo mittis tepidū, per foliū lauri, oteniten, sanat. Alij pro myrrha aphronitrū mittunt. Ad Hydropem. Vituli masculi stercore cum aceto acri permixto, spisse uenter liniēdus est, ita tamē, ut ante ipse hydropicus toto corpore dropacetur. Ad Hydropem. Squilla, id est, bulbus sub prunis furno assatur. Deinde circumpurgatur, & medietas eiusdem bulbi in aqua coquitur: posteaquā coquendo colorem mutaauerit, tollitur. Ex quo bulbo scrupulus unus, & dimidius teritur cum oxymelle, tribus cyathis calefactū, bibendum datur. Oēm calamitatem per urinam euacuat. Ad Hydropem. Lomentū fabacium bene cernitum, & cineres de fornacibus optime cernitos, æquis ponderibus adunatos, in aqua calidissima conspergis, & facis cęrotum in modum cataplasmatiss: inducis pannis duobus, ita ut unū habeat in ante, et alterū retro: oēm

D calamitatem humoris, aut per anum digerit, aut per urinam. Ad Hydropem, quod monstrauit Leoparda. De lupo, si uiro, de masculo: si mulieri, de lupa, remedium faciendo, cor seca totum, & pulmones. Omnia simul cōburis. ita ut carbones fiant: quę teri, cerni, id est, cribellari, & in puluerem redigi debent, & uitreo seruari signata. Cum necesse fuerit, uinum bonū, sed non uetus mittis in ollam fictilem nouam, & de pulgio quod fumo tactum non est, facies fasciculum, & ex eo facis agitari ipsum uinum. Posteaquam perbullierunt, facies potionem, & tepesacta potione cochleare plenū pulueris das bibere ei qui patitur, per tridū.

Ad Hydropem. Quod monstrauit uxor Nomenclatoris. In ollam fictilem nouā mittis unam radicē de costo, et de folio malobathro tres surculos crassos, & fasciculum qui de publico emi debet feniculi: bulliant hæc omnia in olla cooperta. Ex eo mane unā potionē bibat, & sero qua hora se collocat unā. Ad Hydropem, potio expermentata Cornelio. Scyllæ purgatæ, id est, bulbi crudī minutatim concisi p^o. I. uini aminei uetustissimi sextarios. III. in fictili per triduum infundis, & uas die quarto fōco leui imponis, & coquis quousq; uinū ad tertias ueniat. Sublato uase de foco, partes scyllæ proijcis expressas, succū uero uitreo seruabis. Ex hoc quando opus fuerit quartariū hydropico ieiuno calefactum dabis. Locis autē externis tumentibus, aut inflatis, aut humore plenis, stercus bubulum cum parte aceti resolutum, spisse imponis tamdiu, quousq; ad limpīdam sanitatem patientia loca perducas. Sane de succo pri-

Oteniten uocare uidetur morbū aurī, ἰπὸ τοῦ ὀτῶνος, id est, auribus efficto uocabulo. Ad Hydropem.

ore ter singulos quartarios dabis, id est, triduo, intermissis singulis diebus. Ad Hydropem, quam frequenter experimentauit Eugamius. Confectio. Columbi agrestis, uiui, integri, cum pennis suis exusti, in olla fictili in cineres conuersi: et ex hijs quantum tribus digitis leuare potueris, & herbe fabinae, tuse, cribellatae tantunde, & myrrhe trogloditicae quantum tibi uidebitur, in uini meri aphri calefacti cyathis duobus, ieiuno digesto bibendum dabis. Primo tamen die sentiet beneficiu potionis, ita ut per urinam satis mittat. Alij incipiunt subito, & per nares mittere humorem. Ad dolorem uentris, & ad tortionem experimentatu a Cornelio. Calaminthe, nam sic est herbe nomen, pulegij sicci sine fumo, Petroselini, libistici, unciae singulae: fiseleos, apij semen, gingiber, iuniperi, thymi Hispani, piperis, quod in usu est, uncię binę, mellis optimi despumati quantum tibi uidetur, omnia haec tunduntur, cribellantur, & in melle despumato coniungunt. Reponuntur in uitro. Quando uero opus est, in aquae calidae cyathis tribus, ubi apium fuerit decoctum, dandum antidotu modo nucis auellanae. Το διαλθεϊον, si sub hirco scabies exierit, aut duricias facit, & ad loca dolentia uniuersa, praecipue tamen ad humores, & duricias, et apostemata prodest: aequae carbunculis, clauulis, et furunculis. Cuius compositio talis est. Spumae argenti, olei communis, libras singulas, galbani ꝑ̄ IIII. cerae rubae, resinae terebinthinae libras singulas, hybisci radice fasciculos. IIII. Spumam argenti cum oleo in mortariu mittis, et teris usque ad summam limpiditatem. Resina, ceram, cum galbano, foco leui imposita soluis in cacabo: deinde colas, & iungis cum spuma argenti, et oleo detritis. Hybisci aut radices detergis, & postea lotas in pila tundis, & in mortario fictili, pistillo ligneo teris, quousque bene sit detritum. Paulatim iungit cum supra memoratis, & terendo adiuuant: confecta in fictili seruantur. Musc trochisci uirtus prodest his passionibus. Capitis dolore, & oculis sepe reumatizantibus, si ex aceto resolutu, tota frons liniatur. Auribus humore plenis, aut uulnera habentibus ex uino austero, & melle resolutu, auribus infundit. Gingiuis putridis, aut sanguine plenis, uel dentibus luxatis, in puluerem detritus, aut digito, aut melle intra os mittitur. Nariu ulcera inueterata diuturno humore, ex uino austero resolutu, et intermissum sanat. Ulceribus omnibus forensibus, cum lintheolis linitum, & impositu prodest. Fluxui uentris ex sanguine assellanibus, seu rasuram cum putredine facientibus, ex uino austero cocto in myrto, quantum estimaueris, uel certe quasi merum, per pessarium inncis, mirifice prodest. Ad ulcera chironia lintheola infusa imponuntur: & ad carcinomata, & ad omnia uulnera uetera. Ad naturam dolentem in aqua tritum spissus liniatur, & lintheolum infusum ponitur. Paronychijs ex aqua tritum saepe inunges. Cuius trochisci compositio talis est. Aluminis scissi ꝑ̄ III. aloes indice ꝑ̄ III. myrrhae ꝑ̄ II. croci ꝑ̄ II. crocomagmatos ꝑ̄ III. calchanti. II. malogranati caliculos qui primi nascuntur

A

Ad uentris
dolorem.

B

Compositio
Dialtheae.Trochiscoru
Musae uirtu-
tes.Trochisci
Musae.

Cur, anteq̄ poma fiant ÷ IIII. aeris floris ÷ II. Cortices tūdis & teris: crocum aut uino amineo, aut phalerno infundis. Quod alio die tollis de uino, et in mortario teris. Cum tritū fuerit, adijcis & ceteras spēs desuper, & ad mensurā cochlearis cōteris, cū melle sufficiente, et uino bene subactū. Ex eo trochiscos facis siccatos, et in aluta molli seruabis, et loco sicco reponis in uitro: ad supradicta de experimētis. **Ad Lumbricos.** Cornu ceruinū secas, et scobē ipsius cū mellis modico, in aquę calidę cyathis tribus dabis bibere. **Ad profluuiū,** a me tertio hæc duo remedia sunt experimētata. De capillis ipsius mulieris, qui excidunt qñ se ornat cum mataxa, facit in medio nodum, et in arbore quacuncq; pomifera liget de ipsis capillis unū nodum, q̄s capillos illic relinquat in arbore aliena. Mulier manifeste sanat, arbor autē arida fit. **Ad Vesicā.** Carbones de arbore persicæ ÷ I. pice p°. I. resina p°. I. oleo ÷ II. ceræ ÷ II. aceti portionem, laminā cyprinam ÷ II. quæ terenda sunt cū aceto in mortario medicinali per tridū. Quarto autē die decoques. His in cacabū missis, ac resolutis, et cum oleo transcolatos, misceri illud oportet: qđ in mortario fuerit tritū, adunatum exagitur, quousq; in modū emplastri deueniat: lintheolo inductū ponitur. **Ad Epar, et ad Splenem.** Eupatorium, costum, gentianā, aristolochiam longā, aristolochiam rotundā, baccas lauri mūdas sine cortice, piper, oīa æquis ponderibus tundis, cernis: uitreo seruabis. Cū necesse fuerit, dabis in tribus cyathis meri uini, ueteris, chalcitici, cochleare plenum. Si autē feбриunt, in aquę calidę cyathis tribus. **Ad Coli dolorē.** Thymum hispanū tundis, & molliter cernis, & das die primo cochleare. I. die secundo. II. die tertio. III. Si feбриunt, in aqua calida: sin minus, in uini ueteris cyathis trib. **Ad dysentericos.** Conthiliū, anchusam, amyli alexandrinū æquis ponderibus tusa, et cribellata, in ouo sorbili cochleare plenū ieiuno, et post cenā dabis. Aliud Eusebij, ad Dysentericos. Vuæ syluaticę adhuc acerbæ, folliculos cū granis suis, piectis uero succis, sicca utraq; tundis, cernis, et in uitreo dolio seruabis: ex hoc in trib. cyathis uini ueteris meri cochleare plenū. Febricitibus uero cū omphaco & melle. **Ad idē.** Membranā exterioris uētris gallinacij, quā coci semp̄ proijciunt, ad solē siccabis, ita ut sint. xxv. tundis, cernis cū gallis asianis. II. ex quibus puluerē factum, pariter misceris cum amylo alexandrino: cochleare plenū semel. **Ad Colum.** In balneo posteaq; te lotus p̄ sabana uestiueris, et sederis, dicito intra te, per te diacholon, diacholon, diacholon. **Ad Calculū Porphyrij.** Brassicā beneficeatā teris, et piperis pondus duplū: itaq; cribratis, et in se mixtis, cochleare plenū dabis in potione. **Ad fluxū sanguinis de naribus experimētatū.** De ipso sanguine nomē eius cui fluit, literis latinis in fronte scribis ad cannā, et statuisti. **Ad idē experimētatum.** Calchitide trita si lintheolū in cortinæ extremitate tetigeris, et intra nares miseris, statuisti. Hoc & si de diacharto feceris, idē ualet. Si autē nimius sanguis currit,

Ad Lumbricos.

Ad Profluuiū mulierum.

Mataxa lyricū dicit. Forte aludit ad Filasericia, quibus foeminae capillos coercent.

Ad Vesicam medicamentum.

Ad Epar, & Splenem.

D

Ad Coli dolorem.

Ad Dysentericos.

Ineptia magica.
Ad Calculū.
Ad fluxū sanguinis mariū.

hoīs pedes in aquam frigidissimā depone, et statuisti. Ad idē experimētātū. De cacabo, siue æreo, siue fictili, fuliginē tritam per cannā infusam, si intra nares miseris, statuisti sanguinē. De Cōmai, ad hordiōlū qui in oculo ab se nascit̄. Galbanū, thus, et māna in se ex æquo pondere cōmifces, in lintheolo inductū pone. Ad Epar. Coctum eupatoriū, lupinū crudum, æquo pondere tunsum, creta cōmixta dabis cotidie in uino cochleare plenū, in trib. cyathis mellicrati calidi. Ad idem. Guttæ amoniacę ÷ III. costi ÷ I. petroselini macedonici ÷ I. feniculi ÷ II. Hęc quatuor tundunt̄, cernuntur. Mellis autē Attici libras. II. semotim bulliunt, & sic desuper supramemorata mittunt̄. Ex eo ieiuno danda sunt II. cochlearia. Intermittis duobus diebus, accipiunt usq; quater. Ad Lateris dolorem, ad perfrictionem, sed tamen recenter bibendo. Hyssopum, origanū coquis pultario nouo. Bulliat ter, aut quater. Et mittis acetum in mortarium cum melle, et mane cochlearia duo, uel tria sumat.

Ad Epar.

Ad dolorem laterum.

Ad Calculū.

Ad Calculos expellendos, etiam infantibus. Vnum calculum porcinum, semen cauliculi, cymīnū, baccæ lauri siccę mundæ, piperis unc. binæ: hęc separatim tundunt̄, et bene cribellata in unū rediguntur, in doliō. Interea dabis cochleare plenum in * codera mixto cyathis tribus.

Alias * diacodio.

Ad Cordis dolorem.

Ad Auriginos.

Ad Cordis dolorem, etiam si spina doluerit. Laseris cyrenaici granaria, detrita, mellis, & acetī: æquo pondere, ut faciat cyathos tres, bibat.

Ad Auriginosum. Herbam aristolochiam, muscum de tecto, quę fumus non tetigit, in se teris, et spargis in corpore: uel puluerē ipsum dabis cū uino ueteri bibat. Ad Auriculę dolorē. Malumgranatū siccū exinanis, et mittis mellis cochlearia duo, et acetī glutū unum. Bulliat in se ip̄m malumgranatū: de argilla deforis linis, ut bene bulliat: etiā tepidum per foliū lauri mittis in auriculā. Ad Intestinox̄ dolorē. Brassicam britānicā conteris, et succum eius in aque calidę cyathis trib. dabis bibere: aut cymīnū hispanū dabis.

Ad dolorem Intestinox̄.

Partitio, & obseruatio partitū Corporis humani. Caput.

¶ Corpus igit̄ hoīs diuidimus in quatuor partes, Caput, Pectus, Ventrem, atq; Vesicam. Si autē incipit circa Caput caussa cōsurgere, necesse est, ut tenebrę malæ, et dolor capitis consequantur. Supercilia sunt grauiā, et cerebri, & tēporę pulsus. Oculi mane lachrymantes, hos caligo cōplectitur, auriūq; pulsus. Quādo igit̄ aliquid horę indiciorę ostenditur, cōuenit adhibere capitis purgationē sine ullo medicamine cathartico. Namq; aut hyssopi comam, & origani, et pulegiū in melle, uel in mulso datā, ad mēsuram hemine dimidiæ gargarizare expedit. Hac em̄ nulla circa caput lenior potest esse medicina. Tantū ergo mēsuræ colatū in mulsis tepidū gargarizari expedit ab hoīe ieiuno. Negligentibus autē hęc indicia, consueuerūt ista contingere. Imbecillitates luminū, aures rumpunt̄ extrinsecus, strumę in confinio colli, in cerebro pulsus, p̄frictio, suffocatio in guttur descendēs, uua distillat, glandula inflat̄, capilli defluūt, caput ulceribus implet̄, consequit̄ etiā dentiū dolor.

¶ Quando autem circa Pectus caussa obdurata est, constat ex pluri

Pectus.

h s

C mis, & hæc permonstrari solent. Primum superius in pectore, & lingua crassior solito, & sputa fellita. In lateribus autem, & in scapulis, dolores sine ullis præcedentibus causis, oscitationes assiduæ, sed & alias suffocatio & sitis. A somno autem anima non læta, pulsus pectoris, in brachijs, & in manibus tremor, & sicca tussis. Quisque aduersum hæc sapienter instans, hanc consuetudinem seruet, ut a coena uomat sine ullo medicamine. Conuenientes sunt etiam uomitus, quos & ieiuni facere solent, quibus noxius insidens pectori humor extrahitur. Conuenit igitur maiore uomitu, tenues radices manducare, carthamum, semen erucæ, confusam semper, & tepentem aquam superbibere. Indicia autem negligentes harum causarum, hæc ægritudines consequuntur: pulmonum labor, phthisis, & nigri fellis iræ, acutæ febres, & semper pestilens somnus.

Venter.

Cum autem circa Ventrem ualetudo consurgit, quæ multifariam constat, ista prænunciat. Torquetur uenter & turbatur, cui se importune febris infundit. Potus autem in uisceribus amarescunt, & ex ipsis dolor in omni corpore, nulla necessitate, torpedio in uiribus, & quædam subtilitas febrium. Quando igitur hæc indicia præcesserint, conuenit uentrem sine ullis medicamentis procurare molliorem. Est autem curatio uera tibi præscripta, nihil derelinquas, aut lapathouteri, aut mercuriali herba, quæ Virginalis uocatur. Est enim indignationi uentris accommoda. Si autem superior causa protraxerit, quodcumque sit illorum indiciorum, oportet decoctum urticæ haurire fucum. Est enim cæteris sæuior, & periculosa res. Illa quoque utilis ratio curandi est, ut caules in multa aqua decocti penitus exudent: horum aqua melle dulcatur, asperso sale, usque ad heminas. IIII. Modicum utile est bibere. Hæc autem negligentes causæ ualetudinum consequuntur. Fiunt cœliaci, sine fine profluit dysenteria, sequitur iliaca, apoplexia, & in inferioribus defluens sanguis, & herens morbus articulis.

Vesica.

Quando autem per uesicam uentura est causa, æque & ipsa multifariam constat, & prænosci solet. Ab escis, plurimus uentus emittitur. Crebra eruptio, foedus corporis color, grauis somnus, collectum decoloratum, quod tamen difficulter effunditur: circa uentrem tumor excitatur. Quando ergo horum indiciorum aliquid fuerit deprehensum, futuram causam conuenit præuenire. Maxime autem ante dies decem. Quibus curam oportet adhibere, feniculi & apij radices, maceratas in uino candido, & bene olenti da ieiuno. Duobus cyathis conuenit bibi: debet tñ aqua permixta esse mensuræ. Quos modice urina persequit, ex hoc indicio causæ ingrauescunt, hydrops, iecoris dolor, phrenesis, straguria sicca. Scripseram autē tibi de temporū curriculis, quæ quū recurrunt, per maxime certa indicia ualetudinem in hoim corporibus ostendunt, unde illis adhibere obseruantia oportet: ut scias quibus rebus utaris, et quibus rebus abstineas. Faciamus igitur exordiū ab hyberno tēpore.

Partitio & obseruatio quatuor temporum Anni.

Solsticiū est. iij. Kalen. Ianua. ex qua die corporibus humor incre-
 scit. Quā causam hybernium æquinoctiū præstat. Vtere igitur calidissi-
 mis, & optimis, et indulge uino: ne peperceris ueneri. Sunt autē ex supra-
 scripta die, in æquinoctiū uernum dies nonaginta duo. A sexto autē
 Kalen. April. die, usq; ad memoratū, incrementa gignunt. Vtere igitur
 bene olentibus, et acerrimis cibis, ut impleatur humor. Tuncq; a supra-
 scripto æquinoctij die, quo sol oriet, dies quadraginta octo demonstrat.
 Ortus enim Pliadū pridie Idus Maias habentur. Inde sanguis incre-
 scit, febres humoresq; gignunt, in æstiuu temporis permutationē. Vtere dul-
 cibus, & minime consueta uenere exercere, & ieiuna. Sunt autē usq; ad
 permutationē æstiuu temporis, ab exordio pliadum, dies quadraginta
 tres. Incipit tempus æstiuū. viij. Kalen. Iulij. Ipsa hora incrementū fel-
 lis admittitur: quod crescit in æquinoctium Autumni. Frigidis utere, &
 dulcibus, et cunctis bene olentibus, & minime ieiuna: et consuetis uene-
 ris in totū abstine, in dies nonaginta unū. Aequinoctium autē Autu-
 mni a sexto Kalen. Octob. intenditur. Ipsa hora uis nigri fellis auge-
 tur, humorū crassitudo consequit, in occasum usq; pliadum. Vtere calidis, &
 acerrimis omnibus, et abstine a Venere, minimūq; ieiuna. Sunt autē in
 occasu supra scripto dies. xliij. Occasus pliadū quarto Idus Nouēb. Ea-
 dem hora rursus hominibus sanguis incre-
 scit. Conuenit igitur & te reli-
 quis uti, & indulgere uino, consuetis Veneris insistere. Dies sunt in tem-
 pore hyberni. xl. Istis si uteris, ut missa scriptura demonstrat, integra sa-
 lute reliquū tempus facile transiges, sine uallatione medicorū. Ad Ca-
 pitis dolorem, ut in sole non doleat, radicē pulegij post aurem sinistram
 baiulabis. Item quando te lauaueris anteq; folium descendas, de ma-
 nu sinistra haurito aquā, & supra cerebrū ter mittito. Item aliud. Pa-
 pyrum tenes in manibus tuis, & nominas septem uiduas, quas nosti, &
 facis septem nodos in eo, & in fronte ligabis. Item uitis albæ corti-
 cem comburito, & miscens cum uitello oui, linias in fronte.

Ad morsum serpētium. Gentianam, aristolochiam rotundam, lauri
 baccas purgatas, myrrham, æquis ponderibus tuntas admisces melli op-
 timo. Ad hemicranion. Canis mortui capillos de capite tollis, de du-
 obus digitis, & pulli mortui, & die sequenti minimo in lintheolo, de li-
 cio in collo suspendis. Itē radices salsas raphani teræ, quæ adhæserint
 tolle, & tere cū aceto acri, et lini hemicraniā. Ad grauedinē aurium. Fel
 caprinū, mel atticū quantū & fel fuerit, myrrhā, oleum rosaceū simul in
 carbonibus calefacis, & in aurem mittis. Ad Vermiculos qui in auri-
 bus nati fuerint. Amurcā calefacies, & mittis in aurem. Ad auriculę
 dolorem. Porri succū, intybi succū cum nardo calefacies, et intus mittes.

Ad auriū dolorem, & uulnera. Herbæ sanguinarię succorū cochlea-
 ria duo, mellis cochlearia. II. olei cochlearia. II. sicci porri uirginis coch-
 learia. II. hæc omnia simul cōmisces, coquens igni leui, & intus mittis.

A
Hyems.

Ver.

Aestas.

Autumnus.

B

Ad capitis do-
lorem.Superstitio-
sum.Ad morsum
Canis.Ad Hemicra-
niam.Ad Aurium
grauedinem.

C

Vt infirmus
dormiat.
Ad Tussim.

Ad infirmum, ut dormiat. Semen sesami cum aqua teris, & facies grana minuta, in modum ciceris, & ad caussas suprascriptas. ut dormiat, grana bina uel terna glutiat. Ad tussim. Semen canabis, fabam combustam, pulegeium, irin Illyricam, piper, hyssopum, semen de urtica, & anethi radicem, omnia hæc ad scrupulum semis mittis, & teris in aqua calida. Ad tussim. Herbam marrubium decoques ex aqua ad tertias, & cum melle despumato, dabis bibere. Ad tussim electuariū. Petroselinū uncia. I. gingib. ÷ I. pip. ÷ citoniorum coctorū pondo duo, mellis. II. pariter omnia cōmiscēs, & coquis, dabis ieiuno cochleare. Ad tussim. Nuces grandes sine nucleo coques in olla n̄bua, & aquam quantum uolueris, dūmodo sextarium bibat ex uino, sanabitur. Item synapi alexandrini unc. friges, & piperis unc. atq; in unū conteris, et contritum in pultariū mittis, adijciens mellis pondo. I. et coques usque cum spissum sit, & refrigescat: ex hoc ieiunus sub lingua teneat, & dum se cœperit soluere, transglutiat. Hoc & noctu cum dormire cœperit, faciat. Ad idem facit, & maximum remedium est. Equi saluiam, ex aqua calida bibat per triduum: is qui tussierit, uiuet, equus morietur. Ad idem. Anethi feminis cyathis tres, piperis scrupulos. XII. mellis sextarium. I. tundis, & cribras, in melle commiscēs, & sic uteris, mane cochlearia tria, & alia die similiter. Ad idem. Irin Illyricam drachmā. I. mellis quod sufficiat, quousque sit eliquata spissitudo.

D

Ad Coli do-
lorem,

Azymū panem tundis, & per cribellum cernis, et das die primo in uino cochleare unum, die secundo duo, tertio tria, febrietanti in calida, sano ut dictum est, in uino ueteri. Ad colum. Siliquas aphras tres, piperis albi grana. XXI. costi scrup. IIII. post omnia hæc trita, et cribellata, in uino ignito potionem facis, et dabis ei cochleare unum. Hoc per triduum si dolet, ignitum ferrum sic in uino extingues. Item Canabis radicem combures, grana. LXXVIII. in mortario teris, in uino, & dabis potionem diebus. VIII. Item lignum nodosum sambucinū mittis in focū, & dum cœperit exuri, paulatim fauillam de eodem extinguis: colligis in uasculo mundo: & rursus apposito ligno ad ignem, iterum & frequentius hoc faciendo colligis, usque ad cochleare plenum: cuique pulueri adijciens canabis grana. XIII. cymini grana. XVIII. Contrita simul cum puluere adijciens, in calida potione facta, da ieiuno, ut bibat plurimis diebus. Item testas ouorum gallinæ, cum primum oua fuerint supposita, post exclusionem collecta: omnia uris, & teris diligenter in mortario: adijciens piperis grana. XXI. simul diligenter conteris: & dabis in aqua calida cochleare plenum: hoc facis per triduum. Item caput fardī decoques diligenter in aqua nymphali, quam colatam calidam dabis ei bibere. Item sanguinem anguillæ, cum rubello uino, æquis mensuris cum aqua tepida mittis. Item ad Colum. Aphronitra matronalia duo, in aqua dabis.

Ad Colum.

Ad mammillarum dolorem. Terrę tubera uiridia, et axungiam ueterem sine sale tunde, & panem: facies cataplasma, & impones. Quibus ungues dolent, siue ad Paronychia. Mel coquens despuma, spumam argenti, & æris florem tritum simul cōmiscens, & unguibus in lintheolo impones. Ad eructuationem, uel stomachi inflationem. Myrrhæ nigrae baccam contritam dabis cum uino ueteri. Ad stomachum confirmandum diateffaron. Ciminū, rutam, baccam lauri æquis ponderibus trita, melle mixto, cochleare plenum ieiunum bibat. Ad formidinem cordis, & spasmū. Folia persici trita ponantur ad cor, & succus horum. Item rutam ex aceto & melle, cum farina hordeacea pectori impones. Ad cordis dolorem, etiam si spina doluerit. Laseris cyrenaici grana tria, detrita in melle, & aceto, æquo pondere, quod faciat cyathos III. bibat. Ad formidinem cordis & spasmum. Rutæ fasciculos in rosaceo oleo, & aceto decoquito. & unge eum, ut sudor desinat: quia cordis, uel animi angustię sudorē frigidum generant. In uino mero spongiam macera, & sinistrae māmille imponito. Ad fluxum uentris. Galiam, & testam de locusta teris, & mittis in ouum forbile, et dabis ad uentrem. Betam ex aqua mulsā decoques, sparso nitro. Cum manducauerit, aquam ipsam bibat. Ad Lumbricas. Coriandri semen cū melle dabis manducare. Ad fluxum uentris. Lenticulæ agrestis semē teris, & dabis in aqua calida, & mox restringit. Etiam si infans lateris patitur dolorem, bibat nutrix ex hoc, & lactet infantē, & statim infans sentiet. Ad uentrem faciendum. Rubricam mittis in aquam calidam, iuxta modum potionis: dabis potum, etiam si lumbrici sint subsistent.

Ad eos quibus uenter iuxta consuetudinem non facit. Blitum, uirginem herbam, siue Mercurialem, apium, damnascena quinque in aqua nymphali discoque: quam diligentissime colas, & facies ex ipsa aqua potum, in quo modicū olei adijcies, datur ei. Ad duriciam uentris. In tribus caricis pinguiſsimis, exprimis lac, et dimittis in ollam, ita ut pene sit plena, dabis hoc manducare. Qui sunt pinguiſsimi corpore, ut extenuentur. Osisfragi auis uentriculum siccum ad uentrem alligabis, ita ut corpus cōtingat, et cum homine maneat: ad extenuationē quantum uoluerit, ueniet. Ad uentris strictionem. Castaneæ coria tria, et mali, ac piri, & rosæ flores, in aqua calida dabis bibere. Ad solutionem uentris. Ouum, & butyrum in se coques, et in lintheolo inductum, ad præcordia imponis. Ad suspirium. Lapidem modicum de fluuio qui terri potest, de manu sinistra tollito, et in uino dabis: aut certe tria grana alij ad tertias decoquito, et bibat. Ad suspiriū. Aquam quæ in arbore inuenit in lacunis, cauisq; corticibus cōsistens, suspirioso potum dabis.

Item betonicā cernis, cernitā repones, cum opus fuerit drachmas tres cum lacte caprino ieiunus accipiat. Itē centauriæ herbę succum, nucis auella næ magnitudine, in oxymellis cyathis tribus da: bibat, sanus erit.

A

Ad Paronychia.

Ad eructationem.

Confortatiuū Stomachi.

Cordis.

Ad fluxum uentris.

Lumbricos.

B

Conſtipatos.

Ad corporū extenuationem.

Ad Suspirium.

- C** Ad lateris dolorem, & ad perfrictionem, attamen arcentem nimium, Hyssopum, origanū coques in pultario nono, bulliat ter uel quater: acetum mittis in pultarium, & mel, & mane cochlearia duo uel tria sumat.
- Ad lateris dolorem. Petroselini fasciculos sex semis, piper tritum dabis in uino, & in ipso latere recumbat. Item semen absynthij tundis, & facis puluerem, & cōmisces cum axungia ueteri, inducis in pannum, & imponis. Ad lateris dextri dolorem, & ad epar. Piper, costum, apij semen, æquis ponderibus tundis, & cribellas: in aqua calida potionem dabis, mittis autē cochleare unum. Ad lateris dolorem, & si quis pondus leuauerit. Sulphur uiuum, picem, resinam maculosam, bitumen tritum, in charta per se imponis in balneo in loco ubi dolet, si quidem multum dolet, & postmodum triduo a balneo se abstineat. Ad lateris dolorem. Herbam chelidoniā tritam cum axungia imposito. Item tritam cum uino, da ieiuno, bibat, sanus sit. Ad Epar. Linum, eupatorium, costum, gentianā, aristolochiam longam, aristolochiam rotundam, baccas lauri mundas sine cortice, piper, hæc omnia æquis ponderibus tundis, cernis, seruabis. Cū necesse fuerit, dabis in tribus cyathis meri uini, ueteris calefacti cochleare plenum. Si autem febricitet, in aqua calida, tritum, cyathorū mensura. Ad Epar. Costum, eupatorium, lupinum crudum, æquis ponderibus tunsam, cernitum, cōmixtum, ex hoc dabis in tribus cyathis mellicrati calidi cochleare plenum, per triduum. Hæc portio danda est ieiuno. Item guttæ ammoniacæ ÷ IIII. costi ÷ I. petroselini macedonici ÷ I. feniculi ÷ II. Hæc species tunduntur, mellis autem atticæ libra. I. femotim bulliat, & sic desuper memoratæ species tunduntur. Ex hoc ieiuno dantur cochlearia duo: intermissis iterū duobus diebus, accipiant, usq; quater. Item piperis grana. xxx. baccas lauri mundi sine cortice, grana. x. simul in mortario teris, et dabis in uino ueteri cyathos tres, & in eo latere recumbat. Hoc per triduum si febricitauerit in aqua calida dabis. Item corticem rasum auellang, in uino terito, et dabis. Item uulpis splenem siccas, & dabis tritum ieiuno incondito. Aut certe costum, scenogræcum, orizam, piper, æquis ponderibus tundis, & condita dabis. Ad spleneticos. Ficus, & pilulas cypressinas decoque cum aceto, & facis cataplasma, & imponis. Item *pulegium, quæ prius nascitur, teritur, et in uino dabis. Item radicem ebuli siccam, aut certe radicem falicis in aqua coques, & dabis ieiuno uinū uetus. Stipterem nouissime purgatum bene combures, & puluerem facies, & dabis.
- Si infanti, uel maiori ad affellandum intestinum descenderit, facies hoc. Stercus asini comburis: inde facto puluere in olla ipso puluere intestinum aspergis: de aqua non lauas. Posteaquam puluerem asperferis, uidebis ipse, ne intestinum detergas. Hoc assidue facis, usq; dum cesset descendere. Ad Intestinorum dolorem. Brassicam britannicam conteris, & succum eius in aqua calida cyathos tres dabis bibere.

Ad dolorem
Lateris.

Ad Epar.

Ad Spleneticos.
* Alias, * polium.

Ad exitum
Intestini.

Si infanti, uel maiori ad affellandū intestinum descēderit, siue sanguine puro, siue cū stercore affellatus, sublauet se de aqua suprascripta cum acacia. Postq̄ delotum fuerit, mittis sæui hircini calefacti, in aqua calida, cochlearia duo, uel succi orizæ cochlearia duo, & acaciæ cochleare dimidium, in clistere cōmixta mittis. Ad locinoris dolorē. Lupi cor siccum teris cum pipere, costo, petroselino, ieiunus ex mero bibat. Itē Betoniæ fasciculū, & mellis sextariū decoques ad medias, et dabis per triduiū.

Ad nauseas, & uomitū. Oleum coctum tritum ex melle, et cochleare manducet: uel anethum ex aqua mulsa dabis. Ad sanguinis uomitū. Glutinis libram, ex aqua potionē dabis, bibat, & curatur sine periculo.

Qui escā non continet. Stercus passeris parietarij teris, dabis in uino ueteri, ad potionē cochlearis unius, mox escam tenet. Ad Renum dolorē. Picem, bitumen iudaicū, sulphur uiuū, nitrū, trita omnia mixta in se imponis. Item herbā artemisiā a pridie ubi nascitur inquires, & alia die ante solis ortū, inclinatus de sinistra manu euelle, sine nodo contingis te. Ad hyrcosofos. Thus masculū, et alumē tere, et ascellas hyrcosofas line: aut myrta sicca. Ad Renum dolorē. Ieiunus puscā tepidam bibat, et inambulet: aut certe seuum bubulū manducet, aut certe suinum uirginē, ad renem ligabis. Ad Dysentericos. Conchilium, anchusam, amyllum alexandrinū, hæc omnia æquis ponderib. tunsa, cribellata seruabis. In necessitate dabis in ouo sorbili cochleare plenū, mane ieiuno: in ouis tribus singula cochlearia, hoc est, per diem unum, ouum unum.

Item cōagulum leporis ex uino uetere delotū, tepefactum, dabis ieiuno bibere, & continuo sanat, etiam si carnes mittat. Item uue sylvaticæ adhuc recentis folliculos cū granis suis, prolatis succis siccas, utraq; tundis, cernis, in dolio uitreo seruabis: in necessitate dabis ex hoc tria cochlearia in uino ueteri mero, frigido, uel tepido. Febricitanti cum omphacino melle modico, ut supra memorat. Item mēbranas exterioris uentris gallinacj, quas coci semper proijciunt, maxime de plurimis pullis, hæc sole siccabis, ita ut sint. x xv. tundis, cernis, cū pilulis quas dicimus anagallidos numero. v. ex quibus puluerem factum, pariter miscebis in uino, et æque amyli alexandrini cochleare unū. Permixta omnia in uase uitreo seruabis. Cum necesse fuerit, in ouo sorbili dabis cochleare unum in die semel. Si autē ita fuerit solutio uentris, ut cum stercore soluto, sputa remaneant, & generent conatus & libidinē, tunc oleum, siue uermiculus ad hæc dirimēda datur. Et huius clisteris cōpositio talis est.

Maligranati corticem, rubi cymas, myrtasq; leues, rorem syriacū: omnia hæc mittis in ollam, & excoquis, in uino supramemorato, cochleare mittis cum puluere. Cuius pulueris cōpositio talis est. Acacię nigræ puluerem factū conteris ÷ I. struthij. I. seminis asparagi ÷ I. ligamen hederæ ÷ I. rheuponticum ÷ I. rheupontici cum pulegio ÷ I. omnia tundis, et cribellas subtilissime, dabis cochleare unū cum melle calido. Ad Ge

A

Ad dolorem
Iecoris.Ad Nauseā,
& uomitum.
Ad sanguinis
uomitionem.
Ut esca con-
tineatur.
Ad Remum
dolorem.

Ad hyrcosofos:

Ad Dysente-
ricos.

B

- C** niculorum dolorē. Genestam, tunfam, uel semen eius cum axungia ma-
 laxata impones. Ad omnē passionem interaneorū, uel febres. Spinæ
 minutæ flores, & rosæ, succo colligato, & siccato, atq; conterito, & melli
 cōmisceto: grana etiā piperis parce adiungito pariter. Si nō febricitat, in
 uino dabis: si uero febricitat, in calida aqua. Ad impacta tibiæ uulne-
 ra, aut coti, siue geniculo, ijs occurrendum erit. Lomentū fabarium cer-
 ne, & acetum simul immixtū, & diligenter cōagitatū: ut cœperit sicca-
 re, ex ipso suffundis usq; in diem tertiam. Si autē cotis separata fuerit, re-
 ponenda est, & non temere mouenda: et hoc superimponendum quod
 scriptum est: ita, ut cum cœperit siccare, acetum suffundendum sit.
- A**d strophum dicis hæc uerba. Quid irasceris? quid sicut canis iactas
 te? Quid sicut lepus resilis? Quiesce intestinum, & sta crocodyle. Ad
 talorum tumorē & plantæ. Pampinum uitis uiridem aqua feruētī per-
 funde: quē conteres, & superimpositum colligabis. Ad luxatum. Pu-
 micem combures, facies cinerem, & cum oleo maceratum, calidum im-
 pones. Ad uentris dolorē. Minoris altilis pullos, qui sanguinem ha-
 bent teris, & potui dabis. Ad febres, uel hemitritēum. Oua frangis re-
 centia, uinū & oleum rosaceum agitas in se, & cataplasmas uentrē ei, qui
 patitur: superimponis lintheolum, & cum siccauerit, aliud imponis.
- D** Ad hemitritēum, & ad omnē ardorem. Oleum rosaceum, & addis a-
 quam, quā ad focum facies ut ferueat: supermittis lini semen tritū bene,
 ut fiat quasi cærotum: & in pannū inducis, & ad media imponis, & cura-
 rabis. Ad febres. Accipis adipem de anserē, aut certe de porcello, cro-
 cum, oleū rosaceum, & chamemelinon. Adipes bulliant, & oleū per lin-
 theolū colas. Ea omnia in mortario teris, & linis omne corpus ei qui pa-
 titur, & de sabano tergis. Ut non infirmeris. Violā cum uideris, digi-
 to medio & pollice decerpe florem, & unū deuorato, deinde alterum, et
 tertium. Quotquot annis hoc feceris, non ægrotabis. Ad febrem discus-
 tiendam. Nitrum & thus teris, et adijcies oleum, & uinū tepidum, & sic
 perunges. Ad febrem medullarē. Lacertum prendis die Iouis, oca-
 los ei tollis, et in lintheolo ligas per singula genua. Ad somnū. Vitem
 succides, & aquā eius suscipies ad potionē, & calidam adsumes cum uir-
 no temperatā. Item caput canis comburito, & puluerē eius ad caput
 ponito. Ad auriginem. Herbam aristolochiam, & muscum de techio,
 quē fumus non tetigerit: in se teris, & spargis in corpus ipsius: uel pul-
 uerē ipsum dabis cum uino uetere, ut bibat. Item gith quod nascit in
 segete, friges, & in testa teris, & bibere dabis. Ad panniculū. Meu, &
 cedriā cū axungia imponis. Itē palas cypressi, si decoques bene, quasi
 cærotū, & semen eius deintus proijcies: cætera teris, & axungia sine sale
 in se diligēter panno nigro imponis: aut spargit, aut rūpit. Ad siticulo-
 sos. Radicē syriacam da in balneo. Manducet autē de aue syluatica, & in
 friget. Ad tiniosos, Oleo de perna uetere factō, illi caluariā linas, tinea

Ad dolorem
Geniculorū.
Ad Interanea
& febres.

Ad Tibiarū
uulnera.

Ineptia de-
lyra.

Ad tumorem
Talorum, &
plantæ.

Ad Luxatū.
Ad Ventrem.

Ad Hemitri-
tæum.

Superstitio-
sum.

Ad Febres.

Ad Somnū.

Ad Auri-
ginem.

Ad Panni-
culum.

Ad Sitieu-
losos.

as capitis perfaniat. Item facias ei caluariam, & de stercore bubulo linias caput tiniosum, etiam capillos restitues, ut ualeitudinem deterges. Et si adipe ursino sæpius caput ungas, & muscarum sanguine perfrices. Aëris floris præsegmina, aluminis scissi, unc. ii. acetum acerrimum. In quod mittis squillam, & rutam syluestrem, & corticem pini interiorem: his omnibus diligenter contritis, & in unum redactis nudum perfricabis: similiter & tertio facies. Et illud quod primum imposueris, spongia deterges, & iterum fricabis, similiter & tertio facies, post hæc oleo rosaceo perungas. Item ad eandem ualeitudinem, ubi et uulnerati sint, etiam si caua sint uulnera, & medicamine replentur, & ad sanitatem perducuntur. Cerasæ lapides, cortices rorismarini, spumam argenti, æquis ponderibus tundis in puluerem delicatum, & ex eo puluere uulnera curabis. Etiam omne corpus perfricabis, sic sanus fiet. Ad ignem sacrum. Caseum mollem, coriandrum teras, & linas. Iterum bitumen iudaicū, et acetum bonum in mortario teris, et de penna linas. Si quis hemorrhoidas patitur, uiridia mora manducet, & cessat dolor. Item sterco bubulum, calido cum aceto mixtum illinas: et si post lauēris, iterum linas, & sanus efficitur. Uulneribus antiquis, quibus humor affiduus, medicamēti impositi beneficijs obstat: facies hoc. Ex albo oui puluerem factum, ulceri imposito usq; ad sanationem. Ad Furunculū, Dactylos, & saponem teris, et pro cataplasmate calefacies, & imponis.

Ad uulnera pedum. Heracleam carpis, folia septem sicca teris, & in uase plumbeo condis: et cum cœperit humor ille curari, puluerem eius in uulneribus spargis, et ad pennam fricas, & saluus efficitur. Ad uulnera pedum, si in tibia, Bulbum liliaciū coques ex aqua donec fiat quasi cærotum. In ollam nouā mittis bulbum, & teris, oleum rosaceum adijcies, quasi cærotum, et inducis, & ponis ad uulnera sterco caprinum arsum, ac cum uino impositum, quamuis a medicis desperata ulcera per sanat. Ad solutionem membrorum. Olei pernæ elixatæ p^o. i. adipis taurini p^o. i. hyssopi succi scrupulos. iiii. medullę ceruinę scrupulos. vi. semis, olei cyprini p^o. i. cęræ uncia sex semis, resinæ albæ p^o. i. s. panacis. ii. casei caprini recentis ÷ i. facies cærotum, & perunges loca quæ uidentur esse soluta. Ad somnum. Non dormientem saluabis sic. Opij ÷ iiii. myrrhæ & rutæ, thuris singulos sextarios, & cęra mixta pastillos scrupulares efficias, & pro chalaistico umbilico imponas: tam somnum præstat, quam etiam uentrem mouet. Serpentes fugantur suffitu cornu ceruini. Idem facit sandaraca, & galbanum, et adipēs caprini. Sane non erunt in ædificio serpentess, si absynthium circa ædificium * feras, uel artemisiā herbam, uel abrotanum. Si autem uasa calefacta, in quo putaueris loco suffoderis, ita ut uasorum labra terræ æques, omnes illuc serpentes conueniunt. Quos cum inluseris, & obuius feras, ne intremueris ad scorpiones, & cætera similia: iisdem enim reme

A

Nota ad teneam capitū optima remedia.

Ad Ignem sacrum.

Dioscorides mora naturæ astringētis esse, præsertim uiridia scribit. unde & cœlicis dantur.

Ad Hemorrhoidis.

Ad uulnera antiqua.

Ad Furunculos.

Nota Dioscorid. oibus Heracleę spēbus, quæ alias syderitis dicit, uim glutinatoriā tribuit, quare Heracleam hoc loco lego.

B

Cærotum bonum ad membra soluta.

Somniferum unguentum mirabile.

Ad effugandos Serpentes.

Alias, * teras.

- C** dijs pelluntur quibus alia. De pilis oculorum. Euulsus oculo pilus niger, canos nasci non sinit, si sanguis eius loco pili euulsi imponatur.
- Pili oculorū.** Ad renum dolorem. Muria renum dolorem tollit.
- Ad caliginē.** Ad caliginem. Fel testudinis melli mixtum caliginem tollit.
- Dentes.** Ad dentium dolorem. Iuncus appositus dentium dolori subuenit.
- Stomachum.** Ad stomachum. Ursi natura, stomachi dolorem curat: & digestionem præstat, si concauitate, qua gracilius est, caput lupi ex auro accipiat, & uascione circa stomachum suspensa collo, lino portetur, ita: ut nec aqua contingat, nec terra ipsam naturam ursi. Ad conceptum. Gramen corio canis curato, ut oportet, illigatum, steriles concipere facit. Idem efficiunt mercurialis, & uerbena, herbæ quæ tam masculinæ sunt, quam fœmininæ. Ad Dysentericos, qui nimium fluxum uentris patiuntur. Semen de lapatho agresti teris, & mundas, & in uino uetere nigro dabis. Quotiesq; assellatus fuerit, totiens postea ex ista confectione dabis. Item cochleam cum testa & carne comburis, & teris, & lentem nostratam et ipsam comburis, & teris, piper simul tritum mitis, & dabis potionem in aqua calida. Ad Dysentericos, uel quibus nimium uenter fluit, ita ut fatigati ad periculum perueniunt, facies, admiraberis. Mora syluatica tempore suo colligis cum suis folijs, et reponis. Quo tempore aliquis necessitate retinetur, in cacabum rudem mitis, coques illud diligenter usque ad tertias, & das ei potum, et continuo stringit fluxum sanguinis qui in uentre est. Ad Dysentericos, et qui sanguinem uel muscilaginem assellant. Gallam rubeam, et gummi album alexandrinum, æquis ponderibus tundis, & cernis, et dabis cochleare unum in ouo forbili. Idem ex herba argemonia facies, ut eius succum uino mixto accipiat. Etiam si aliquis ferro fuerit percussus, cum axungia tunsa curabis. Idem plantago facit, ut acoto coquatur, si modicum exinde bibit. Ad calculum, Brassicam siccam, & piperis pondus duplum, utrisque cribratis, & simul mixtis, cochleare plenum das in potione, caræni cochleare pariter. Ad calculos expellendos, etiam infantibus. Vnum calculum porcinum, seminis cauliculi, unci. II. piperis. II. hæc separatim tunduntur, cernuntur: & posteaquam in unum rediguntur, seruantur in dolio uitreo. Cum necesse fuerit, tribus cyathis mixtis calidis, caræni plenum cochleare dabis.
- Ad Calculū.** Item calculum quem primum miserit, tolle, & tere, et nescienti in aqua calida dabis bibere. Item semen de herba personatia tere, & dato siue oxymelle, siue in aqua. Ad calculum, & colum. Semen pastinacæ siccae uentilatum diligenter purga, deinde uigesimam partem piperis optimi in mortario teris, & in dolio uitreo conde, et signa. Ex hoc, si dolorem februm habet, in aqua calida quantum tres digiti capiunt, ieiuno dabis. Sin uero sine febre fuerit, lauet, & ea die in piscinam non descendat, & in sabano incondito sedeat. In diebus triginta ter hoc ac

N O T A.

D

cipiat, omnino nunquam dolebit. Item semen Cleomæ: nascitur autem in locis humidis, & similis est synapi. Cuius semen quantum digitis tribus poteris comprehendere, cum triginta granis piperis immittas in calida aqua, & da: babat ieiunus per plurimos dies.

Item semen cauliculi, cyminum, piper, baccas lauri sicca, munda sine cortice, æquis ponderibus singula tunduntur, & in uinum miscentur: desuper adijcitur lapis qui in uesica porcina inuenitur, & ipse teritur cum suprascriptis speciebus. Confectum seruatur in dolio uitreo. Cum necesse fuerit, dabis in tribus cyathis careni, mixta calida per triduum cochlearia singula. Item herbam quæ appellatur græce petrocorpos: nascitur in petrosi locis: hanc tundis, & ipsam dabis cum aqua bibere ei, qui necessitatem sustinet, & expellit lapidem. Huius autem experimenti gratia, ipsam herbam in uesica porcina cum lapide, quouis modo liga: maneat illic triduo: & post triduum aspice, & inuenies uirtute ipsius dissolutum lapidem.

Item ad calculum, uel qui cum tormento urinam facit. Lotium capræ montanæ bibat, & sanabitur. Ad calculum & colum. Petroselini ÷ I. saxifragæ ÷ I. iuniperi ÷ I. asari ÷ I. cassiæ ÷ I. pyretri ÷ I. ammoniaci ÷ I. squinanti ÷ I. prassij ÷ I. rorismarini ÷ I. rutæ ÷ I. betonicæ ÷ II. zinziberis ÷ II. famstici ÷ I. costi ÷ I. piperis ÷ IIII. inulæ ÷ II. opij ÷ I. spicanardi ÷ I. ameos ÷ I. rheupontici ÷ I. baccæ lauri ÷ I. tritis, & in unum redactis, nudum perfricabis. In loco in quo erit, tepidum facies, & illic quod primum imposueris, spongia detergis, & iterum fricabis, similiter & tertio facies. Post hæc oleo rosæ perunges. Fabæ sceminae si in coitu mulieris præstantur, ad sexum cui appositæ fuerint, iam lectæ uirides bonæ sunt. Nam sponsæ sceminalis uis magna est, si quidem ex paucis infrascriptis noscitur. Fabæ florentis summitates lectæ, ac tritæ, & uasi terreo mandatæ, & post nonaginta dies extractæ, caput infantis pene cruenti ostendunt. Quod si per suprascriptos dies retexeris, corpus muliebri formatum deprehendis. De eruca. Erucae uitæ inclusæ, cum feceris uirides farinas, si diu maneant intactæ, licurcium cum uite formatum ostendunt.

De lotio. Lotium humectum aqua pluuiali, & madefactum, ita custoditum, ut non siccet, firmatur in muros.

De ozimo. Ozimum luna prima tritum, & missum in ollam nouam floreat, permanens usque ad plenilunium. Quod si duplato tempore suprascripto, condatur in nigra terra, generat spiphiones.

Ad coli dolorem. Coli dolorem auertis, si caudæ lacertæ summitatem ipsam, auro clausam ligaueris circa umbilicum: & si restem intuleris, in qua suspensio quis finierit uitam.

Ad morbum regium. Regio morbo tentus, asinum diu & frequenter intuens, medicabitur. Mustelas a pullis auertit, os de armo asini ca-

A
Est autem Cleo-
ma Helenium
siue Inula Cæ-
pana. Vel ali-
ud herbæ no-
men huic uici-
nū, & confor-
me pronūcia-
tioni reponat.

Experimen-
tum contra
calculum.

B

Ad Coli do-
lorem.

Ad morbum
regium.

C su inuentum, et in domo, uel in uilla collocatum. Ad scabiem equorum. Equo scabiem tollit, si uituli marini adipe, contra pilū unxeris, aut anethum cum piculę pari mensura aëreo coquas uase, et eodem inducas modo. Ad rigorem. Antacotis lapis omnem rigorem ligatus auertit.

Ad oculorum equi dolorem. Suffusionem oculorū equi tollis, si succo hedere, et melle attico inungas. Ut equo pauorem tollas. Equo pauorem tolles, si in dexteræ auris summitate, caudam caponi uiuo sublata, suspenderis. Ut uinum bonum fiat. Vinum insuaue bonum facies, si decimā dulcis aque addideris, et coquas fortius ad focum, donec ad tertias coquitur. Oleum bonū & clarum fit, si in fundo anethum, & falem colles. Oleum nigrum & sordidum clarum reddis, si niri libram coctam, carbonibus tunsam, et cretam in uas miseris. Si autem uis idem iam bonum reddere, oleastri folia cōmode tunde, & massam libralem in uas mitte. Si autem suauissimū uis facere, folia uiridia oleastri tunde, & in lintheolum mitte, et per idem lintheolum oleum colato.

Eodem modo iterum oleastrū tunsam macera, et patere dies aliquos permanere, & trañce. Ut putorem oleo tollas. Si oleastrum sine semine tunsam, diligēter uasi submittas, & in sole colles, ut calefiat, et post in aliud uas transferas. Pili ne nascantur. Corpus pueri, uel puellæ, priusquam pilos emittant, ouis Ortigarum linito, in perpetuū nitidum præstas, si sapius in locis consuetis perfrices. Confectio liquaminis.

Mororum partē unam, duabus uini dulcissimi permisce, liquamini bonum saporem facies. Confectio passi. Hyssopi fasciculum, mala orbiculata decem in melle coque per triduum igni lento, ita ut tribus horis diurnis ferueat. Ad hemicranium. Hemicranium pausat, si uermes pari numero sinistra manu lecti, et in aceto optimo permixti, eadem manu linantur loco dolenti. Ad alopitias. Muscarum capita caluis locis capitis illita, uestiunt capillis. Item muscarū capita combusta cum melle, alopitias tollunt. Murium etiam stercus aceto tritum auxiliatur.

Si aut uolueris auxilium fortius dare, canis uenā ceruicis solue, & accepto sanguine inducis. Item de muscis superscriptis inducū caluo, etiam capillos restituet. Ad dentitionem infantium. Catuli dens, si cā su decidat, dentientibus infantibus auxilium præstat. Et equinus dens, seu canis, uel uituli auxiliatur. Et si muri uiuo licium per acum in ore trañcias, & per intestini postremam partem adijcias, & si

lum collo sustendas.

S E M E N quid sit, & unde nascitur.

ALEXANDER amator ueri, appellatus discipulus Asclepiadis, libro primo de semine, spumam sanguinis eius essentiam dixit, Diogenis placitis consentiens. Itē Erasistratus, et Herophilus, essentiam seminis dicunt sanguinē. Hoc idem Stoici philosophi de ma-

D

Ne pili crescant.
Ortiges, cornu-
turnices sunt.
Liquamen.
Passum.

Ad hemicranium.

Ad Alopitias.

Ad dentitionem.

Semen quid.

medium bA
mugis

teriali semine senferunt, et demonstrationes alij alias deferentes, quasi in unū cōprehensas enarrāt. Primo igitur ut Herophilus ait, abruptio corporum hoc testatur, quam græci anotomin uocant. Etenim seminalium uasculorū interiora atq; secretius remota sanguinolenta uidentur. Sequentia uero, siue secunda, plurimum a præscriptis demutata sunt. inferiora ac proxima seminis colorem habentia: quo probatur, in seminales uias sanguinē uenire, sed earum uirtutem albescere, atq; mutatam in seministrans ire qualitatem: sicut etiam in foeminis post partum, si quid sanguinis nondum fuerit uteri nutrimento consumptum, naturali meatu suo, in mammas, & earum uirtute albescens, lactis accipit qualitatem. Secundo, cum illi qui frequentius usu uenereo depurgantur, sanguinis sustineāt per seminales uias emissionē. Siquidē celeritatis causa essentia sanguinis in seminales uenire nō finitur uias. Tertio. Summum quicquam ex summo fieri necesse est. Summum est autem semen ex omnibus in nobis liquoribus: summus est sanguis. Semen igitur ex sanguine generatur. Quartum. Quicumque phlebotomati, sustinent post sanguinis detractionem pallorem, tenuitatem, debilitatem. Hæc etiam peracta uenere corpora comitantur: siquidem semen ex sanguine fieri uidetur. Quintum. Semen matrici appositum congelatur: ut declarant temporis abruptiones: quod est signum seminis, atque essentia de sanguine uenientis, & ad suam originem redeuntis, quippe præter sua uascula constituti. Sed his omnibus Diocles, sectator Hippocratis, quem Athenienses iuniorem Hippocratem uocauerunt, assertionibus respondens, contra primam dixit: quomodo una atque eadem materies descendens per quosdam uiarum meatus uspiam phlegma fiet, uspiam fel, id est, cholera rubea, uspiam melancholia, uspiam sanguis. Fit etiam sanguis semen ex nutrimento, id est, ex cibo & potu, ex quibus & ipsi quatuor humores nutriunt, & non specialiter sanguinis eius mutatur initium. Alioquin debuit etiam in pueris seminis substantia seruari, cum materia sanguinis non desit.

Item contra secundam, hoc est, quod frequentī uenere uexati, sanguinem quidam excludant, dicendum: quod iugi adfricatione aliquæ interioris coli uie sanguineę uideant. Deniq; illis maxime urinā facientibus, partiū mordicatio sequitur. Contra tertiam, quod in nobis magis summus uideatur spiritus, non ut illi putant sanguis, qui neque per se moueri potest. Contra quartam dicendum, quia phlebotomatis non solum sanguis egeritur, uerum etiam spiritus: & eosdem non pallor, siue fatigatio, uel cætera sequi uideantur. Hanc igitur essentiam seminis dixerit fel, aut stercora.

Contra quintam dicendum, quod sepius conceptione declināte purgationes fiant, et propterea si quid sanguinis in matrice remanserit semine congeletur. Ipsum denique foras effusum, & non in matricem uenit

A
Herophili rationes.

Semen ex sanguine.

B
Dioclis responsio.

Cens nuncq̄ in sanguinis reducitur qualitātē, aut congelari potuit in similitudinē sanguinis. Diogenes autē Apollonij, essentiam seminis similiter spumam sanguinis dixit libro physico. Etenim spiratione adductus spiritus, sanguinem suspendit: cuius alia pars carne uiuit, alia superans in feminales cadit uias, & semen facit, quod nō est aliud quā spuma sanguinis spiritu collisi. Aristoteles autem, semen inquit aliud principaliter uocari, aliud participio. Cuius primum semine feruens quidam in liquido spiritus, atq̄ in complexum uenereum profiliens, sit cum liquore, qui sit similis igni terreno. est enim corruptiuus. Ille autem qui diurnus atque æthereus est, si quidem fit nutritibilis, germinum atq̄ animalium, clauso feruore seminis in liquido, comparabitur. Participio autem dicunt appellari semen spumam ultimæ digestionis nutrimentī. Primum etenim consensum cibos in ore accipit: secundum in albo: tertium cum in sanguinem mutatum est. Igitur superantia supradicta non inutilia, ut urina, uel stercora, sed ut illud quod in panificio separant panifices, fermento relicto, alterius panis confectioni profuturo.

Quærunt etiam, qua causa conferuens atque crassum, post digestionem, aquatum atq̄ frigidum fiat, cum necesse sit. Attendunt esse ex duobus, hoc est, aut terrenum, aut aquosum.

D Diocles his assertionibus respondens, ait in libro trigésimo octauo. Hippocrates, quem primarium medicorum appellamus, suo testimonio affirmavit de seminis natura: eo quod ex nutrimento, quod græce trophin appellamus, sicuti & omnes humores, ut musculi, nerui, naxæ, & arteriæ, uel reliquorum membrorum, seu cordis, & cerebri, ubi principaliter anima consistit, suum alimentum, uel nutrimentum percipiunt ex cibo & potu: sic itaque & feminales uia, quas græce spermaticos sporos appellamus, ex nutrimento replentur, & sic calefacti, incitati a uenere, deriuatio seminis fit. Quæ & ipsæ uia feminales, a cerebro initium alimentū percipiunt, ad conficiendum animal. Ad hæc consentiens Diocles ait. Cur Aristoteles definiuit terrenū, aut aquosum esse semen? Inanem atq̄ uacuum definitionē opposuit. Sed si aquosum, cur feruore nostro crassescit? cum liquida magis frigore post digestionem soluatur, Etenim terrena feruore solidantur, nec tamen frigore soluuntur. Sed hanc quæstionem differens, ait semen contineri terrenum æque liquoris & spiritus essentia. Efflato autem feruore suo, aquosa remansit qualitas, sed gelatur: si quidem terrenam quoq̄ habebat substantiam. Album si quidem fit spuma. Deniq̄ culpandum inquit historiographum Herodotum, et Thesium medicum. Historiographum Herodotum si quidem, quod dixerat semen ethicorum nigrum uideri. Thesium uero medicum quod elephantorū semen ita post egestionem solidari dixerit, ut electri similem substantiā sumat: sanguis etiā non paruus, et ita ueniēs in uentrē motus, ut a plerisque epilepsia minor diceretur. Quo fiet, ut melius

Diocles in Aristotelem.

quisq; dixerit, quod sit quidē alba spuma, sed non solida. Lac em quoq; **A**
eius coloris ostendit, nec tamē ilico seminis essentia, seminis deriuatio.

Ad hæc Diocles. Quippe cum sit omnis spuma leuis, atque fistu-
losa, & inanibus capillis uacuata, & facilitate scissibili solubilis: semen
aut ut a cunctis prospicitur, uel intelligitur, est graue, tractuosum, glu-
tinosum, & non facile solubile, neque fistulosum: ostendo & alia mul-
ta, non esse semen essentiam sanguinis. Omitto plurima, & a plurimis
animalia sine sanguine memorari: utputa, pulpas, sepias, lollia, ostrea,
spondulos, perneacas, profacines, qui sua uirtute nauim bellificantes,
opposito ore, uel mordente immobilem retinent. Nec tamen hæc o-
mnia sine suo semine procreari possunt: quomodo etiam in usu uene-
reo spuma generari. Persuadent autem cadentibus membris, cum in
apertionibus corporum, quas anatomas uocamus, passus in suis uas-
culis reperitur. Asclepiades autem consentiens, ait essentiam, atque
seminis uniuersalis hominum, uel animalium, item principalis cor-
pusculi intellectu sensam: subiectam autem sibi pastilitatis cruditatem,
hoc est; nouum cibum acceptum, siue noua subinde nutrimenta. Vult
enim ex crudis fieri redditiones: ut accepti cibi dissecta materies in
corpusculis minutata, seu cocta, & in lacteum humorem mutata, o-
mnes per corporis partes, ac particulas discurrat: atque ita in nares ue-
niens, mucilentum faciat liquorem, in uesicula iecoris. Fel non aliter eti-
am in feminales uias cadens, ea cum naturali uirtute, siue fabricatio-
ne semen fieri, ut beatissimus Hippocrates affirmat.

Asclepiades.

Lapidem dicit Hippocrates in uesica generari superatione feruoris,
cum attracta, seu descendente urinae terrore in uesica resident, ex fer-
uoris densitate nimio perfusa liquore, seu calore: sicut inquit uidemus
fieri etiam in fictilibus uasculis, quæ humecta admixto liquore mol-
liore fornacibus ingeruntur: tunc desiccata feruore, in lapideam soli-
ditatem ueniunt. Quæ & ipsa uesica uelut uentosa ab artifice posita,
ad se humorem attrahit, & ex omni regione corporis ad orificium e-
ius decurrit, & sicut humor tenetur a lacte secernitur: sic itaque urina
a cibo iam cocta, atque in sanguineum colorem mutata, uel lactane-
um secernitur, effluens ad inferiorem locum, in corpore ad id prædis-
positam uesicā, per uritidos poros suscipiens in se urinā uiridis coloris.
Quæ & ipsa uesica habet super se duos renulos neruosos, non ad sus-
cipiendam urinam, sed ad respirationem, uel uaporatinem.

Causa La-
pidis.

Lacte autem fieri, uel nutrirī dictum est ex nutrimento: quod si
quid fuerit crassius, ac pinguius, exprimit, uel excludit uterī per an-
gustias, aut meatum: quo expresso, & in humecta ueniente, pin-
guicies egeratur, in mammarum, aut fistulosas uias ueniens, lactis ac-
cipiat qualitatem.

Pubertatem & barbam nasci eodem tempore laxamento cutis, quod

- C** laxamentum fiet emissione seminis: ante enim fieri non potest. Nunc igitur naturę nutrimentum per laxatas vias corporis exiens, aëris frigido tactu nimia densitate cōactum, in capillos uenit. Denique eunuchi barbire non possunt: quia semen non emittunt. Denique & infantes nati minime ambulare possunt, ut reliqua animalia: quæ mox ut nata fuerint, ambulant, infantes uero minime: ob hoc. Quia omnis calor in capite est constitutus. Omnes uiri artus phlegmatico humore sunt corroborati: eaque ratione neque nerui, seu musculi suum officium rite adimplere possunt, nisi ex cibo & potu incitatus fuerit calor, qui in superioribus locis est constitutus, id est, in cerebro, qui durinando omnē corporis regionem calefacit, atque soluit. Neque mulieres barbire possunt. quanquam etenim semen emittere uideantur, non tamen ita emissionis tempore ut uiri mouentur, quo possit cutis fieri laxamentum. Hinc igitur delicatiora & frigidiora sunt mulierum, siue eunuchorum corpora: & non osculatae, neque minime incitatae si fuerint, aut concussae a puerili semine, ante hoc tempus semen emittere non possunt, ut uiri in fine uia: neque in his necessario prohibetur usque ad superficiem corporis exire nutrimentum, & propterea supradicta loca
- D** capillis deseruntur. Hic de septem annorum caussa nascendi conijcit compendiosam foetus perfectionem fieri, quotiens summo temperamento primordiorum, cōfectum semen in matricem uenerit. Ipsa quoque similiter temperat etiam nutrimenta minime insidiosa. Etenim in nono mense, magis partum fieri, perfectionis est caussa. Quæ cum forte septimo fuerit mense commota, raro quidem, sed rationabiliter fiet. Octauo tamen mense non facile nutribiles sunt, non est amilicatus foetus, pro ratione ponderis. Septimo mense, ad inferiora loca descendit ex superioribus spacijs. Dehinc si fuerit perfectus, rumpens membranas, nutribiliter excluditur. Hinc quassat membranas, & totam matricem, qua ex quassatione generatur tumor. Rumpere autē cum non poterit supradictas membranas ac matricem, siquidem nondum conueniens habet pondus, ac perfectam fortitudinem, necessario permanens uenit in octauo mense, & laborem facit prægnanti, donec tumor quassatione gemens resoluatur. Qua desinente, nonus mensis rursus uenit.
- Leuior caussa est aut partus secundum Hippocratem uteri perfectio, ex qua fiet nutrimenti inopia, & eruptio membranarum. Quamdiu enim paruus fuerit foetus, sufficiens carpit ex matre nutrimentum. Cum autem ad perfectam uenerit magnitudinem, plurimo necessario indigebit, quam ualet grauida subrogare. Tunc incommodis affectus est nutrimenti. Ad quod acrius commotus, rumpit membranas: & celeritate eruptionis prominet. Fit etiam umbilici marcor, cum iam non poterit ualere nutrimenta ministrare.
- Tempore autem instante concipi, atque collocari manifestum est,

septidomum uero septem spacijs contineri, septimo mense dentes nasci, aliquibus nono: septimo anno infanti dentes cadere: bis septenis pubescere & nucleantib. māmillis semē generare: ter septenis & uno anno barbam maturare, septidomis ægros periclitare. Quid minus? Septem stellis omnia ministrari sic infantem in utero ferri atque componi, cursum Solis & Lunę duodecadion terminare. Est autem numerus septies multiplicatus. Ita partum consummari. Sed figuram hominis infans accipit primo quadragesimo aliquando: aliquando & trigesimo die, sic ut ait Hippocrates in libro quadragesimo nono de infantis natura. Et uidi quandā mulierem in partibus Gazæ, triginta dierum abortum fecisse masculum, cuius omnia membra ex integro confirmata conspexi. Nam & cor ipsius quasi granum papaueris magnitudine existimaui.

Quando in utero formetur homo.

Hos autē numeros, ut partus edatur, septies multiplicare oportet: ita ut quicumq; die trigesimo in utero materno figuram hominis accipit, septimo mense nascatur: hos dies septies multiplicabis, & efficiuntur dies CCX. qui fiunt menses septem. Qui autē quadragesimo die figuram hominis acciperit, nono mense intrante, decimo die nascitur. Septies multiplicabis dies, efficiuntur. CCLXXX. qui fiunt menses nouem. Itaq; die decimo, ut diximus, septimo, aut decimo mense, qui nascuntur, uitales erunt. Manifestum est, infantem in utero temporibus firmari. Quomodo? Intendite. Primo mense iactus seminis nostri in utero materno congregatur in umbilicum, in hoc est congregatio. Secundo mense expressio est corporis. Tertio mense, quia priore formatum est corpus, ei tribuitur anima. Quarto mense unguis accipit, & capillos ducit, et motum facit infans in utero materno. Ideo quarto mense prægnantes nascuntur. Quinto mense facit caracterem patris eius, aut matris, aut adulterium demonstrat. Sexto mense adijcit neruorum confirmationē. Septimo mense medulla consolidatur. Octauo mense ossa durantur. Nono mense maturatū mouet infantem effectus naturæ rerum beneficijs. Decimo mense de tenebris ad lucem exit, tardę ætatis ingressu maturatus, & proficiens. Igitur Cor aliquando cū ex pulmone impletur, si quid per superficiem cutis uenerit, recusat, atq; recludit: aliquando cum pulmo deficiens cordi nō dederit, si quidem eo tempore cum accipiendum officium uisitatur superioribus haustibus, tunc rursus corpus ex toto corde sumit aërem sibi cōsuetum, atq; ita respirationis perficit officium, differenti tempore inducens frigus, semper corpori necessariū. Sic enim supradictō exemplo ignei splendoris, seu radij, ex partibus loci in corde constituti, in quo anima consistit, usque ad omnes fines corporis istis superuenerit, & consensus in illis partibus fiet, in quibus etiā irruentia perficiuntur. Sed speciales quoque, uel quæ in ipsis geruntur, expones, aut unam esse ex corde ad quam eandem uirtutem sensificant, quæ ad animā transmittet, sed pro uiarum diuersitate fieri differentem.

B Infantis crementum.

Animę sedes.

C Cum enim inquit, uiuus suis uisalibus fuerit constitutus, uisus perficitur: cum in audibilibus, auditus: cum in odorantibus, odor: cū in linguæ partibus, sapor: cum in toto corpore, tactus. Sicut enim una atq; eadem cibi materia prouidentia uiarum nutrimenta ministrans, nunc nervos, uel arterias, nunc uenas, aut ossa, uel musculos transit, non aliter sensificat uirtus animæ secundum accipientium uiarum differētiam. Si per omne in quā corpus mundæ essent uia, ut in oculis sunt constitutæ, per totum corpus forsitan uideremus. Nunc autē, quia secundum uiarū differēntiam hoc fieri non potest, recte uisum inquit, hoc genere celebrari: cum ex corde sensifica uirtus limpida, atq; splendens, ad oculos prouenit, infusa per humorē uitreum, quē Græci hialoidēn uocant. Exinde rursum redit ad sphæram, hoc est, oculi ultimā interiūs tunicam, quam Græci cristalloidēn uocant, seu phacoidēn, aut disaidēn: tunc tenuans atq; splendificans sphæram, ad eius centrum ac mediā partē, quam appellamus phacoidēn, confugit. Exinde ad pupillā omnis concidens, celerrimo lapsu per eius raritates accipit casum, tanq; ex suffecto secundum sphæram a uertice, ad tenuem pupillæ uiam conductum: atq; ita irruens uisibilibus rebus, hoc est, quas uidemus, earum facit apprehensionem. Sicut inquit ignis uicina corpora exurit, distantia calefacit, remota illuminat: longius autem constituta neq; urit, neq; calefacit, neq; illuminat, dissoluta omnino seu perdita uirtute: sic etiā anima in cordis altitudine habens rationabilē uirtutem, quam tendit usq; ad corporis fines, omnes sensus perficit: sed ab his decidens, in aërem eundē euanesces, in alios sensus scinditur: neq; iam seruans sensificam uirtutē, dehinc quod in uisu sensifica uirtus per multa uenit corporis mēbra, ex angustijs ad mundas uias, & propterea pura atq; illibata peruenit, & splendens, proprio uigore seruato. Accedit etiam, quod secum plurimū luminis ex anima trahat ex corde perfecto, in similitudinē radij per uisificas uias irruat, et ab hoc corpore in aërem cadens, longo itinere non intereat. Ad alios uero sensus uirtutes uenientes, per apertiores feruntur uias, ad plurimum spiritali ac ualida materia circumseptas, quorum admixtione obscurantur: ob hoc mox corpore in aërem ueniente intereunt, plurimo sibi aëre permixto.

D
Comparatio
aptissima.

¶ De L I N G U A E natura.

E T E N I M Linguam sine suo naturali esse constituit: dehinc mollem, atq; laxiorem: siquidem gustādi capacem. Sed sinu suo fabricatā: ne traducta ab aliquo qui in se esset succo & rarefaceret, & iudicium eorum qui extrinsecus irruerint, subuerteret. Mollem autem factam, quo facilius, seu celerius per eam sensifica uirtus currens gustata apprehenderet. Laxioris uero naturæ atque raram, quo celerius præuenta transuoratione eorum quæ sumuntur iudicium fieret.

¶ De C E R E B R I natura.

A

ITEM C E R E B R V M sine odore esse constituit, atque sine sono: siquidem in ipso sit apprehensio odorandi, atque tangendi, seu audiendi. Sed sine odore inquit quid possit: nunc uero a suprascripto officio ad suum odorem atque nunciandum abiret. Irruentium iudicium autem sine sono, ut silentio capitis uoces acciperet ac probaret. De quo etiam testam natura iugem, omni ex parte circumdatam confecit: ut sumpta sensuali uirtute, facile iudicium fiat ad irruentem uocem.

¶ De V O C I S natura.

VOX NASCITVR ex totius corporis spiritu, uel pulmonum, qui sunt in modum follis ferrarij, in dando, & accipiendo spiritum uenientem & pereuntem in capite, & resonantem: & sic uocis densitas ab uniuersis auditur. Sic denique nocte uoces, densitate aëris perseverantes, longius & a longe constitutis audiuntur, perdurante aëris laxioris causa. Dissipatae, etiam proximorum difficiliter audibiles fiunt.

¶ De T A C T V.

TA C T V M autem esse inquit sensum capientem. Sed si lenia fuerint, atque aequalia, & tenuissima, exterius, siue interius irruentia, corporum suauitatem facere: si autem aspera & concissa, dolorem. B

¶ De P V R G A T I O N E Fœminarum.

FI E R I autem purgationem fœminis ait. Siquidem concaua, atque inanis, & feruens, & uenosa sit matrix: ut ad inanitatem humecta ueniens, materiae ingerat feruorem. Venas quoque naturaliter materiosas corrigit: ut post implementum uasculorum, osculatione interius facta sanguis excludatur. Vt autem per singulos menses hoc fiat, causa inquit extat, quod tales sint uiae, siue pori, ut mense repleantur, & post implementum rursus osculatio fiat, ac deinde purgatio sequatur. Quae adhuc nouellis aetatibus fieri non potest, neque declinantibus. Siquidem in nouellis nondum sint uiae dilatatae atque capaces materiae plurimae. Item in declinantibus, siquidem conciderint: uia etiam frigida atque torpens. Naturaliter autem suspicatur, matrici compati mammas.

¶ De S E M I N E.

ITEM M A S C V L O r u m semē suam habere naturam, ut ossa, uel neruos, aut carnem, & his similia, & non ex alienigenis fieri. Ostendit enim ad generandum mense nono, uel iam fœminam conuenire. Seminis autem iactum ait, non nisi solum iaculando fieri. Non enim sufficit hoc intantum penetrare, ut fundum matricis teneat, sed ipsum

K

C quoque iactum feminis, siue excussum rapere ad se adducendo, atq; sue inanitati concedere: ut iaculum piscaturus: & ut medicinalis cucurbita apposita, carnes ad se adducit, adiuuante feruore: uelut lucerna & flamma oleum ducit ad se. Dehinc forsitan etiam, ut delectatione conceptio fiat siccitas rapit eam. Quod etiam ad poenitentiam quandam feminis afficiantur sceminae, probatur ex eo: quod ante coitum agantur stimulis. Sic denique si prior foeminini feminis cursus in uasculis concidat, masculi ex eo nascuntur, superueniente simili semine. Si uero antecesserit uirile semen, & in uasculis ceciderit, prius superueniente foemineo semine, foeminae nascuntur. Hinc est rationi humanae consentaneum, quod uirili semine puellae nascantur: ex foemineo semine, pueri nascantur. Si itaque utrorumque semen permixtum, obuando sibi in uasculorum cauitatem ceciderit, hos uiragines appellamus. Exinde prudentes atque pulchri nascuntur, ex uno consensu, nihil in se retinentes iracundiae. Denique si ex uno consensu permixtio feminis non fuerit, sed uacanti animo incitatum fuerit, seu in uasculis ceciderit, debiles atq; sine intellectu nascuntur: eo quod ipsum semē minutum moueatur, non ut pingue rationabiliter, sed aut cholericum, aut aquosum, aut coenosum, aut corruptum, saepius muti, aut surdi, aut rari: eo quod non sit integrum semen, nec tempore competentem. **D** Geminorum genus nos dicimus: eo quod in orificium uuluae duo aditus abire noscuntur: ubi si uicissim, uel si diuisum in duas uel tres partes semen in uasculorum capita ceciderit, gemini, uel trigemini nascuntur. Ictericum inquit fieri, quod turgescente iecore, seu tumente uesicula, quam fel appellamus, debilitationem superatione nutrimenti causetur, & non potest ad digestorias uias, seu rationales peruenire: unde fit totius corporis obduratio, stomachi, epatis, splenis, atque pulmonum, siue intestini caeci. Et propterea prohibetur fel ad uasculum permeare, quod graece holedon uocamus: & ita agitata siue perfusa corpora, aut uiridescere, atque deformes & pallentes cutes facere. Somnos inquit fieri, animae atque corporis indulgentia, id est, sedato feruore, qui insomnietatem facit, qui calefacit & desiccet metucas cerebri. Temperatis & humectis itaque metucis, dulcis somnus corpora reformat. Bolinū inquit fieri ex ariditate & siccitate totius corporis, & obstruis uis ex melancholia, quae est tardior ad curandum, ex quibus uis fames, siue appetentia ciborum fiet.

Dysenteriam inquit fieri, uel lienteriam, nimietate frigoris, ac liquidorum humorum, quam graece dacchodes uocamus: quae descendendo & exurendo intestina dysenterias, uel lienterias facit, ex defluenti carne uenientium atque uentre ruentium, quae nutrimentis admixta, seu citibus sumptis, corruptione sua neque sursum carnis uias accipere sinat nutrimentum, aut corpori propiare. Cordapson autem & ileon fieri humore generato dixit in ore coli argilloforum, liquidorum humorum ob-

Partuum di-
uerfas.

strusione: sed cordapson inferiore osculo fieri dixit, quod est oppositum, uel spectans intestinum, cui nomen est arcon. siquidem neq; stercora in ipsum, neque uentus irruat, neque clisteris iniectio accipiatur, omnibus concidentibus & obstantibus iniectionali. Aulisculeon uero in superiori osculo fieri, quo liquor tenue denique expectat intestinum, & inflationem, seu uentos, & stercora aliquando irruentia accipiat, & clisterem quoque: si quidem inferius osculum non sit obstrusum, sed non liberum transitum ad ileon fieri, concepto seu retento spiritus iaculo, & prohibente nutrimenti naturalē meatum. Hoc sæpius continget incipientibus, & qui causas non intelligunt, aut per uerecundiam, seu potentem personam, sicut in clepsydria, cum acceptus spiritus prohibet transitum liquidorum humorum, seu sursum exusto atque conglutinato nutrimento, transitus intestini atque eius fieri recessus non finatur; uel duratis intestinis, nimia uis spiritus, ita ut prohibeatur irruere nutrimentum.

T Quomodo E S C A, uel P O T V S per omne Corpus distribuuntur,

T R I A I N Q V I T officia, atque discretiones in corpore nutrimentum sustinere. Quorum primum in uentre mixtum constituit, calefacto atque decocto, secundum in uenis, tertium in particulis: quia pro membrorum dispositione supradicta accipiunt. Sed ex primo officio atque discretionem si quid inutile fuerit, in stercora per intestina deuenire. Ex secundo autem, quod uenis perficitur, superfluum in urinam transire, atque in uesicam decurrere: quæ sub uentosali artifice posita, ad se humorem attrahit, uel ex omni parte ad orificium eius decurrat, sicut humor tenuatus a lacte discernitur. Item ex tertio officio, quod in partibus posuimus, quæ in se supradicta suscipiunt nutrimenta, si qua superflua fuerint, tanquam aliena per sudorem egerint. Tribus ergo, ut supra diximus officijs ac discretionibus, non recte constitutis, non digerit cibos, & in alborem inquit uerti, putredinem, seu fermentosam sumere qualitatem: quæ zimosin appellauit: quod & ante ipsum cæteri probauerunt: & in exaltationem transire, seu mutari, ut neque adduci spiritus, neque humoris esse uideatur, sed inter utramque naturam, neutrum probetur. Horum igitur utrumq; custodiens anima, externum frigus inducit, hoc est, aëre partitum est. Huncque adduci non solum per nares, uerumetiam per totum corpus, officio commutato. Quando enim per nares inferius adducitur, per fauces ad pulmonem fertur: exinde pars cordi, pars thoraci transmittitur: tunc impletis locis, inductus aër per uias totius corporis, denuo totus rgeritur. Quando autem ex pulmone, atque corde, & uentre redditur, rursus per fauces reciprocus fertur ad narium atque oris uias: tunc uia seruata, rur-

Digestiones tres.

B Stercus, Urina.

Sudor.

Spiritus aeris.

- C** sum per totam corporis superficiem inducitur per eiusmodi, qua per se prædictas vias exierit. Sic etiam per podicem, atque intestina, ac uentrem quod etiam per totam corporis superficiem, seu cutem respiratio fiat, manifestum est ex eo: quod cum medicaminum atque unguentorum uirtutes usque ad altiora uiscera perueniant, necessario materię tenduntur, & oppressione uentris perurgentur. Etenim per superficiem, seu cutem corporis, & rationabiles vias, id est, digestorias, inuisibili dispendio in sumptione facta, sequitur ut inanitas non ualeat substantiam retinere, id est, cibum, uel potum: cum semper irruenti materię cedit: atque ita opprimente uentre, nutrimenta partis uniuerso corpori traduntur. Sic itaque compresso stomacho, idem domino corporis escas quas suscipit, crudas atque acidas seu limosas ad superiora reiaetat, atque euomit, impellente feruore. An edum inquit fieri, quem nos redibitionem uocamus, cum per inane in obstrusione uenę, quę ex corde sumit initium, seu pulmonem, cum cogitur transgredi per eam a corde, reciprocus ad materiam quę spiritum spargit, per omnem corporis regionem: & ob hoc non sinens spiritum recto ac solito cursu moueri, usque ad corporis finem, sequitur ut turbatus mentem commoueat, & casum corporis faciat, atque adductiones & raptus diuersos. Aut si forte omnia quę in nobis liquida, seu argillofa, & crassiora, et feruentia sunt, hæc fuerint obstrusa, secundum eos meatus, quibus et respiratio credita sequeretur.
- D** Certante autem inquit interiore spiritu, seu feruore cum festinatione ex eundi, & obuiante frigore festinationi intrandi, turbari mentem, et spiratione retentatos artus fieri, seu casum, seu malefactionem, uel clypsim animę, usque dum calor ex altioribus locis mutatus, seu abductus, obduratas, uel clausas vias subtilitate caloris interrumpendo peruias faciat, quę sanguis uel spiritus consuetudinarium sibi iter consequatur. Hinc fit epilepsia, compatiens sibi bulini passionem, quę fit ex ariditate & siccitate totius corporis ab anno trigesimo usque ad quinquagesimum. His frequenter ego carpision epithimo permixto, seu samfuco, uel abrotano, seu carui semen cum asaro, in hyssopi aqua decocto, ieiuno bibendum dedi, et ad meliora prouocaui. Opium cyrenaicum ad odorandum naribus opposuimus. In locis refrigeratis, bene olentibus repauidi locum accipiant, seu ubi flores herbarum dispersi fuerint. Ab inquietudine uociferantium custodiendi erunt. Sternutatione reflationem inquit fieri limoris in cerebro constituti, cadentis per nares. Simili modo etiam aurium tinnitum, superantibus liquidis in capite ac reflatis, decedente spiritu. Hinc sæpe etiam aurium dolorem nasci, uel ex concepto spiritu & assumptione, atque erumpente & extendente partes. Item fluentis humoris acrioris causa per auditorias cauernas, exulceratis finibus, transeunte humore in loca uulnerato.
- Oscitationes** item fieri, cõaceruati spiritus atque erumpentis causa, &

Causa epilepsie.

Sternutatio.

Oscitatio.

Atque, per solitas vias decurrentis, mouente spiritu a parte, siue extra cor- **A**
dis pulsum. Ob hoc cum lachrymarum fluore ad superiora fertur. Te-
tanici uero fiunt in statione sanguinis arteriæ, qui ex corde fertur fieri.

Spasmodum opostotonum fieri inquit, spiritus conceptione, siue sum- **Spasmus.**
ptione interius secundum spinam constituti, et qui uenarum inferior-
res regat partes. Quando enim inquit, conceptus spiritus in exitum
coeperit perurgeri, nec tamē ualuerit exire, angustiarum causa irruens,
uenarum summotationibus, totius corporis, atque totis ceu sumptis alis,
uiæ occlusionem, atque attractionem neruorum, musculorum quoque fa-
cit. Peripleumoniam uero inquit fieri, astante sanguinis plenitudine, **Peripleumonia.**
aut nimio tumore facta, quæ pulmonem penetrant, unde & respira-
tio impeditur oppressionē pulmonis, et densatio in uasculis, hoc est, ue-
nis: item aliam obstrusionem spiritus generari, aliam liquoris acrioris
incerti, & transitum uiarum non habentis.

Similiter & Pleuretice passionis duplicem dedit substantiam. Ictericum **B**
inquit fieri, qui apud nos auriginosus, seu arcuatus uocatur: nam
uulgus morbum regium uocant. Fit obstructo meatu, qui ad uentrem du- **Morbus regius.**
cit ex eo, qui ad fellis folliculum tendit. Suspiciatur enim, si quid in san-
guine fuerit acrius factum, hoc per spirationem tenuem, ad iecoris ferti
uesicam, quam fel appellamus, atque ex ipsa exuberatione facta, aliud ad
uesicam, aliud ad oculos, aliud ad superficiem totius corporis effundi,
fortificandi corporis causa, seu per uim naturalem pergere: quo extra
corpora atque debilia, ex hac materia admonitionem atque deformati-
onem, & fellis egestionem atque exuberationem in se suscipiant.

Singultum uero inquit fieri, spiritus accepto in quasdam uocales ui- **Singultus.**
as, & decedente paulatim in uasculis, ubi frigidus liquor repositus est.
sicut ex aqua uidemus uesiculas surgentes, descendente pluuia, atque
stillicidio. Hydropem inquit fieri sanguinis corruptione per frigi- **Hydrops.**
dum torporem. Feruore enim, naturale nutrimentum in sanguinem co-
giæstimat: quo extincto, per morborum tarditatem supradicta materia
inaquetur, destinata in sanguinis uentris substantiam: a cetero in loca
uenarum, quæ periton membranæ, & intestinis interiecta sunt, et diffu-
so liquore obstrudentem hydropem nasci siue perfici ad tumorem totius
corporis.

¶ Diuisam esse dicimus medicinam in partes quatuor. Re- **Partitio totius Medicinæ.**
gularem, quam Dietam uocamus. Manuum officium, quod Chirurgi-
am uocamus. Medicamen, quod Pharmaciā uocamus. Prænoscenti-
am, quā Prognosin dicimus. Corpus autē nostrum ex tredecim cōmi-
xtionibus constat: neruis, uenis, renibus alternis, pinguetudine, ossibus,
unguibus, cartilagine, capillis, succo, sanguine, medullis, membranis.

Animæ regimen in corde consistit, quæ per subtilitatem spiritus semina-
ta est per omnem corporis retentionem.

Digestionem inquit feruore fieri, & separatas esse corporis materias, **Digestio.**

C sanguinem in uenis contineri, spiritum in arterijs.

Sed pulmonem esse ueluti cellarium. spiritus ad arterias mittendi, seu replendi omnem corporis regionem, ex quo spiritu omnes nostri arcus commoueantur. Phreneticam passionem inquit fieri, tumore in corde suffecto, et suffocato sanguine, seu calore consuetudinario, ex quo cerebrum sensum & intellectum præbet. Aliud est enim, quod intelligitur, aliud quod sentitur.

Cerebra duo.

Sic itaque duo cerebra sunt in capite constituta. Vnum, quod intellectum dat. Aliud, quod sensum præbet: idque quod in dextra parte iacet, ab eo sentitur: a sinistro uero intelligitur: ob hoc sub ea parte subiacente corde, & semper uigilante, audiente, & intelligente: quia & aures habet ad audiendum. Quod

Præcordia.

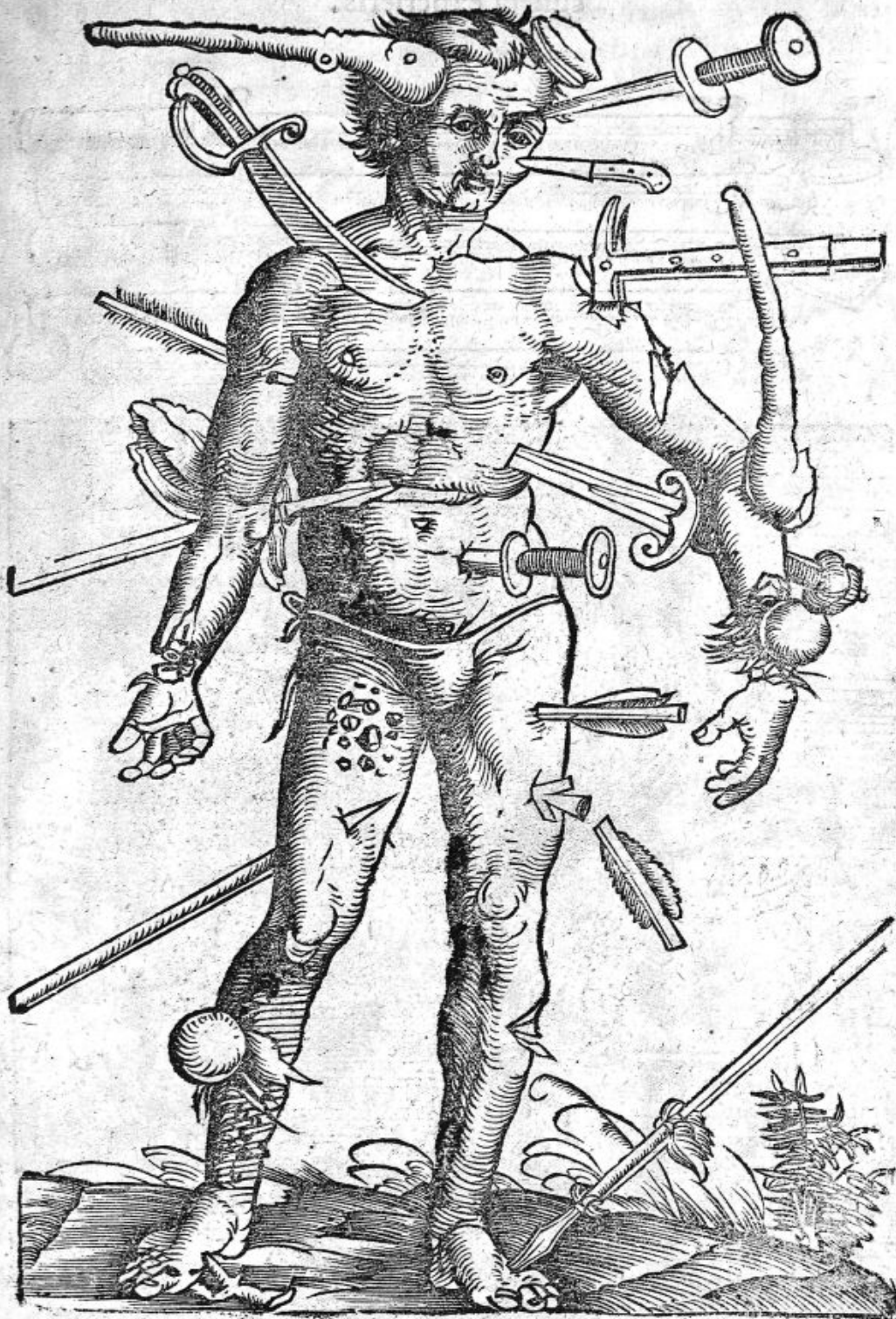
& Præcordia habet uentris, id est, receptacula sanguinis, & spiritus singulis in partibus secundum aures, nunc ex ue-

D

nis promere sanguinem,
nunc ex arterijs
spiritum. Nam arteria
multum habet spiritum, &
modicum sanguinem. Vena autem
multum sanguinem, & modicum spiritum.

**OCT. HORATIANI ad Filium
E V S E B I V M
Quarti LIB. Finis.**

MUTILATIONES, ICTVS,
iactus, & uaria Vulnerum huma
ni corporis indicia.

k e

M E S V E.

DEVM in cunctis præpone, & præponet ipse te: honora
eum, & honorabit te: time eum, & securus
cuncta experieris.

NOST QVAM compleui uobis o Filij, librū hūc, qui est postremus scientiæ in medicina cum complemēto ipsius, & consecutus sum finem in eo, ex expositionibus eius, & ipsius declarationibus, uisum est mihi, ut compleam ipsum uobis cū hoc Tractatu qui est pars operationis, id est, chirurgiæ cū manu. Quoniā operatio cum manu prostrata est in regione nostra, & tēpore nostro priuata omnino: donec fortasse perijt scientia eius, & abscissum est uestigium eius: & non remanserunt ex ea, nisi descriptiones paruæ in libris antiquorū, quas mutauerūt manus: & accidit eis error & hæsitatio, donec clausæ sunt intentiones eius, & elongata est uis ipsius: Visum est mihi, ut uiuificē eam cum ordinatione huius Tractatus in ea secundum uiam expositionis, & declarationis, et abbreviationis: et ut ueniam cum formis ferramentorum Cauterij, et reliquorum instrumentorum operis: cum fit ex declarationis additione, & ex properatione eius quod est necesse. Causa autem propter quam non inuenitur bonus artifex eius cum manu sua in hoc nostro tempore, est: quia ars medicinae est longa, & oportet auctorem eius exercitari ante illud in scientia anatomiae, quam narrauit Galenus, donec sciat iuuamenta membrorum, & ipsorum formas, et eorum coniunctionem, & separationem, et habeat cognitionem ossium, & neruorum, et lacertorum, & numerum ipsorum, et eorum egressionem, & uenarum pulsatiliū, et quietarum, & locorū exitus earum. Et propter illud dixit Hippocrates, quod nomen cum nomine est multum, et cum opere est paucum, et præcipue in arte manus. Nos uero iam diximus de illo in introitu huius libri. Quoniam qui non est sciens, quod diximus de anatomia, non euacuatur, quin iam cadat in errorem, quo interficiuntur homines: sicut ego uidi multos ex illis, qui formantur de hac scientia, & iactant se de ea absque scientia, et sine experimento. Quod est, quia uidi medicum stolidum se cuiusse apostema scrophulosum in collo mulieris, et incidit quasdam arterias in collo: quare fluxit sanguis mulieris, donec cecidit mortua inter manus eius. Et uidi medicum alium, qui præsumpsit ut extraheret lapidem uiro, qui procefferat in ætate, & lapis erat magnus. Peruenit ergo ad eum, & extraxit ipsum cum frusto uesicæ. Quare mortuus est uir in tertio die. Et ego quidem iam uocatus fueram ad extrahendum ipsum: & uidi ex magnitudine lapidis, & dispositione infirmi, quod moriretur. Et uidi medicum alium, qui accipiebat stipem apud quendam Ducem terræ nostræ propter medicinam: et ac

A
Appellat
Librum,
Tractatum.

B
Chirurgico
scitu necessa-
ria.

Imperitiam
Chirurgico-
rū periculosa.

C cidit eunucho nigro, qui erat apud ipsum, fractura in crure eius prope calcaneum: et properauit medicus cum ignorantia sua, & strinxit fracturam super uulnus cum puluinaribus, & astellis stricatura forti, et non dimisit uulneri expirationem. Deinde absoluit eum secundum desyderia sua. Postea dimisit eum diebus aliquot, et precepit ei, ne solueret ligamentum: et stetit sic donec apostematum est crus eius, & ipsius pes, et peruenit ad perditionem. Vocatus sum ergo ad eum: & properaui ad soluendum ligamentum: et consecuta est tranquillitas, et euasit a doloribus suis. Verum tamen corruptio iam confirmata erat in membro: et non potui refrænare ipsam. Non ergo cessauit corruptio perambulare in membro, donec perijt. Et uidi medicum alium, qui perforauit apostema cancerosum: & ulceratum est post dies, donec magnificata est malicia eius cum domino ipsius. Quod est, quia quando est cancer purus ex humore melancholico, tunc non oportet ut perueniatur ad eum cum ferro omnino, nisi sit in membro quod toleret, ut abscindatur totum eius. Et propter illud o Filij, necesse est uobis, ut sciatis, quod operatio cum manu diuiditur in duas diuisiones: scilicet, operationem cui associatur salus: et operationem, cum qua est periculum in pluribus dispositionibus. Et ego iam excitauit in omni loco huius libri, in quo uenit operatio, in qua est terror & timor. Quare necesse est uobis, ut caueatis illud, & dimittatis ipsum: ut non inueniant stolidi uiam ad loquendum, et dehonestandum. Accipite ergo mensuram cum sollicitudine & protectione, et infirmos uestros cum facilitate & firmitudine, et utimini uia meliore perducente gratia Dei ad salutem & successionem laudabilem: et dimittite aegritudines terribiles difficilis sanationis: & tollite animas uestras ab eo quod facit uos timere, ut ingrediatur super uos hesitatio in fide uestra & commodo uestro. Est enim magis remanens ad gloriam uestram, et sublimius in mundo isto, et postremo ad quantitates uestras. Galenus enim iam dixit in quibusdam suis admonitionibus. Non medicetis aegritudinem malam: ne nominemini medici mali. Iam autem diuisi hunc Tractatum secundum tria Capitula.

Admonitio
salubris.

Partitio Li-
bri.

¶ Capitulum primū. De Caeterio cum igne, et Caeterio cum medicina acuta, capitulatum, & ordinatum a capite usque ad pedes, et formis instrumentorum, & ferramentis Caeterij: et omni quod necessarium est in operatione.

¶ Capitulum secundum. De sectione & perforatione, phlebotomia & uentosis, et uulneribus: et extractione sagittarum, et similibus illius: & totum capitulatum, ordinatum formis instrumentorum.

¶ Capitulum tertium. De restauratione, & dislocatione, et curatione torsionis, & similibus illius: capitulatum, ordinatum a capite usque ad pedes, & formis instrumentorum.

De Iuuamento, & Nocumento Cauterij; & quibus cōplexionibus cōueniat. et quo tēpore: & si cum ferro, uel auro. Caput I.

ED ANTE QUIDEM QVAM rememorarer operationis cum eo, oportet ut dicam qualitatem Iuuamentorum eius, & Nocumentorū ipsius: & in qua complexione exhibeatur. Dico ergo, quod sermo de qualitate iuuamenti Cauterij, & nocumenti eius, est sermo prolixus, & subtilis, scientia, & secretum occultum. Etiam locuta fuit in eo multitudo sapientum, & dissenserunt in eo: & mihi quidem sufficit parum ex sermonibus eorum, timens prolongationem. Dico ergo, quod Cauterium confert uniuersaliter omni complexioni, quæ est cū materia, et absq; materia: exceptis duabus complexionibus, quæ sunt complexio calida absq; materia, & complexio sicca absque materia. In complexione autem calida & sicca cum materia dissenserunt. Quidam enim dixerūt, quod Cauterium iuuatiuum est in ea. Et dixerunt alij contrarium illius, scilicet quod Cauterium non est conueniens in ægritudine, quæ est ex caliditate & siccitate: quoniam natura ignis est caliditas: & inconueniens est, ut sanetur ex ægritudine calida & sicca, cum calido & sicco. Et dixit ille qui dicit contrarium illius: quod per Cauterium fit iuuamentum in omni ægritudine calida & sicca, quæ accidit in corporibus hominum: quoniam quando tu comparas corpus hominis, & humiditates eius, ad complexionem ignis, inuenis corpus hominis frigidum. Et ego quidem dico per sermonē eius: quia experimentum iam detexit mihi illud aliquotiens. Verumtamen non oportet, ut ueniat super illud, nisi qui iam probatus est, & exercitatus in capitulo Cauterij exercitio ultimo, & cognouit diuersitatem complexionum hominum, & dispositionem egritudinum in se ipsis, et causas earum, & accidentia ipsarum, et spacium temporis earum. Ex reliquis autē complexionibus non est super uos timor: et præcipue in ægritudinibus frigidis & humidis. Iam enim cōuenerunt omnes medici super eas: et non dissenserunt in iuuamento cum Cauterio in eis.

Et scitote filij, quod ex secreto curationis per Cauterium cum igne, & bonitate eius super Cauterium cum medicina comburente est: quoniam ignis est simplex, cuius actio non peruenit, nisi ad membrum quod cauterifatur: & non nocet membro alio coniuncto cum eo, nisi nocumento paruo. Medicinæ uero comburentis actio peruenit ad illud quod elongatur ex mēbris: et fortasse facit accidere in membro ægritudinem difficilis sanationis, et fortasse interficit. Ignis autē propter subtilitatē suā & bonitatē substantiæ suæ, non facit illud, nisi superfluat. Iam uero innotuit nobis illud p experimentū, ppter longitudinē seruitutis & studij cū

Cauterij, cui complexioni conueniat.

B

C arte, & stationē super ueritatē rerū: et propter illud excusor a longitudi-
 ne sermonis. Et si non esset, quia nō licet huic libro meo, afferrem uobis
 secretum occultū in igne, et qualitātē operationis eius in corporibus ex-
 pulsionis suæ, qua expellit ægritudines sermone philosophico demon-
 stratiuo, qui acueretur a mētibus uestris. Et scitote filij, quod ipsi dis-
 sentiunt in tempore, in quo cōuenit fieri cauteriū, et ponunt melius tem-
 pus ueris. Et ego dico, quod cauterium cōuenit in omni tempore: pro-
 pterea, quod nocumētum accidens propter tempus submergitur in iu-
 uamento, quod attrahitur cum cauterio. Et præcipue si cauteriū est pro-
 pter dolores ex doloribus necessarijs, fortibus, festinis, qui non tolerant
 tarditatē: propterea quod timetur ex eis, qđ accidat malicia quæ est ma-
 ior, quam paruum nocumētū intrans propter tempus. Et non cadat in
 mentibus uestris o filij illud, quod non extimant, nisi uulgus & stolidi
 medici, scilicet quod illi ægritudini quæ sanatur per cauterium, non est
 reditio semper: et ponunt illud consequens, et res non est sicut putant:
 propterea quod cauteriū non est, nisi ioco medicinæ, quæ alterat cōple-
 xionē, & exiccat humiditates quæ sunt causæ, quare accidunt dolores.
 Verūtamen cauterium superfluit super medicinā per uelocitatem uale-
 tudinis suæ, & uirtutem suæ operationis, et uehementiā dominij sui: &
 possibile est, ut redeat ægritudo hora aliqua temporis secundū comple-
 xionem infirmi, & locationē ægritudinis suæ, & uirtutem eius: & quod
 preparatur in corpore eius ex aggregatione superfluitatū in eo: & quod
 peruenit ad ipsum in acquisitione sua ex cibis, & similibus illis ex causis,
 nisi fit ægritudo, in qua administratur cauterium. Ægritudo subtilis in
 membro paucarū superfluitatum, et humiditatū, sicut cauterium dentis,
 propter dolorem, et similia illi, possibile est enim, ut non redeat in eo il-
 le dolor. Sed illud fit in paucis. At uero sermo uulgi iterum, quod caute-
 rium est postremū medicinæ, est sermo rectus: non ad illud quod ipsi in-
 tendunt in illo: quoniā ipsi credunt, quod non est curatio quæ conferat
 cum medicina, neq; cum alio post occasum cauterij. Res autē est econ-
 trario illius, & intentio, quod cauteriū est postremū medicinæ, non est,
 nisi quod quando nos administramus modos curationis in aliqua ægri-
 tudinū, & non conferunt illæ medicinæ: deinde administramus in fine
 rei cauteriū, & confert: tunc inde cadit, quod cauterium est postremum
 medicinæ, non secundū intentionem quam intelligunt uulgus & multi
 stolidorū medicorum. Antiqui autē dixerunt, quod cauterium cum
 auro est melius, quam cauteriū cum ferro: & non dixerūt illud, nisi pro-
 pter æqualitatem auri, & sublimitatē substantiæ suæ: & dixerunt, quod
 non facit pus locus cauterij. Verum non est illud absolute: quoniā ego
 iam probaui illud, & inueni, quod ipsum non facit illud in quibusdam
 corporibus absq; alijs. Et cauteriū cum ipso est bonum, et melius quam
 cum ferro, sicut dixerunt. Verūtamen quādo tu ignis cauterium in igne

Cauterizandi
tempus.

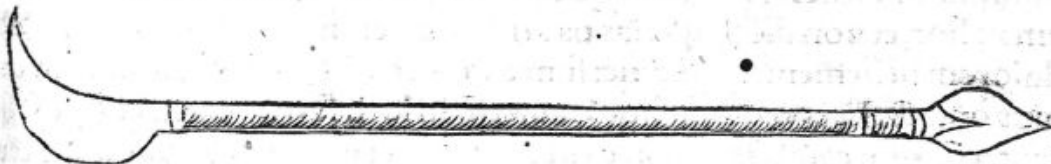
Cauterium
postremum
medicinæ.

Cauterium
cum auro
præstat.

ex auro, nō declaratur tibi, quando ignitur secundū quantitatem quam A
uis, propter rubedinē aurī: & quando properat ad ipsum frigus, & si ad
dis super ipsum ignitionē, liquefcit in igne, et uertitur in laminas. Quare
cadit artifex ex illo in occupationem: & propter illud fit Cauteriū cum
ferro apud nos uelocius & propinquius, ex rectitudine ad operatiōem.
Etego quidem iam ordinaui hoc Capitulum in Cauterio, secundum ca
pitula: & ordinaui ea a capite usq; ad pedes: ut alleuient quærenti illud
quod uult ex eo.

¶ De modo cauterizandi Caput in commissu
ra coronali. Caput II.

C O N F E R T hic cauterizatio ad dominiū humiditatis & frī
gditatis super cerebrum: quæ duæ sunt caussæ sodæ, et multitudinis flu
xus humorū ex capite ad partes oculorum & auriū, et multitudinis fo
Soda.
mni, & doloris dentiū, et doloris gutturis: & uniuersaliter omnis ægritu
dinis, quæ accidit ex frigiditate, sicut paralisis, & sodæ, epilepsię, et apo
plexiæ, et similia illis ex ægritudinibus. Modus cauterizationis est, ut
præcipias infirmo: ut euacuetur in primis cum medicīna solutiua mun
dificante caput tribus noctibus, aut quatuor, secundum quod exigit uir
tus infirmi, & eius ætas, et consuetudo eius. Deinde præcipe ei, ut radi fa
B
ciat caput suū cum nouacula. Deinde fac eum sedere inter manus tuas
quadratū, ita quod iam posuit manus suas super pectus suū. Deinde po
ne radicem palmæ tuæ super radicem nasi sui inter oculos suos. Vbi
cumq; ergo peruenierit digitus tuus medius, signa locum illum cum in
causto. Deinde igni Cauterium Oliuare: cuius hæc est forma.

Cauterium
oliuare.

Deinde pone ipsum super locum signatum cum incausto, descensione,
qua constringatur manus tua paulatim, & tu reuolues ipsum. Deinde
leua manū tuam uelociter, & aspicias locum. Quod si uides iam detegi
ex osse quantitatem capitis alkiel, aut quantitatem zeuherbi, tunc eleua ma
num tuam. Et si non, itera manū tuam ferro ipso, aut cum alio ab ipso si
infrigidatur: donec uideantur ossa, quæ dixi tibi. Deinde fume aliquid
ex sale, & solue illud in aqua, et imbibe in ipso cotum, & pone super lo
cum: et dimitte ipsum tribus diebus. Deinde pone super ipsum cotū im
bibitum in butyro, & dimitte illū super locum, donec destruaturs escha
ra ignis. Deinde cura illud cum unguento tetrapharmacō, usquequo
sanetur. Iam dixerunt, quod quanto uulnus plus remanet apertū, emit
tit pus: quare est melius & magis iuuatiuum. Et dixerunt quidam eo
rum, ut cauterizetur cutis usq; ad os: & teneatur Cauterium, donec ad
I

Curatur quiddam spiffitudinis ossis. Deinde radatur post illud quod adu-
ustum est ex osse, deinde curetur. Et dicunt alij, quod oportet ut cū cau-
terio perueniatur ad ultimum, donec imprimat in os impressionem fors-
tem, ita quod cadat os, quod fit sicut forma kirate: aut instrumētū quod
mulieres ponūt infuso alphabeti parui: & extimant, quod exspirantur
ex hoc loco uapores capitis, & dimittatur uulnus apertum tempore lon-
go. Deinde curetur, donec consolidetur. Mihi autē non uidentur hęc
duæ species Cauterij omnino nisi in quibusdam hominibus secundum
uiam timoris. Et dimittere ipsum, apud me est melius cum salute ipsi-
us. Debilitatur enim caput ex solutione continuitatis ipsius natura-
lis: sicut testificati sumus in reliquis membris: & præcipue quando caput
infirmi debile est natura: & species quidē Cauterij prima est magis sal-
ua & melior apud me, & ea utor: operare ergo cum ea in salute.

Q De modo cauterizandi capitis in dolore to-
tius capitis. Caput III.
D **Q**UANDO in toto Capite accidit dolor chronicus: et prolon-
gatur illud in infirmo, & utitur hyeris, et cochijis, & caput-
purgiis, & oleis, et empleumatis. Et præcipue si iam cauterizatū est cau-
terio uno, quod narrauimus, et non confert ei aliquid ex illis: tunc con-
sidera. Nam si caput infirmū est fortis creationis natura, et nō est debile,
& inuenit frigus uehemens: tunc cauteriza cum cauterio alio sub illo pa-
rum. Deinde cauteriza ipsum super omne cornu capitis sui cauterio, do-
nec pertranseat cutis, et discooperiatur ex osse quantitas, quam narraui-
mus. Et cauteriza ipsum cauterio uno in occipitio capitis sui, in loco qui
nominatur uas: et est locus in quo ponitur uentosa: & eleuatum tu-
am in hoc, et non discooperias os. Infirmus enim inuenit propter illud
dolorem uehementem, et diuersum a dolore reliquorū cauteriorum ca-
pitis omniū. Et ego dicam hoc Cauteriū in loco suo: et oportet quod sit
cauteriū, quo cauterizantur cornua capitis, et occiput eius subtilius cau-
terio, quo cauterizatur mediū capitis, et hęc est forma eius.

Vas capitis.

Q De modo cauterizandi in hemicrania, tam cum medi-
cina adustiuā, quam cum ferro. Caput IIII.
QUANDO accidit in parte capitis dolor & sōda, aut extēditur
dolor usq; ad oculum, & euacuatur cū medicinis mundifi-
cantibus caput, et administratur reliqua curatio, quam dixi in diuisioni-
bus ægritudinū, et non confert illud totū: tunc cauterizatio in eo est se-
cundum duos modos: aut cauterizatio cū medicina acuta comburente:
aut cum ferro. Cauterium autē cū medicina acuta comburente, est,

Accipias dentē unum allij, & excortices ipsum, et abscindas extremitates eius ex duobus lateribus. Deinde scinde locum doloris in tempore cum phlebotomo lato, donec fiat in eo locus sub cute, in quo dens capitur. Inromitte ergo eum in ipso sub cute, donec occultet: deinde stringe super ipsum cū puluillo constrictione decenti, et dimitte ipsum quantitate quīdecim horarū: deinde solue eum, & extrahe allium, & dimitte uulnus duobus diebus, aut tribus: postea pone super ipsum cotum submersum in butyro, donec locus efficiat pus: deinde cura ipsum cum unguento usquequo sanetur. Et si uis fac illud cum quibusdam medicinis comburentibus, quas ego scripsi in tractatu duodecimo, de Medicinis adurentibus. Cauterizatio uero eius cum ferro, est secundum hunc modum. Igni Cauterium, cuius forma hæc est. Et nominatur Clauilis: quoniā forma capitis eius est sicut forma clauis, in quo est quiddam curuitatis, & in medio eius est quedam eminentia parua.

Cauterium
Clauile.

Deinde pone ipsum super locum, & retine manum tuam: & tu reuolue ferrum paulatim cum uelocitate: et sit quantitas quæ aduritur ex spissitudine cutis, sicut medietas eius. Et eleua manū tuam, ut non aduratur arteria, quæ est inferius, et accidat fluxus sanguinis. Deinde imbibe cotum in aqua salis, & pone super locum, et dimitte ipsum tribus diebus: deinde pone cotum cum butyro: postea cura cum unguento usquequo sanetur. Et si uis, cauteriza hanc hemicraniam cum extremitate cultellari secunda Cauterij. Et caue ab incisione arteriæ in hac hemicrania, non antiqua proprie.

¶ De modo cauterizandi in hemicrania antiqua. Caput v.

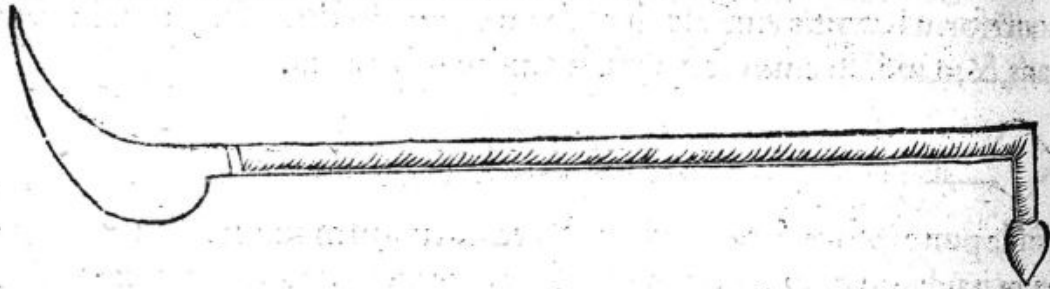
QUANDO curas hemicraniam, cum eo quod diximus ex curatione præcedente, & quod diximus in diuisionibus ægritudinū, et non confert curatio: & uides ex ægritudine, quod non sufficit ei quod diximus ex cauterio primo cū medicina, aut cum cauterio cum igne, tunc oportet ut ignias Cauteriū cultellare, donec albificetur postquam signas super locum doloris cum linea, cuius longitudo sit medietas digiti, aut quasi illud: & depone manū tuam uice una, et stringe eam donec incidas arteriam, & peruenias usque ad os. Verumtamen necesse est tibi, ut caueas a continuatione mandibulæ, quæ mouetur apud masticationem, ne aduratur latus, aut neruus qui mouet ipsam, unde accidat spasmus. Et esto super custodiam, & cautelam de fluxu sanguinis arteriæ, quæ abscisa est. In abscissione enim eius est timor, & præcipue ei qui ignorat illud quod facit, & non est studiosus, nec expertus: & dimittit operationem cum eo in primis. Et ego ueniam cum rememora-

C tione regiminis fluxus sanguinis accidentis ex arteria secundum modum suum, & in loco suo huius libri. Quod si uides ex ægritudine, quod non sufficit ei hoc Cauterium, & uides corpus infirmi tolerans cauterium in medio capitis, sicut narrauimus, cura uulnus, donec sanetur. Et si uis, administra Cauterium, quod diximus in capitulo extractionis arteriæ cum Cauterio habente duos cultellos. Est enim cauterizatio melior hac, & magis conferens.

¶ De modo cauterizandi in dolore Auriū. Cap. VI.

Q V A N D O accidit in Aure dolor a frigore, et curatur cum solutiuis, & reliqua curatione quam diximus in diuisione, et non remouetur dolor, tunc igni Cauterium: & est illud quod nominatur Punctum, cuius forma est hæc.

Cauterium
Punctum.

D Deinde puncta cum eo post eius ignitionem in circumitu auris totius, sicut reuoluitur: aut in circumitu utriusq̃, si simul dolor est in utrisq̃. Et elonga te cum Cauterio a radice auris parumper, postquam signaueris loca cum encaustro: & sit cauterij quantitas decem punctorum in omni aure, & quasi illa. Deinde cura loca, donec sanentur.

¶ De modo cauterizandi in Tortura. Caput VII.

T O R T V R A quæ curatur cum cauterizatione, non est nisi ex speciebus, quæ accidunt ex phlegmate, secundū quod diximus in diuisionibus ægritudinū. Et deuita cauterizationem speciei, quæ accidit ex exiccatione, et spasmo nerui. Quando curas hanc spem torturæ cum hyeris, & caputpurgijs, et gargarismis, & non confert curatione tua, tunc oportet ut cauterizes infirmū tribus Cauterij: uno apud radicem auris, et secundo parum inferius a tempore suo, & tertio apud coniunctionē duorum labiorum. Et pone Cauterium tuū ex contrario partis infirmæ. quoniā mollificatio non accidit, nisi in parte quæ apparet sana. Et forma cauterizationis est, ut cauterizes ipsum Cauterio in directo extremitatis auris superioris sub cornu capitis parum: et alio in tempore: cuius longitudo sit secundū longitudinem pollicis. Et depone manū tuam cum cauterio, donec comburatur quantitas medietatis spissitudinis cutis. Et hæc est forma Cauterij, & est species ex cultellari, cu-

ius forma præmissa est: uerūtamen non est subtilior ea parum, sicut uides: & oportet ut sit cultellus in eo superflue grossitudinis parum. Deinde cura loca, cum eo quod præcessit: donec sanetur. A

Q De modo cauterizandi in Apoplexia antiqua. Caput VIII.

QUANDO antiquatur Apoplexia, & curas eam cum eo quod diximus, & non confert medicatio tua, & infirmus non habet febrem, tunc cauteriza eum quatuor cauterijs super omne cornu capitis sui, & cauterio in medio capitis, sicut diximus, & cauterio in occipitio capitis, secundum quod præcessit: & modus cauterij sit secundum quod præcessit. Etiam cauterizatur cum Cauterio super os stomachi: et est magis ultimum. deinde curetur, cum eo quod præcessit.

De modo cauterizandi in Obluione. Caput IX.

OPORTET ut in potu dentur in primis infirmo hyeræ magnæ, & pillulæ mundificantes cerebrum. Deinde rade caput infirmi totum, & pone super occipitium eius emplastrum de synapi descriptum in tractatu emplastrorum: & pone ipsum aliquotiens. Ipsum namq; est modus Cauterij: & fac illud secundum ordinem eundem, quæ dixi illic. Si ergo sanatur per illud, bonum est. Si non: tunc fac ei cauteria tria in posteriori parte capitis sui, quæ sint descendente a superiori parte capitis usq; ad inferiorem partem oculi: & pone inter omne cauterium grossitudinem digiti. Deinde cura Cauterium, cum eo quod præcessit. Si autem uis additionem, & infirmus est tolerans illud: tunc fac ei Cauterium in medio. Quod si uis additionem: tunc cauteriza ipsum super duo cornua. Deinde cura ipsum, donec sanetur: sitq; Cauterium oliuare secundum formam, quæ præmissa est. B

De modo cauterizandi in Paralysi, & mollificatione. Caput X.

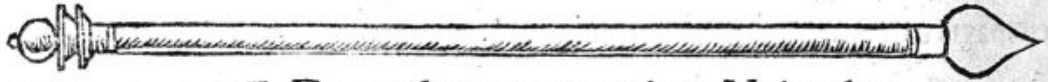
OPORTET ut procedas in mundificatione capitis cum hyeris, & cum eo quod diximus. Deinde rade caput infirmi: postea cauteriza ipsum cauterio in medio capitis, & cauterio super omne cornu capitis, & cauterio super posterius ipsius, & tribus super spondiles colli.

Si autem indiges in ægritudine mollificatione corporis pluribus illis, & infirmus est tolerans, & ægritudo est fortis: tunc cauteriza ipsum quatuor cauterijs super spondiles dorso, & ultima cum cauterio, donec comburatur ex cute plurimum eius, & eleua manum tuam. Deinde cura ipsum, donec sanetur: & sic cauterium Oliuare.

De modo cauterizandi in Epilepsia. Caput XI.

NON CAUTERIZATUR epilepticus, nisi ille cuius epilepsia est ex phlegmate. Oportet ergo ut mundifices cerebrum eius in primis cum hyeris, & cum reliqua curatione quæ diximus in diuis

C sione: quando infirmus est magnus, aut est tolerans in acceptione medicinarum. Si autem est puer, qui non tolerat medicinas, tunc administratur gargarisma, et masticationes mundificantes cerebrum, ante illud diebus multis cum bonificatione ciborum. Deinde rade caput eius, postea cauteriza ipsum Cauterio uno in medio capitis, secundum quod præcessit in modo: et cauterio alio in occipitio eius, & super omne cornu capitis sui cauterio. Quod si infirmus fuerit fortis, et fuerit tolerans, tunc cauteriza ipsum cauterijs, quæ dixi in habente paralysim, & mollificationem corporis super spondiles colli, & spondiles dorsi: & sit Cauterium oliuare secundum modum qui præcessit. Si autem infirmus est puer, tunc pone cauterium subtile, secundum hunc modum.

¶ De modo cauterizandi in Melancholia. Caput XII.

Q V A N D O causa melancholice sunt humiditates corruptæ, & phlegma grossum, tunc cauteriza ipsum Cauterijs, quæ diximus in habente paralysim. Et si causa melancholice est superfluitas decliuis ad melancholiam, & est corpus infirmi humectum, tunc da ei in potu quod mundificet cerebrum eius, secundum quod præcessit in diuisione: deinde rade caput infirmi, et fac postea tortellam decenter faciam ex lino, sicut circumlum. Deinde pone ipsam in medio capitis: et infirmus sedens quadratus teneatur ab omni parte. Deinde presenta linimentum. Et est dignius ex butyro ouium antiquo. Et calefac ipsum super ignem calefactione temperata mensura, quam toleret digitus, quando intromittitur in ipsum. Deinde euacua ipsum in medio capitis eius in circulo, et dimitte ipsum donec infrigidetur. Fac illud infirmo omni hebdomada semel, cum reliquo regimine eius bono, donec sanetur. Aut si uis, cauteriza ipsum faciendo puncta parua plurimum eius, præter quod teneas manum cum cauterio: imoslit odorando. Hæc enim species cauterij humectat cerebrum cum qualitate. Deinde pone super ipsum cotum imbibitum in butyro, aut adipe gallinae.

¶ De modo cauterizandi in aqua descendente ad oculum. Caput XIII.

Q V A N D O declarati tibi principium aque in oculo per signa, quæ dixi in diuisione, tunc incipe & pota infirmum, cum eo quod mundificet caput eius. Et custodi ipsum ab omnibus humiditatibus, & fac eum sedere in balneo, in ieiunio diebus aliquot. Deinde præcipe ei, ut rade caput suum, & cauteriza ipsum in medio capitis sui. Deinde cauteriza ipsum super duo tempora duobus cauterijs, si est incæptio descensus aque in duobus oculis simul: aut ex latere uno, si est incæptio aque in oculo uno: & abscinde cum cauterio omnes uenas & arterias quæ sunt sub cute: & sint cauteria in ea longa in latitudine temporum: & ca-

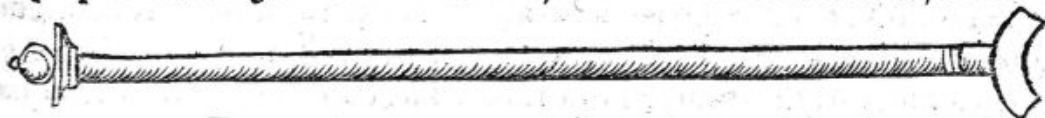
ue a fluxu sanguinis. Quod si uides aliquid ex eo, tunc abscinde eum **A**
 statim cum quacumq; medicina est possibile: & ego ueniam cum sapi-
 entia, quæ est in extractione arteriarum, et abscissione earum, & cautela
 a fluxu sanguinis. Et quandoq; cauterizatur in ceruice, sub duobus ossi-
 bus, duobus cauterijs ultime productis.

Q De modo cauterizandi in Lachrymis anti-
 quis. Caput XIII.
Q V A N D O lachrymæ oculorū sunt antiquæ, assiduæ: et sunt su-
 per uenas, & arterias quæ sunt in manifesto capitis exteri-
 us, uerificatur qd illud est ex superfluitatib. frigidis, phlegmaticis: tunc
 cauteriza cauterio eodem quod narraui in inceptione aquæ descenden-
 tis, cauterio in medio capitis, et duobus cauterijs super duo tempora, &
 duobus cauterijs in ceruice sub duobus ossibus. Et si indiges additione,
 tunc cauteriza ipsum in omni latere caute oculi, super extremitatem su-
 percilij cum cauterio paruo.

Q De modo cauterizandi in fetore Nasi. Cap. xv.
Q V A N D O tu medicaris illud, cū eo quod diximus in diuisio-
 ne, et non cōfert medicatio: tunc propera, & da in potu infirmo
 cochias tribus noctibus: deinde rade caput eius, et cauteriza **B**
 ipsum cauterio medio, cū cauterio oliuari. Deinde cauteriza
 ipsum cū cauterio clauili duobus cauterijs, super duo supercilia sub ca-
 pillis parum. Et custodi te ab arteria, ne incidas eam, Et hæc est forma
 cauterij Clauilis.

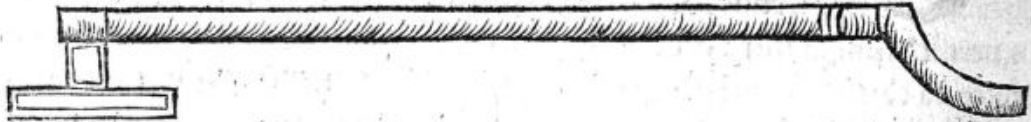

Q De modo cauterizandi in mollificatione
 Palpebræ. Caput XVI.
Q V A N D O mollificatur Palpebra oculi ab ægritudine, aut hu-
 miditate: tunc cauteriza Palpebram cauterio uno, cum hoc
 cauterio lunari. Et si uis, cauteriza ipsum supra duo supercilia parum
 duobus cauterijs in omni parte: & elongentur a duobus temporibus:
 & sit longitudo omnis cauterij, secundum longitudines supercilij: et non
 ultimes manū tuam cū cauterio, imo scdm quantitatem qd aduritur ter-
 tia palpebræ. et hæc est forma cauterij scdm hūc modū cauterij lunaris.

C De modo cauterizandi Palpebram cum pili inuersan-
 tur pungentes oculum. Caput XVII.
C A V T E R I V M in eo est secundū duos modos: aut caute-
 rium cum igne; aut cauteriū cum medicina comburente. In cauterio aut

Cum igne, præcipe infirmo ante illud, ut dimittat pilos suos, si est ex illis qui mundant eos, donec prolongentur & æquentur. Si autem pungunt eum apud ortum suum: tunc constringe oculos eius cum uitta, ut non moueantur, donec nascantur. Cum ergo nascuntur & æquantur, tunc pone caput infirmi in sinu tuo: deinde signa super Palpebram oculorum eius cum encaustro, signo quod sit secundum figuram folij myrti: et sit principium signi prope pilos. Deinde pone cotum imbibitum in albumine oui: aut in mucilage psilij super oculum. deinde igni cauterium, cuius forma est hæc.

Deinde cauteriza super figuram, quam signasti paulatim in uicibus multis, donec comburatur superficies cutis, quæ est sicut figura folij myrti, totam apparentem proprie. Et signum sanitatis operis tui est: ut si uideas Palpebram oculi iam contrahi, et pilos eleuari apud puncturam oculi. Eleua ergo manum tuam tunc: et dimitte ipsum tribus diebus. Deinde pone super ipsum Cotum cum butyro, donec eradicetur eschara. Deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur. Quod si redeat aliquod ex pilis post horam, & mollificetur palpebra: tunc itera Cauterium super illum locum, sicut fecisti in primis. Si autem pili sunt in inferiori: tunc cauteriza ipsam, donec eleuetur ad locum suum naturalem: & æquetur ut non pungant pili oculum.

E De modo cauterizandi cum medicina comburente in eodem casu. Caput XVIII.

EST UT præcipias infirmo, ut dimittat pilos, donec prolongentur & æquentur. Fac ex charta de panno formam folij myrti. Deinde accipe ex sapone cognito, & ex calce non imbibita ex unoquoque pondus unc. I. aut quasi illud: deinde tere ea simul contritione bona, & fac illud cum festinatione, ut non infrigidetur. Deinde expande ex eo super chartam quam fecisti sicut formam folij myrti, & pone ipsum super palpebram oculi unius, aut duorum. Et pone sub oculo cotum imbibitum in albumine oui: & caput infirmi sit in sinu tuo. Et pone digitum tuum indicem super medicinam, & preme ipsum parumper. Et tu moueas ipsum quotiens sentit infirmus mordicationem medicinæ: quoniam inuenit eius mordicatio sicut ignis. Dum ergo perseverat hoc quod ipse inuenit mordicatio, tunc dimitte medicinam, & moue ipsam cum digito tuo. Cum ergo quiescit mordicatio, tunc remoue medicinam, & abluere oculum cum aqua. Et considera tunc, si uides palpebram eleuari, sicut eleuatur apud contractionem cum igne, aut cum incisione, est bene: & si non, tunc itera super ipsam ex medicina super locum, in quo non imprimit medicina, & non denigrat, donec æquetur operatio tua, et contrahat oculum. Deinde pone super

ipsum Cotum cum butyro, donec eradicetur cutis adustionis. Deinde **A**
cura ipsum cum unguento diaphinicon, aut alio, donec sanetur. Et ne-
cesse est tibi apud operationem, ut custodias ultima custodia, ne in oculo
cadat aliquid ex medicina. Quod si mollificatur palpebra post
dies, & pugnat ex capillis aliquid in oculo, tunc itera medicinam super
illum locum, qui mollificatur ex palpebra proprie, sicut fecisti in primis.
Deinde cura ipsum, donec sanetur. Et hæc est forma folij myrti.

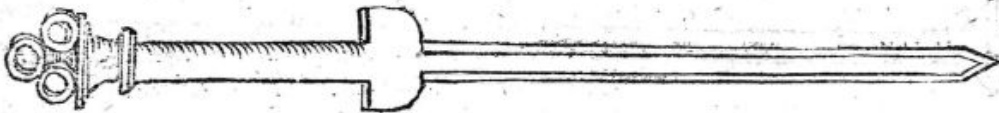

Forma folij
Myrti.

Et scias, quod oculi hominum diuersificantur in magnitudine, et paruitate. Ergo secundum illud sit consideratio tua: & non occultatur uia rectitudinis illi, cui est studium de hac arte.

¶ De modo cauterizandi in Fistula lachrymali. Caput XIX.

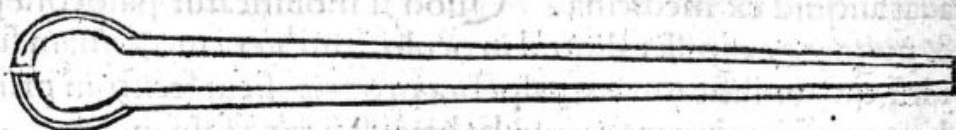
QUANDO curas Fistulam, cum eo quod diximus in diuisionibus ægritudinum, & non confert curatio tua: tunc, oportet ut cauterizes ipsam secundum hunc modum. Præcipe infirmo, ut ponat caput suum in sinu tuo, & teneat caput eius minister inter manus suas taliter, ut non moueatur, neque agitetur cum capite suo. Deinde pone Cotum infusum in albugine oui, aut in mucilagine psilij super oculum eius: deinde igni Cauterium, cuius forma est hæc. **B**

Sit concauum, sicut forma cannæ pennæ uulturis ab extremitate una, cum qua fit Cauterium: & si uis sit penetrans usque ad extremitatem aliam, & si uis sit sursum sic tenta. Verumtamen hoc concauum est melius ad opus tuum. Deinde exprime fistulam, si est aperta, et extrahe ex ea saniem, & exicca ipsam: et si non est aperta, tunc aperi eam, & extrahe pus eius. Deinde pone tunc super eam Cauterium, quod fit ignitum ualde. Et tene cum eo manum tuam parumper apud Cauterium ab oculo, ad partem nasi, ut non erret manus tua, aut inquietetur infirmus: & ponas Cauterium in adipe oculi, et corrumpas ipsum. Si ergo peruenis in principio Cauterij tui usque ad os, erit bene. Et si non: tunc itera Cauterium semel, aut bis, si indiges illo: & dimitte illud tribus diebus. Deinde pone Cotum cum butyro, & cura ipsum cum unguento exiccatiuo, donec sanetur. Quod si præterierint ei quadraginta dies, & non sanatur: tunc pone super ipsum medicinam acutam corrosiuam, donec detegatur os: & rade ipsum secundum quod uenit in capitulo suo. Et est modus a-

Clius Cauterij fistulæ, quæ quidam primi dixerunt. Intende ad locum fistulæ, & finde ipsum: deinde pone in ipsam fissuram camalian subtile, id est, Cannulam subtilem. cuius forma hæc est.

Cannula.

Et funde in ipsum quantitatem drachmæ ex plumbo liquefacto, & tene manum tuam cum Canna retentione bona, & non moueatur infirmus omnino, ut nõ currat, uel perueniat plumbum liquefactum ad oculum eius. Et oportet ut ponas super oculum infirmi cotum infusum in albimine oui, aut in aqua. plumbum enim comburit locum fistulæ, & sanat ipsam sanatione mirabili. Quod si sanatur fistula, cum eo quod diximus ex Cauterio, & curatione, est bonum. Et si non, tunc necesse est administrare foramen nasi, & reducere fistulam ad cursum nasi, secundum quod ueniet in loco suo sibi proprio.

¶ De modo cauterizandi in fissuris Labiorum. Caput xx.

Pili labiorum.

MVLTOTIENS accidunt in Labio fissuræ, quæ noñantur Pili, et præcipue in labijs puerorū. Cum ergo tu curas has fissuras, cum eo quod diximus in diuisione ægritudinū, et non confert curatio, tunc igni cauterium paruū cultellare, secundum hanc formā.

Cauterium Cultellare.

Et sit concavitas eius secundum subtilitatem cultelli. Deinde pone ipsum ignitum festinanter in ipsis fissuris, donec perueniat cauteriū ad profundum fissurarum. Deinde cura ipsum cum cæroto, donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi in fistula Oris. Caput XXI.

QUANDO accidit apostema in radice gingiuae, aut in palato, aut in radicibus dentium: deinde facit pus, & rumpitur: postea antiquatur, et currit pus, et fit fistula: deinde curas ipsam, et non confert in ea curatio, tunc oportet ut ignias cauterium secundum quantitatem, quod capiat in fistula. Deinde intromitte ipsum ignitum in foramine fistulæ, & tene manū tuam, donec perueniat ferrū ignitum ad profundū eius, et ultimū eius: fac illud semel, aut duabus uicibus. Deinde cura ipsum post illud, cū eo quod diximus de curatione usquequo curet. Si ergo abscinditur sanies, et sanat, erit bonū. Et si nõ, tunc necesse est detegere locū, et auferre os corruptum scđm quod ueniet in capite suo.

De modo cauterizandi in Gingiuis, et Dentibus
mollificatis. Caput XXII.

A

QUANDO mollificat gingiua propter humiditates, & mouentur dentes, & curas eam cum medicinis, et non confert: tunc pone caput infirmi in sinu tuo. Deinde igni cauterium, cuius forma uenit et post hæc, ita ut ponas Cannulam super dentem: & intromitte in ea Cauterium ignitum festinanter: & tene manum tuam parumper, donec sentiat infirmus calorem ignis iam peruenisse ad radicem dentis. Et eleua manum tuam: deinde itera Cauterium aliquotiens, secundum quod uis. Deinde impleat infirmus os suum aqua salis, & teneat ipsam hora una: & exspuat ipsam. Dens enim motus firmatur, & gingiua mollificata stringitur, et siccatur humiditas corrupta.

De modo cauterizandi in dolore Dentium. Caput XXIII.

QUANDO dolor dentis est propter frigiditatem, aut in ipso est frigus, aut uermis, & non confert curatio cum medicinis: tunc Cauterium in ipso est secundum duos modos: aut Cauterium cum butyro: aut cauterium cum igne. Cauterium autem eius cum butyro est, ut accipias butyrum uaccinum, et bullias ipsum in cochleari ferreo, aut in uenera. Deinde accipe cotum, et inuolue ipsum super extremitatem tentem. Deinde submerge ipsum in butyro bullito: et pone ipsum super dentem dolorosum festinanter, & tene ipsum donec infrigidetur: deinde itera ipsum aliquotiens, donec perueniat uirtus ignis ad radicem dentis. Et si uis, submerge lanam, aut cotum in butyro frigido, et pone ipsum super dentem dolentem: et pone super ipsum ferrum ignitum, donec perueniat ignis ad profundum concauitatis dentis. Cauterizatio autem eius cum igne est, ut intendas ad cannulam aeris, aut cannulam ferri. Et sit in corpore eius quiddam grossitudinis, ut non perueniat acuitas ignis ad os infirmi. Deinde igni Cauterium, cuius forma ueniet: et pone ipsum super illum dentem: & tene manum tuam, donec infrigidetur Cauterium. Fac illud aliquotiens. nam dolor remouebitur, aut in illo eodem die, aut die alio. Et oportet in impressione illius Cauterij, ut impleat infirmus os suum butyro bono, & teneat ipsum hora una: deinde exspuat ipsum. Et hæc est forma Cauterij.

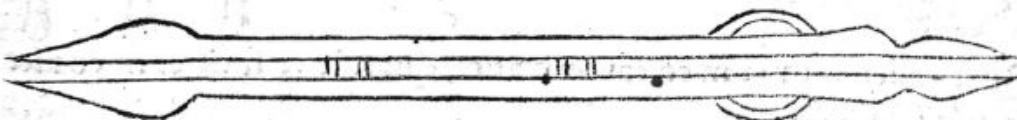
B

Cauterium
Dentium cum
butyro.

Cum igne.

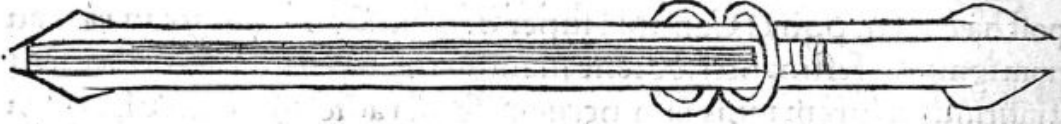

Cauteriza cum quacumque extremitate uis secundum quod est possibile: & hæc est forma Cannulae.

C De modo cauterizandi in Strophulis. Caput XXXIII.

Q V A N D O Strophulæ sunt a phlegmate, et ab humiditatibus frigidis, & non sunt obediens digestionem per medicinas, & uis digestionem earum uelociter: tunc igni Cauterium concauum, cuius forma est hæc.

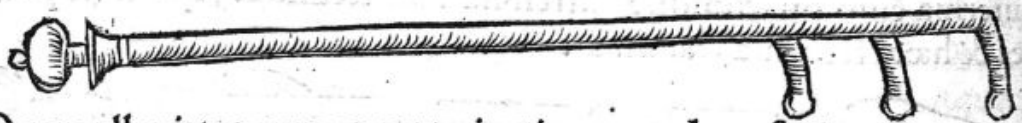
Habens duas extremitates apertas, ut egrediatur fumus apud Cauterium ab extremitate altera: & pone ipsum ignitum super ipsum apostema semel, et secundo, si indiges illo, donec perueniat ad profundum apostematis. Quod si apostema est paruū: tunc pone Cauterium secundum quantitatem apostematis. Deinde dimitte ipsum tribus diebus, et pone super ipsum cotum infusum in butyro, donec remoueatur quod combustit ignis. Deinde cura ipsum cum unguento dentis, donec sanetur forma cannulæ.

D De modo cauterizandi in rauedine uocis, & constrictione anhelitus. Caput XXV.

Q V A N D O uincunt humiditates super canale pulmonis, et præcipue quando illud est cum frigiditate complexionis, tunc oportet ut euacuet infirmus in primis cum medicinis solutiuis. Deinde cauteriza ipsum in nocrati apud radicem gutturis in loco depresso: et caue, ne peruenias cum Cauterio ad guttur, neque in cute, nisi quiddam eius. Deinde cauteriza ipsum cauterio alio apud iuncturam colli in ultimo spondili eius ultimando: & sit Cauterium clauile secundum modum, qui præcessit. Deinde cura ipsum cum eo quod præcessit, donec sanetur.

Q De modo cauterizandi in ægreditudinibus Pulmonis, & Tussi. Caput XXVI.

Q V A N D O Tussis & ægreditudo Pulmonis sunt ab humiditatibus frigidis, et infirmus non habet febrē, neque phthisim, & ægreditudo antiqua: tunc cauteriza ipsum duobus cauterijs supra furculam in locis depressis, lenibus, uacuis. Et cauterio alio in medio pectoris inter duas mammillas: et sit cauterium cannulæ secundum formam quæ præcessit. Et si uis sit cauterizatio tua punctando cum cauterio, quod noietur Punctum, cuius forma præcessit in punctatione doloris auriū: & sint puncta ex triginta punctis usque quasi ad alia. Deinde cura ipsum cum eo quod præcessit, donec sanetur. Et iam sit cauterium habens tres ramos: secundum hanc formam.

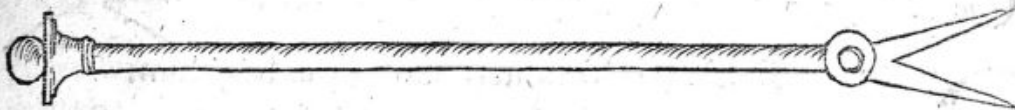
Cauterium
Punctum.

Quare alleuiatur cum eo cauterizatio, quando tu facis cum eo uice uerba tria Cauteria.

¶ De modo cauterizandi in Titillico, in dislocatione Humeri. Caput xxvii.

A

QUANDO dislocat caput adiutorij causa humiditatum, et non figit in hora reditus sui a dislocatione sua, donec sit illud ei consuetudo reditionis, deinde dislocatur a paruo motu, qui accidit sicut nos iam testificauimus illud, tunc oportet ut reducas dislocationem in primis. Deinde resupinetur infirmus super dorsum suum, aut super latus sanum. Deinde eleua cutim, quae est in interiori Titillici ad superiora cum digitis manus tuae sinistrae: & si iunctura dislocatur ad interiora. Deinde de igni Cauterium habens duo uerua. Cuius forma est haec.

Deinde cauteriza cutim, donec penetret eam usque ad latus aliud, & ueniet figura cauterizationis cum quatuor cauterijs. Et quandoque fit cauterizatio cum cauterio habente tria uerua, quare fit figura cauterizationis tunc sex cauteriorum: & sunt uerua secundum subtilitatem tentae. Et haec est forma cauterij habentis tria uerua.

B

Et quandoque additur super hunc modum unum, quare sunt cauteria octo. Deinde pone super cauterium porros contritos cum sale. Deinde fac adherere infirmum tranquillitati, ut non moueatur membrum tempore aliquo, donec confortetur. Et si dislocatio est ad superiora, & raro fit illud, tunc cauteriza ipsum super humerum cauterio clauili, aut cauterijs multis punctando. Nam iunctura firmatur, & remouetur humiditas: & sanatur infirmus.

¶ De modo cauterizandi Stomachum.

Caput xxviii.

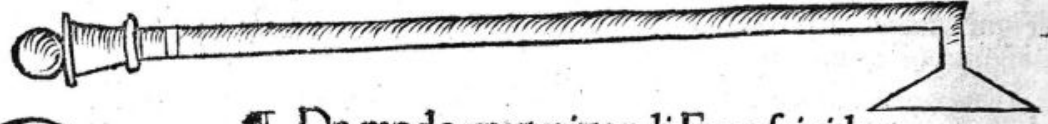
QUANDO accidunt in Stomacho frigus & humiditates multae, donec extrahant ipsum a complexione sua, & multiplicentur catarrhi ad ipsum, & assiduas modos curationis, & non confert: tunc oportet ut resupinetur infirmus super dorsum suum, & extendat crura sua, & manus suas. Deinde cauteriza cum tribus cauterijs, cauterio sub cochleari pectoris quantitate digiti unius cum cauterio clauili, & duobus cauterijs inferius a duobus lateribus cauterij unius, donec ueniat figura cauteriorum triangulata. Et elonga inter utraque ut non coniungantur, quando facient pus. & sit profunditas cauterij quantitas duarum tertiarum grossitudinis cutis.

m

C

Et sit figura cauteriorum secundum hanc formam sine additione: & si uis cauteriza cauterio magno in medio stomachi secundum hanc formam: & sit cauterium quo fit hoc cauterium unum secundum figuram circuli secundum hanc formam. Et cauterizatur stomachus punctando ei qui terretur ab hoc cauterio: et est, ut signes super stomachum punctum secundum quantitatem, quam uis cum encaustro: deinde cauteriza ipsum cum cauterio puncti: deinde cura ipsum cum curatione, quæ præcessit, donec sanetur.

De modo cauterizandi Epar frigidum.

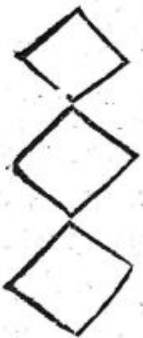
Caput XXIX.

Q

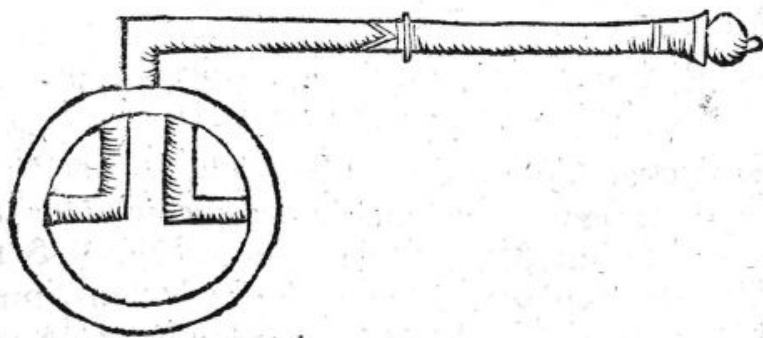
VANDO accidit in Epate dolor ex frigiditate & humiditate, aut ex uentositate grossa, donec egrediatur a complexione sua naturali egressione superflua, & curatur infirmus, cum eo quod diximus, et non proficit in illo: tunc oportet ut resupinetur infirmus super

D

per ceruicem suam, & signes cum encaustro tria cauteria secundum hanc

figuram, et hanc quantitatem eandem super Epar inferius ab hypochondrijs, ubi peruenit cubitus hominis: & sit spacium quod est inter omne cauterium secundum grossitudinem digiti: & sit cauterium secundum longitudinē corporis rectum: & non comprimās manum tuam cum cauterio multum. Et sit quantitas eius quod aduritur ex spissitudine cutis, quantitas medietatis eius non additū: & sit infirmus stans super pedes suos. Si autem non est stans, tunc sit iacens, qui iam extendit crura sua, & eleuauit brachia sua. Hæc est forma cauterij.

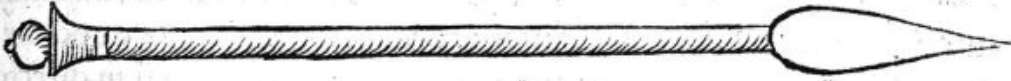
Et tibi quidem possibile est, ut cauterizes ista cauteria cum cauterio cullari, quando tecum est subtilitas & prudentia in arte. Et custodi te, ut non ultime procedas in cauterizatione, & aduratur spissitudo cutis totius, quare aduratur corpus totum, & perueniat ad intestina: quoniam cutis illic est subtilis, scias ergo illud.

¶ De modo cauterizandi apostemata Epatis. Cap. xxx.

A

QUANDO accidit exitura, & uis scire, si illud apostema est in carne Epatis, aut in tunica eius: tunc si est in carne Epatis, inuadit infirmum dolor, & grauitas absq; acuitate: & si est in tunica Epatis, cum dolore est acuitas uehemens: & uides iam, quia fatigauit medicos eius curatio. Oportet ergo ut resupinet infirmus super ceruicem suam. Deinde figura locum apostematis cum encaustro: deinde ignias cauterium quod assimilatur radio. & hæc est forma eius.

Apostema Epatis.

Et cauteriza cum eo cauterium unum, donec comburatur cutis tota, & perueniat ad siphac, donec egrediatur sanies tota: deinde cura ipsum curatione exiturarum, donec sanetur. Et non oportet ut hæc cauterij specie utatur, nisi cuius studiū in arte medicinæ prolongatur: & per cuius manus concurrunt ægritudines istę cū experimento aliquotiens: tunc enim audeat super huiusmodi operationem. At uero dimittere ipsam, apud me est melius.

¶ De modo cauterizandi in Pleuresi. Caput xxxi.

B

DI X E R V N T antiqui, cauterium cum radicibus aristolochiæ ad Pleuresim frigidam secundum hunc modum. Et est, ut recipias ex radicibus aristolochiæ siccæ longæ, radicem unam longiorem, quæ ex ea inuenitur, & sit sicut grossitudo digiti. Deinde submerge eam in oleo: & accende ipsam in igne. Deinde cauteriza cauterio uno in eo quod est inter continuationem furculæ cum collo, & duobus cauterijs paruis sub guidezi parum decliuis ad partem, quæ est sub barba. Et duobus cauterijs etiam in eo, quod est inter costam quintam & sextam decliuis ad posteriora parumper: & cauterio alio in medio pectoris, & alio supra stomachum. Et tribus cauterijs a posterioribus: uno in eo quod est inter duas spatulas: & duobus cauterijs a duobus lateribus pectoris, inferius cauterio quod est inter duas spatulas. Et non oportet ut comprimas manum tuam cum cauterio, imo sit in manifesto cutis odorando. Et iam dixerunt quidam antiqui, quod ex hominibus sunt qui utuntur cauterio ex ferro simili radio: & igniunt, et intus mittunt ipsum in eo quod est inter costas, donec perueniatur cum eo ad ipsum apostema, & egrediatur sanies: sicut diximus in apostemate Epatis. Sed in hac perforatione cum cauterio est ex timore, quod aut moritur infirmus statim, aut accidit in loco fistula, cui non est sanatio.

¶ De modo cauterizandi Splenem.

C

Caput XXXII.

QUANDO tu curas ægritudinem splenis, cum eo quod diximus ex curatione in diuisione ægritudinum, & non confert curatio tua, tunc cauterium in ea est secundum tres modos, qui omnes sunt recti. Quorum unus est, ut facias tria cauteria, aut quatuor lineando secundum longitudinem splenis secundum figuram cauteriorum Epatis, quorum præcessit figura. Et sit inter omne cauterium quantitas grossitudinis digiti, aut plus parum. Et sit modus cauterij, quem diximus in cauterio epatis æqualiter. Et non comprimās manū tuam cum cauterio: & sit infirmus resupinus super dorsum suum. Et modus alius de cauterizatione est: ut ignias cauterium habens duo uerua, quod diximus in capitulo dislocationis humeri: & eleua cutem, quæ est in directo splenis, ubi peruenit cubitus infirmi sinister: & sit eleuatio tua qua eleuas cutem secundum latitudinem corporis, ut cadant cauteria secundum longitudinem corporis. Deinde intromitte duo uerua ignita ualde, donec cum eis penetres cutem a parte altera: deinde extrahe cauteriū: fiunt ergo cauteria quatuor. Et si uis cauteriza cum cauterio alio habente tria uerua. Deinde cura cauteriū postq̄ dimittis ipsum emittere pus diebus multis: est em̄ magis conferens q̄ reliqua quæ præcesserūt ex curatione.

Tres modi
cauterizan-
di Splenē.

¶ De modo cauterizandi in Hydropisi.

Caput XXXIII.

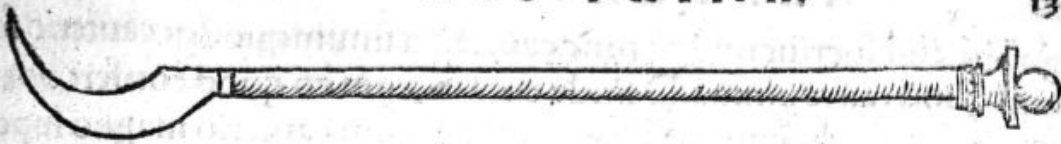
D

CAUTERIVM non cadit in Hydropisi, nisi ascliti proprie. Quando tu curas Hydropicum cum modis curationis, quos diximus in diuisione, et non confert curatio, tunc oportet ut cauterizes ipsum quatuor cauterijs in circumitu umbilici, & cauterio uno super stomachum, & cauterio alio super epar, et cauterio super splenem, & cauterijs duobus post dorsum inter spondiles, & uno in directo pectoris, et alio in directo stomachi: et sit quantitas profunditatis cauterij propinqua spissitudini cutis. Deinde dimitte cauteriū apertum, ut emittat pus tēpore longo. Et non euacues infirmū a curatione post cauteriū cum eo: quod oportet ut aggregentur ei duæ intentiones: et festinabit ad ipsum sanatio cum auxilio DEI. Forma uero cauterij cū quo cauterizatur uenter, sit clauilis: secundū quod præcessit forma eius: et illius cum quo cauterizatur dorsum, sit oliuaris secundum quod præcessit eius forma.

¶ De modo cauterizandi Pedes, & Crura.

Caput XXXIII.

QUANDO apostematur in Hydropico, & replentur aqua citrina: oportet ut cauterizes super dorsum Pedis in nocra, quæ est inter auricularem & anularem: et eleua manū tuam cū cauterio, & non torqueas ipsum: deinde eleua manum tuam: & non iteres ipsum omnino. resudet enim aqua citrina, et sit cauteriū secundū hanc formā.

Deinde fac super duo crura duo cauteria in omni crure, & fiat cauterium cum extremitate cultellari cauterij: & fiat cauterium secundum longitudinem cruris, unum sub genu, & alterum inferius eo, circiter medium cruris: et super omnem coxam cauteria duo: & dimitte cauterium apertum absq; curatiōe tempore longo: ut refudet ex eo aliquod aquæ: deinde cura ipsum cum reliquis quæ diximus.

Q De modo cauterizandi in solutione Ventris. Caput xxxv.
 Q V A N D O est solutio uentris ex frigore & humiditatibus, donec debilitet uirtutes retentiuam & digestiuā, quæ sunt in stomacho & intestinis: et curatur illud cum modis curationis, & non sanatur: et uides infirmum tolerantem cauterium exuberantis uirtutis, tunc cauteriza ipsum cauterio magno super stomachum suum, secundum quod præcessit in cauterizatione stomachi cum cauterio circuli, & quatuor cauterijs in circumitu umbilici subtilibus, cum cauterio clauili subtili: et cauterio super alcaïn supra alhosos magno, aut duobus cauterijs. Et si uides humiditates exuberantes, & infirmum tolerantem illud, tunc cauteriza ipsum cauterio super pectinem, et cauterio super omne ilium: & fortasse addes duo cauteria parua super stomachū propè magnū. Est enim curatio proficiens, cuius iuuamentū non errat.

Q De modo cauterizandi Hemorroidas. Caput xxxvi.
 Q V A N D O in anō sunt Hemorroides antiquæ multæ, aut uina, & sunt ex humoribus grossis, frigidis, aut humiditatibus corruptis, & curantur cum eo, quod diximus in diuisione, et non confert curatio: tunc cauteriza tribus cauterijs super inferiorem spondilem dorsi sub almeidati parumper triangulatim, & cauterio sub umbilico quasi duobus digitis. Et si cogitas, quod stomachus eius infrigitus sit, et cibus eius non digeratur, et faciem eius uides apostemari, tunc cauteriza eum super stomachū cauterio magno, scdm quod præcessit: et cauterio super Epar eius, et alio super Splenē ipsius, cū cauterio clauili: & dimitte cauteriū apertū tēpore aliquo: deinde cura ipsum, donec sanetur.

Q De modo cauterizandi althelul post abscessionem eorum. Caput xxxvii.
 Q V A N D O tu abscondis althelul, tunc ignias cauterium quod assimilatur radio. Deinde intromittite ipsum ignitum in ipsum althelul abscessum: et ultima manum tuam, donec perueniat cauterium ad orificium uenæ, ex qua currit sanguis: fac illud semel, aut bis.

C Si ergo althelul fuerint multa, tunc cauteriza unumquodq; cauterio secundum quod narrauimus. Deinde cura ea, cum eo quod confert eis ex unguentis, donec sanentur. Et si cauterizas eum cauterio magno super alcatin, est magis ultimum in iuuamento.

¶ De modo cauterizandi Fistulam in ano. Caput XXXVIII.

Q V A N D O non obedit infirmus sectioni & operi quod narrauimus in loco suo, & terretur ab illo, fortasse sanatur cum cauterio. Cum ergo accidit alicui Fistula, et antiquatur, currit pus ex ea, et humiditates corruptę. Dignius ergo quod oportet est, ut probes eam cum tenta subtili. Deinde cognosce quantitatem profunditatis eius cum tenta. Deinde ignias cauterium, quod est simile radio. Deinde intromitte ipsum ignitum in ipsam Fistulam & quantitatem in qua intrauit clauus. Et itera super eam cauterium, donec comburantur illa omnia corpora corrupta, semel, aut bis, aut ter, secundum quantitatem necessitatis tuę. Et custodi te ab adustione nerui, si est illic, aut uenę magne; aut si Fistula uadit ad corpus uesicę, aut ad corpus intestini, tunc custodi te ab istis locis omnibus. Et non facias illud, nisi quando fistula est in loco caroso: et cogitas, quia non est penetrans. Deinde cura locum usquequo sanat. Si autem

D sigilla locus, et abscindunt ab eo materia, & remanet sic tempore longo: tunc scias, quia iam sanatus est integre. Et si non abscindunt ab eo materia, tunc scias quia est penetrans, aut in profundo eius est os corruptum, aut quasi illud ex illis: quorum rememoratio ueniet in loco suo.

¶ De modo cauterizandi Renes. Cap. XXXIX.
Q V A N D O accidit in Renibus dolor ex frigore, aut ex uentositate grossa, et minuitur propter illud coius infirmi, tunc oportet ut cauterizes ipsum super almethenem super ipsos renes, cauterio super omnem renem cum cauterio clauili, cuius precessit rememoratio. Et fortasse cauterizamus ipsum secundo in ipso almeidatu. Quare uenient tria lineata. Ergo erunt magis ultima in iuuamento.

¶ De modo cauterizandi Vesicam. Cap. XL.
Q V A N D O accidunt in Vesica debilitas, et mollificatio a frigore & humiditatibus, donec non retineat infirmus urinam, tunc cauteriza ipsum in inferiori parte suminis super Vesicam, ubi incipiunt pili pectinis, et cauterio a dextra suminis, & alio a sinistra illius: et sit longitudo illius cauterizationis lateris secundum quantitatem nodi pollicis: & cauteriza ipsum cauterio inferiori dorsi, aut duobus cauterijs, si indiges illo: & sit secundum quod precessit cauterium clauile.

¶ De modo cauterizandi Matricem. Cap. XLI.
Q V A N D O accidunt in Matrice frigus & humiditates, et prohibetur per illud ab impregnatione, et corrumpuntur menstrua eius, & tardatur prouocatio eorum, et accidit ei apud aduen-

tum eorū dolor, tunc oportet ut cauterizetur tribus cauterijs in circūitu umbilici, sicut diximus in cauterizatione uesicæ, et cauterio super alcatim inferius dorso, aut duobus cauterijs: et sit cauterium clauile.

¶ De modo cauterizandi Ancham in dislocatione. Cap. XLII.

QUANDO effunduntur humiditates mucosæ ad pixidem Anchæ, & fiunt causa exitus eius a loco suo: et signū illius est, quod prolongatur crus super alterum, quando comparant adinuicem: & inuenitur locus dislocationis in eo uacuus. Oportet ergo ut cauterizes infirmum super pixidem Anchæ ipsius cauterio simili circulo: postquam tu signas cum encaustro in circumitu pixidis, sicut reuoluitur: & ut cadat ipsa pixis in medio circuli. Et sit cauterium cuius forma præcessit in cauterizatione stomachi. Quod si tibi non est præsens hoc cauterium, tunc cauteriza ipsum tribus cauterijs, cum cauterio oliuari magno: et fiat cauterio profunditas secundum quantitatem spissitudinis cutis totius. Deinde cura ipsum, donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi in Sciatica. Caput XLIII.

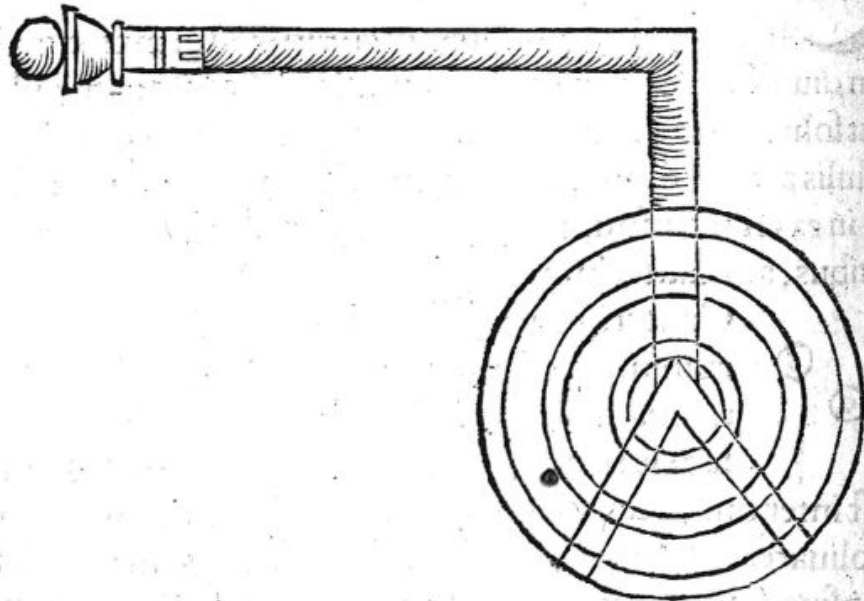
QUANDO accidit dolor in pixide anchæ, & sunt causa illius frigus & humiditates: et curatur infirmus cum eo, quod diximus in diuisione, et non confert curatio, & antiquatur illud: tunc oportet ut soluas infirmū ab humoribus grossis cum pillulis fœtidis, aut cum pillulis artificialibus, & similibus. Deinde cauteriza eū. Et modus cauterij in ea est secundum duos modos: aut cauterium cum medicinis adurentibus, aut cauterium cum igne.

Cauteriū cum igne, est secundū multos modos. Quorum unus est, ut cauterizes super pixidem anchæ ipsius tribus cauterijs triangulatis, secundum hanc formā. Et fac eis profunditatem bonam, uel malam. Et sit spacium quod est inter omne cauterium quantitatis grossitudinis digiti: sitq; cauterium oliuare. Quandoq; autem fit cauterium in medio super caput anchæ ipsius. Quare sunt quatuor cauteria. Et si uis cauteriza cum circulo, cuius præcessit forma in cauterizatione dislocationis anchæ, uno: ut sit circulus continens ancham totam. Et combure spissitudinem cutis totius. Iste est modus cauterij in Sciatica, quando dolor est adhærens anchæ ipsi, et non extenditur usq; ad coxam & crus. Si autem extenditur usq; ad coxam & crus, tunc cauteriza ipsum duobus cauterijs super coxam, super locum ad quem innuit illic infirmus, in quo est dolor, & cauterio tuo super cauillā quatuor digitis ad partem syluestrem parumper: et sit cauterium cultellare. Et sit profunditas cauterij secundum profunditatem spissitudinis cutis. Quod si infirmus innuit quod dolor ex-

C tenditur usq; prope digitos pedis, tunc cauteriza ipsum illic ubi innuit cum cauterio puncti, tribus, aut quatuor, aut pluribus, si indiget illo. Et si innuit dolorē esse sub genu uersus crus, tunc cauteriza ipsum illic cauterio uno cultellari. Et caue tibi in omni cauterizatione tua, ut non ultimes cum cauterio ad hoc ut comburas neruū, aut arteriam magnam, & attrahas per illud super infirmū nocumentum malum, aut contractionem. Et ego quidem iam uidi unum & alium, ex eis qui cauterizauerūt supra cauillam, & ultimauerunt in cauterizatione, et inflatum est crus, donec tumor consecutus est pedem, et perforatus est totus, et corruptus est totus pes: deinde accidit solutio uentris, & mors post illud.

Quod si dolor est in duabus partibus simul, cauteriza utramq; secundum hunc modum. Et sapientes quidam dixerunt in cauterizatione anchæ, cuius cauterij iste est modus. Fac simile samio ex ferro, cuius diameter sit medietas palmi: & sit apud orificium suum secundum grossitudinem nuclei daclyli, aut minus parumper: & intra illud samium sit samium tertium. Et sit spacium quod est inter omne samium per quantitatem nodi pollicis: et sint samia aperta a duabus partibus: & sit altitudo eorum quasi nodus, aut duo nodi: & fac eis manubrium ex ferro decenter aptatum in samijs. Et hæc est forma eius.

D

Deinde igniatur in igne, donec rubeat, & proijciat scintillas: deinde ponatur super pixidem anchæ infirmo accubitato super latus sanum. Cauteriza ergo eum tribus cauterijs rotundis in uice una. Deinde dimitte ipsum tribus diebus. Postea emplastra cum butyro: & dimitte uulnus apertū diebus multis. Deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur. Inquit Albucasis, hac specie cauterij o filij, parum usi sumus, propter terrorem aspectus eius: & propterea, quod paucos inuenimus qui expectent super ipsum. Verumtamen est ex bonis cauterijs ei qui suffert, & inuenit cum eo locum eius. Cauterium autem cum medicinis adu

rentibus est, ut tu facias duo samia habētia perforatā armillam, in quam **A**
descendit cardo portæ eius ex ære, aut ferro, longitudo parietis: quorū
in altitudinem eorum sint duo nodi, aut quasi ipsi. Et sit spacium quod
est inter utraq; quantitas grossitudinis digiti, & sint aperta inferius & su-
perius: & sit quod contineant se aēlinuicem, secundum hanc formam.

Deinde depone eam super pixidē anchæ, in-
firmo iacente super latus sanum. Et comprime
manum tuam super pixidem anchæ multum.

Deinde funde inter duos círculos ex aqua ca-
lida, quæ sit calefacta cum igne parumper, & tes-
ne eam quantitate horæ temporalis: & toleret
infirmus mordicationem eius, & ipsius adusti-
onem, nam ipse inuenit mordicationem sicut
ignis, donec quiescat mordicatio. Deinde eleua manum tuam cum in-
strumento, & absterge aquam calidam ab ancha tota cum aqua dulci:
deinde dimitte illud tribus diebus. Et pone super illud butyrū, donec re-
moueat nigredo adustionis: & dimitte illud diebus aliq̄t, & curret ex eo
pus. Est enim ultimum in iuuamento. Deinde cura illud cum unguen-
tis, donec sanetur. Quod si extendatur dolor usque ad coxam, aut
crus: fac ei statuat in eo quod continet aquam, secundum quod feci-
sti in ancha æqualiter. Et iste est modus aquæ calidæ: & ego iam scri- **B**
psi eam in tractatu rectificationis medicinarum. Sume alcali, & calcis. **Aqua acuta.**
non extinctæ amborum ana partem unam: tere utraque, & pone ea in
ollam nouam, cuius inferior pars sit perforata foramine uno paruo, se-
cundum quantitatem quod ingrediatur ipsum radius: & pone sub fun-
do ollæ ollam aliam uitreatam: & projice super alcali & calcem ex aqua
dulci, quod submergat utraque per digitum: post quam tu comprimas
ea manu tua compressione bona: & dimitte ollam, donec descendat a-
qua acuta inferiori parte ollæ uitreatæ. Deinde aggrega illam aquā to-
tam, & projice eam super aliam calcem: & cola, donec renouetur.
Ipsa enim erit tunc fortis acuitatis ualde, quæ administratur in multis
operationibus medicinæ, & in cauterizatione reliquorum membro-
rum. Quoniam efficit operationem ignis ipsius. Et ex medicinis sunt,
cum quibus cauterizantur ancha, etiam sicut tefisie, & mel anacardi,
& calx cum sapone, ita quod utraque sint permixta.

C Et **G A L E N V S** quidem narrando retulit, cuiusdam uiri
ex antiquis curationem, qua curatus est dolor anchæ & uenæ sciaticæ:
& magnificauit esse eius ualde. Et dixit, quia non indiguit alia curati-
one, & quia sanatus est ex uice una, donec retulit, quia ipse fortasse
intrauit balneum delatus, & exiuit ex eo iam sanus. Et est, ut acci-
piatur ex seitaragi uiridi: & si non inuenitur uiride, sumatur siccum, rez-
cens: & teratur multum cum aliquanto adipe, & ponatur super anz

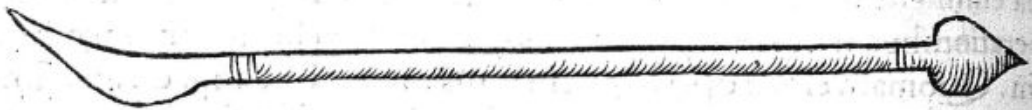
Operatio
Dioscor.

Cham, ubi est dolor, aut crus, aut in coxa: & ligetur, et dimittatur quantitate trium horarum, aut per quantitatem quod sentiat infirmus sedationem adustionis. Deinde intromitte eum in balneum. Cum ergo roridum fit corpus eius, intromitte ipsum in solium. Nam dolor recedit, & sanatur. Et scias, quia non oportet ut utatur aliquis cauterio cum istis medicinis, nisi post euacuationem corporis. Et Dioscorides quidem dixit, quod sterces caprarum, quando cum eo cauterizatur uena sciatica, confert ei: & fit cauterium secundum hunc modum. Sumatur lana, & imbibatur oleo antiquo, & ponatur super locum profundum, qui est inter pollicem pedis, & inter focile, et est propinquior focili. Deinde accipe sterces caprarum siccum, et inflamma ipsum in igne, donec fiat carbo. Deinde pone ipsum super lanam, & dimitte ipsum, donec nec extingatur. deinde itera illud. Non cesses ergo facere illud, usquequo perueniat sensus super mediatione usque ad ancham, & quiescat dolor. Et iste modus cauterij nominatur cauterium Vaccinum.

Cauterium
Vaccinum.

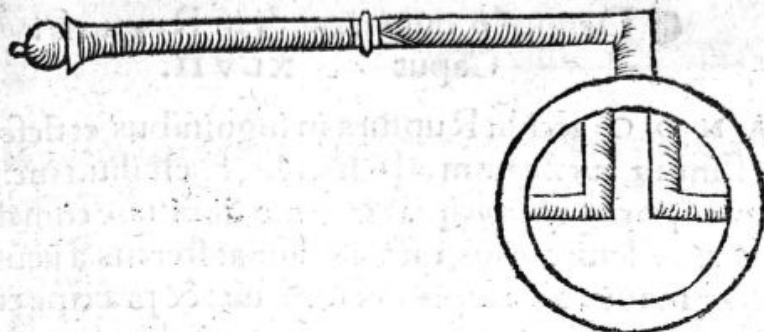
De cauterizatione doloris Dorfi.
Caput XLIII.

QUANDO QVE accidit dolor in Dorso ex caussis multis, aut a casu, aut a percussione, aut euacuatione superflua, & illis similibus, ex infusione materiei frigidae, et humidae: & cauterium quidem non cadit, nisi in hac specie sola, quae fit ex infusione materiei frigidae. Oportet ergo post euacuationem infirmi cum pillulis foetidis, & eis similibus, ut fiant super Dorsum, ubi est dolor, tres lineae secundum latitudinem almeidati ipsius, postquam signas cum encaustro in omni linea quinque cauteria, aut plura secundum quantitatem quae uenit ex tolerantia infirmi uirtute eius: & fiat cauterizatio cum cauterio puncti. Et si uis, cauteriza tribus cauterijs, aut quatuor, cum cauterio clauili mediali, secundum hanc formam.

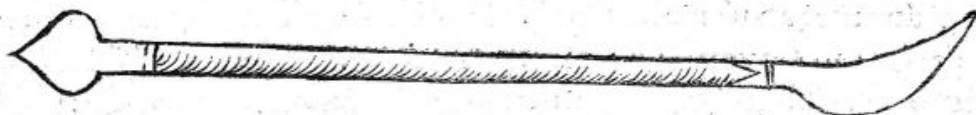
De modo cauterizandi in inceptine Gibbositatis. Caput XLV.

MULTOTIENS accidit haec aegritudo infantibus paruis. Et signum inceptationis eius in pueris est: quod accidit super eum strictione in anhelitu apud eleuationem, & motum: & inuenis in ultima spondilium Dorfi & nodorum eius, quod iam incipit eminere super reliquos spondiles. Cum ergo uides illud, et uis facere illud, tunc cauteriza ipsum cum cauterio quod sit circulus secundum hanc formam.

Et capiat cauterium super omnem partem spondilis æqualiter : & si uis cauteriza in circumitu spondilis cum cauterio puncti duas lineas , aut tres : & sint puncta propinqua adinuicem . Deinde cura locum , donec sanetur cum eo quod diximus . Et caue , ne administres cauterium in gibbositate , quæ fit in spasmō nerui .

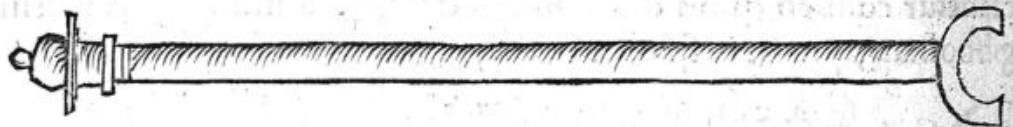
Q De modo cauterizandi in Podagra , & doloribus iuncturarum . Caput XLVI .
 V A N D O dolores iuncturarum sunt ab humiditatibus frigidis , quæ effunduntur ad cuiuslibet membra corporis , tunc quædo accidunt dolores in pedibus , de consuetudine medicorum est , ut nominent illud Podagram proprie . Cum ergo curatur Podagra frigida causæ cum modis curationis , & non remouentur dolores , tunc cauterium remouet eos . Et est , ut cauterizes eum post euacuationem in circumitu iuncturæ pedum , cauterijs multis ; et sit cauterium Oliuare . Cuius hæc est forma .

Et si indiges ut punctes super faciem pedis , tunc fac cum cauterio puncti . Quod si ascendunt dolores usq; ad genua , aut reliquas iuncturas , & multotiens accidit illud , tunc cauteriza ipsum super omne genu tribus cauterijs , aut quatuor ab omni parte , cum hoc eodẽ cauterio Clauili . Si aut necessaria sunt tibi plura hoc cauterio , tunc cauteriza ipsum . Et non submergas manũ tuam cum cauterio , imo sit circiter spissitudinem cutis tantum . Si autem ascendunt dolores ad genua , & dorsum : tunc administra quod diximus ex cauterio in capitulo suo . Quod si dolores sunt in manibus tantũ , tunc puncta in circumitu focilium , sicut reuoluuntur duæ lineæ . Si aut remanet ex doloribus in digitis , tunc puncta eos , super omnem nodum punctum , & super pectinem manus . Si autem ascendunt dolores post dies ad cubitos , aut ad humeros , tunc cauteriza utrosq; ab omni parte . Et non euacues infirmum ex regimine bono , ex receptione medicinarum . Nam si bonum fiat regimen , & euacuetur phlegma , sanabitur auxilio **D E I** cum isto cauterio .

Ruptura in
inguine.

C **Q** V A N D O accidit Ruptura in inguinibus, et descendit intestinum, aut zirbum ad testiculū, & est illud incipiens propinquum: tunc oportet ut præcipias infirmo dimittere comestionem in die suo. Et utatur ex lenientibus, quo descendat stercus a uentre suo. Deinde sedeat inter manus tuas super dorsum suū: & præcipe ei, ut teneat anhelitū suum, donec egrediatur, uel appareat zirbum, aut intestinum. Deinde reduc ipsum digitis tuis, & signa cū encaustro sub Ruptura super os pectinis, cū signo cuius extremitas sit similis medietati circuli ad superiora corporis. Deinde igni cauterium, cuius hæc est forma, do-

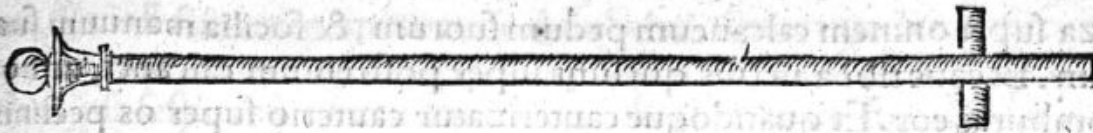

nec ueniat album, & projiciat scintillas. Deinde reduc intestinum, aut zirbum ad concauitatē suam. Deinde ponat minister manū suam super locum, ut non exeat intestinū: & tu iam aperuisti inter crura infirmi, & posuisti sub eo puluinar, & seruiens alius super crura eius, & alius super pectus eius qui tenet manus. Deinde depone cauterium super ipsum signum, manu tua cum cauterio stante recta. Et tene ipsum, donec cum eo consequaris os: aut itera cum eo uice alia, si non consecutus fueris cum eo in prima usq; ad os. Et prudenter obserua ab exitu intestini in hora cauterizationis tuæ, ne comburas ipsum, & eueniat per illud super infirmum aut mors, aut malicia magna. Et scias, quod quādo tu non consequeris cum cauterio os, non confert operatio tua. Et oportet ut sit cauterium infantū subtile, secundū mensuram eorum. Deinde cura cum reliquis unguentis, donec sanetur. Et sit infirmus iacens super dorsum suum quadraginta diebus, donec sigillet uulnus. Et oportet, ut ponas nutrimentum eius longitudine temporis curationis eius, quod leniat uentrem eius: ut non exeat intestinum apud conamen & egestionem.

Deinde quando uult surgere post quadraginta dies, tunc administra ligamentum decenter factum, & teneat ipsum quadraginta diebus alijs. Et minoretur a labore, & repletionem cibi & potus, et uocibus uehementibus. Nam quando utitur hoc regimine, ita sanatur sanatione integra. Et ego dicam curationem Rupturarum cum incisione in capitulo suo.

Ruptura in
Ventre.

Quando autē Rupturæ accidunt in reliquo uentre, & sunt incipientes, & uis ut non addantur, tunc cauteriza Rupturam eius cauterio rotundo secundum quantitatem eius: & sit illud quod aduritur extunc sic ut tertia eius. Deinde cura ipsum, cum eo quod diximus: & non addatur. Et iam dixerunt quidam primi: ut cauterizetur Ruptura cum cauterio triangulato, secundum hanc formam.

Postquam signatur cum encaustro, & ponitur linea quæ est per latitudinem in latere superiori Rupturæ, & linea altera ad inferius. Et deponemanum tuam in medio cum cauterio clauili. Sed cauterium primum est facilius & melius.

Q De modo cauterizandi in doloribus propter casum, aut percussionem. Caput XLVIII.

Q V A N D O accidit in quibusdã membris a casu, aut percussione dolor: & perseuerat ille dolor tempore longo, & non confert in eo curatio cum medicinis: tunc oportet ut cauterizetur cum cauterio Puncti. Et sit cauteriũ omnis mēbri cauterium secundũ magnitudinẽ eius, & ipsius paruitatẽ, et debilitatem eius, & ipsius uirtutẽ, et locationẽ torsionis, & doloris ex eo. Si ergo sanatur ex cauterio primo, est bene. Si non: tunc itera super ipsum cauteriũ. quoniã de consuetudine horũ dolorũ est, ut permutent ex mēbro ad illud qd appropinquat ei. Quare oportet ut consequaris eos cũ cauterio, donec sanet infirmus.

L De modo cauterizandi in Lepra. Caput XLIX.

L E P R O S I autẽ quandoq; iuuantur cauterio iuuamento maximo. Et præcipue species Lepræ, quæ fit propter putrefactionem phlegmatis & melancholic: cũ ergo uis cauterizare ipsam cõsidera. Si ergo Lepra est ineipiciens, & curasti eam cum eo, quod diximus in diuisione, & non descendit, neq; stat: & times super infirmũ, quod comprehendat corruptio super totam complexionẽ eius: tunc cauteriza eum super caput quinque cauterijs: uno in medio capitis noto, & secundo inferius eo uersus frontem apud finem capillorũ, & duobus super duo cornua, & uno posterius super nucea ceruicis. Et ultima manum tuam cum cauterio parumper, donec imprimat in os impressionem paruam, & dislocentur ex eo cortices: ut alleuietur expiratio uaporum grossorum ex eo, & cauteriza cauterio etiam super ipsum splenem, secundum quod præcessit. Sin autem Lepra iam sparsa est super infirmũ, & apparet manifeste: tunc oportet ut cauterizes cum istis cauterijs, quæ diximus in capite, & cauterio super extremitatem nasi, & duobus cauterijs super duas maxillas, & duobus cauterijs super spondiles colli, & sex super spondiles dorsi, et uno magno super alhahosos apud gran caudæ & uno supra ipsum, in ipso almeidati: & duobus super anchas: scilicet super omnem ancham uno, & duobus super genua: uno super omne genu, & duobus super humeros, & duobus super cubitos, & duobus super tenitudines pectoris sui: & cauteriza ipsum super omnem iuncturam, ex iuncturis digitorum manuum suarum, & pedum suorum: & caute

C riza super omnem calcaneum pedum suorum, & fociia manuum suarum. Et caue tibi a neruis qui sunt super postremum calcanei, ut non comburas eos. Et quandoque cauterizatur cauterio super os pectinis, & alio super os stomachi, et alio super epar. Et scias, quod quanto plus addis cauterium, est magis iuuamentum, & magis conferens.

Et scias, quod infirmus non inuenit in cauterio dolorem, sicut inueniunt ipsum sani: propterea, quod corpus eius iam stupefactum est. Et oportet ut sint cauteria ex magnitudine, et paruitate secundum membra & iuncturas: secundum quod præcessit ex speciebus ferramentorum. Deinde cura cauterium ex farina herbi cum melle, & reliqua curatione, donec sanetur.

Q De modo cauterizandi in Stupore. Cap. L.

Q V A N D O stupet aliquod membrum, et curatur cum medicinis, et oleis, & emplastris, et non sanat, tunc cauteriza ipsum membrum stupefactum cauterijs, secundum quod meretur

magnitudo membri, aut paruitas eius. Et sit cauterium tuum intrans in spissitudinē cutis parumper. Deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur. Et quandoque cauterizat ad quiddam stuporis, qui accidit manui, & pedi, in spondilibus dorsi apud exitum neruorum, qui mouet illud membrum: et remouet stupor. Verum non presumat super illud, nisi qui est sapiens in anatomia membrorum, et egressione neruorum mouentium corpus.

Q De modo cauterizandi in Albaras. Cap. LI.

Q V A N D O antiquat Albaras, et non confert in eo aliquid ex ingenijs medicinae: tunc cauteriza super ipsam cauterio profundo parumper, secundum quantitatem spissitudinis cutis, donec remoueat albedo, et muteat color eius. Deinde cura ipsum cum farina herbi, & lentis cum oleo rosa. et folijs arnoglossae, et sanguine columbae, et sanguine hyrūdinis: de unoquoque sit pars una: misceantur haec omnia, et liniantur super pannum, et adhæreant loco, donec sanetur.

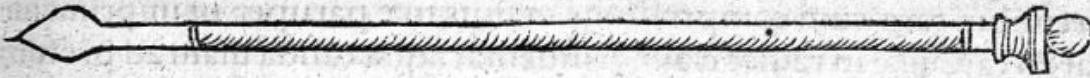
Q De modo cauterizandi in Cancro. Cap. LII.

Q V A N D O Cancer est incipiens, et uis ipsum sistere: tunc cauteriza ipsum cum cauterio circuli in circuitu eius, sicuti reuoluitur. Sapientes autem dixerunt, ut cauterizetur cauterio ultimo in medio. Mihi autem non uidetur illud: quoniam timeo quod ulceretur: & ego iam uidi illud aliquotiens. Et rectius est, ut cauterizetur in circuitu eius cum circulo, sicut diximus: aut cauterijs multis.

Q De modo cauterizandi in Adubelati. Caput LIII.

Q V A N D O aliquis habet Adubelati, & tardatur in maturacione, aut propter superfluitatem facientem eam, aut propter aetatem infirmi, quando est decrepitis pauci sanguinis, aut propter rem

pus, & uis festinare in maturatiōe Adubelati, tunc cauteriza in circum- A
itu eius cum cauterijs paruis multis punctando. Deinde dimitte eam.
Nam ipsa festinabit cum maturatione. Si autē uis perforationem eius
cum cauterio, tunc igni cauterium, cuius hæc est forma.

Et depone ipsum in medio Adubelati, donec penetret cutem: & sit cau-
terium ab eo quod sequitur infirmus, ut alleuietur cursus puris. Deinde
cura ipsum donec sanetur.

C De modo cauterizandi in malo corro-
dente. Caput LIIII. Corrodens.
CORRODENS non est nisi corruptio in membro ambulās,
& corrodit ipsum: sicut ignis comedit ligna sicca. Si ergo uides corro-
dentem in loco qui toleret cauteriū cum igne, tunc igni cauteria multa,
clauilia parua & magna, secundum quod conueniet illi loco in quo est
corrodens. Deinde cauteriza ipsum ab omni parte donec eradices cor-
ruptionem totam, & non remaneat ex ea aliquid penitus. Deinde dimit-
te ipsum tribus diebus, & pone super loca cauterizata sulphur tritū cū
oleo, donec eradicientur escharæ omnes, & omnis corruptio. Deinde cu-
ra ipsum cum unguentis generātibus carnem. Si ergo uides, quod post B
tres dies caro nascitur natiuitate sana, in qua non est corruptio, est bo-
num. Et si non: tunc itera cauterium super illud quod remansit ex locis
corruptis. Et corrodens medicatur quandoq; cum medicina acuta. Ipsa
namq; surgit loco cauterij. Verumtamen cauterium cum igne est uelo-
cioris iuuamenti: & ego quidem iam dixi cauterizationem eius cum me-
dicina acuta in diuisione: accipe ergo eam illic quando ea indiges.

M De modo cauterizandi in Clauis, &
Verucis. Caput LV. Clauus.
MULTOTIENS accidit in inferioribus partibus pedum
hæc ægritudo: & est res grossa, filtrata, quæ lædit pedem. Et cauterium
quidem in eis est secundū duos modos: cauterium cum igne, & cauteri-
um cum aqua calida. Quantū autem cū igne est, ut ignias cauterium
concauū simile penne uulturis: quod fiat ex ferro, secundū quantitatem
quod contineat clauū ab omni parte: et sit subtiliū marginum. Deinde
depone ipsum ignitū super clauū. Deinde reuolue manū cum cauterio
in circumitu clauī, donec perueniat cauteriū ad profunditatem clauī: &
dimitte ipsum tribus diebus, donec incipiat emittere pus. Deinde em-
plastra ipsum cum maluis syluestribus, contritis cum sale: & dimitte em-
plastrum super ipsum in nocte. Ipse enim eradicabitur ex radicibus su-
is. Deinde cura locum unguento generatiuo carnis, donec sanetur.

Quod si sunt non conuersi, & multotiens accidunt in superficie cor-

C poris, præcipue in manibus & pedibus: tunc administres in eis cauteriũ cum aqua calida: et est, ut accipias cannulã ex ære, aut ferro, aut ex penã uulturis: et depone eam super clauũ, aut althelul. Deinde projice in cannulam ex aqua calida quantitatem paucam: retine manum tuam, & tu reuolue eam cum compressione manus tuæ parũper, ut imprimatur margo cannulæ in radice clauis, et inueniat aqua calida uiam ad profundum, ad radicem clauis: & expectet infirmus parumper super mordicationem aquæ calidæ hora una. Deinde dimitte ipsum. nam clauus eradicatur cum radicibus suis. Ita fac cum eis uno post unum, donec uenias super omnes qui ex eis sunt in corpore. Deinde cura eos postquã eradicantur, cum eo quod generat carnem ex unguentis.

☉ De modo cauterizandi in Tremore.

Caput LVI.

QUANDO accidit alicui Tremor ex frigore in neruo, aut ex febre quartana, aut alio: tunc oportet ut cauterizes ipsum quatuor cauterijs, aut quinq; super spondiles dorsi, et inter omnẽ spondilem cauterio, & in pectore eius cauterio, et super stomachum eius cauterio. Tremor enim quiescit cum cauterio oliuari, & festinat sanitas ægritudinis frigidæ.

☉ De modo cauterizandi Albathir.

Caput LVII.

D QUANDO QVE expelluntur in corpore Albathir scedæ, id est, pustulæ, quæ fiunt a materijs grossis corruptis. Oportet ergo in primis cum apparent, ut cauterizentur super omne caput pustulæ cauterio subtili cũ ligno myrti, cuius extremitas accensa est cum igne. Aut cum radice aristolochiæ longæ. Aut cum cauterio lenticulari. Et quandoq; cauterizantur ademenul, in principio expulsionis suæ secundum hunc modum: & non augentur: et dirumpitur superfluitas faciens eos, & sanant ex eis. Verumtamen oportet ut fiat illud post euacuationem cum phlebotomia.

Albathir.

☉ De modo cauterizandi in fluxu sanguinis ex

arteria in uulnere. Caput LVIII.

MULTOTIENS accidit fluxus sanguinis ex arteria, quæ incisa est apud uulnus, quod accidit extrinsecus, aut apud incisionem a postematis, aut cauterium membri, et similia eis: & sit difficile abscindere eum. Cum ergo accidit alicui illud, tunc propera cũ manu tua ad orificium arteriæ, et pone super ipsum digitum tuũ indicem: et stringe eum multum, donec obsessus sit sanguis sub digito tuo, et non egrediatur ex eo aliquid. Deinde pone in ignem cauteria oliuariã parua, & magna numero plura: & suffia super ea, donec fiant ignita ualde. Deinde accipe ex eis unum, aut paruum, aut magnum, secundum uulnus & locum, in

quo disrupta est arteria, & depone cauterium super ipsam uenam, postquam tu remoues digitum tuum festinanter: & tene cauterium, donec abscindatur sanguis. Quod si expellatur cum eleuas digitum ab orificio arteriæ, & extinguis cauterium, tunc accipe cauterium aliud festinanter, ex cauterijs quæ in igne sunt preparata. Non ergo cesses facere illud cum uno post aliud, donec abscindatur sanguis. Et caue, ne comburas neruum qui est illic, & accidat super infirmum malicia alia.

Et scias, quod quando ex arteria fluit sanguis, tunc non est possibile abscindere ipsum: præcipue quædo arteria est magna, nisi cum uno quatuor modorum. Aut cum cauterio, sicut diximus. Aut cum extractione, quando non est extracta. nam quando extrahitur, contrahuntur extremitates eius, & abscinditur sanguis. Aut ligetur cum filo ligatione forti. Aut ponantur super ipsum medicinæ de proprietate, quarum est abscindere sanguinem, & stringatur cum puluinari constrictione decenti. Qui autem administrat abscisionem eius cum ligamento, & strictione cum panno, aut positione rerum comburentium, et similium, non confert ei penitus, nisi raro. Si autem accidat alicui illud, & non sit ei præsens medicus, neque medicina: tunc incipiat cum positione digiti indicis super orificium uenæ ipsius, sicut narrauimus, & constrictione eius ualde, donec obsessus sit sanguis a superiori parte uulneris, & super arteriam. Et digitus non remoueat, desuper ipsum cum aqua frigida uehementis frigoris semper, donec congeletur sanguis, & ingrossetur, et abscindatur. Et interim consideret in eo, quid indiget ex cauterio, aut ex medicina.

Quatuor modis sanguis sistitur.

¶ Partis PRIMÆ Finis.

LIB. Chirurgici ALBUCASIS Pars II.

¶ De Incisione, Perforatione, & Phlebotomia in uulneribus, & his similibus.

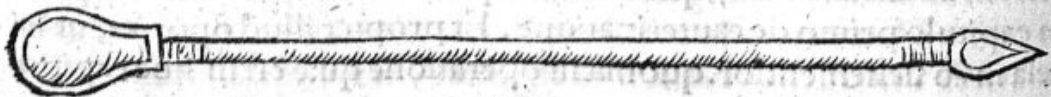
AM DIXIMVS IN CAPITULO Primo, omnem ægritudinem in qua conueniens est cum igne cauterium & medicina comburente, & occasiones eius, ipsius causas, et instrumenta eius, et formas cauteriorum. Et posui illic capitula a uertice usque ad pedem. Et ego procedam in hoc capitulo illa eadem uia: ut alleuietur super querentem questum eius. Et antequam incipiam illud, oportet ut addiscatis o filij, quod in hoc capitulo est ex terrore illud quod est in capitulo primo de cauterizatione. Et propter illud oportet, ut sit cautela in eo uehementior. quonia in operatione quæ est in hoc capitulo

Admonitio
salubris.

Clo, multotiens cadit euacuatio cum sanguine, cum quo stat uita apud apertionem uenæ, aut incisionem super apostema, aut apertionem exituræ, aut curationem uulneris, aut extractionem sagittæ, aut incisionem super lapidem, et illis similia: ex quibus omnibus associatur tremor, & timor, et cadit in pluribus eorū mors. Et ego moneo uos, ne cadat super uos illud in quo est hesitatio. nam quandoq; cadunt ad uos in hac arte modi hominū cum modis infirmitatū. Ex eis enim est qui irascitur cum ægritudine sua, et est leuis apud eum mors: propter uehementiam eius quod inuenit ex infirmitate sua & longitudine eius malicie. Et cum ægritudine est ex timore quod significat mortem. Et ex eis est, qui dat tibi censum suum, et ditarte cum eo, sperans sanitatem, & ægritudo eius est perniciofa. Non ergo oportet ut consentiatis ei qui uenit ad uos ex eis, cuius modus est talis. Et sit cautela uestra uehementior, quam cupiditas & uestra rapacitas. Et non presumatis super aliquid ex illo, nisi post scientiam certam, quæ uerificat apud uos illud ad quod peruenit successio laudabilis. Et utimini in curatione omnium infirmorum uestrorum, prognosticatione & indicatione de eo ad quod conuenienter sit salus. In illo namq; est uobis adiutorium super acquisitionem famæ & gloriæ, & memoriæ & laudis. Inspiret uobis **D E V S** o filij, intellectum suum, et non auferat uobis directionem & inspirationem: quoniam illud est in manu eius. Et ego quidem ordinaui hoc Capitulum distinguendo per capitula, secudum quod precessit in capitulo **C**auterij, a ceruice usq; ad pedes: ut alleuietur uobis questum quod uultis ex eo, & quo indigetis.

S De curatione Aquæ quæ aggregatur in capitibus puerorum. Caput I.

SC I A S, quod hæc infirmitas multotiens accidit pueris apud partum: aut quando stringit obstetrix caput pueri absq; leuitate. Et quandoq; accidit etiam ex causa occulta quæ non scitur. Et ego quidem non uidi hanc ægritudinem in alijs quam in pueris: et ad omnē quem ex eis uidi properauit mors: propter illud ergo uisum est mihi dimittere operationem in ea. Et ego quidem uidi ex eis puerum, cuius caput impletum erat aqua, et caput magnificabatur in omni die, donec non poterat sedere super seipsum, propter magnitudinē capitis sui: et humiditas augmentata fuit, donec mortuus est. Et hæc quidē humiditas, aut aggregat inter cutem & os: aut aggregatur sub osse super sifac. Et operatio in illo, si est humiditas inter cutem & os, et apostema est paruū, tunc oportet ut findas in medio capitis fissura una in latitudine: et sit lōgitudō fissuræ quasi duo nodi, donec currat humiditas. et hæc est forma spatulilis.

A Si ergo humiditas est magis augmētata, & apostema est ma-
ius, tunc pone eas duas fissuras, secundum formam hanc.

Et si humiditas est sub osse, et signum eius est, quod uides
commissuras capitis apertas ab omni parte: et aqua deprimi-
tur quando comprimis eam manu tua ad interiora, & non
occultatur tibi illud: tunc oportet ut findas in medio capitis
tribus fissuris, secundum hunc modum. Et post incisionem
extrahe humiditatem totam. Deinde stringe fissuras cum
pannis & puluillis. Deinde embroca illud desuper cum ui-
no & oleo usq; ad diem quintum. Deinde solue ligamētum, et cura uul-
nus cum tentis, et unguentis. Et non dimittas stringere caput cum æqua-
litate. Et ciba in firmum omni cibo sicco paucae humiditatis, usquequo
confortetur membrum, et sanetur. Et modus alius incisionis est, ut con-
sideres ubi apparet magnitudo apostematis, et collectio aque. quoniam
quandoq; est in occipitio plus, aut in sincipite, aut in dextra, aut in sini-
stra. Ascende ergo cum incisione ubi apparet tibi apostema & impletio
aque: et scinde illud secundum quod tibi possibile est. Et obserua, ne in-
cidas arteriam, et accidat fluxus sanguinis, et moriatur infirmus ex illo
fluxu cum euacuatione humiditatis.

**De incisione Arteriarum quæ sunt post
aures. Caput II.**

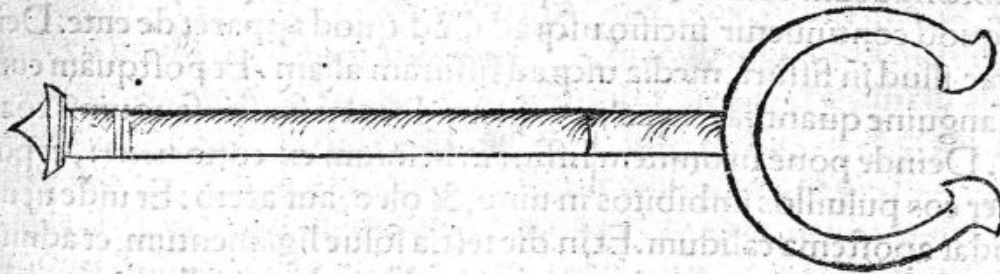
QUANDO accidunt alicui catarri ad oculos, aut ad peñus, &
antiquatur illud, et non confert curatio medicinarum: tunc
magis ultima curatio est in illo, incisio harum duarū arteriarum. Opor-
tet ergo quando uis incidere eas, ut radat infirmus caput suum. Deinde
frica locum cum panno aspero, ut appareant arteriæ. Deinde stringat in-
firmus collum suū, cum quolibet panno suo. Deinde considera, ubi pul-
set uena. Et loca utriusq; sunt loca quæ sunt post aures depressa: et raro
occultatur, nisi in quibusdam hominibus. Deinde signa cum encaustro
super utraque: & incide utramque cum spatumili utrimq; acuto, incisio-
ne perueniente ad os: & fiat illud per latitudinem capitis. Et si uis, in-
tromitte spatumile sub arteria, et incide eam ad superiora cum incisio-
ne. Et sit longitudo incisionis quasi duo digiti iuncti. Nam quando in-
ciditur uena, egreditur sanguis egressione pulsatili, qui salit ad interiora
saltu frequenti. Si autem arteria non apparet sensui, tunc oportet ut
mensures ab aure quantitatem spacij trium digitorum. Deinde signa
cum encaustro, & finde usque ad os. Et illud quod oportet emittere ex
sanguine, est. V I. unc. & fortasse emittis ex eo plus, aut minus. Totum
illud secundum quantitatem quæ apparet tibi ex uirtute infirmi, & re-
pletione arteriæ eius. Deinde considera ad uulnus. Tunc si remanet ad
os ex sifac aliquid, tunc incide illud, ut non accidat apostema calidum:

C tunc stringe uulnus cum licinijs ex panno lini . Deinde cura ipsum cum unguento , donec sanetur.

¶ De extractione arteriarum, quæ sunt in timporibus. Caput III.

Q V A N D O accidit homini hemicraneæ antiqua, aut catarri acuti propter humiditates acrimoniales, & caliditate in lacertis timporum, aut soda antiqua, uehemens, & similia illis: et medicatur cum modis curationis medicinae, & non confert illud: tunc experti fumus in his ægritudinibus extractionem arteriarum ex timporibus, aut cauterizationem earum, sicut narrauimus. Et modus operationis in extractione earum, est, ut radat infirmus pilos qui sunt in timporibus, & intendat ad arteriam apparentem in timpore. Ipsa namque ostenditur tibi ex pulsu suo, & raro occultatur nisi in paucis hominibus, aut uehementia frigoris. Quod si occultatur tibi, tunc stringat infirmus caput suum cum quolibet panno suo: deinde frica locum cum panno aspero. Aut uapora locum cum aqua calida, donec appareat tibi apparitione manifesta. Deinde accipe spatulum, quod paulo ante formauimus. Deinde excoria cum eo cutem cum facilitate, donec peruenias ad arteriam. Deinde projice in eam uncinum, & extrahe eam ad superiora, donec extrahas eam ex cute, & facias eam euadere ex tunicis quæ sunt sub ea ab omni parte. Si autem arteria est subtilis: tunc inuolue eam cum extremitate uncini. Deinde incide ex ea partem secundum quantitatem qua elongentur extremitates eius, & contrahantur, & non accidat fluxus sanguinis. Nam si non inciditur, & si non abscinditur, non ascendit sanguis penitus. Deinde euacua ex sanguine ana. VI. unci. usque ad. III. Quod si arteria est magna: tunc oportet ut liges eam in duobus locis ex filo duplo, forti, ex serico: aut ex chordis aliohod, ut non properet ad ipsam putrefactio ante consolidationem uulneris, & accidat fluxus sanguinis. Deinde incide superfluitatem, quæ est inter duo ligamenta. Fac illud in illa hora, aut post horam aliam. Et si uis, cauteriza eam cauterio, usque ad os, cum cauterio cultellari: donec incidantur extremitates eius, & stabit loco eiusdem operis. Et est melius opus, nisi si infirmus habet febrem, aut est calefactæ complexionis. Quoniam cauterium est ex eis, quæ iuuant ad finiendas humiditates. Ergo est melius iuuamentum. Et oportet post extractionem arteriarum, ut impleatur locus cotto antiquo: & ponantur super ipsum puluilli decenter facti. Et post solutionem curetur cum medicinis siccis, quæ faciunt nasci carnem, & cum licinijs, donec sanetur. Quod si interim dum operaris accidit fluxus sanguinis ex arteria, tunc propera ad abscindendum eum cum cauterio, aut ut impleas locum cum zegi: & stringe manum tuam, donec abscindatur sanguis. Quod si nihil ex illis est tibi

præfens, tunc pone super locum digitum tuum, donec congeletur sanguis. Et embroca locum cum aqua uehementis frigoris, donec quiescat acuitas, & stringatur secundum quod oportet. Et ex eo quod est leuius & facilius extractione arteriæ, est, ut cauterizes uenam cum hoc cauterio habente duos cultellos: sitque acuitas duorum cultellorum similis almagdatem. Verumtamen sunt multo minoris acuitatis, quam duo cultelli. Quoniam si sunt acute, sicut duo cultelli, properat utrisque frigus: & non incidunt carnem cum uelocitate. Cum ergo in eis est aliquantulum grossitudinis, tenetur in eis calor ignis, & abscinditur caro uelociter: cum hoc ergo opus est melius omni opere, & leuius, & facilius. Et sit spacium quod est inter duos cultellos quantitas grossitudinis digiti, postquam tu signas duo loca cum encaustro: & depone utrosque ignitos ualde, donec perueniant ad os, & incidant uenam in duobus locis: ut elongetur quod est inter extremitates eius. nã non consolidantur cum hoc cauterio penitus. Et hæc est forma cauterij.

Q De cura cursus lachrymarum acutarum affiduarum ab oculis. Caput IIII.
QUANDO sunt lachrymæ affiduæ, & est cursus earum ex uenis, quæ sunt super craneum capitis exterius: & non confert in eis aliquid curationis medicinæ cum medicinis, & uides faciem infirmi iam rubere, & sentit in fronte sua deambulationem, sicut est deambulatio formicarum: & oculi eius sunt extenuati, humidî, ita quod iam corrosi sunt pili eorum cum corrosione: & calefactæ sunt palpebræ eius ex acuitate lachrymarum: tunc antiqui indiguerunt in curatione earum hac operatione, & denominauerunt eam curationem, cum Ense. Et est, ut præcipias infirmo radere pilos qui sunt in fronte sua. Deinde incide in fronte tres fissuras æquedistantes secundum longitudinem frontis: & sit longitudo fissuræ quasi duo digiti, & fissura una sit æquedistans longitudini nasi in medio frontis, & secunda secundum longitudinem parumper a motu lacertorum, & tertia a parte altera: & caue ab incisione arteriarum quæ sunt in duobus lateribus: & longa manum tuam a continuatione duarum mandibularum, & sit spacium omnis incisionis quantitas trium digitorum coniunctorum: & sit tibi frustum spongiæ præparatum, aut panni siccati multi, cum quibus exsicces sanguinem. Deinde intromitte spatium duarum acutarum extremitatum, cuius mox sequens est forma;

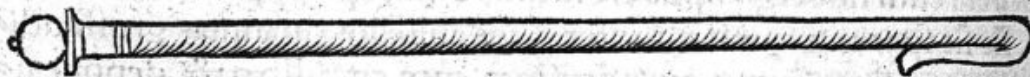
Curatio cum Ense.

C
Spatumile.

ab incisione quæ est a parte temporis, usque ad incisionem secundam: et excoria cum eo totam cutem, quæ est inter duas incisiones, cum sifac, quod est super os. Deinde fac illud etiam ab incisione media usque ad incisionem secundam. Deinde extrahe hoc spatumile, & intromitte in incisionem primam iterum instrumentum aliud, quod nominatur cultellare acutum, ab una parte lene, non acutum ab altera parte. & hæc est forma eius.

Cultellare acutum.

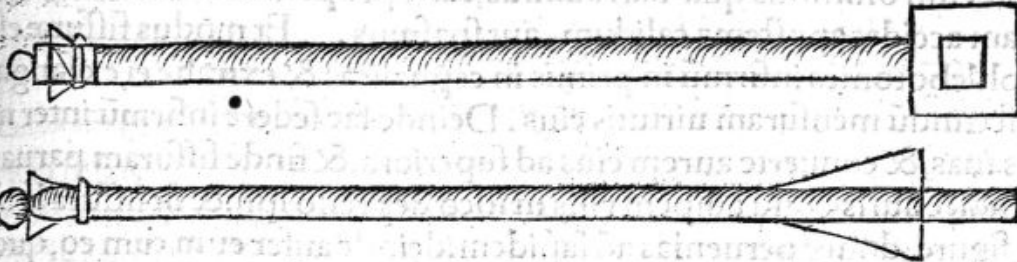

Et pone latus eius acutum uersus carnem annexam cum cute, & latus eius lene uersus os: & impelle ipsum, donec perueniat ad fissuram mediam: & abscinde cum eo omnia uasa, quæ descendunt a capite ad oculos: præter quod continuetur incisio usque ad illud quod apparet de cute. Deinde fac illud in fissura media usque ad fissuram altam. Et postquam currit ex sanguine quantitas æqualis, exprime loca ex frustis sanguinis coagulati. Deinde pone in omnem fissuram licinium ex cotto ueteri, et pone super eos puluillos imbibitos in uino, & oleo, aut aceto. Et uide ut non accidat apostema calidum. Et in die tertia solue ligamentum, et administra infusionem multam cum aqua tepida. Deinde cura illud ex unguento basilicon, et reliquis quibus curantur uulnera: usquequo sanetur.

De cura lachrymarum acutarum & catarrorum ad oculos ex interioribus capitis. Caput v.

QVANDO accidunt alicui catarrhi acuti, acres, assidui: & uides oculos eius extenuatos, paruos, & iam debilitatus est aspectus eorum: et palpebræ ulceratæ, & cadunt pili ex eis, & in profundo capitis est dolor acutus, lædens, et sternutatio consequens: tunc sume ex istis accidentibus, quod illæ materiæ, et catarrhi non ueniunt, nisi ex uenis multis. Et melior curatio in eis est hæc. Et est, ut præcipias infirmo radere frontem suam. Deinde incide in eam fissuram unam in medio frontis, aut alterius parumper per latitudinem, & incipe cum fissura a tempore sinistro ad tempus dextrum: & sit incisio usque ad os: & elonga manum tuam a lacertis temporum, qui mouentur apud masticationem: donec quando detegitur os: & exsiccabis totum sanguinem cum spongia. Tunc separa inter duo labia fissuræ cum cotto ueteri, aut cum licinijs ex lino. Deinde stringe desuper cum puluillis: & imbibe puluillos cum uino & oleo, ut non accidat apostema calidum. Et quando soluis illud, & uides quod apostema calidum iam imminuitur: tunc oportet ut frices os, donec incipiat in eo nasci ca-

ro. Deinde cura ipsum cum regimine exiccatio quod facit nasci carnem: sicut si accipias ex farina tritici partes duas, & ex colophonía quatuor partes: & præpares ex eis emplastrum, et administretur ad natiuitatem carnis in istis uulneribus.

De istis Instru-
mentis non fit
mentio apud
Aurorum.

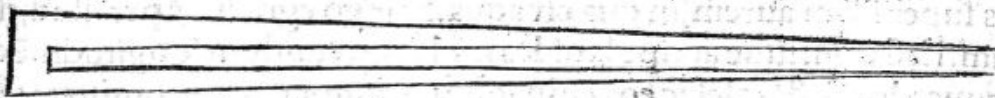
De cura eius quod cadit in Aures.

Caput VI.

OMNE QVOD in Aures cadit, est una quatuor specierum: aut lapis mineralis, aut simile lapidi, sicut ferrum, & uirum: aut est ex planta, sicut est cicer, & fabæ: aut est res fluxibilis, sicut aqua, & acetum, & eis similia: aut aliquod animal. Quando ergo cadit in aurem lapis, aut genus lapidis ex eis quæ non adduntur, neque crescunt in aure, expone Aures soli: si ergo uides lapidem, tunc distilla in Aures aliquid ex oleo uiolato, aut sisamino. Deinde administra extractionem eius, et fac sternutare cum condisi, et opila nares apud aduentum sternutationis, postquam tu ponis in circumitu auris frusta ex pannis, aut lana, et extendis aurem ad superiora. multotiens enim egreditur cum hac cura. Si autem non egreditur, tunc administra extractionem eius cum Gestis, id est, Pizigarolis subtilibus: cuius forma est hæc.

Extractio la-
pidis ex aure.

B

Gestis

Si ergo egreditur cum gestis, est bonum. Et si non, tunc administra extractionem eius cum uncino cæco subtili pauca duplicationis.

Uncinus
subtilis.

Si ergo non egreditur per illud, tunc fac cannulam ex ære, & intromitte extremitatem cannulæ in foramen auris multum, et opila quod est in circumitu cannulæ cum cæra mollificata cum oleo, ut non sit uento uia nisi cannulæ: deinde extrahe cum uento tuo attractione forti. Multotiens enim egreditur cum eo quod narrauimus.

Si autem non egreditur hoc modo: tunc accipe ex helkalimbat, aut ex uisco, id est, gluten præparato, cum quo capiuntur aues, rem modicam:

C & pone ipsum in extremitate radij postquam tu inuoluis super eam coatum decenter positum: deinde intromitte ipsum in foramen auris cum facilitate, postquam tu exiccas aurem ab humiditate. Si ergo non egreditur cum omnibus quæ narrauimus, tunc propera ad sciendū, antequam accidat apostema calidum, aut spasmus. Et modus fissuræ est, ut phlebotomes infirmū in primis in cephalica: & extrahe ei ex sanguine secundū mensuram uirtutis eius. Deinde fac sederē infirmū inter manus tuas, & conuerte aurem eius ad superiora, & finde fissuram paruam in radice auris apud adipem eius in loco depresso ipsi: & sit fissura lunaris figuræ, donec peruenias ad lapidem: deinde aufer eum cum eo, quod est tibi possibile ex instrumentis. Deinde sue fissuram ab hora tua cum uelocitate, & cura ipsam, donec sanetur.

Extractio
grani.

Quod si res cadens in aurem est ex uno granorum, quæ crescunt, & inflantur: tunc administra extractionem eius. Si autem non obedit tibi ad exitum, tunc accipe spatamile tenue, subtile, secundum hanc formā.

Spatamile.

D Et administra cum eo abscisionem illius speciei ex granis, quæ cadunt in aurem, & non facias illud, quando tu cogitas, quod illud granū iam humectatum est per uaporem auris, donec ponis ipsum frustra multa: deinde extrahe ea cum uncinis, aut cum gesti subtili, aut cum suctione, sicut diximus, nam extractio eius alleuiatur. In aqua autem quæ ingreditur in aurem, oportet ut utatur infirmus sternutatione cum cōditi in primis: & iam impleuit aurem suam cum aliquanto cotto ueteri: & est iacens super illam aurem, in qua est aqua. Si ergo egreditur per illud, est bonum. Et si non: tunc accipe lapides multos, secundum longitudinē digiti, tenues, lenes, & calefac eos cum igne parumper, & intromittat infirmus ex eis unum in foramen auris suæ: & saliat super pedem suū unum ex illa parte, & percutiat cum lapide alio super lapidem qui est in aure. Non ergo cesset facere illud cum lapide & lapide, donec egrediatur tota aqua. Et iam egreditur aqua ita, ut accipias ex parpyro, aut ex iunco unum, & intromittas extremitatem eius unam in aurem: et accendas extremitatem alteram cum igne, donec comburatur plurimū eius. Deinde itera iuncum alium, et fac illud multotiens, donec egrediatur tota aqua: & extrahe ipsam cum cannula secundū quod præmissum est in lapide.

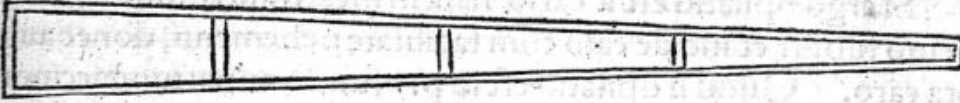
Extractio
aquæ.

Extractio ani
malis.

In extractione autem animalis intrantis in eam, si est parui corporis, ut pulex, & ei simile, cura ipsum sicut dixi in diuisione. Sed si est corporis magni, quod appareat sensui: tunc administra extractionē eius cum gesti, & uncinis: et res eius est facilior omnibus, quæ tenentur in aure.

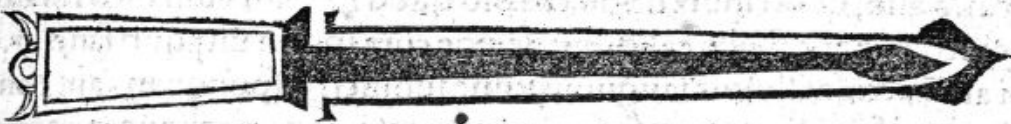
In extractione autē uermis generati in aure, quando curas eum cum eo quod diximus in diuisione, & in tractatu distillationū, & non confert

curatio tūta : tunc oportet ut aspicias aurem in sole. Si ergo apparet illic **A** aliquid ex uermibus, tunc extrahe illud cum gesti, aut cum uncinis subtilibus. Si autem non apparet illic aliquid, tunc accipe cannulam, cuius hæc est forma,

stricta inferius, ampla superius: & intromitte extremitatem subtilem in aurem secundū quantitātē quod tolerat eam infirmus: deinde fuge cum ea suctione forti. Fac illud multotiens, donec egrediantur omnes uermes. Si autem non obediunt tibi ad exitum, tunc opila circumitum cannulæ cum cera, sicut dixi in lapide. Quod si non egrediuntur cum eo quod diximus: tunc administra distillationes quas iam experti sunt antiqui in interfectione uermium: & inuenies illud in tractatu distillationum. Et sit effusio tua qua effundis olea & medicinas in aurem cum hoc instrumento, cuius forma depicta est hic.

Liber Distillationum Albu-
calis.

Sicut uides fac ipsum ex argento, aut ære, inferius strictum, in quo sit foramen paruū, amplum superius. Sit ergo ut impellens quod est in concavitate cannulæ, sit ex ære decenter factum. Et si uis, accipe radium, & inuolue in extremitate eius cottum inuolutione decenti: deinde projice oleum, aut succum, aut quod uis ex istis medicinis in cannulam: & ipsa sit in aure: deinde intromitte radium cum cotto desuper, & exprime ipsum manu tua compressione temperata, donec impellatur oleum in concavitate auditus, & sentiat ipsum infirmus interius: & illud quod infunditur in aurem, sit iam calefactum cum igne parumper: & caue ne sit res quæ distillatur in eam frigida ualde: medicinæ enim non tolerant illud. **B**

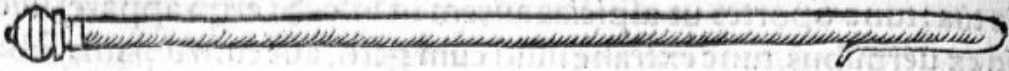
De cura opilationis accidentis Auri.

Caput VII.

QUANDO QVE egrediuntur quidam infantes ex uentribus matrum suarum non perforati. Et iam accidit etiam quibusdam hominibus opilatio in meatu Auris a uulnere, aut carne nata in ea. Et hæc opilatio quandoque fit in profundo foraminis Auris, quam non consequitur uisus: & quandoque accidit ad exteriora foraminis parum, & consequitur eam uisus. Illa ergo quæ accidit in profundo Auris, et quam non comprehendit aspectus, est in pluribus dispositionibus difficilis sanationis. Et in illa quam consequitur uisus, oportet ut ponas Aures infirmi in sole, et aspicias in ea: tunc si uides opilationem apparentem, asperi eam cum spatumili subtili, cuius forma est hæc quæ sequitur,

Modi opilationis Auris.

C

Sit extremitas eius in qua sit quedam latitudo parua, cuius quaedam pars sit acuta: & reliquum spatium sit duarum laterum lenium: ut non laedat aurem. Si ergo opilatio est a carne nata in meatu auris: tunc tene eam cum uncino subtili, et incide eam cum facilitate uehementi, donec auferatur tota caro. Quod si opilatio est in profundo auris: tunc accipe radium subtilem, lenem, & calefac ipsum cum igne parumper: deinde mitte ipsum in meatum auris. Si ergo senseris opilationem cum eo, quod inuenit infirmus cum grauitate auditus, conare apertionem eius cum facilitate: & caue, ne uulneres neruos auris. Deinde pone in aurem licinium secundum quantitatem amplitudinis foraminis, quod inuoluiti in unguento aegyptio: fac illud aliquot diebus, donec sis securus de consolidatione uulneris. Aut accipe licinium, & infunde ipsum in aqua rosata, & pulueriza super ipsum zegi tritum, et utere ipso. Quod si uides aurem iam apostemari: tunc oportet ut extrahas licinium, et permittas ipsum cum licinio alio, quod inuolues in caroto quod sit factum cum oleo rosato, donec sedetur apostema calidum: deinde cura ipsum usquequo sanetur.

D

Si autem accidat fluxus sanguinis: tunc submerge spongiam, aut pannos in aqua frigida, et pone super eam aurem: et utere reliqua curatione, quae abscindit fluxum sanguinis praedicta in tractatu distillationum.

I

De cura Altheli palpebrarum.

Caput

VIII.

IST I Althelil qui accidunt in Palpebris oculi, quandoque sunt humidi, & sunt sicci. Oportet ergo ut teneas eos cum tenalijis: aut cum uncino, & incidas eos cum spatiumili a radicibus suis. Deinde pone super loca zegi tritum. Si autem ex eis fluat sanguis, tunc cauteriza eos cum cauterio lenticulari subtili. Et cauterizare eos, est melius post incisionem. Multotiens enim redeunt quando remanet ex radicibus suis aliquid. Et quando cauterizantur cum igne, comburuntur illae radices, & non redeunt.

M

De cura Grandinum palpebrarum oculi.

Caput

IX.

MULTOTIENS accidit in palpebris aliquid quod assimilatur Grandini in fortitudine sua, & sua duricie, et propter illud nominatur Grando: et est aggregatio humiditatis grossae in palpebra superiore, & palpebra inferiore. Operatio ergo in eis est, ut consideres tunc, si est Grando procedens in eo, quod apparet de palpebra, et mouentur ad omnem partem, & res eius est facilis. Finde ergo super eam fissura per latitudinem. Deinde excoria eam ab omni parte cum facilitate, donec euadat. Deinde suspende eam cum uncino, & abscinde ipsam. Si autem non praeparatur tibi abscisio eius, nisi postquam tu penetras pal-

Grando palpebrarum.

pebram cum incisione parumper, tunc nocet infirmo illud in aliquo. **A** Quod si fissura est magna: tunc aggrega ipsam cū futura: & cura ipsam, donec sanetur. Et si est parua, non superueniet tibi malum ex ea. Vn̄ guentum enim restaurat ipsam, & incarnat eam. Et si grandis est decliuis ad interiora auris uersus superficiem intrinsecam, tunc inuersa palpebram, & suspende grandinem cum uncino: præter quod indigeas incisione, & preme eam ab omni parte. Quod si elongatur palpebra per incisionem, non nocet illud in aliquo. Deinde ablue oculum post incisionem grandinis, cum aqua falsa: & cura locum cum eo quod incarnat, donec sanetur infirmus.

¶ De cura Axirynth palpebrarum.

Caput x.

A X I R N A T H est adeps qui generatur in tunicis palpebræ superioris: & plurimum quidem accidit illud pueris: & ipsum grauat oculos eorum, & accidunt eis catarri in matutinis, et non possunt intueri lumen solis, propterea, quod lachrymæ properant ad eos, & propter illud uides eos discumbere super facies suas semper, & super eas dormiunt, & sunt palpebræ eorum sub supercilijs humidæ, quas iam cooperuit inflatio: & eminentia quidem Axirynth apparet oculo, & quando tu premis locum cum digitis tuis, sentis Axirynth inter eos. **B** Et modus operationis eius est, ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. Deinde accipe pannum lini, & præpara in eo licinia, & fac ex illo licinio circulum secundum quantitatem quod continet Axirynth ab omni parte. Deinde pone eum super eam, & preme cum digitis tuis ab omni parte, ut aggregetur Axirynth in medio circuli. Deinde finde in medio illius humiditatis cum spatumili incidente fissuras per latitudinem, & non sit fissura maior illa quæ fit in phlebotomia in profundo. Aut oportet ut findas cutem totam, donec peruenias ad Axirynth. in pluribus enim dispositionibus procedit Axirynth ex fissura secundum formam frusti pinguedinis albæ. Extrahe ergo eam cum panno, quem infiltraſti inter digitos tuos ad exteriora: & tu reuoluis manum tuam ad dextram & sinistram, donec dispergatur: & caue, ne addas in fissura, ut non peruenias cum spatumili ad oculum, & lædas eum. Si autem non appareat tibi Axirynth in principio fissuræ, tu addas in fissura parum cum facilitate, donec procedat Axirynth. Deinde extrahe eam, sicut diximus. Deinde submerge pannos in aceto et aqua, et pone eos super locum, et stringe eum cū puluillis. Et ex hominibus sunt qui terunt salem, & ponunt ipsum in concauitate fissuræ, ut liquefiat quod remansit ex illa humiditate. Deinde cura ipsam, donec sanetur. Si autem accidat in loco apostema calidum, tunc cura ipsum cum emplastris sedatiuis, donec sanetur.

Axirynth palpebrarum.

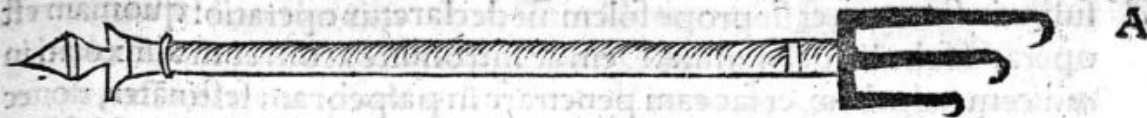
C De modis Ataxmir oculi, id est, cum palpebra molli-
ficatur oculi, unde fit ut rugetur sicut
non debet. Caput XI.

QUANDO nascuntur in palpebris oculi pili additi, prater
cursum sub pilis naturalibus, et antiquantur: tunc ipsi no-
cent oculo, & faciunt accidere modos ægritudinum, sicut lachrymas as-
siduas, et mollificationem palpebrarum, & albuginem, donec fit illud
caussa destructionis oculi. Et Ataxmir quidem oculi curatur secundum
quatuor modos. Aut per cauterium cum igne. Aut cum medicina acu-
ta, secundū quod præmissum est in capitulo cauterij. Aut curatur Atax-
mir per incisionem & futuram. Aut per cannas, secundum quod ego di-
cam. Oportet ut ponas caput infirmi in sinu tuo. Deinde conuerte pal-
pebram oculi manu tua sinistra. Si ergo cōuertitur, bonum est. Et si nō:
intromitte acum in eam, in qua sit filum ab inferiori parte palpebræ, &
fac penetrare acum cum filo desuper, et sit illud prope pilos ipsos, id est,
prope marginem palpebræ, in quo nascuntur pili: & trahe filum ad su-
periora cum palpebra, et conuerte eam cum radio. Deinde finde in in-
teriori parte palpebræ sub pilis additis cum spatumili incidente a lac-
chrymali maiore usque ad lachrymale minus. Deinde extrahe filum,
et pone sub palpebra puluillum paruum ex cotto, aut panno: deinde si-

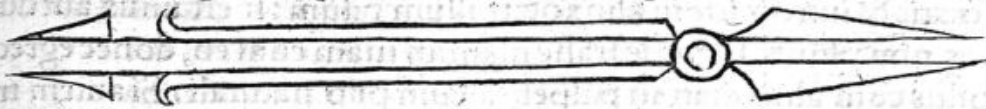
Digna super palpebram cum encaustro, quod sit sicut figura folij myrti.
Verumtamen oportet, ut sit figura secundum quantitatem & elevatio-
nem palpebræ: quoniam iam diuersificatur illud in hominibus. Ex eis
enim est, qui indiget ut incidatur ex palpebra quantitas magna, secun-
dum quantitatem quæ mollificatur a palpebra. Deinde cum spatumili
finde super duas lineas quas signasti, et incipe a lachrymali maiore us-
que ad lachrymale minus, et sit fissura una prope pilos naturales, sicut
est grossitudo radij. Deinde intromitte uncinum in uno duorum angu-
lorum cutis. Deinde excoria ipsam totam. Deinde aggrega cum futura
duo labia, cum acu & filo lana subtili: & absterge sanguinem, et fac ad-
harere quod superfluit ex filis super duo supercilia, cum quibusdam
rebus inuisantibus, si uis facere illud: & si non, non cures. Deinde di-
mitte futuram & fila usque ad tres dies, aut quatuor: postea cura illud,
& si uis, dimitte uulnus absque futura, & cura ipsum cum eo, quod ex-
ficcat & constringit. Nam palpebra eleuatur apud sigillationem uul-
neris & aggregationē eius: sed futura est melior. Hunc modum curandi
Ataxmir docuerūt antiqui. Verumtamen in eo est sollicitudo super in-
firmum, & est ex bona operatione, & non est in eo timor.

Et modus alius est in Ataxmir etiam: & est, ut signes super palpe-
bram figuram, quæ sit sicut figura folij myrti, sicut narrauimus. De-
inde eleua palpebram cum tribus uncinis separatis, aut ag-
gregatis, secundum formam hanc quæ sequitur,

Cura quadri-
plex Atax-
mir.

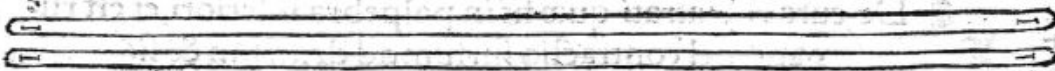
Deinde incide quod superfluit cū forcibus paruis, scđm hanc formā,

cum æqualitate incisionis. Si autē non est tibi possibile tenere uncinum, & non æquatur illud: tunc accipe acum in qua sit filum, et intromitte ipsum in medio figuræ: et intromitte filum aliud prope lachrymale maius, & filum secundum prope lachrymale minus: et aggrega inter digitos tuos fila cum æqualitate. Deinde eleua manum tuam eleuatione æquali: et eleua cutem super quam est signatū cotum, sicut narrauimus. Deinde aggrega duo labia uulneris cum sutura: et cura ipsum, donec sanetur. Si uero accidat apostema apud incisionem tuam, aut fissuram tuam: sedit illud apostema cum cæroto, & his similibus, ex unguentis sedantibus. Et quandoq; accidit palpebræ etiam, ut conuertantur pili eius. Oportet ergo ut utaris in ea quod diximus in incisione: sed sutura utrisque magis est artificialis.

¶ De cura Ataxmir cum cannis.

ET EST, ut conuertas palpebram, & scindas fissuram quæ est deintus, secundum quod narraui. Deinde arte fac duas cannas, aut duo ligna subtilia: quarum longitudo sit secundum longitudinem palpebræ, et latitudo earum sit minor latitudine spatumilis: & tu iam incidisti in extremitatibus utriusq; ab utrisq; partibus ubi tenes fila. Deinde aggrega utramq; cum subtilitate super illud quod superfluit ex palpebra oculi, et stringe duas cannas ab utrisque partibus strictura forti, & dimitte eam diebus aliquot. Cutis enim stricta morietur, et denigrabitur, & putrefiet, donec cadet per se. Si ergo tardatur, tunc incide eam cum forcibus. Deinde cura eam, donec sanetur. Cum ergo consolidatur, eleuatur palpebra: & non pungunt pili. Et hæc est forma duarum cannarum, quas facies secundum hanc figuram, et quantitatem in longitudinem & latitudinem.

¶ De eleuatione pilorum pungentium in oculo cum acu. Caput XII.

OPERATIO in illo est, ut accipias acum subtilem, & intromittas in eam filū ex serico subtile, lene. Deinde agreges extremitates eius, & nodes utramq; nodo subtili ualde: & sit longitudo filorum palmus unus. Deinde compone in Alinxotati filum aliud subtile sub eo in breui, & noda extremitates eius si uis. Deinde ponat infirmus caput

C suum in sinu tuo, et sit prope solem ut declaretur operatio: quoniam est operatio subtilis, uel minuta. Deinde intromitte acum cum alinxotati in radicem palpebræ, et fac eam penetrare in palpebram festinãter, donec extrahas eam desuper pilum naturalem. Deinde trahe pilum usq; supra alinxotati: & intromitte in alinxotati illum pilum: si est unus, aut duo, aut tres, non plures. Deinde trahe manum tuam cum eo, donec egrediatur pilus cum alinxotati in palpebra cum pilo naturali. Si autem trahatur alinxotati, et non egrediatur pilus cum ea: trahes alinxotati ad inferiora, cum filo quod tu composuisti in ea, donec egrediatur alinxotati ex foramine superiori, & uideas eam uisione oculi: tunc enim trahes alinxotati, & filum: et extrahse utraque, & claude oculum: et dimitte ipsum clausum duob; diebus, aut tribus, donec adhaereat pilus loco suo, & nascatur super ipsum caro. Quod si pilus est breuis, tunc aut associa ei pilum longũ ex pilis naturalibus, et eleuatur cũ eo: aut dimitte ipsum, donec elongetur post spacium, & tunc eleua ipsum.

¶ De cura Alxatrati quæ accidit in palpebra superiori. Caput XIII.

Leporina.

Q V A N D O accidit oculo hæc Alxatrati, nominatur Leporina. Et hæc Alxatrati est aut naturalis, aut accidentalis. Accidentaliter ergo fit ex consolidatione uulneris, aut sectionis, aut cauterij, & similibus illis. Et modus operationis in ea est, ut tu findas illam consolidationem, et ut separes labia eius, & ponas in eo quod est inter ea licinium ex lino, et liges eam, donec sanetur. Et non oportet, ut utaris in curatione eius rebus quæ exiccant & constringunt: nam si tu facis illud, redit Alxatrati deterior quam fuit: imo utere in ea rebus quæ mollificant, sicut scenum græcum: et embroca cum aqua, in qua cocta sit althea, semen lini: et unguento dyaquilon, quod liquefactum sit cum aliquo ex oleis: & inuolue cum eo licinium, et cura cum eo. Et thesaurus curationis tuæ est, ut coneris omni ingenio, ut non consolidetur, secundum formam quæ fuit in primis. Et hæc quidem operatio quam diximus, non est nisi quædam rectificatio Alxatrati, ut non redeat forma loci secundum quod fuit omnino.

¶ De cura Alxatrati quæ fit in palpebra inferiori, et est rugatio uel contractio sursum ad dextrum & sinistrum. Caput XIII.

H A E C A L X A trati quæ fit inferius, est quæ uere nominatur Alxatrati. Et est naturalis, et est accidentalis. Et accidentaliter fit ex uulnere, aut fissura, aut cauterio, et illis similibus. Et uia operationis in ea est, ut accipias acum, in qua sit filum duplum, & tingas eam in carnem, et facias eam penetrare a lachrymali sinistro usque ad lachrymale dextrum, donec perueniat filum in duabus extremitatibus carnis. Deinde exten-

de carnem ad superiora cum acu, & incide eam cum spatumili lato. Si er
 go redit figura palpebræ secundum quod oportet, est bonum. Et si non, **A**
 accipe radiū, et pone ipsum in fissuram, & conuerte cum eo palpebram:
 & finde duas fissuras in latere interiore palpebræ, et sint extremitates
 duarum fissurarum ex duobus angulis incisionis, donec concurrant &
 fiat ex eis angulus: donec quando aggregantur fiat figura ear
 um hæc figura, & est litera lauda græca. Deinde aufer illam
 carnem per quantitatem, quod est latus eius acutum inferius,
 ab eo quod sequitur palpebram. Deinde aggrega partes sepa
 ratas: sue eam cum filo lanæ. Deinde cura eas cum eo quod di
 ximus, de medicinis mollificantibus, et licinijs, donec sanent.

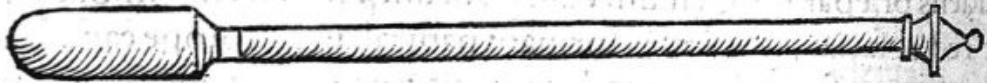
Et si Alxatrati accidat ex fissura, et sutura, aut cauterio: tunc oportet
 ut findas fissura plana sub pilis palpebrarum, etiam secundum quod præ
 cessit. Deinde separa inter duo labia cum licinio, secundum quod dixi
 mus. Et summa sermonis de cura Alxatrati, quando est desuper, aut
 inferius, est, ut currat in ea operatio, secundum quod preparatur ex for
 ma Alxatrati. Ipsa namque est multarum diuersitatum in forma: et artifex
 prudens præparat ingenium cum quocunque modo est possibile ei, do
 nec redire faciat figuram ad formam naturalem, aut prope eam, & ipse
 met infirmus, secundum quod conuenit ei ex operatione & instrumen
 tis in plurimis dispositionibus.

Q De adhaerentia palpebræ oculi cum coniun
 ctiva, aut cornea. **Caput xv.**
 Q V A N D O Q V E accidit hæc consolidatio multis homini
 bus, ita ut consolidetur palpebra superior cum albedine o
 culi, et prohibeat ipsum ab operationibus suis naturalibus. Oportet er
 go quod intromittas extremitatem radij sub palpebra, et eleues eam sur
 sum: aut extendas eam cum uncino: deinde incide adhaerentiã cum spa
 tumili subtili, quod non sit cum acuitate incisionis spatumilium, imo sit
 obtusum parumper: ut non inquietetur infirmus apud operationem, et
 remoueat spatumile, et lædat oculum cum acuitate sua: et sit incisio tua
 quasi tu excories illam adhaerentiã cum facilitate, donec quando redit
 palpebra secundum formam suam naturalem, et sanetur adhaerentia to
 ta. Funde tunc in oculum aquam salsam, cum aqua ablue ipsum: aut di
 stilla in ipsum ex sief factio, ex ziniar dissoluto cum aqua. Deinde sepa
 ra inter palpebram & oculum cum licinio lini: et pone super oculum la
 nam infusam cum albugine oui: & post diem tertium utere sief, et cum
 solidatiuis, donec sanetur.

S De incisione unguæ & eminentiæ carnis la
 chrymarum. **Caput xvi.**
 S C I A S, quod unguia est secundum duos modos. Aut est neruo
 sa: & est similis sifac duro, subtili. Aut est non neruosa, similis humidis

B
 Ungula ocu
 li duplex.

C tati congelatæ albæ: quæ quando tangit cam ferrum, aut cõnaris cape-
re eam cum uncino, abscinditur, & non figitur in ea uncinus. Et utræq;
species non incipiunt, nisi a lachrymali maiore, usquequo uadit paula-
tim, donec cooperit uisum, et prohibet lumen, & motū oculi. Et mo-
dus operandi in incisione eius est: ut ponat infirmus caput suum in sinu
tuo. Deinde aperi oculos eius, et eleua palpebrā manu tua. Deinde col-
lige unguam cū uncino pauca duplationis, et extende eam ad superiora.
Deinde accipe acum, & intromitte in eam pilum ex pilis equi, et bo-
uis, aut uaccæ: et sit filum forte, & duplica extremitatem acus parumper,
& fige eam in medio unguæ: et penetra eam cum acu, & liga cum filo
ungulam, & extende eam ad superiora: et excoria cum pilo latus ungu-
læ quod sequitur pupillam, ac si tu ferres eam cum pilo usq; ad postre-
mum eius. Deinde incide residuum in radice lachrymalis cum spatumili
subtili, aut cum forficibus paruis: & dimitte carnem lachrymalis natu-
ralem, ut non accidat ex incisione eius cursus lachrymarum assiduus. Et
quandoq; extenditur unguia cum uncino solo: aut cum filo, sicut dixi-
mus. Deinde excoriatur cum spatumili leni, cuius hæc est forma.

D Et caue, ne tangat spatumile tunicam corneam, et accidat in ea ruptura,
& perforetur pupilla. Deinde post incisionem, projice in oculum ali-
quid salis contriti, aut ex sief factõ ex ziniar, et dimitte ipsum usq; ad die-
m alium. Deinde cura ipsum cū eo quod oportet, usquequo sanetur.

Quod si unguia est non neruosa, et non potes intromittere in eam
acum, neq; figitur in ea uncinus, tunc multotiens curatur hæc species un-
gulæ cum medicinis, et sanatur sicut narraui in diuisione. Quod si uis in-
cidere eam, tunc aperi oculum infirmi, et accipe spatumile subtile, lene,
debilis acuitatis, secundum hanc formam.

Et rade unguam desuper rasioe cum subtilitate. Quod si uides quod
ipsa rarificatur & confringitur, et imprimat in eam rasio, tunc distilla ex
hora tua in oculum ex sief factõ ex ziniar, aut ex sief rubeo, aut sale tri-
to: et opila oculum usq; ad diem alium. Deinde itera super ipsam ope-
rationem, donec remoueat totum eius. Nisi contrarium sit tibi in oculo
apostema calidum: tunc enim dimitte ipsam, et cura apostema, do-
nec sanetur. Deinde itera operationem super ipsam cum rasioe, donec
sanetur. Eminentia autē carnis lachrymalis, si nocet in oculo nocu-
mēto magno, suspendat cum uncino, et incide ex ea partem eius: et non
ultimes incisionē, ut non accidat cursus lachrymarū. Deinde stilla in la-
chrymale sief rubeum, aut factum ex ziniari, donec sanetur.

De incisione Alguardenici, et carne nata in
oculo. Caput . xvii.

A

N A S C I T V R quandoq; in quibusdam oculis hominū caro rubea composita, uel superposita, donec cooperit pupillam, aut appropinquat, aut stringit super palpebras, et fortasse conuertit palpebras ad exteriora: et assimilatur rosæ balaustinae. Et operatio in ea etiam est, ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. Deinde aperi oculos eius, & collige illam carnem totam cum uncinis conuenientibus ad illud: & tene illud cum forcipe uno, aut gesti. Deinde incide carnem in primis, donec finiatur totum eius cum incisorio. Et caue ab oculo, ut non ledas ipsum apud operationem: et sit incisio tua qua ipsam incidis, aut cum spatumili, quod narrauimus in incisione unguis: aut cum forcibus paruis, cum quibus colligitur afebel, secundum quod ueniet forma eius post hoc capitulum. Cum ergo completur incisio tua, et remouetur tota alguardenici, tunc imple oculum ex sale contrito: aut distilla in eum puluerem rubeum, et similia illi ex medicinis corrosiuis: & pone super oculum deforis cottū cum albugine oui: ut securetur ab apostemate calido.

Quod si remanet ex alguardenici aliquid, et dominatur tibi sanguis calidus, & times apostema calidum: tunc dimitte oculum, et cura ipsum cum eo quod sedat apostema. Deinde itera super ipsum cum operatione, donec sanetur. Et similiter fac cum carne addita quæ accidit in oculo ex hac specie. Verumtamen oportet, ut alienes curationem omnis oculi debilis ex uia naturali, aut ex uia accidentali, operando cum ferro: & non intromittas manum tuam in aliqua harum operationum, donec uideas, quod illud membrum est tolerans illam operationem.

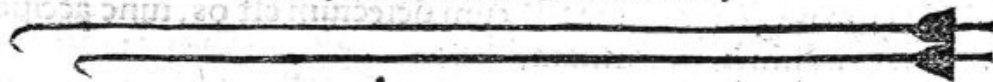
B

De collectione Sebel ex oculo.

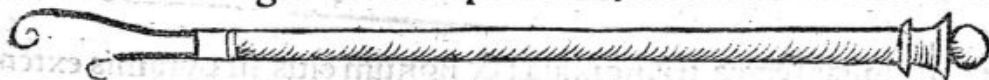
Caput xviii.

S E B E L sunt uenæ rubæ quæ texuntur super oculum, et prohibent uisui operationem suam: & debilitant oculum cum longitudine dierū. Necessè est ergo tibi in primis, ut consideres, si oculus in quo est Sebel, est fortis, & non est in eo ægritudo aliqua, præter Sebel: tunc collige Sebel eius. Et est, ut præcipias infirmo, ut ponat caput suum in sinu tuo. deinde suspende illas uenas cum uncino uno, aut duobus secundum prudentiam tuam: & sit uncinus subtilis duplicationis, secundum hanc formam,

Sebel.

Aut sint duo uncini gradati in corpore uno, secundum hanc formam,

Deinde collige cum forcibus subtilibus illas uenas cum subtilitate, &

C absterge sanguinē hora post horam, donec uideas illas uenas remoueri ex oculo, & resoluūtur: et caue ne lædas oculū cum extremitatibus spatulimilis. Et sit operatio tua in meridie coram sole, & sis firmus in operatione tua ualde: ut non incidas nisi illas uenas. Et cum tu expleueris, tūc distilla in oculum sies uiride, aut rubeum: ut sua acuitate corrodat quod remansit ex sebel. Si autē non est tibi possibile colligere illud totū in illa hora, tunc emplastra oculum cum eo, quod sedat dolorem oculi: et dimitte ipsum diebus aliquot, donec sedetur dolor eius: & securetur ab apostemate calido: deinde itera super ipsum secundum modum eundem, donec sanetur. & hæc est forma forcicis.

N De reductione Ariffati ad nasum. Caput XIX.

Ariffat', fistula.

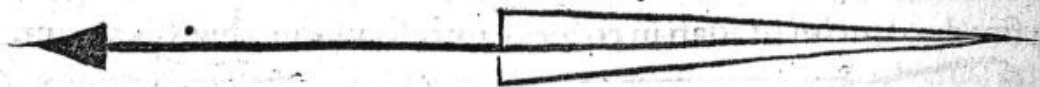
N O M I N A N T medici Ariffati Fistulam, quā curas cum cauterio, aut cum medicina acuta comburente, secundū quod præcessit eius narratio. Et si non sanatur, tunc non est ingenium in ea: nisi ut findas super apostema apud natiuitatem eius, & extrahas totam humiditatem quæ est in eo & pus, donec detegatur os. Cum ergo detegitur os, & uides in eo corruptionem, aut nigredinem, tunc rade ipsum cum instrumento, cuius forma est hæc.

D

Asperi capitis.

Et nominatur Asperi capitis. Fiat ex ferro indo, & sit caput eius rotundum sicut azir, quod sit punctatum punctatione limæ, aut punctatione aliskilferi punctatione subtili: & pone ipsum super locum corruptum ossis. Deinde reuolue ipsum inter digitos tuos, & tu preme manū tuam parumper, donec scias quod illa corruptio iam rasa est: & fac illud aliquotiens. Deinde restaura locum cum medicinis exiccatiuis stipticis. Si ergo consolidatur locus, et nascitur in eo caro, & abscinditur cursus saniei: et remanet quadraginta diebus, & non renouatur, et non apostemat, et non accidit in eo accidens: tunc scias quia iam sanatus est. Et si non, tunc non est in eo ingenium, nisi reducere fistulam ad foramen nasi, secundum hanc formam. Et est, ut detegas ab osse secundo cum ferro, aut cum medicina acuta: & cum detectum est os, tunc accipe terebrum secundum hanc formam,

Sit extremitas ferrea, triangulata: & lignum eius sit pyramis extenuata usque ad extremitatem, sicut uides. Deinde pone illud super os ipsum:

& sit illud prope lachrymale: & longa manum tuam ab oculo parum. **A**
 Deinde reuolue manum tuam cum terebro, donec penetret os, & sen-
 tiat illud infirmus: per hoc quod inuenit uentum exire ex eo, quādo te-
 net manū suam super nasum suum. Ergo tunc restaura locum cum me-
 dicinis stipticis exiccantibus, sicut docui te. Cum ergo nascitur caro, et
 induratur locus: tunc materia quę effundebatur ad exteriora, redit ad na-
 sum: est ergo leuius illud super infirmum.

¶ De reductione eminentiæ Oculi.

Caput xx.

QUANDO eminet Oculus cum totalitate sua, et non accidit in-
 uisu nocumentum, neq; diminutio: tunc oportet ut soltas
 infirmum: deinde phlebotomes eum: postea ponas uentosas in ceruice
 absq; scarificatione, sed cum suctione. Deinde pone super Oculum lini-
 mentū quod fit ex acacia, & aloe, et olibano, & sarcocolla. Deinde strin-
 ge Oculū desuper super emplastrū cum puluillis multis. Et modus pul-
 uillorū est: ut accipias pannos lenes, multos, et duplicetur omnis pānus
 ex eis super quatuor: fac ex eis multos: deinde pone eos unū super aliū,
 secundū quantitātē qua indiget Oculus: deinde stringe super ipsos cum
 panno duro strictione forti. Et itera uentosas cū suctione sine scarificatio-
 ne. Deinde aufer uentosas, et dimitte oculū strictione die & nocte. Si autē
 ligamentū iterum mollificatur, tunc oportet ut stringatur multū: deinde **B**
 aufer ligamentū post diem & noctem, sicut diximus. Si ergo uides ocu-
 lum iam redisse uuæ tunicæ, est bonum: & si non, tunc itera emplastrū,
 & puluillos, et strictionem, & uentosas, donec sanetur.

¶ De incisione Vuæ tunicæ. Caput xxi.

QUANDO accidit disruptio in tunica Vuæ, deinde eminet &
 procedit extra palpebras sicut granum Vuæ, & fœdatur forma
 hominis propter illud, & uis incidere illud: tunc operatio
 in eo est, secundum quod narro: et est, ut intromittas acum in radice Vu-
 uæ ab inferiori ad superiorem partem. Deinde intromitte acum aliam
 in qua sit filum duplum a parte lachrymalis, & fac eam penetrare: & dis-
 mitte acum primā secundum dispositiōem suam. Deinde incide locum
 fili dupli, et liga cum eo partem Vuæ in circumitu acus: & stringe eam
 multam. Deinde extrahe acum, et pone super oculū lanam infusam in
 albugine ouī: et dimitte eum, donec cadat filum cum Vuæ. Deinde cura
 oculum cum eo, quod confortat ipsum, donec sanetur uulnus. Et quan-
 doq; stringitur Vuæ ab omni parte cum circulo ex panno, donec addat
 oculus eminentiam magnam. Deinde perforetur cum spatumili subtili,
 quod perueniat ad profundum oculi, & currat humiditas albuginea,
 & descendat oculus, & ingrediatur statim: deinde
 de stringe eum, donec sanetur.

C De curatione Alcomnati. Caput XXII.

Alcomnati.

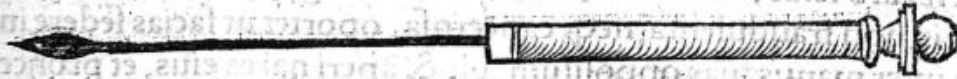
HAEC AEGRITUDO quæ nominatur Alcomnati, non, est nisi sanies, quæ aggregatur in oculo, similis aquæ descendenti, & non est ipsa. Et modus operandi in ea est, ut facias sedere infirmum super sedem præparatam, uel directam. Deinde accipe caput eius manibus tuis a partibus duabus, et moue ipsum, donec uideas saniem peruenire ad inferiora oculis tuis. Deinde figatur, & non descendat, et absoluat lumen: & uideat infirmus res sicut uidebat: et si non descendit inferius, scias quia est aqua. Si autem non præparatur descensus saniei cum eo quod diximus, tunc fac sedere infirmum inter manus tuas. Deinde accipe spatulum subtile, & finde cum eo supra panniculum corneum parumper apud continuationem coniunctiuæ cum tunica cornea in corona, donec egrediatur sanies. Cum ergo egreditur, tunc distilla in oculum aquam calidam in qua miscuisti mel: aut aquam in qua iam bullisti foenum græcum & mel: deinde curetur cum reliqua curatione, donec sanetur.

C De cura aquæ, quæ descendit in oculo, uel cataracta. Caput XXIII.

IAM DIXIMUS species aquæ in diuisione, & quæ conuenit ad perforandum sermone declarante & exponente, tunc accipe illud idem secundum sanitatem. Tunc ergo oportet ut facias sedere infirmum inter manus tuas quadratum, oppositum lumini, prope solem: & liga oculum eius sanum, & stringe eum ualde: deinde palpebram oculi eius manu tua dextra, si oculus in quo est aqua, est oculus sinister: aut manu tua sinistra, si oculus est dexter. Deinde accipe manu tua dextra almagda, si oculus est sinister: aut manu tua sinistra, si oculus est dexter. Deinde pone extremitatem almagda prope coronam per grossitudinem radii in ipsa albedine oculi apparente lachrymalis minoris: deinde impelle almagda cum uirtute: & tu reuoluis cum eo manum tuam, donec penetret in albuginem oculi: & sentias, quod almagda iam peruenit ad rem uacua. Et oportet, ut sit mensura itineris almagda ad profundum, mensura spacii quod est a pupilla usque ad finem nigredinis: & est corona oculi. uidebis enim ea in ipsa pupilla uisione oculi, propter claritatem tunice corneæ. Deinde pone almagda usque ad locum in quo est aqua. Deinde preme ipsum inferius uice una post aliam. Si ergo descendit aqua statim, tunc infirmus uidet illud super quod aperit uisum suum statim, & almagda in oculo suo. Deinde quiescas paululum. Si ergo descendat aqua, tunc depone eam secundo, præter quod egrediatur almagda. Quando ergo figitur, & non ascendit: tunc extrahe almagda cum facilitate: & tu reuoluis manum tuam paulatim. Deinde dissolue in aqua aliquid ex sale claro gemmæ: & ablue cum eo oculum deintus. Deinde pone extra oculum totum stuppam, aut lanam infusam oleo rosato, et al-

bugine oui : & liga cum eo oculum sanum . Nos autem , et illi qui sunt A
nostri temporis , ponimus super eum ciminū tritum cum albumine oui .

Quod si non obedit tibi almagda ad introitum in oculum propter
duriciem suam , quoniam ex hominibus est , cuius oculus est durus ual-
de : tunc oportet ut accipias spatimile , quod nominatur Alberid , cuius
hæc est forma .

Alberid.

Perfora ergo cum eo ipsam coniunctiuam tantū , & non ultimes manum
tuam in foramine : et non est nisi ut facias uiam ad almagda locum subti-
lem . Deinde intromitte almagda , secundum quod diximus . Et apud
complementū operis tui , præparetur infirmo dormitorium decenter fa-
ctum , in quo dormiat super dorsum suum in domo tenebrosa : & prohi-
beatur ab omnibus motibus , & a tussi : & pone cibum eius illud quo le-
nitur natura eius : & non moueat caput suum dextra , neq; sinistra omni-
no . Et sit ligamentum secundum dispositionem suam usque ad diem ter-
tium . Deinde solue illud in illa domo tenebrosa , & experire uisum eius :
& fac eum uidere res . Deinde reduc ligamentum usque ad diem septi-
mum . Et non oportet ut faciat illud in hora curationis , aut post incisio-
nem statim : imo oportet , ut alienes illud : propterea quod aqua ascen-
dit uelociter per aspectum uehementem . Si autem accidit apostema B
calidum : tunc oportet ut soluas oculum ante septimum : & rectifica il-
lud cum eo quod sedat apostema , donec sedatur : tunc absolue ipsius uis-
um , & pone super faciem eius orale quo regatur uisus eius sub eo die-
bus aliquot , ipso existente in illa domo tenebrosa . Deinde egrediatur a
domo gradatim , et cōuerset in casis suis . Et scias , quod in * zaltea non
excusatur discipulus a uisione aliquotiens : tunc enim audeat super ope-
rationem . Et iam quidem peruenit ad nos quidam ex illis qui sunt de
Alayrach , qui dixit , quod factum fuit in Alayrach magdan perfora-
tum , quo sugitur aqua . Verum ergo non uidi aliquem in terra uostra ,
qui fecerit illud : neque legi illud in aliquo ex libris antiquorum : & est
possibile , ut sit illud nouum . Et istæ sunt formæ specierum ex magda ,
ut stet super ea qui ea ignorat . Fiant ex ære proprie : & sint extremitates
eorum cum hac eadem subtilitate triangulate , & extremitas acuta .

Aliat , * alca-
thea ,

Formæ magda .

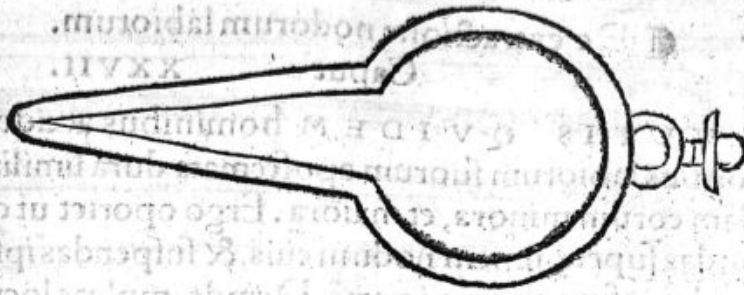
C

De cura Carnis natæ in naso.

Caput XXIII.

QUANDO QVE nascuntur in naso Carnes diuersæ additæ, ex quibus est aliquid quod assimilatur scorpionum pedum: et ex ea est caro cancerosa, lapidea, fusci coloris: et ex ea est quæ est caro lenis, non fusci coloris. In ea ergo quæ ex istis carnibus est lenis, non fraudulenta, nec cancerosa, oportet ut facias federe infirmum inter manus tuas oppositum soli, & aperi nares eius, et projice uncinum in illas carnes: deinde trahe eas ad exteriora, & incide quod comprehendisti ex eis cum spatumili subtili acuto a parte una, donec scias quod caro tota iam ablata est. Quod si remaneret aliquid ex ea cuius abscisio non est possibilis: tunc rade illud cum uno instrumentorum subtilium cum facilitate, donec non remaneat ex eo aliquid. Si autem sanguis tibi dominatur, aut accidat apostema calidum: tunc oppone ei per id quod oportet: aut est ex apostematibus malignis, tunc propera cauterizando eum, donec abscindatur sanguis, et auferantur omnes carnes. Deinde projiciatur in nasum post incisionem acetum, & aqua, aut uinum. Si autem aperitur nasus, et procedat ex eo humiditas usque ad palatum, tunc scias quia iam sanus est. Si uero non penetrat humiditas, secundum quod oportet, tunc scias quod intra ipsum est caro nata in superioribus ossibus naris, ad que non peruenit cum incisione instrumentum. Tunc ergo oportet, ut intromittas filum lini cui sit quædam grossitudo, & noda in eo nodos multos: et pone inter omnem nodum quantitatem digiti, aut minus: et ingeniet infirmus, ut mittat extremitatem unam fili in nasum cum radio, aut cum quo possibile est ei postquam fecerit ipsum simile azer: & trahat odoratum suum, donec perueniat usque ad caassum, et egrediatur super guttur suum. Et multotiens quidem faciunt simile huic Attomi pueri in scholis: & est res facilis ei, qui uult. Deinde pone duas extremitates fili, extremitatem unam quæ egreditur super nasum, & alteram quæ remansit in naso. Deinde ac ministra seraturam carnis cum nodis qui sunt in filo. Fac illud donec scias quod carnes iam sunt cum nodis fili. Deinde extrahe filum: & pone in nasum post absterisionem sanguinis licinium quod imbibisti in unguento agyptio: fac illud tribus diebus, aut plus, donec unguetum corrodatur totum quod remansit ex carnibus. Deinde pone in fine rei in nasum cannulam de plumbo, diebus aliquot, donec sanetur. Si autem indiget curatione quæ exiccet, utere illa. Ad caputpurgium faciendum, cum quo distillant olea, & aliæ medicinæ in nasum, fac illud ex argento, aut aere: quod sit simile lampadi parvæ, apertum sicut conchula: & meatus eius similiter. Et si uis fac cannulam clausam, sicut canna. Et conchulam instrumenti ad caputpurgium faciendum, sit plena, detecta: cui sit manubrium in postremo eius, cum quo teneas ipsam, quando calefacis in ea oleum, aut

quod uis ex succis, & rebus fluxibilibus. Et hæc est forma instrumenti. **A**

De cura Thelul nasi.

Caput **XXV.**

MULTOTIENS nascitur in extremitate nasi Thelul, & magnificatur, & augmentatur cū diebus, donec scædus fit aspectus eius. Et propter illud oportet, ut incidas illud in principio apparitionis eius, & eradices totum eius. Deinde pone super locum, aut cauteriū, aut medicinam comburentem quæ stat loco eius. Si ergo tardatur incisio eius, donec magnificetur, tunc considera, si est lapideum, durum, fusci coloris, pauci sensus: tunc non tangas ipsum cum ferro: quoniã apostema est cancerosum. Multotiens enim uidi, qui incidit hmōi apostema, & accidit ex eo malicia magna super illum qui ipsum habebat. Et si apostema est lenis tactus, non fusci coloris, & uides quod incisio possibilis est in toto eius, tunc euacua infirmum, & incide ipsum sine timore, absque pauore: & cura locum cum eo quod exiccat & constringit, donec sanetur.

Segna apostematis can-crosi.

B

De sutura nasi, & labij, & auris.

Caput **XXVI.**

SCIAS QVIA quando accidit solutio continuitatis in una harum cartilaginum, parum confert in ea operatio, nisi in quibusdam hominibus. Oportet ergo quando accidit alicui aliquid ex illo, ut consideres, si est uulnus recens cum sanguine suo: & tunc aggrega duolabia uulneris cum sutura: deinde cura ipsum, donec sanetur. Et si solutionis continuitatis labia iam separata sunt, & facta est unaquæq; pars sana: tunc oportet ut excories omnem partem a cute sua apparente, donec sanguinetur. Deinde aggrega duo labia cum sutura, et stringe ea, & pulueriza super ipsum sanguinem draconis, & olibanum trita: & pone supra pulueres frustum emplastri diafinicon, & alicuius alterius ex emplastris cōsolidatiuis: & dimitte ipsum ligatum duobus diebus, aut tribus. deinde solue ipsum, et permuta medicinam: et dimitte ipsum, donec abscondantur fila per se. deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur. Modus autem futuræ est, ut aggregates solutionem continuitatis, aut cum

C acubus, sicut narrauimus in futura uentris: aut aggrega solutionem cum filo, sicut feci te scire.

M De extractione nodorum labiorum.
Caput XXVII.

M VLTIS QVIDEM hominibus accidunt plerumque in interioribus labiorum suorum apostemata dura similia granis herbi: & quedam eorum minora, et maiora. Ergo oportet ut conuertas labium, & findas super omnem nodum eius, & suspendas ipsum cum uncino, & incidas ipsum ab omni parte. Deinde impleas locum post incisionem zegi trito, donec abscindatur sanguis. Deinde colluatur cum aceto, & curetur locus cum eo, in quo est stipticitas, usquequo sanentur uulnera.

M De incisione carnis natae super gingiuam.
Caput XXVIII.

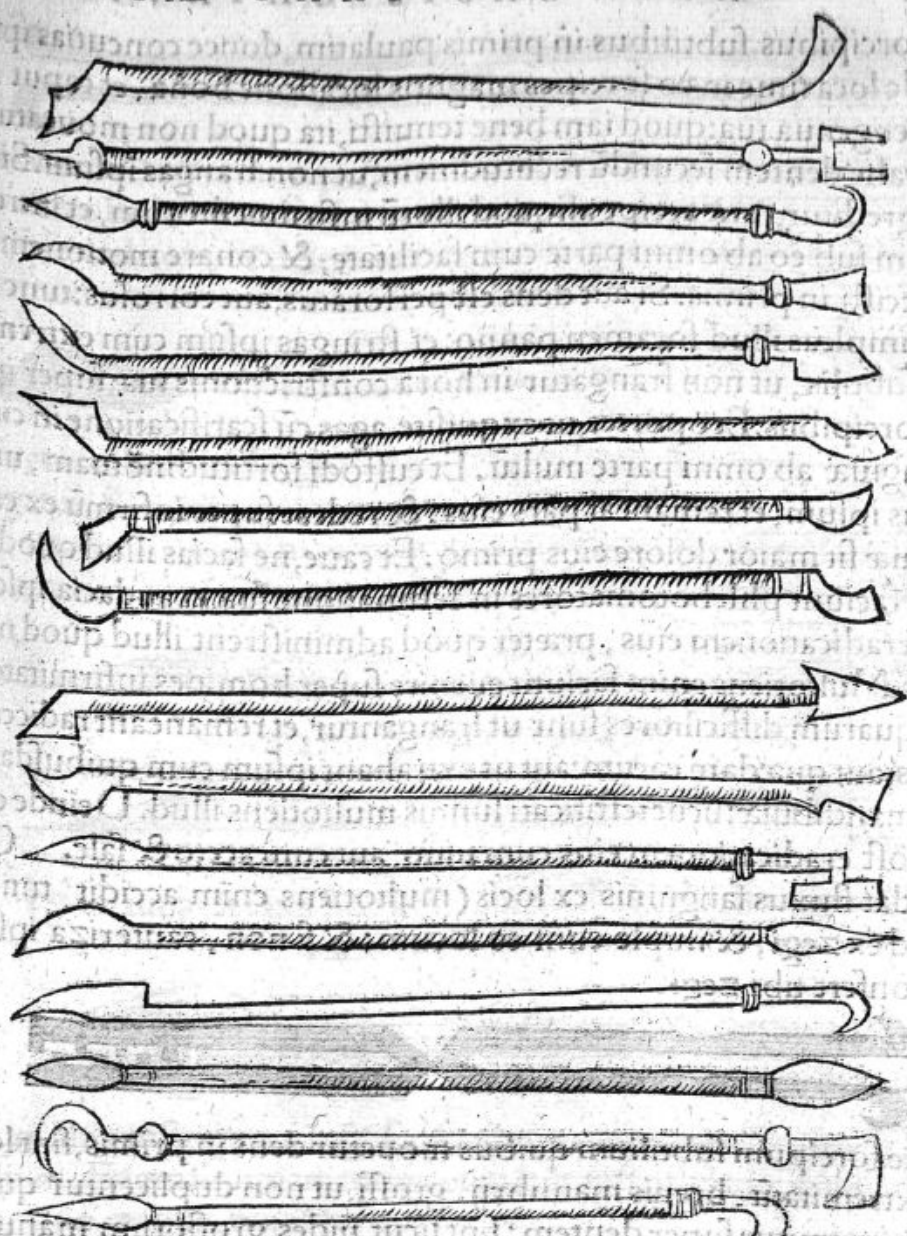
M VLTOTIENS nascitur super gingiuam caro addiat, quam antiqui nominant abulufs. Oportet ergo ut suspendas eam cum uncino: aut teneas eam cum forcipibus, & incidas eam apud radicem suam, & dimittas saniem currere, aut sanguinem. Deinde pone super locum zegi tritum, aut alios pulueres stipticos, exiccatiuos. Quod si redit illa caro post curationem, nam multotiens redit, tunc incide eam secundo, & cauteriza ipsam: ipsa namque non redit post cauterium.

D

Q De rasione Dentium cum ferro.
Caput XXIX.

Q VANDO QVE aggregantur in superficiebus Dentium ab interiori & exteriori parte, et inter gingiuas cortices asperi, turpes, & quandoque denigrantur, & citrini fiunt, et uirides, donec peruenit ex illo corruptio ad gingiuam, et foedi fiunt dentes per illud. Oportet ergo ut facias sedere infirmum inter manus tuas, et caput eius in sinu tuo, et rade molam & dentem, in quo apparent tibi cortices, & res similis arenæ: donec non remaneat ex eis aliquid, & similiter fac de nigredine, & uiriditate, et citrinitate, & alijs donec mudentur.

Si ergo auferatur quod in eis est a principio rasionis, bonum est: & si non, tunc itera super eos rasionem die alio, secundo, & tertio, donec ad ultimum perueniat studium in eo quod uis. Et scias, quod dens indiget rasorijs diuersarum formarum, multarum figurarum: secundum quod preparatur operationi tuæ: propterea, quod rasorium quo raditur dens ab inferiori parte, est aliud a rasorio quo raditur inter dentes, secundum formas alias. Et istæ formæ rasorium sunt apud te preparata, quas uides.

A

Formæ raso-
riorū Dentū.

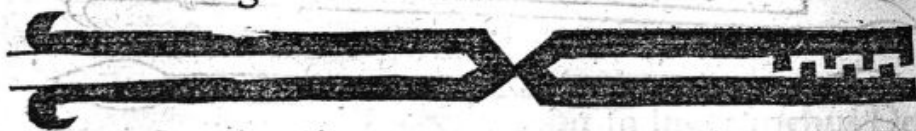
B

C

De extractione doloris Dentium.
Caput xxx.

OPORTET ut cures Dentem a dolore suo cum omni ingenio, & tardes in eradicatione eius. Non est enim quod uicem eius suppleat quando eradicatur: quonia est substantia sublimis: donec quando non est excusatio de eradicatione eius, tunc oportet quando cogitur infirmus eradicare ipsum, ut firmetur, et certificetur apud te dens dolens. Multotiens enim decipit infirmum dolor, & putat quia est in dente sano, & eradicat ipsum: deinde non recedit dolor, donec eradicetur dens infirmus. Nos enim iam uidimus illud ex operatione phlebotomatorū. Cum ergo certificatur apud te dens dolēs ipsemet, tunc oportet ut scarifices in circumitu dentis cum spatumili, in quo sit quiddam uirtutis, donec soluatür gingiua ab omni parte: deinde moue ipsum digitis tuis, aut

- C**um forcipibus subtilibus in primis paulatim, donec concutias ipsum. Deinde loca tunc in eo forcipes magnos locatione bona, et caput infirmi inter genua tua: quod iam bene tenuisti, ita quod non moueatur: deinde trahere dentem secundum rectitudinem, ut non frangas ipsum. Si ergo non egreditur, tunc accipe aliquod illorum instrumentorum, et intromitte ipsum sub eo ab omni parte cum facilitate, & conare motionem eius, sicut fecisti in primis. Si autem dens est perforatus, aut corrosus: tunc oportet ut impleas illud foramen panno: et stringas ipsum cum extremitate radii subtilis, ut non frangatur in hora constrictionis tuæ super ipsum cum forcipibus. Et oportet, ut exquisite agas cum scarificatione in circumitu gingivæ ab omni parte multum. Et custodi fortitudinem tuam, ut non frangas ipsum, et remaneat pars eius, & redeat super infirmum ex ea malicia quæ sit maior dolore eius primo. Et caue, ne facias illud quod ignorantes faciunt phlebotomatores in festinatione sua, et audacia ipsorum super eradicationem eius, præter quod administrent illud quod narravimus. Multotiens enim faciunt euenire super homines infirmitates magnas, quarum difficiliore sunt ut frangantur, et remaneant radices eius omnes, aut quædam earum: aut ut extrahant ipsum cum quibusdam ossibus mandibulæ: sicut testificati sumus multotiens illud. Deinde collatur post eradicationem eius cum uino, aut cum aceto & sale. Quod si accidat fluxus sanguinis ex locis (multotiens enim accidit) tunc tere aliquid ex zegi, & imple cum eo locum; & si non, cauteriza ipsum si non confert tibi zegi.

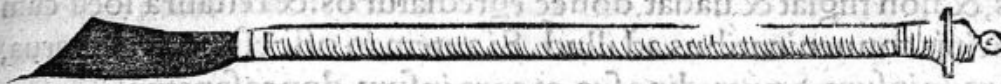

Formæ forcipum subtilium quibus mouetur dens in primis, sint longarum extremitatum, breuis manubrij, grossi, ut non duplicentur quando cum eis premitur super dentem: sint sicut uides grossorum manubriorum, donec quando stringis cum eis, non dent seipsas, neque duplicentur: breuium extremitatum, & sint ex ferro indo, aut ex fald decenter facti, directarum extremitatum: & in eorum extremitatibus sint dentes, quorum quidam ingrediantur in quosdam, et stringant constrictione decenti, forti. Et quandoque fiunt extremitates sicut forma oris auis quæ nominatur ciconia, et sunt fortis constrictionis.

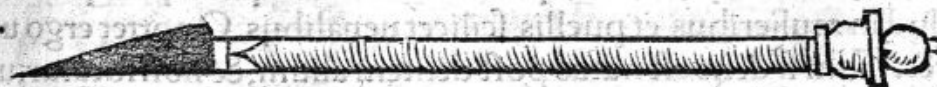
Q De eradicatione Dentium, & extractiõe ossium mandibularum fractorum. Cap. xxxi.
QUANDO remanet apud eradicationem Dentis qui frangitur aliquid, tunc oportet ut ponas super locum cotum cum butyro die uno, aut duobus diebus, donec mollificetur locus: deinde intromitte ad ipsum algasti, aut forcipes: quorum extremitates assimulantur ori auis quæ nominatur ciconia. Forma autem hæc est forcipum.

Sint extremitates eorum factæ sicut lima deintus: aut sicut aliskilfegi. Si ergo non obedit tibi ad exitum cum istis forcipibus, tunc oportet, ut caues super radicem, & detegas carnem totam, et intromittas instrumentum quod nominatur Palanca parua, cuius forma est hæc.

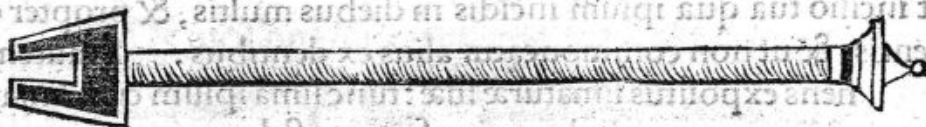
Sit breuis extremitatis, grossæ parumper: et non sit imbibitum, ut non frangatur. Si ergo egreditur radix per illud, est bonum: & si non, iuuare oportet cum istis instrumentis alijs, quorum formæ sunt istæ. Forma primi triangulatæ extremitatis, in qua est quædam grossitudo.

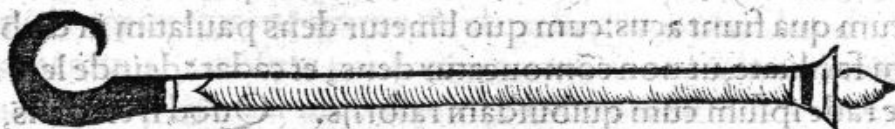
Forma triangulatæ extremitatis subtilis.

Etiã iuuatur cum hoc instrumento habente duos ramos, cuius hæc est forma.

Et cum alijs instrumentis & ferramentis quæ præcesserunt in racione dentium. Etiã sit iuumentum cum hoc instrumento quod assimilatur uncino magno, huius formæ.

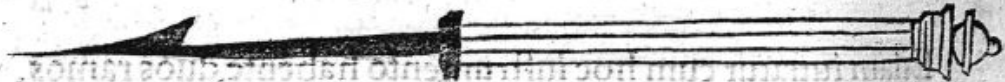
triangulatæ extremitatis tortæ, in qua est quiddam grossitudinis, ut non frangatur: et sit non imbibitum. Et scias, quod instrumenta dentium sunt multa: & similiter reliqua instrumenta non computantur, et artifex prudens, subtilis in arte sua inuenit per se ipsum instrumentum, secundum quod significant ei operatio & ægritudines ipsæ. Quoniã ex ægritudinibus sunt ad quas non dixerunt antiqui instrumentum, propter diuersitatem specierum earum. Si autem frangatur os ex mandibula, aut ex alijs ossibus oris, aut putrescit: tunc perscrutare super ipsum in loco suo cum eo quod conuenit ei ex instrumentis & forcipibus quæ dixi in extractione radicum, & iuuare cum gesti, cuius forma est hæc.

Sit in eo quiddam grossitudinis paulatim, ut stringatur, uel teneat cum eo os, & non fugiat & uadat, donec egrediatur os: & restaura locū cum medicinis conuenientibus ad illud. Si autem in osse est putredo parua, tunc rade ipsum a putredine sua, et cura ipsum, donec sanetur.

¶ De ferratura Dentium eminentium super alios. Caput XXXII.

QUANDO Dentes eminent non secundum cursum suum naturalem, foeda fit per illud forma: & praecipue quando accidit illud in mulieribus, et puellis, scilicet uenalibus. Oportet ergo ut consideres. Nam si dens est natus post dentem alium, & non locatur, uel est possibilis eius ferratura, neq; limatura ipsius: tunc eradica ipsum: et si est annexus cum dente alio, tunc incide ipsum cum isto instrumento, cuius haec est forma.

D Est simile rostro paruo, & sit ex ferro indo, acutae extremitatis ualde. Et sit incisio tua qua ipsum incidis in diebus multis, & propter duriciem dentis, & ut non commoueatur alius ex dentibus. Si autem est emi- nens expositus limaturae suae: tunc lima ipsum cum lima ex indo, cuius forma est haec.

Sit totum ex indo, & manubriū eius minorū punctorum ualde, sicut lima cum qua fiunt acus: cum quo limetur dens paulatim in diebus multis cum facilitate, ut non cōmoueatur dens, et cadat: deinde leni ipsum, in fine rade ipsum cum quibusdam rasorijs. Quod si est dens, ex quo frangatur pars, et ledit linguam: tunc oportet ut limes eum etiam, donec auferatur asperitas illius fractionis, & aequetur: et applanetur, & non laedat linguam, neq; corrumpat sermonem.

¶ De retatione Dentium cum filis auri. Caput XXXIII.

QUANDO accidit Dentibus anterioribus concussio & commotio a percussione, aut casu: & non potest infirmus stringere super illud quod comedit ut non cadat: et curasti eos cum medicinis stipticis, & non ualuit curatio: tunc ingenium in eis est, ut stringantur cum filo auri: quoniam argentum fit uiride, et putrefit post dies: sed

aurum nunquam mutatur. Et sit filum medium in subtilitate & grossi- **A**
 cie secundum quantitatem quod capiat inter Dentes. Et forma quidem
 retationis est, ut accipias filum, & intromittas duplū eius inter duos den-
 tes sanos: deinde texeas cum duabus extremitatibus fili inter dentes
 motos, siue unus sit, aut plures, donec peruenias cum tela usq; ad dētem
 sanum alterius partis. Deinde itera texturam usq; ad partem a qua in-
 cepisti: & stringe manū tuam cum subtilitate & sapientia, donec non re-
 moueatur prorsus: et sit constrictio tua qua stringis filum, apud radices
 dentiū, ut non euadat. Deinde incide extremitates fili superfluētes cum
 forficibus: et aggrega utrumq; et conuerte eas cum gesti: et occulta ipsas
 inter dentem sanum & dentem motū, ut non lædat linguam: deinde di-
 mittatur ita strictū dum remanet. Si autem soluitur, aut inciditur, strin-
 ge eos cum filo alio, et stabit cum eo taliter tēpore toto. Et hæc est forma

Dentiū, et figura retationis duorum
 dentium sanorum, & duorum denti-
 um motorum, sicut uides. Et quan-
 doq; fit, ut redeat dens unus, aut duo

post casum utriusq; in locis suis, & retentur sicut narrauimus, et remane- **B**
 ant: & non facit illud nisi artifex, prudens, et expertus. Et quādoq; apta-
 tur aliquod ex ossibus uaccinis: et fit ex eo sicut forma dentis, & poni-
 tur in loco, ex quo munitur dens & stringitur, sicut diximus: et rema-
 net, & seruitur cum eo tempore longo.

¶ De incisione ligamenti quod accidit sub lin-
 gua, & prohibet loquelam.

Caput xxxiiii.

QUANDO QVE ligamentum hoc quod accidit sub lin-
 gua, est aut naturale, cū quo nascitur homo, aut accidētale,
 a uulnere quod iam consolidatum est. Et operatio in eo est, ut aperias
 os infirmi in capite eius in sinu tuo, & eleua linguam eius: deinde incide
 illud ligamentum neruosum per latitudinem, donec soluatur lingua a
 retentione sua. Quod si in eo fuerit quiddam duricie & nodationis,
 & fuerit illud ex consolidatiōe uulneris: tunc projice in illud uncinum,
 & finde illud per latitudinem, donec incidas ligamētum, et soluatur no-
 datio. Et caue, ne sit fissura in profundo carnis, et incidas arteriam illic, et
 accidat fluxus sanguinis. Deinde colluatur in uestigio incisionis cum a-
 qua rosata, aut cum aceto, aut aqua frigida. Deinde pone sub lingua li-
 gnum ex lino, quod teneat infirmus in omni nocte: ut non consolide-
 tur secundo. Si autem accidat fluxus sanguinis, tunc pone super locum
 zegi tritum. Si uero uincit te sanguis, tunc cauteriza locum cum caute-
 rio lentiginoso, quod conuenit ad illud: deinde cura ipsum cum reliqua
 curatione, donec sanetur.

C

De extractione Ranulæ quæ fit sub lingua. Caput xxxv.

Ranulæ.

QVANDO QVE accidit sub lingua apostema quod assimilatur Ranæ parvæ, prohibens linguam ab operatione sua naturali: & fortasse magnificat adeo, donec implet os. Et operatio in eo est, ut aperias os infirmi coram sole: & considera apostema. Si ergo uides ipsum fusci coloris, aut nigri, durum, cui non inuenit infirmus sensum: tunc non tangas ipsum, quoniam est cancer. Et si est decliue ad albedinem, in quo est humiditas, tunc projice in ipsum uncinum, & incide ipsum cum spatumili subtili, & libera ipsum ab omni parte.

Indicia Canc-
cri.

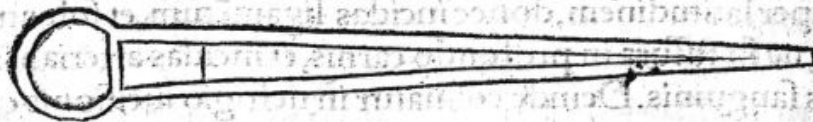
Quod si uincit te sanguis in hora tuæ operationis, tunc pone super ipsum zegi tritum, donec abscindatur sanguis: deinde redi ad operationem tuam, donec extrahas ipsum cum complemento eius. Deinde coluatur cum aceto & sale: & cura ipsum reliqua curatione cõueniente ad illud, donec sanetur.

De curatione apostematis duarum Amigdalarum. Caput xxxvi.

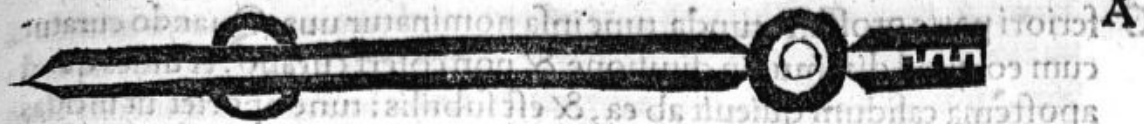
Glandulæ.

D

QVANDO QVE accidunt inter guttur godad, id est, glandulæ, quæ simulantur algodad, quæ accidunt deforis: & nominantur duæ Amigdalæ: quas quando curas cum eo quod diximus in diuisione, et non sanantur, tunc considera. Si ergo est apostema durum, fusci coloris, pauci sensus: tunc non tangas ipsum cum ferro. Et si est rubei coloris, et radix eius est grossa: tunc non tangas ipsum etiam cum ferro, timens fluxum sanguinis, imo dimitte ipsum, donec maturetur. Et tunc aut perforabis ipsum: aut rumpetur per se. Et si est albi coloris, rotundum, & est radix eius subtilis: tunc oportet ipsum incidi. Et operatio in ipso est, ut consideres ante operationem suã, si quietit apostema eius calidum quiete completum, aut imminuitur quadam diminutione: tunc ergo fac federe infirmũ coram sole, & caput eius sit in sinu tuo: & aperi os eius, et accipiat seruiens inter manus suas, & premat linguam eius inferius cum instrumento, cuius hæc est forma,

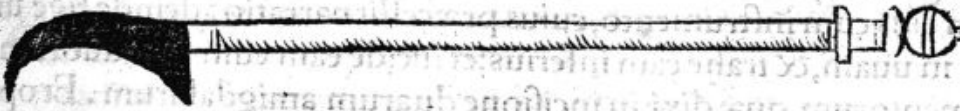

Fiat ex argento, aut ære, quod sit subtile sicut cultellus. Cum ergo premis cum eo linguam, & ostenditur tibi apostema, et cadit super ipsum uisus tuus: tunc accipe uncinum, & fige ipsum in amigdalam, et extrahere eam ad exteriora quantum potes, præter quod trahas cum ea aliquid ex tunicis. deinde incide eam cum instrumento, cuius hæc est forma quæ sequitur.

A

Assimilatur forficibus: uerumtamen extremitates eius sint curuatae, ita quod orificium cuiusque earum est in directo alterius acute: unde curauit sit ex ferro indo, aut alfuled imbibitum. Si autem non est presens hoc instrumentum, tunc incide ipsum cum spatumili, cuius haec est forma,

Sit acutum a parte una, non acutum a parte altera. Et postquam incidis amigdalam unam, incide alteram secundum hanc eandem speciem incisionis. Deinde post incisionem gargarizet infirmus cum aqua frigida, aut cum aceto & aqua. Si autem accidat ei fluxus sanguinis, gargarizet cum aqua in qua bulliti sunt cortices granatorum: aut folia myrti, & similia illis ex stipticis, donec abscindatur fluxus sanguinis: deinde cura ipsum, donec sanetur. Et quandoque nascuntur in gutture apostemata alia, praeter amigdalas duas. Incide ergo ea secundum quod dixi in incisione duarum amigdarum aequaliter.

Aduersus fluxu sanguinis.

Et ego quidem iam medicatus fui mulierem ex apostemate, quod natum erat inter guttur eius, quod trahebat ad fuscedinem, pauci sensus, quod iam fere clauserat guttur: & mulier respirabat a meatu stricto, et iam prohibuerat ei comestitionem, et potum aquae: & iam peruenerat ad mortem, si remansisset uno die, aut duobus diebus. Et apostema tantum ascenderat, quod emiserat duos ramos, donec exierant super duo foramina nasi. Properaui ergo festinanter, et fixi in unum eorum uncinum. Deinde traxi ipsum, & tracta ex eo est portio magna. Deinde abscidi eam, ubi comprehendi ex foramine nasi. Deinde feci illud ei quod processit ex foramine nasi altero. Deinde aperui os eius, & pressi linguam eius: et postea fixi uncinum in ipsum apostema: deinde abscidi ex eo partem eius, et non cucurrit ex eo nisi sanguis paucus: absolutum est ergo guttur mulieris, & incæpit statim bibere aquam, deinde aecæpit ex cibo. Non ergo cessauit incidere ex illo apostemate multotiens tempore longo: & apostema succedebat loco eius quod incidebam, donec prolongatum est nimis & cum ea illud. Ingeniaui ergo, & cauterizaui apostema inter guttur. Stetit ergo ab aditione: deinde ambulauit a parte, & non sciui

Experimentu Autoris.

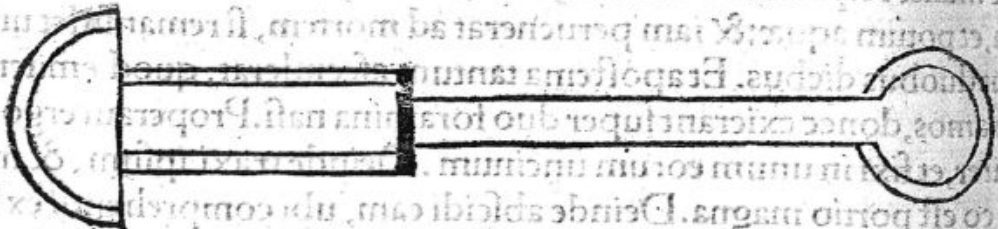
B

quid fecit D E V S cum ea post me.

De incisione apostematis uuulae. Cap. xxxvii.

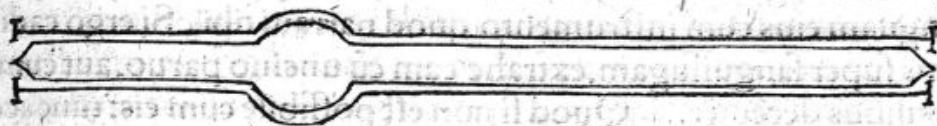
Q V A N D O descendit catarrus ad uuulam, & apostematur, & est longa: tunc ipsa nominatur perpendicularis: et si est in in-

Cferiori parte grossa, rotunda, tunc ipsa nominatur uua. Quando curatur cum eo quod diximus in diuisione, & non cōfert curatio: et uides quod apostema calidum quieuit ab ea, & est subtilis: tunc oportet ut incidas eam. Et quæ ex ea est aggregata rotunda, & non est ei longitudo, et est sanguinea, aut fusci coloris, aut nigri, et non est ei sensus: tunc oportet ut deutes incisionem eius. In ea enim est timor super infirmum. Oportet ergo quando uides eam secundum modum quem dixi ex albedine, & longitudine sua, ut facias sedere infirmum coram sole: & premas linguam eius cum instrumento, cuius præcessit narratio: deinde fige uncinum in uuam, & trahe eam inferius: et incide eam cum uno duorum instrumentorum quæ dixi in incisione duarum amigdalarum. Et oportet ut non incidas ex ea, nisi illud quod additur super naturalem terminum sine additione. nam si tu incidis ex ea plus, lædes uocem & sermonem. Deinde post incisionē uterē eo quod narrauimus in incisione duarum amigdalarum: & cura eam, donec sanetur. Si autem terretur infirmus ab incisione: tūc oportet ut utaris ingenio in cauterizatione eius absq; timore & pauore. Et modus cauterij in ea non est, nisi cum aqua acuta: et est, ut ponas caput infirmi in sinu tuo. Deinde preme linguam eius cum instrumento quod diximus. Deinde accipe ex aqua quam dixi tibi in capitulo cauterizandi, & confice cum ea calcem non extinctā, & pone eam non spissam, neque subtilem, et imple ex ea concauitatem huius instrumenti, cuius hæc est forma.

Sit extremitati eius in qua ponitur medicina concauitas, sicut concauitas cochlearis radij: & pone instrumentum cum medicina super uuulam ipsam: et infirmus sit iacens super latus suum, ut currat salua ex ore eius ex intrinseca medicina, ut non descendat ex ea ad guttur ipsius aliquid, & lædat ipsum. Deinde tene manum tuam cum medicina, Et tu exprime eam super uuulam quantitate medietatis horæ, donec uideas eam iam denigratam, et sedatam mordicationem medicinæ. Et si uis ut accipias cotum, & inuoluas ipsum super extremitatē radij, et infundas cotum cum medicina, & intromittas radium cum coto in cannulam desuper, donec adhæreat cotum super uuulam. Fac illud multotiens, donec consequaris quod uis de cauterizatione uuæ. Deinde dimitte eam: ipsa namq; arefcit & cadit post tres dies, aut quatuor. Quod si indiges ut iteres medicinam, itera ipsam: et post cauterizationem absterge in

circumitū uue cum coto imbibito in butyro, & mundifica cum eo quod **A**
 est in circumitū eius ex medicina: & colluatur cum aqua frigida. Et cur
 retur extrinsecus cum embrocis, & deintus cum gargarismis, donec fa
 net. Hęc ergo species curationis est salubrior incisione & longinuior a
 timore. Et quandoq; curatur uuula etiā cum eo quod est subtilius
 quam cauterium & incisio: curatur enim cum suffumigatione, secundum
 hunc modum. Sume calamentum, & hyssopum, et origanum, & ru
 tam, & sseah, et chamomillam, et abrotanum, & similia eis ex herbis: & *
 aggrega ea omnia, aut quaedam eorum in olla, & submergantur cum a
 ceto, & bulliant: et olla sit lutata cum luto decēter: & sit in medio olle fo
 ramen, super quod componatur instrumentū conca
 uum secundum hunc modum.

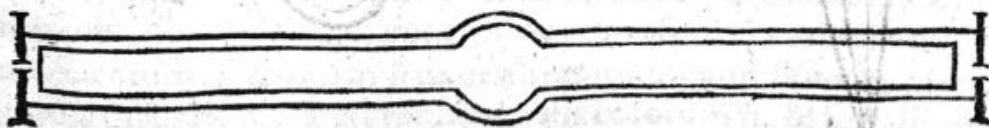
Fiat ex argēto, aut ære: et intromittatur extremitas, in qua est granatum,
 in os infirmī, donec ascendat uapor ad uuulam super cannulam, donec
 obscuretur uuula multum. deinde itera super ipsam multotiens, donec
 arefcat. Et caue, ne facias hanc curationem in principio aduentus aposte
 matis. Plærūq; enim addit in apostemate: & non oportet ut facias illud
 nisi apud declinationem apostematis eius calidi. Si autem non est præ
 sens tibi hoc instrumentū, tunc accipe cānam, et compone in extremitate
 te eius corticē oui: ut nō comburatur os infirmī: quoniā cortex oui pro
 hibet uaporem comburere os: & hęc est ex bona curatione cum salute.

B
C

M De extractione spinarum, & ossium de gula.

Caput XXXVIII.

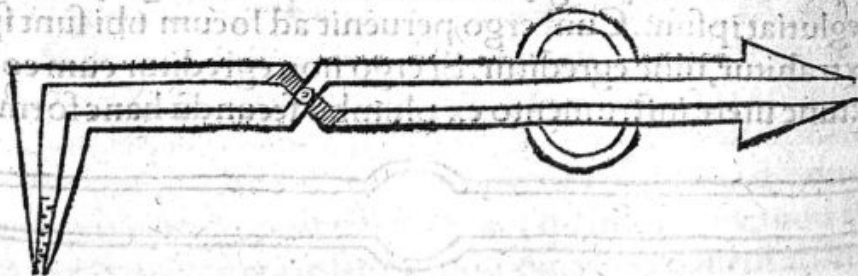
M V L T O T I E N S adharet in gutture os, aut spina piscis,
 aut aliud. Oportet ergo ut extrahas quod ex eis est appares super quod
 cadit uisus, postquā premis linguā cum instrumento apud solem, & de
 claratur tibi quod est in gutture. Et quod non apparet tibi & occultatur
 in gutture, oportet ut facias uomere infirmū antequā digeratur eibus in
 stomacho. Fortasse em̄ egrediet res annexa per uomitū. Aut deglutiat
 infirmus frustū napi, aut radicē lactucae, aut deglutiat bucellā panis sicci:
 aut accipiat frustum spongię marinę ficcę lenis: et liga ipsum in filo, de
 inde deglutiat ipsum. Cum ergo peruenit ad locum ubi sunt spinę, aut
 os, et extrahitur, tunc egreditur. Si ergo non egreditur eum eo quod di
 ximus: tunc utere instrumento ex plumbo secundū hanc formam.

9

C Sit grossius quam Radius parumper, & in extremitate eius sit curuitas, quam intromittat in guttur suum cum facilitate: & ipse habeat caput suum eleuatum sursum. Et caueat a tactu suæ epiglottis, ut non accidat ei tussis, & impellat cum eo os, aut spinam, aut intromittat ipsum medicus manu sua. Verum quod infirmus intromittat, hoc est melius: propter scientiam suam de loco rei annexæ: & impellat inferius, aut trahat manum suam cum instrumento sursum, totum illud secundum quantitatem quæ præparatur ei, donec egrediatur.

Q De extractione Sanguisugæ. Caput xxxix.
Q V A N D O medicatur sanguisuga cum eo quod dixi in diuisione ex curatione cum medicinis, & non confert, tunc considera in gutture infirmi coram sole, siue apud solem postquã premis linguam eius cum instrumento quod narraui tibi. Si ergo cadit uisus tuus super sanguisugam, extrahe eam cū uncino paruo, aut cum gestis subtilibus decenter. Quod si non est possibile cum eis: tunc accipe cannulam concauam, & intromitte eam in guttur infirmi usque prope guttur: deinde intromitte in concauitatem cannulæ ferrum ignitum cum igne. Fac illud multotiens: et abstineat infirmus ab aqua tota die. Deinde accipiat uitreatam plenam aqua frigida, et aperiat os eius in ea: et coluat os suum cum ea, & non deglutiat ex ea aliquid: et moueat aquam una hora post aliam cum manu sua. sanguisuga enim ilico cum sentit aquam cadit. Si autem non egreditur cum eo quod narrauimus, tunc suffumiga infirmum cum cimicibus, aut cum asa cum instrumeto quod narraui in suffumigatione uulæ. Fac illud multotiens, quoniam ipsa cadet. Et modus operationis in suffumigatione est, ut accipias ollam, in qua sint prunę uiuæ cum igne: & olla sit cooperta cū coopertorio, in cuius medio sit foramen: & componatur in illo foramine extremitas instrumenti. deinde projice suffumigationem, & ponat infirmus os suum in extremitate cannulæ, & claudat os suum, ut non egrediatur suffumigatio, donec scias quod suffumigatio iam peruenit ad sanguisugam, nam sanguisuga statim cadet. Quod si non cadit, tunc itera suffumigationem multotiens. Et toleret infirmus sitim, & comedat salsa, & alia, & non bibat aquam. Necessè est ergo ut egrediatur cum hoc regimine, Et hæc est forma instrumenti cum quo extrahitur sanguisuga ex gutture,

quando cadit super ipsam uisus. Est simile forcipibus, sicut uidetur: nisi quia est ei hæc curuitas quæ intromittitur ad guttur. Et extremitas eius similis ori auis quæ nominatur ciconia, in quo est asperitas li-
 mæ: quando comprehendit aliquid, non dimittit ipsum omnino.

A De apertione Apostematum, & eorum sectione, & cura in genere. Caput XL.

A P O S T E M A T V M species sunt multæ, multorum modorum, secundum quod uenit rememoratio eorum, scilicet unius, et unius in hoc libro: & sunt diuersæ in perforatione eorum, et sectione ipsorum ex duobus modis. Quorum unus est ex specie apostematis in seipso, & eo quod comprehendit ex humiditatibus. Et modus secundus est propter loca, in quibus accidit ex corpore. quoniam apostema accidens in capite, est aliud ab apostemate accidente in ano: et apostema accidens in loco carnosio, est aliud ab apostemate accidente in iuncturis: & unicuique eorum est iudicium suum ex operatione. Et ex apostematibus sunt quæ non oportet ut perforentur, nisi post maturationem saniei in eis, & complementum eius: et ex eis sunt, quæ oportet ut perforentur, dum sunt cruda, & non maturantur secundum complementum: sicut apostemata quæ sunt propinqua iuncturis. Quoniam apostema quando accidit prope iuncturam, et prolongatur esse eius, donec putrefit quod est in circumiunctis eius, fortasse corrumpuntur ligamenta, aut nerui illius iuncturæ: quare est causa propior contractionis illius membri. Aut est apostema apud membrum principale: quoniam si tu tardas perforationem eius, donec maturetur, nocebit uel illi, uel per illud membro principali. Aut est prope anum, perfora ergo ipsum immaturum: & non oportet, ut perfores, apostema crudum, non completæ digestionis, nisi quod est prope anum, ut non putrefiat profundum, & longetur ad interiora ani, et fiat fistula, aut fiat in termino eius quod non sanatur. Oportet ut scias horam perforationis apostematis, quod maturatum est secundum complementum: & est apud sedationem doloris, recessionem febris, et diminutionem rubedinis, et pulsationis, & acuitatem capitis apostematis: et reliqua signa. Et oportet, ut facias eandem perforationem in inferiori loco apostematis, & uehementioris eminentiæ: et sit perforatio uadens in longitudinem corporis, si apostemata sunt in partibus manuum & pedum, & locis lacertorum, & chordarum, et neruorum, & articularum, et ad ultimum in omnibus locis æqualibus, quibus non est reflexio. In illis autem quæ reflectuntur, uade cum perforatione secundum illud membrum. Quando uero apostema est in locis carnosissimis: tunc melius est ut diminas perforationem eius, donec confirmetur eius digestio, sicut diximus secundum complementum. Quoniam si tu perforas ipsum ante illud, prolongatur cursus uirus ex eo, & est multæ sordis & sordiciei, & fortasse indu-

Modus sectionis Apostematū duplex.

Apostematū uariatio.

Signa Apostematis maturi.

Crantur labia eius, & profunditas eius. Et quedam apostemata perforantur secundum latitudinem corporis apud necessitatem: aut secundum illud quo indiget membrum. Et oportet, ut administres in apostematibus parvis perforationē parvam, et in apostematibus magnis perforationē amplam: aut sectiones multas per similitudinē magnitudinis apostematis. Et sunt ex apostematibus, in quibus oportet ut concauetur cutis: et incidatur quando iam facta est sicut pannus, & facta est in termino, quod iam mortua est: sicut illud quod accidit in multis, ut dubelet, & bubonibus. Et ex eis sunt quæ secantur sectione habente tres angulos. Et ex eis est, ex quo inciditur sicut figura folij myrti, sicut apostema inguinum. Et ex eis sunt in quibus administratur sectio rotunda, & sectio lunaris: & similes eis ex sectionibus. Illud uero cui non est caput, sicut sunt apostemata lenia superficialia, oportet ut perfores ipsum perforatione superficiali, uel plana tantum. Et oportet, quando apostema est grossum, & iam collegit sanie multā, et perforas ipsum, ut non properes & extrahas pus totum in illa hora: imo extrahe ex ipso partem eius. Deinde opila apostema usque ad diem alium. Deinde extrahe quiddam ex pus iterum. Fac illud multotiens secundum gradationem, donec egrediatur: præcipue si infirmus est debilis uirtutis, aut mulier prægnans, aut puer paruus, aut senex decrepitus: spiritus enim animalis ab animali multotiens resoluitur cum egressione saniei: & fortasse moritur infirmus, & tu non percipis. Caue ergo hoc capitulum cautela magna.

Cautela.

DEt post perforationem tuam, qua ista perforas apostemata, oportet ut abstergas uulnus: & considera. Si ergo est uulnus apostematis paruū, aut est sectio plana, tunc administra licinia ex lino, aut coto antiquo. Et si est apostema magnum, & fissuræ perforationis multæ sunt, oportet tunc ut intromittas in omnem fissuram licinium, donec perueniant adinuicem. Et si in apostemate abscidisti partem cutis, aut in circumitu concauisti eam: tunc oportet ut impleas eam coto ueteri, aut sicut quando textitur pannus, aut raditur lanugine lini absque humiditate: & stringe ipsum usque ad tertium diem. Deinde prone ipsum, & cura illud cum eo quod oportet ex unguento, donec sanetur.

Contra fluxū sanguinis.

Si autem accidat fluxus sanguinis in hora tuæ operationis, tunc administra aquam frigidam, & acetum, postquam imbibitur in eis pannus: et ponis ipsum super locum fluxus sanguinis multotiens. Si autem perseverat fluxus sanguinis, tunc oportet ut administres regimen, & curationem, & pulueres, quæ narraui in locis multis huius nostri libri, & ex diuisione. Si autem est in tempore hyemis, et locus apostematis est multorum neruorum: tunc oportet ut infundas puluillos cum uino, & oleo calidis; & ponas eos super loca. Et si fuerit in aestate, & loca sunt carnosa: tunc oportet ut ponas puluillos imbibitos in aqua, & oleo, aut cum uino & oleo, & totum illud frigidum. Donec

quando erit dies tertius, sicut diximus, tunc oportet ut soluas apostema, & abstergas ipsum, & administres in curatione eius quod ei conuenit, donec sanetur. Hoc est ergo quod necessarium est ex cognitione curationis apostematum uniuersaliter. Secundum semitam uero distinctionis, iam dixi de omni apostemate, qualiter est uia ad curationem eius capitulatim singulariter.

A De sectione apostematum quæ accidunt in cute capitis. Caput XLI.

ACCIDUNT in cute capitis apostemata parua, & sunt ex speciebus Nodorum, quos continent tunicae, quæ sunt eis sacci: quasi ipsa sint haufolati gallinæ. Et ipsorum species sunt multæ. Ex eis sunt pingues: & ex eis sunt quæ continent humiditatem similem limo: et ex eis quæ continent humiditatem similem frifatis & pultibus: et eis similibus, et ex eis sunt, quæ sunt lapidea dura. Et in sectione omnium, & ipsorum extractio non est timor, dum apud ipsorum sectionem non facit contrarietatem arteria. Et operatio in sectione eorum est, ut experiaris ea cum instrumento, cuius forma uenit post hæc, quod nominatur Intromissum, donec scias quid contineat. Nam si est illud quod continet humiditas, tunc seca ipsum sectione secundum longitudinem sectione superficiali: secundum

hanc formam. Et incipe cum sectione ex linea b. ad lineam, g. Cum ergo euacuatur humiditas, tunc excoria kistin quæ continet illam humiditatem, & non dimittas ex ea aliquid penitus. Multoties enim redit, si remanet ex ea aliquid. Deinde submerge cotum in unguento ægyptio, si est præsens: & si non, in aqua & sale: & imple cum eo uulnus, et dimitte ipsum usque ad diem alium. Ipsum enim corrodet quod remansit ex kisti. Deinde itera super ipsum cotum cum ægyptio secundo, & tertio, & si indiges illo, donec confidas quia non remanserit ex kisti aliquid. tunc em cura uulnus cum unguento, donec sanetur.

Quod si apostema continet nodum pinguem: tunc seca ipsum secundum hanc formam,

sectione habente formam crucis: & projice uncinos inter duo labia sectionis, & excoria ipsum ab omni parte: & conare uirtutem tuam in extractione tunicae quæ continet ipsum. Si autem contrarietatem facit tibi arteria, tunc fac illud quod narrabo tibi post. Et similiter fac in apostemate, si est lapideum, ex sectione, & curatione eadem, secundum quod diximus. Et sectio super apostema lapideum est facilior: quoniam est pauci sanguinis

C & humiditatis. Et quandoq; sunt quædam horum apostematum quæ sunt in capite in quibusdam hominibus, eum quibus penitus nō est humiditas. Quod est: quia ego secui super apostema in capite mulieris uetulæ, & inueni apostema sicut lapis solidus & durus, asper, albus, qui non pōterat frangi: & si percuteretur cum eo aliquis prōnciando, uulnerat ipsum. In alijs uero apostematibus accidentibus in capite, præter hæc scilicet apostemata quæ accidunt in capitibus puerorum, & apud radices aurium, sectio eorum omnium sit sectio superficialis. Vel pone perforationem eorum semper ab inferiori parte eorum, ut alleuietur cursus saniei ad inferiora. Deinde cura ea cum eo quod conuenit eis ex curatione.

C De sectione Strophularum in collo.

Caput XLII.

MULTOTIENS accidunt ista apostemata in collo, & sub assellis, & inguinibus: et quandoq; accidunt in reliquo corpore. Et super illa quæ ex eis accidunt in collo, sunt unum, et multa: & generantur ab inuicem: & omnis Strophula ex eis est intra tunicam propriam ei, sicut est in nodis & apostematibus capitis, sicut narrauimus. Et species harum Strophularū sunt multæ. Et ex eis enim sunt lapideæ: & ex eis sunt quæ continent humiditates: et ex eis sunt malignæ, quæ non obediunt curationi. In illa ergo quam ex eis uides bonæ dispositionis in tactu, cuius manifestū est propinquū colori cutis, & mouetur ad omnem partem, & nō est annexa cum neruis colli, neq; cum guidegi, neq; cum arteria, neq; est profunda: oportet ut seces eam sectione superficiali a superiori parte ad inferiorem partem corporis ex linea, b. ad lineam, g. & excoria eam ab omni parte: & extende duo labia cutis cum uncino, aut cum uncinis multis, si indiges illo, sicut diximus in apostematibus capitis, & extrahe eam paulatim. Et est super cautelam, ut non incidatur uena, aut neruus. Et sit spatium non acutum ualde: ut non addat tibi manum tuam cum incisione, aut inquietet infirmum, & incidas quod non est necesse. Si autem incidis uenam, aut arteriam, aut prohibet te ab operatione, tunc pone in uulnus zegi tritum, aut quosdam pulueres qui abscindunt sanguinem, & stringe uulnus, & dimitte ipsum, donec quietat acuitas apostematis, & mollificetur uulnus: uel incipit & uult putrefieri. nam sanguis abscinditur tunc. Redi ergo ad operationem tuam, donec compleas. Deinde inquire digito tuo indice, si remansit aliquid ex Strophulis alijs paruis: ergo incide eas, & munda eas. — Quod si est in radice Strophulæ uena magna: tunc oportet ut non incidas illam Strophulam ex radice sua: imo oportet ut liges eam cum filo duplato forti, et dimittas eam donec cadat per se absque nocumento. Deinde imple uulnus coto ueteri, quod iam submersisti in unguento ægyptio, Deinde cura

D

b

g

Verissimū est ad Strophulas, & ad alia apostemata, siue hemigraneā, seu alium anti quū morbum existentē a collo supius ali-

ra ipsum. Si inciditur Strophula tota, tunc oportet ut agreges labia duo uulneris: & suas ipsum statim, postquam uides quia prorsus non remansit superfluitas. Si autem uides quod remansit superfluitas propter magnitudinem Strophulæ, tunc oportet ut intendas ad incidendam radicem eius, & extrahendam eam: & administra futuram quam diximus. Et quæ ex Strophulis continet humiditates, perfora illam perforatione superficiali: ut appareat tibi locus maturitatis eius: & pone perforationem ab eo quod sequitur inferius corporis, sicut diximus. Deinde administra post perforationem licinia cum unguento, & similia eis, ut corrodat quod remansit ex corruptione, donec quando uides uulnus iam mundatum esse: tunc cura ipsum cum unguento generatio carnis, donec sanetur.

D De sectione Epiglotis ab apostemate intra guttur
accidente. Caput XLIII.

DI X E R V N T antiqui hanc sectionem in Epigloti, et non uidi aliquem in terra nostra, qui eam fecerit: & hæc est scriptura sermonis eorum. In habentibus autem synanchiam, oportet ut deuitetur sectio Epiglotis: cum non fiat iuuamentum per illud: propterea, quod omnes uenæ & pulmo sunt infirmi. In illis uero qui habent apostema calidum in ore, aut gutture, aut duabus amigdalas, quando non est egritudo in canali, oportet uti sectione Epiglotis, ad fugiendum ex perditione quæ fit ex præfocatione. Oportet ergo quando uolumus illud, ut secemus Epiglotim sub tribus circulis Epiglotis, aut quatuor, sectione parua per latitudinē, in eo quod est inter duos circulos per quantitatem, quod sit sectio in sifac, non in cartilagine: & iste quidem locus est conueniens sectioni, quoniam am est priuatus carne, et uasa sanguinis ab eo sunt longinqua. Quod si medicator est timidus, tunc oportet ut extendat cutem gutturis cum unguento. Deinde findat cutem, donec quando peruenit ad cannalem: deuitet uas sanguinis, si uidet ex eis aliquid. Deinde secet sifac quod narrauimus: & significatur super sectionem cannalis ex phlegmate quod egreditur ex ea, cum eo quod disrumpitur, et abscissione uocis. Et dimitte uulnus apertum tempore aliquo. Cum ergo remouetur hora in qua timeatur præfocatio, aggrega duo labia uulneris cutis, et sue ipsam solam absque cartilagine. Deinde administra medicinas quæ faciunt nasci carnem, usquequo sanetur. Inquit Albueasis. Summa huius sermonis quem narrauimus, expositio non est, nisi quando uident, quod aliquod horum apostematum iam opilauit guttur infirmi: & sublimatus est infirmus super mortem, & uult interfecari anhelitus eius: uadunt ad secandum Epiglotim, ut respiret infirmus super locum uulneris quadam respiratione, & saluetur a morte: & propter hoc præceperunt dimittere uulnus apertum, donec consumatur malicia ægritudinis, & est malicia

q 2

A cubi disrumpitur, quod patiens purget cum pilulis de aloë, & mallicis: tamen diu, successive tamen, quousque in currat pauens dysenteriam. Postea succurre dysenteria: & liberaliter: & illud facies cum licinio Galeni, semis apij, et opij thebaici ana omniū, tere & cribella, & cofice cum melle Carobiarum: quod sic fit. Accipe Carobias pingues, et incide eas minutim, & pone i. v. lib. aquæ: & fac bullire quousque tibi uisum fuerit: & cola, & liquorem illum pistia ad lentum ignem, donec ad spissitudinem mellis redigatur.

B

C eius tribus diebus, et quasi ipsa: tunc ergo præceperunt suere uulnus, & curare ipsum, donec sanet. Et illud quod uidi per me ipsum est, quod una ancilla accepit cultellum, & misit eum in guttur suū, et incidit cum eo partem cannalis pulmonis. Et uocatus sum ad curationem eius, et inueni eam mugire, sicut est mugitus mortui. Detexi ergo a uulnere, et inueni sanguinem qui egressus fuerat ex uulnere paruum. Confisus ergo sum, quod ipsa non absciderat uenam, neque guidegi: & uentus egrediebatur ex uulnere. Properaui ergo, et sui uulnus, & curaui ipsum, donec sanum est: et non accidit ancillæ aliquid, nisi rauedo in uoce: & redijt post dies ad meliorem dispositionum suarum. Hinc ergo dico: quod in sectione Epiglottis non est timor.

Experimentū
Autorts.

¶ De sectione Herniæ gutturis.

Caput XLIII.

Hernia gut-
turis.

HOC APOSTEMA nominatum Hernia gutturis, est apostema magnū, secundum colorem corporis: & est in mulieribus multum. Et est secundum duos modos: aut enim est naturale: aut est accidentale. In naturali certe non est ingenium. Accidentale uero est secundum duos modos: quorū unus est similis nodis pinguibus. Et modus alter, est similis apostemati quod fit ex nodatiōe arteriæ. Et in ipso est timor, & non oportet ut præsumptio fiat ad ipsum cum ferro, nisi in eo quod est paruū: & tu proba ipsum, et inuestiga ipsum cū Intromisso. Si ergo inuenis ipsum simile nodo pingui, et non est suspensum cum aliqua uenarū: tunc seca ipsum, sicut secantur nodi: & extrahe ipsum cū eo quod continet ex kisti, si est in kisti: et si non, tunc perscrutare totū eius. Deinde de cura locū cum eo quod oportet ex curatione, donec sanetur.

D

¶ De sectione super species Nodorum.

Caput XLV.

Exitura.

Nodus.

NODORVM multæ sunt species, & ego iam dixi omnes species eorum in diuisione: et oportet ut narrem hic differētiā inter Nodum, & Exituram: cum sit dubitationem faciens. Dico ergo, quod cum Exitura est caliditas, et febris, & dolores uehementes, donec sedatur ebullitio superfluitatis, et completur putrefactio: tunc enim quiescunt febris & calor. Cum Nodo uero non est caliditas, neque febris, neque dolores, et continet eos kistis sisachin, qui est eis saccus proprius, & est secundum colorem corporis: & est incaptio eorum sicut cicer, & fit sicut batecha, & maior & minor. Et sunt secundum duas species: aut pingues: aut continent humiditatem. Et colores humiditatis sunt multi, secundum quod dixi in diuisione. Oportet ergo, quando peruenis ad curationem Nodi, ut experiaris eum, & inquiras ipsum in primis cum instrumēto quod nominatur Intromissum, secundum quod ueniet forma eius in capitulo quod est post hoc. Et modus inquisitionis aposte-

matum, et Nodorum omnium est, ut accipias hoc instrumentum, et in-
 tromittas ipsum in humidiorum locum, quem inuenis in apostemate: &
 tu reuolue digitos tuos cum eo paulatim, donec scias quod instrumentū
 iam penetrauit cutem. Deinde ultima manum tuam secundū mēsuram
 magnitudinis apostematis. Deinde extrahe Intromissum, et considera il-
 lud quod egreditur in uestigio eius. Si ergo egreditur humiditas currens,
 quicunq; color sit: tunc seca ipsum sectione superficiali, secundum quod
 dixi in reliquis apostematibus. Et si nō egreditur humiditas in uestigio
 Intromissi, tunc scias quia est pinguis: seca ergo super ipsum sectione ha-

A

bente formā crucis, secundum formā hanc, sicut
 docui te: & suspende ipsum cum uncinis, & ex-
 coria cutem ab omni parte cum facilitate: & cus-
 todi kistin si potes sup illud, ut extrahas ipsam
 sanam cum Nodo. Si autē disrumpitur kistis
 apud operationem, & non est possibile extrahe-
 re ipsam sanam, multotiens enim accidit illud,
 tunc extrahe ipsam frustatim, donec non rema-

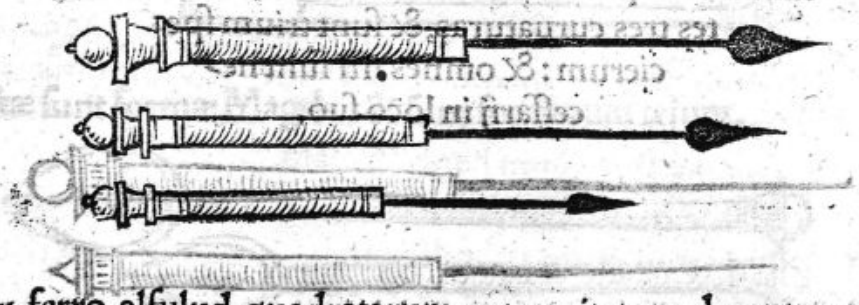
neat ex ea aliquid. Nam si remanet ex ea aliquid parum, aut multum,
 redit Nodus secundum plurimum. Quod si uincit te, & remanet ex eo
 parum: tunc imple uulnus apud completionem tuam, quibusdam pul-
 ueribus corrosiuis acutis: & stringe uulnus, & pone supra ipsum quod
 sedet apostema calidum, & cura ipsum cum reliqua curatione, donec sa-
 netur. Si ergo est Nodus magnus, tunc sue duo labia eius, et cura ipsum
 cum eo quod incarnat. Si autem est tibi contraria uena pulsabilis, aut
 non pulsabilis: tunc propera, & imple locum zegi trito, & dimue ipsum
 strictum duobus diebus, aut tribus, donec putrefiat uulnus, & quiescat
 ebullitio sanguinis: deinde redi ad incidendum

B

illud quod remansit ex Nodo.

**De formis instrumentorum pro sectione & per-
 foratione. Caput XLVI.**

E X E I S sunt formæ Intromissorum, et sunt triū specierum. Ex
 eis enim est magnum, & ex eis est medium, & ex eis est paruum.

Forma Intro-
 missi magni.

Medij.

Parui.

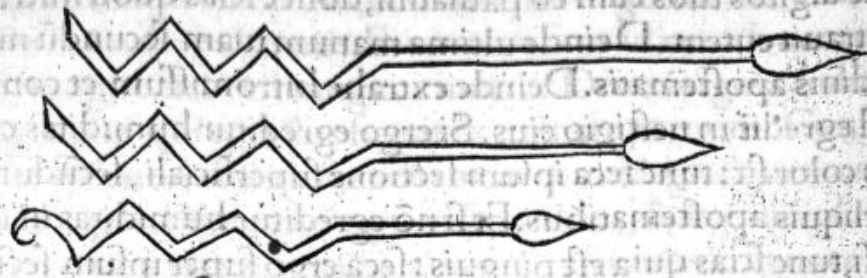
Fiant ex ferro alfulud quadratarum extremitatum decenter, ut festi-
 nent introitum in apostemate. Et istæ sunt formæ Experimentium, & no-
 minantur albered, id est, perforantia: & unum eorum nominatur be-

Crib, id est, perforans: & sunt trium specierum. Ex eis enim est magnum, & medium, & paruum.

Forma Experientis magni.

Medij.

Parui.

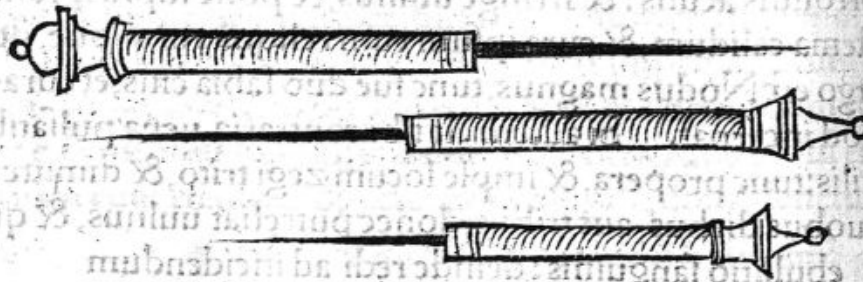
Conueniunt, ut inuestigentur per ea apostemata, & exiturae, & fistulae, & bubones ab eo quod inter ea est ex ossibus. Et alijs fiunt rotunda, terfa, lenia, sicut acus magnae quibus subsellia fiunt, ex citrino scilicet, aut ex aere, aut ferro, aut argento. Et meliora eorum sunt quae fiunt ex citrino. Et fiunt Experientia etiam de plumbo nigro, quae conueniunt ut per ea experiantur fistulae, quarum concavitate sunt reflexiones, ut reflectantur cum lenitate sua cum illis reflexionibus. Et sunt iterum trium specierum. Quonia ex eis sunt longa, ex eis media, & ex eis breuia, secundum quantitatem amplitudinis fistulae & stricture eius.

D

Forma Experientis ex plumbino magni.

Medij.

Parui.

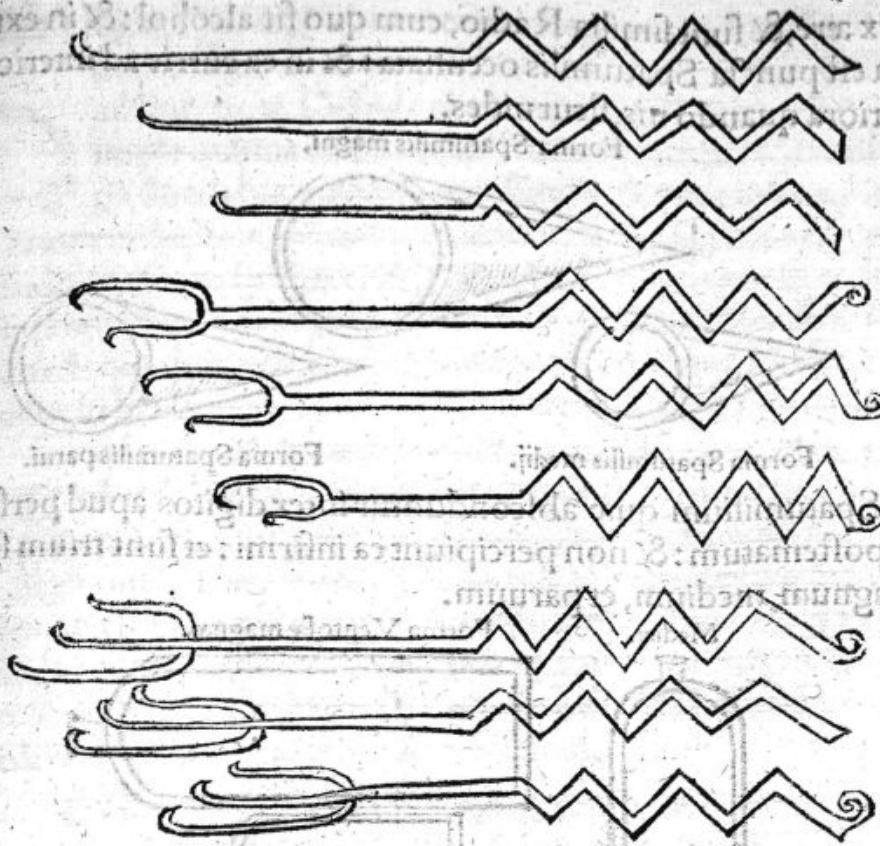
Forma Vncinorum, et sunt multarum specierum. Quoniam ex eis sunt simplices, scilicet quibus est curuitas una: & sunt trium specierum sicut uides, Magni, Medij, et Parui. Et ex eis sunt Vncini caeci: & sunt trium specierum. Et ex eis sunt uncini habentes duas curuaturas, & sunt trium specierum: & ex eis sunt uncini habentes tres curuaturas, & sunt trium specierum: & omnes isti sunt necessarii in loco suo.

Forma Vncini simplicis magni.

Medij.

Parui.

A
Forma Vncl-
ni cęci magni.

Medij.

Parui.

Forma Vncl-
ni magni ha-
bētis duas cur-
uaturas.

Medij.

Parui.

Forma Vncl-
ni magni ha-
bētis tres cur-
uaturas.

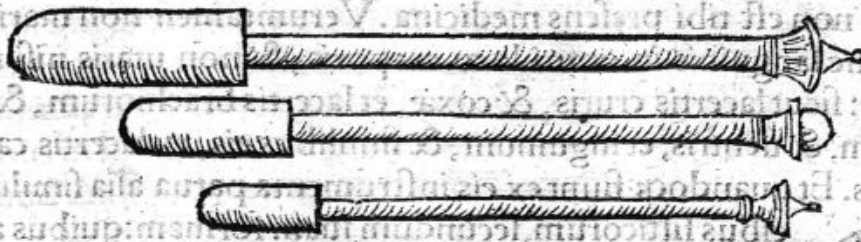
Medij.

Parui.

Et istę sunt formę Scalpellorum, quibus secantur & excoriantur Nodi, & apostemata: et sunt triũ specierum: quoniã ex eis est magnũ, mediũ, et parũ. Eorũ extremitates quibus fit sectio sunt acutę, extremitates alię sunt non acutę: & non ponuntur taliter, nisi ut cum eis fiat iuuamentũ in excoriatione Nodorũ apud timorem incisionis uenę, aut nerui: & ut fanetur per ea infirmus, et inueniat tranquillitatem parũper ex adustio-
ne quam inuenit apud excoriationem apostematis.

B

D

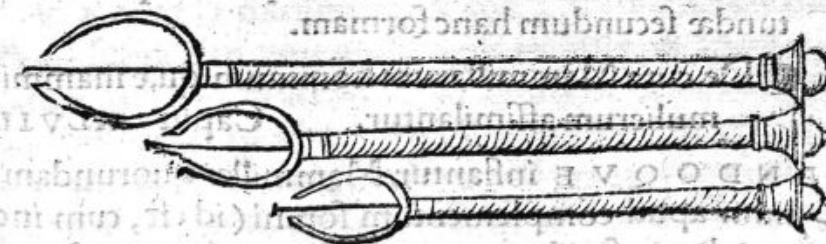

Forma Scar-
pelli magni.

Medij.

Parui.

Istę sunt formę Magda, & sunt specierum trium.

Forma Ma-
gda magni.

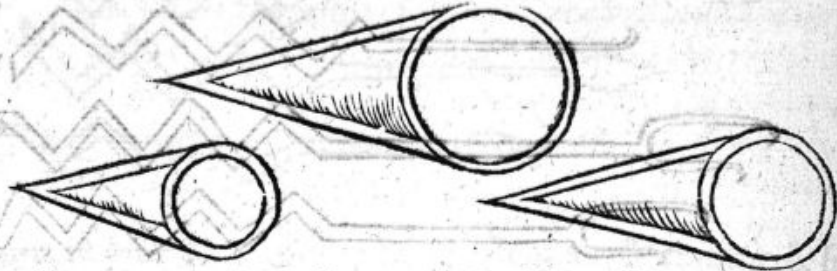
Medij.

Parui.

Forma Vnde
in cōmagut
Medij
Parvi
Forma Vnde
in magut
dēris dūscat
natur
Medij

Fiunt ex ære, & sunt similia Radio, cum quo fit alcohol: & in extremitate lata est puncta Spatumilis occultata: & in ea currit ad interiora, & ad exteriora quando uis, sicut urides.

Forma Spatumilis magni.

Forma Spatumilis mediij.

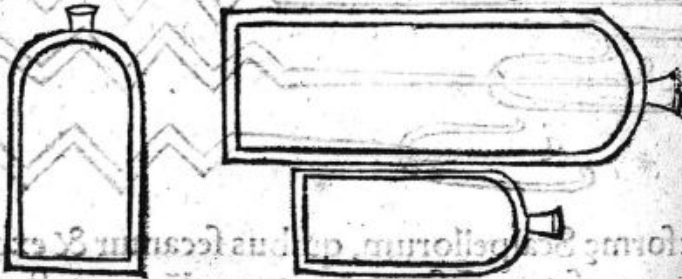
Forma Spatumilis parui.

Forma Vnde
in magut
dēris dūscat
natur
Medij
Parvi

Forma Spatumilium quæ absconduntur inter digitos apud perforationem apostematum: & non percipiunt ea infirmi: et sunt trium specierum, magnum, medium, et paruum.

Mediæ.

Forma Ventosæ magnæ.

Forma Ventosæ parvæ.

Forma Vnde
in magut
dēris dūscat
natur
Medij
Parvi

Formæ Ventosarum cum quibus absconditur fluxus sanguinis: & sunt trium specierum, magnæ, mediæ, & parvæ. Fiant ex ære, aut citrino, rotundæ, ad longitudinem parumper, sicut uides: & sint ad subtilitatem. Et oportet ut sint istæ species Ventosarum apud te magnæ, & parvæ: ut abscondas per eas sanguinem cum uelocitate apud necessitatem, & tunc quando non est tibi presens medicina. Verumtamen non utaris eis in abscissione sanguinis in omni loco corporis, & non utaris nisi in locis carnosis: sicut lacertis cruris, & coxæ, et lacertis brachiorum, & mammillarum, & uentris, et inguinum, & similibus eis, ex lacertis carnosis, humidis. Et quandoq; fiunt ex eis instrumenta parua alia similia corticibus fistulicorum, secundum suam formam: quibus absconditur sanguis quando fluit ex loco phlebotomiæ, aut apud incisionem uenæ, aut arteriæ: & quandoq; fiunt ex eis rotundæ secundum hanc formam.

De cura Mammillarum hominum quæ mammillis mulierum assimilantur. Caput XLVII.

Forma Vnde
in magut
dēris dūscat
natur
Medij
Parvi

Quandoque inflantur Mammillæ quorundam hominum apud complementum somni (id est, cum incipiunt pollui in somno) donec simulantur mammillis mulierum: & remanent

apostemose scede. Qui ergo abhorret illud, oportet ut secet super mam- **A**
 millas sectione lunari, secundum hanc formam ex linea, b.
 ad lineam, g. Deinde excoria pinguedinem totam. Postea
 imple uulnus ex medicamine incarnatio. Deinde aggre-
 ga duo labia uulneris cum futura, & cura ipsum, donec sa-
 netur. Si autem declinat mamilla ad inferiora, & mollificatur propter
 magnitudinem suam, sicut accidit mulieribus: tunc oportet ut findatur
 in duobus lateribus suis superioribus duabus sectionibus similibus fi-
 gura lunari, quarum unaquæq; continetur cum altera apud fines utri-
 usq; donec sit linea maior continens minorem, secundum hanc formam ex
 linea, b. ad lineam, g. Postea excoria cutem quæ est inter
 duo labia, & aufer pinguedinem, et administra quod dixi-
 mus de futura & pulueribus, quod est necessarium ex curati-
 one, donec sanetur. Si autem non complet incisionem eius
 quod oportet te incidere, propter inquietudinem infirmi, aut propter flu-
 xum sanguinis: tunc oportet ut impleas uulnus coto submerso unguen-
 to corrosiuo, & dimitte ipsum, donec corrodat illud quod remansit ex
 pinguedine. Deinde cura ipsum, donec sanetur.

I De perforatione apostematis, quod accidit sub Ti-
 tillico. Caput XLVIII.

S T A apostemata quæ accidunt sub Titillico, sunt ex speciebus
 Strophularum dura, quæ continent kistis, & ex eis sunt quæ continent hu-
 miditates. Quæ ergo sunt ex eis quæ continent humiditates, oportet ut
 secentur sectione lunari, secundum hanc formam, ex linea
 b. ad lineam, g. cum ergo euacuatur totum quod est in apo-
 stemate ex sanie, tunc imple ipsum coto ueteri, et dimitte i-
 psam usque ad diem alium. Deinde auferatur cotum, & cu-
 retur cum unguento conueniente ad illud, donec sanetur. Quod si apo-
 stema fuerit ex specie nodorum Strophularum, tunc scinde super ipsum,
 sicut diximus in sectione super Strophulas æqualiter. Si autem extendi-
 tur uulnus in hoc ut emittat pus, tunc administra in eo cauterium, secun-
 dum quod diximus in eo quod præmissum est.

Q De sectione apostematis quod accidit propter Arte-
 riam & Venam. Caput XLIX.

Q V A N D O disrumpitur Arteria, & consolidatur cutis quæ est
 supra eam, tunc multotiens accidit inde apostema: & simi-
 liter accidit Venæ etiã, ut accidat in ea apostema & inflatio. Et signa qui-
 bus cognoscitur, quod apostema & inflatio sint propter Arteriam et Ve-
 nam, sunt: quoniam, quando apostema est propter arteriam, est longum,
 aggregatum in profundo corporis: & quando impellis apostema digi-
 tibus tuis, sentis quasi sit ei stridor. Et illud quod est propter Venam, est

Apostema
 Arteriarum.
 Venarum.

r

C rotundū in manifesto corporis. Et sectio super hoc apostema est error, & præcipue quod est sub ascellis, et inguinibus, & collo, et in locis multis corporis: et est magnū ualde. Oportet ergo ut deuitetur eius cura cum ferro, et quod ex eis etiam est in extremitatibus, aut in capite, oportet ut deuitetur. Super illud ergo quod ex eis est ex inflatione orificij Arterie, finde in cute sectione in longitudine. Deinde aperi sectionem cum uncinis, postea Arteriam: et libera eam ex tunicis, donec detegatur. Deinde intromitte sub ea acum, et fac eam penetrare usq; ad latus aliud, & stringe Arteriam cum filo duplo in duobus locis, secundū quod docuit in extractione duarum Arteriarū quæ sunt in temporibus. Deinde punge locum, qui est inter duo ligamenta cum spatumili, donec egrediatur sanguis qui est in eo totus, et soluatur apostema. Deinde administra curationem quæ generat pus, donec cadant ligamēta: postea cura illud cum unguentis cōuenientibus ad illud, donec sanetur. Quod si fuerit apostema propter sectionem Venæ, tunc oportet ut teneas manu tua quod tibi possibile est ex apostemate cum cute. Deinde intromitte acum sub loco quem tenuisti manu tua, & fac eam penetrare: & fit in ea filum duplum, donec extrahas ipsum ex latere altero. Deinde liga cum ipso apostema ligamento bono: secundum quod dixi tibi in ligamento uuæ, a duabus partibus cum duabus extremitatibus fili. Si autem times quod extrahatur filum, tunc intromitte acum aliam cum filo alio sub apostemate toto apud incisionem acus: preme, & stringe fila tua in quatuor locis. Deinde secā apostema in medio sui, donec quando egreditur quod in eo est: tunc incide superfluitatem cutis, & dimitte quod ligatum est ex ea. Deinde pone super ipsum puluillum quem submersisti in uino, & oleo. Deinde administra curationem, quæ fit cum licinijs & unguentis, donec sanetur.

S De apostemate quod accidit ex torsione Nervorum. Caput L.

Apostema
Neruorum.

S I C V T accidit apostema in Arteria & Vena, similiter accidit apostema in Neruis: quod accidit in eis percussio, aut accidit a labore superfluo, et similibus: et fit plurimū illis in locis adiutoriorū, aut calcanei, & in omni loco in quo mouentur iuncturæ: et est apostema graue. Similatur color eius reliquo corpori, & est in pluribus dispositionibus absq; dolore: et quando stringitur cum uehementia, sentit in eo infirmus simile stupori. Et non est apostema aggregatum in profundo corporis, imo est sub cute, & ipsum mouetur ad omnē partem, et non uadit ad anteriora, uel ante, neq; retro ad posteriora. Quod ergo ex eis est in iuncturis, non oportet ut inuadatur cum ferro. fortasse enim accidet contractio. In illo autē quod ex eis est in capite, aut in fronte, finde cutem cum spatumili. Si ergo est apostema paruum, tunc tene ipsum cum forcibus, & abscinde ipsum a radice. Et si est magnum, tunc suspende ipsum

eum uncino, & excoria ipsum: deinde aufer ipsum, & aggrega uulnus cum futura: & cura ipsum, donec sanetur. **A**

¶ De sectione apostematis, quod accidit in uentre. Caput LI.

ACCIDUNT quibusdam hominibus multotiens in uentribus eorum, & in reliquis corporibus ipsorum, thelil, quæ nominantur Fungalia, per similitudinem ipsorum cum fungis. Quoræ radix est subtilis, & ipsorum caput est grossum, & conuersa sunt labia eorum. Et est ex eis paruū: & est ex eis quod magnificatur ualde. Et ego quidem iam uidi uirum, et in uentre eius erant duo thelil, quæ erant magis quam rebus alijs similia fungis: non erat differentia inter ea, alba, minutæ radicis, & inuersabantur labia eorum, & findebantur, et humiditas curiebat ex eis semper. Incidi ergo ea, & inueni in pondere unius quasi .x. & VIII. unc. & in altero quasi .vi. unc. Et operatio in incisione eorū est, ut consideres tunc, si infirmus est humidus, & color thelil est albus, humidum, subtilis radicis: tunc incide ipsum cum spatumili lato, & sint in præsentia tua cauteria in igne. Multotiens enim expellitur apud sectionem eius sanguis multus: propera ergo si te uincit sanguis, tunc cauteriza ipsum. Quod si uides infirmum pauidum & timidum ab incisione cum ferro, tunc accipe filum ex plumbo decenter factum, et stringe cum eo athelul: cuius modus est quem diximus, & dimitte ipsum duobus diebus. Deinde adde in strictione plumbi. Non ergo cesses stringere plumbum, quotiens imprimit in thelil, donec abscondat, & cadat per se absque labore. Si autem thelil grossæ fuerit radicis, tunc in incisione eius est quiddam timoris & pauoris: præcipue quod est in uentre. Verumtamen possibile est, ut incidas medietatem eius. Deinde cauteriza ipsum, ut non redeat. Deinde cura ipsum, donec sanetur uulnus. Et caue ne præsumas incidere thelil quod est fusci coloris, pauci sensus, fœdi aspectus, ipsum enim est apostema cancerosum: & ego ueniam cum rememoratione Cancri post hoc.

Fungalia.

B

¶ De cura eminentiæ Umbilici. Caput LII.

FIT eminentia Umbilici ex causis multis. Aut ex fissuris sifac, quod super uentrem est: & exit ex eo althub, aut intestinum, secundum quod accidit in reliquis rupturis. Aut ex sanguine qui fluit ex Vena, aut ex Arteria, secundum quod præmissum est. Aut ex uentositate cõartata in eo. Si autem est propter fissuram sifac, et exitum thirbi: tunc est color apostematis similis colori corporis: & est lene, absque dolore: & apparet diuersi situs. Et si est propter egressionem intestini, tunc est situs eius, cum eo quod narrauimus, uehementioris diuersitatis. Cum ergo tu premis ipsum digitis tuis, occultatur: deinde redit, & fortasse est cum eo sonitus: et magnificatur multum apud introitum balnei, & laborem uehementem. Si uero est propter humiditatem, est lene, tunc non occultat quan

Causæ eminentiæ Umbilici.

Cdo premis ipsum manu tua, neq; constringit, neq; additur. Quod si est propter sanguinē, tunc cū istis signis apparet apostema ad nigredinē declinē. Si autē est propter carnē natam: tunc est apostema graue, grossum, durū, et figitur scđm quantitatē unam. Si uero est propter uentositatē, tunc tactus eius est lenis. Et operatio in illo est, ut cōsideres tūc, si eminentia umbilici est propter sanguinē Arteriæ, aut Venæ, aut uentositatem: tunc oportet ut prohibearis a curatione eius. Nam in illo est timor & pavor, sicut docui te in capitulo, in quo dixi apostemata propter arteriam & uenā. Quod si eminentia umbilici est propter intestinū, aut zirbum: tunc oportet ut præcipias infirmo, quatenus teneat anhelitū suum, & stet stans extensus. Deinde signa cū encaustro in circūitu umbilici totius. Postea præcipe ei, ut resupinet inter manus tuas super dorsum suū. Deinde circūda cū spatumili lato in circūitu umbilici super locū quem signasti cū encaustro. Postea extende mediū apostematis ad superiora, cum uncino magno. Deinde liga eum in circūitu forti cum filo, aut cum chorda de serico ligamēto firmo: et sit nodus ligamētī alexotati. Deinde aperi mediū apostematis extensum supra ligamentū. Si ergo inuenis ipsum iam captū a ligamento: tunc extrahē alexotati, & intromitte in ipsum digitū indicem, et impelle intestinū ad interiora uentris: & si inuenis zirbū, tunc accipe ipsum cū uncino, et incide superfluitatem eius.

D Si autē contraria est tibi arteria, aut uena: tunc circūda ipsum multū. Deinde redi ad operationem tuam. Et accipe duas acus, & intromitte in eis duo fila fortia: & intromitte duas acus in circūitu quem fecisti circa apostema in modū crucis, quas facis penetrare. Deinde stringe apostema in quatuor locis super acus: & si uis, aufer acus, et dimitte locum, donec putrefiat caro extensa: & cadat per se: aut incide ipsam quando subtiliatur & putrefit. Deinde cura ipsum cum eo quod oportet ex unguentis, donec sanetur. Quod si eminentia umbilici est ex carne nata in eo, aut ex humiditate: tunc oportet, ut concaues apostema, sicut diximus. Et extrahas sanguinem, aut humiditatem, quam inuenis in eo. Deinde cura ipsum cum eo quod solidat locum.

¶ De cura CANCRI. Caput LIII.

IAM diximus in diuisione species Cancrī, & qualiter est uia ad curationem eius cum medicinis: et cauendū ab eo cum curatione eius cum ferro, ut non ulceretur: et diximus Cancrum generatū in matrice, & cautelam a curatione eius. Et dixerunt antiqui, quod quandoq; Cancer est in loco, ubi possibilis est eius eradicatio: sicut Cancer qui est in mammillis, aut in coxa, & eis similibus, ex membris locatis ad extrahendum totū eius: præcipue quādo est incipiens paruus. Quando uero antiquatur, et est magnus, non oportet ut appropinques ei. Ego enim non potui sanare ex eo aliquē: neq; uidi aliū ante me qui peruenerit ad illud.

Et operatio in eo, quando est locatus sicut diximus, est, ut præcedas,

& soluas infirmū ex cholera nigra aliquotiens. Deinde phlebotoma i
 psum si inuenis cū repletionē manifesta. Deinde præpara infirmū præ
 paratione, in qua loceſt cum operatione. Deinde proſice in Cancrū un
 cinos qui cōueniunt ei. Poſtea concava ipſum ab omni parte cū cute, ſe
 cundū perſcrutationē, donec non remaneat aliquid ex radicibus eius: et
 dimitte ſanguinē currere, & nō abſcindas ipſum uelociter, imo exprime
 loca, et abſterge ſanguinē groſſum totū manu tua, aut cū quo poſſibile
 eſt tibi ex instrumentis. Si autē contrarietatem facit tibi fluxus ſanguinis
 groſſi ex incifione arteriæ, aut uenæ: tunc cauteriza uenā, donec abſcin
 datur ſanguis. Deinde cura ipſum cū reliqua curatione, donec ſanetur.

¶ De cura Hydropiſis. Caput LIIII.

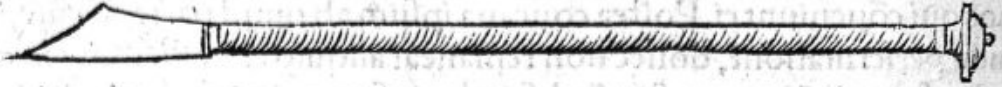
I A M narrauimus in diuiſione ſpecies Hydropiſis, et qualiter ſit ag
 gregatio aquæ: & ſigna omnis ſpecies, et curationem eius cum me
 dicinis. Et illa quæ curatur cum ferro, non eſt niſi ſpecies aſclitiſ ſola: &
 non approximatur cum ferro ſpecies timpanitiſ: neq; ſpecies hypofarciæ
 penitiſ: nam illud mortale eſt. Quādo tu iam medicatus eſ hanc ſpe
 ciem Hydropiſis timpanitiſ cum medicinis, & non contulit medicatio
 tua: tunc conſidera. nam ſi infirmo iam conſecuta eſt debilitas, aut eſt
 cum eo infirmitas alia præter Hydropiſim: ſicut ſi ſit cum eo tuſſis, aut
 uentriſ ſolutio, & ſimilia illis: tunc caue ne mediceris ei cum ferro: quo
 niam eſt timor illud. Si autem uides infirmum exuberantiſ uirtutiſ,
 neq; eſt cū eo ægritudo præter Hydropiſim ſolam: et non eſt puer, neq;
 ſenex: tunc modus operationiſ in eo eſt, ut tu eleues infirmum ſtan
 tem inter manus tuas, & miniſter poſt ipſum exprimat uentrem eius manu
 ſua impellendo aquam ad inferiorem partem pectiniſ. Deinde accipe
 ſpatumile ſpinoſum, ſecundum hanc formam.

Spatumile
 ſpinoſum.

Sit duarum partiū acutarum, longū, acutiſ extremitatiſ ſicut Spatumi
 le. Verū tamen in eo ſit quiddam breuitatiſ paulatim, ut non pertranſe
 as cum eo apud operationē uſq; ad inteſtinū, & lædas ipſum. Deinde
 conſidera. Nam ſi eſt generatio Hydropiſis ex parte inteſtinorum, tunc
 oportet ut elongeris cum ſectione ab umbilico quantitate trium digito
 rum, ad inferiora in directo eius ſupra pectinem. Si uero generatio Hy
 dropiſis eſt propter ægritudinē epatiſ: tunc ſit ſectio tua ſiniſtra ab um
 bilico tribus digitis. Et ſi generatio eiſ eſt propter ſplenem, tunc ſit ſe
 ctio in latere dextro: & non oportet etiā ut ſit ſectio in latere ſuper quod
 uult iacere infirmus, ut non currant ſuperfluitateſ ad illum locum debi
 lem. Deinde perfora cum instrumento cutem totam. Deinde intromi
 te in illam ſectionem, & eleua manu tuam cum Spatumili inter cutem,
 & ſifac, quaſi tu excorieris ipſum: & ſit quantitateſ quæ excoriatuſ quanti

Ctas unguis, aut circiter illud. Deinde perfora sifac, donec perueniat Spatumile ad locum uacuum: & est locus aquæ. Deinde extrahe ipsum, & intromitte in foramen instrumentum, cuius hæc est forma.

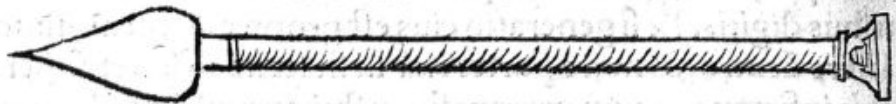

Et est simile cannulæ: fit ex argëto, aut ære, aut aurichalco, lene, tersum: cui in inferiori parte sui est foramen paruum, & in lateribus eius sunt tria foramina, duo ab una parte, & unum a parte altera: et facia est extremitas eius incisa, secundum modum incisionis calami, sicut uides: in extremitate eius superiore est armilla. Nam quando instrumentum peruenit ad aquam, tunc ipsa descendit statim super instrumentum. ergo euacua ex

aqua in hora quantitatem mediam. Quonia si tu euacuas ex ea plus quam oportet, in hora fortasse moritur infirmus per resolutionem spiritus sui animalis: aut accidit ei syncopis quæ appropinquat morti. Verum euacua ex ea secundum quantitatem uirtutis eius, et secundum quod significant tibi dispositiones infirmi ex uirtute pulsus eius, & ex bonitate eius. Deinde extrahe instrumentum, & retine aquam. Quod est, quia retinetur statim propter cutem quæ retinet foramen quod est super sifac: de quo narraui, ut perfores ipsum secundum illum modum. Deinde itera instrumentum die altero, si uides infirmum tolerare illud: & extrahe etiam ex aqua quantitatem paruam. Fac illud diebus aliquot sine timore, & custodi te ab errore: donec non remaneat ex aqua nisi parum. Si autem times super infirmum, et dimittis ex aqua rem multam: tunc cura ipsum cum sepultura in harena calida, & sudore multo in balneo & sole, et expectet super sitim: & cura ipsum cum medicinis exiccatiuis, donec sanetur: & cauteriza super stomachum, & epar, et splenem, post extractionem aque: secundum quod narraui in eo quod præcessit.

Q De cura infantium qui nascuntur locis urinæ eorum non perforatis. Caput LV.
QUANDO egreditur aliquis infantium ex uentre matris suæ, & caput mutonis eius est non perforatum, aut est foramen strictum, aut in non suo loco. Oportet ergo succurrere cum perforatione eius statim cum nascitur cum Spatumili subtili ualde, secundum hanc formam.

Deinde pone in foramine clauum subtilem ex plumbo, & liga ipsum: et tene ipsum tribus diebus, aut quatuor. Quando ergo uult urinam emitere, remoueat, et mingat. Deinde reduc ipsum. Et si tu non ponis plum

de uobis

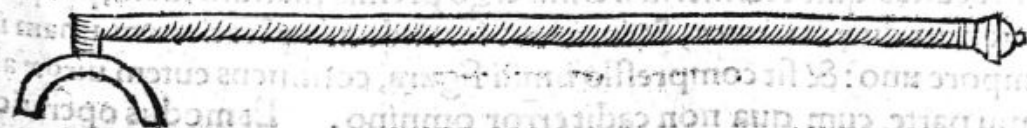
bum, iam possibile est, ut urina quæ incedit super locum, non permittat ipsum claudi. Ille autē cuius foramen est strictum, medicatur cū plumbo, sicut diximus, diebus multis, donec amplificetur. Illi autē in quibus est foramen in non suo loco, læduntur. Quod est, quia ex eis qui nascitur, foramen est apud finem capitis uirgæ: quare non potest mingere ad anteriora, donec eleuat uirgam manu sua ad superiora. Neq; est ei generatio, propterea, quod sperma non potest peruenire ad matricem secundum rectitudinem: & est ægritudo foeda ualde. Et modus operationis in illo est, ut resupinetur infirmus super dorsum suum. Deinde extende caput uirgæ eius manu tua sinistra extensione uehementi, & incide caput capitis uirgæ ex loco priapi, cum acumine, aut spatumili acuto: sicut est incisio calami, aut sicut tu radis aliquid, ut medium eius ueniat simile capiti uirgæ: & ut cadat foramen in medio secundum quod oportet. Et caue tibi apud operationem tuam a fluxu sanguinis. Multotiens enim accidit illud. Oppone ergo ei cum eo quod abscindit sanguinem, & cura uulnus, donec sanetur.

De Albather quæ accidunt in præputio & capite uirgæ, & corruptione, nigredine, & adhaerentia.

M

MULTOTIENS accidunt istæ Albather in uirga, & est

eminentia carnis foedæ. Et ex ea alia est maligna, & alia non maligna. Non malignā ergo oportet ut suspendas cum uncino subtili, & abscindas eam, donec mundes eam totam. Deinde pone super eam cotum submersum in unguento ægyptio. Deinde cura ipsum post illud cum unguento dyafinicon, donec sanetur. Quod si Albather est maligna, foedi coloris, tunc oportet ut administres in ea cauterium post incisionem eius & ipsius rasionem. Si autem Albather est in præputio captiui, non circumcisi, & est pars Albather inter præputium, et pars eius extra: tunc oportet ut auferas Albather, quæ est intus in primis, donec quando consolidatur, tunc cura ipsum exterius: quoniam quando tu curas eam simul, non securatur præputiū quin preforetur. Et iam accidunt etiam in testiculis, & præputio nigredo & corruptio. Oportet ergo, ut tu concaues totum quod iam denigratum est, et quod uult corrumpi, aut iam corruptum est. Deinde line super ipsum post illud cum melle quod iam concussum est cum farina corticum granatorum, et herbi tritorum cribellatorum. Deinde cura illud cum reliqua curatione, donec sanetur. Si autem accidat fluxus sanguinis, tunc administra cauterium cum cauterio lunari, secundum hanc formam.

A

B

Albather.

Argumentū,
Autorem fuisse
sectæ Hebræ
orū. Vide supra
fol. 213, cap.
pit. 69.

Aehærentia
præputij.

Cauterium enim est iuuatiuū ad duas dispositiones simul; scilicet ad fluxum sanguinis, et uulnus quando corrūpitur. Quod si corroditur caput uirgæ, & destruitur totū in hora: tunc oportet ut intromittas in meatū priapi cannulā ex plumbo, ut mingat infirmus super eam. In adhærentia uero præputij cū capite uirgæ, et hæc quidem adhærentia non accidit, nisi in eo cuius præputiū est sanum, & non exigit super ipsum circūcisio: et quandoq; accidit adhærentia propter uulnus, aut apostema: oportet ergo ut excories eam cū Spatuli obruso, donec soluatur ligamentū, & liberet caput uirgæ ab omni parte. Quod si est difficile discernere ea exquisite, tunc oportet ut excories aliquid ex capite uirgæ, & ex præputio. quod est, quia præputiū quando est subtile, fortasse perforatur propter subtilitatē suam uelociter. Deinde separa inter præputiū, & caput uirgæ cū panno lini subtili, qui iā madefactus est in aqua frigida, ut nō adhæreant iterū. Deinde curet cum uino stiptico, donec consolidet.

C De mundificatione infantium, & curatione ex errore eis accidente. Caput LVII.

CIRCUMCISIO nō est solutio cōtinuitatis, sicut reliqua uulnera: uerūtamen cū sit ex operatione nostra, uolūtate nostra, & usus eius sit in pueris proprie, est necesse ut signemus in ea operationē meliorem, & uiam leuiorē perducentem ad salutē. Dico ergo, quod antiqui nō dixerunt circūcisionem in aliquo suorū librorum: quoniā non utuntur in legibus suis, & non est nisi quod acquisiuius per experimentū. Quod est, quia ego inueni maiorē partem artificū, & phlebotomatorū uti mundificatione, circūcidendo cū nouacula, & cū forficibus: & utuntur alfecati, & ligando cum filo, et incisione cū ungula. Et ego quidē iam probaui oēs istos modos, & non inueni meliorē mundificationē cum forficibus, & ligamento cum filo. Quoniā in mundificatione cū nouacula, multotiēs effugit cutis. Quoniā cutis præputij duas habet tunicas: ergo forsitan incidit cutis superior, & remanet tunica inferior: cogit ergo ad incisionē ad incidendum alterā, et dolorem futurū. Et cum mundificatione quæ fit per alfecati, id est, digitalis, quo utuntur sutores, non secutur incisio extremitatis uirilis membri; quoniā fortasse ingreditur in foramen eius. In mundificatione autē cum ungula, fortasse euadit ferrum, & corrumpit operatiōem tuam: & cutis quidem pueri est breuis natura, & multotiēs nascuntur taliter, quod non indigent mundificatione: & iam uidi illud. Mundificationis autem cum forficibus, & ligamento cum filo, bonum experimentum detexit mihi: quoniam forfices sunt proportionalis incisionis: propterea, quod acuitas quæ est superius, est sicut acuitas quæ est inferius. Cum ergo premis manum tuam, proportionantur duæ acuitates, & incidunt secundum operationem unam in tempore uno: & fit compressio simili figura, continens cutem uirgæ ab omni parte, cum qua non cadit error omnino. Et modus operatio-

De Circum-
cisione.

*Ex his uerbis
colligere possunt
quidam fuisse
albus affig*

nis proprię est, ut facias extimare, puerum præcipue, si est ex eis qui intelligunt parumper, quod tu non facis, nisi quod ligas filum in uirga sua tantum: et dimittas ipsum usque ad diem alium. Deinde fac eum gaudere et lætari omnimodo quo possibile est tibi illud, ex eo quod recipit intelligentia sua. Deinde fac eum stare inter manus tuas præparatę staturę, et non sit sedens: & occulta forfices in manica tua, aut sub pede tuo, ne uideat eos puer omnino, neque aliquid ex instrumentis. Deinde intromitte manum tuam ad uirgam eius, et suffla in cutem, & trahe eam sursum, donec egrediatur caput uirgę. Deinde mundifica ipsam ex eo quod aggregatur in ea sordicie. Deinde liga locum signatum cum filo duplo. Postea liga inferius eo parumper ligamentum secundum. Deinde tene cum indice tuo, & pollice locum ligamenti inferioris retentione bona, & incide inter duo ligamęta. Deinde eleua cutem sursum uelociter, et extrahere caput uirgę. Deinde dimitte sanguinem currere paulatim (est enim melius) & pone puluerem desuper: et super puluerem pannum in quo expansus est uitellus oui decocti in aqua rosata, concussum cum oleo rosę recęti bono: & dimitte eum super ipsum usque ad diem alium: et cura ipsum reliqua curatione, donec sanetur. Forma aut forficis ad mundificationem hæc est.

Sint hebetes duę extremitates, & sint incidentes: ne egrediatur in eis ramus clauis: & sit longitudo duarum acuitatum, sicut longitudo duorum manubriorum æqualiter. Error uero cadens in mundificatione est: quoniam fortasse effugit cutis intrinseca tota, aut pars eius apud incisionem. Ergo oportet, ut extendas eam ex hora tua cum ungue tuo ante apostemationem loci: & incidas eam secundum æqualitatem. Quod si non potes tenere eam cum ungue tuo, tunc extrahere eam cum uncino, et incide eam. Si autem præterierint ei tres dies, & remanet quod est sub uirga inflatum, apostematum: tunc dimitte illud, donec sedetur apostema calidum, & excoria illud cum facilitate, & incide illud secundum quod præparatur tibi: & caue tibi a capite uirgę. Non enim nocebit ei illud. Cura ergo illud cum eo quod consolidat uulnus ex pulueribus, quos narrauimus in tractatu de pulueribus: & si inciditur ex cute supra mensuram, & euadit ad superiora, non nocet ei illud etiam. Cura ergo illud cum eo quod diximus, donec sanetur.

¶ De extractione Vrinę retentę in uesica.

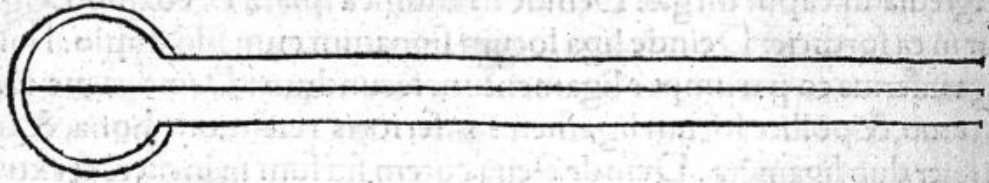
Caput LVIII.

V R I N A E retentio in uesica, fit ab opilatione facta ex lapide, aut sanguine congelato, aut pus, aut carne nata, & similibus illis ex eis quę diximus ex modis curationis in diuisione. Et si nõ soluitur Vri-

Vrinę retentio.

Cna, & uides retentionem eius esse propter Lapidem, qui iam est in collo uesicæ: tunc oportet ut sit infirmus super genua sua curuatus. Deinde componantur pedes eius super dorsum eius, et extendat uentrem suum ex superiori parte dorsi eius, & stringat infirmus anhelitum suū quantum possibile est ei. Cogitur ergo cum collo uesicæ ad expulsionem Lapidis ad posteriora: quare absoluitur Vrina. Quod si non soluitur cum eo quod diximus, et uehemēs sit res super infirmū: tunc oportet ut admittes extractionē eius cū instrumēto, quod nominat siringa, cuius hæc est for-

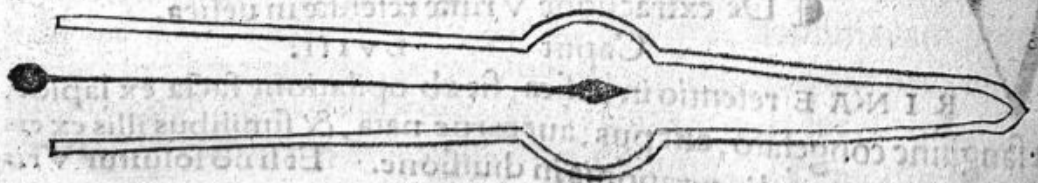
Siringa.

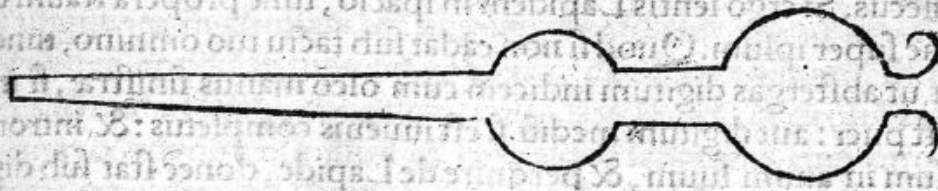
DSit ex argento, et sit subtile, lene, concauum sicut cannula pennæ auis in subtilitate radij, longū in similitudine palmi unius & medij: cui sit cannula subtilis in capite eius. Et modus exitus Vrinae per ipsū est, ut accipias filum duplicatum, & liges in extremitate eius lanam, aut cotum, ligatura bona: & intromittas extremitatem fili in inferiori parte Siringæ: & incide cum forcibus si superfluit aliquid ex lana, uerum intromitte in cannulam cum uehementia, sicut alzer. Deinde inunge siringam cum oleo, aut cum butyro, & albugine oui: et fac sedere infirmum super sedem, & embroca uesicam, et ipsius uirgam cum oleis humidis, & oleo oliuæ, et aqua tepida. Deinde intromitte siringā in uirgam cum facilitate, donec perueniat ad radicem uirgæ. Deinde dupla ipsam superius a parte umbilici. Deinde impelle siringam intra ipsam, donec perueniat ad Vesicam, & sentiat eam infirmus iam peruenisse ad rem uacua: & non fit hoc secundum hunc ordinem, nisi quoniam meatus, in quo uadit, est in quo est tortuositas. Deinde extende filum cum lana paulatim. Vrina enim sequetur lanam. Deinde extrahe eam, & fac currere Vrīnam per uiam urinæ: & itera siringam, & nō cesses facere illud, donec euacuetur uesica, & inueniat infirmus alleuiationem.

¶ De qualitate clisterizationis uesicæ cum Clepsidra. Caput LIX.

QUANDO accidit in uesica ulcus, aut sanguis in ea congelatur, aut cōartatur in ea pus, & uis distillare in eam aquas & medicinas: tunc fiat cum instrumento quod nominatur Clepsidra, & hæc est forma eius.

Est enim surda, id est, clausa. Et in eo sunt tria foramina, duo ex parte una, & unum ex parte altera, sicut uides. Et locus concavus, in quo est illud quod impellit, sit secundū quantitatem quod opilet ipsum sine additione, donec quando trahitur cum eo aliquid, ex humiditatibus attrahatur: et quando impellitur, cum eo expellatur ad longinquū: secundum quod facit clepsychra, qua projicitur naphra, id est, ignis græcus in prælijs martis. Cum ergo uis projicere humiditates in uesicam, intromitte extremitatem clepsychræ in humiditatem, & trahe cum eo quod impellit ad superiora. humiditas enim trahitur in concauitatem clepsychræ. Deinde intromitte extremitatē eius in uirgam, secundū quod narrauimus in siringa. Deinde impelle humiditatē cum eo quod impellit, illa nāq; humiditas peruenit ad uesicā statim, ita qd sentit eam infirmus. **Forma clisteris subtilis quo clisterizatur uesica.** Fiat ex argento, aut au-

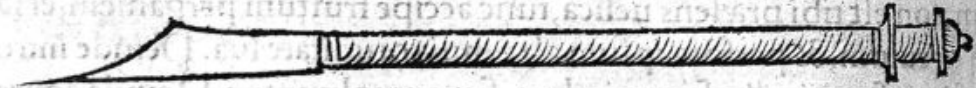
ricalco: cuius caput altius sit simile alcama paruo, & sub eo finis inter quem cadat ligamentū. Deinde accipe uesicam arietis, & pone in ea humiditatem, qua uis clisterizare uesicam. Deinde liga eam inter duos finis ligaturā forti cum filo duplo: & calefac illam humiditatem parum per super ignē. Deinde intromitte extremitatē clisteris in uirgam, postea stringe manū tuam super uesicam cum humiditate strictura decenti, donec sentiat infirmus, quod illa humiditas iam peruenit ad uesicam. Si autem non est tibi præsens uesica, tunc accipe frustum pergameni, et fac ex eo circulum, & perfora ipsum ab omni rotunditate sua. Deinde intromitte filum forte in illis foraminibus, sicut reuoluuntur. Deinde aggrega circulum, sicut aggregatur aliofratu: postquam tu ponis in eo illud quod uis ex humiditatibus, & oleis, et aquis. Deinde liga ipsum in instrumento: & fac cum eo sicut fecisti cum uesica ex expressione cū manu tua, donec perueniat humiditas ad uesicam.

☉ De extractione Lapidis. Caput LX.

IAM diximus in diuisione species Lapidis, & curatiōem eius cum medicinis: et dixi differentiam inter Lapidem generatum in renibus, & uesica, et signa illius totius: & dixi Lapidem in quo cadit operatio cum manu & sectio: et est Lapis generatus in uesica proprie: & ille qui figitur in uirga: & ego sum narrans illud cum expositione manifesta & abbreviatione. Dico ergo, quod Lapis generatus in uesica, plurimum accidit pueris. Et ex signis eius est, quod urina egreditur ex uesica similis aquæ in subtilitate sua: & apparet in ea harena alba, & fricat in-

Lapidis se-
ctio.

C firmus uirgam suam, & laborat cū ea, et multotiens pendet. Deinde erigitur, & egreditur cum eo anus in multis eorū. Et est facilis sanatio puerorum, ex eo usquequō consequuntur quatuordecim annos. Et est difficilis in senibus. In iuuenibus autem est media, in eo quod est inter illud: & eius cuius Lapis est maior, curatio facilior: & si paruus, est econuerso illius cura. Cum ergo peruenimus ad curatiōem, oportet in primis, ut mundificemus infirmum cum clisteri, quod extrahat totum stercus quod est in intestinis suis: ipsum enim quandoq; prohibet inuentionē Lapidis apud inquisitionem. Deinde accipiatur infirmus cum pedibus suis, & concutiat, et moueatur ad inferiora: ut descendat Lapis ad profundum uesicæ, aut saliat de loco alto aliquotiens. Deinde fac eum sedere inter manus tuas præparatum, & manus eius sint sub coxis ipsius, ut fiat uesica tota decliuis ad inferiora. Deinde perquire eum, et tange eum extrinsecus. Si ergo sentis Lapidem in spacio, tunc propera statim cum sectione super ipsum. Quod si non cadat sub tactu tuo omnino, tunc oportet ut abstergas digitum indicem cum oleo manus sinistrae, si infirmus est puer: aut digitum mediū si est iuuenis completus: & intromittas ipsum in anum suum, & perquire de Lapide, donec stat sub digito tuo: & conuerte eum paulatim ad collum uesicæ. Deinde preme super ipsum eum digito tuo, et impelle ipsum ad exteriora aduersus locus, cuius sectionem uis: & præcipe ministro, ut premat uesicam manu sua, & præcipe alij ministro, ut extendat testiculos manu sua dextra ad superiora: & alia manu sua, ut remoueat cutem, quæ est sub testiculis in parte a loco in quo est sectio. Deinde intromitte Spatumile incidens, cuius forma hæc est.

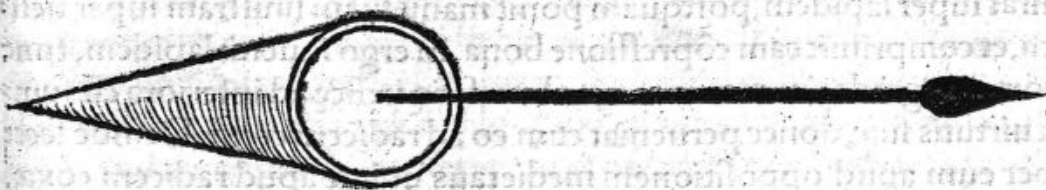
Lapidum
uarietas.

Et finde in eo quod est inter anum & testiculos, et non in medio, ad latus natis sinistrae: & sit sectio super ipsum lapidem, & digitus tuus sit in ano: & fiat sectio transuersa, ut sit sectio exterius ampla, & interius stricta, secundū quantitātē quod sit possibile egressio Lapidis ex ea non maior. fortasse enim cōprimit digitus, qui est in ano Lapidem apud sectionem, et egredit absq; difficultate. Et scias, quod ex Lapide est cui sunt anguli & margines, quare fit difficilis exitus eius propter illud. Erax eo est lenis, similis glandulæ, et rotundus: & fit facilis egressus eius. Ei ergo cui sunt anguli, & margines, adde in fissura. Quod si non egreditur ita, tunc oportet ut ingenies super ipsum: aut stringas super eum cum gesti decenter, cuius extremitas sit sicut Luna, quæ stringat super Lapidem, & non euadat ab ea: aut ut intromittas sub eo instrumentum subtile, curuatae extremitatis. Si autem non potes super eum, tunc amplifica foramen parumper. Quod si uincit te aliquid ex sanguine, abscondit

de ipsum cum zegi. Si uero lapis est plus quam unus, tunc impelle in **A**
 primis magnum ad os uesicæ. Deinde incide super ipsum. Postea im-
 pelle paruum post illud: & similiter fac si sunt plures duobus. Quod
 si magnus est ualde, tunc ignorãtia est ut feces super ipsum sectione ma-
 gna. Quoniam accidit infirmo una duarum rerum, aut ut moriatur, aut
 accidit ei distillatio urinae assidua: propterea, quia non consolidatur lo-
 cus omnino. Verum administra expulsionem eius, donec egrediatur:
 aut ingenia in fractura eius cum forficibus, donec extrahas eum frustra-
 tim. Cum ergo compleueris operationem tuam, tunc imple uulnus
 thure, & aloe, et sanguine dracõis: et stringe ipsum, et pone super ipsum
 pannum infusum oleo & uino, aut oleo rosato, & aqua frigida: ut sede-
 tur apostema calidum. Deinde resupina infirmum super collum suum,
 & non soluas ligamentum, usq; ad diem tertium. Cum ergo solueris ip-
 sum, embroca locum cum aqua, & oleo multo. Deinde cura ipsum
 cum unguento dyafinicon, & unguento basilicon, donec sanetur.

Cura post se-
 ctionem.

Si autem accidit in uulnere apostema calidum additum, & corro-
 sio, & illi similia: sicut si congeletur sanguis in uesica, & prohibeatur ex
 eo urina: & cognoscitur illud ex egressione sanguinis cum urina. In-
 tromitte ergo digitum tuum in uulnus, & extrahere illum sanguinem.
 Nam si remanet, prouocat ad corruptionem uesicæ, & putrefactionem **B**
 eius. Deinde ablue uulnus cum aceto, & aqua, & sale: & oppone omni
 speciei cum eo quod conuenit ex curatione, usquequo sanetur. Et oportet
 in horis curationis totius, ut liges duas coxas, et aggregates, caussa me-
 dicinarum quæ ponuntur super locum. Quod si lapis est paruus, et sit in
 meatu uirgæ, et figitur in eo, & prohibet urinae exitus: tunc cura ipsum
 cum eo quod narro antequam peruenias ad sectionem. multotiens enim
 a sectione excusaris per hanc curationem. iam enim probaui illud. Et est,
 ut accipias Perforatorium ex ferro alferico, cuius hæc est forma,

Perforato-
 rium.

triangulatæ extremitatis, acutum, fixum in ligno. Deinde accipe filum, &
 liga cum eo uirgam sub lapide ut non redeat ad uesicam. Deinde intro-
 mitte ferrum perforans in uirgam cum facilitate, donec perueniat Perfo-
 ratorium ad ipsum lapidem: et reuolue Perforatorium manu tua in ipso la-
 pide paulatim: & coneris perforationem eius, donec facias ipsum pene-
 trare, a parte altera. urina namq; absoluitur statim. Deinde preme manum
 tuam super illud quod remansit ex lapide ab exteriori parte uirgæ. ipse
 enim frangitur, & egreditur cum urina, et sanatur infirmus. Si autem
 non præparatur tibi hæc curatio, propter aliquod quod prohibet ab il-

C lo: tunc liga filum sub lapide, & filum aliud supra lapidem. Deinde seca super lapidem in ipsa uirga inter duas ligaturas. Deinde extrahe ipsum. Postea solue ligamentum, & mundifica sanguinem congelatum, qui fit in uulnere. Et non est necessarium ligamentum fili sub lapide, nisi ut non redeat ad uesicam: & ligamentum aliud desuper, nisi ut quando soluitur filum post egressionem lapidis, redeat cutis ad locum suum, & cooperiat uulnus: & propter illud necesse est tibi illud quando ligas filum superius, ut eleues cutem ad superiora, ut redeat apud complementum tuum, & cooperiat uulnus, sicut diximus.

¶ De extractione Lapidis mulierum.

Caput LXI.

P A R V M generatur Lapis in mulieribus. Si autē accidat alicui earū lapis, tunc difficilis est curatio, & prohibetur propter modos multos. Vnus eorū est: quod mulier fortasse est uirgo. Et secundus est, quia tu non inuenis mulierem quæ detegat seipsam medico, quando est casta, aut ex habentibus maritos. Tertius est, quia tu non inuenis mulierem bene scientē hanc artem, præcipue operationem cū manu. Et quartus est longinquitas a loco lapidis: quare indiget sectione profunda, & in illo est timor. Quod si necessitas prouocat ad illud, tunc oportet ut accipias mulierē medicam, bene scientem: et parū inuenitur. Si uero priuaris ea, tunc quere medicū castum, subtilem, et præsentia mulierē obstetricem bene doctam in re mulierū, aut mulierē quæ in hac arte innuit partem artis: fac ergo eam præsentem, et præcipue ei, ut faciat totū quod præcipis ei ex inquisitione super lapidem. In primis quod est, ut aspiciat si mulier est uirgo: tūc oportet ut intromittat digitū in anum eius, & quærat lapidem. Si ergo inuenit ipsum, cōartet eum sub digito suo, & tunc præcipe obstetrici, ut intromittat digitum suū in uulua in firmæ, et inquirat super lapidem, postquam ponit manū suam sinistram super uesicam, et comprimit eam cōpressionē bona. Si ergo inuenit lapidem, tunc oportet ut gradatim moueat eum ab orificio uesicæ ad inferiora cū summa uirtutis suæ, donec perueniat cum eo ad radicem coxæ. Deinde secet super eum apud oppositionem medietatis uulua apud radicem coxæ, ex quacuncq; parte præparatur ei, & sentit lapidem in illa parte: & digitus eius non remoueatur a lapide, cōartans sub eo: & sit sectio parua in primis. Deinde intromittat radium super illam sectionem. Si ergo sentit lapidem, tunc addat in sectionem secundum quantitatem proportionatam quod lapis egreditur ab ea. Et scias, quod species lapidis sunt multæ. Ex his enim est paruus, & magnus, lenis & asper, longus, & rotundus habens ramos. Scias ergo species eius, ut significetur tibi per hoc super illud quod uis. Si ergo uincit te sanguis, tunc adde in loco zegi tritum, & tene ipsum hora una, donec abscindatur sanguis. Deinde redi

Lapis mulieris difficulter curatur.

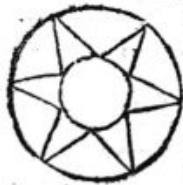
ad operationem tuam, donec egrediatur lapis: & fac, ut præpares te **A**
cum ex instrumentis, quæ dixi in extractione lapidis in uiris, ut adiuue-
ris per ea in operatione tua. Quod si uincit te fluxus sanguinis, & scis
quod expulsio sanguinis est ex arteria quæ incisa est: tunc pone pulue-
rem super locum, et stringe eum cum puluillis strictura decenti: et non
mutes illud: & dimitte lapidem, et nō extrahas ipsum. fortasse enim mo-
rietur mulier infirma. Deinde cura uulnus. Cum ergo sedatur acuitas
sanguinis post dies, & putrefit locus, tunc redi ad operationem tuam,
donec egrediatur lapis.

¶ De sectione super Herniam aquosam.

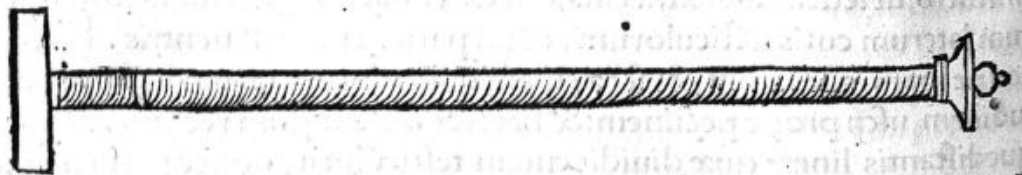
Caput LXII.

RAMEX aquosa non est, nisi aggregatio humiditatis in sifac **Ramex**
albo, quod est sub cute testiculi continente ouum: & nominatur sifac. **aquosa.**
Et quandoq; est in panniculo proprio sibi, quem præparauit ei natura
in parte oui, donec putetur: quod est ouum aliud, et est cutis testiculi in-
ter sifac album, quod diximus: & nō fit illud nisi raro. Et generatio qui-
dem huius ramicis, est ex debilitate quæ accidit testiculis: quare effundit-
tur ad eos hæc materia. Et quandoq; accidit ex percussione super testi-
culos. Et hæc humiditas est habens colores multos. Aut enim est color
eius decliuus ad citrinitatem, aut est sanguineus rubeus, aut fæculentus,
niger, aut est aquosus albus, & est illud quod est plus. Et signa quibus **B**
scitur ubi sit aggregatio aquæ, sunt ista. Nam si est in sifac albo quod di-
ximus, tunc apostema est rotundum ad longitudinem. parumper sicut
figura oui: & non apparet testiculus, quoniam humiditas continet eum
ab omni parte. Et si est humiditas in panniculo proprio sibi, tunc apo-
stema est rotundum cum parte oui, & propter hoc extimat homo: quia
est ouū aliud. Et si humiditas est inter cutem testiculorū et sifac album,
tunc cadit sub sensu. Quando ergo uis cognitiōem coloris humiditatis,
tunc experire colorem humiditatis in apostemate cum Intromisso qua-
drato, cuius forma præcessit. Secundum illud ergo quod egreditur in
uestigio Intromissi, iudica de illo quod est inter ipsum. Cum ergo ue-
nimus ad curationem cum ferro, tunc oportet ut præcipias infirmo, ut
phlebotometur si possibile est ei illud, & uides corpus eius plenū. De-
inde resupinetur super dorsum suum super rem altam parum, & pone
sub eo pannos multos. Deinde sede tu super sinistram eius, & præcipe
ministro, ut sedeat a dextra eius, qui extendat uirgam eius ad unū duo-
rum laterum cutis testiculorum, & ad partem mirach uentris. Deinde
accipe spatium latum, & seca cutem testiculorum ex medio per longi-
tudinem, usq; prope pectinem: & fiat sectio secundum rectitudinem æ-
quedistantis lineæ quæ diuidit cutem testiculorū, donec perueniat ad
sifac album comprehendens: & excoria ipsum & obserua, uel caue ex

C hoc, ut feces ipsum: & sit excoriatio tua qua ipsum excorias, ex parte quæ suspenditur cum ouo plus: & subtiliter scrutare cum excoriatione secundum quantitatem quod tibi possibile est. Deinde perfora sifac plenum aqua perforatione ampla, & extrahe totam aquam. Deinde separa inter duo labia sectionis cum uncinis, & extende sifac ad superiora, & non tangas cutem testiculorum comprehendentem: et incide sifac qualitercunq; est possibile tibi incidere ipsum, aut cum totalitate sua, aut frustatim, præcipue latus eius subtile. Nam si tu non exquisite perscrutaris, in incisione eius non fit securitas, quin aqua redeat. Si autem procedit ouum exterius a cute sua in hora operationis tuæ: tunc quando compleueris sectionem sifac, reduc ipsum. Deinde aggrega duo labia cutis testiculorum cum futura. Deinde cura ipsum sicut reliqua uulnera, donec sanetur. Quod si inuenis ouum corruptum ex nigredine alia, tunc oportet ut liges uasa, quæ sunt suspensorium, timens fluxum sanguinis. Deinde abscinde testiculum cum suspensorio, & extrahe ouum: postea cura illud cum eo quod diximus. Si uero aqua est aggregata in duabus partibus, tunc scias quia sunt duæ ramices: seca ergo partem aliam secundum quod fecisti in altera æqualiter. Et si æquatur tibi, ut sit operatio una, tunc fac: deinde absterge sanguinem. Et introduce in sectiones lanam submersam in oleo, aut in oleo rosato: & pone de foris lanam aliam quam submersisti in uino & oleo, & expande eam super duos testiculos, et mirach uentris: & pone de super pannos duplicatos, et sunt puluilli: & liga eos de super cum ligamento, quod est habens sex secundum hanc formam.

Deinde sumantur duo panni, et suantur, & impleantur lana carminata, secundum hanc similitudinē: et fiant extremitates quibus premitur ex coto, aut lana humida: et aggregentur cum strictura in lumbari bracharū: et una extremitatū accipiat super anum usq; ad dorsum, et secunda accipiat ad partem pectinis: & duæ extremitates super duas coxas inferius, & duæ extremitates aliæ super duo inguina, et aggregetur strictura tota in lumbari bracharū. Et, quandoq; artificialiter medicatur hæc crux cum cauterio loco sectionis cum ferro: & est, ut accipias cauterium cultellare subtile, & seces cum eo cutem testiculorum: et est ignitum, secundum quod narrauimus: donec quando detegitur sifac album continens aquam: tunc accipe cauterium, secundum hanc formam.

Assimilatur literæ græcæ. Deinde perfora cum eo illud sifac, & est ignitum.

tum, donec egrediatur humiditas tota. Deinde extende sisac cum unci- **A**
 nis, & excoria cum cauterio subtili ignito, & incide ipsum secundum
 quod possibile est tibi, donec eradices totum eius. Et caue ex ovo, ne tan-
 gat ipsum ignis. Et scias, quod hæc operatio est saluior, & longinquior
 a fluxu sanguinis, & melior quam operatio cum sectione. Si uero con-
 trarietatem tibi facit in hora sectionis, aut in hora cauterij apostema ca-
 lidum, aut fluxus sanguinis, aut aliquid aliud: tunc oportet ut cures quod
 contrarietatem tibi facit ex illo cum curatione quæ conuenit ei, secundum
 quod præmissum est. Si autem infirmus est timidus, & non expectat
 super hanc operationem, propter horribilitatem suam: tunc administra **Cura perfora-**
 perforationem secundum quod ego narro illud: & est. Quando certifica- **tionis.**
 tur tibi apud te per illud quod diximus de significationibus, quod ramex
 est aquosa: tunc oportet quod facias sedere infirmum super sedem eleuatam.
 Deinde perfora apostema in inferiori parte sui cum spatumili lato: & po-
 ne perforationem secundum longitudinem corporis, et sit apertio ampla,
 donec currat aqua tota. Deinde pone super locum cotum, & liga ipsum,
 & dimitte ipsum ut currat residuum aquæ: deinde cura ipsum, donec sa-
 netur uulnus. Si autem contrarietas sit egressioni aquæ in hora qua per-
 foras ipsam: & non sit illud nisi propterea, quia panniculus albus con-
 trarietatem facit in orificio uulneris, et prohibet exitum aquæ: tunc oportet
 ut intromittas pennam in uulnus, aut instrumentum cum quo extrahi **B**
 tur aqua hydropicorum, cuius forma præcessit: aut adde in operatione
 uulneris parumper. Et scias, quod aqua redit, & aggregatur post sex men-
 ses, aut circiter eos. Cum ergo aggregatur, tunc perforetur secundum eun-
 dem modum, & pertransibit infirmus dies suos.

S **De cura Ramicis carnosæ. Caput LXIII.**
 C I A S, quod in sectione super hanc Ramicem, est ex timore per-
 ducere ad perniciem in pluribus dispositionibus. Quapropter uis-
 detur mihi eius dimissio saluari ex ea. Et ego sum rememorans operati-
 onem in ea, & species apostematis. Dico ergo, quod accidunt apostema-
 ta multa in corporibus, ex quibus componuntur testiculi: et fit illud ex
 causis multis, scilicet. Aut ex superfluitate acuta, uel acri, quæ effunditur
 ad testiculos. Aut ex percussione. Et est color apostematis secundum co-
 lorem corporis, & non inuenitur ei dolor: et est apostema graue. Et fors-
 tasse est apostema lapideum, cuius color est fuscus, & non est sensus ei.
 Et quandoque fit ex nodatione arteriarum, & inflatione earum: sicut iam
 præcessit eius rememoratio: aut ex inflatione uenarum. Quod ergo
 est ex eis ex inflatione arteriarum, cognoscitur per dispositionem aposte-
 matis, quando comprimis ipsum digitis tuis. Et non oportet ut tangas
 ipsum prorsus. Illud uero quod fit ex inflatione uenarum, non dispergi-
 tur ex eo aliquid apud compressionem cum digitis. Et iam possibile est,
 quod super hanc speciem fiat sectio, & super reliquas carnes: & est, ut

C feces cutem testiculorum. Deinde extende ouum ad sursum, & extrahe ipsum cum sisach albo: & libera suspensorium ex uasis, et liga uasa: & incide suspensorium postquam tu liberas ipsum ab omni parte ex partibus oui. Si ergo ouū consolidatū est cum illis carnibus natis, tunc oportet ut attrahas ouum, & incidas ipsum. Et si adhærentia est inter aliquid ex siphaket, aut in eo quod est inter uasa: tunc oportet ut liberet totam illam adhærentiam, & incidas eam incisione rotunda. Si autem est natiuitas carnis in loco adhærentiæ quæ est retro: tunc oportet ut incidas totum eius, & extrahas ouum, sicut diximus. Cum ergo completur operatio tua, tunc imple uulnus in lana infusa in oleo rosato, & uino: deinde cura ipsum cum reliqua curatione, donec sanetur.

¶ De cura Ramicis, quæ est cum Vite.

Caput LXIII.

Vitis.

VITIS est apostema inuolutum quadam inuolutione, simile botro, cum mollificatione testiculorum: & fit difficilis super infirmum motus & exercitium, et deambulatio. Et in curatione huius ægritudinis est ex timore, propter illud cuius præcessit rememoratio. Verum oportet, ut dicamus operationem in ea secundū quod fecerunt primi. Dico ergo, quod oportet ut facias sedere infirmū super sedem eleuatā. Deinde impelle suspensoriū testiculorum ad inferiora. Deinde tene cutem testiculorū cum digitis tuis, cum uasis quæ sunt propinqua uirgæ: & teneat ea minister alius, et extendat ea extensione uehementi. Deinde incide cum spatumili lato acuto sectione transversa in directo uasorū, donec detegatur uasa. Deinde excoria ab omni parte, sicut diximus tibi in extractione Arteriarū quæ sunt in temporibus. Postea fige in eis acū in qua sit filum duplū, et liga ipsum in primo locorū quibus accidunt Vites: et liga ipsum iterū in ultimo eorū. Deinde seca ea in media sectione recta secundū longitudinē corporis, et extrahe quod aggregatur ex humiditatibus seculētis corruptis. Deinde cura uulnus cū curatione reliquorum uulnerū, in quibus uis generari saniem, ut cadant uasa quæ nutriūt unum testiculorū. non est enim malū per illud. Si autē accidat Vitis omnibus uasis, tunc oportet ut extrahantur propter hoc testiculi cum uasis: ut non priuetur ouum nutrimento, propter incisionem, & tabescat, uel arefcat, & non sit iuuamentum cum eis.

¶ De cura Ramicis intestinalis. Caput LXV.

Alias * intestinalium.

EVENTVS huius Ramicis est ex sectione, quæ accidit in sisach extenso super uentrē in parte inguinū ex mirach uentris. Quare descendunt intestina ex illa Ruptura ad unū * testiculorū. Et hæc Ruptura est aut ex sisach, aut extensione eius. Et accidunt istæ duæ species ex causis multis. Aut ex percussione. Aut saltu. Aut clamore. Aut elevatione rei grauis, et similibus. Et signum, quando est ex extensione sisach,

est, quod accidit paulatim in tempore longo, & non accidit subito: et est **A**
 apostema æquale uersus profundū: propterea, quod sifach cōprimit in
 testinū. Et signum eius quando est ex sectione sifach, quia facit accidere
 ex principio sui dolorem uehementē subito: et est apostema diuersum,
 apprens sub cute propinque: & illud est propter exitū intestini, et cur
 sus eius ad exteriora sifach. Et quandoq; egreditur cum intestino zir
 bum: et nomina hęc Ramex intestinalis, et zirbia: et quandoq; fit cum
 uentositate. Et quādoq; currit in intestinū stercus, et retinetur illic: & est
 cum eo pernicies infirmi: quoniā facit accidere dolorem prauū, et præci
 pue quando premitur. Et in curatione specierū ægritudinis huius cum
 ferro est timor: quare oportet, ut caueatur casus in ea. Et modus ope
 rationis est, ut præcipias infirmo, ut reducat intestinū manu sua ad inte
 riora concauitatis suæ, si obedit reditui. Deinde resupinetur super collū
 suum inter manus tuas: et eleua crura eius. Deinde extende cutem quæ
 sequitur cutem ad superiora, & seca cutem testicularū totam per longi
 tudinem. Deinde fige in duobus labijs sectionis uncinos, secundū quod
 indiges ad aperiendum sectionem cum eis: & sectio sit secundum quan
 titatem, quod sit possibile, ut egrediatur ex ea ouum. Deinde excoria si
 phak, et quæ sunt sub cute testicularum, donec quando detegitur sifach
 album, durum ab omni parte: tunc intromitte digitum tuum indicem in
 eo quod sequitur testiculum, in eo quod est inter siphach album, quod **B**
 est sub cute oui, & inter sifach secundum, & absolve cum eo adhærenti
 am quæ est in posteriori parte oui. Deinde moue cum manu dextra ad
 interiora cutem testicularum: & cum hoc extende sifach album ad sur
 sum, cum manu sinistra: & eleua ouum cum sifach ad partem sectionis:
 & præcipe ministro, ut extendat ouum ad sursum: & tu solue adhæren
 tiam, quæ est retro solutione completa. Et quære digitis tuis, ut non sit
 aliquid illic ex intestino inuoluto in sifach albo duro. Si autem inuenis
 ex eo aliquid: tunc impelle ipsum ad uentrem inferius. Deinde accipe
 acum, in qua sit filum grossum, factum licinium ex decem filis: & intro
 mitte ipsam apud postremū sifach, id est, tunicæ, quod est sub cute testi
 culorum quæ sequitur sectionem: deinde incide extremitates quæ emi
 nent ex filo, donec sint quatuor fila. Deinde compone quædam eorum
 super quædam cum figura quæ sit in modo crucis: & liga cum eis alsi
 fach, de quo diximus, quia est sub cute testicularum ligamento ue
 hementi, donec non possit aliquid ex uasis, quæ nutriunt eos mit
 tere ad eos aliquid: ut non accidat inde apostema calidum. Et pone ite
 rum ligamentum secundum extra ligamentum primum, longinquum
 ab eo minus duobus digitis. Et post ista duo ligamenta dimitte ex si
 fach, quod est sub cute testicularum, quantitatem magnitudinis di
 giti: & incide reliquum totum secundum rotunditatem, & aufer ex
 eo ouum. Deinde seca in inferiori parte cutis testicularum sectio

Ramex inte
 stinalis.

Cne, ex qua currit sanguis, & sanies: sicut narrauimus in eo quod premis-
sum est. Deinde administra lanam submersam in oleo, & pone in uul-
nus: & administra ligamentum quod narrauimus. Et quandoq; caute-
rizatur sifach albū quod diximus, post incisionem eius timendo de flu-
xu sanguinis, multotiens enim accidit illud. Et dimitte ligamentū, donec
cadat per se. Si autem tardatur casus eius, tunc embrocetur cum aqua ca-
lida: & pone super ipsum illud quod diximus, donec cadat. Deinde cu-
ra uulnus cum reliqua curatione uulnerum, donec curetur.

I De Ramice uentosa. Caput LXVI.
IN H A C Ramice non uidi aliquem qui ausus fuerit super cu-
rationem eius cum ferro. Et primi quidem dixerunt, quod fit sic
ut narrauimus in Ramice quę est cum Vite. Quod est, ut liges uasa post
sectionem super ea cum facilitate inferius: deinde seca in medio, & cura
postremo cū eo quod aperit ipsum, donec cadant uasa: & cura uulnus,
secundum quod diximus, donec sanetur.

Q De disruptione quę fit in inguinibus.
Caput LXVII.
QUANDO accidit Ruptura in inguinibus, sicut diximus, &
eminet locus, et non descendit ad testiculos aliquid ex inte-
Dstinis: & si descendit, est illud parum, et redit in omnibus horis: uerum
si prolongatur cū ea tempus, additur fissura in sifach, donec descendūt
intestina in sifach. Et accidit illud ex extensione sifach, qđ est in inguini-
bus, sicut diximus. Quod est, quia extendit sifach: deinde mollificatur,
& apostematur locus, et eminet. Et cura eius est cum cauterio, sicut præ-
cessit eius narratio. Et quandoq; curatur cū ferro, secundū hunc mo-
dum: & est, ut iaceat infirmus super dorsum suū inter manus tuas. De-
inde seca locum Rupturę apostematū et eminentē, sectione per latitudi-
nem, secundū quantitatem triū digitorum. Deinde stringe allisak et, quę
sunt sub cute, donec quando detegit sifach albū, quod est sub cute quę
sequit ipsum. Tunc accipe radiū, et pone ipsum super locū eminentem
ex sifach, & preme ipsum ad profundum uentris. Deinde sue duo loca
eminētia super extremitatem radij ex sifach, et annecte cū futura unum
eorū cum altero: deinde extrahe extremitatem radij. Et non incidas allis-
fach omnino, neq; tendas ouū, neq; aliud, sicut feci te scire in curatione
ramicis intestinalis. Deinde cura illud curatione uulnerū. Cum ergo in-
cidis fila, mūdifica illud, & restaura uulnus, donec consolidetur. Sifach
enim contrahitur, & non additur eminentia Rupturę. Et cauterium est
melius in hoc loco: quoniam est propinquius ad salutem.

M De mollificatione cutis testiculorum.
Caput LXVIII.
MULTOTIENS mollificatur cutis testiculorum in qui-
busdam hominibus, propter quod mollificantur carnes quę sunt in

ea, & sc̄datur aspectus eius. Ergo necesse est ei qui rogatur in curatio-
ne eius, ut faciat iacere infirmum super dorsum suum, & incidat totam
cutem quę mollificata est super cutem naturalem. Deinde aggreget duo
labia cum futura: & si uis, sue in primis superfluitatem cutis mollificatę
tribus futuris, aut quatuor, & firma futuram. Deinde incide inter futu-
turas. Deinde cura curatione reliquorum uulnerum,
usquequo sanetur, & cadant fila.

S **¶** De Castratione. Caput L XIX.
C I A S, quod Castratio in lege nostra excōmunicata est: & pro-
pter illud liceret mihi, ut nō rememorarer eius in libro meo isto: &
non est necessaria rememoratio eius, nisi propter duos modos. Quorū
unus est, ut sit illud in scientia medici quando interrogatur de ea: & ut
sciat curationem eius cui accidit. Et modus alter est, quod nos multoties
ens indigemus castratione quorūdam animalium, propter iuuamenta no-
stra per illud. sicut arietum, hyrcorum, et gattorum, & similibus ex ani-
malibus. Dico ergo, quod Castratio fit secundum duos modos. Aut
per attritionem. Aut per fissuram, & sectionem. In illa autem quę fit per
attritionem, uia operationis est: quod nos faciamus sedere animal in a-
qua calida, donec mollificentur testiculi eius, et leniantur, & pendeant:
deinde attere eos manu tua, donec resoluantur et non appareant sub ta-
ctu. In castratione autem per fissuram & sectionem, oportet ut teneas
animal, & premas cutem testiculorum eius cum manu sinistra. Deinde
de liga suspensorium, et seca super omne ouum sectione una, donec quan-
do procedūt duo oīa: tunc incide ea postquam excoriareris utrumque,
& non dimittas super ea ex sifaket aliquid præter sifac subtile, quod est
super uasa. Et iste modus castrationis est melior eo qui fit per attritionem:
quoniam attritio fortasse relinquit aliquid ex testiculis, quare desiderat
animal coitum. Deinde cura uulnus, donec sanetur.

H **¶** De cura Hermafroditę duorum modorum.
Caput L XX.
H E R M A F R O D I T A ex uiris est secundum duos mo-
dos. Vnus eorum est, quia apparet in eo quod sequitur spacium, aut in
cute testiculorum, in eo quod est inter duos testiculos, figura quasi uul-
ua mulieris, in qua sunt pili: & quandoque currit urina ex eo quod est in
cute testiculorum. In mulieribus autem est species una, et est uulua mulieris
super pectinem sicut testiculi uiri parui omnino, eminentes ad exteriora:
quorum unus est sicut priapus uiri, & duo sicut duo testiculi. Et cura-
tio trium specierum, duarum ex uiris, et speciei unius ex mulieribus,
est: quia oportet ut incidās carnes additas, donec effugiat impressio earum.
Deinde cura eas curatione reliquorum uulnerum. In specie autem
secunda uirorum, ex qua egreditur urina, quę est in cute testicu-

Clorum, non est operatio, neq; est eius curatio omnino.

T. **¶** De incisione Tentiginis, & carnis eminentis in uuluis mulierum. Caput LXXI.

Aegritudo
caudata.

TENTIGIO fortasse additur super rem naturalem, donec fedatur & turpis fit aspectus eius: et quandoq; magnificat in quibusdam mulieribus adeo, donec expanditur sicut in uiris, et peruenit usq; ad coitum. Oportet ergo ut teneas superfluitatem Tentiginis manu, aut cum uncino, & incidas: et non ultimes in incisione, præcipue in profundo radicis: ut non accidat fluxus sanguinis. Deinde cura ipsam curatiõe uulnerum, donec sanetur. Caro autem orta, est caro quæ nascitur in orificio matricis, donec impleat ipsum: & fortasse egreditur ad exteriora secundum similitudinẽ caudæ: & propter illud quidam primi nominant ægri tudinẽ caudatam. Oportet ergo ut incidamus eam sicut incidimus Tentiginem, & curemus eam, donec sanetur.

Alratica.

A. **¶** De cura Alratica, quæ est uulua mulieris non perforata. Caput LXXII.

AL R A T I C A est, ut sit uulua mulieris non perforata, aut sit foramen paruum. Et est aut naturalis, aut accidentalis. Accidentalisis est ex ægitudine quæ præcessit: & ipsa quidem fit aut ex carne nata addita, aut sisfach subtili, aut spisso: & fit aut in profundo matricis, aut in lateribus eius, aut in superiore ipsius, aut inferiori eius: & prohibet a coitu & impregnatione, & partu, & fortasse prohibet menstrua. Et cognitio illius fit per aspectum obstetricis, si opilatio est apparens propinqua. Si autem non est apparens, tunc quære eam digitis tuis, aut cum radio. Si autem opilatio est ex sisfach subtili, et est propinqua duobus labijs: tunc propera, et disrumpe ipsam. Et est, ut ponas super duo labia puluillos. Deinde pone indices tuos duarum manuum simul, & mulier sit super dorsum suum expansis cruribus suis. Deinde extende duo labia cum fortitudine, donec disrumpatur sisfach subtile, & aperiatur opilatio. Deinde accipe lanam, & imbibere eam in oleo, & pone ipsam super locum: & coeat mulier omni die, ut non consolidetur locus uice alia. Si autem sisfach est grossum, spissum: tunc oportet ut seces ipsum cum spatumili lato simili folio myrti. Si autem opilatio est ex carne nata, tunc suspende eam cum uncinis, & incide eam: et sint tecum medicinæ quæ fluxum sedant sanguinis absq; mordicatione, sicut acacia, & sanguis draconis, & thus aggregatũ cum albugine oui. Deinde ad ministra cannulã ex plumbo amplã, ut non consolidet uulnus uelociter, teneat eam diebus aliqt: et ad ministra liciniũ ex lino sicco, deinde curet reliqua curatione, donec sanetur. Et quandoq; nascit in matrice natiuitas carniũ aliarum: oportet ergo ut incidant secundũ hunc mo-

dum: dum non est apostema cancerosum. apostemati enim canceroso **A**
quod est in matrice, non fiat contrarietas cum ferro omnino.

H De cura hemorroidaū, Athehelil, et Bothor rubeæ
in uuluis mulierū. Caput LXXIII.

HEMORROIDES quidem sunt apertio orificiorum ue-
narum, donec currit ex eis sanguis multus assidue. Cum ergo antiquan-
tur hemorroides, fiunt thelil: & iam dixi in diuisione species earum, &
signa ipsarū: et dicam hic quæ ex eis recipiunt curationem, & quæ non.

Dico ergo, quod hemorroides quæ sunt in orificio matricis, & nō ap-
parent sensui: tunc non est ei curatio cum ferro. Quæ autē ex eis sunt in
orificio matricis super quas cadit sensus, sunt quæ curant. Oportet er-
go ut intromittas mulierē in domū frigidam. Deinde extende athehelil
cum forcibus, aut cum panno aspero, & incide eas ex radicibus suis.
Deinde pulueriza super eas apud fluxum sanguinis ex uno puluerum
incisiuorum absq; mordificatione: sicut acacia, & sanguis draconis, &
thus, & similia eis. Deinde impellat pedes eius ad parietem hora una.
Postea depone eam in aquam frigidam. Quod si perseverat fluxus
sanguinis: tunc fac eam sedere in decoctione sumach, & corticum gra-
natorum, et gallarū, & similium. Deinde accipe farinam hordei, et con-
fice eam cum melle & aceto, & fac emplastrum cum eo super dorsum
eius. Si ergo abscinditur sanguis cum eo, bonum est: & si non, fac adhæ- **B**
rere dorso uentosas, et mammillis, absq; scarificatione. Deinde accipe la-
nam, & submerge in succo tarathit, aut succo arnoglossæ, aut succo ra-
morum alaulat, id est, aglanter, uino pontico, et fac adhærere loeo. Cum
ergo quiescit apostema, tunc cura locum eum unguētis, donec sanetur.
Albarth uero rubeum est simile capitibus alhaasse, & est asperi aspe-
ctus. Oportet ergo ut incidas quod apparet ex eo, secundum quod dixi
in thelil æqualiter: et cura ipsum, donec sanetur.

A De perforatione Exituræ quæ accidit in ma-
trice. Caput LXXIII.

ACCIDVNT in matrice species multæ apostematum. sicut
cancer, et apostema lapideum, & ulcera, et adubelati, et alekilati, id est,
herpes, æstiomemus, & fistulæ, & hemorroides, & ragadiæ, & thelil, &
apostema calidum. Et ego quidem iam dixi omnes has ægritudines &
species earum, & signa ipsarum, & earum curationes in diuisione: ne-
cesse est ut dicam in hoc tractatu apostema calidum quod accidit in ma-
trice, quando est ex apostematibus quæ colligunt saniem, & uis scire
qualiter fit eius apertio cum ferro. Oportet ergo ut consideres. Tunc si
dolor apostematis in incæptione sua est acutus cum percussione sua, &
flamma, et febre: et uides ipsum rubere: si cadit super ipsum sensus, tunc
non properes cum perforatione eius: & cura ipsum cum eo eo quod iu-

Apostemata
Matricis.

Cuat super maturationem, donec quando quiescat acuitas accidentium; Tunc oportet ut facias sedere mulierem super sedem quæ habeat duo sedilia, & reclinetur, uel appodietur super dorsum suum, & aggreget pedes suos ad partem inferiorē uentris: & sint coxæ eius expansæ, et ponat brachia sua sub genibus suis, & liget utraq; ligamento conueniente ad illud. Deinde sedeat obstetrix a latere dextro, & administra instrumentum quo aperitur orificium matricis. Cuius forma uenit in eis quæ sunt post. Et oportet quando uis administrare hoc instrumentum, ut figas cum Radio profundum matricis mulieris: ut non sit illud quod ingreditur ex instrumento plus, quam profundum matricis, & lædat infirmam. Si autem fuerit instrumentū magis quam profundum, tunc oportet ut ponas puluillos super tecturam profundū matricis: ut prohibeatur introitus instrumenti totius in profundum matricis: & oportet ut ponat uertiginem, quæ currit in instrumento, ex latere superiore: & ut teneat instrumentum, & ut reuoluat minister uertiginem, donec aperiat profundum matricis. Cum ergo apparet Exitura, & tangitur manu, et est lenis & mollis: tunc oportet ut feces ipsam apud caput suum cum spatumili lato. Cum ergo euacuatur sanies, tunc oportet ut ponas in uulnus licinium submersum in oleo rosaceo: aut oleo uiridi, in quo sit quedam stipticitas: & pone licinium, et extrahe sectionem in profundo matricis. Et pone exterius super matricem, & super pectinem lanam mundam submersam in aqua, in qua bullitæ sunt maluæ. Deinde curetur post duos dies cum unguento quod conuenit ad illud, donec sanetur. Et quandoq; abluitur matrix & uulnus, ita quod clisterizatur cum aqua & melle: deinde cum aqua in qua bullita est radix lilij, aut aristolochia longa: deinde redeat ad unguentū. Quod si uulnus absconditum fuerit interius in matrice, tunc oportet ut prohibearis ex curatione eius cum ferro, imo cura ipsum cum eo quod diximus in diuisione.

¶ Doctrinæ Obstetricum, qualiter medicentur embriones uiui, secundum figuram non naturalem egressi.

Caput xxv.

Signa partus naturalis.

NECESSÉ est Obstetrici, ut cognoscat in primis figurā partus naturalis. Ex signis ergo eius est, quod quando uides mulierem comprimi ad inferiora, & desiderat odorare aërem, et alleuiatur super eam quod super ipsam est de partu, et festinat exitus embrionis: tunc scias quod iste partus est secundū figuram naturalem, & est exitus ejus super caput suum, et secundina cum eo: aut suspensa, uel pendens ex umbilico. Cum ergo uides hæc signa, tunc oportet ut comprimat uenter eius, ut descendat embrio uelociter. Nam quando descendit super caput suum, descendit secundina cum eo, & mundatur ex illis superfluitatibus mundificatione bona. Qui autem est præter hunc partum, est innaturalis, illaudabilis. Quoniam quandoq; egreditur fœtus super pedes suos,

& egreditur corpus eius ante caput ipsius, & pedes eius, et manus eius una, aut pes eius unus: aut egreditur caput eius & manus eius: aut egreditur uentrius: & fortasse conuertitur super collum suum, & similia ex figuris illaudabilibus. Necessesse est ergo Obstetrici, ut sit prudens, subtilis in istis rebus omnibus, & caueat sibi ab errore & decapitione: et ego sum ostendens omnem figuram ex eis, & qualiter est ingenium in ea, & significetur per illud, et stetur super ipsum. Quando egreditur foetus super caput suum egressione sua naturali, & uehemes fit illud super mulierem, & difficilis fit ei partus, et uides uirtutem eius iam debilitatam: tunc fac eam sedere super sedem, aut mulieres teneant eam: & uapora uuluam eius cum foenugraeco decocto, & cum oleis humidis. Deinde intromittat Obstetrix inter digitos suos Spatumile paruum, & findat cum eo secundinam, & secet eam ungue suo, donec currat quod est in ea ex humiditate: & preme uentrem mulieris, donec descendat foetus. Si autem non descendit, tunc oportet ut clisterizetur mulier ex mucillagine foenugraeci, cum oleo sisamino. Deinde praecipere ei post clistere, ut comprimatur: & fac eam sternutare cum condisi, & tene os eius & nasum ipsius hora una. Foetus enim egredietur statim. Quod si egrediantur duae manus foetus in primis, iunc oportet ut reducas eas cum facilitate paulatim. Si autem non obedit in introitu, tunc pone mulierem super sedem, & eleua pedes eius sursum: deinde concute sedem super terram: & mulier teneatur, ut non cadat apud concussionem. Si ergo non egrediuntur manus, & moritur foetus: tunc incide eas, & extrahe residuum foetus: & liga manum eius cum panno, & extrahe ipsum cum aequalitate: nam ipse egredietur.

A
Obstetricum
officium.

¶ Exitus embrionis super pedes suos.

QUANDO egreditur foetus super pedes suos, tunc oportet ut impellat eos sursum: deinde conuertat foetum paulatim: postea aequet ipsum. Deinde accipiat unum pedum eius, & extendat eum paulatim. Cum ergo egrediuntur usque ad coxas, tunc praecipere ei, ut comprimatur, & fac eam sternutare cum condisi: egredietur enim, si DEVS uoluerit. Et si non egreditur cum eo quod narrauimus, tunc reduc foetum paulatim, donec ponas eum secundum figuram naturalem. nam ipse egredietur tunc egressu facili. Quod si prohibeatur cum eo toto quod narrauimus: tunc accipe ex mucillagine alteae, & oleo sisamino, & gummi soluto: et percutite totum in mortario percussione bona: deinde line cum eo uuluam mulieris, & inferius uentris eius. Deinde fac eam sedere in aqua tepida, donec consequatur hypocundria. Cum ergo uides quod iam calefacta sunt inferiora eius, tunc fac ei sief de myrrha: & suppone ipsum. Quando ergo tenet sief hora una, tunc fac eam sedere super sedem, deinde fac eam sternutare: & stringe ipsius os & nasum

G sum: & preme inferiorem partem uentris compressione facili. Nam foetus egredietur statim.

¶ Exitus foetus super genua & manus.

Q V A N D O egreditur secundum hanc formam, tunc ingent et in intromittendo manus suas paulatim. Deinde resupinetur mulier super collum suum, et pendeant pedes eius ad inferiora: & ipsa sit iacens super lectum, et complicit manus suas. Deinde preme supra uentrem eius paulatim. Deinde extrahe quod est sub pedibus eius ex puluinaribus, donec sit praeparata in inferiori parte. Quod si non egreditur foetus, tunc accipe pedes eius, & moue eos motu uehementi. Deinde preme quod est supra hypocundria paulatim, donec ascendat foetus ad superiora. Deinde intromittat manus suas, & aequet foetum paulatim: & praecipue mulieri, ut comprimatur, donec egrediatur foetus.

¶ Exitus foetus latitudinaliter pendens ex manibus.

I N G E N I E T V R in reductione manus eius. Si autem non potest reducere eam, tunc eleua mulierem, & fac eam ambulare. Si uero ambulare non potest, tunc fac eam iacere super lectum: & concute crura eius concussione uehementi. Deinde administra linimentum quod praeparasti ex mucillaginibus. Quod si accipit eam partus, tunc fac eam sedere super sedem. Deinde stude in reductione manus, et aqua foetum secundum figuram naturalem: & fac sternutare mulierem, & praecipue ei, ut comprimatur se, donec egrediatur.

¶ Exitus foetus super collum suum, expansis manibus, & est facies eius ad dorsum matris suae.

O P O R T E T ut teneat Obstetrix manum foetus. deinde reuoluat eum paulatim, et aequet eum cum facilitate. Cum ergo aequatur, tunc pone super uuluam eius quod narrauimus ex oleo & mucillaginibus. Deinde praecipue ei, ut moueatur paulatim. Cum ergo feceris illud, tunc fac eam sedere super sedem, & praecipue ei ut inclinetur ad latus dextrum. Deinde praecipue ei, ut comprimatur: & fac eam sternutare cum condisi.

¶ Exitus foetus praeparati super latus.

Q V A N D O descendit ad orificium matricis secundum hunc modum cum secundina, tunc scinde secundinam cum ungue tuo, donec euacuetur ex humiditate. Si ergo suspenditur super faciem foetus, & collum eius, tunc incide eam ex umbilico: ut non retineatur, & moriatur. Deinde impelle foetum ad interiora, donec ponas eam secundum quod oportet: & praecipue mulieri, ut comprimatur se aliquotiens: ipse enim egredietur exitu leui.

SCIAS, quod Gemini multotiens nascuntur: & quandoq; nascuntur tres, & quatuor. Verumtamen illud extraneum est, et raro contingit. Quinq; uero est res extra naturam, et non uiuunt penitus: & continet eos, quamuis multiplicentur, secundina una: & separantur per sifach, distinguens inter eos ligatum in umbilico cuiusq; eorum. Et quandoq; egrediuntur sicut egreditur foetus unus exitu naturali, facili: & egrediuntur exitu illaudabili, sicut narrauimus. Quod si difficiles fuerint quidam eorum apud partum, & perueniunt ad illud quod diximus ex figuris innaturalibus, tunc cura eos sicut narrauimus: & sit obstetrix subtilis, et faciat quod facit cum facilitate & tarditate, et ingenietur secundum omnem figuram cum eo quod praeparatur ei ex ingenio ducente ad salutem.

QUANDOQUE formatur in matrice unus, et duo, & tres, & quatuor, et quinq;, et sex, & septem, et plures decem: & iam uerificatum est apud me, quod mulier abortiendo emisit septem, & alia quindecim, omnes formatos. Quod factum est mensuratione gloriosi sapiētis. Hoc ergo totū oportet ut sit in sciētia Obstetricis. Fortasse em̄ perueniet ad eam simile illius: opponat ergo ei cū illo quod oportet.

QUANDO curas foetum mortuū cum eo quod dixi in diuisione ex medicatione, & non egreditur, et cogaris uti operatione cum manu, tunc oportet ut consideres. Si ergo mulier est sanæ uirtutis, & non est cum aliquo ex accidentibus, ex quibus timeatur super eam perditio: tunc oportet ut resupinet mulier super lectū, super dorsum suū, et sit caput eius inclinātū inferius, & crura eius eleuata: & ministra teneat eam a duabus partibus, aut ligetur ad lectū, ut non extrahatur corpus eius apud extractionē foetus. Deinde humecta os matricis ex oleis humidis cum mucillagine alteæ, et scenugræci, & seminis lini. Deinde inungat Obstetrix manū suam cum istis oleis & mucillaginibus: deinde intromittat eam in matricem cum facilitate. Deinde quaerat cum ea locum in quo figat uncinos ex foetu, et loca conuenientia ad illud. Considera ergo tunc, si foetus est praeparatus ut descendat super caput suum: tunc fige uncinos in oculos eius, aut in collo eius, aut in ore eius, aut in palato ipsius, aut sub barba eius, aut in furcula ipsius, aut in logis propinquis costis, et sub hypocundrijs. Si autem descensus est super pedes eius, tunc in pectine, & costis eius medijs. Et oportet, ut teneat uncinū cum manu dextra: et ponat curuitatem eius in eo quod est inter digitos sinistrae manus: et intromittat cum manu cum facilitate, & si

Cgat uncinum in aliquo illorum locorū que diximus, donec perueniat ad rem uacuam. Deinde figat in oppositione eius uncinum alium, aut tertium, si indiges: ut sit contractio æqualis, et non declinet ad partem. Deinde extendatur extensione æquali, & non sit extensio secundum rectitudinem tantum, imo moueatur ad omnem partem, ut alleuietur exitus eius: sicut fit cum dente apud eradicationem eius. Et oportet in eo quod est inter illud, ut mollificetur extensio. Quod si retineatur ex eo pars, tunc oportet ut inungat Obstetrix quosdam digitos cum oleo, & intromittat eos ex parte, ut reuoluat cum eis quod retinetur. Si ergo egreditur pars fœtus, tunc permutentur uncini ad locum alium qui sit altior: fac hoc donec egrediatur fœtus totus. Si ergo egreditur manus ante alia, & non est possibile reducere eam, propter cōartationem eius: tunc oportet, ut inuoluatur super eam pannus. Deinde extrahe eam donec quando egreditur tota, incide eam aut in iunctura plantæ, aut in cubito: & ita oportet ut facias in manu altera, et in duobus pedibus. Si autem caput fœtus est magnum, aut accidit ei cōartatio in exitu, aut est in capite eius aqua aggregata: tunc oportet ut intromittat inter digitos Spatumile spinosum, & findat cum eo caput, et extrahat aquam: aut dirumpat ipsum cum instrumēto quod nominatur Almisdac: cuius forma uenit cum formis reliquorum instrumentorum in capitulo quod est post hoc.

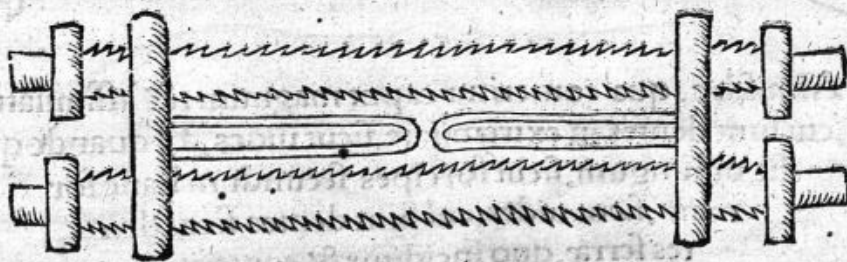
D Similiter faciat si fœtus est magni capitis natura, tunc oportet ut feces algengematu: aut extrahas ipsum cum misdach, sicut diximus. Deinde attrahas ossa cum forcipibus. Quod si egrediatur caput, & cōartetur apud furculam: tunc findatur, donec effundatur humiditas quæ est in pectore. Si autem non complicatur, neq; obedit ad exitum: tunc incide caput frustatim, secundum quod possibile est tibi. Quod si inferius uentris est apostematum, aut est in eo hydropisis: tunc oportet ut perfores ipsum, donec currat humiditas ex eo. Si uero fœtus est super pedes suos, tunc attractio eius est facilis, & directio eius ad os matricis est leuis. Si autem cōartatur apud uentrem, aut pectus: tunc oportet ut extrahas ipsum cum panno quem inuoluisti super manum tuam: & findat uentrem, aut pectus, donec currat quod est in eis. Si autem auferuntur reliqua membra, & redit caput: tunc intromittat Obstetrix manum sinistram. Si ergo os matricis est apertum, tunc intromittat manum in profundum matricis, & quærat cum ea caput, & attrahat ipsum cum digitis usq; ad os matricis: deinde intromittat in eo uncinū unum, aut uncinos duos, & attrahat ipsum cum eo. Quod si os matricis cōartatur, propter apostema calidum quod accidit ei: tunc non oportet ut laboretur super ipsum, imo oportet tunc administrare effusionem rerum humidarum, pinguium: & administra emplastra: & sedeat in aquis quæ mollificant & humectant. Quod si fœtus est super latus suum, tunc possibile est ut æquetur: tunc administretur quod diximus in fœ-

tu uiuo. Quod si non est possibile illud, tunc incidatur frustatim, & **A**
 extrahatur. Et oportet ut non dimittas aliquid ex secūdina intus omni-
 no. Cum ergo compleueris operationē tuam, tunc administra quod di-
 ximus in apostematibus calidis quę accidunt in matricibus. Quod si
 accidat fluxus sanguinis, tunc descendat in aquis stipticis, & administra
 reliquam curationē. Et ego quidem iam uidi mulierem, in cuius uentre **Experimentū**
 mortuus erat foetus: deinde impregnata est sup ipsum uice alia, post **Autoris.**
 ea mortuus est foetus alius etiā. Accidit ergo ei post tempus longū apo-
 stema in umbilico suo, & inflatum est, donec apertū est: & cœpit emi-
 tere pus. Vocatus sum ergo ad curationē eius, & medicatus sum ei tem-
 pore longo: & non consolidatum est uulnus. Posui ergo super ipsum ex
 quibusdam emplastris fortis attractionis: & exiuit ex loco os. Deinde
 præterierunt ei dies aliquot, & exiuit os aliud. Miratus sum ergo inde,
 cum in uentre nō sit os. Cogitauī ergo, quia erant ex ossibus foetus mor-
 tui. Inquisiui ergo uulnus, & extraxi ossa multa, muliere existente, in mē-
 lioribus dispositionibus suis: & iam uixit taliter tempore longo, & mit-
 tit ex loco pus parum. Et ego non firmaui hic hoc extraneum, nisi quo-
 niam in eo est scientia, & adiutorium ad illud, quod administrat medi-
 cus artifex cum manu ex curatione.

H **C** De formis Instrumentorum necessariorum in extra- **B**
 ctione foetus. Caput LXXVII.

H I C inferius est forma Strictorij, quo æquantur libri, cui æ-
 qualiter sunt duæ uertigines in duabus extremitatibus duorum ligno-
 rum. Verumtamen hæc Vertigo oportet ut sit subtilior strictorio: & ut
 fiat, aut ex ebano, aut ex ligno buffi. Et sit latitudo omnis ligni quasi
 duo digiti: & margo cuiusq; amborum est quasi digitus unus, & longi-
 tudo cuiusq; eorum est palmus & medietas: & in medio duorum ligno-
 rum sunt duo additamenta ex genere eiusdem ligni, quæ iam firmata
 sunt in utrisq;, quorum longitudo est medietas palmi & plus parum:
 & latitudo utriusq; est quasi duo digiti, aut plus parum. Et ista duo ad-
 ditamenta intromittuntur in os matricis, ut aperiatur cum eis quando
 tu reuoluīs duas Vertigines.

Forma Vertiginis quā aperiatur matrix.

C

Forma alia ad simile illius, subtilior, & leuior.

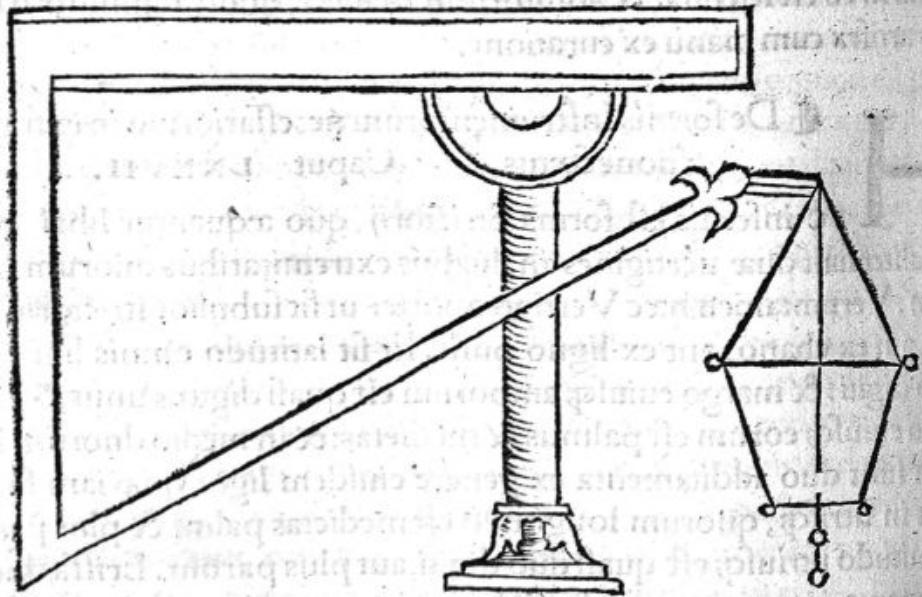

Matricis aper
tio.

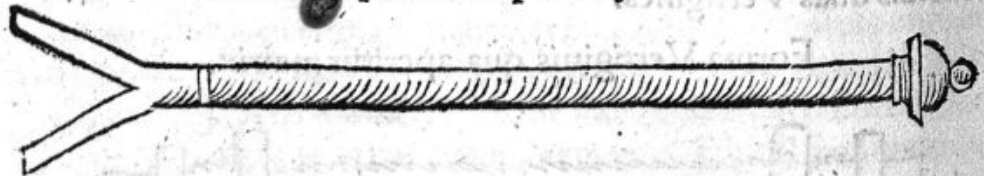
Fiat ex ligno ebani, aut buffi, secundum similitudinem forcipum. Verumtamen in extremitate eius sint duo additamenta, sicut uides hic supra: & longitudo omnis additamenti ex eis est quasi palmus: & latitudo utriusque est, duo digiti. Cum ergo uis aperire matricem cum eo, tunc fac sedere mulierem super lectum, pendentibus pedibus eius, aperto quod est inter crura eius. Deinde intromitte ista duo additamenta coniuncta in matricem: & tu es tenens extremitatem instrumenti inferius inter coxas eius. Deinde aperi manum tuam cum instrumento, sicut facis cum forcibus, æqualiter secundum quantitatem quam uis ex apertione oris matricis, donec faciat Obstetrix quod uult.

Forma Vertiginis alterius quam dixerunt antiqui

D

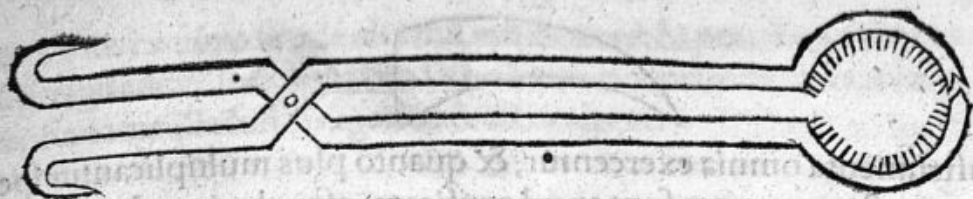

Forma Impellentis quo impellitur foetus.

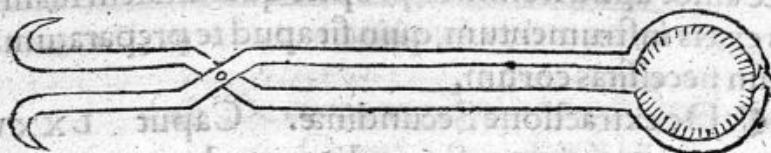

Forma Almisdac, qua conteritur caput magnum: & assimilatur forcipi, cui sunt dentes in extremitate, sicut uides. Et quandoque fit oblungum, sicut forcipes secundum hanc formam, sicut uides, cui sunt dentes sicut dentes ferræ, quo inciditur & conteritur.

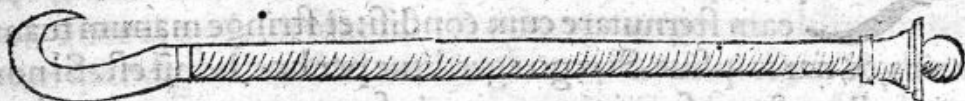
A

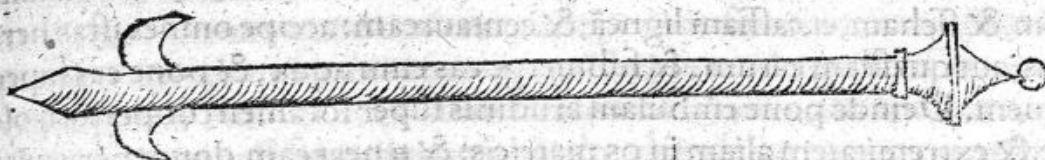
Forma Almisdac quo coneritur caput paruum.

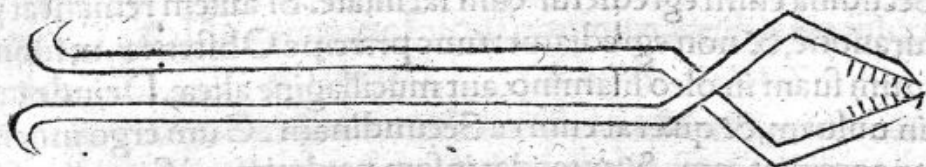
Forma Vncini habentis spinam unam.

Forma Vncini habentis spinas duas.

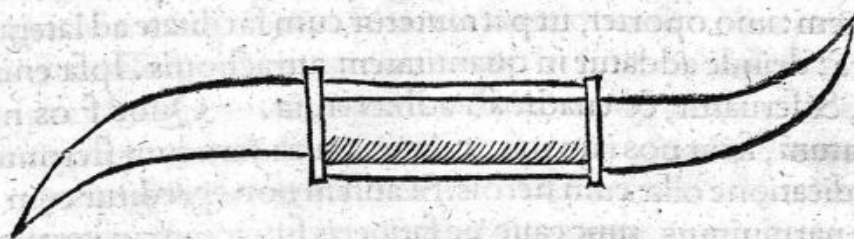

Forma forcipis cui sunt dentes serræ, cum quo conerit caput fœtus.

B

Forma Spatumilis habentis duas extremitates ad
abscindendum caput.

Forma duorum Spatumilium etiam latorum.

12

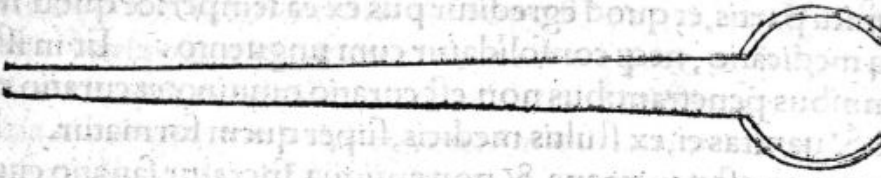
C

Ista instrumenta omnia exercentur, & quanto plus multiplicantur species eorum, & preparata sunt apud artificem, est uelocior ad operationem suam, & altior apud homines, propter quantitatem suam. Non ergo despicias ex eis instrumentum, quin sit apud te preparatum. Inexcusabilis est enim necessitas eorum.

Q De extractione Secundinae. Caput LXXVIII.
Q V A N D O retinetur Secundina apud partum, tunc oportet ut praecipias infirmæ, ut retineat anhelitum suum. Deinde fac eam sternutare cum conditi: et strigge manum tuam super os eius, & nares ipsius. Si ergo egreditur per hoc, bonum est. Si non: tunc accipe ollam, & perfora in coopertorio foramen: et pone in ea herbas aperientes os matricis, sicut calamentum, rutam, & anetum, & camomillam, & ffeham, et cassiam ligneam, & centauream: accipe omnes istas herbas, aut quasdam earum, & submerge eas cum aqua, & pone eas super ignem. Deinde pone embulam arundinis super foramen coopertorii ollæ, & extremitatem aliam in os matricis: & teneat eam donec perueniat uapor ad concavitatem matricis. Deinde fac eam sternutare, sicut diximus. Secundina enim egredietur cum facilitate. Si autem remaneat post hanc curationem, & non egrediatur: tunc praecipe Obstetrici, ut submergat manum suam in oleo sisamino, aut mucillagine alteæ. Deinde intromittat in uulvam, & quærat cum ea Secundinam. Cum ergo inuenerit eam, tunc accipiat eam, & extendat ipsam paulatim. Si autem fuerit annexa in profundo matricis, tunc intromittat manum, secundum quod narrauimus, donec quando inuenerit Secundinam, & extrahat eam paulatim secundum rectitudinem, ut non cadat matrix apud attractionem uehemetem: imo oportet, ut permutetur cum facilitate ad latera dextra & sinistra: deinde addatur in quantitatem attractionis. Ipsa enim obedit tunc, & seruatur, & euadit ab adhærentia. Quod si os matricis est coartatum, sicut nos iam narrauimus: cura eam cum sternutatione, & ex medicatione ollæ cum herbis. Si autem non egreditur cum omnibus quæ narrauimus, tunc caue ne fatigeris super eam in iteratione extractionis. Verum oportet, ut quod egreditur ad os matricis ex ea, liges ad coxam mulieris. Deinde clisteriza eam cum unguento tetrapharmacum. Ipsum enim putrefaciet eam post dies, & dissoluetur, & egredietur. Verumtamen quando putrefit, eleuatur ex ea odor malus ad stomachum & caput, et lædit illud infirmam. Oportet ergo ut administrantur suffumigationes conuenientes ad illud. Quidam autem antiquorum iam experti sunt suffumigationem nasturtij, et sicuū siccaræ. Forma instrumenti quo suffumigat mulier apud retentionem Secundinae & menstruo-

rum. Fiat ex uitro simile alcama, aut ex zere: & ponat̄ extremitas ampla **A**
super ignem: & suffumigatio sit posita super prunas: teneat eam, donec
consumatur illa suffumigatio: & itera aliam.

Instrumētum
quo suffumi-
gantur muli-
eres.

N **¶ De curatione Ani non perforati.**
Caput LXXIX.

A S C V N T V R multi puerorum, & Ani eorum sunt non
perforati, quos iā opilauit sisac subtile. Oportet ergo, ut obstetrix per-
foret illud sisac digito suo: & si non, perforet ipsum cum Spatumili acur-
to: & caueat lacertum, ne tangat eum. Deinde pone super ipsum lanam
infusam in uino & oleo. Deinde cura ipsum cum ungentis, donec sanet̄
tur. Si autem times quod opiletur, tunc pone in foramine cannulam de
plumbo diebus multis, et auferatur quādo puer uult egerere. Et iam ac-
cidit opilatio Ani etiam ex consolidatione uulneris, aut apostematis.
Oportet ergo ut secetur illa consolidatio, deinde curetur cum eo quod
diximus ex curatione & plumbo.

F **¶ De curatione Fistularum quæ accidunt in inferiori**
ori parte. Caput LXXX.

F I S T V L A E quæ accidunt in inferiori, sunt Nodatio, & Grossi-
tudo quæ accidunt prope anum deforis: aut in spacio unius partium: et
est Fistula una, aut plures. Cum ergo antiquatur illa Nodatio, aperitur,
& currit ex ea humiditas aquosa alba, aut pus subtile. Et quandoq; sunt
ex istis Fistulis penetrantes. Ergo penetrantes cognoscuntur per illud
quod egreditur ex egestione, & uentositate, quando utitur infirmus ege-
stione: et fortasse egreditur ex eis uermis. Et sunt ex eis Fistulæ quando
sunt in spacio penetrantes usq; ad uesicam, et usq; ad meatum uirgæ. Et
sunt ex eis penetrantes usq; ad iuncturam coxæ, & usq; ad nodum cau-
dæ. Ex eo autem quo cognoscitur Fistula penetrans usq; ad anum, eti-
am a non penetrante, est, ut intromittas digitum tuum indicem in anum:
& intromittas tentam subtilē in Fistulam ex ære, aut ferro: quando non
est tortuositas. Quod si in ea est tortuositas, tūc intromitte in eam ten-
tam ex plumbo subilem, aut pilum ex pilis equarū, donec sentias ten-
tam, aut pilum in digito tuo. Quod si nō sentis ipsam penitus, neq; pro-
cedit ex foramine aliquid ex egestione, neq; uentositas, neq; uermis sic
ut dixi: tunc scias, quia est non penetrans: propera ergo ad curationem.

Fistularum
uarietas.

Et quando Fistula est penetrans usq; ad uesicam, aut ad meatum uri-
næ: tunc significatio eius est exitus urinæ ex ea, et prohibitio eius ab hoc,

C ut consolidetur locus cum medicinis. Si uero est penetrans usque ad iuncturam coxæ, aut ad os coxæ: tunc signum eius est, quod perueniat tenta usque illuc, si non est in ea tortuositas usque ad os: & inuentio doloris in circumitu partis, et quod egreditur pus ex ea semper: & quod non ualeat in ea medicatio, neque consolidatur cum unguento. Et in istis Fistulis omnibus penetrantibus non est curatio omnino: et curatio earum est labor & uanitas ei, ex stultis medicis, super quem formatur. In illa autem quæ non est penetrans, & non antiqua, speratur sanatio cum ferro: secundum quod ego narro tibi, et ego iam probaui: & est, ut iaceat in firmis inter manus tuas super dorsum suum: & eleua crura eius usque supra coxas ipsius, & coxæ eius sint inclinatæ ad uentrem ipsius. Deinde intromitte tentam plumbi, aut æris, si est in Fistula tortuositas, donec scias ubi peruenit tenta. Si autem sentit eam infirmus circa anum, tunc oportet ut intromittas digitum tuum indicem in anum. Si ergo sentis in digito tuo tentam iam penetrasse per seipsam detectam, præter quod sentias inter digitum tuum, & inter ipsum sifac, aut carnem: tunc ergo scias certe, quia est penetrans: non ergo labores in ea, quoniam non est eius sanatio, sicut diximus. Dixerunt tamen, quia sanatur in quibusdam hominibus caro, & ex medicatione qua ei speratur iuuamentum, est, ut **D** ignias cauterium subtile secundum amplitudinem Fistulæ, sicut præcessit, & intromittas ipsum ignitum in Fistulam, donec perueniat circa anum. Deinde itera illud bis, aut ter, donec scias, quia iam adustæ sunt omnes illæ carnes additæ filtratæ, quæ sunt similes cannulæ peninæ auis. Deinde cura illud cum licinijs inuolutis in butyro, donec egrediantur illæ carnes, quæ adustæ sunt: deinde cura illud cum unguentis generantibus carnem & consolidantibus. Si ergo sanatur, bonum est. Et si non, tunc non sanatur cum alia curatione unquam. Et si egreditur tenta, & non peruenerit usque ad digitum tuum, qui est in ano, & est inter ipsum & tentam uelamen spissum ex carne, aut sifac: & uides Fistulam in eo quod sequitur superficiem cutis, tunc seca cutem ab initio Fistulæ, & tu uadis secando cum tenta quod est in fistula, donec perueniat secatio ubi peruenit tentæ extremitas, & liberatur tenta & cadit. Deinde mundifica illas carnes filtratas, quæ assimilantur cannulæ peninæ auis, ut non remaneat ex eis aliquid. Si autem uincit te sanguis, & soluit inter te & inter operationem tuam ut feces illas carnes: tunc melius quod fit, & uelocioris iuuamenti, cauterizare eam cum igne, aut cum medicina acuta. Quoniam cauterium cum igne aggregat habitudines bonas, adustionem illarum carniū additarū, & abscisionem sanguinis, & exiccationem humiditatū. Deinde cura illud cum licinijs inuolutis in butyro, aut caulibus tritis, donec locus emittat pus, & egrediantur illæ carnes adustæ in pus. Deinde cura tunc uulnus cum unguentis consolidatiuis, generantibus carnē duram: et sunt medicinæ in quibus sunt

Cura Fistulæ
nō antiquatæ.

stipticitas & exiccatio. Nam quando restaurantur, tunc iam sanatur: & non times iterationem. Si autem Fistula iam peruenit usq; ad profundum ani, & elongatur a superfluitate corporis: tunc intromitte digitum tuum in anum, et inquire cum eo. Si ergo sentis tentam, & inter te, et inter eam est uelamen ex sifac, aut carne, et est propinqua penetrationi: tunc non est operatio in illo, nisi secundum uiam fiducia & spei. Quod est, quia administratur in eo unus trium modorum: aut ut cauterizes ipsam, sicut diximus: aut seces eam, donec consequaris concauitatē eius, ut sit possibile tibi intromittere licinia, et curationē ex proximo. Et non procedas multum cum sectione, ut non incidas lacertum continētē anum, et accidat super infirmū exitus egestionis absq; uoluntate. Deinde cura illud cum eo quod diximus. fortasse enim sanabitur: aut longes ipsum uelamen, & mundes ipsum postquā secas ipsum usq; prope anū, sicut diximus, aut cum tenta, aut cum instrumento alio acutæ extremitatis. Deinde mundifica illas carnes filtratas quæ sunt in sectione, usq; ubi potes cum perscrutatione. Deinde conare restorationem uulneris totius cum sectione, & orificio superiore ubi consolidatur: & remanet Fistula aperta in interiore parte anus, & erit leuius super infirmum. Et quandoq; sinitur Fistula secundū hunc modum: et est, quando intromittis tentam in Fistulam: & est in latere ani circa superficiem corporis cum cute & margine ani: tunc accipe tentam perforatæ extremitatis, quæ est sicut acus aleskef, id est, præparantiū coria, secundum hanc formam.

Tenta. 9

Et intromitte in eam filum inuolutum ex quinque filiis, & circiter ea. Deinde intromitte tentam cum filo in Fistulam, donec consequatur concauitatem eius. Si ergo est penetrans in margine ani interius prope, tunc extrahe filum ex illo foramine: ita ut intromittas digitum tuū in anum, & extrahas extremitatē fili, et aggregates duas extremitates simul: & stringe utramq; et dimitte illud die uno, aut duobus diebus: & quanto plus incidit filum in carne, stringe ipsum bene, donec incidantur illæ carnes quæ sunt inter duas extremitates fili, & cadant: deinde cura uulnus, donec consolidetur, & sanetur. Si autem orificium Fistulæ non est penetrans: tunc fac ipsum penetrare quocunq; modo præparatur tibi, nisi sit in profundo multum. Non enim inest tibi, ut facias illud propter lacertum, ut non incidas ipsum. Deinde fac cum ea sicut diximus, donec sanetur. Forma Spatumilis spinosi quo finditur Fistula, cuius curuitas est acuta ualde, & pars altera est non acuta, ut non incidat illud quod non est necesse, sicut uides.

C De futura Hemorrhoidarū, ex quibus currit sanguis ex in-
 cisione earum: & cura fissurarū. Cap. LXXXI.
S V N T Hemorrhoides secundum duos modos. Aut enim sunt in-
 tra anum, similes uescis carbonū, uel prunarum: aut quasi ipsæ sint grā-
 na uuæ. Et ex eis sunt paruæ, & magnæ: et sanguis currit ex eis semper,
 & est una, et sunt multæ. Et sunt extra anum, & in extremitatibus eius.
 Verumtamen istæ quæ sunt extra anum, sunt secundum plurimū pau-
 cæ humiditatis, ex quibus currit aqua citrina, aut parum sanguinis cur-
 su assiduo: & sunt secundum colorem corporis. Et curatio eius quæ
 est intra anum, est, ut præcipias infirmo ut assellet: & exprimatur, do-
 nec egrediatur anus, & appareant athelil tibi. Propterea ergo et suspen-
 de cum uncinis: aut tene eos cum ungue tuo. Deinde incide eos apud ra-
 dices suas. Si autem non retinentur in eis uncini, propter humiditatem
 eorum & ipsorū mollificationem: tunc cape eos cum panno aspero, aut
 cum coto ex diploide lanae, et extrahe eos cum digitis tuis. Deinde inci-
 de eos, & pulueriza super eos post incisionem quosdam pulueres calis-
 dos, ut stent eis loco cauterij. Aut cauteriza eos secundum quod præces-
 sit in capitulo cauterizandi. Deinde cura eos cum reliqua curatione, do-
 nec sanentur. Quod si non obedit anus egressioni, tunc clisteriza in-
D firmum clisteri in quo sit mordicatio parua, ut lauetur cum eo quod est
 in ano, & obediat egressioni uelociter, quando exprimit se infirmus.

Si autem athelil sunt extrinseci ab ano, tunc res eorum est leuis, faci-
 lis: & est ut capias eos cum ungue tuo, aut capias eos cum uncino, & in-
 cidas eos. Deinde cura eos cum eo quod diximus, donec sanentur.

Et qui abhorret incisionem cum ferro, tunc oportet ut administres su-
 turam eorum secundū hunc modum. Accipe filum inuolutū, & intro-
 mitte ipsum in acum. Deinde extrahe athelil ad superiora, & fac ipsum
 penetrare cū acu in radice eius ex parte altera: & inuolue duas extremi-
 tates fili, in inferiori parte acus, & sint latitudinaliter: et stringe athelil stri-
 ctura forti. Deinde nota filum, & extrahe acum. Fac illud cū omnibus
 athelil, et dimitte ex eis unum: nec suas ipsum, ut currat ex eo superflui-
 tas sanguinis. Deinde pone super anum pannum infusum in oleo rosa-
 to, aut caroto, & pone ipsum super anū: et præcipe infirmo, ut quiescat.
 Deinde dimitte ipsum, donec cadat. Cum ergo cadunt athelil, cura eos
 cum unguentis, & reliqua curatione, donec sanentur.

M De cura Fissurarum.
M V L T O T I E N S enim accidunt ex exiccatione stercoris,
 & constrictione naturæ. Cum ergo antiquantur, et non ualet
 in eis medicina: tunc oportet ut radas cum puncta Spatumilis, aut cum
 ungue tuo, donec fiant humidæ, & auferatur ab eis cortex superior qui
 prohibet eas a consolidatione. Deinde cura eas, donec consolidentur se-
 cundum quod oportet, Si autem non consolidantur: tunc itera eas cum

ratione uehementiori quam prima, donec sanguinentur multum, et ex-
corientur. deinde cura eas, donec sanentur.

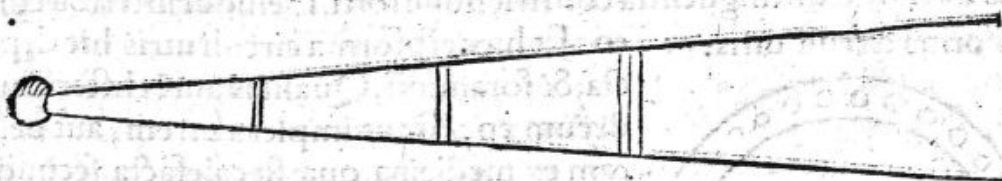
S De curatione Almirmar inuerforum, et non inuerforum:
et Athelil siccorum, & Formicæ. Caput LXXXII.

S C I A S quod Almirmar non est nisi nodus rotundus secundum
colorem corporis, similis capiti clauis: & fit in toto corpore, præcipue in
inferioribus partibus pedum, & digitis: et accidit ex eis dolor apud am-
bulationem. Oportet ergo ut secetur quod est in circumitu clauis, & te-
neatur cum forcibus, aut cum uncino, et eradicetur ex radice sua. dein-
de cura illud: & si uis cauteriza illud secundum quod præcessit in capitulo
suo. Ex athelil aut siccis unus est eminentia parua, aspera, filtrata, rotun-
da supra superficiem corporis. Et multotiens accidunt in manibus pue-
rorum. Et curatio eius est, ut extendas athelil, & incidas ipsum: aut strin-
gas ipsum cum filo de serico: aut cum pilo, donec cadat. Et si uis, cauteri-
za ipsum secundum quod præmissum est cum igne, aut cum medicina acu-
ta: & iam eradicantur athelil inuersi, et non inuersi cum instrumento quod
ego dicam. Formica autem est etiam eminentia parua filtrata, grossa,
super superficiem corporis, uadens in profundum ualde: & quando inue-
nit eam frigus, sentitur in ea simile mordicationi formicæ, & fit in corpo-
re toto: et plurimum eius fit in manibus. Et curatio eius est, ut accipias
cannulam ex penna anseris, aut penna uulturis forti: & pone illam can-
nulam super Formicam, donec contineat circulus cannulæ ex partibus
eius. Deinde reuolue manum tuam cum cannula, donec feces quod est
in circumitu Formicæ: et ponas eam in profundo carnis, & eradices For-
micam ex radice eius. Et si uis, fac illud cum cannula æris,
aut ferri, secundum hanc formam,

Almirmar.

Formicæ:

B

Sit superius cannulæ ad sublimitatem trahens surdum inuolutum, ut al-
leuietur super digitum apprehensio eius & ipsius reuolutio. Et si uis,
cauteriza Formicam secundum quod præmissum est in cauterizatione:
Athelil in capitulo de cauterio.

Surdum, id est,
non perfora-
tum.

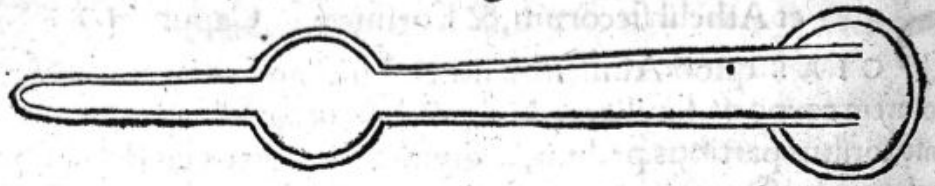
Q De formis Instrumentorum quæ administrantur ad Cliste-
ria in ægritudinibus Ani, & solutionis uentris, &
colicæ. Caput LXXXIII.

Q V A N D O Q V E Clistere fit ex argento, aut ex aurichalco,
aut ex ære fuso, aut malleato. Et quandoque fit ex istis In-
strumentis paruum, & magnum, secundum illos in quibus administrantur

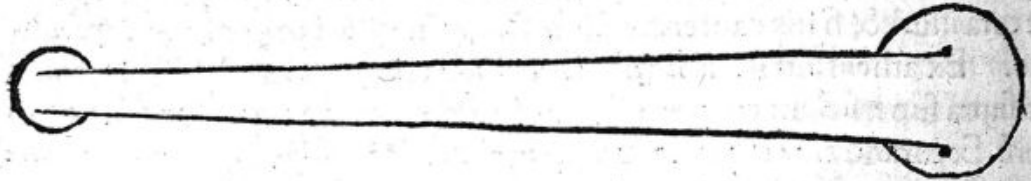
u

C tur. Illud ergo quod administratur in curatione puerorum paruorum, sit paruū: et quorum ani sunt debiles; aut dolorosi, sic & clisteria eorū.

Clistere magnum.

Clistere paruum.

D Canna eius, id est, caput superius in quo ligatur uter, sit amplum secundum hunc modum: et sit ei distinctio ut ligetur uter sicut uides, & extremitas eius inferior quæ intromittitur in anum, sit surda, id est, non aperta, lenis, ualde, trahens ad subtilitatē: & in uno laterū eius sint duo foramina, et in latere altero foramen unū. Et sit amplitudo foraminis secundum grossitudinem radiorū, & grossius parū, Et sit uter in quo ponuntur medicinæ ex uesica animalis: aut ex charta ouis, quæ sit secundū formam asofrati parua: cuius radix sit palmus unus. Et perforetur foraminibus multis sicut reuoluitur, & sit spacium quod est inter omne foramen grossitudo digiti. Deinde intromitte in illa foramina filum forte ex filo crudo, quod sit ex decem filis, aut circiter ea, & aggrega cum eorum sicut asofrati. Cum ergo ponitur in eo uter, stringatur in capite clisteris inter duo distinguentia constrictione forti. Deinde clisteriza cum

Forma circuli utris.

eo. Et hæc est forma circuli utris hic depicta, & foraminū. Qualitas autē clisterizandi cum eo, est: ut impleas utrem, aut uesicam ex medicina, quæ sit calefacta secundū quantitatem tolerantiaē infirmi: & caue ne sit calida ualde, aut frigida ualde. Deinde resupinetur infirmus super dorsum suum, & eleuet crura sua ad superiora: et pone sub eo inthaan, id est, coriū super quod iacent homines, aut linteamen. Deinde inūge extremitatem Clisteris cum oleo, aut cum albugine oui, aut cum mucillagine scœnugræci, aut similia. Deinde intromitte ipsum in anum cum facilitate. Deinde accipiat minister utrem cum duabus manibus suis simul, & exprimat ipsum cum uehementia, donec euacuet totum quod est in Clisteri in intestinum. Deinde extra

he Clistere, & eleuet infirmus crura sua ad parietem. Quod si medicina cogit eum ad exitum, tunc teneat quantum potest. Et si dormit cum ea nocte tota, est magis ultimum in iuuamēto. Si autem clisterizas eum in aegritudinibus solutionis uentris, & festinat exitus eius: tunc itera clistere, donec sanetur. Quod si in ano sunt hemorroïdes, aut apostemata lædentia, tunc sit clistere subtile ualde, lene, ex clisteribus quibus clisterizantur pueri. Et hæc sit forma clisteris subtilis super quod sit stricta cutis.

De curatione Vulnerum capitis sine fractura ossis. **Caput LXXXIII.**

IA M dixi in diuisione de curatione uulnerum quod conueniebat libro, & ego dicam hic curationem eorum cum manu, et cum medicinis secundū complementum. Dico ergo, quod uulnera diuersificantur secundū illud quo fiunt uulnera, et secundū locum super quem cadit uulnus. Res ergo quibus fiunt uulnera multotiens, sunt sicut iactus lapidis: aut incisio ensis, aut cultelli: aut percussio cum lancea, aut ligno, aut sagitta: & similibus illis ex rebus multis. Uulnera autē quæ fiunt secundum loca corporis sunt, sicut uulnus quod cadit super caput, aut collum, aut pectus, aut uentrē, aut epar: & similia ex eis membris. Et ego sum narrans curationes quorundam uulnerū, ut ponam eam ratiocinationē & regulā super reliqua uulnera. Et ego incipiā a uulneribus capitis simplicibus: quoniā rememoratio compositorū ueniet in principio capituli tertij. Dico ergo. Quando accidit in capite uulnus simplex, & non est fractura ossis: considera tunc, si est ex iactu lapidis, aut ei similibus, & iam fregit cutem tantū: et est uulnus magnū, & times super infirmū euentum apostematis calidi: tunc propera, & phlebotoma cephalicam statim: & non tardes illud; et extrahe ei ex sanguine secundum quantitatem uirtutis eius: si non fuerit prohibens aliquid a phlebotomia, præcipue si fuerit sanguis qui egreditur ex uulnere paucus. Et sit phlebotomia ex contrario partis uulneratę. Et caueat infirmus sibi a repletionē, & uinō, & cibis grossis. Si autē minutionem prohibet aliquid, tunc minoretur ex cibo, & non appropinquet carnibus, neque uinis. Et pone super uulnus si accidit ei apostema calidum, cotum infusum in oleo rosato solo, aut cum uino in quo est stipticitas. Si autem securus fueris ab apostemate calido, tunc pone super uulnus, si est recens cum sanguine suo, & non mutauit ipsum aēr, puluerem quē ego narrabo post paululum: et si iam mutauit ipsum aēr, tunc pone super ipsum quædam unguenta, donec sanetur. Si autem uulnus est magnum, aut est ex incisione ensis, & similitum: & non aggregantur labia eius per puluillos, tunc aggrega ipsa cum futura, secundū quod ego narrabo in uulneribus uentris de futura eorū. Si autem uulnus iam detectum est ab osse, & pendet, et nō est retentio eius, nisi in suspensorio paruo: tunc incide ipsum. Deinde cura

Vulnerum diuersitas.

C uulnus cū medicinis, & restaura in eo carnem duram loco cutis, & præcipe infirmo, ut alatur cibus in quibus est grossitudo, sicut sunt capita, & triticum coctum, donec sit ut puls: & eis similia. Quod si inuenis in cute putrefactionem, & non adhæret ossi: tunc incide putrefactum totum, & projice ipsum: deinde cura illud. Si autem in his uulneribus est arteria, aut uena ex qua fluit sanguis: & non abscinditur per medicinas, tūc inquire super arteriam. Si ergo inuenis eam non sectam, tunc seca eam cum Spatumili, aut liga eam. Quod si necessitas prouocat quando non confert illud quod diximus, tunc cauteriza eam, donec abscindatur sanguis. Si autem uulnera ista sunt parua, simplicia, tunc res eorum est facilis, leuis: ita ut puluerizes super ea hunc puluerem: quoniam consolidat ea antequam mutet ea aër.

¶ Modus Pulueris incarnatiui.

Recipe olibani partē unam, & sanguinis draconis partes duas, et calcis non extinctæ partes tres: teratur totū multum, & cribelletur: et impleatur ex eo uulnus, & constringatur constrictione bona, donec adhæreat super ipsum bene, et cōaguletur cum sanguine. Deinde stringe ipsum de super cum puluillis, & dimitte ipsum, neq; soluas ipsum: dum permanet, ita quod non apostemet. Nam non eradicatur ab eo medicina, donec sanat. Et quandoq; facit illud calx sola, quando non sunt tibi in præsentī olibanum, & sanguis draconis etiam facit eandem operationem in multis ex uulneribus magnis, quando conuenit ut ponatur super ea & stringantur, et sunt uulnera recentia cum sanguine suo, quæ non alterauit aër. Quod si iam alterauit ea aër quadam alteratione, præcipue quādo est in tempore æstatis, tunc non est in positione huius pulueris intentio: cura ergo ipsum cum eo quod diximus, ita ut ponas super ea quædam ungueta digestiua: aut ponas super ea pulues ex farina hordei, factas cū aqua & melle, donec emittant pus. Deinde cura ea reliqua curatione, donec sanentur. Si uero accidat cum uulnere fractura in osse, & est parua, tunc extrahe illud cum Gestī: et ego iam dicam curationem fracturarum capitis in eo quod futurum est.

¶ De uulneribus Colli. Caput LXXXV.

SI AUTEM uulnus accidat in Collo, tunc non est inter ipsum differentia in medicatione, et inter uulnus capitis quando est simplex. Si autem iam incisus est neruus Colli, aut arteria: tūc si est neruus, non est in eo ingenium, nisi ut deuitetur curatio eius cū eo quod facit stipticitatem uehementem, sicut ziniar, & zegi, et eis similia: quoniam nocent neruis, & contrahunt eos. Et non ponas super uulnus aliquid frigidum omnino: quoniam substantia neruorum est frigida, et continuatio eius est cum cerebro, quod est sublimius membrorum: & sit illud quod curatur ex medicinis lenē, sicut calx lora cum aqua dulci aliquotiens infusa cum oleo, aut cum oleo rosato, & tuthia, quādo abluitur etiam cum

aquã dulci: & reliqui lapides minerales, secũdum hunc modum, & un- **A**
guenta humida. Si autem uulnus est magnum, tunc administra sutu-
ram: aut cõarta labia eius cum puluillis. Deinde cura ipsum, donec san-
netur. Si uero uulneri est profunditas, aut accidit in eo sinus in inferi-
ori parte eius, in quo iam aggregatur pus, tunc perfora ipsum in magis
depresso loco in eo. Quod si iam incisa est in uulnere arteria, & consecu-
tus est sanguinem eius fluxus: tunc separa, uel seca eam, et liga ipsam: aut
cauteriza eam, si prouocat necessitas ad illud. Si autẽ iam incidit spon-
diles gutturis, aut totum, & saluata sunt alhaudegi: tunc aggrega labia
cutis cum sutura super cannam gutturis, & nõ tangas guttur, imo æqua
ipsum, & reduc ipsum super figuram naturalem. Deinde stringe ipsum
strictura decenti, & dimitte ipsum diebus aliquot. Deinde cura ipsum
cum unguentis in quibus est stipticitas & exiccatio, donec sanetur.

Si autem uulnus iam fecit impressiõem in osse, tunc perquire ipsum:
tunc si in ipso sunt fragmenta ossis, extrahe ea omnia, aut quæ potes ex
eis: & quod non præparatur, dimitte illud, donec putrescat uulnus, &
separetur & alleuietur egressio eius. Quod si uulnus fuerit recens,
tunc pulueriza super ipsum puluerem quem narraui. Si autem uide-
tur in uulnere os, & fit Fistula: tunc cura ipsam cum eo cuius rememo-
ratio uenit in capitulo suo.

C De uulnere in Spatulis. **Caput LXXXVI.**

S I E S T percussio lanceæ, aut cultelli: & uides eius profundita-
tem, tunc considera. Si ergo ex uulnere egreditur uentositas, quan-
do anhelat ex eo infirmus, tunc scias, quia uulnus est mortale. Quod
si non fuerit ei profunditas, & est recens cum sanguine suo: tunc non po-
nas in eo a prima hora puluerem, neque stringas ipsum, ut non retine-
atur sanguis in profunditate eius, & reuertatur ad cor, et interficiat in-
firmum: sed pone in ipso unguentum attractiuum, et solue ipsum in die
bis. Si uero unguentum non est tibi præsens, tunc pone in orificio uul-
neris cotum uetustum, ut fugat illud quod egreditur de eo ex humidi-
tatibus: & fac ut dormiat infirmus super uulnus, ut currat quod aggrega-
gatur in eo. Si uero iam præterierint uulneri tres dies, aut plures, &
non accidit infirmo spasms, neque tremor cordis malus, neque strictura
in anhelitu, & uides reliquas dispositiones eius bonas: tunc scias,
quia uulnus est saluum. Cura ergo ipsum & cum licinijs, et reliqua cura-
ratione, donec sanetur. Si uero excusatur sanatio eius, & iam aperitur
semper, tunc scias, quia iam factum est Fistula. Cura ergo ipsam ex ca-
pitulo suo. Et si uulnus est ex incisione ensis, aut cultelli, et est simplex
in superficie pectoris, aut dorsi: tunc cura ipsum cum eo quod præcessit
ex sutura, si est magnũ: aut cum puluere, si est paruũ. Si autem iam fe-
cit impressiõem in osse, et incidit ex eo frustra: tunc inquire uulnus, & pro-

Cpera ad extrahendum illa frustra, si sunt separata. Si uero non sunt separata, tunc dimitte ea, donec putrefiat uulnus. alleuiatur enim extractio eorum. Reliquorū autem uulnerum accidentiū in reliquis membris iudicium in curatione, est iudicium eius quod diximus.

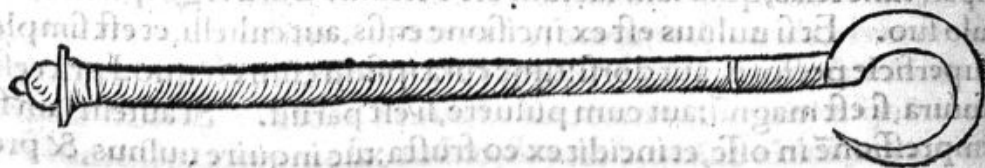
¶ De uulneribus Ventris, & exitu intestini, et exitura eorum. Caput LXXXVII.

DISRUPTIO quæ accidit uentri, est magna, & media, & parua. Ex magna igitur quandoque egreditur intestinum, aut numerus intestinorum. Quare fit intromissio eorum, & eorum futura uehementior & difficilior. Et disruptio parua etiam fit difficilis ex modo alio. Sequitur ergo, ut sit reductio eorū difficilior, si non properas in intromissione sua ad locum suū statim: quoniam inflatur, aperitur, et ingrossatur: quare fit difficilis introitus eius. Propter hoc ergo fit melior disruptionum disruptio media: quoniam cum ea non fit difficilis reductio intestini, sicut fit difficilis in his duabus speciebus. Scias, quod futura uentris est secundū quatuor modos. Duæ futuræ cōmunes cōueniunt in futura uentris, et in futura reliquorum uulnerum corporis: & duæ futuræ aliæ proprie cōmunicant reliquis uulneribus. Verumtamen sunt magis propriæ cum futura uentris: et ego narro tibi unamquamq; cum expositione, & declaratione. Dico ergo, quia quando uulnus est paruum, et egreditur ex eo aliquid ex intestino, et fit difficile reducere ipsum: tunc illud est propter unum duorū modorum. Aut propter paruitatem disruptionis, sicut diximus: Aut quoniā in intestino est inflatio propter frigus aëris. Quando ergo illud est ita, tunc oportet ut calefacias ipsum, ita ut submergas spongiam, aut pannū humidum in aqua tepida sola. Aut decoquas in aqua squinātum, & cyperum, et spicam, & embroces cum ea intestinum, donec resoluatur inflatio. Quandoq; facit illud uinum in quo est stipticitas: & est melius quam aqua sola in resolutione inflationis. Cum ergo uides inflationem iam resoluī, tunc humecta intestinum cum aqua in qua decocta est altea, aut malua. Nam per illud alleuiatur introitus eius cum re parua. Si autem excusatur reditus eius post hanc curationem, tunc finde in disruptione paruum, cum instrumento quo secantur hemorrhoides. Et curatio prima est melior quando præparatur, quam sectio: & non fit cōactio ad secandum post necessitatem & defectum instrumenti. Sit pars eius una quæ est torta, acuta, & pars eius altera non acuta, et extremitas subtilis non sit cum subtilitate Spatumilis,

Suturae uentris modi quatuor.

Disruptio parua.

Calefactio Intestini infrigidati dislocati.

imo sit obtusior parumper: & est illa quæ similatur caiada, sicut uides. Cum ergo amplificatur uulnus, & ingreditur intestinum, tunc oportet, ut sit reductio eius secundum formam suam naturalem in loco suo sibi proprio, si possibile est super illud: quoniam est melius. Quando uero disruptio est ampla in inferiori parte uentris: tunc oportet ut facias iacere infirmum super dorsum suum, & pone crura sua altiora capite suo. Et si est in superiore parte uentris, tunc pone caput eius, & pedes eius ipsius altiora quam eius inferiora. Et similiter si est disruptio in uentre duarum partium uentris, tunc pone intentionem tuam, & tuam considerationem semper in hoc, ut pars in qua est uulnus sit altior parte altera. Et ita oportet, ut administres illud in uulneribus magnis, & in uulneribus medijs. In uulneribus autem paruis, pone illud secundum quod præparatur tibi. Deinde fac ut sit præsens inter manus tuas minister pius, qui teneat disruptionem totam manu sua: & aggrega labia eius. Deinde detege ex ea ei qui sequitur futuram aliquid post aliquid: & iste est modus futuræ communis unius. Et est, ut accipias acum, aut numerum acum secundum quantitatem amplitudinis uulneris. Deinde dimitte ab extremitate disruptionis quantitatem digiti anularis, id est, medici: et fige acum unam præter quod intromittas in eam filum in duabus extremitatibus cutis, cum duabus extremitatibus sifac quod est sub cute ab interioribus, donec facias eam penetrare ab alia parte, & tu iam aggregasti duas extremitates cutis, & duas extremitates sifac: & fiunt quatuor ordines. Deinde stringe cum filo duplo in circumitu acus, aliquotiens a duabus partibus simul, quousque sint aggregata duo labia uulneris aggregatione decenti. Deinde dimitte grossitudinem digiti etiam, & fige in eis acum aliam: postea retia eam cum filo, sicut fecisti cum acu prima. Non ergo cesses facere illud cum eo quo indiges ex acubus, donec compleas constrictionem uulneris totius. Et sint acus mediæ inter grossitudinem & subtilitatem: quoniam acus subtiles ualde uelociter incidunt carnem: & grossæ sunt difficilis introitus in cutem: propter illud oportet ut sint mediæ in subtilitate, & grossitudine. Et non oportet, ut figatur acus in duabus extremitatibus cutis propinqua quæ multum: ut non incidatur caro uelociter, & aperiatur uulnus ante consolidationem sui, & non elongentur etiam cum futura, ut non prohibeatur uulnus a consolidatione. Deinde incide extremitatem acuum, ut non lædant infirmum apud somnum suum: & pone eis puluillos ex pannis ab omni parte, qui teneant extremitates acuum: & dimitte eos, donec scias quod uulnus iam consolidatum est. Et hæc quidem species futuræ cum acubus taliter est conuenientior in uulneribus paruis. Quoniam sufficit in futura eorum acus una, aut duæ, aut circiter eas. Sutura autem secunda communis est, ut agreges cum futura extremitates quatuor: extremitates, duas cutis, & extremitates

A

Disruptio
ampla.Experimentum
Aurora.

B

Acuū dispo-
sicio.

Ctes duas sifac in uice una, cum acu in qua sit filum inuolutum æquale in subtilitate, & grossitudine. Deinde quando penetraueris cum acu has extremitates quatuor, reduc acum a parte a qua incæpisti eadem, ut cadat filum retatum a superiori parte uulneris: ut sit futura, sicut futura panni quo stringuntur panni, et pone inter omnem futuram quantitatem grossitudinis digiti minoris. Hanc autem futuram sciunt homines. Et cum hac futura ego fui uulnus quod acciderat uiro in uentre suo, qui fuerat uulneratus cum cultello, & erat disruptio uulneris maior palmo uno: & exierat ex intestinis circiter duos palmos ex intestino medio, et erat disruptio in medio uentris. Reduxi ergo illud postquam stetit intestinū eius extra uulnus. xxiiij. horis. Consolidatum est ergo uulnus in spacio quod fuit circiter. xv. dies: & curauī ipsum, et sanatus est: & uixit post illud annis multis, conuersatus in suis dispositionibus. Et medici iudicauerāt, quod non sanaretur. Et ex miraculo fuit, quod non curauī illud cum unguento. Quoniam fui in loco in quo non inueniebatur unguentum, neque aliquid ex medicinis. Posui ergo super uulnus coram uetustum bis in die, & assiduauī abluitionem eius cum aqua mellis, donec sanatum est. Duas autem species futurę proprias dicam secundum narrationem sermonis. Et est, ut incipias cum futura acuta: & intromittas acum ab exteriori ad interiorē partem. Cum ergo penetrat acus in cutem, & in lacertum euntem secundum longitudinem & latitudinē totius corporis: dimitte extremitatem sifac in latere in quo intromisisti acum, & fac penetrare in extremitatem aliam ab interiori parte ad exteriorē in extremitate altera mirach. Cum ergo feceris eam penetrare, tunc fac eam penetrare secundum hoc in eadem hac extremitate mirach ab exteriori parte ad interiorē: & dimitte extremitatem sifac, quæ est in hoc latere, & fac penetrare acum in extremitatem alteram ab interiori parte ad exteriorē: & fac penetrare cum penetratione tua qua facis eam penetrare in sifac extremitate mirach, quæ est in parte eius, donec penetret in ipsum totum. Deinde incipe etiā ab hoc eodem latere, & sue ipsum cum extremitate, quæ est ex sifac in latere alio, & extrahe acum ex cute quam penetrauit. Deinde reduc eam in illam cutem, & sue extremitatem sifac, quæ est in latere alio, cum hac extremitate mirach: & extrahe eam ex cute quæ est ex parte eius, & fac illud uice una: & alia: et fac illud uice post uicem, usquequo suas extrinsecum totum secundum illud exemplum. Et summa huius futurę, est ut suas futura pellipariorum qua suunt pelles: ita ut suas sifac uice una ex parte una extremitate cutis: & ut dimittas eam uice alia ex parte alia, donec compleas. Secunda species futurę proprię, quam dixit Galepus. Iste eius sermo narratus est, ut suas eam secundum similitudinem, qua suunt eas quidam medicantium, ita quod aggregant omnem partem ad comparem suam conuenientem per naturam: & applicant

inquiri. C
aliquis

Experimentū
Autoris.

Suture du-
plices.

-qilib. suo A
1. 9. 31.

extremitatem sifac ad eius aliã extremitatem, & extremitatẽ mirach ad
 extremitatẽ eius aliam. Et illud fit secundũ quod narro tibi. Oportet ut
 figas acum in extremitatẽ mirach propinquã tibi ab exteriori parte, et fa
 cias eam penetrare ad interiorem in eo solo: & dimittas duas extremita
 tes sifac. Deinde reuolue acũ, & fac eam penetrare ab exteriori parte ad
 interiorem in duas extremitates sifac, scilicet utrinq;. Deinde reuolue ut
 rasq;, etiam fac penetrare utrasq; ab interiori usq; ad exteriorem, in du
 as extremitates mirach alias, quæ sunt in latere opposito. Et iste modus
 futuræ est melior futura cõmuni facili, et est futura cuius præcessit reme
 moratio. Iste est ergo sermo Galeni etiam. Et dixerunt quidam. Retifica
 tur futura uentris cum duabus acubus. Quod est, ut intromittas in eis
 utrisq; filum unum: & incipe cum intromissione acus, ex eo quod est a
 pud te, & fac eam penetrare usq; ad latus aliud, secundũ futuram eorũ
 qui suunt coria æqualiter. Et scias, quod quando disruptio est in me
 dio uentris: tunc futura eius est difficilior quam reliquorũ locorum uen
 tris. Iudiciũ uero medicationis uulneris, est iudiciũ reliquorũ uulne
 rum. Quod est, quia quando tu consequeris uulnus recens cum sangui
 ne suo, antequã alteret ipsum aër: et reducis intestinum, & suis ipsum, &
 aptas ipsum: tunc pone super puluerem incarnatiuum. Quod si aër
 iam alterauit uulnus: tunc pone super ipsum quædam unguenta, quæ
 sunt tibi præsentia, donec faciant pus: & cadant fila, et consolidentur sif
 fac, & mirach. Deinde cura illud sicut est curatio reliquorum uulnerũ,
 donec sanetur. Si autem non sunt tibi præsentia medicinae, tunc pone su
 per ipsum statim, ex quo incipit emittere pus, cotum uetus: & permuta
 ipsum bis in die, sicut docui te, donec sanetur. Nam tu non indiges me
 dicatione alia in pluribus dispositionibus, quando uulnera sunt simpli
 cia. Si autẽ times, quod cõmunicet uulnus mēbris principalibus in læsi
 one, tunc oportet ut submergas lanã lenem in oleo temperatæ calidita
 tis, aut in oleo rosato: & pone ipsam in circumitu locorũ quæ sunt inter
 inguina, & sub ascellas. Quod si sentit dolorem, aut punctiones, aut
 putrefactionem in intestinis suis (nam multotiens accidit illud) tunc cli
 steriza ipsum cum uino stiptico, nigro, tepido: præcipue si putredo iam
 peruenit in intestino, & facta est exitura penetrans usque ad concauita
 tem eius. Et scias, quod illud quod est ex intestino grosso, est facilioris
 sanationis: & quod ex eis est ex subtili, difficilioris sanationis. Intestinũ
 autẽ quod nominatur leiunũ, non suscipit sanationem ex uulnere quod
 accidit in eo omnino: & illud est propter multitudinem eius, quod est
 ex uenis, et magnitudine earũ, & propter subtilitatem corporis eius, &
 propinquitatem ipsius naturæ neruorũ. Si autem illud quod proces
 dit ex uulnere est zirbum, et consequeris ipsum recens: reduc ipsum se
 cundũ reductionem tuam, qua reducis intestina æqualiter. Si uero præ
 terijt ei spacium, & iam factum est uiride, aut nigrum: tunc oportet ut

C stringas ipsum cum filo supra locū qui denigratus est ex eo, ut non accidat fluxus sanguinis. In zirbo enim sunt uenæ & arteriæ. Deinde incide quod est præter illud ligamentū, & pone duas extremitates fili pendentis ex inferiori parte uulneris extra ipsum: ut alleuiet super te attractio eius, et extractio ipsius apud casum zirbi, & emissionē pus uulneris.

Experimentū
Auctoris.

QUANDO accidit disruptio in Intestino, et est parua: tunc possibile est, ut restauret in quibusdā hominibus: propterea, quia ego uidi qui fuit uulneratus in uentre suo cū percussione lanceæ, & erat uulnus a dextra stomachi, et antiquatū est uulnus: et factum. Fistula, & exiuit ex eo egestio, et uentositas. Posui ergo curationem, usq; quod ego non fui confusus in sanatione eius: neq; cessauī subtiliare ipsum, donec sanatus est, et consolidatus est locus. Postquam ego uidi locum iam consolidatū, timui super infirmū, quod accideret super infirmū accidens malū in uentre suo: & nō accidit ei ex illo accidens malū. Et remansit in melioribus dispositionibus suis, comedens & bibens, & futuens, et intrauit balneum, & exercitatus est in dietis suis. Et iam dixerunt quidam experimentatorum, quia quando accidit in Intestino uulnus, et est paruū: tunc oportet ut ligetur secundū hunc modū. Et est, ut accipias formicas magnorū capitum. Deinde aggrega duo labia uulneris, & pone formicam unam ex eis quæ habeant os apertū super duo labia uulneris. Cum ergo capit super ea, & stringit os suū, abscinde caput eius, adhæret enim, & non soluit. Deinde pone formicā aliam prope primā, et non cesses facere illud cū formica post formicam secundum quantitātē uulneris totius. Deinde reduc ipsum, et sue uulnus. Illa enim capita remanent annexa in Intestino, donec cibetur Intestinum, & sanetur, & non accidat infirmo nocumentū penitus. Et iam possibile est, ut ligetur Intestinum etiam cum filo subtili: quod abstersum est ex intestino animalis, annexo cum eo postquam intromittitur in acum. Et est, ut accipias extremitatem huius fili ex intestino, & excarnetur multū. Deinde liga in extremitate eius filum lini subtile inuolutum. Deinde intromitte illud filum in acum, & sue cum eo intestinū. Deinde reduc ipsum in disruptiōem. Et iste modus futuræ cum formicis & intestino, non est nisi secundum uiam fiducię & spei. Scias, uulnus quod est magnum, amplum, præcipue si est in uno intestinorū gracilium: tunc non est ingenium nisi subtiliatio, neq; est eius sanatio omnino.

Fistula pro-
pria quæ sit.

SCIAS, quod omne uulnus, aut apostema quando ueterascit & antiquatur, & fit ulcus, et non cōsolidatur, & emittit pus semper, et non abscinditur: tunc nominatur uniuersaliter in quocunq; membro fuerit Fistula, et nos nominamus ipsum Zuchemen, Et Fistula quidem est se-

cundum ueritatem nodatio filtrata, dura, alba: cum qua non est dolor, cui est concavitas pennæ auis: & propter illud nominant eam quidam Risati, id est, pennā. Et est in quibusdam horis humida, quæ emitit pus. Et fortasse scinditur humiditas in quibusdam horis. Et quādoq; est hæc humiditas multa, & est pauca: et est grossa, & est subtilis. Et ego iam præmisi in diuisione, tunc cum dixi uulnera, quod omne ulcus quod non sanatur, neq; nascitur in eo caro, non est illud nisi propter unam nouem caussarum. Quarum una est, aut propter paucitatem sanguinis in corpore: aut propter maliciam eius: aut quoniam inter ipsum, et super labia eius est caro dura, prohibens natiuitatem carnis: aut quia est multæ fordis & sordiciei: aut quoniā ulcus in seipso est putridū, et materia quæ mittitur ei est malæ qualitatis: aut quoniā medicina est inconueniens in curatione eius: aut quoniam corruptio cadens in regione est genus pestilentiæ, aut per proprietatem in regione, sicut accidit in Cæsaraugusta: in qua fit difficilis digestio ægritudinum, & tardatur in ea sanatio apostematū per naturam: aut quoniam in eo est os unū, aut numerus ossium. Et ego iam ostendi omnes istas caussas & signa earū, et curationes ipsarum cum medicinis in diuisione: & oportet hic ut faciam te scire curationem Fistulæ & Zuken, quæ fit per uiam operationis cum manu.

Indicium Vicerum.

Scias ergo, quod Fistula accidit in omnibus membris corporis. nam ex eis sunt Fistulæ quæ perueniūt ad uenas magnas & arterias, aut neruos, aut sifac: aut ad intestinū, aut ad uesicam, aut ad aliquam ex costis: aut ad aliquam ex spondilibus dorsi, aut ad aliquam iuncturarum compositarum compositione: sicut manus, & pedis: et ex eis sunt quæ uadunt ad propinquitatem membri principalis, et similibus. Quæ ergo ex his Fistulis est secundum hunc modum, est ex ægritudinibus difficilis sanationis, & non recipit curationem, & occupatio cum ea est labor & ignorantia. Quod si est ex Fistulis aliqua cuius profunditas non peruenit ad hæc loca quæ dixi: & speras, et confidis in curatione eius, & uis peruenire ad cognitionem illius, tunc accipe tentam ex ære, aut ferro, si Fistula tendit secundum rectitudinem, & perquire eam cum ipsa. Si autem in Fistula est tortuositas, tunc inuestiga eam cum tenta de plumbo subtili. Quoniam plumbum cum lenitate sui corporis alleuiatur, et curuatur circa tortuositatem. Quod si Fistula est habens orificia multa, non est tibi possibile ut significes super eam cum tenta. Clisteriza ergo ex eis orificium ex orificijs suis. nam humiditas qua clisterizas ipsum, uadit uersus orificia alia, & currit ex eis. Deinde exquisite inquire secundum quem modum est tibi possibile: ut cognoscas quod illic est os, aut neruus, & est Fistulæ concavitas longinqua, aut propinqua: aut est Fistula una cui sunt orificia multa, et sta super totum illud, cum summa fortitudinis tuæ: cum interrogatione tua, qua interrogas infirmum, & inuentione doloris apud compressionem cum manu tua super locum, et simi-

B

Clibus ex significationibus & caussis accidētibus apostemati. Cum ergo steteris super omnia illa statione uera, tunc uade ad curationem secundum confidentiam: & est, ut consideres tunc, si est Fistula propinqua apparens, aut in loco saluo longinquo a iunctura, aut a neruo, aut arteria, aut uena, aut uno locorum quæ dixi tibi: tunc seca Fistulam secundum quod præmissum est ex narratione mea, & aufer quod est in ea ex filtratione, et carnibus corruptis, quod nascitur in orificio eius ex carne, aut thelul, & similibus: et cura ipsam, donec sanetur. Si autem Fistula est longinquæ profunditatis, & est secundum rectitudinem: tunc oportet ut seces eam in profundo quantum est tibi possibile. Deinde mundifica ipsam ex omnibus carnibus eius corruptis. Deinde admittit sinistra licinia inuoluta in medicinis acutis: & intromitte ea usque ad concauitatem Fistulæ quam comprehendisti cum ferro: fac cum ea illud aliquotiens, donec corrodat medicina acuta totum quod remansit in concauitate Fistulæ ex corruptione. Deinde restaura ipsam cum unguentis quæ generant carnem sanam, donec sanetur. Si uero non sanatur per illud, tunc cauteriza ipsam secundum quod narrauimus. Si ergo causa Fistulæ est os, & certificat apud te illud: tunc inquire ipsum, & seca ipsum secundum quod narraui tibi: si non prohibet te aliquid ex uena, aut neruo, aut membro principali, sicut diximus. Si ergo detegitur tibi os, et est in eo quiddam corruptionis, & nigredinis: tunc rade ipsum, donec auferatur corruptio eius tota. Deinde cura ipsum cum eo quod incarnat ipsum, donec sanetur. Quod si non sanatur, & emittat pus sicut faciebat: tunc scias, quod tu non peruenisti ad totam eradicationem corruptionis. Detege ergo super illud secundo, et exquisite fac rasionem eius, & mundificationem ipsius cum ultima fortitudine tua. Deinde restaura ipsum. Si ergo sanatur, bonum est: & si non, tunc scias quod illa corruptio est in profunditate longinqua corporis, quam non es consecutus. Non est ergo tibi in ea ingenium, nisi dimittere ipsam naturæ.

Quod si corruptum est os paruum, et est possibile tibi, attrahe ipsum cum forcibus subtilibus quæ conueniunt ad illud. Si autem sunt ossa multa, tunc exquisite fac attractionem eorum omnium, neque dimittas ex eis aliquid cum tua fortitudine. Si uero contrarietatem facit tibi aliquid ex humiditatibus, & non est in incisione eorum timor, uel error: tunc incide illas humiditates & carnes, si sunt illic, & libera ossa. Si uero non est tibi præparatio auferendi ossa ex hora tua, tunc pone super uulnus quod putrefaciat ipsum: et dimitte ipsum, donec putrefiat quod est in circumitu illorum ossium ex carnibus & humiditatibus. Et custodi uulnus ut non consolidetur. Et constringatur sectio quam tu secuisti in operatione tua. Imo pone super ipsum, si times, cotum submersum sulfure trito cum oleo: aut cotum submersum in unguento ægyptio, aut aliquo unguentorum uiridium. Nam quando putrescent illæ scilicet hu-

miditates, & separantur ex eis ossa, alleuiatur ablatio eorum, et ipsorum **A**
 attractio. Si autem est os unum magnum, sicut os cruris, aut os coxæ,
 & similia illis, et quod ex eo corruptum est, est pars magna: tunc rade
 ipsum ratione ultima, donec auferatur illa nigredo & corruptio. Deinde
 de restaura uulnus. Si uero quod est in eo corruptum, est pars magna,
 & corruptio iam consecuta est medullam ossis, tunc necesse est ferrare
 ipsum, & incidere ipsum totum usque ad locum, ubi peruenit corru-
 ptio: tunc cura ipsum, donec consolidetur. Et ego narro tibi zuken,
 quæ accidit uiro in crure suo: ut ponas ipsam exemplum & adiutorium
 super operationem tuam. Fuit uir iuuenis ætate circiter triginta annos, **Experimentū**
 cui accidit dolor in crure suo, a causa quæ mota est super ipsum intra **Autoris.**
 corpus, id est, ab interioribus, donec peruenerunt materiæ ad crus, & a-
 postematum est apostemate magno: & non fuit ei causa extrinseca. Ex-
 tensum est ergo cum eo tempus cum errore medicorū, donec apertum
 est apostema, & concurrerunt cum eo materiæ multæ. Et postposita est
 curatio eius, donec fistulatum est crus, & facta sunt in eo orificia multa:
 quæ omnia emittebant pus, & humiditates corporis. Curauit ergo ipsum
 multitudo medicorum circiter duos annos, & non fuit in eo sapiens in
 arte manus, donec uocatus sum, & uidi crus eius, & materias quæ cur-
 rebant ex illis orificijs cursu magno: etiam omne uiri corpus iam tabu-
 erat, & color eius citrinus erat. Intromisi ergo tentam in uno locorum
 orificiorum, & peruenit tenta ad os. Deinde perscrutatus sum orificia
 omnia: & inueni ea peruenire ad se inuicem ex omnibus partibus cru- **B**
 ris. Properaui ergo, & secui super unum illorum orificiorum, donec de-
 texi partem ossis: & inueni ipsum corruptum: quod iam corrosum erat,
 & denigratum, et putruerat, & perforatum erat, donec penetrauerat us-
 que ad medullam. Serrauit ergo quod detectum est mihi, & præpara-
 tum ex osse corrupto. Et deputaui, quod non esset in osse nisi illa corru-
 ptio, quam abscidi, & ferrauit. Et ego iam eradicaueram eam. Deinde
 posui restorationem uulneris cum medicinis consolidatiuis spacio lon-
 go. Et non est consolidatum. Deinde tentaui, & detexi super os secun-
 do supra detectionem primam: & inueni corruptionē continuam cum
 osse: & ferrauit quod apparuit mihi etiam ex illa corruptione. Deinde
 conatus sum restorationem eius. Et non est restauratum. Detexi ergo
 super ipsum iterum, & non cessauit incidere os particulatim, & conari
 restorationem eius: & non est restauratum, donec incidi ex osse circi-
 ter palmum unum, & extraxi illud cum medulla sua. Deinde restaura-
 ui ipsum cum medicinis, & consolidatum est uelociter, & sanatum: &
 non fuit necessaria hæc iteratio in operatione eius, & sectione ipsius, ni-
 si propter dispositionem debilitatis infirmi, & paucitatem tolerantia eius,
 & timorem meum super ipsum de morte: quoniam accidebat ei in
 omnibus horis ex superfluitate euacuationis syncopis mala. Sanatus est

x

C ergo sanatione integra: & nata est in loco ossis caro dura, et bona facta est dispositio in corpore suo, & redijt uirtus eius: et conuersatus est in dispositionibus suis: & non fecit ei contrarietatem in ambulatione nocumentum omnino. Si autem os eminent in loco corporis iam fractum est: tunc oportet ut ferres ipsum, secundum hunc modum: & est: ut accipias ligamentum, et stringe ipsum in extremitate ossis eminentis: & præcipe alicui, qui extendat ipsum ad sursum: et pone ligamentum aliud ex lana grossius ligamento primo. Deinde liga ipsum super carne, quæ est sub osse: & extende extremitatem eius, ut trahas carnem ad inferiora: & tu detegis carnem super locum quem uis ferrare, ut non lædat Serra carnem. Pone lignum, aut tabulam sub osse inferius decenter: quoniam quando facis illud, non prohibetur quin secet carnem corruptam. Et oportet ut sit Serratura super locum corruptum parumper, ut non sit in concauitate ossis corruptio: & non appareat in apparitione sua sensui, & cogat ad Serraturam sui uice alia. Quod si os est corruptum, et non est eminent, imo continuatur pars eius cum parte: & corruptio est in medio eius, aut in parte ipsius: tunc detege carnem ab omnibus partibus totam. Deinde pone lignum inferius. Postea ferra illud ex parte prima, ubi est corruptio, donec continuetur Serratura ex parte altera: et sit Serratura secundum longitudinem a corruptione parumper,

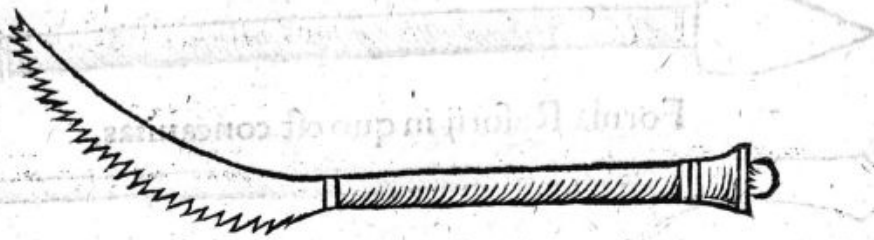
D secundum quod diximus. Quod si corruptio est in iunctura, incide ipsam iuncturam corruptam, et ferra os ubi continuatur ex parte altera. Si uero corruptio est in continuatione duarum iuncturarum, tunc non est in ea ingenium nisi abrasio. Quod si corruptio est in pectine manus, aut in pectine pedis: tunc res in eo est difficilis ualde. Verum oportet, ut inquiras corruptionem qualiter appareat tibi. Et abrasas eam, & mundes ipsam secundum quamcunq; dispositionem tibi possibile est, & cum quocunq; ingenio rectificatur tibi: quando non facit tibi contrarietatem Vena, aut Nerus. Et scias quod incisoria, & Serræ ad incidendum ista ossa sunt multa, secundum situm ossium, & præparationem eorum, & ipsorum grossitudinem, et subtilitatem eorum, & magnitudinem, & paruitatem ipsorum, et duriciem ipsorum, & eorum raritatem. Quapropter oportet, ut præpares omni speciei operationis instrumentum conueniens ad illam operationem.

Et scias, quod operationes istæ significant tibi super speciem instrumenti quo indiges, quando tecum est studium longum. Et cognitio modorum huius artis, testimoniū modorum ægritudinum: tunc enim iam inuenies per te ipsum illud quod conuenit ei ex instrumentis ad omnem infirmitatem. Et ego sum firmans tibi in ultimo huius capituli numerum instrumentorum, quæ pones exempla super quæ incidis, & probationem qua experiaris super alia.

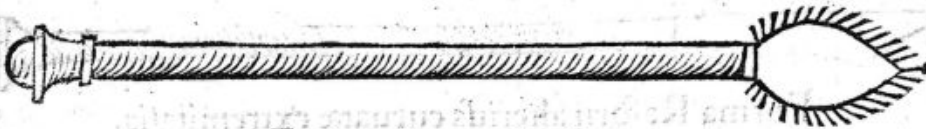
Serraturæ
modus.

Forma Serræ.

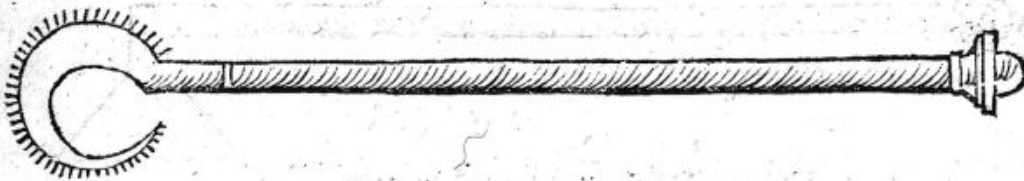
A

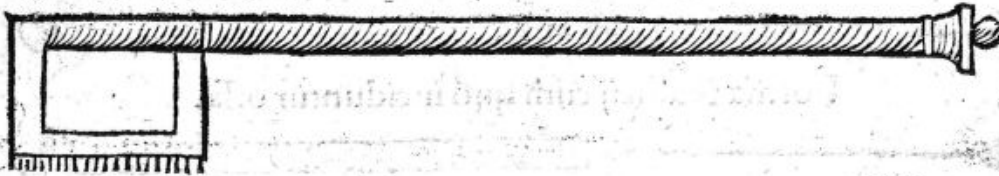
Forma alterius Serræ.

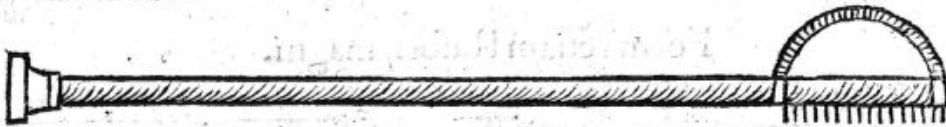
Forma Serræ alterius.

Forma Serræ alterius.

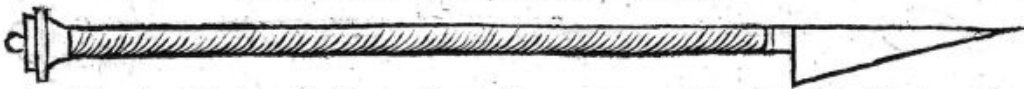

B

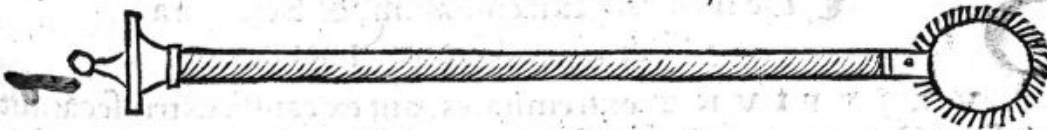
Hæc forma Serræ depicta, sit decenter facta. Fiat arcus eius superior, & acuitas eius ex ferro: & manubrium eius ex buxo, et sit pyramidale decenter factum.

Forma Rasorij iuncturarum.

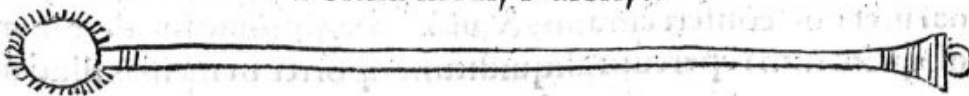

Sit caput huius Rasorij, secundum formam capitis clavi stellati: et puncta eius sint secundum formam punctorum elischetfegi. Et non conuenit, nisi ut fricentur cum eo capita iuncturarum, quando corrumpuntur, aut os amplum, & magnum est.

Forma maioris Rasorij.

Forma medijs Rasorij.

X 2

Forma Rasorij lati.

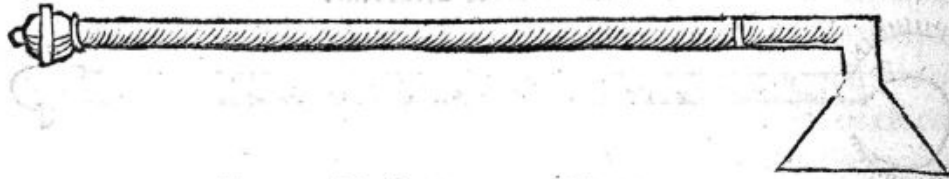
Forma Rasorij in quo est concauitas.

Forma Rasorij alterius subtilis.

Forma Rasorij alterius curuatæ extremitatis.

Forma Rasorij parui, subtilis tentæ.

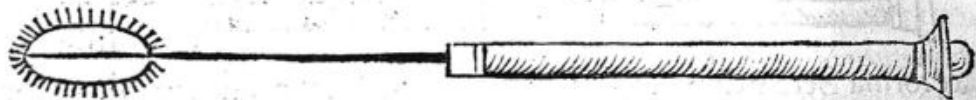

D

Forma Rasorij cum quo inciduntur ossa.

Forma etiam Rasorij magni.

Hoc similatur Radio, & extremitas est sicut Serra: exhibetur in locis multis ex racione ossium.

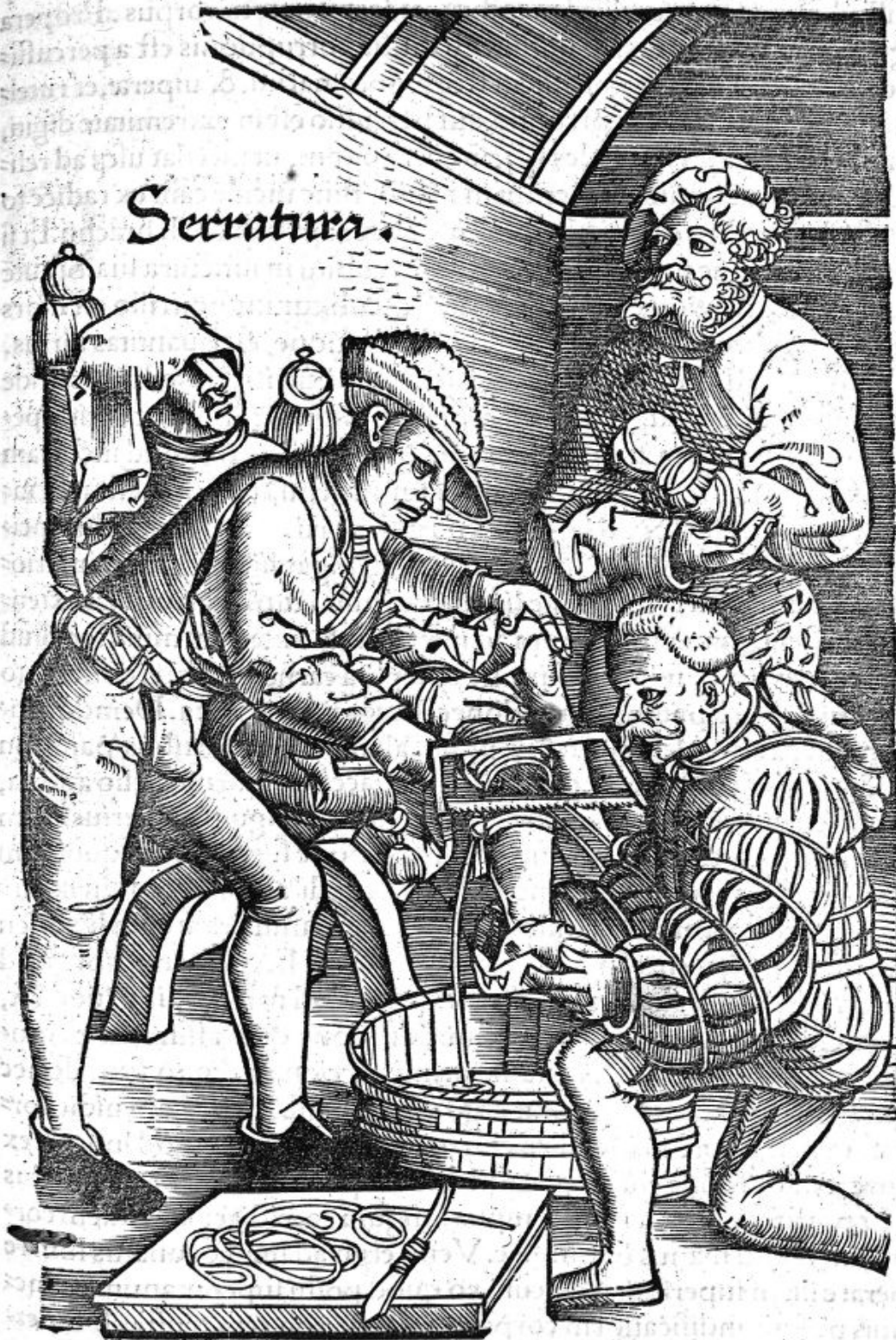
Forma Rasorij quod conuenit ad racionem eius quod perforatum est ex ossibus. Extremitas eius triangula, acutarum est extremitatum. Fit ex Indi. Et similiter oportet, ut fiant omnia quæ diximus ex Rasorijis, & Incisorijis, & Serris.

P De incisione extremitatum, & Serratura ossium. Caput LXXXIX.

UT REFICIUNT extremitates, aut ex causa extrinseca, aut intrinseca. Cum ergo medicatus fueris illam corruptionē curatione medicinarū, et non confert curatio: & uides corruptionē incidere in membrum, quam non repercutit aliquid: tunc oportet ut incidas illud mem-

¶ Typus Serraturæ membrorum corporis humani.

Serratura.

C brum usq; ubi consequit corruptio, ut euadat infirmus per illud a morte, aut a malicia quæ est maior defectu membri. Et signum cui accidit illud est, quod denigratur membrū, donec putetur: quod ignis combusit ipsum, aut putrefit post nigredinē: donec inciditur illa putredo usq; ad illud quod sequitur illud membrū, et serpit in totū corpus. Propera ergo cum incisione eius, & similiter si caussa corruptionis est a percussione quorūdam uenenosorū: sicut scorpionis marini, & uiperæ, et rutellæ, & similiū. Si ergo corruptio, aut percussio est in extremitate digiti, tunc incide digiti, et non des spacium corruptioni, ut incedat usq; ad reliquā manum. Et similiter si accidit in manu, tunc incide eam ex radice forcilis, & non des spacium corruptioni, donec capiat in focili brachij. Et si inuadit in eo, tunc incide brachium apud cubitū in iunctura sua. Si autē pertransit corruptio, & uides eum circiter cubitum: tunc in illo est mors infirmi. Et administrare præter illud ex curatione, est quantitas uirtus. Et similiter fac de pede, quando inuadit corruptio in digito, tunc incide ipsum apud unū nodorum: & si capit in pectine pedis, tunc incide pedem totum. Si autem ascendit ad genu, tunc incide crus apud iūcturam genu. Quod si corruptio iam peruenit supra genu, tunc non est in ea ingenū, nisi dimissio, & relinquere infirmū morti. * Et modus incidendi membrū, aut ferrandi ipsum est, ut stringas ligamentū in inferiori, quem uis incidere: & stringe ligamentū aliud supra locum. Et extendat minister ligamentum unum ad inferiora: & extendat minister aliud ligamentum superius ad sursum. Et tu separa carnem quæ est inter duo ligamenta, cum Spatumili lato, donec detegatur caro tota. Deinde incidatur, aut ferretur. Et oportet, ut ponas ab omnibus partibus pannum lini, & non tangat Serra locum sanum: & accidat infirmo læsio addita, & apostema calidum. Si autē accidat fluxus sanguinis interius dum operaris, tūc cauteriza locum uelociter: aut pone super ipsum quosdam pulueres abscondentes sanguinem. Deinde redi ad medicationem tuam, donec compleatur. Deinde liga membrum utulneratū cum ligamento cōueniente ei, et cura ipsum, donec sanetur. Et ego narro tibi quod accidit uiro in pede suo, hoc idem accidens quod narro tibi. Quod est, quia accidit in pede suo nigredo, cum adustione quæ assimilatur combustioni ignis: & corruptio illa in primis accidit in digito suo, donec cœpit pedem totum. Properauit ergo uir ex seipso, postquam uidit corruptionem incidere in membro cum uehementia eius, quod inuenit ex dolore, & adustione eius: et incidit ipsum apud iūcturam, & sanatus est. Et postquam præterijt ei tempus longum, accidit ei illa eadem corruptio in digito manus suæ indice. Venit ergo ad me, & conatus sum recuperare illam superfluitatem cum eo quod posui super manum ex medicinis post mundificationem corporis eius: & non repercussa est superfluitas, & cœpit incedere in digitiū alium: donec cœpit corruptio in ma

Experimentū
Autoris.

num. Vocauit ergo me, ad incidendum manum eius: & nolui illud, spe- **A**
rans ex me super repercussionem illius superfluitatis: & timui etiam su-
per ipsum apud incisionem manus eius mortem. Quoniam uirtus uiri
erat super casum. Postquam ergo desperauit de me, reuersus est ad ter-
ram suam: & peruenit ad me de eo, quia properauit, & incidit manum
suam totam: & sanatus est. Et non attuli hanc narrationem, nisi ut sit ad-
iutorium super illud quod cadit de genere huius ægritudinis: & ut sit si-
gnificatio qua significetur, et secundum quam agatur.

Q De cura Sinuum, & qualitate clisterizationis cum
medicinis. Caput XC.

Q V A N D O accidit apostema in quibusdam mēbris carnofis, **Sinus.**
& prolongatur spaciū apostematis, donec collectionē facit
faniei: deinde rumpit, aut perforatur, & egredit quod in eo est ex fanie,
& remanet locus uacius quasi sit uas: & cutis quæ est super ipsum sicut
pānus qui iam subtiliatus est: et non peruenit ad ultimū in corruptione
sua, neq; imprimat in os, neq; in neruum, neq; in ligamentū: meretur ut
nominetur Sinus: & non nominatur Fistula: uerūtamen si prolongatur **Fistula.**
spacium eius, donec imprimat corruptio in aliquid horū membrorum,
tunc nominat Fistula, aut zucken. Et cura eius est, ut incidas illā cutem
totam sicut reuoluitur: & præcipue quando subtiliata est, & facta sicut
pannus: et confidis quia non aethæret cum loco, propter corruptionem **B**
suam. Si autē speras quod adhæreat cutis, & non consequitur ex eo cor-
ruptio illa ultima consecutione: & si in cute est spissitudo ex carne, tunc
cura ipsum cum Clisteri: & est, ut consideres ad Sinum. Tunc si est ma-
gnus, et pus quod emittitur ex eo est foetidi odoris: tunc clisteriza ipsum
cum medicamine ægyptio, quod est aceti, & olei, & ziniar, partes reci-
piens æquales, aggregentur in uase: & decoquantur super ignem, do-
nec rubeat medicamen: & ueniat in spissitudinem mellis. Deinde acci-
pe ex eo quod tibi necesse est: & dissolue ipsum cum aqua & melle, et cli-
steriza cum eo Sinum: & stringe orificium eius, & dimitte medicinam
in eo ad quātitatem duarū horarum. Deinde extrahe ipsum cū expressi-
one: fac illud diebus tot, donec mundificetur Sinus, et remoueat foetor.

Et quandoq; clisterizatur cum aqua cineris, quando non est tibi præ-
sens hoc medicamen: et est, ut accipias cinerem lignorū uitis, aut cinerem
ex lignis ilicis: et projicias super eam aquā. Deinde cola eam, & clisteri-
za cum ea, donec confidas quod Sinus iam ablutus est. Quod si infir-
mo non est tolerantia super medicamen ægyptium, neq; aquam cineris,
tunc clisteriza ipsum cum aqua & melle, cui iam permixtum est aliquid
ex ziniar contrito. Aut clisteriza ipsum cum melle & uino permixtis,
quoniam de proprietate mellis est, ut mundificet, & abluat: et uinum fa-
cit adhærere Sinum, præcipue quando in uino est superfluitas stiptici-

Ctatis & siccitatis. Cum facis illud aliquotiens, et confidis quod Sinus corruptio iam remota est: tunc clisteriza ipsum cum eo quod facit nasci carnem in eo. Et est, ut accipias ex emplastro dyafinicon: & dissolvas ipsum cum oleo rosato, et uino stiptico: aut clisteriza ipsum cū quibusdam medicinis, et unguentis alijs, quorum proprietates scripsi in tractatu unguentorum. Quod si orificium Sinus est strictum, in quo non capit cannula clisteris: tunc amplifica ipsum cum ferro parumper: aut pone in ipso licinium inuolutum in unguento ægyptio, aut in unguento basilicon, donec amplificetur. Et similiter si est orificium etiā amplum, tunc aggrega labia eius cum futura: & dimitte ex eo quantitatem in quam ingrediatur clistere sine additione. Et similiter si orificiū eius ex quo currit pus, est eleuatum ad superiora: tūc seca ipsum in depresso loco qui est in ipso, ut currat ex eo pus usq; inferius: quoniam pus quando coarctatur in profunditate Sinus, prohibet carnē generari in eo. Quod si non est tibi possibile secare Sinum circiter inferius eius secundum quod uis: tunc conare, ut prepares membrum præparatione qua currat ex eo pus cum facilitate secundū quod præparatur tibi. Conare, ut non retineatur in eo aliquid ex pus omnino: et accipe medicinas cōsolidatiuas quæ ponuntur super signum, conuenientes ad illud quod uis. Et extende eas super pannū lini. Et sit pannus tantæ quantitatis, qua fiat cōmunicatio totius Sinus. Deinde incide cum forficibus in directo orificij Sinus foramen, amplius orificio Sinus parumper. Deinde extende ex unguentis lenibus super pannum alium, secundum quantitatem foraminis: & pone eum super ipsum positione longinqua ab orificio Sinus, ut alleuetur exitus pus ex eo: & non auferas pannū magnum, nisi post dies aliquos uice una. Ille autem qui est super orificium Sinus, est ille quem remoues in omni hora, ut egrediatur quod aggregatur in eo ex pus: & ut scias, an illud quod currit ex eo uirus, est multum, aut parum: aut digestum, aut indigestum. Et cum hoc iterum considera locum Sinus ipsius, an in ipso sentiat dominus eius dolorem, aut nō sit in eo dolor, & an sit in eo apostema, aut non sit in eo apostema. Cum ergo protenditur medicatio tua taliter, & uides materiam quæ egreditur super orificium Sinus, tunc scias, quod Sinus iam adhæret, aut approximat adherentiæ: tunc ergo solue ipsum in mane, aut in tertio die: et quādo soluis uulnus, tunc permuta pannū alium, & renoua unguentum. Si autem egreditur ex Sinu post spacium longū uirus subtile, tunc non desperes de adherentiā eius. nam sanatio eius appropinquat. quoniam ex hominibus sunt qui tardant generationē carnis in uulneribus suis, & ex eis sunt qui agunt e contrario illius. Si autē egreditur ex Sinu post dies multos pus indigestum, tunc scias quod sinus non adhæret. Si ergo tardatur adherentiā Sinus, & prolongatur res eius: tunc adde in exiccatione medicinarum, uerum faciant medici, ut sint medicinæ in substantiā sua humis-

da, et in uirtute sua sicca: sicut unguentum dyafinicon, quando additur in eo superfluitas additionis ex zegi. Et ex magis ultimo quo curatur, est, ut accipias unguentum dyafinicon, & soluatur cum oleo rosato, & roretur super ipsum uinum antiquum æquale in substantia sua. Deinde confice ipsum cū eo, & utere ipso. Et iam facit simile huic actioni, quando non est tibi præsens unguentum dyafinicon, mel, quando decoquis ipsum, donec ingrossetur, & uteris eo. Aut accipe myrrham, & aloen, & olibanū: tere totum, & pulueriza illud super mel dum est super ignem. Deinde line super ipsum pannum, et stringe ipsum super Sinum: & line cum melle quod decoquisti, donec ingrossatum est: & pulueriza super ipsum species, & pone super ipsum pannū, et stringe eum. Et quandoque administratur in illo aristolochia longa, & radices lilij cœlestis, & est liliū: et farina herbi, & centaurea. utere eis simplicibus, aut aggregatis. tere ea, & cribella ipsa: et pulueriza super mel quod narraui, & utere eo. Quod si prolongatur res Sinus, et non sanatur hac curatione: tunc scias, quod in profundo eius est corruptio: aut iam facit impressio- nem in ossibus, aut in reliquis membris duris, aut ligamentis: tunc cura ipsum curatione Fistularum, secundum quod præmissum est.

¶ De cura Panaritij & unguis attritæ, & incisione digiti ad-
diti, & sectione. Caput XCI.

PANARITIVM est apostema q̄d nascit̄ sub ungue pollicis manus, aut pedis: et fortasse nascit̄ in reliquis digitis. Cum ergo prolongatur res eius, & negligitur curatio eius, et apostematur apostemate calido: aut corrumpitur, et emittit pus, donec corrodit radicem unguis: & fortasse corrumpit eam totam, et fortasse peruenit corruptio ad os, donec est ei odor fœtidus: & fit extremitas digiti lata, et fit color eius fuscus. Quando ergo tu curas ipsum, cum eo quod diximus in diuisione, et non confert curatio tua: tunc oportet ut incidas cum ferro totā superfluitatem quæ remansit ex ungue. Deinde cauteriza uulnus post illud. Cauterium enim iuuatiuū est ualde. Si uero os est sanum, et est unguis etiā sana, et additiones uacuae unguis iam comprimunt carnem ad interiora, & incipiunt pungere ipsam, et lædunt eam: tunc oportet ut ponas Radium subtilem sub angulo unguis quæ pungit carnem, et impelle eam sursum: & incide eam carnē cum facilitate, et pone super illud quod remanet de carne ex medicinis comburentibus, corrosiuis, donec remoueat̄ totū eius. Deinde cura illud cum unguētis, donec sanetur.

Si autem corruptio iam imprimit in os, tunc oportet ut incidas illud os, & extrahas ipsum: non enim sanatur unquam dum permanet in eo corruptū. Quod si uides corrosionem & corruptionē incēdere in digitum, tunc incide eum in uno nodorum, secundum quod præmissa est eius rememoratio. Deinde cura ipsum, donec sanetur. Si autem accidat ungui attritio, aut percussio: et contingit in ea dolor uehemens, tunc oportet ut phlebotomes infirmū in primis, Deinde seca unguem cum

A

B

Panaritium

Digitus super-
flui sectio.

C Spatumili acuto sectione transuersa de sursum ad uisum. Et custodi, ne sectio perueniat ad carnem quæ est sub ungue. nam tu facies accidere per illud super infirmū. dolorem uehementem, & erit caussa ad natiuitatem carnis additæ in loco. Deinde cura locum cum eo quod sedat dolores. Digitus uero additus qui nascitur in quibusdam manibus hominum, fortasse est carnosus totus: et fortasse sunt in quibusdam eorum ossa, & fortasse est in eo unguis: et quidam eorum nascitur in radice iuncturæ, aut est natiuitas eius in quibusdam nodis digiti. Ille ergo qui nascitur in quibusdam nodis digiti, non mouetur: & ille qui nascitur apud iuncturam digiti, fortasse mouetur. Eius ergo qui ex eis est carnosus, sectio eius facilis est. Quod est, ut incidas ipsum apud radicem suam cum Spatumili lato. Eius autem cuius natiuitas est in radice iuncturæ curatio, est difficilis. abstine ergo ab incisione eius. In illo uero qui nascitur in digito apud ultimū nodorum, tunc oportet ut incidas in primis carnem eius incisione rotunda usq; ad os. Deinde serra os cum una illarum Serrarum conuenientium ad illud. Deinde cura ipsum, donec sanetur.

Consolidatio autem quæ accidit digitis adinuicem, multotiens accidit aut ex natiuitate hominis, id est, nascitur cum eo, aut a consolidatione uulneris, aut combustione ignis, & similibus. Oportet ergo ut seces illam consolidationem, donec redeant digiti secundum formam suam naturalem. Deinde pone inter eos licinia, aut pannos infusos in oleo rosato: ut non consolidentur uelociter, & separa inter eos: aut pone inter eos laminā plumbi subtilem, donec consolidetur locus secundum quod oportet. Et similiter si accidat consolidatio quibusdam digitis cum palma, tunc seca illam consolidationem, secundum quod

præparatur, & conuenit figuræ membri.

¶ De incisione Vitium. Caput XCII.

Vites.

VITES sunt Venæ inuolutæ, grossæ, plenæ superfluitatibus melancholicis quæ accidunt in pluribus membris corporis: & plurimū euentus earum est in cruribus, præcipue in cruribus iter agentium & laborantium, et portantium. Oportet ergo ut administres excussionem corporis ex cholera nigra aliquotiens excussione forti. Deinde phlebotoma patientis eas basilicam. Curatio uero earū cum ferro, est secundum duos modos. Vnus eorum est, ut secentur, et extrahatur sanguis niger. Et modus alter est, ut eleuetur Vena, & extrahatur tota.

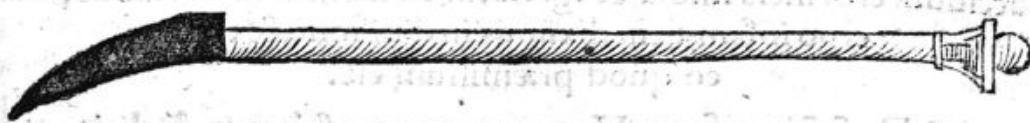
Sectio uero eius est secundū hunc modum. Embroca crus in primis cum aqua calida multum, donec resoluatur sanguis grossus seculentus. Deinde stringe crus infirmi a superiori parte coxæ eius, usq; ad inferiorem partem genu cum uitta. Deinde seca uenam in loco uno, aut duobus, aut tribus sectione ampla. Deinde eleua, id est, extrahe sanguinem in manu tua ab inferiori parte cruris, usque ad sursum, & a superiori oportet ut phlebotomes infirmū in primis, Deinde seca unguem cum

usque inferius: donec egrediatur ex sanguine quantitas quam uides sufficere, & quam tolerat uirtus infirmi. Postea liga eam: & præcipe ei, ut abstineat a cibis generantibus choleram nigram: & itera euacuationem & phlebotomiam, quando implentur Venæ, et nocet illud infirmo.

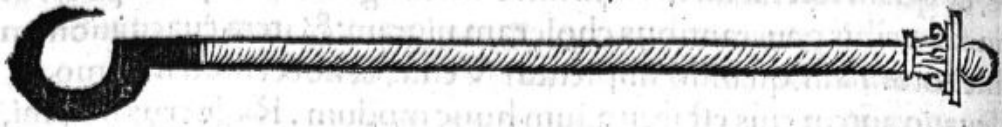
Eleuatio autem eius est secundum hunc modum. Rade crus infirmi, si in ea sunt pili multi. Deinde intromitte ipsum in balneum: aut embroca ipsum in crure eius cum aqua calida, donec rubeat, & exuberentur Venæ: aut exercitetur exercitio forti, si non est ei præsens balneum, donec calefiat membrum. Deinde seca cutem in directo uenæ sectione per longitudinem: aut in ultimo eius apud genu, aut in inferiori parte eius apud calcaneum. Deinde aperi cutem cum uncinis, et excoria uenam ab omni parte, donec appareat sensui: & est apud apparitionem eius, quod uides eam rubeam ad nigredinem decliuem. Cum ergo uadit ex cute, uides eam albam quasi sit chorda. Deinde intromitte sub ea Radium, donec quando eleuatur & egreditur de cute: suspende eam cum uncino cæco, leui. Deinde seca sectionem aliam prope illam sectionem tribus digitis. Deinde excoria cutem a superiori parte uenæ, donec appareat. Deinde eleua eam cum Radijs sicut fecisti, et suspende eam cum uncino a lio, sicut fecisti in primis. Deinde seca sectionem aliam, aut sectiones plures, si indiges illo. Deinde eleua, & incide ipsam ultima sectione apud calcaneum. Deinde extrahe eam ad sectionem quæ est supra eam. Et fac illud, donec extrahas eam ex sectione quæ est superior, uel altior sectionibus omnibus, donec quando egreditur tota: tunc incide eam. Si autem non obedit tibi ad extrahendum, et eleuandum: tunc intromitte acum cum filo forti duplo, & liga eam, et extrahe ipsam: aut intromitte sub ea Radium: et reuolue manum tuam ad omnem partem, donec egrediatur. Et caue, ne incidatur. nam si incidatur, fit difficile tibi eleuare eam ualde, & ingreditur super infirmum ex ea nocumentum. Cum ergo extraxeris eam totam: tunc pone super locum uulnerum lanam submersam in uino & oleo rosato, aut oleo: & cura ipsum, donec sanetur.

Quod si Vitis est contracta, habens tortuositatem cui sit inuolutio ad partes, & non est sicut diximus secundum rectitudinem: tunc oportet ut findas super eam ad omnem partem tortuositatis eius, & loca inuolutionis ipsius, Deinde suspende eam cum uncinis, donec eleues eam totam: & caue apud sectionem tuam super eam ne incidas uenam, aut uulneres: nam difficile fiet super te eleuare, uel extrahere eam. Conserua ergo prudentiam tuam.

Forma Incidentis quo sanatur Vitis.

C Forma Vncini cæci.

Non est ei curuitas sicut reliquis Vncinis, neque est acutæ extremitatis, ut non uulneret uenam: & est grossæ flectuositatis, lenis: quoniam si esset subtilis, incideret uenam subtilitate sua: imo sit ei superflua grossitudo, sicut diximus.

H De extractione Venæ cruris. Caput XCIII.

HÆC Vena generatur in cruribus in terris calidis, sicut Alizegi, & terra Arabum, et in terris aridis, calidis, pauca teneritatis, id est, in quibus non nascitur herba, neque arbor. Et fortasse generatur in locis alijs corporis præter crura. Et generatio quidem eius est a putrefactione quæ accidit sub cute. sicut accidunt intra corpora serpentes & uermes ascarides, et uermes generati inter cutem & carnem. Et signum incæptionis euentus huius Venæ est, quod accidit in crure inflammatio uehemens. Deinde uescitur locus. Deinde incipit Vena exire ex loco illius uescationis, quasi sit radix plantæ, aut animal. Cum ergo apparet ex ea extremitas eius, tunc oportet ut inuoluas super ipsam frustum plumbi, cuius pondus sit ex drachma keil, usque ad drachmas. II. & nota ipsam: et dimitte plumbum suspensum ex crure. Quoties ergo egreditur ex ea aliquid ad exteriora, inuolue illud in plumbo, & nota illud. Quod si prolongatur multum, tunc incide partem eius, & inuolue residuum. Et non incidas eam radicitus antequam egrediatur tota. quoniam si incidis, contrahitur, & ingreditur in carnem: et facit accidere apostema, & putredinem in loco, & ulcus malum. Quapropter oportet, ut suaviter tractetur, & extrahatur paulatim, donec egrediatur ex ultimo sui, & non remaneat ex ea aliquid in corpore: & ex hac quidem Vena egreditur in quibusdam hominibus quod est in longitudine sua quinque palmorum & decem. Et iam peruenit ad me, quia exiit uiro ex. xx. palmis.

Si autem inciditur tibi in hora medicationis tuæ: tunc intromitte radium in foramine eius, & perfora eam foramine longo, cum corpore, donec euacuetur totum quod est in ea ex materia: & administra putrefactionem loci cum medicinis diebus aliquot. Deinde cura ipsum curatione apostematum. Et hæc quidem Vena quandoque habet ramos multos, præcipue quando apparet in iunctura pedis, aut in pede ipso: & accidunt ei orificia multa, & egreditur ex omni orificio ramus. Cura ergo ipsam, sicut diximus in diuisione, & cum eo quod præmissum est.

C De sectione super Vermes generatos sub cute, & dici-

Hatur Aegritudo bouina. Caput XCIII.

A

HAEC Aegritudo nominatur in quadam terra apud nos Aegritudo bouina: propterea, quia multotiens accidit bouibus, & est uermis paruus unus, qui nascitur inter cutem & carnem. Et uadit in corpore toto, ascendendo & descendendo: et ostenditur sensui apud ambulationē eius de membro ad membrum, donec disrumpit ubicūq; disrumpit in cute locum, & egreditur. Et generatio eius est ex putredine quorundam humorum. Sicut accidunt uermes & serpentes, id est, lumbrici, & ascarides in uentre. Et timetur ex malicia eius. Quia quādo ipse uadit in corpore, & eleuatur ad caput, et peruenit ad locum: tūc fortasse aperit in eo, & egreditur, et destruit oculum: & accidit illud multotiens.

Aegritudo bouina.

Cum ergo uis curare eum, & extrahere ipsum, tunc non fit illud nisi apud ambulationē eius, & apparitionem ipsius sensui. Oportet ergo, ut stringas quod est supra eum, & quod est sub eo cum ligamento constrictione forti. Deinde seca super ipsum, & extrahe eum. Quod si profundatur in carne, & non inuenis ipsum: tunc pone super locum cauterium cum igne, donec moriatur. Et maius quod timeat, est corruptio eius, qua corrumpit oculū, sicut diximus. Si autē uides eum iam peruenisse in capite prope oculum, tunc stringe sub eo supercilium strictura bona. Deinde seca super ipsum, & extrahe eum. Et oportet ut utat infirmus mundificatione sui corporis, cum medicinis soluentibus humores putridos malos. Et caueat sibi a cibis generantibus putrefactionem.

B

☉ De sectione super aegritudinem Nakir.

Caput XCV.

HAEC aegritudo nominatur in terra nostra Nakir: & est dolor qui accidit in quibusdam membris: deinde permutatur de membro ad membrū. Et ego quidem iam uidi ipsum, secundū quod narro tibi. Vocatus sum ad mulierem infirmā in quibusdam uillis. Et detexit brachium suum, & uidi inflationē paruam in uena funis brachij. Et postquam remansi hora una, uidi unam inflationem incedere cum focili, sicut incedit uermis, ascendendo ad humerū eius uelocius quam esse potest: ut sit sicut argentum uiuū, quando currit de loco ad locum. Recessit ergo dolor ex illo loco, & fixus est in humero. Deinde sedi hora una, et cucurrit in reliquum corpus, donec perueniret in brachium aliud. Deinde narrauit mihi, quia reuoluebatur in toto corpore suo, secundū quod uidi. Miratus sum ergo de uelocitate permutationis eius de membro ad membrum. Et ego quidem ante illud non uideram hanc aegritudinem oculis inestraliter secundū hunc modum. Verumtamen uidi multos, qui inueniunt dolorem permutari de membro ad membrum: et non uidi ipsum oculis, sicut uidi eum in muliere. Et ego non cogito illud esse, nisi quod est propterea, quod mulier fuit ex illis qui sunt ex uillis sicci corporis de

Nakir.

Y

C teclarum uenarum : hinc ergo apparet sensui illa uentositas permutata. Et est necesse, ut non appareant secundū hanc rationē in illis qui sunt deliciosi, & corporibus humidis, occultarū uenarum. Cum ergo uis cur rationem eius, et sentit patiens illud dolorem: tunc si est apparens tibi oculo, sicut diximus, tunc stringe supra ipsum, & sub ipso uelociter: et feca supra ipsum, donec egrediatur illa uentositas cōartata: & cauteriza locum. Si autē non uides ipsum oculis tuis: tunc cura ipsum cum excussione corporis, & cum eo quod expellit uentositates, et carminat eas cum pillulis foetidis, & pillulis de serapino, & similibus.

S De extractione Sagittarum. Caput ꝛcvi.

Sagittarum
uarietas.

SAGITTAE diuersificantur secundū species suas, & secundū loca in quibus cadunt ex corpore. Earum uero diuersitas est: quoniam ex eis sunt quæ habent cuspides magnos, & paruos: et concauæ, & surdæ. Et ex eis sunt quæ habent tres angulos. Et ex eis quibus sunt linguæ. Et ex eis quibus sunt astellæ. Illæ uero quæ sunt secundū membra in quibus cadunt, est secundū duos modos. Aut enim mēbra sunt ex membris principalibus concauis. sicut cerebrum, & cor, et epar, & pulmo, et renes, & intestina, et uesica, & eis similia. Quando ergo cadit in aliquo horū membrorum, & apparent tibi signa mortis, quæ ego narro tibi post, tunc oportet ut deuites extractionē illius sagittæ ex eis. nam mors consequitur illum in quo est, in pluribus dispositionibus. Et quando non apparent tibi ista signa mala, & sagitta non est absconsa in profunditate membri, tunc extrahe ipsam, & cura uulnus. Ex signis enim cerebri quando cadit in eo sagitta, & penetrat os, et egreditur siphac quod est super cerebrum, est: quoniam accidunt ex illo sōda uehemens, & scotomia, et uertigo, & rubedo in oculis, & inflatio, & rubedo linguæ, et spasmus, & permixtio intellectus, et uomitus cholerae. Et fortasse egreditur sanguis ex naribus, aut auribus. Et fortasse abscinditur sermo, & destruitur uox. Et egreditur ex loco uulneris humiditas alba similis pulci. Et exit ex eo simile aquositati carnis. Si ergo apparent tibi ista signa, tunc abstine a curatione, et extrahe sagittam si non egreditur.

D

Signa sagittæ
infixæ Cerebro.

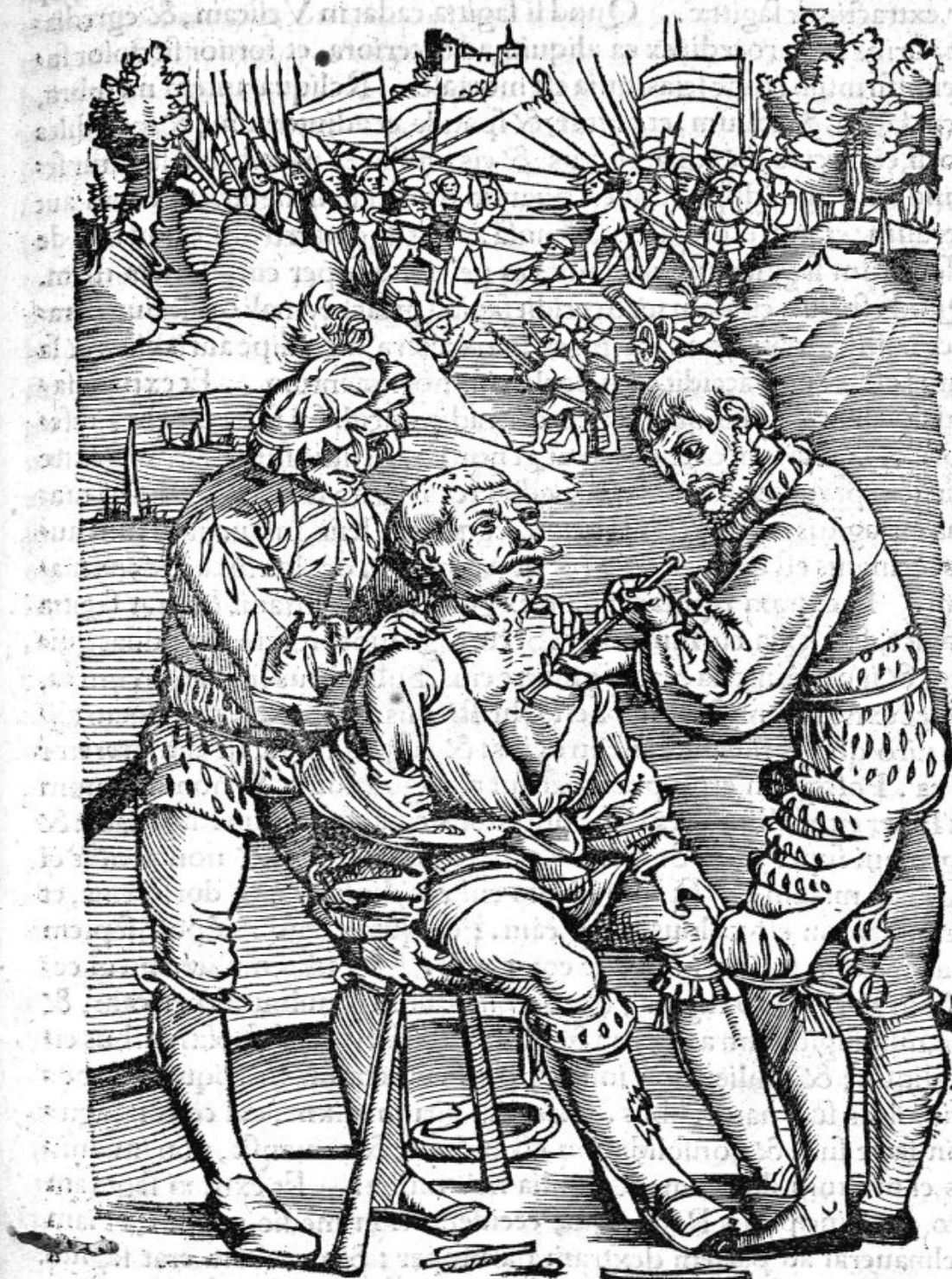
Cordi.

Signa autem sagittæ quando cadit in corde, sunt: quod ipsa est prope mammillam sinistram: & sentit cum ea quasi ipsa sit fixa in re dura, non in re uacua. Et fortasse sagittæ est motus similis motui pulsus: & currit ex uulnere sanguis niger. Et sequitur illud frigus extremitatum, & sudor frigidus, & syncopis. Scias ergo, quod mors descendit procul dubio. Et signum sagittæ quando uulnerat pulmonem, est exitus sanguinis spumosi ex uulnere: & uasa quæ sequuntur collum, apostemantur, & mutatur color infirmi. Et expirat spiritum magnū, altum: et querit attractionem aëris frigidi. Quod si cadat sagitta in uelamen, quod est in pectore: tunc est prope costas paruas: et fit anhelitus magnus cum dolore uehementi, cum suspirio: & mouentur omnia membra humero

Pulmoni.

Velamini
pectoris.

¶ Typus extractionis Sagittarum diuersimode infixarum.

C rum. Et si cadat sagitta in stomachum, tunc fortasse egreditur ex uulnere ex cibo aliquid indigestum. Et si cadit sagitta in Ventrem, & figitur in eo: egreditur aliquid stercoris ex uulnere, aut zirbum, aut intestinū quod iam disruptum est. Non est ergo spes in curatione eius, neq; in extractione sagittæ. Quod si sagitta cadat in Vesicam, & egredietur urina: & procedit ex ea aliquid ad exteriora, et fortior sit dolor super infirmum: tunc scias, quia est mortale. Reliqua autem membra, sicut facies, & collum, et guttur, & spatula, et adiutorium, & spondiles dorſi, et furcula, & coxa, et crus, & eis similia ex membris saluantur secundum plures dispositiones: quando non inuenit sagitta arteriam, aut neruum: et non est sagitta uenenosa. Et ego narro tibi quod uidi de esse harum sagittarum, ut significes per illud super curationem tuam.

Stomacho.
Ventri.
Vesicæ.

Experimenta
Autoris.

Quod est, quia cuidam uiro cecidit sagitta in lachrymali oculi eius, in radice nasi. Extraxi ergo eam ipsi ex parte altera, sub adipe auris eius: & sanatus est, et non accidit ei in oculo eius nocumentum. Et extraxi sagittam aliam Iudæo, quæ cecidit ei in adipe oculi sui sub palpebra inferiori: & sagitta iam occultata erat, et non consecutus sum ex ea nisi extremitatem paruam eius, cum qua adhæret in ligno suo: & erat sagitta magna ex sagittis arcuum Turcorum, cum ferro leni, in qua non sunt aures. Sanatus est ergo Iudæus, & non accidit in oculo eius accidens malum.

D lum. Et extraxi sagittam aliam ex gutture Christiani. Et erat sagitta arabica, & est illa cui sunt aures. Secui ergo super ipsam inter duas uulgi: & iam submersa erat in gutture eius. Subtiliatus sum ergo cum ea, donec extraxi eam: & sanatus est Christianus. Et extraxi sagittam aliam uiro quæ ceciderat in uentre eius: & cogitauimus, quia moreretur ex ea. Postquam ergo præterierunt ei triginta dies, & non mutatum est super eum aliquid ex dispositionibus eius, secui super sagittam: & ingeniaui super eam, & extraxi eam: et sanatus est, & non accidit ei accidens malum. Et uidi uirum cui cecidit sagitta in dorſo eius, et consolidatum est uulnus super eam. Postquam ergo fuit post septem annos, exiuit sagitta in radice coxæ eius. Et uidi mulierem cui cecidit in uentre suo sagitta, & consolidatum est uulnus super eam, & remansit sagitta intra ipsam: & non mutata est ex dispositionibus eius aliqua, & mulier non inuenit ei nocumentum in aliqua ex operationibus suis naturalibus. Et uidi uirum alium, cui cecidit sagitta in facie sua: & consolidatum est uulnus, & remansit, non inueniens ei multum dolorem: & similia istis multa. Et extraxi sagittam uiro ex principibus Regis, quæ ceciderat ei in medio nasi sui, et iam declinauerat ad partem dextram parumper: & occultata erat sagitta tota. Vocatus sum ergo ad curationem eius post casum sagittæ usque ad tres dies. Inueni ergo uulnus sagittæ strictum ualde. Inquisiui ergo eam cum tenta subtili, & non sensi eam: & ipse quidem inueniens

bat punctiōem & dolorem sub aure sua ex parte dextra. Speraui ergo, **A**
 quod erat illa punctio ex extremitate sagittæ. Emplastravi ergo locum
 cum emplastro in quo erat uirtus attractiua, & digestiua, cōfidens apud
 me, quod apostemaretur locus, & appareret mihi signum sagittæ, ut se-
 carem super eam: & non accidit in loco accidens significans quod sagitta
 consecuta sit locum. Assiduauī ergo cum emplastro super eum die-
 bus multis: & non accidit accidens, et consolidatum est uulnus inter-
 im: & remansit infirmus de extractione eius spacio dierum, donec sensi
 sit sagittam die quodam intra nasum suum. Et narrauit mihi illud. Pos-
 sui ergo super illud uulnus medicinam acutam, corrosiuam diebus mul-
 tis, donec apertum est: & cum tenta tentauī ipsum, et sensi extremita-
 tem sagittæ subtilem quæ adhæret in ligno. Deinde addidi in apertio-
 ne uulneris per illam medicinam acutam, donec apparuit nobis uisi-
 biliter extremitas sagittæ: & præterijt mihi cum eo spacium temporis
 circiter quatuor menses. Deinde postquam amplificatum est uulnus, &
 possibile fuit mihi intromittere forcipes in ipsam, & mouere ipsam, &
 non obediuit ad exitum: tunc non cessauī subtiliare, & ingeniare super
 eam cum modis ingeniorum, donec cepi super eam die quodam cum
 forcipibus decenter factis, secundum quod ueniet forma eorum in fine
 capituli, donec extraxi eam. Deinde restauraui uulnus. Et medici quid-
 em iudicant, quod cartilago nasi non restaurat. Restauraui ergo ipsam, **B**
 & consolidatum est uulnus, et sanatus est infirmus sanitate integra: nec
 nocuit ei aliquid omnino. Et ego narro tibi qualitatem extractionis
 quarundam sagittarum: ut ponas illud regulam & significationem su-
 per illud quod non dixi. quoniam partes huius artis & distinctiones ea-
 rum non comprehenduntur cum narratione: neque comprehendit il-
 lud liber, & artifex prudēs comparat cum paucis super multum: et cum
 eo quod est præsens, super illud quod est absens: & inuenit operatio-
 nem nouam, et instrumentum nouum apud descensus rerum extraneas-
 rum huius artis quando accidunt. Dico ergo, quod sagittæ non egre-
 diuntur ex membris quibus sunt fixæ, nisi secundum duos modos. Aut
 per attractionem ex loco ex quo intrauit. Aut contrario partis alterius.

Modi duo ex-
 tractionis Sa-
 gittarum.

Et illa quæ egreditur unde intrauit, aut est sagitta procedens in loco
 carnoso: & attrahitur, et egreditur. Quod si non obedit ad exitum ex ho-
 ra in qua cadit: tunc oportet ut dimittas ipsam aliquot diebus, donec
 putrefiat caro quæ est in circumitu eius: & alleuietur attractio eius, &
 eius egressio. Et similiter si figitur in osse, & non obedit tibi ad exitum,
 tunc dimitte ipsam etiã aliquot diebus: & itera eam cum attractione &
 motione omni die, donec egreditur. Quod si non obedit tibi ad exitum
 post dies, tunc oportet ut perfores in circumitu sagittæ in ipso osse ab
 omni parte cum terebro subtili, donec amplificentur sagittæ. deinde at-
 trahe eam, & extrahe ipsam. Si autem sagitta est fixa in capitis osse, &

C iam processit in uno uentrium cerebri, & apparent ex infirmo quaedam illorum accidentium quæ dixi: tunc abstine ab attractione sagittæ, et dimitte eam, donec æquetur esse eius post dies. Nam si sagitta peruenit ad *sifach*, tunc mors non prolongatur ei. Et si sagitta non est fixa, nisi in corpore ossis tantum, & non penetrat usque ad *sifach*: & remanet infirmus aliquot diebus, & non accidit ei ex illis accidentibus aliquid: tunc ingenia in attractione sagittæ & extractione eius. Si autem est fixa ualde, & non obedit tibi ad attractionem: tunc administra *terebella* in circumitu sagittæ, sicut narraui tibi: deinde cura locum, donec sanetur.

Si autem Sagitta iam absconsa est in loco corporis, & occultatur & absconditur a sensu: tunc inquire eam cum tenta. Si autem sentis eam, tunc attrahe eam cum quibusdam instrumentis quæ conueniunt attractioni eius. Si autem non potes super eam, propter constrictionem uulneris, & propter longitudinem sagittæ in profundo: & non est illic os, neque neruus, neque uena: tunc finde super eam, donec amplificetur uulnus, & sit possibile extrahere sagittam. Quod si sunt ei aures quibus teneatur, tunc libera carnem fixam in eis ab omni parte, omni ingenio quo potes illud, & ingenia, si non potest super euasione carnis in fractura aurium, & contorsione earum, donec euadat.

Cautelæ.

D Et tu quando adminstras extractionem Sagittæ, in quocumque loco est, tunc utere contorsione manus tuæ, cum forcibus ad partes omnes, donec facias eam euadere: & subtilia ultima subtilitate, ut non frangatur Sagitta, & fiat difficilis tibi attractio eius, & ipsius extractio. Quod si non potes super eam ex hora una, tunc dimitte eam diebus aliquot, donec putrescant quæ sunt in circumitu eius. deinde itera eam: alleuietur enim tunc. Si uero contrarietatem tibi facit fluxus sanguinis, tunc administra quod diximus ex curatione in capitulo suo: & custodi uirtutem tuam ab incisione uenæ, aut nerui, aut chordæ. Et administra ingenium omni modo quo tibi possibile est euasione Sagittæ: & sit illud cum facilitate, & tranquillitate, uel tarditate, & firmitate, sicut narraui tibi. Et oportet, ut facias cum trahis Sagittam, ut infirmus sit secundum figuram, secundum quam fuit apud casum Sagittæ in ipso. Quoniam est magis iuuatiuum. Si autem non est tibi possibile illud, tunc administra quod tibi est possibile ex figuris. Sagitta autem quæ egreditur ex contrario partis alterius, aut iam procedit ex ea aliquid ad exteriora: aut facit gibbositatem extremitas Sagittæ per sensum ex superiore parte cutis propinquæ, & uides eam eminentem: seca ergo super eam, & sit sectio secundum quantitatem quod capiant in ea forcipes. Deinde attrahe eam: ipsa namque sit facilis ad exitum. Si uero retinetur in osse, tunc torque manum tuam secundum rotunditatem, donec imprimat Sagitta in osse, & amplificet sibi ipsi: deinde trahe ipsam. Et si non: di-

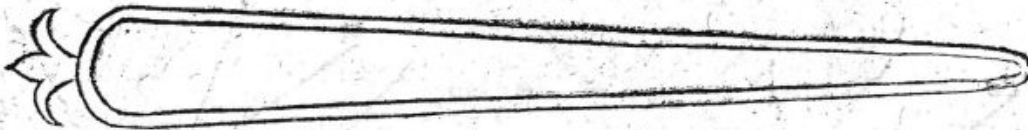
mitte eam diebus aliquot: deinde itera eam, donec egrediatur.

A

Quod si lignum Sagittæ est in ea, tunc impelle ipsam cum eo. Si autem cecidit lignum, & uis administrare impulsionem: tunc intromitte ad eam instrumentum concauum, ut ingrediatur concauitas eius in caudam Sagittæ: deinde impelle eam cum ipso. Si autem Sagitta est concaua, tunc impelle eam cum instrumento intrante in ipsam. Sagitta enim alleuiatur per illud. Quod si Sagitta est toxicata, tunc oportet, ut concaues carnem totam, in qua est uenenum: si est tibi possibile illud. Deinde cura eam cum eo quod conuenit ad illud.

Quod si Sagitta est cadens in pectore, aut in uentre, aut in uesica, aut in latere: & est propinqua ex eo quod tangis cum tenta, & possibile est tibi secare super eam: tunc seca, & caue ab incisione uenæ, aut nerui, & extrahe eam. Deinde sue uulnus, si uides, & cura illud, donec sanetur.

Et hæc est forma Forcipum, quibus extrahuntur Sagittæ.

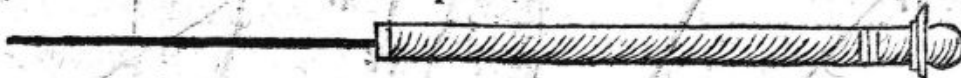
B

Sint extremitates similes rostro auis, quæ factæ sunt sicut ferra: quando capiunt super Sagittam, non dimittunt eam. Et fiunt ex eis species multæ, magnæ, & paruæ, & mediæ, secundum quantitatem magnitudinis Sagittæ, et paruitatis eius, & amplitudinis uulneris, et constrictionis eius.

Forma Impellentis concaui.

Et forma Impellentis furdi.

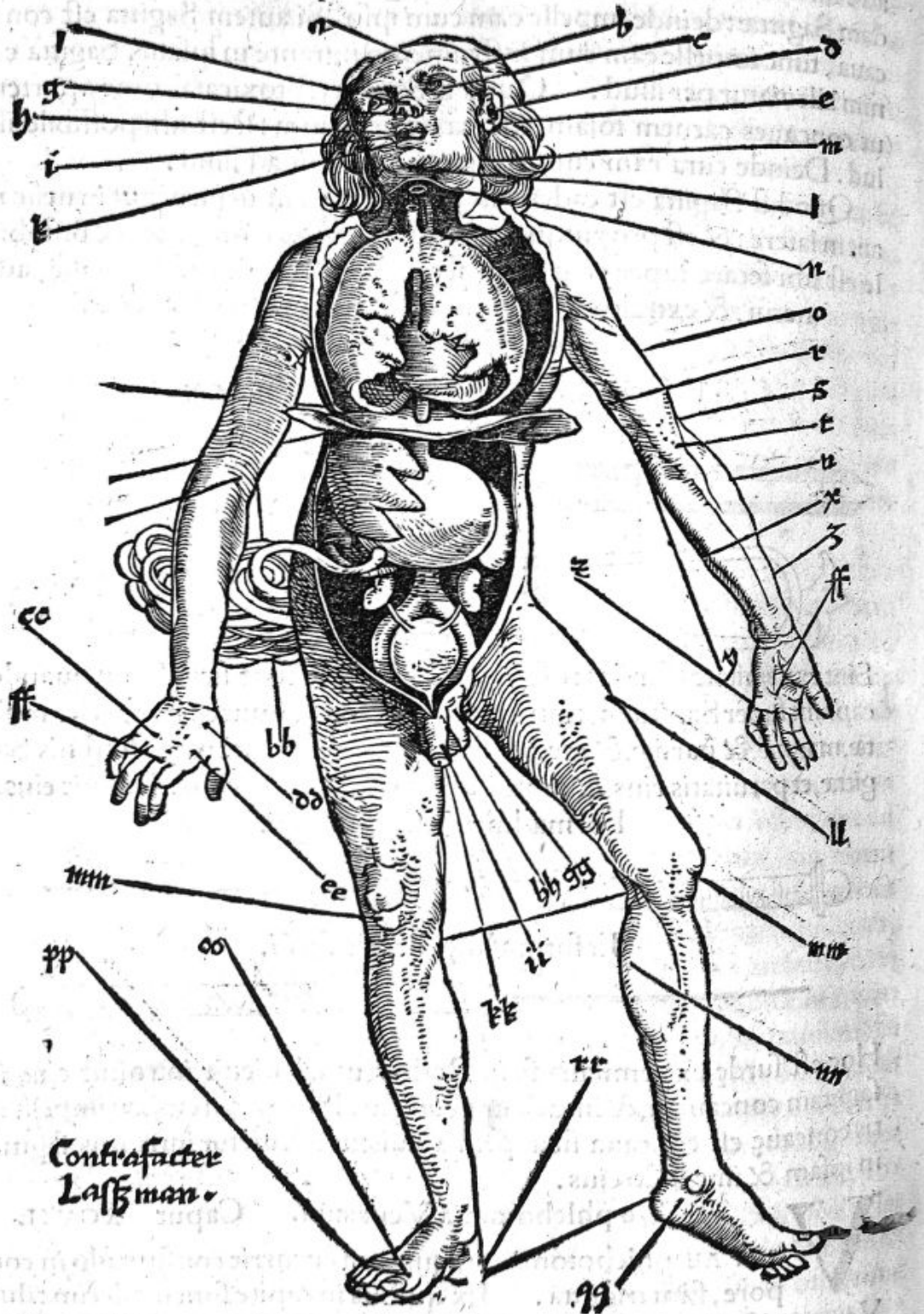
Hoc est surdæ extremitatis sicut Radius, ut alleuietur introitus eius in sagittam concauam, & impellatur cum eo. Huius extremitas impellentis concauæ est concaua sicut penna auis: ut alleuietur introitus sagittæ in ipsam & impulsio eius.

De phlebotomia Venarum. Caput XC VII.

VENÆ phlebotomandæ, quarum cucurrit consuetudo in corpore, sunt triginta. Ex quibus in capite sunt sexdecim: duæ Venæ pulsatiles, quæ sunt post aures, dictæ duæ Herbæ: & duæ Arteriae, quæ sunt in duobus temporibus apparentes: et duæ Venæ quæ sunt

Y 2

Typus Venarum corporis hu-
mani phlebotomandarum.

Contrafactus
Lassman.

in duobus lachrymalibus duorum oculorum, quæ dicuntur **Aspicientes**: & **Vena præparata** in medio frontis: et uena quæ est in extremitate nasi. Et duæ **Guidegi**, quæ sunt in collo. Et duæ uenæ quæ sunt in labio superiore oris. Et duæ uenæ quæ sunt in labio inferiore. Et istæ sunt uenæ quæ dicuntur **Algecherich**. Et duæ uenæ quæ sunt sub lingua.

Venæ autem quæ phlebotomantur in brachijs, sunt quinq; uenæ in omni brachio. Vna earum est **Cephalica**, et est ex latere syluestri: & nominat eam uulgus uenâ capitis. Et **Fusca**. Et est **Media uena**, & est composita ex ramo **Basilicæ**, et ramo **Cephalicæ**: & nominat eam uulgus uenam corporis. Et **Basilica**, & est posita in latere domestico: et nominatur etiam **Titillicaris**. Et nominat eam uulgus uenam uentris. Et **Funis brachij**, et est posita super foçile: & est illa in qua phlebotomatur, et est illa quæ apparet supra pollicem appatitione manifesta. Et **Saluatella**: & est uena quæ est inter annularē & minimū: et sunt ei duo rami. Et in crure & in pede sunt tres uenæ. Vna earū est quæ est sub pollicis curuatura ex latere syluestri. Et secunda est **Saphena**: et locus eius est apud calcaneum ex latere domestico. Et uena **Nesse**: et locus eius est apud calcaneum ex latere syluestri. Et in crure alio sunt tres uenæ similes illis.

¶ De phlebotomia duarum uenarum post Aures.

Phlebotomiæ uero duarū uenarum quæ sunt post Aures, iuuamentum est, ad catarros antiquos, & hemigraneam, et **sahafati**, & **ulcera capitis mala antiqua**. Et qualitas phlebotomandi eam est secundum quod narro. Et est, ut radatur caput infirmi: et fricetur occipitium eius in loco duarum uenarum cum panno aspero fricatione bona. Deinde stringat infirmus collum suū cum uitta, donec appareant duæ uenæ. Et loca earum sunt post Aures in duobus locis depressis capitis. Quare ergo eas digito tuo, et ubi sentis pulsum earum sub digito tuo, illic signa cum encaustro. Deinde accipe phlebotomum cultellarem, & est ille qui dicitur **Incidens**. deinde intromitte ipsum sub uena in cute, donec perueniat phlebotomus ad os. Deinde eleua manum tuam cum uena & cute ad superiora, & incide uenam cum cute incisione incidente. Et sit longitudo incisionis quantitas duorum digitorum iunctorum, aut circiter illud: & fac exire ex sanguine quantum uis. Deinde stringe eam cum puluillis, & dimitte eam, donec sanetur. Et iam præcessit in principio libri incisionum earum, & ipsarum cauterizatio.

¶ De phlebotomia duarum Arteriarum in temporibus.

Duarum uero Arteriarum quæ sunt in duobus temporibus phlebotomiæ iuuamentum, est ad hemigraneam antiquam: et **sodam prauam**, & **obthalmiam assiduam**: et **cursum superfluitatum effusarum acutarum ad oculos**. Et qualitas phlebotomandi eas est secundum quod narro tibi. Stringat infirmus collum suum multum, donec appareant duæ uenæ sensui apparitione manifesta: & demonstretur pulsus earum sub digito

A

Cephalica.

Fusca.

Mediana.

Basilica.

Funis brachij

Saluatella.

Saphena.

Nesse.

B

.d. .e.

.f.

C tuo. Tunc enim signa cum encaustro. Deinde eleua cutem desuper terna ad superiora cum digito tuo indice, & intromitte phlebotomū incidētem desubtus, & eleua uenam ad superiora. et incide eam, sicut fecisti in duabus uenis alijs: & fac currere ex sanguine secundum quantitatem necessitatis tuæ. Deinde solue cōartationem infirmi, & pone digitum tuum super uenam hora una. Postea pone super ipsam cotum & puluillos, & stringe ipsum desuper constrictione forti: et dimitte ipsam, donec sanetur. Et iam præcessit rememoratio earum, et ipsarum incisio, & earum extractio in principio libri.

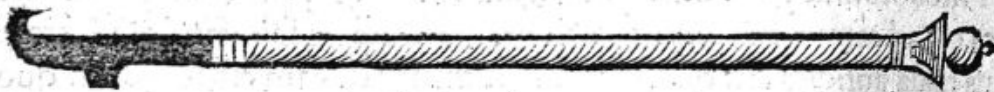
¶ De phlebotomia uenę frontis post phlebotomiã Cephalicã.

Iuuamentum uero phlebotomię uenę frontis est post phlebotomiã Cephalicã, ad ægri tudines faciei antiquas: & ad hemigraneam, et rubedinem: & ulcera fœda. Et qualitas phlebotomię eius est, secundum quod narro tibi. Cōartet infirmus collum suum cum uitta, donec appareat uena. Deinde accipe instrumentum quod nominatur Fossorium. Cuius hæc est forma.

Fossorium.

Aliud.

D Pone acumen eminens quod est in capite Fossorij super ipsam uenam, & percute super ipsum cum pectine, aut cum re alia in modo eius: & dimitte sanguinem currere secundum quantitatem quam uis. Deinde solue perforationem infirmi, & stringe eam, donec sanetur. Et quandoq̄ aperitur cum phlebotomo lato. Verumtamen non oportet, ut sit phlebotomus acutę extremitatis, sicut reliqui phlebotomi, imo sit latę extremitatis. Et phlebotoma eam secundum transuersionem: quoniam os est propinquum: & fortasse in eo frangetur phlebotomus quando est subtilis.

¶ De phlebotomia Venarum in duobus Lachrymalibus.

Iuuamentum autem duarum Venarum quę sunt in duobus Lachrymalibus duorum oculorum, est ad oculum ex scabie & rubedine: & serbel in oculo, & ægri tudinibus faciei. Et qualitas phlebotomię earum est, ut stringat infirmus collum suum cum uitta. Deinde phlebotoma eas: & tu sis stans super caput eius. Et fiat phlebotomiã secundū transuersum ad longitudinem parum, cum phlebotomo paruo, lato parumper. nam in loco non est caro. Si enim phlebotomus est subtilis extremitatis, fortasse frangitur. Deinde fac currere ex sanguine quantum est tibi necesse. Et pone super eas cotum, & stringe eas nocte una, & solue eas.

¶ De phlebotomia uenarum Nasi.

Venæ autem Nasi phlebotomia, est conferens ad febrem acutam, & sodam uehementem, & ægritudines faciei, sicut hemigraneam, & rubedinem quæ accidit in facie: præcipue quando est antiqua. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut stringat infirmus collum suum. Deinde tene nasum eius manu tua sinistra, & accipe phlebotomū subtilem, longum: & fige eum in medio leporis ipsius, inter illud quod distinguit nasum secundum rectitudinem. quoniam uena non apparet sensui illic, & quia sanguis incipit fluere statim. Et oportet, ut ultimes manum tuam cum phlebotomo parumper: & facias currere ex sanguine secundū necessitatem tuam. Deinde liga ipsam nocte una, ipsa enim restauratur uelociter.

¶ De phlebotomia uenarum Guidégi.

Duarum uero Guidégi phlebotomiæ iuuamentū, est ad constrictionem anhelitus, & incaptionem lepræ, et ægritudines melancholicas, & impetiginem, et ulcera mala, & corrodentibus, id est, herpetibus estionensis. Et qualitas phlebotomiæ earū est ut stringat infirmus sub utrisque in collo suo cum ligamento: & stet artifex super caput infirmi, et infirmus sit sedens super sedem. Deinde phlebotoma uenam ad longitudinem phlebotomia ampla parumper. Deinde extrahe ex sanguine quantitatem temperatam, aut secundum illud quod uides ex necessitate quæ est ad illud. Deinde fac similiter de uena alia. Postea solue ligamentum, & stringe duas uenas strictura media: ut nō præfocetur infirmus. Et dimitte eam usque mane. Sanatur enim uulnus.

¶ De phlebotomia uenarum Algeberich.

Venæ autem Algeberich phlebotomiæ iuuamentum est: quia confert ad alcolam in ore, & corruptionem gingiuarum: & ulcera mala: et fissuras labiorū, & ulcera mala, etiam quæ sunt in naso, & in circumitu eius. Et qualitas phlebotomiæ earum est, ut facias sedere infirmum coram te: & stringe collum eius cum uitta. Deinde reuolue labium eius, & aspice ad duas uenas: quarum una est a dextera labij, & secunda a sinistra eius: & demonstratio utriusque est per nigredinem ambarum. Et illud uerum est: quia in circumitu earum sunt uenæ minutæ, nigræ. Incide ergo utramque incisione incidente. Si autem dubitatio est super te, & non scis quæ earum est: tunc intende ad incisionem maioris earum, & ipsarum manifestiorem. Et similiter fac de duabus uenis quæ sunt in labio superiore: et plurimum quidem currit consuetudo cum eo: & incide duas uenas quæ sunt in labio inferiori.

¶ De phlebotomia Venæ sub lingua post Cephalicæ phlebotomiã.

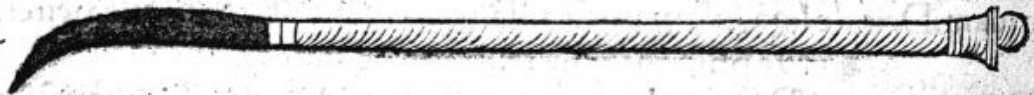
Duarum uero Venarum quæ sunt sub lingua phlebotomiæ iuuamentum: est, quod phlebotomia Cephalicæ est ad præfocationes quæ sunt in gutture, & ægritudinem uulvæ, et ægritudines oris. Et qualitas phlebotomandi eas est, ut sedeat infirmus inter manus tuas coram sole: & eleua

C linguam eius, & aspice sub lingua a latere eius uno uenam, & a latere eius alio uenam: & color utriusque decliuus ad nigredinē. Phlebotoma ergo utraq; et custodi, ne ultimes manū tuā in phlebotomando eas. Nam sub eis sunt arteriæ, & fortasse accidet fluxus sanguinis ex illis arterijs.

¶ De tribus Venis in cubito.

.bb. Venæ autem tres quæ phlebotomantur in cubito, sunt in quarum phlebotomia cucurrit consuetudo in omnibus hominibus. Et phlebotomia earum fit secundum duos modos. Aut pungendo cum phleboto-
mo myrtino lato: aut oliuari ad subtilitatē decliui: aut secando cum phlebotomo cultellari, & est Alnesil. Et hæc est forma eius.

Alnesil.

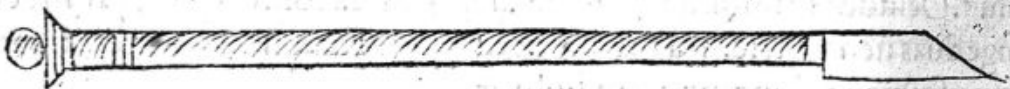
Sic Alnesil est, quod cōuenit ad sectionem. Et ex eis sunt species lata, & subtiles, secundū amplitudinem uenarum & stricture earum.

Forma phlebotomi myrtini.

Forma phlebotomi myrtini sit lata, sicut uides. Et conuenit ad aperien-
das uenas concauas, plenas, procedentes, apparentes, grossas, & illas quæ continent sanguinem grossum, turbidum.

Forma phlebotomi Oliuari.

D Et iste phlebotomus est minoris latitudinis, & subtilioris extremitatis. Et conuenit ad phlebotomiam uenarum subtilium, quæ continent sanguinem subtilem citrinum.

¶ De phlebotomia Basilicæ.

.y. Basilicæ autem quæ est una harum trium uenarum phlebotomiæ iu-
uamentū est. Quia extrahit sanguinem ex ægritudinibus quæ sunt sub gutture & collo, ex eo quod sequitur pectus, et uentrem: et cōuenit phlebotomatori cum phlebotomat eam, ut caueat, & sit super timorē ex ea, nam sub ea est arteria. Si ergo errat, & addit in punctura phlebotomi, incidet illam arteriam, et accidet fluxus sanguinis. Quapropter oportet, ne phlebotomet eam cum phleboto-
mo pungente: imo sit secans cum Alnesil. Quod si non apparet Basilica apparitione manifesta, tunc oportet, ut alienes ipsam, & permuteris ad aliam, aut quæras aliquem rami-
num eius: aut phlebotomes loco eius Funem brachij, ipsa enim est manifesta, & seca eam cum phleboto-
mo Anesil, sicut diximus. Si autē uis phlebotomiam ipsius eiusdem, tunc oportet ante stricturem brachij, ut tangas locum, donec cognoscas locū pulsus. Deinde signa super locum cum encaustro, postea brachium, & seca uenam sectione concaua cum phleboto-
mo Alnesil, sicut diximus. Et caue ne cadat percussio per spa-

cium a loco arteriæ. Et quando uides, cum tu stringis ligamen, inflatio- **A**
 nem in loco quem signasti cum encaustro, tunc illa inflatio est inflatio
 arteriæ: deuita ergo eam. Quod si uides sanguinem apud phleboto-
 miam salire, sicut urina pueri, & est sanguis subtilis, rubeus: tunc scias,
 quia est ex sanguine arteriæ. Tunc ergo propera, et pone digitum tuum
 super ipsum spacio longo. deinde aufer digitum tuum. Si ergo abscin-
 ditur sanguis (multotiens namq; abscinditur) tunc stringe brachium, &
 dimitte ipsum: & caueat infirmus a motione eius: & sit super timorem
 eius. Et non moueat ipsum diebus aliquot, donec sanetur. Si autem
 non abscinditur sanguis, & uincit te: & non est tibi præsens in momen-
 to tuo medicina, tunc incide arteriã, si apparet tibi. nam extremitates ei-
 us contrahuntur, & abscinditur sanguis. Aut accipe corticem fistici, &
 finde eum: accipe medietatem unam, & stringe eam super locum uenæ
 strictura decenti, cum ligamento & puluillis usq; ad diem alium. Tunc
 si abscinditur sanguis, est bonum. Et si non: tunc cura ipsum cum eo cu-
 ius præcessit rememoratio ex loco puluerum abscindentium fluxum san-
 guinis: & abscisio sanguinis eius non est difficilis in pluribus dispositio-
 nibus, propter locum paruum uulneris, & possibilitatem li-
 gamenti ex brachio.

¶ De phlebotomia uenæ Fuscæ. **B**

Venæ autem Fuscæ phlebotomiæ iuuamentum est, quod trahit san-
 guinem ex superiori parte capitis, & inferiore corporis: propterea, quia
 est cõposita ex ramo Basilicæ, & ramo Cephalicæ, sicut diximus. Et con-
 uenit phlebotomanti eam, ut sit super timorẽ ex phlebotomia eius. nam
 sub ea est neruus. Si ergo addit in punctura phlebotomi, & inuenit ner-
 uum, accidit in ea stupor, et difficilis fit sanatio eius, & fortasse non sana-
 tur penitus. Et iste neruus multotiens apparet sensui. Si autem occultat-
 ur in quibusdam hominibus, & est subtilis, et non ostenditur: tunc o-
 portet ut ponas phlebotomiam tuam qua eam phlebotomas, sectionem
 cum Alnesil, & deuita neruum cum fortitudine tua. Quod si uena est
 inter duos neruos, tunc finde uenam in longitudine.

¶ De uena Cephalica. **s.**

Phlebotomiæ autem uenæ Cephalicæ iuuamētum est, quia attrahit
 sanguinem ex capite, & confert ad ægritudines oculorum. Et oportet in
 hac uena proprie, si uis, ut phlebotomes eam pungendo cum phlebo-
 tomo oliuari, aut cum phlebotomo myrtino: quoniam est saluior uenar-
 um omnium, quoniam non est sub ea arteria, neque neruus. Verum-
 tamen conuenit tibi apud phlebotomiam, ut deuites cum phlebotomo
 caput lacerti tantum, & quæras locum leniorem: & non nocet ei, si non
 inuenitur cum percussione prima, ut iteretur super eam cum phleboto-
 mia aliquotiens. Verumtamen fortasse apostematur in quibusdam ho-
 minibus quando non phlebotomatur in percussione prima, sed non

C nocet ei illud apostema in aliquo.

**¶ De utilitate Phlebotomiæ, & cautelis
in ea obseruandis.**

Qualitas autem Phlebotomiæ, & accidentia eius ex ea, in cuius rectificatione oportet te cogitare. Primum ergo illius est de quo oportet ut scias, quod phlebotomia non administratur, nisi in conseruatione sanitatis, & perseverantia eius, et cautela ab aduentu ægritudinum. Et ut fiat phlebotomia in una uenarū trium quæ sunt in cubito, scilicet Cephalica, et Fusca, & Basilica. Et ut fiat phlebotomia in principio Veris super ieiuniū, in uere, & æstate: et autumno, & hyeme post comestionē, quando apparent significationes repletionis. Et fiat phlebotomia in die primo, aut in tertio, postquā præterierint de die tres horæ. Phlebotomia autē quæ administratur in ægritudinibus, non habet horam determinatam: sed quando prouocat conuenientia & necessitas ad illud, in nocte, aut die, & in omni hora, et in omni tempore. Et non oportet, ut phlebotometur pueri, donec ueniant super eos quatuordecim anni. Neque phlebotometur mulier prægnans, nisi a mense quarto usque ad septimū. Neque phlebotomentur senes, qui iam pertransierunt sexaginta annos.

D Cum ergo aliquis uult phlebotomari propter quemcūque modum sit oportet, ut mundificet intestina sua ante phlebotomiam cum clisteri leni, si in eis est sterco mulū retentum: ut non attrahant uenæ apud phlebotomiam ex intestinis superfluitates putridas nocentes membris principalibus. Neque phlebotometur patiens toctina, id est, satietatē nauſeatiuam: neque crapulatus, neque euadens ab ebrietate, donec remoueatur illud ab eis. Neque infirmus cum hydropisi. Et caueatur phlebotomia iterum post colicam passionem, & uomitum, et fluxum uentris, & multiplicationem coitus, & laboris, et exercitiij, & uigiliarum, et ieiunij, & omnis quod dissoluit uirtutē ex re corporea aut animali. Deinde considera in subtilitate humorum ante illud, si sanguis est grossus cum cibis & potibus, et medicinis: si possibile est ei illud. Deinde introeat balneum, si non prohibet ipsum aliquid: aut exercitetur aliquo exercitio, ut subtilietur sanguis. Et pone phlebotomiam eius in pectore, circa tertiam diei, sicut diximus: & conare, ut euacuetur pectus eius illa die ex omnibus accidentibus animalibus malis: sicut angustia, & ira, & timor: & ex omnibus accidentibus corporeis, sicut labor, & pœna, et superflui coitus, et illis similia. Et sedi suæ faciat esse presentes res cum quarum usu cucurrit consuetudo hominum ex aromaticitate, & odoramento, & tripudio, & similibus illis per quantitatem possibilitatis. Deinde sedeat phlebotomator super puluinari, quod sit altius quam puluinar phlebotomandi: postea extrahat brachium suum, & fricet ipsum phlebotomator manu sua bis, aut ter. Deinde stringat ligamentum cum corri-

Modus phlebotomandi.

gia, & inuoluat eam bis. Et sit strictura temperata. quoniam strictura **A**
quando est inæqualis, aut per superfluitatem in strictura, tunc prohibet
cursum sanguinis: aut in mollificatione, tunc etiam prohibet cursum san-
guinis. Deinde post stricturam oportet, ut fricet phlebotomandus ma-
nus suas simul adinuicem, donec inflentur uenæ, & declarentur sensui.
Deinde abstergat phlebotomator phlebotomum cum paucis oleo, an-
tiquo proprie. Deinde ponat digitum suum indicem manus sinistrae su-
per ipsam uenam sub loco cuius phlebotomiã uult, parum: ut non fugiat
at uena, & cassetur percussio. Quoniam ex uenis est quam inuenis sic
ut chordam fugientem apud phlebotomiã: & ex eis est quæ est plena
uentositate: et quando ponis phlebotomum super eam, contrahitur sub
phlebotomo, & decipitur phlebotomator, et non aperit phlebotomus
uenam: & si aperit eam, est stricta: propter illud ergo oportet, ut firme-
tur phlebotomator, et sit sollicitus in his rebus omnibus. Deinde de-
ponat phlebotomũ. Si ergo aperitur uena ex uice una, tunc bonum est.
Et si non, tunc itera illud uice alia sub illo loco parum, aut supra ipsum
cum festinatione: si non apostematur locus. Quod si apostematur, aut
expauescit infirmus, tunc dimitte eum die, aut duobus diebus: & non
stringat ligamētum. Fortasse enim attrahet apostema calidum. Neq; in-
grediatur balneum. Deinde iteret phlebotomiã, si amat. Quod si **B**
apertio est parua, aut currit sanguis subtiliter: & times ut non egredia-
tur ex sanguine quantitas quam uis: tunc itera phlebotomũ in foramine
ipso secundum rectitudinem, et adde in operatione parum. Et fac illud
cum festinatione, antequã apostemetur locus. apostematus enim locus
est in multis hominibus apud operationem paruam. Si ergo uides
ipsum iam apostematũ, tunc non iteres super ipsum omnino. non enim
excusat apud te aliquid. Et pone super ipsum aliquid ex fece olei: quoni-
am alleviat cursum sanguinis. Et est melior in hoc loco quam oleum ip-
sum, et quam reliqua olea. Et similiter administra fecem olei in omni **B**
phlebotomiã tua, qua phlebotomas uenas apud prohibitionem cursus
sanguinis: & faciunt illud tyriaca alfarach, & sagzenea, quando ponitur
ex una earũ super locum. Sanguis enim subtiliatur & resoluitur, quãdo
est grossus. Quod si accidat in loco phlebotomiæ apostema magnũ,
nam multotiens accidit, præcipue ei qui non est phlebotomatus nisi uice
illa, aut est apertio uenę parua, tunc propera & pone super locũ spon-
giam infusam in aqua & sale, calefacta parumper: et stringe eam hora ur-
na: quoniã soluitur. Et oportet, ut facias illud post exitũ sanguinis ex ue-
na ipsa, cum completõto sui, aut ex uena alia. Quod si remanet in lo-
co post dies aliquid nigredinis, aut uiriditatis, non nocet illud: & si uis,
pone super ipsum aliquid aloe, aut myrrhæ solutorũ: aut aliquid ex suc-
co menthastri, id est, calamenti: aut simile illius. Et multotiens quidẽ ac-
cidunt apostemata & eminẽtiã apud phlebotomiã Basilicæ. Pone ergo

Fex olei.

C manum tuam super ipsam, tunc si inuenis molliciem apud compressio-
Ad apostema nem tuam super ipsam, tunc illa eminētia est mala. Caue ergo, ut ponas
Basilicæ. super eā aliquid ex eo quod diximus. Nam fortasse fluet ex ea sanguis
arteriæ. Sed fac emplastrū ei cum eo in quo est stipticitas, ut induretur
locus. Deinde cura ipsum cum reliqua curatiōe, donec sanetur. Et o-
Quantū san- portet, ut extrahas omni homini ex sanguine secundū quantitatem uir-
guinis extra- tutis suæ. & quod apparet ex colore uincente super sanguinē. Nam san-
hendum, guis si est niger, tunc dimitte ipsum exire, donec rubeat: & similiter si uis-
des ipsum grossum: tunc dimitte eum, donec subtilietur: et similiter si est
acutus, donec auferatur acuitas eius. Et oportet ei qui est plenus, for-
tis, et indiget extractione sanguinis uice uinæ, ut amplificetur phleboto-
mia uenæ, & sit phlebotomus latus: et in eo qui est debilis, sit e contrario
illius. Et oportet, ut extrahat ipsum in uicibus, & ut sit foramen stricū:
& melius quod administratur in phlebotomia uenæ est, ut sit transuer-
sa sectio, non punctura. Et iste modus phlebotomiæ est saluus a fluxu
sanguinis, et ab incisione nerui: & est laudabilior, et saluor quā phlebo-
tomia per latitudinē & longitudinē. Et cui consueuit peruenire apud
Ad Synco- phlebotomiā syncopis, oportet ut cibus ante phlebotomiā modico pa-
pim. ne infuso in aqua granati muzi: aut secaniabin, si est calefactus: & extra-
has ei ex sanguine in tribus uicibus, aut quatuor. Et si est infrigidata
D complexionis, tunc accipiat ante phlebotomiā panem infusum in syru-
po miua, aut in syrupo de melle aromatizato cum speciebus, aut in syr-
po aromatizato odorifero. Quod si accidat syncopis apud phleboto-
miā, et est causa eius exitus sanguinis multi: tunc oportet, ut sumat in
Vel * cannis. potu aquā * carnis, & syrupum odoriferū subtilem: et utatur aromaticita-
te cum algalia, & liniatur pectus eius cum ea: et utatur reliquis quæ dixi-
mus in diuisione in capitulo syncopis ex euacuatione. Qui autē uult
Phlebotomia euentare brachiū suum, et soluere sanguinē suum secūdo: oportet ei cui
secundaria. ius phlebotomia est propter euacuationē multam, et uirtus eius est debi-
lis, ut soluat sanguinē paulatim per quantitatem uirtutis in diebus conti-
nuis. Qui uero uult euentare brachiū suum, et soluere sanguinē suum
secundo, & est corpus eius forte: tunc faciat illud post septem horas, aut
nouem a phlebotomia sua prima. Qui autem uult attrahere sangui-
nem ex corpore suo ad contrarium partis ad quam declinat: oportet ut
euentetur ei in die secūdo, aut in tertio. In cuius uero corpore est san-
guis multus iam calefactus, & acuitur, et facit accidere febrem: oportet,
ut egrediatur ex eo sanguis in uice una, & extrahatur ex eo quātitas mul-
ta: & amplificetur apertio usquequo accidat syncopis: postquā tu fueris
conseruans omnes conditiones phlebotomiæ: & ut ponas manū tuam
super pulsū eius apud cursū sanguinis, ut nō accidat mors loco syn-
copis. Multotiens enim accidit illud, quando ignorat phlebotomator,
& cadit negligentia. Et non oportet quādo uis soluere brachiū, & solu-

uere sanguinem secundo, cum iam clausum sit orificiū uenæ, & fiat diffi- **A**
 cilis exitus sanguinis, ut prematur super ipsum cum uehementia, & cura
 uatum extendatur uelociter. nam illud est malum ualde, imo dimitte i-
 ipsum, donec phlebotometur secundo. Aut remoue cum acuitate phle-
 botomi illud quod cōagulatum est ex sanguine in orificio uenæ, & po-
 ne super ipsum aliquid salis dissoluti in aqua. Et pone super ipsum alie-
 quid ex tyriaca alfaroch, aut sagzenea, & pone ipsum compressione le-
 ni, donec egrediatur sanguis. Si uero iam apostemata est uena, tunc di-
 mitte eam, & non tegas eam, donec sedet apostema. Quod si necessi-
 tas prouocat ad soluendū sanguinem secundo, et non est excusatio, tunc
 aut phlebotoma ipsum supra illū locū, aut in brachio alio in uena alia.

Funis autem brachij phlebotomatur loco Fuscæ, et Basilicæ, cum non .cc.
 inueniunt, et sunt occultæ. quoniā est composita ex eis. Et qualitas phle-
 botomiæ eius est, ut intromittat infirmus manū suam in aqua calida, do-
 nec rubeat focile, & appareat uena manifeste. Deinde stringatur super
 ipsam cum ligamēto parum constrictione media. Deinde phlebotoma
 secundū transuersationē paulatim, non latitudinaliter, neq; secundū lon-
 gitudinē: & sit apertio ampla, et sit phlebotomia tua qua eam phlebotom-
 as super iuncturā manus parumper. Quod si prohibet exitus san-
 guinis, tunc itera manum in aqua calida, & dimitte sanguinem currere
 in aqua, donec consequaris necessitatem tuam. Si autem fueris in die- **B**
 bus æstatis, tunc excusaris ab iteratione manus in aqua calida. Et plus
 rimū quidem ponitur cursus sanguinis in aqua calida in tempore hys-
 mis. Et phlebotomia huius uenæ est saluior omnibus uenis, quoniam
 non est sub ea uena pulsabilis, neq; neruus.

Phlebotomia uero Saluatellæ manus dextræ, est conferens ægritudi- .cc.
 nibus epatis. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut stringas mahason ma-
 nus cum ligamēto, aut manu tua, postquā tu intromittis eam in aquam
 calidā, donec infletur uena, & demōstret sensui ualde. Deinde phlebo-
 toma eam transuersando. Et si incidis eam totaliter, non nocebit ei illud
 in aliquo. Et conferua, ne ultimes manū tuam cum phlebotomo. sub ea
 enim sunt nerui digitorū denudati ex carne. Deinde itera manum ad a-
 quam calidam, & dimitte currere sanguinem in ea. Nam si tu non iteras
 eam in aqua calida, cōagulatur sanguis in orificio uenæ, & prohibetur
 a cursu. Cum ergo extraxeris ex sanguine quantitatem necessitatis, tunc
 pone super uenam oleum & sal: ut non consolidetur uelociter. Et simili-
 ter oportet, ut facias cum omni ramo stricto. Iuuamentum uero phle-
 botomiæ eius ex manu sinistra, est: quoniam est conferens ad ægritudi-
 nes splenis: & similiter fac in phlebotomia eius, sicut feci

sti in secunda æqualiter.

Saphenæ aut phlebotomiæ iuuamentū, est ad ægritudines quæ sunt .cc.
 in inferiori parte corporis, sicut ægritudines matricū, et retentionē men-

C struorum, & infirmitates renū, et ulcera coxarum & crurium antiqua, et similia ex ægri tudinibus. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut intromittat infirmus pedem suū in aquam calidam: & faciat super ipsum fricationem, donec exuberent uenæ: & liga supra iuncturā pedis cum corrigiā. Et uenæ quidē locus est apud calcaneum, apparens uersus pollicem: & ramificanē ex ea in facie pedis rami multi. Phlebotoma ergo eam in ampliore ramo eius, aut apud calcaneū in aggregatione eius: quoniā est melius & saluius. Quod si phlebotomas eam in facie pedis, tunc caue a neruis qui sunt sub ea super faciem pedis. Et pone phlebotomiā tuam quæ eam phlebotomas ex transuerso, quasi tu uelis incidere eam: & sit phlebotomus Nesil. Si autem prohibetur exitus sanguinis, tunc itera pedem eius in aqua calida: & dimitte sanguinē currere in eam, donec euacuetur. Quod si errat uenam phlebotomator in prima uice, tunc iteret cum phlebotomia ad superiora parumper. nam locus est saluus, & non times ex eo maliciam, quando tu caues a neruis, sicut diximus. Et similiter cum Saphena pedis alterius æqualiter.

.rr. **V**enæ autē Sciaticæ locus, sicut diximus, est apud calcaneū ex latere syluestri. Et iuuamentū phlebotomiæ eius est, ad dolorem anchæ, quando est propter sanguinē calidum. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut ingrediā infirmus balneum, & festinet: et stringe crus eius a latere anchæ usq; supra calcaneū quatuor digitis, cū uitta subtili longa: non em̄ apparet nisi propter illud. Quādo ergo apparet, tunc phlebotoma eam scđm quodcūq; ingeniū est tibi possibile, aut scđm transuersionē: et est melius, aut ut incidas eā incisione, aut feces eam sectione. locus em̄ eius est saluior, et ipsa est in pluribus hoibus occulta ualde. Quod si nō inuenis eā, & nō apparet sensui oīno: tūc phlebotoma aliquem ramū eius, et est ille qui apparet in dorso pedis, & uersus auricularē: et caue a neruis, & fac currere ex sanguine quantitātē quam uis. Deinde solue stricturā, et pone super locū phlebotomiæ coriū, & stringe locū. uelociter em̄ sanatur.

V De Ventosatione, & qualitate usus eius.

Caput

XCVIII.

Modi Ventosationis.

14. modi Ventosationis cū scarificatione.

VENTOSAE fiunt ex cornibus, & ex ære, et ex uitro. Et Ventosatio quidē fit secundū duos modos. Cum scarificatione, & extractione sanguinis: et alter est uentosatio sine scarificatione. Et hæc Ventosatio quæ est sine scarificatione, est secundū duos modos. Aut enim est cum igne. Aut est absq; igne. Et uentosis quæ administrantur cum scarificatione & extractione sanguinis sunt quatuordecim loca corporis. Quorum unus est, Ventosatio Alno crati, et est postremū capitis: & Alkehel, et est mediū colli: et uetosæ Alhagdahim, et sunt duæ laminae colli a duabus partibus simul: & uentosæ menti, & est sub mandibula in inferiori oris: & uentosæ duarū spatularum: et uentosæ Alachosos super finē caudæ: & uentosæ duorū focilium, & sunt mediū duorum brachiorū: & uentosæ

duorum crurū: et uentosæ duarū cauillarum. Et Ventosatio quidem **A**
non extrahit sanguinē tibi ex uenis minutis sparsis in carne, & propter
illud non cadit uirtus ex eis, sicut est casus eius ex phlebotomia. Neq; o-
portet, ut administret uentosatio siue cum igne, aut absq; igne in aliqua
ægritudinum quæ fiunt ex repletionē, donec euacuetur totum corpus.

Quod si necessitas prouocat ad Ventosationē ex ægritudine, aut pro-
pter consuetudinē, administramus eam in omni hora in principio men-
sis, in fine eius, et in medio ipsius, & in quocūq; tēpore fuerit. Quod est,
quia ex hominibus est qui quādo multiplicat in eo sanguis, donec indi-
get extractione eius per uentosationē, inuenit in capite suo grauedinē, et
sodahan. Et ex eis est qui inuenit repletionē & rubedinē in facie sua, ca-
pite suo, & collo suo. Et ex eis est qui inuenit pruritū in facie sua, et fron-
te sua, et tenebrositatem, et hebetudinē in oculis suis. Et ex eis est qui scal-
pit locū uentosationis suæ. Et ex eis est cuius risus multiplicat. Et ex eis
est qui inuenit gustum sanguinis in ore suo: aut apostematur lingua, &
expuit sanguinem. Et ex eis est cuius somnus multiplicatur. Et ex eis est
qui uidet in somno suo sanguinem & rubedinē, et interfectos, et plagas,
& quæ sunt similia illis. Quando ergo uidemus aliquid ex illis, & pro-
prie si est in tertia media mensis: præcipimus tunc uentosationem fieri,
postquam præterierunt de die duæ horæ, aut tres. Iuuamentū autem
Ventosationis nuchæ, est: quoniā ipsa confert ad grauitatem in capite, &
quod effunditur ad oculos. At uero oportet, ut sit illud post euacuatio-
nem totius corporis. Et hæc quidem Ventosa est loco phlebotomiæ Ce-
phalicæ. Et non licet, ut utatur ea qui est frigidæ cōplexionis, aut in quo
est catarrus. Nam infert ei nocumētum magnum. Et propter illud non
oportet, ut utantur ea senes, & in cuius capite sunt ægritudines frigidæ.
Qui autē super eam fit assiduus, generatur super eum obliuio. Et pro-
pter illud oportet, ut præcipias Ventosatori, ut deponat manū suam cum
uentosa parumper ad inferiora, timendo ex generatione obliuionis.

Indicia necessi-
tatis Vento-
sarum.

Ventosatio-
nū iuuamāta.

B
Ventosatio aut Alkehel, est loco phlebotomiæ Fuscæ, & phleboto-
miæ Basilicæ, & propter illud confert asmatis, et cōstrictioni anhelitus,
& fissuræ instrumenti anhelitus, & tussi, et repletioni. Et oportet, ut im-
pellatur Ventosa Alkehel parumper. quoniam si ponitur inferius, ge-
nerat debilitatem in corde, et stomacho. Ventosatio uero alhagdæ
him, confert doloribus accidentibus in capite, et obtalmiæ, et hemigras-
neæ, & perforationi, et dolori in radicibus dentium: & est loco phlebo-
tomix Basilicæ. Et oportet, ut præcipias Ventosatori, ne premat manū
suam cum scarificatione: ut non incidat arteriam, & accidat fluxus san-
guinis. Ventosatio autem sub mento, confert alcolē in ore, & corrup-
tioni gingiux, & similibus eis ex ægritudinibus quæ sunt in ore: &
stat loco phlebotomiæ alieherich, quæ sunt in duobus labijs. Ven-
tosatio autē spatularum, confert ad alchafacham, quæ fit ex replexione,

C & caliditate. Ventofatio uero interiorum partium duorum facilius, confert iuuamentum phlebotomiæ uenarum trium, Basilicæ, & Fuscæ, & Cephalicæ: quoniam ipsa attrahit sanguinem ex omnibus illis uenis minutis, quæ sunt in carne: & attrahunt illæ uenæ minutæ ex uenis alijs grossioribus eis, donec peruenit attractio ad uenas tres. Et oportet, ut præcipias Ventofatori, ne multum procedat in scarificatione: quoniam locus est denudatus carne, & sub eo sunt nerui & arteriæ. Ventosa autem quæ uentofatur super alchaufos, confert hemorrhoidibus Ani, & ulceribus inferioribus. Et oportet, ut præcipias Ventofatori, ut sit uentosa magna, et ut sit ex ære: quoniam locus indiget suctione forti, & fortasse franguntur Ventosæ subtiles: & scarificetur scarificatione magna. Ventosæ autem crurium minuunt diminutione manifesta: quoniam attrahunt sanguinem ex toto corpore, & conferunt doloribus antiquis in renibus, & matricibus, & uesica: prouocant menstrua, & conferunt bothor, & ademenul: & stant loco phlebotomiæ duarum saphenarum, & alhorcobeni. Verumtamen debilitant corpus multum, & faciunt accidere syncopim in pluribus hominibus. Et Ventosarum alhorcobeni iuuamentum est propinquum iuuamento Ventosarum duorum crurium.

D Qualitas positionis Ventosarum est, ut ponas uentosam in primis uacuam, & fugas suctione temperata: & non prolonges positionem uentosarum, sed pone eas uelociter, & remoue eas uelociter, ut ueniant humores ad locum aduentu æquali: & non cesses iterare illud & continuare, donec uideas locum iam rubere & inflari, & appareat rubedo sanguinis: tunc ergo scarifica, & itera suctione paulatim. Deinde considera in dispositione corporum. nam qui ex hominibus est teneræ carnis, rarorum pororum, oportet ut scarifices ipsum semel, non plus: ut non ulceretur locus. Et præcipe Ventofatori, ut amplificet scarificationem, & profundet parum: & temperet suctionem in facilitate, & uelocitate, & motu suauis. Quod si in sanguine est grossitudo, tunc oportet, ut scarifices ipsum bis. In uice quidem prima aperitur uia subtiliationi sanguinis, & aquositati eius: & in secunda quidem perscrutationi exquisitæ extractionis sanguinis grossi. Si uero sanguis est faeculentus ualde, tunc fiat scarificatio uice tertia: ut consequatur ultimum. Et ad ultimum, quando uolumus extrahere sanguinem paulatim, uel parumper, sufficit nobis scarificatio una. Quod si uolumus extractionem sanguinis multi, scarificamus scarificatione plurima. Et si nos mensuramus, quod sanguis est grossus: tunc oportet, ut scarificetur scarificatione profunda: & terminus æqualis in scarificatione, est profunditas cutis.

Quid sit illud quod oportet administrari ex oleis apud positio-

Inem Ventosarum, & quid caueat uentosandus. A
In illo quidē cuius cutis est grossa, dura, fusca, & pori eius sunt stric-
 cti, oportet ut unganē loca Ventosarū cum oleis apertiuīs, lenitiuīs,
 resolutiuīs: si est in tēpore æstatis. sicut est oleū alkeiri, aut oleum uiola-
 tum, aut oleū de amigdalīs dulcibus, aut oleū de femine cucurbitæ. Et si
 est in tēpore hyemis, tunc oleū narcissinū, aut oleum de lilio, aut oleū ca-
 momellinū, aut sarbatinū: et eis similia. Si uero superfluitas est grossa, fri-
 gida: tunc oleū sit amaracinū, aut oleum de balsamita, aut oleū alben, aut
 oleum anetinū: & eis similia. Si uero uētosandus est amplorū pororum,
 teneræ carnis: tunc oportet, ut prohibeā ab oleo, & oportet ut isti ablu-
 ant loca Ventosarū earū post uentofationē cum aqua rosata, aut cū aqua
 frigida, aut cū aqua solatri, aut cum aqua cucurbitæ, aut cū aqua portu-
 lacæ: et similibus eis. Ille autē cuius sanguis est multæ humiditatis, abluat
 uentosas cum aceto, aut cū aqua myrti, et sumach: et similibus eis. Cuius
 autē superfluitates sunt grossæ, abluat uentosas suas cum uino anti-
 quo, aut cum aqua samfuci, aut decoctione aneti, aut camomillæ: & eis si-
 milibus. Et oportet, ut caueatūr uentofatio in balneo, aut in uestigio bal-
 nei, imo oportet, ut administretur post exitū ex balneo per horam, aut
 per horas duas. Et non oportet, ut dormiat aliquis post uentofationem.

E Quid est quo oportet ut regatur Ventosandus, aut
 Phlebotomatus ante uentofationem.

Et post eā oportet, ut consideres in primis: tunc si Ventosatus, aut B
 Phlebotomatus sit cholericus, et uincūt super sanguinē eius acuitas & in-
 flāmatio: tūc oportet, ut accipiat infrigidantia. sicut granatū muzum: &
 etiā endiuīam cū aceto & lactuca, et secaniabin, & iuleb: et eis similia. Et
 pone cibaria eius pullos, et carnes ouīū sekebiget, et cibos conditos cum
 agresta: et eis similia. Et cuius cōplexio est frigida, oportet ut sumat ī po-
 tu syrupū de melle, aut de almiua, aut alsecaniabin de seminibus factū:
 & sumat uinū odoriferum mediū, quod est inter uetus & nouū: et præ-
 cipiatur, ut utatur paucitate cibi. Et pone cibū eius pullos, & canebir: &
 passerēs, id est, paruas aues: et pullos columborū issiadebet. Et oportet,
 ut potus die uentofationis & phlebotomiæ plus sit quā cibus: & opor-
 tet, ut detur in potu in quibusdam hominibus in horis tyriaca alfaroch,
 aut medicamen de musco, id est, muscata, aut aleffelithe ante uentofatio-
 nem: & ante phlebotomiā, aut post: ut confortent membra principalia,
 & subtilietur sanguis. Et non oportet, ut sumāt eam in potu calefacto.

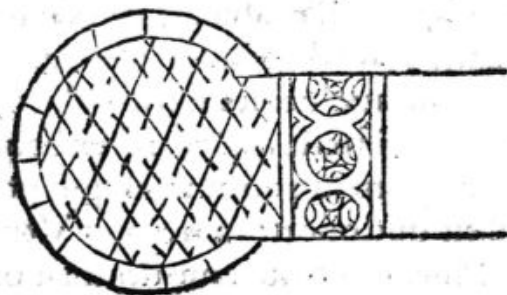
Regimē Ven-
 tofati & phle-
 botomati.

V De Ventosis sine scarificatione.

VENTOSAE autē quæ sunt sine scarificatione, sunt Ventosæ
 quæ ponuntur super epar, et splenem, & podagrā, et super uen-
 trem, umbilicū, et loca renum, & pixidem anchæ: quoniā ista membra
 non sufferunt scarificationē super se. Et non quæritur per eas, nisi aut at-
 tractio ex membro sanguinis ad membrū: sicut ponimus Ventosam sus-

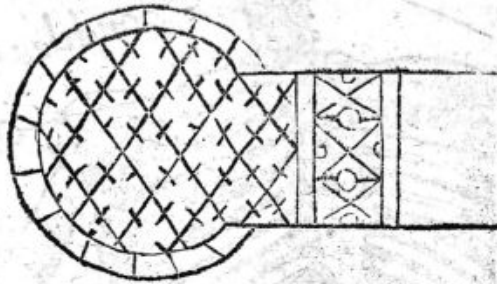
C per māmillas in ægritudine fluxus sanguinis nariū. Et utimur eis, ut sol-
uamus a membro uentositatem frigidā inuiscatam in membro: sicut po-
nimus uentosam super uentrem, et umbilicum. Ipsa enim rarificat mem-
brum, & calefacit ipsum, et remouet dolorem propterea, quia resoluūt il-
lam uentositatem. Etiam ponitur super renes, quando accidit in eis opi-
latio, aut lapis. uirtute enim attractionis suę fortasse aperit opilationem,
aut eradicat lapidem ex loco suo. Et similiter facit quādo ponitur super
epar, et splenem apud uentositatem terendam in eis utrisq;. Et iste Ven-
tosæ administrantur uacuae cum sectione tantum. Et quandoq; admini-
strantur cum igne. Et quandoq; administrantur plenæ aqua tepida in ægri-
tudinebus pleuresis; & illud est, ut impleatur Ventosa, et sit magna, aqua
calida sola, aut aqua in qua decoctæ sint herbæ quæ conueniunt.

¶ Forma Ventosæ administratæ cum igne.

D Sit amplitudo orificij eius duorum digitorum apertorum, secundum
quod formauimus; & quantitas eius in profundo sit medietas palmi: &
sit in latere eius in loco qui est circiter medium eius, foramen paruum,
secundum quantitatē quod ingrediatur ipsum acus: fiat ex ære simul,
aut citrino, grossorum marginum, lenium, æqualium, terforum: ut non
lædat membrum apud positionem suam super ipsum: & sit in medio ei-
us uirga transuersa ex ære, aut ferro, ubi ponitur candela cum igne. Et
iam fit hæc uentosa magna, maior ea quam narrauimus, & parum mi-
nor illa, secundum ægritudines & ætatem eius qui utitur. Ventosæ enim
puerorum, & extenuatorum sunt aliæ, quam uentosæ uirorum, & gros-
sorum corporum. Qualitas autem ponēdi hanc uentosam cum igne
super membrum, est, ut accēdas licinium cum igne ex lino decenter, aut
candelam paruum ex cæra: & pone eam super medium uirgæ transuersæ
quæ est in medio uentosæ: ut sit accensus ignis circiter inferiore par-
tem uentosæ, ut non comburatur corpus infirmi. Deinde ponatur super
membrum: & digitus sit super foramen quod dixi, donec quando tene-
mus uentosam: dum indigemus, auferamus digitum, & egredietur ua-
por super illud foramen, & soluetur uentosa statim. Deinde igni licini-
um secundum modum suum, & itera eam, si indiges illa. In Ventosa
autem quæ administratur in ægritudine pleuresis cum aqua, nō est uir-

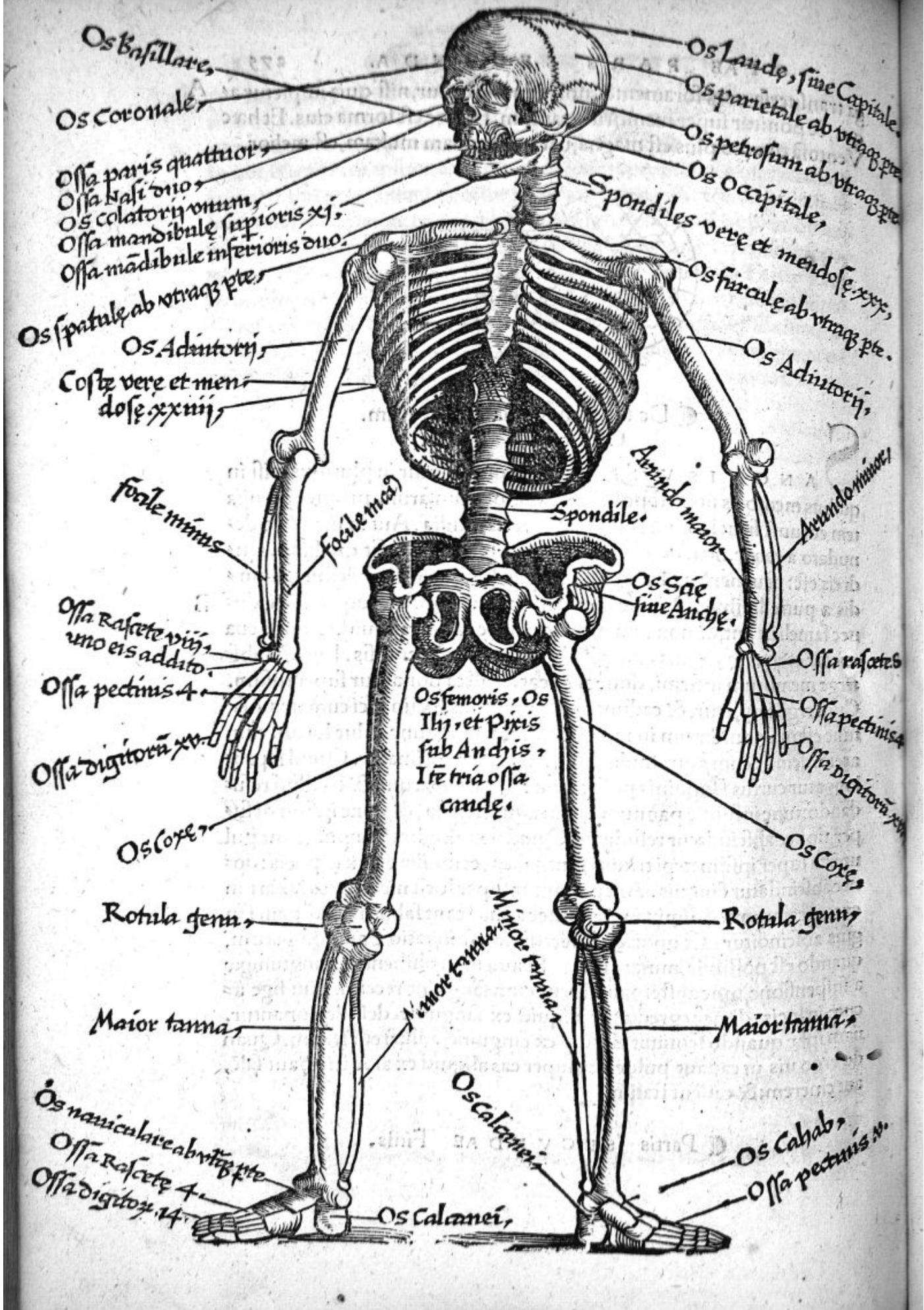
ga tranſuerſa, neq; foramen: & non adminiſtratur, niſi quia impletur a **A**
 qua, & ponitur ſuper membrum tantum. Et hæc eſt forma eius. Et hæc
 Ventofa quanto plus eſt magna, ut capiat aquam multam, eſt melior.

¶ De ſuſpentione Sanguifugarum.
 Caput XCIX.

S A N G V I S V G A E non adminiſtrantur in pluribus, niſi in
 quibus membris non eſt poſſibilis poſitio uentofarum, propter paruita
 tem eorum. ſicut labium, & gingiua, et eis ſimilia. Aut in membro de
 nudato a carne, ſicut digitus, & naſus, et eis ſimilia. Et qualitas uten
 di eis eſt: ut ueneris ex Sanguifugis quæ ſunt in aquis dulcibus, mun
 dis a putredinibus. Deinde dimittantur die & nocte in aqua dulci, do
 nec famelicæ ſint, & non remaneat in uentre earum aliquid. Deinde eua
 cuetur corpus in primis cum phlebotomia, & cū uentofis. Deinde abſ
 terge membrum infirmi, donec rubeat. Poſtea ponantur ſuper ipſum.
 Cum ergo implētur, & cadunt, et eſt poſſibilis ſuctio loci cum uentofa,
 tunc eſt magis ultimum in iuuamento: & ſi non, tunc ablue locum cum
 aceto. deinde cum aqua multa, & fricetur, et exprimat. Quod ſi pro
 longatur curſus ſanguinis poſt caſum Sanguifugarum, & eſt illud reſu
 dando: tunc infunde pannum lini in aqua frigida, & pone ipſum deſu
 per, donec abſcindatur reſudatio. Quod ſi multiplicat ſanguis, tunc pul
 ueriza ſuper ipſum zegi tritum, aut gallas, et ſimilia eis ex ſtipticis: do
 nec abſcindatur ſanguis. Aut ponantur ſuper locū medietates fabarum
 excorticatarum: & dimittantur, donec adhæreant fabæ in loco. nam ſan
 guis abſcinditur. Et oportet ſi neceſſaria eſt iteratio Sanguifugarum,
 quando eſt poſſibile, mutare eas. Si autem prohibentur Sanguifugæ
 a ſuſpentione, tunc abſtergatur locus cum ſanguine recenti. Aut fige a
 cum in locis, donec egrediatur aliquid ex ſanguine. deinde ponantur.
 nam ipſæ quando ſentiunt aliquid ex ſanguine, adhærent ſtatim. Quan
 do ergo uis ut cadant, pulueriza ſuper eas aliquid ex aloe trito, aut ſalē,
 aut cinerem: & cadent ſtatim. **B**

¶ Partis S E C V N D A E Finis.

LIB. Chirurgici ALBV CASIS Pars III. A

H Sermo uniuersalis de restauratione, & dislocatione, & curatione torsionis, & similibus. Caput I.

HOC CAPITVLVM etiam multotiens est necessarium in arte Medicinæ, & est restauratio fracturæ, & dislocationis accidentium in ossibus. Scitote o Filij, quia iactant se de hoc Capitulo stolidi medicorum & vulgi, et qui non inspexerunt unquam antiquorum librum, neq; legerunt ex eo literam. Et propter hanc causam fit, quod iste modus ex scientijs in terra nostra est priuatus. Et ego non obuiaui in eo unquam bono omnino, et non adeptus sum ex eo illud, quod sum adeptus nisi propter longitudinem lectionis librorū antiquorum, & studium super intellectum eorum, donec extraxi scientiam illius ex eis. Deinde adhegi experimento & studio longitudine uitæ meæ. Et iam descripsi uobis ex illo in hoc Capitulo totum quod continet scientia mea: et super quod præterijt experimentum meum, postquam abbreviaui illud uobis, & liberaui illud ex occupatione elongationis, et abbreviaui illud sine abbreviationis, & ostendi illud sine declinationis: et formaui in eo formas multas ex formis instrumentorū quæ administrantur in eo, cum sit ex additione declinationis, sicut feci in duobus Capitulis præcedentibus.

Ingenium & peritia Autoris.

Fracturam & dislocationem

B

Sūmæ, & collectiones ex esse fracturæ ossium, ex eis quarum præmissio necessaria est, antequā incipiamus rememorationem membrorum fractorum, & diuersorum, si uniuscuiusq; Caput II.

OPORTET, ut dicamus in prologo huius Capituli, summas sermonis, et capitula, ad quarum intellectum cogitur in primis annex ad stationē super earum ueritatem: scilicet ut uos, & qui sunt prompti, sciant, uel addiscant hanc artem nobilem, et alij a uobis. Dico, ergo, quod quando accidit alicui fractura, aut dislocatio, aut torsio, aut casus: tunc oportet, ut properes in primis ad phlebotomandum eum, & soluendum ipsum, aut utraq; simul: si non prohibeat aliquid, sicut debilitas uirtutis: aut est ille cui accidit aliquid ex illis puer, aut senex decrepitus: aut est tempus uehementis caloris, aut uehementis frigoris ualde. Deinde sit contentus in cibo suo, oleis frigidis, & carnibus auium, & herborum: et prohibe uinum, & carnes grossas, et replet ex cibis & omni cibo qui replet uenas sanguine. Donec quando securus sis ex apostemate calido, et non times effusionem materiei ad membrum: tunc redeat infirmus ad regimen suum primum cum quo cucurrit consuetudo eius. Cum ergo incipit os fractum restaurari, tunc oportet, ut eibetur infirmus cibis nutrientibus nutrimento multo, grosso, graui, in qui

Fracturam & dislocationem

Regime in fractura, dislocatione, aut torsione ossium.

C bus sit uiscositas : sicut cibaria facta ex tritico cocto cum aqua, & rizū, & capita, & pedes, et uentres uaccarum, & oua, et pisces recentes: et uinum grossum, & similia illis. Cum hoc enim regimine fit cōagulatio fracturæ uelocius, et melius. Et scias, quod ossa fracta, quando sunt in uiris qui sunt in prima senectute, & decrepitis, non est possibile, ut continuentur & consolidentur secundum naturam suam semper, propter exiccationem membrorum eorum : et consolidantur & continuantur quæ ex eis sunt in fine lenitatis, sicut ossa puerorum paruorum. Verumtamen natura annectit super os fractum ex omni parte aliquid simile glutino, in quo est grossitudo, quo adhæret & stringit ipsum, donec conglutinantur adinuicem, et ligantur adinuicem, donec uenit in fine fortitudinis & firmitudinis, sicut fuit in primis, donec non prohibet ipsum aliquid ab operationibus suis : et propter hanc causam est necesse, ut ponas nutrimentum infirmi cibaria, in quibus sunt grauitas, et uiscositas, & grossitudo, sicut diximus. Et scias, quod fracturæ species sunt diuersæ, secundum diuersitatem membrorum : quoniam fractura cruris, est diuersa a fractura ossis capitis : & fractura ossis pectoris, est diuersa a fractura ossis dorli : & similiter reliqua membra omnia diuersa existunt adinuicem : et ego ueni cū rememoratione omnis speciei fracturæ expositæ in Capitulo suo distinctæ ab alia. Et diuersificant species fracturæ ossis etiam in seipsa. Quoniam fit fractura eius arcuata, præter quod accidant in ea astellæ. Et quandoque fit fractura eius secundum longitudinem ossis : & sunt fracturæ eius satagiæ, id est, astellæ, et additiones procedentes, sicut sunt in calamo, cum aptatur cultello ad scribendum. Et non procedentes : et est fractura cum uulnere & disruptione in capite : & est fractura fissura parua. Et omni speciei est ingenium, uel instrumentum proprium in restauratione eius, secundum quod ueniet rememoratio eius, distincta in locis suis. Et ex eo quo cognoscitur fractura ossis, est tortuositas eius, et ipsius eminentia : & apparitio eius sensui, & sonitus eius quando comprimis ipsum manu tua. Quando ergo non est in loco tortuositas apparens, neque sonitus apud tactum tuum cum tangis os cum agitatione, neque inuenit infirmus magnam dolorem : tunc non est illic fractura, imo possibile est, ut sit tortuositas, aut fissura parua : non ergo oportet, ut moueas ipsum cum manu & compressione omnino, imo pone super ipsum ex medicinis, quarum uenit rememoratio, post momentum illud quod conuenit loco : deinde stringatur strictura subtili. Et scias, quod locus quando arcuatur, & scinditur in duo, præter quod accidant in eo satagiæ, uerumtamen remouetur omnis pars a compari sua : tunc oportet tibi, ut incipias ab hora tua ad rectificationem eius, æquando ipsum antequam accidat ei apostema calidum. Si autem accidat ei apostema calidum, tunc dimitte ipsum diebus aliquot, donec quiescat apostema. Deinde æquai

Fracturarum
diuersitas.

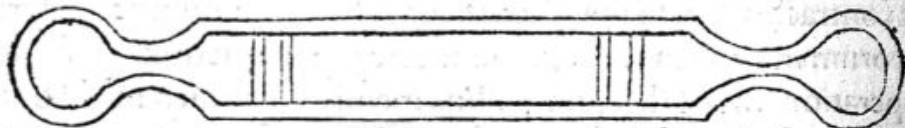
Fracturæ co-
gnitio.

ad hunc modum
scilicet, cum
tactus est os
cum agitatione
non inuenit
dolorem

ipsum secundum quemcunque modum potest ex lenitate & ingenio. **A**
 Et scias, quod restauratio eius, & ipsius æquatio, est facilior quam ossis,
 in quo accidunt satagiæ, Deinde stringe ipsum, secundum quod ueniet
 tibi rememoratio eius. Si uero in osse sunt satagiæ, tunc necessaria est
 extensio huius membri fracti ex duabus partibus, si manus sit, aut pes,
 aut cum manu tua, si membrum est paruum: aut cum duobus funibus,
 aut cum fune & manu. Et sit positio tua qua ponis membrum super lo-
 cum æqualem, secundum figuram suam naturalem, donec quando ex-
 tenduntur partes membri fracti: tunc conare, ut redire facias illas addi-
 tiones omni ingenio, & secundum quemcunque modum potes in lo-
 cis suis: & caue secundum fortitudinem tuam, ne accidat super infir-
 mum per operationem tuam dolor, neque læsio: & conare secundum
 fortitudinem tuam, ut applices unum duorum ossium cum socio suo,
 secundum meliores formas. Et oportet in illa hora, ut tentes & tangas
 ipsum manu tua. Si ergo uides illic aliquid diuersum, rectifica ipsum, &
 æqua illud per quantitatem tuæ uirtutis. Et caue extensionem uehemen-
 tem, & compressionem fortem, sicut faciunt multi stolidorum. Multo-
 tiens enim faciunt accidere per operationem illam suam apostema calis-
 dum, aut contractionem in membro: sicut iam uidimus illud ex opera-
 tionibus eorum multotiens. Deinde annecte post æquationem, & de- **B**
 centem operationem, & stricturam illius membri, et quietem, & tran-
 quillitatem: et mone infirmum super ipsum. Et fac ipsum cauere, ne mo-
 ueat ipsum in hora suarum uigiliarum, & somni sui apud reuolutio-
 nem suam, & agitationem suam, et apud egestionem suam, & omnes
 motus suos ultima uirtute sua. Et ut caueat, ne sit positio membri positio
 cum qua sequatur dolor. Quod est, quia quando sentit in dispositione
 positionis membri dolorem, aut læsionem: tunc oportet, ut permutes
 ipsum ad dispositionem aliam ab illa cum qua non sentiat dolorem. Et
 caue cum illo, ut sit positio eius illa æqualis, recta: ut non accidat in mem-
 bro tortuositas, quando restauratur. Et qualitas stricturæ membri fra-
 cti est, secundum quod narro. Scias, quod membra fracta diuersifi- **Fracturarum**
 cantur in paruitate sua, & eorum magnitudine, et ipsorum forma. Quæ **qualitates.**
 ergo ex eis sunt parua, sicut brachium, & digitus, et focile, & similia eis,
 tunc oportet, ut sit inuolutio panni mollis, subtilis. Quæ autem ex eis
 sunt grossa, sicut coxa, & crus, oportet ut sit in eis inuolutio lata, dura,
 quoniam ligamentum latum, connectit membrum magnum, & strin-
 git ipsum ab omni parte strictura æquali, ita quod non ingreditur ipsum
 macula. Deinde incipe post euacuationem tuam ab æquatione ponere
 linimentum conueniens ad illud, in stuppa leni super locum fracturæ
 ipsius. Deinde incipe inuoluere ligamentum super locum fracturæ ipsi-
 us tribus inuolutionibus, aut quatuor, secundum quod meretur mem-
 brum: et stringe manum tuam parumper cum ligamento. Deinde uade

C cum eo ad partem superiorem a loco fracturæ, & stringe minus quam fuit strictura tua, qua strinxisti locum fractū. Deinde elonga te cum inuolutione a loco fracturæ parumper, & mollifica stricturam paulatim, donec capias ex loco sano rem magnam. Deinde accipe uittam aliam, et inuolue eam iterum super locum fractum inuolutionibus. Postea uade cum inuolutione ad partem inferiorem a fractura. Et sit operatio tua in strictura inuolutionis, & mollificatione eius, secundū quod diximus in inuolutione prima superiore. Deinde pone inter inuolutiones ex stuppā leni, aut panno, cum quo æquetur tortuositas fracturæ, si est in ea tortuositas: & si non, non ponas in ea aliquid. Deinde inuolue super ipsam uittam aliam. Postea æqua super has inuolutiones astellas decenter factas statim, si non est in loco inflatio, neq; apostema calidū. Si autem in ea est inflatio, aut apostema: tunc pone super eam quod sedet illud apostema, & auferat inflationem: & dimitte eam aliquot diebus. Deinde stringe super ipsam tunc astellas. Et sint Astellæ ex medietatibus cannæ latæ, rasæ, formatæ sapienter: aut sint ex ligno unde fiunt cribra, quæ fiunt ex pino, aut geraid, id est, ramis palmæ, aut calingi: & sit amplitudo omnis Astellæ, secundū hanc formam, & hanc eandem figuram.

Astellarum forma.

D Verū tamen oportet, ut Astella quæ ponitur super ipsam fracturam, sit grossior & latior parūper, quam reliquæ Astellæ: & longitudo Astellæ sit secundū quod licet mēbro ex magnitudine & paruitate. Deinde stringe super Astellas cum uitta alia, secundū stricturam primā eandem. Deinde liga desuper cum filis decēter, secundū quod diximus de strictura: & est, ut sit strictura tua super locū fracturæ plus: & quanto plus elongat a fractura sit, strictura minor. Et oportet, ut sint fila media in grossitudine & subtilitate, et sint ex lino molli. quoniam si fila sunt grossa, sicut uidi ex operatione stolidorum ponentiū fila sua ex chordis lini tortis, est error magnus: quoniam cadit strictura cū eis extra qualitatem. Et fila subtilia iterū non conueniūt: quoniam tu non consequeris per stricturam cū eis illud quod uis. Et nō oportet, ut sit inter astellam & astellam minus quam digitus. Quod si lædi infirmus per extremitates astellarū post stricturam in locis sanis: tunc pone sub eis ex stuppā leni, aut lana carminata, donec nihil lædatur ex illo.

Quando autem est fractura cum uulnere, & accidit disruptio in cute, ego ueniam cum rememoratione eius in capitulo secundū singularitatem. Et scias, quod non omne membrum fractum oportet ut stringatur cum astellis a primo die. Quod est, quia membrū quando est magnū, non oportet ut ponas super ipsum astellas, nisi post quinq; dies, aut septem, aut plus, secundū securitatem tuam ab euentu apostematis calidi.

Et iste est modus emplastrorum, quibus restaurabant antiqui, quae **A**
ponuntur super fracturam & dislocationem.

¶ Modus Emplastri cōmunis abbreviati, restaurans fracturam, con-
ueniens pluribus complexionibus, præcipue mulieribus, & pu-
eris: quoniã est ex eo super quod non uincit calor, neque frigus.

Et est, ut accipias ex puluere molendini, & est medulla farinae quae **Emplastrorū
modi.**
pendet in parietibus molendini apud motū molæ: & conficias ipsum
sicut est, præter quod cribelles ipsum cū albugine oui: & pone confecti-
onem eius non spissam, neque subtilem. Deinde utere eo.

¶ Modus Emplastri alius, restaurantis fracturam, &
dislocationem, & torsionem.

Recipe almefs, & laudani, et acaciæ, & enulæ, et mugath: & suc. o-
mnium ana. 3. x. myrrhæ, & aloes amborum ana. 3. v. & alethil. 3. xx.
terantur omnia, & cribellentur, et misceantur cum aqua alethil: aut cum
albugine oui, si complexio infirmi est calefacta. Deinde utere hoc em-
plastro. nam ipsum est bonæ compositionis, restaurat ossa fracta uelo-
citer, & confert pluribus hominibus.

¶ Modus Emplastri alius, quod etiã confert fracturæ & torsioni.

Recipe mugath, & mefs, et alteæ albæ, omnium ana. 3. x. myrrhæ,
& aloes amborum ana. 3. v. acaciæ. 3. vi. boli armeni. 3. xx. terantur o-
mnia contritione multa, & cribellentur, et conficiantur cum aqua, aut
albugine oui: & administrantur.

¶ Modus Emplastri ad iuncturas, & ossa separata ex locis **B**
suis: & sedat dolorem accidentem eis, et scissu-
ram ossis, & fracturam.

Sumatur lana succida, et submergatur in aceto, & oleo decocto: et po-
natur super locum. Et in hoc quidem Emplastro non est uirtus restau-
rationis, sed est bonum in sedatione apostematis calidi: & expellit do-
lores proprie.

¶ Modus Emplastri, quod restaurat os fractum.

Sume folia fici surdi, & folia papaueris syluestris: & tere omnia, et
fac emplastrum ex utrisque.

¶ Modus Emplastri abbreviati, administrati apud restau-
rationem fracturæ ossis: et quando tu uis resolu-
tionem residui apostematis.

Recipe radicis alteæ, & camomillæ, et florum uiolarum, & farine her-
bi, omnium ana. partem unam: terantur omnia, et conficiantur cum ui-
no, si non est membrum calefactum. Si uero est calefactum, tunc confi-
ce illud cum aqua coriandri humidæ, aut cum aqua, et utere eo.

¶ Modus Emplastri alius fortioris in resolutione, quã istud primū,
quando accidit apostema durū apud restaurationē membri.

Recipe radicis alteæ, & seminis lini, et balaustræ, & melliloti, et sam-

C laci, & floris uiolarum, et camomillæ, omnium ana, partem unam, terantur omnia, et conficiantur cum aqua salicis, aut cum aqua dulci, aut cum uino. Totum illud secundum caliditatem membri, & quietem caloris eius. Hippocrates uero non dixit in libro suo, quod ponatur super membrum fractum apud restorationem eius, nisi cærotum factum ex cæra, & oleo: non aliud: & narrauit, ut sit medium inter grossitudinem & subtilitatem. Galeno autem uisum est, ut ponantur super membrum fractum apud restorationem eius res, in quibus est exiccatio caliditatis, sicut myrrha, & aloes, & olibanum, et similia eis ex eis quæ narrauimus.

¶ Modus Emplastri quod confert ad lesionem & dolorem.

Recipe mugath, & ciceris, et capillorum hominis incisorum, aut pennæ auis, & alteæ, et salis partes æquales: terantur, & cribellentur, et conficiantur: et fiat ex eo emplastrum. Quantitas autem secundum quam oportet, ut remaneat ligatura, deinde soluat, est, ut consideres tunc, si non accidit infirmo dolor, neque pruritus, neque mouetur os fractum a loco suo; tunc non resoluas ipsum diebus multis. Quod si accidat ei in loco pruritus uehemens, aut dolor inquietans, aut inflatio: tunc propera, & solue in hora ipsum, et aufer emplastrum ab eo: & accipe pannum lenem, aut spongiam marinam lenem, humidam: & submerge eam in aqua tepida, & ablue cum ea locum, donec quiescat pruritus, et sedetur dolor.

Quando ligamentum remouendum.

D Deinde dimitte membrum quiescere una hora. Deinde pone super ipsum lanam succidam, submersam in aceto & oleo, aut oleo rosato: & liga super ipsum nocte una, donec sis securus ab apostemate calido, et quiescat inflatio membri, & remoueat dolor eius. Deinde itera ipsum ad strictionem subtilem, et emplastrum paruum: & non stringas ipsum constrictione tua prima, et subtilia cum eo, donec sanetur. Quod si uides, quod apostema, & rubedo, et dolor, & inflatio, et omnia accidentia iam remota sunt penitus, & indiges emplastro & strictione, tunc itera illud sicut fecisti in primis æqualiter. Quod si non accidit membro aliquid ex eis quæ diximus, tunc non soluas ipsum, nisi post tres dies, aut quatuor, aut quinque, aut septem. Et quandoque dimittitur uiginti diebus totum illud, secundum quod apparet tibi ex solutione membri, sicut diximus, donec quando adheret fractura, & approximat cõagulatio carnis super eam: adde etiam tunc in strictione plus quam strictione tua prima tota: & adde etiam in ingrossatione cibi infirmi, secundum quod præcessit rememoratio eius.

Si autem uides locum fracturæ iam exiccari, et extenuari plus quam oportet: tunc scias, quod nutrimentum prohibetur peruenire ad ipsum. Embroca ergo ipsum cum aqua tepida apud omnem uicem qua soluis ipsum, & sit illud in omnibus tribus diebus, et alleuia strictionem parumper. Per hanc ergo operationem currit ad membrum nutrimentum, et sanatur uelociter.

Illud autem quod faciunt stolidi restauratores ex fractura membri ui-

ce alia, quando non restauratur in primis, secundum quod oportet, & restauratur secundum tortuositatem, est error ex operatione eorum, et timor magnus: & si esset rectum, dixissent illud antiqui in libris suis, & operati fuissent cum eo. Et ego nō uidi alicubi eorum uestigium in illo omnino, & rectius est, ut non fiat illud.

¶ De fractura accidente in capite.
Caput III.

SPECIES fracturæ sunt diuersæ, & figuræ eius multæ: et causæ eius sunt distinctæ. Nam ex fractura est quæ fit a percussione cum ense: & percussio aufert os totum usquequo peruenit ad siphac, quod est sub osse, sicut facit axia in ligno: & propter illud nominatur hæc species fracturæ Axialis. Aut ensis incidit quiddam ossis, & incidit faciem eius, & non penetrat incisio usque ad ultimum eius: et nominatur hæc species fracturæ Kalaan, id est, Leuatio absolute. Et est uulnus duarum fracturarum, aut magnum, aut paruum. Et ex fractura est, quæ est contritio, aut attritio: & causa eius est percussio cum lapide, aut casus super lapidem, aut eis similia. Et hæc fractura est etiam aut penetrans, quæ iam appropinquat panniculo, quod est sub osse: aut est in facie ossis: & est uulnus harum duarum fracturarum etiam aut paruum, aut magnum. Et ex fractura est, quæ est occulta in osse in subtilitate capilli: & est fissura parua, et propter illud nominatur hæc species fracturæ Capillaris. Et ex eis est fractura, quæ fit a casu, aut percussione lapidis, & eis similia, quæ faciunt ingredi laminam ossis ad interiora, & fit loco concavitas: sicut accidit caldarijs æris, quando occurrit eis percussio, & ingreditur pars eorum ad interiora. Et plurimum quidem fit illud in capitibus humidorum ossium, sicut sunt capita puerorum. Et fiunt omnibus istis speciebus fracturæ satagiæ separata, & ego ueniam cum remotione illius totius in loco suo. Et cognoscimus omnes has species fracturæ per detectionem super eam, & inquisitionem earum cum tentis, et ablationem carniū corruptarum, quæ sunt super eas. Species uero Capillaris cognoscitur per hoc, quod detegitur super os, et abstergitur, & linitur super ipsum cum encaustro: fractura enim apparet nigra. In curatione autem fracturæ, considera in primis accidentia infirmi: tunc si uides ex accidentibus quod significet significatione manifesta super timorem, sicut uomitus cholera, & extensio, et amissio intellectus, & abscisio uocis, et syncopis, et febris acuta, & egressus oculorum, & rubedo eorum, et similia eis ex accidentibus in pluribus dispositionibus, proculdubio non sanatur: & si uides accidentia non terrentia te, & speras salutem: tunc incipe curationem eius.

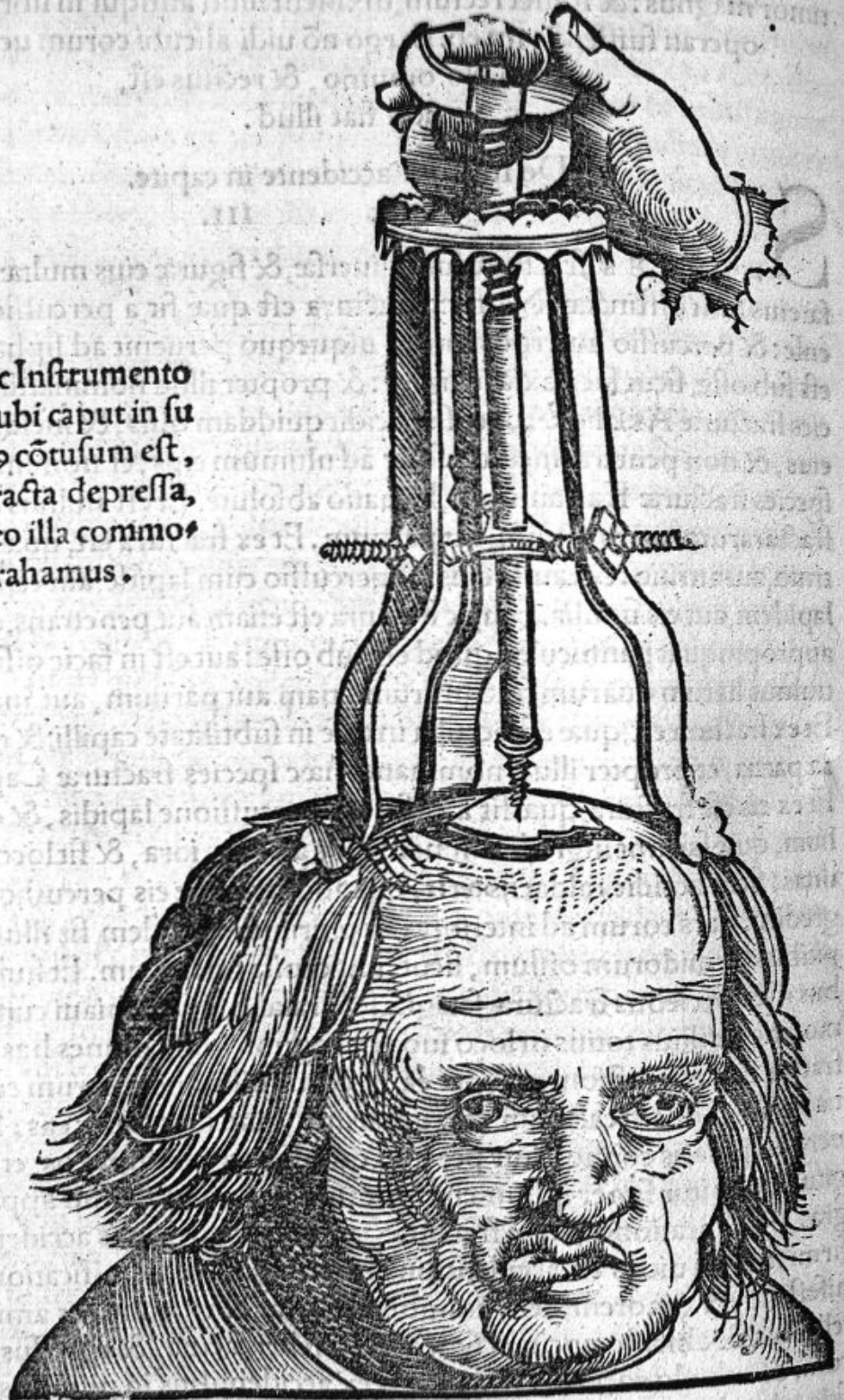
Quæ d est, si uenit ad te uulneratus in primis cum uulneratur: & est

Species fracturarum capitis.

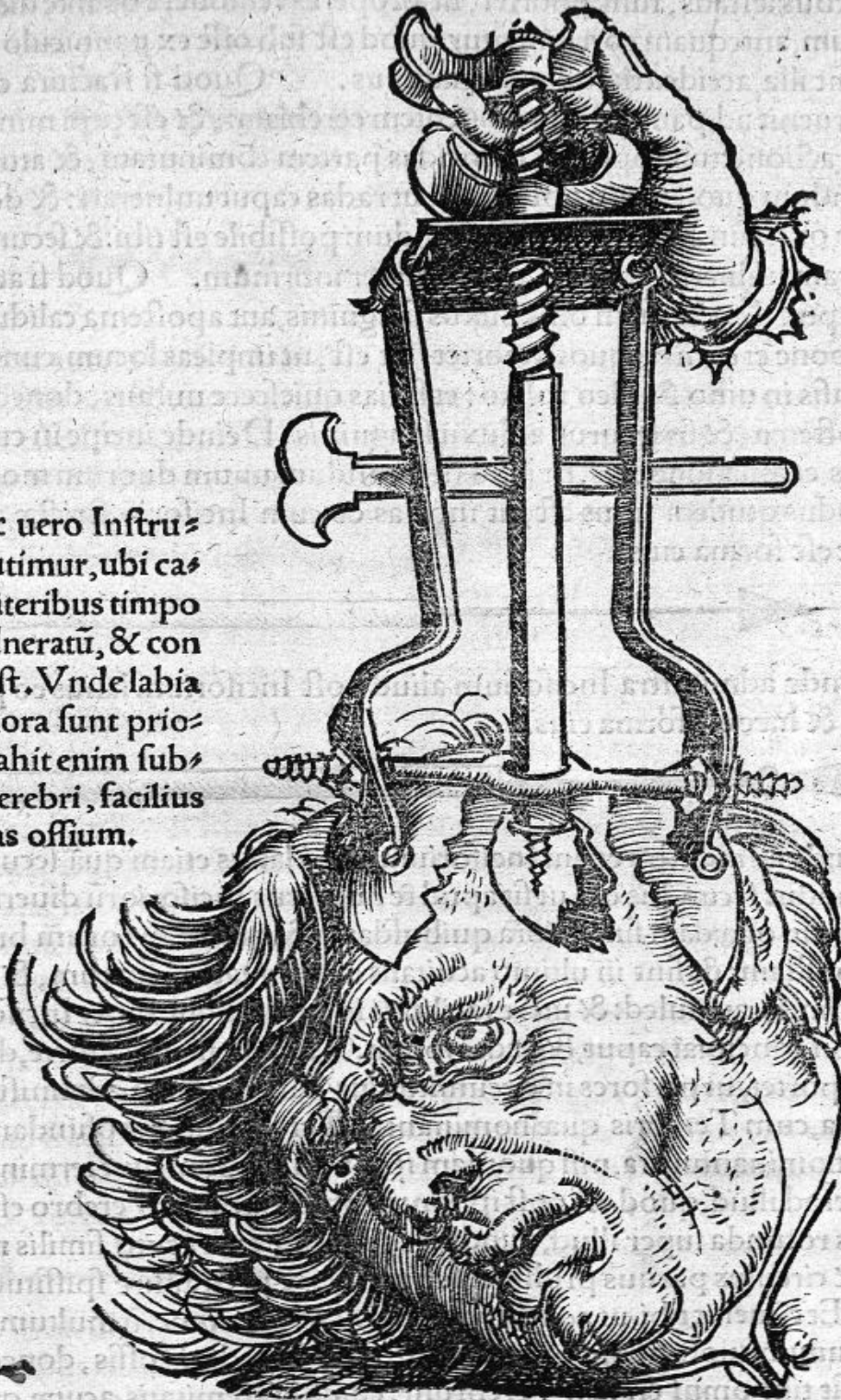
B

Signa uulneris non curabilis.

Hoc Instrumento
 utimur, ubi caput in su-
 periorib9 cōtusum est,
 & ossa fracta depressa,
 ut cum eo illa commo-
 dius extrahamus.

Hoc uero Instru-
 mento utimur, ubi ca-
 put in lateribus timpo-
 rum uulneratū, & con-
 tufum est. Vnde labia
 eius latiora sunt prio-
 re. Extrahit enim sub-
 tilitate terebri, facilius
 fracturas offium.

C illud in diebus hyemis, tunc oportet, ut studeas in ablatione ossis ante diem quartumdecimum secundum omnem dispositionem. Et si est in diebus aestatis, tunc oportet, ut properes remouere os ante diem septimum, antequam corrumpatur quod est sub osse ex panniculo, et accidant illa accidentia quæ narrauimus. Quod si fractura ossis iam peruenit ad panniculum tangentem cerebrum, & est cum minutis, & attractione: tunc oportet, ut incidas partem cōminutam, & attritam, secundum quod narro tibi. Et est, ut radas caput uulnerati: & detege super os secundum quemcunq; modum possibile est tibi: & secundum figuram uulneris, & quod leue est super infirmum. Quod si accidat tibi apud detectionem ossis fluxus sanguinis, aut apostema calidum: tunc oppone ei cum eo quod oportet. Et est, ut impleas locum cum pannis infusis in uino, & oleo rosato: et facias quiescere uulnus, donec sedetur apostema, & sis securus a fluxu sanguinis. Deinde incipe in curatione ossis, et ablatione eius. Et illud fit secundum unum duorum modorum. Modus quidem unus est, ut incidas os cum Incisorio strictæ aciei: & hæc est forma eius.

Incisorium
strictum,

D Deinde administra Incisorium aliud post Incisorium latius eo parumper: & hæc est forma eius.

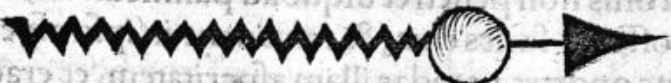
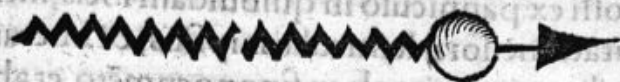
Incisorium
latius,

Terebra non
profundaria,

Deinde administra etiam Incisorium aliud latius etiam quā secundum. Et modus secundus est, ut sit apud te numerus Incisoriorū diuersorum: quorum quædam sint latiora quibusdam, & quædam eorum breuiora quibusdam: & sint in ultimo acuitatis extremitatum suarum, & sint ex ferro indo, aut fuled: & utere facilitate in percussione super Incisorium, ut non concutiat caput, & lædat ipsum. Si autem os est forte, durum: tunc oportet, ut perfores in circumitu eius, antequam tu administres Incisoria, cum Terebris quæ nominantur Terebra non profundantia: & non nominantur ita, nisi quoniam ipsa non pertranseunt terminū ossis carnei ad illud, quod est post ipsum: propterea, quod Terebro est extremitas rotunda super illud, quod est sub capite eius acuto, similis margini, & circulus paruus prohibet submergi, et pertransire spissitudinem ossis. Et cōuenit tibi, ut accipias ex istis Terebris numerū multum, quorum unumquodq; conueniat quantitati spissitudinis ossis, donec præsens sit tibi omni craneo Terebrum: cuius extremitatis acutæ quantitas in longitudine & breuitate sit, secundum quantitatem spissitudinis illius cranei. Et hæc est forma trium specierum Terebrorum, uel Trepanorum.

A

Terebra.

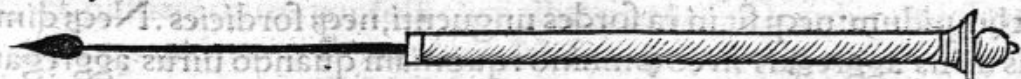

Qualitas autem perforandi in circumitu ossis fracti, est: ut ponas Terebrum super os, & reuoluas ipsum digitis tuis, donec scias, os iam penetratum esse. Deinde permuta Terebrum ad locum alium, et pone quod est inter omne foramen quantitatem grossitudinis radii, aut circiter illud. Deinde incide cum Incisorijs quod est inter omne foramen ex osse: & fac illud subtilius quam potes super illud ex fine leuitatis, sicut diximus, donec eradices os, aut manu tua, aut cum aliquo alio ex quibusdam instrumentis, quæ parasti ad illud: sicut tenaliæ, & forpices subtiles. Et oportet, ut caueas omni cautela, ne tangat Terebrum, aut Incisorium aliquid ex siphac. Cum ergo circumieris os perforando, et separatum fuerit a siphac, si fuerit continuum cum eo, & extraxeris ipsum, oportet ut radas, et æques extremitatem eius quod remanet in osse cum instrumento alio simili Incisorio. Verumtamen oportet, ut sit tenuis & subtilis magis alijs Incisorijs. Quod si remanet aliquid ex ossibus paruis, & satagiæ: tunc accipe ea cum facilitate, cum eo quod est apud te ex instrumentis. Deinde cura uulnus post illud cum licinijs, & unguentis quæ diximus.

D
B

Et modus alius operationis est facilis, prorsus longinquus a timore: quem dixit Galenus, & laudauit ipsum laude magna: & iste est sermo eius. Necessè est tibi in primis, ut incipias detegere partem ossis ex loco, in quo fractura est uehementior, & manifestior: donec quando detexeris illam partem, et posueris sub eo extremitatem huius Incisorij lenticularis, cuius hæc est forma.

Operatio Galeni.

Incisorium lenticulare.

Et pars lenticularis, lenis non incidit aliquid: et pars acuta eius in duabus partibus eius uadens in longitudinem, sicut uides: ut sit pars lenticularis innixa ad siphac, facie eius incidere acuta in osse. Deinde percutite super Incisorium a parte una cum malleo paruo, donec incidas totum os cum facilitate, sicut reuoluitur: & tu sis securus ex panniculo, quod non accidat in eo accidens, quod timeas prorsus. Et si medicans non esset

C stultior hoim, et magis ignarus eius, nec esset dormiens, tūc si remaneret aliquid annexum ossi ex panniculo in quibusdam locis, incideret ipsum ab eo cum extremitate incisori lenticularis ipsius, & liberaret ipsum ab eo cum facilitate. Liberatur enim ab eo sine nocumēto, et absq̄ timore.

Et si fractura ossis non penetret usque ad panniculum, & illud quod abscinditur ab offe est facies eius, & remanent in ipso asperitas & fatagiae subtiles: tunc oportet, ut radas illam asperitatem, et eradices illas fatagias cum rasorijs subtilibus ex quibus præparasti numerum diuersarum quantitatum, ut sit tibi possibile administrare ex eis in omni loco conuenientiora eorum, & rectiora ipsorum, secundum illud ad quod perducit te operatio, & ipsum os fractum, et figura eius. Et oportet, ut administres in ratione tua, qua in primis radis os, latius illorum rasiorum. Deinde utere post ipsum subtiliore eo. Et non cesses facere illud secundum continuitatem, donec peruenias ad administrandum tenuius, & subtilius eorum omnium. In unaquaq̄ autem fissurarum reliquarum paruarum capillarum, & fractura subtili, oportet ut administres curam, secundum illud quod perducit ad rectificationem eius. Et est res quæ non occultatur super omnē, cui in hac arte est quodlibet studium, & stetit super illud quod scripsimus, et ostendimus in fracturis magnis.

D Si autem panniculus detectus retinetur, quando tu eradicas os: tunc oportet, ut accipias pannum lini, secundū quantitatem uulneris, et submerge ipsum in oleo rosa. & pone ipsum super orificium uulneris. Deinde accipe pannum alium duplicatum, aut triplicatum, et submerge ipsum in uino & oleo rosa. et pone ipsum super pannum primum: et fac illud quam facilius potes super illud, ut nō grauetur siphac. Deinde administra supra ipsum ligamentum latum: et non stringas ipsum, nisi per quantitatem quæ tenet uulnus tantum: & dimitte ipsum cum hac cura die uno, aut diebus duobus, donec sis securus ab apostemate calido. Deinde solue ipsum, et administra post illud medicinas cum quibus est superflua siccitas: sicut radices lilij, & farina herbi, et puluis thuris, & aristolochia, et similia eis: & est, ut facias ex istis medicinis puluerem, qui puluerizetur super uulnus sicut sunt sicca. Et uniuersaliter administra in illo omnem medicinam de proprietate cuius est ut abstergat, & non mordicet. Et caue secundum tuam uirtutem, ut uulnus in curatione tua sit limpidum: neq̄ sit in ea sordes unguenti, neq̄ sordicies. Neq̄ dimittas uirus aggregari in eo omnino: quoniam quando uirus aggregatur super panniculum cerebri, corrumpit eum, et putrefacit ipsum, & accidit super infirmum post illud malicia magna: & iam accidit in siphac capitis, cum mundificatur ab eo os, præcipue quando negligitur cura eius, nigredo in superficie eius. Considera ergo tunc, si accidunt infirmo accidentia quæ diximus, scias, quia est perniciosum proculdubio. Et si nigredo non accidit, nisi a medicina quæ ponitur super ipsum, & est in

uirtute illius medicinæ, ut faciat illam nigredinem: tunc oportet, ut accipias ex melle partem unam, ex oleo rosato partes tres, & linias cum eis pannum. Deinde pone ipsum super siphac: postea cura ipsum cum speciebus curationis quæ conueniunt, donec sanetur.

S De restauratione Nasi quando frangitur.

Caput IIII.

S C I A S, quod non franguntur ex Naso nisi duæ partes eius superiores simul, aut una earum: propterea, quod ipse sunt duo ossa: quoniam inferius eius est cartilagosum, non frangitur, et non accidit ei nisi attritio, & tortuositas, et simitas. Si frangitur una duarum partium eius, tunc oportet, ut intromittas digitum paruum in foramen Nasi, & æques illam fracturam digito tuo indice, & pollice deforis, donec redat Nasus super figuram suam naturalem: & fiat illud arte, cum facilitate. Et caue, ne accidat per operationem tuam illam super infirmum dolor. Quod si fractura est in superiore parte Nasi, & non perueniat ad illam digitus: tunc oportet, ut æquetur extremitate radij, in quo sit grossitudo parua. Si uero fractura est in duabus partibus, tunc fac simile illius: et propera cum restauratione eius in die primo fracturæ, si est possibile. Et si non, tunc post diem septimum, aut decimum apud quietem apostematis calidi. Deinde intromitte in extremitate Nasi licinium ex panno lini, si fractura est in parte una: aut intromitte duo licinia, si fractura est in duabus partibus: & sit in licinio grossitudo tantæ quantitatis, quæ impleat foramen Nasi. Et dixerunt quidam antiquorum restitutorum, ut infundantur licinia in butyro, et permutentur omni die. Illud uero non uidetur mihi, imo oportet, ut infundatur licinium in albagine oui, confecto cum puluere molendini. Deinde dimitte licinium, donec firmetur os, & induretur cartilago. Et quandoque intromittitur in Nasum loco licinij penna anseris, postquam inuoluitur super ipsam pannus lenis: & fit, quod ipsa tenet fracturam Nasi uehementius, & ut non prohibeatur infirmus ab inspiratione. Et non est hæc res necessaria. Si uis, fac illud: et si uis, fac licinia. Quod si accidat Naso iterum dum operaris apostema calidum, emplastra nasum cum caroto, aut cum coto infuso in oleo rosato, aut modico ex dyaquilon. Si autem non accidit apostema calidum, tunc oportet, ut emplastres ipsum cum farina sisfami, & puluere thuris confecti cum albugine oui. Deinde pone super ipsum stuppam lenem, & non liges Nasum cum aliquo omnino.

Si uero franguntur ossa Nasi fractura parua, aut comminuuntur, tunc oportet, ut scindas super ea, & extrahas ipsa cum instrumentis quæ conueniunt eis. Deinde sue scissuram, & cura ipsum cum eo quod incarnat, & consolidat ex emplastris conuenientibus ad illud, uel unguentis.

Quod si accidat inter Nasum uulnus, tunc oportet, ut cures ipsum cum licinijs: & administres cannulam de plumbo, donec sanetur.

b b

C ¶ De restoratione Mandibulæ inferioris, quando disrumpitur. Caput v.

Q V A N D O disrumpitur Mandibula inferior, & fractura eius non est cum uulnere: conspice tunc si est fractura eius de foris tantum, & non frangitur in duo, et curuatur ad interiora: tunc cognitio eius est facilis. Oportet ergo, si est fractura eius in parte dextra, ut intromittas digitū indicē sinistrae in os infirmi: similiter si fractura est in mandibula sinistra, tunc intromitte indicē manus dextræ: & impelle cum eo gibbositatem fracturæ deintus cum facilitate ad exteriora cum manu tua altera ab interiori parte ossis decenter, & cum eo æqua ipsam.

Quod si fractura mandibulæ iam separata est in duo, tunc oportet, ut administres extensionem a duabus partibus, secundum re-
ctitudinem: donec possibilis sit æquatio eius. Si autem iam accidit in dentibus commotio, aut disruptio: tunc stringe illos de quibus speras quod remaneant cum filo auri, aut argenti, aut seta. Deinde pone super mandibulam fractam cærotum. Deinde pone super ipsum pannum duplicatum, & pone super pannum astellam magnam decenter factam: aut frustum cutis soleæ æquale, in longitudinem mandibulæ. Deinde liga ipsum desuper, secundum quod præparatur tibi ligatura eius, et conuenit ipsius applicatio, donec non destruit: & præcipe infirmo, uti tranquillitate & quiete: et pone cibum eius forbitiones lenes.

D Si autē estis mas, quod iam alteratur aliquid figuræ aliquo modorum: tunc prope-
ra, & solue ipsum in die tertio. Deinde rectificata quod alteratum est ex eo, & emplastra ipsum ex puluere molēdini, cum albugine oui, aut cum farina sisami, postquam tu abstuleris cærotum: & pone super emplastrum lanam lenem. Dum ergo permanet annexum illud emplastrum super ipsum, & non alteratur ossis dispositio, dimitte ipsum, ne soluas, donec sanet: aut stringe fracturam. Multotiens enim stringitur hæc fractura in tribus septimanis. Quod si interim accidat apostema calidum, tunc administra illud quod diximus multotiens in sedatione eius, donec remoueatur illud apostema. Et si fractura est cum uulnere, considera. Nam si iam separatur ex osse frustum, aut a satagie: tunc subtilia te in hoc, ut auferas illa frustra satagiæ cum eo quod conuenit tibi in ablatione eorū ex instrumentis. Si uero orificium uulneris est strictum, tunc amplifica ipsum cum phlebotomo secundum quantitatem necessitatis tuæ. Deinde quando abstuleris illa satagie, et non remanserit ex eis aliquid, sue tunc orificiū uulneris, si est amplum: & si non, pone super ipsum ex emplastris quæ conueniūt ad illud, et incarnant illud, donec sanetur.

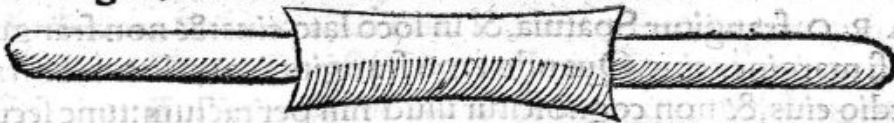
P ¶ De restoratione Furculæ, quando frangitur.

Caput VI.

P L V R I M V M quidem frangitur Furcula ab anteriore parte ex parte humeri, & fractura eius fit secundum unum teium modorum.

Aut enim frangitur & separatur in duo, præter quod accidant in ea fati- **A**
giæ: et est facilius ad restorationem eius. Aut ita, quod accidunt in osse
fatagiæ: & est difficilius ad restorationem. Aut ita, quod est fractura
cum uulnere. Et operatio in ea quando fractura est absque uulnere,
est, ut facias præsentem esse duos ministros, ut teneat unus eorum adiu-
torium quod sequitur Furculam fractam, & alter extendat collum uer-
sus partem. Deinde æqua fracturam digitis tuis, donec fiat forma eius,
secundum quod oportet: & non sit in ea eminentia, neque concauitas.

Quod si indiges extensione plus, tunc oportet, ut ponas sub titillico
infirmi spheram ex pãno, aut lana: & sit magnitudo eius secundum quan-
tatem necessitatis tuæ: & extēde, et eleua Furculam, & cõarta spheram
manu tua, donec æques fracturam, secundum quod oportet. Quod
si non potes trahere extremitatem Furculæ ad exteriora: propterea, quia
peruenit ad profundum: tunc oportet, ut resupinetur infirmus super cer-
uicem suam: & ponas sub humero eius puluinar medium in magnitu-
dine, & premat minister humerum eius ad inferiora, donec eleuetur os
Furculæ quod est in profundo ad sursum: atque tunc rectifica fracturam,
& æqua eam digitis tuis. Si autem sentis sathaiatum ex Furcula, & mo-
uetur: tunc oportet, ut findas super illud, & extrahas ipsum alsathaiatum
cum facilitate. Si autem est retentum in osse, tunc ingenia in incisione **B**
eius cum uno Incisoriorum quæ præparasti ad illud, postquam tu po-
sueris sub Furcula instrumentum quod seruat sisach: & est instrumen-
tum ex ligno, aut ex ferro. Et hæc est forma eius.

Assimilatur cochleari cui non est concauitas. Et sit latitudo eius secun-
dum illud quo indiges eo ex magnitudine ossis, & paruitate eius. Lon-
gitudo uero eius etiam secundum quod possibile est tibi ad operationem.
Et habeat duas extremitates, sicut uides: & extremitas una sit ampla, &
altera stricta. Si autem disruptio uulneris quod scidisti quando extra-
xisti sathaiatum ossis, est ampla, et securaris ab apostemate calido: tunc ag-
grega duo labia uulneris cum futura. Et si disruptio est parua, aut times
apostema calidum: tunc imple uulnus cum pannis, & puluillis secun-
dum quantitatem scissuræ uulneris. Quod si accidat apostema cali-
dum, tunc infunde pannum in oleo rosato, & aceto, et uino, & pone su-
per ipsum. Strictura uero ossis quando est absque uulnere, et absque secio-
ne, est, ut ponas super os emplastrum factum ex farina molendini cum
albugine oui. Et pone stuppam lenem super ipsum. Deinde pone spher-
am sub titillico eius, si indiges illa. Deinde accipe himematem, id est, ro-
tam quam tenent Saraceni, quæ sit longa ualde: & sit latitudo eius palmi
unius, aut circiter illud. Deinde pone puluillum duplicatum super stupa

C pam & emplastrū. Deinde accipe astellam ex tabula subtili, cuius latitudo sit trium digitorū, & in longitudine similiter. Deinde inuolue eam in panno. Deinde inuolue pannū illum cū astella in loco alhimemati qui cadit super fracturam & locū. Deinde pone alhimemati super fracturam sicut reuoluit, & inuolue eam super collū eius, et sub titillico eius sano, & sub titillico eius infirmo: et reduc eam super omnē partem, & quomodo uides quod strictura tenet fracturam strictura decenti: et est illud, qđ non occultatur super te, & totū, ut non remoueat astella de super os fractum. Et propter hoc oportet, ut aspicias infirmū in omni die. Quotiens ergo mollificatur ligamentū, & uides astellam iam remoueri: tunc rectifica illud, & stringe ligamentū. Deinde pone somnū infirmi super dorsum eius, & pone sub titillico eius apud somnū eius puluinar parū in nocte, ut cum eo eleuetur adiutorium eius a latere ipsius. Eleuatur ergo fractura furculæ per eleuationem humeri. Aut liga brachium eius ad collum ipsius: & non soluas ligamentum, si non accidat in loco accidens ex pruritu, aut ab apostemate, usq̃ ad duodecim dies. Deinde renoua emplastrum, si uideris faciem eius ad illud. Et adde in strictura, et dimitte ipsum, donec restauretur & cōaguletur. Et fractura quidem furculæ stringitur & confortatur secundum plurimū in uigintiocto diebus: & quandoq̃ fit in quibusdam hominibus in minore illo.

D

¶ De restauratione fracturæ Spatulæ.

Caput

VII.

RARO frangitur Spatula, & in loco lato eius: & non franguntur ex ea nisi margines eius. Quando ergo frangitur ex eo locus, & frangitur in medio eius, & non cognoscitur illud nisi per tactum: tunc secundum quod est figura fracturæ conare præparatiōem eius. Et reduc eam super figurā naturalem omni modo ingenij, quod est tibi possibile. Deinde pone super locum puluerem molendini cum albugine oui, et stuppam lenem, & pone de super puluillum ex panno duplato. Deinde pone super ipsum astellam latam ex tabula subtili secundum quantitatem Spatulæ totius, aut ampliorem ea parū. Si uero sub astella est concauitas in aliquo locorū Spatulæ, tunc æqua illam concauitatem cū stuppa leni, donec descendat astella secundum æqualitatem. Deinde stringe de super cū alhimemati longa, constrictione decenti, & firmitudine astellæ, donec non remoueat a loco suo. Et considera ligamentū in omni die. Quotienscunq̃ ergo mollificatur ligamentū, stringe ipsum, et æqua astellam si remoueat a loco suo: & iaceat infirmus super latus suū fanum. Et Spatula quidem restaurat in uiginti diebus, aut in uiginti quinque diebus. Quando ergo complet iste numerus, tunc solue ligamentū: & tu sis in securitate. nam ipsa est ex ossibus quorū communitio non timetur, neq̃ eorū solutio. Si aut procedat ex osse frustum, & pungit sub

cute: tunc scinde super ipsum, & aufer ip̄m. Et fac quod diximus in fractura furculæ ex sedatione apostematis calidi, si accidat ex eo aliquid. A

¶ De restauratione fracturæ Pectoris.

Caput

VIII.

P E C T V S quandoq; frangitur in medio sui, & raro accidit illud. Extremitates eius quidem plurimū franguntur, & comminuuntur ex accidentibus eius. Quando frangitur eius mediū, quod declinat ad inferiora, & accidit ei dolor uehemēs, & difficultas in anhelitu, & tussis: & fortasse euomit sanguinem, & declaratur concauitas in osse fracto, & non occultatur sensui, Restauratio eius est, ut resupinetur infirmus super dorsum suum: & pone inter Spatulas eius puluinar. Deinde preme humeros eius, & aggrega costas a duabus partibus uel lateribus cū manibus: & subtiliare in æquatione eius, secundū omnem modū quo possibile est illud & cōuenit, donec redeat figura ossis, secundū quod oportet. Deinde pone super ipsum emplastrū & stuppam, et pone desuper astellam ex tabula subtili ex salice, aut chalingi, & ex eis similibus in leuitate, postquam tu inuoluis eam in panno. Deinde subtiliare in ligando eam super os fractū, ut non remoueat: & uade cum ligatura secundum rotunditatem ad dorsum aliquoties, & stringe ipsum strictura decenti. Deinde considera ligaturam in omni hora, & quotienscūq; mollificat, stringe eam: & si necessitas eius prouocat ad solutionem eius apud pruritū, uel corrosionem quæ accidit in loco, aut dolorem, aut apostema: tunc propera, & solue eam, et eradica emplastrum, & rectifica quod accidit cum modo curationis eius. Deinde reduc emplastrū, si uides ad illud faciem: & annecte ei stricturam, donec sanetur. B

¶ De restauratione Costarum, quando franguntur.

Caput

IX.

S C I A S, quod Costarū fractura non accidit, nisi in locis grossis quæ sequuntur dorsum, & ex extremitatibus earum ab anteriori parte. Et non accidit eis attritio, nisi propterea, quia sunt cartilaginosa. Et cognitio ipsius non occultatur sensui apud inquisitionem cum digitis. Et restauratio eius fit ita, ut æques fracturam cum digitis secundū modum possibilem, donec æquetur figura, secundū quod oportet. Deinde emplastra, & stringe os fractū cum astella, si indiget illo. Et si fractura Costarum est decliuis ad interiora: tunc accidit infirmo dolor uehemens, & punctura, sicut punctura illa quæ accidit illi qui habet pleuresim: propterea, quod os pungit uelamen, et etiam ei accidit difficultas anhelitus, & tussis, et uomitus sanguinis multi: & hæc est difficilis curationis. Et iam ingeniati sunt antiqui in ea cū ingenijs multis: & ex eis sunt qui dicunt, ut ponas cibos infirmi qui generent inflammationem & uentositatem, ut inflammetur uenter, et extendatur, & impellatur fractura ad exteriora. Nos uero abhorremus, ut nō fiat caussa uelox ad faciendū apo- B

C stema calidum, si non accidit: Si autē iam accidit, tunc addit in eo. Et dixerūt quidam eorū: ponatur super locum uentosa, deinde fugatur cum fortitudine. & est similis ratio cinationi. Verūtamen timetur, quod attrahat uentosa superfluitates ad locum, propter dispositionem debilitatis. Et dixerunt quidam eorū: oportet ut cooperiat locus cum lana quae iam submersa est in oleo calido: & ponantur puluilli inter Costas, donec impleatur: ut sit ligatura aequalis quando inuoluis eam secundum rotunditatem. Deinde curetur infirmus curatione pleuresis ex cibo & medicina. Quod si cōartat infirmum res uehemens, quam non tolerat, & os pungit uel a men punctura laedente, & timemus super infirmum: tunc oportet, ut incidamus super locum, & detegamus a Costa fracta. Deinde ponamus super ea instrumentum quod conseruat sifac, cuius rememoratio praecessit: & incidamus os cum facilitate, & incidamus ipsum. Deinde aggregemus duo labia uulneris, si est magnum cum sutura: & curemus ipsum cum emplastris, donec sanetur. Quod si accidat interim apostema calidum, tunc propera, & infunde puluillos in oleo rosato, et pone super locum: & curetur infirmus cum eo quod conuenit apostemati. Interim etiam resupinetur super latus super quod dormit, donec sanetur.

D **O** **S** **S** **I** **B** **V** **S** De restauratione fracturae Spondilium dorsi si & colli. Caput x.
S **S** **I** **B** **V** **S** quidem colli quandoque aduenit fractura, & raro accidit eis attritio: et similiter Spondilibus dorsi etiam. Cum ergo accidit illud alicui, et uis scire, an sanetur, an non sanetur: tunc considera. Nam si uides manus eius iam mollificatas, et stupefactas, & mortuas: et non potest mouere eas, neque extendere eas, neque cōstringere eas: et quando constringis eas cum digitis tuis, et pungis eas cum acu, non sentit illud, & non sentit in eis dolorem: tunc scias, quia non sanatur, et in pluribus dispositionibus est mortale. Quod si mouet eas, & sentit in eis constrictionem cum digitis & puncturam: tunc scias, quia nucha dissoluta est, et quod infirmus sanabitur cum curatione. Quod si eueniat Spondilibus dorsi simile illius, et uis scire, an sanetur etiam, an non: tunc considera ad pedes eius: tunc si uides quod mollificati sunt, et accidit in eis illud quod accidit in manibus: deinde quando iacet super dorsum suum, egreditur uentositas & egestio absque uoluntate: et quando resupinatur super uentrem suum, egreditur egestio sine uoluntate: et quando resupinatur super dorsum suum, et uult mingere, & non potest: tunc scias, quia est mortale, non ergo labores in curatione eius. Si uero non accidit ei aliquid ex illo, res est leuior. Et curatio eius quod accidit ex illo est, ut coneris sedationem apostematis calidi: ita, ut ponas super Spondilem attritam oleum rosatum solum: aut cum uitellis oui assati. Pone super ipsam illud aliquoties in die, donec quando sedatur apostema cat

lidum: tum pone super locum unum ex emplastris confortantibus, ex
 iccantibus, & stringe super ipsum cum ligamento: et præcipe infirmo,
 ut utatur quiete & tranquillitate. Nec dormiat super partem cum qua
 inuenit dolorem, donec sanetur. Quod si accidit apud attritionem
 ossis fathaiatum, aut aliquid quod iam separatū fit ex eo: tunc oportet,
 ut seces super cutem, & auferas illud. Deinde aggrega duo labia uulne-
 ris, si est magnum, cum sutura. deinde cura ipsum cum aliquo incarnati-
 uo, ex unguentis, donec sanetur. Si uero frangitur postremū ossis al-
 hausos, & est finis caudæ: tunc oportet, ut intromittas pollicem manus
 sinistrae in anum, & æques os fractū manu altera, secundum quod possi-
 bile est, & secūda æquatione. Deinde pone super ipsi, et aufer ipsum:
 & cura uulnus cum curatione quæ præcessit, donec sanetur.

¶ De restauratione Anchæ. Caput XI.

R A R O franguntur ossa Ancharum. Quod si franguntur, tunc
 fractura eorum non est, nisi comminutio in extremitatibus ip-
 sorum: & scinduntur in longitudine, et declinantur ad interiora: & ac-
 cidit infirmo dolor in loco, et punctura: & stupefcit erus quod frangi-
 tur. Et restauratio quidem eius est, ut extendas manum tuam super ip-
 sum, donec stes super fracturam qualiter est figura eius.

Quod si fractura est in extremitatibus eius tantum, tunc aqua illam
 fracturam, secundum quod præparatur tibi ex æquatione, donec assimi-
 letur figuræ suæ naturali. Si autē fractura est in longitudine, aut iam de-
 clinat ad interiora: tunc fac iacere infirmum super uentrem suum, donec
 præparet tibi restauratio illius fracture. Quando ergo æquaueris ipsam,
 pone super ipsam emplastrum: deinde pone super ipsam astellam ex li-
 gno, aut ex cute: et stringe strictura super quam non timeas permutati-
 onem fracture, neque remotionem astellæ. Et aqua concauitatem illorum
 cum eo quod impleat eam, donec capiat eam strictura secundum aqua-
 litatem: et præcipe infirmo, ut dormiat super dorsum suū, aut super latus
 suū sanum. Si autem accidat ei apostema calidum: tunc cessa ab extensi-
 one eius, et ipsius restauratione, donec sedetur apostema calidum: & po-
 ne super ipsum quod sedet ipsum, secundum quod præcessit. deinde re-
 di ad restaurationem eius: & stringe ipsum sicut oportet. Si
 uero accidit in osse satagiæ, aut
 comminuitur, extrahæ.

¶ De restauratione fracture Adiutoriæ.

Caput XII.

A D I V T O R I V M est illud, quod est inter cubitum usque ad
 caput Spatulæ. Si ergo frangitur, tunc restauratio eius est secundum u-
 num duorum modorum. Quorum unus est: ut accipias lignum planum
 mediæ grossitudinis, secundum hanc formam, quæ sequitur.

bb a

Adiutorium.

C

Et ligentur in duabus extremitatibus duo ligamenta. Deinde suspendatur ex loco eleuato: & sedeat infirmus super sedem. Deinde proiciat brachium suum fractum super lignum, donec perueniat ad titillicū eius, in cuius medio sit annexa curuitas ligni. Deinde suspende desuper ipsum aliquid graue, ut extendat ipsum minister ad inferiora. Deinde æquet medicus fracturam manibus suis simul, donec redeat fractura, secundum quod oportet. Et modus alter est, ut resupinetur infirmus super ceruicem suam: & suspende manum eius a collo ipsius cum ligamento. Deinde præcipe duobus ministris, ut teneat unus eorum illud quod est supra fracturam cum manibus suis: & ut alter teneat inferius eius, & extendat unusquisque eorum ad partem suam. Et si uis, ut sit extensio fortior, tunc stringe sub fractura cum ligamento, & supra ipsam cum ligamento alio: & extendat ea unusquisque duorum ministrorum ad duas partes suas. Si ergo fractura est propinqua extremitati humeri, tunc oportet, ut ponatur unum ligamentum sub titillico, & alterum sub fractura uersus cubitum. Et similiter si fractura est propinqua cubito: tunc oportet, ut ponatur ligamentum super illum locum, & super cubitum ipsum. Deinde æqua fracturam cum facilitate absque labore, donec quando æquatur fractura secundum quod oportet, & applicatur applicatione bona: tunc stringe eam, si non accidit apostema calidum. Si uero accidit apostema calidum, tunc dimitte stricturam usque ad diem septimum. Et pone super ipsum lanam succidam imbibitam in aceto & oleo rosato, donec quando quiescit apostema: tunc stringe eam: & modus stringendi eam est, ut ponas emplastrum super fracturam. Deinde pone inuolutionem ex panno nouo super emplastrum. Deinde aggreget brachium super adiutorium ipsum, & ponat manum suam apertam super humerum suum. Et pone pannum, & stringe super adiutorium brachium, ut brachium stet loco astellarum: si non prohibet te ab illo aliquid, neque alteretur super te aliquid ex osse fracto. Quod si times, quod alteretur super te ex osse fracto aliquid, tunc utere astellis: & est, ut ponas super fracturam ipsam astellam quæ sit latior & fortior reliquis astellis. Et ponas inter omnem astellam latitudinem digiti: & sit longitudo astellarum secundum fracturam cum additione trium digitorum ab omni parte. Deinde stringe super astellas strictura quæ dixi in principio capituli. Et est, ut sit strictura tua super locum fracturæ strictior. Et quanto plus elongatur fractura, sit strictura minor. Si ergo uides situm astellarum & stricturam, sicut diximus, in hora qua restauras membrum statim, tunc fac: & si times apostema calidum, tunc dimitte stric-

cturam & astellas usque ad diem septimum, sicut diximus. Deinde con- **A**
sidera ligamentū in omnibus tribus diebus, ut non accidat in loco pru-
ritus, aut inflatio, aut prohibeatur cibus peruenire ad membrum, pro-
pter dispositionem superfluitatis stricture. Rectifica ergo illud totum,
secundum quod diximus. Si uero es super fiduciam, ut non accidat ex
illo aliquid: tunc non soluas ligamentum, nisi post tres dies, aut plus.
Et sit dormitio infirmi super dorsum suum, & manus eius super stoma-
chum suum: & pone sub adiutorio culcitram plenam lana æqualiter.
Et considera in omni hora noctis, aut diei, ut non soluatur figura mem-
bri fracta, aut mollificetur ligamentum. Rectifica ergo illud totum uir-
tute tua. Et pone cibum infirmi secundū ordinem quem præmisimus,
ita ut sit cibus subtilis in primis, donec incipiat os stringi: tunc oportet,
ut ingrosses cibum eius. de consuetudine enim adiutorij & cruris est, ut
stringatur in quadraginta diebus: tunc ergo oportet, ut soluatur, & ad-
ministraretur balneum, & medicetur cum unguētis quæ rectificant illud.
Quod si fractura fuerit foeda, attrita: tunc non soluas ab ea ligamentum
& astellas usq; ad quinquaginta dies, & usq; ad duos menses.

De restauratione fracturæ Brachij.

Caput XIII.

B R A C H I U M est compositum ex duobus ossibus, quæ no- **B**
minantur duo focilia. Quorum unum est paruum: & est illud quod se- **Ossa Brachij.**
quitur pollicem. Et alterum est magnū, et est illud quod est positum sub
paruo ab inferiori parte. Fortasse ergo frangitur focile maius solum, aut
paruum: & fortasse franguntur simul. Quando ergo frangitur focile
paruum superius, tunc restauratio eius est facilis, & sanatio eius est faci-
lior. Et quando frangitur focile inferius, est fractura eius mala, & sana-
tio eius difficilis. Et deterior ea est, quando franguntur duo ossa simul.

Si ergo os quod frangitur est focile parum superius, tunc conuenit
medico apud restaurationem eius, ut ponat extensionem paruum cum
facilitate, donec æquet ipsum. Si uero focile magnum est illud quod
fractum est: tunc oportet, ut ponat stricturem fortiorem ualde. Et oportet,
ut ponat figuram manus apud restaurationem eius, & ipsius exten-
sionem extensam super puluinar. Et sit pollex manus ad superiora alti-
or omnibus digitis: & sit articularis inferior omnibus digitis, uel reli-
quis: & infirmus sedens quadratus super seipsum, et sit puluinar co-
ram eo, uel in directo eius, in altitudine, ut non incurrat infirmus labo-
rem. Deinde extendat minister Brachium ab inferiori parte, aut manu
sua, aut cum ligamento. Et minister alius extendat desuper similiter.
Deinde æquet medicus os, donec reducat ipsum secundum meliorem
figuram quam potest. Quod si in fractura ossis sunt saragiæ, tunc co-
nare reducere omne frustum in loco suo uirtute tua. Si uero apparet in

C eo sathaiatum separatum, & pungit cutem, et non est tibi spes in restauratione eius: tunc finde super ipsum, & aufer ipsum secundum modum quem diximus in eis quæ præmissa sunt. Si autem fractura est cum uulnere, ego iam feci ad illud capitulum singulare, ergo accipe curationem illius inde. Quod si accidat in principio tuæ restorationis apostema calidum, tunc line pannum cum cæroto facto ex oleo rosato, & cæra alba, & sit medium inter spissitudinem & subtilitatem: et stringe pannum super ipsum strictura subtili, donec quando sedatur apostema: tunc remoue cærotum, & pone emplastrum præparatum ex puluere molendini cum albumine oui. Deinde pone astellas, & sit astella quæ ponitur super fracturam ipsam latior parumper, & fortior. Et scias, quod numerus astellarum Brachij est sex in pluribus dispositionibus: siue sit fractura in focili uno, aut in duobus focilibus simul. Deinde pone stricturam tuam super locū fracturæ fortiolem & uehementiore, & aliquanto plus cum strictura ad superiora fracturæ, aut ad inferiora eius: aut pone stricturam molliorem strictura eius parumper, secundū quod præcessit rememoratio eius in principio capituli. Et sint panni qui inuoluuntur super fracturam, panni lenes, humidi: & non sint duri, asperi. Et sit filum quo stringitur ex lino proprie, medium inter subtile & grossum, sicut narrauimus. Et considera membrum & ligamentum post dies.

Quod si accidat aliquid cuius rectificatio sit necessaria, sicut pruritus qui accidit membro: tunc oportet, ut embroces membrum cum aqua calefacta, donec quiescat ille pruritus, & dimittas membrum non constrictum, donec quiescat. deinde itera stricturam.

Quod si strictura iam mollificata est, & os iam remotum, & similia illis: tunc rectifica illud totum uirtute tua, & considera iterum. Nam si nutrimentum prohibetur peruenire ad membrum, propter superfluitatem stricturæ, tunc oportet, ut mollifices ipsum parumper, & dimittas ipsum aliquot diebus, donec currat ad ipsum nutrimentum, deinde stringe ipsum. Si autem non accidit infirmo aliquid eorum quæ diximus, tunc non oportet, ut soluatur, nisi post uiginti dies, aut circiter hos. Deinde suspēdatur manus infirmi ad collum eius. Et sit collum eius æquale, & custodiatur uirtute sua a motibus agitatiuis. Et fac eum dormire super dorsum suum. Et scias, quod hæc fractura in triginta diebus, aut in triginta duobus diebus restauratur: & fortasse restauratur in uigintiocto diebus. totum illud est secundum dispositiones complexionum, & dispositiones uirtutis.

De restauratione fracturarum Manus.

Caput

XIII.

S C I A S, quod pectini Manus, & nodis digitorum raro accidit fractura. Et non accidit ei, nisi attritio multotiens. Quando ergo accidit

plantę fractura, aut attritio: tunc oportet, ut sedeat infirmus quadratus: **A**
 & coram eo sit sedes secundum æqualitatem. Deinde pone Manum ei-
 us super eam extensam. Deinde extendat minister ossa fracta, et æquet
 ea medicus, donec quando coniunguntur coniunctione bona. Tunc o-
 portet, ut ponat emplastrum & stuppam, si non accidat apostema calidum.
 Deinde pone astellam desuper secundum quantitatem loci: & tu-
 iam inuoluisti eam in panno lini. Si autē fractura est ad inferiora cir-
 citer uentrem plantę, tunc fac simile spherę ex panno: & præcipe infir-
 mo, ut cõartet super eam cum planta sua fracta: deinde stringat cum pan-
 no longo. Et sit astella ex corio, in quo sit lenitas, ut applicetur corium
 cum corpore plantę: et stringe eam, secundū quod oportet. Si autem
 fractura est ad exteriora, tūc oportet: ut ponas astellam desuper, et astel-
 lam aliam ab inferiori in planta: & sit manus aperta recta. Deinde pone
 stricturam, sicut reuoluit manus: et extende inter digitos cum ligamēto.

Quod si accidat fractura alicuiusmodi digitorum, tunc si est pol-
 lex, æquetur secundum quod oportet. Deinde stringatur cum planta:
 & si amas, pone ei astellam rectam, paruam: ut eleuetur fractura, & non
 moueatur. Si autem fractura est reliquis digitis, sicut medio, & indici,
 aut auriculari, & anulari, tunc æquetur, et ligetur cum digito sano qui se-
 quitur eum: aut ligentur omnes secundum continuationem: & est meli-
 us. Aut pone super ipsum astellam paruam, sicut diximus in pollice. Et **B**
 considera in restauratione tua, & post ipsam dispositionem apostema-
 tis calidi: & oppone cum eo quod oportet, quando accidit aliquid ex il-
 lo, secundum quod iteratur eius narratio.

¶ De restauratione fracturę Coxę.

Caput xv.

OS COXÆ multotiens frangitur, et declaratur sensui: quo-
 niam conuertitur ad interiorem & posteriorem partem. Et re-
 stauratio eius fit ita, quod stringitur ligamentum supra fracturam, et li-
 gamentū aliud sub fractura. Et infirmus prostretur super faciem suam.
 Deinde extendat omne ligamentū minister ad partem suam secundum
 æqualitatem: et hoc, quando est fractura in medio ossis. Si autem est fra-
 ctura propinqua radici Coxę, tunc sit ligamentum ad partem pectinis,
 ut cadat extensio ad sursum: & ligamentum aliud sub fractura. Et sic si-
 militer si est fractura propinqua genu, tunc sit ligamentū propinquum
 genu, ut sit extensio ad inferiora. Deinde æquet medicus os utriusq; ma-
 nibus suis, donec reducat ipsum secundum similitudinem figurę natu-
 ralis: & coniugatur os coniunctione bona. Tunc oportet, ut ponas em-
 plastrum & stricturam, si non accidit membro apostema. Quod si ac-
 cidat in eo apostema: tunc dimitte ipsum diebus aliquot, donec sedetur
 apostema calidum. deinde redi ad curationem tuam. Strictura autē eius
 ita sit. Oportet ut inuoluas super fracturam imema duram, id est, bin-

Cdam: & dupla eam bis, aut ter: et remaneat ex ea superfluitas. Deinde in uolue crus, donec perueniat calcaneus apud radicem natis. Et intromitte filum longum inter Coxam & crus prope genu ad inferiora, & ueniant extremitates fili a superiori parte duarum partium. Deinde reuolue super Crus & Coxam quod superfluit ex alimema. Deinde pone super Coxam in loco fracturę ipsius astellas, & pone ex eis astellam unam super os cruris. Deinde imple uacuitates inter crus & coxam cum panibus lenibus, ut æquet stricturna. Deinde incipe cum stricturna forti a medio super locum fracturę tribus inuolutionibus, aut quatuor. Et quanto plus elongaris cum ligamento a loco fracturę, sit stricturna tua minor & mollior, et lenior. Deinde intende ad duas extremitates fili, quod tu intromisisti inter coxam & crus. Liga ergo cum utrisque tres astellas quę sunt desuper. Deinde uade cum duabus extremitatibus fili ad inferiora, donec peruenias ad cauillam pedis. Et cum utrisque stringe etiam extremitates astellarum a parte altera, ut non remoueat ligamentum ex loco suo. Deinde dimitte stricturnam super illud, dum permanet, ita quod non accidat membro corrosio, neque apostema, neque inflatio, & similia eis. Quod si accidat aliquid ex illo, prope ergo cum solutione eius, & rectifica illud quod accidit inde totum, secundum quod diximus multotiens. Si uero in osse est frustū ex osse quod pungat: tunc oportet, ut æques illud, si est tibi possibile. Et si non, fide super illud, & remoue illud: & cura cum eo cuius præcessit rememoratio, donec sanetur. Et quandoque stringitur hæc fractura Coxę, præter quod addantur ei astellę, sicut diximus in adiutorio & brachio. Verumtamen in restauratione eius taliter fracta, non accidit infirmitas claudicatio. Et si restauratur sola, præter quod applicetur ei crus alterum, tunc necesse est, ut claudicet ille cuius est, semper. Et scias, quod Coxa stringitur in quinquaginta diebus, uel additur parum, aut minuitur parum: totum illud est secundum diuersitatem complexionum, & reli-

quarum dispositionum.

¶ De restauratione fracturę Rotulę genu.

Caput

XVI.

SC I A S, quod Rotulę genu raro accidit fractura, sed accidit ei attritio multotiens. Si uero accidit ei fractura, tunc non nisi aut fissura, aut foramen in partibus suis. Et est illud cum uulnere, & absque uulnere. Et statur super illud totum cum sensu. Et restauratio eius est ita, ut æquetur quod disruptum est ex partibus eius cum digitis, donec aggregetur, & coniungatur secundum quod possibile est ex æquatione & facilitate, & fabricatione. Deinde pone emplastrum ex farina sisami, uel molendini, cum albumine oui: & pone super ipsum astellam rotundam, si indiges illa: & stringe desuper stricturna cōueniente ad illud. Deinde considera omnes dispositiones quas narrauimus in reliquis fracturis: sicut

apostema calidum, & similia illi: ita, ut opponas omni accidenti cum A
eo quod conuenit ei, donec sanetur.

¶ De restauratione fracturæ Cruris. Caput xvii.

S C I A S, quod Cruri sunt duo ossa, quorū unum est grossum, &
nominatur nomine Cruris: et alterum subtile, & nominatur Focis-
le. Et accidit utrisq; ex speciebus fracturæ quod accidit duobus ossibus
brachij: & propter illud fit restauratio eius, sicut restauratio brachij æ-
qualiter, & operatio est una. Quod si franguntur duo ossa simul, con-
uertitur Crus ad omnes partes. Et si frangitur os subtilius, conuertitur
Crus ad anteriorem partem. Et si frangitur os grossius, inuenis illud in-
ferius: et est ex eis quæ non occultantur tibi. Deinde administra extensi-
onem, et æquationē, & ligationem astellarū secundum illud æqualiter.
Verūtamen oportet, si fractura Cruris est fractura foeda, habens setha-
gie multa: ut sit extensio minor, & lenior alleuiatiōe tua. Et in Crure qui-
dem est ex operatiōe quiddam super brachiū: et est, ut quādo tu æquas
astellas, & completes omnē operationem tuā, tunc accipe duas fascias ex
ligno pini, quod administratur in fabricatione solariorū quod ponitur
sub tabulis: & fiunt ex spatulis palmæ: et elige ex eis quibus est grossi-
tudo parua, & neq; sint ex minutis: et sit longitudo earum secundū lon-
gitudinem Cruris a genu usque inferius. Deinde inuolue super unam B
quamq; pannū duabus inuolutionibus secundum longitudinem eius.
Et pone unam partem Cruris a parte una, & alteram a parte altera: &
sint ex genu usq; inferius pedis. Deinde liga duas fascias in tribus locis
ex duabus extremitatibus & medio. Cum enim strictura prohibetur,
Crus declinat ad dextram & sinistram, et stat statione bona. Et iam qui-
dem administretur cunabulum ex ligno secundum longitudinem Cru-
ris, & ponatur in eo Crus, ut conferuet ipsum a motu. Et plurimū qui-
dem oportet, ut facias illud in fractura quando cum ea est uulnus pro-
prie. Deinde considera Crus in omni die, et stude cum eo studio ultimo
ab apostemate, aut inflatione, aut reliquis alijs. Si ergo accidit aliquid ex
illis, tunc oppone ei cum eo quod oportet, usquequo sane-
tur, si D E V S uoluerit.

¶ De fractura ossium Pedis, & Digitorum.

Caput xviii.

C A L C A N E O quidem nō accidit fractura penitus. Ossibus
uero Pedis accidit quandoq; fractura, & Digitis parū etiā accidit fra-
ctura: nō accidit eis nisi attritio in pluribus dispositionibus. Quod
si accidit ossibus Pedis fractura, & uides illa ossa sublimari super se adin-
uicem, tunc ponat infirmus Pedem suū super terram præparatam, sicut
ambulans. Deinde sta tu, et pone Pedem tuū super illud quod eleuat ex
illis ossibus: postea preme, uel calca eam: et æqua ipsam, donec redeat in

C locis suis. Deinde pone emplastrū, et stuppam desuper: & pone sub uentre Pedis tabulam paruā, cui sint duo capita plana. Deinde stringe eam cum Pede strictura decenti, postquā tu inuoluis eam cū pannis, & reliquis quibus indiget. Cum ergo prætereunt ei tres dies, aut quatuor, tunc solue ligamentum. Nam tu inuenies ossa æquata, siue sint fracta, aut sint dislocata. Operatio ergo in eis est, sicut uides. Si autē franguntur aliqui digiti, tunc restaura eos, et æqua ipsos secundū quod narraui tibi in restoratione digitorū manus. Deinde pone digito tuo astellam secundū longitudinem digiti, & sit latior eo parumper: deinde pone sub Pede hanc tabulam quam narraui tibi, & stringe eam strictura decenti. Si uero quod frangitur ex ossibus est duo, aut tria, aut plus, tunc pone super omnem digitum astellam suæ quantitatis, inuolutam in panno lini: & stringe tabulam in inferiori Pedis: & sit stans super unum capitum tabulæ extra uentrem Pedis, ut teneat retentione bona. Et conuenit tibi, ut non obliuiscaris, quin consideres omnia quæ dixi tibi in reliquis fracturis ex accidentibus quæ diximus: & oppone omni accidenti cum eo quod oportet.

Q De fractura Vuluæ mulieris; & ossis pectinis, et uirgæ uiri. Caput XIX.

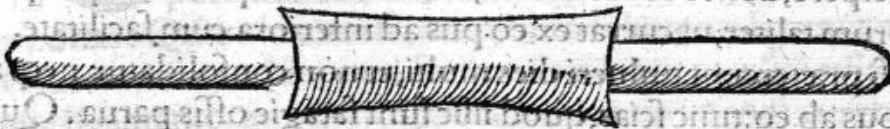
Q V A N D O frangitur Vulua mulieris, tūc fac eam sedere quadratam. Deinde inclina eam ad partem dorsi ipsius parumper, & teneatur retro. Deinde impleat obstetrix Vuluam eius coto, donec impleat eam: et fiat in Vulua ex eo sicut sphaera. Deinde concutatur mulier, & eleua dorsum eius paulatim. Illud enim cotum egreditur, donec fiat ante portam Vuluæ sicut sphaera, et os fractum redit. Deinde pone puluillum super dorsum eius. Quando ergo uult mingere, remoueat cotum cum facilitate, deinde mingat: et reduc ipsum secundum modum, quo intromisisti ipsum in primis: deinde redeat ad puluillum suum primum. Faciat illud septem diebus, aut circiter. os ipsum enim restaurat. Et si uis, accipe uesicā ouis, & stringe super foramen eius cannulam arundinis, et intromitte uesicam totam in Vuluam eius. Deinde suffla in cannulam cum uirtute, donec infletur uesica intra Vuluam. fractura enim redit. Deinde impleatur cum coto, & stet aliquot diebus, secundum quod narrauimus, donec sanetur. Et quando frangitur os Pectinis uiri, aut mulieris, tunc administra in restoratione eius, & ipse us æquatione illud quod narrauimus in osse Anchæ. Et non occultatur rectum in his fracturis propinquis, quæ parum contingunt, præcipue cui est quiddam studij, uel usus. Et intellige librum meum istum multum. quoniam fractura ipsa significat tibi in pluribus dispositionibus uiam rectam in restoratione sui, & strictura sui: intellige ergo.

In Virga autem uiri quando frangitur, accipe guttur anseris: & intromitte uirgam in ipso. Deinde pone super ipsum inuolutionem ex

panno, & inuoluatur, et dimittatur tribus diebus, aut circiter eos, & sanabitur, si DEVS uoluerit.

C De restauratione fracturæ ossium, quando est cum uulnere. Caput xx.

CONVENIT ei cui accidit fractura cum uulnere, precipue si est magnum, sicut os coxæ, aut adiutorij, aut simile illi, ut properes, & phlebotomes ipsum statim: si attestantur tibi conditiones phlebotomiæ, sicut præmisimus. Quod si uulnus effluit sanguinem, tunc oportet, ut properes ad abscisionem eius, ita ut puluerizes super ipsum zegi tritum: si non est tibi præsens aliud. Deinde incipe restaurare fracturam in illo eodem die: & non postponas illud, si non accidit apostema. Si uero accidit apostema calidum, tunc dimitte restaurationem eius usque ad diem nonum, donec sedetur apostema. Et non appropinques ei in die tertio, & quarto omnino. nam tu faceres ei accidere accidentia mala. Si autem os fractum est eminent super cutem detectum: tunc oportet, ut conaris reducere ipsum, et æquare ipsum manibus tuis cum facilitate & extensione parua. Si autem non præparatur extensio eius, & ipsius æquatio manibus tuis: tunc reduc ipsum cum isto instrumento. Et est instrumentum quod fit ex ferro, cuius longitudo est quantitas septem digitorum, aut octo: & eius latitudo est secundum quantitatem uulneris. Et propter illud necesse est medico, ut accipiat ex eis tria, aut quatuor secundum quantitatem qua indiget ad illud ex curatione in omni specie fracturæ. Et sit rotundum: & sit in eo grossitudo parua, ut non duplicetur apud compressionem super ipsum in hora operationis: & sit acutæ extremitatis, cui sit margo in extremitatibus suis. Et sit superius eius ad grossitudinem ex medietate eius usque ad inferiora. Et hæc est forma eius.

OPORTET IN HAC OPERATIONE, ut ponatur extremitas eius acuta curuata super extremitatem ossis eminentis: & impelle ipsum cum eo uice una, donec quando redit os & æquatur quadam æquatione. Conare ergo æquare extremitates fracturæ adinuicem. Quod si extremitates eius fracta est subtilis, & non accipit eam instrumentum acceptione bona, tunc oportet, ut incidas extremitatem illius ossis, donec instrumentum potestatem habeat eius. Si uero non potes reducere eos cum eo quod narrauimus omnino, tunc incide ipsum cum eo quod conuenit ei ex Incisorijis quæ diximus: aut ferra ipsum cum una ferrarum quocumque modo possibile est tibi.

C

Deinde rade illud quod remanet in osse ex asperitate & corticibus minutis. Cum ergo reducitur os, & inuenit infirmus post reductionem eius dolorem uehementem ludentem, tunc scias, quod os non rediit ad locum suum naturalem. Fac ergo illud. Nam tu confers infirmo iuuamentum magnū, cum completur restauratio tua quam facis ossi. Tunc submerge pannum in uino stipitico, nigro. Et proprie si est in æstate. Et non ponas super uulnus carotum, neq̄ aliquid in quo sit oleum: ut non faciat accidere in ipso putredinem & corruptionem. Deinde administra astellas in hora complementi tui a restauratione ossis. Et dimitte uulnus detectum: ita, ut incidas cum forficibus foramen in inuolutionibus secundum quantitatem uulneris. Et caue omni cautela, ne stringas uulnus cum fractura. Multotiens enim fecerunt istud stolidi medici: & fecerunt accidere super infirmos suos aut mortem, aut corrosionem, aut zuchem, id est, saniem. Et sit strictura tua mollis, lenis, diuersa strictura fracturarum reliquarum. Quod si uulnus est malum, aut est uulnus magnum, & times super ipsum quædam accidentia mala quæ narrauimus, & inuenis dolorem in loco suspensum: tunc non oportet, ut ponas super ipsum astellas. Et fac eis inuolutiones ex pannis duris in loco astellarum, & stringe ipsum cum eis. Cum autē est post diem unum, aut dies duos, & uides uulnus iam incipere, ut in eo generetur pus: tunc aufer desuper ipsum pannum quem posuisti super ipsum cum uino. Deinde administra licinia, et unguenta cum quibus de consuetudine nostra est, ut medicemur uulnera: sicut unguentum tetrapharmacōn, et similia illi. Et conuenit tibi, ut soluas ligamentum. Et considera uulnus in omni die mane & uespere, donec consolidetur, et sanetur. Et oportet, ut præparetur membrum taliter, ut currat ex eo pus ad inferiora cum facilitate.

Quod si prætereunt uulneri dies multi, et non consolidatur, neq̄ abscinditur pus ab eo: tunc scias, quod illic sunt fragie ossis parua. Quare oportet, ut inquiras uulnus cum tenta. Quot uero ex illis affragie sunt separata, remoue ea, & extrahe ipsa. Et quæ ex eis sunt non separata, & pungunt membrum, & faciunt accidere dolorem, conare incidere ea, & auferre ea omni modo quo possibile est tibi illud. Quod si accidat uulneri zuchen, aut ekiletē, id est, estiomenus, aut species alia corruptionis & putrefactionis: tunc oportet, ut opponas unicuiq̄ ex eis cum eo quod conuenit ei ex curatione, cuius præcessit narratio in capitulo suo. Et ex eo in quo oportet ut stet sermo meus, & cui facias presentem mentem tuam quando frangitur os, & eminet super membrum, sicut os coxæ, & adiutorij, et similia eis ex membris magnis, est, ut non præsumas attractionem eius, multotiens enim accidit ex illo mors, imo dimitte

ipsum, donec putrefiat. Fortasse enim cadet per se post uiginti dies, aut triginta. Tunc ergo cura uulnus, si uidetur tibi: & si non, dimitte ipsum.

¶ De curatione Nodationis in uestigio

MULTOTIES accidit hæc Nodatio in uestigio sanationis fracturæ. Caput XXI.

VLTOTIES accidit hæc Nodatio in uestigio sanationis fracturæ, præcipue, quæ est prope iuncturas: & fœciatur ex ea figura membri. Et fortasse prohibet membrum ab operatione sua naturali. Considera ergo tunc, si nodatio est recens: administra in ea medicinas quæ stipticitatem habent, sicut aloë, & olibanum, et myrrha, & sarco colla, & acacia, et similia eis. Ita, ut accipias ex istis quasdam, aut omnes eas: & confice eas cum uino stiptico, aut cum albumine oui, aut cum acetato: et pone eas super nodationem in stuppa, et stringe eas super ipsam strictura bona. Et dimitte stricturam, nec soluas eam diebus multis. Deinde solue eam, & itera aliam, donec remoueat nodatio. Aut stringe super ipsam laminam plumbi decenter. Plumbo enim est proprietas remouendi omne quod timetur ex membris. Si autem nodatio iam in lapidem conuersa est, & stricta est, et festine prouocat necessitas ad auferendum eam: tunc finde super eam ex superiori parte eius, & incide superfluitatem eminentem: aut rade eam cum quibusdam rasorijs, donec remoueat: & cura ipsam, donec sanetur.

Plumbi uirtus.

¶ De curatione quando restauratur, & remanet membrum post illud subtile, non secundum naturam suam.

Caput XXII.

QUANDO restauratur fractura ossis, & remanet membrum post illud subtile, debile: tunc nõ fit illud nisi propter causas multas. Quarum una est, multitudo solutionis ligamenti & ligationis eius non secundum quod oportet: aut propter superfluitatem stricturæ ligamentorum, donec prohibeatur nutrimentum currere ad membrum: aut propter multitudinem embrocationis superflue in non sua hora: aut propter paucitatem sanguinis in corpore infirmi, & debilitatem eius. Et curatio illius est, cibare infirmum, & tenerum facere corpus eius, donec multiplicetur sanguis in eo. Et administra balneum. Et intromitte gaudium & læticiam super eum. Deinde pone picem super membrum: ut attrahat pix ad ipsum nutrimentum multum. Et assidue embrocationem eius cum aqua tepida, donec currat nutrimentum, & redeat ad figuram suam naturalem.

¶ De curatione ossium fractorum quando restau-

C

QUANDO accidit membro iam restaurato post sanationem eius tortuositas, & eminentia ossi fracto, aut nodatio: & scedatur per illud forma membri, uerumtamen membrum non prohibetur ab operatione sua naturali: tunc non oportet ut recipias sermonem eius, qui existimat, ut frangatur membrum denuo. Et iam fuerunt multi stolidorum medicorum & restauratorum, qui fecerunt illud in terra nostra. Et hæc quidem operatio est uituperabilis ualde, perducens ad mortem, uel timorem magnum, ut scilicet sit mortalis. Verum si claudicatio & nodatio sunt recentes: tunc oportet, ut embrocetur cum aqua tepida, in qua decoctæ sint herbæ mollificantes, sicut folia alteæ, & radix eius, & mellilotum, et illis similia. Et fiat ei emplastrum cum emplastro mollificatiuo, sicut dyachilon deceter factum. Aut sumatur mucilago radicis alteæ, & concutiatur cum adipe gallinæ, aut oleo sisaminno: & emplastretur cum eo. Aut sumantur ficus pingues, & terantur cum fimo columbino, & similibus eis quæ nominantur ex medicinis diminuentes consolidationem. Et quandoq; soluitur nodatio cum frictione assidua, antiqua, & leni, quæ fit cum manibus humidis. Et administratur motus membri ad omnem partem in horis omnibus.

D

Si autem tortuositas iam antecessit, & fortis facta est, et conuersa est in lapidem, & prouocata est necessitas ad curationem eius cum ferro: tunc oportet, ut secetur superius eius, & soluatur continuatio ossis, et incidatur quod superfluit ex nodatione aut osse cum Incisorijs subtilibus: & administratur facilitas in illo cum sollicitudine & studio.

Dislocatio
quid.

DE sermone in Dislocatione.
Caput XXIII.

DISLOCATIO est exitus alicuius iuncturarum a loco suo. Quare prohibetur a motu suo, & scedatur figura membri. Et facit accidere super infirmum dolores, & læsiones uehementes. Quando ergo accidit alicui dislocatio, tunc oportet festinare ad restorationem eius: neq; tardet eam omnino. Nam si tardatur, apostematur locus, & fortasse cum eo reductio dislocationis. Propter illud ergo non oportet, ut moueatur, neq; extendatur in horâ apostemationis eius. quoniã multotiens facit accidere spasmus, et dolores lædentes. Verum quando accidit illud, tunc oportet, ut properes ad phlebotomiam infirmi. Deinde dimittatur, donec quiescat apostema. Deinde embrocetur membrum cum aqua calida & oleo. Deinde reducatur cum facilitate. Et curetur omne membrum cum eo cuius rememoratio ueniet in loco suo. Ego quidem iam ordinavi capitula dislocationis, etiam secundum quod præcessit in fractura, a superiori parte corporis usq; ad inferiorem eius.

¶ De cura dislocationis Mandibulae inferioris.

Caput XXV.

PARVAM dislocantur duae Mandibulae nisi raro. Et dislocatio ambarum fit secundum unum duorum modorum. Aut enim remouentur a locis suis remotione parua, & mollificatur parumper. Aut dislocantur dislocatione integra, completa, donec mollificentur ad partem pectoris, donec currat saliuia infirmi, & non possit tenere eam, neque possit claudere os suum, & inuoluatur lingua eius cum sermone. Quando autem dislocatio eius est parua, tunc redit in pluribus dispositionibus per se cum paucitate. Si uero est dislocatio completa, integra: tunc oportet, ut administretur reductio eius uelociter, et non tardetur penitus: & est, ut teneat minister caput infirmi: & intromittat medicus pollicem manus suae unius in radicem Mandibulae dislocationis inter os eius, si dislocatio est a parte una. Aut intromittat duos pollices suos simul, si dislocatio est a duabus partibus. Et reliqui digiti manuum eius sint extra, quiibus aequet. Et praecipue infirmo, ut mundificet Mandibulas suas, & absoluat eas ad manducandum ad omnem partem. Et medicus aequet Mandibulam, et impellat Mandibulam, donec redeat ad locum suum.

Quod si difficilis sit reductio eius, praecipue si sunt ambae Mandibulae simul: tunc administra uaporationem cum aqua calida, & oleo, donec fiat facilis reductio ambarum: neque tardes reductionem ambarum omnino, sicut diximus. Cum ergo redeunt & aequantur, et clauditur os infirmi, et non mollificantur: tunc pone super eas puluillos pannorum, cum caroto quod sit factum ex cera: & oleo rosato. Deinde ligetur cum facilitate cum ligamentis mollibus. Et sit somnus infirmi super dorsum suum: & caput eius sit stans inter duo puluinaria, ut non moueat ipsum ad dextram & sinistram: neque conetur, uel cogatur masticare aliquid: imo ponatur cibus eius sorbitio lenis, donec quando remouentur dolores, & nodatur Mandibula: tunc comedat quod uult, et administretur illud cum facilitate. Non laboret super operationem oris sui apud comestionem & potum, & oscitationem, donec nodetur Mandibula, & sanetur. Quod si difficilis fiat reductio duarum Mandibularum, quando dislocantur in hora aliqua, & non conuertuntur ad loca sua: tunc multotiens accidunt inde febres, & soda assidua: et fortasse soluitur uenter infirmi, & fortasse uomit choleram puram. Cum ergo uides illud: tunc scias, quia est perditio, & multotiens moritur ille cui accidit illud in decem diebus.

¶ De reductione dislocationis Furculae, & extremitatis humeri.

Caput XXVI.

FURCULA quidem non dislocatur ex latere intrinseco, propter continuationem suam cum pectore. Et dislocatur quandoque ad exteriora.

Cra: & declaratur illud sensui. Et restauratio eius est, ut iaceat infirmus super dorsum suū, & extendat brachia sua. Deinde cōarta locum cum palma tua cōartatione forti. nam ipsa redibit. Deinde pone super ipsam emplastrū, & puluillos, et stringe eam. Extremitates uero eius quæ sequuntur cubitum, et continuantur cum eo, non dislocantur, nisi raro. Quod si dislocatur die aliquo: tunc oportet, ut reducatur & æquetur secundum quod diximus, & quod præparatur tibi. Deinde pone super ipsam emplastrum, & puluillos, et strictionem. Et præcipe infirmo, adherere tranquillitati et quieti, donec sanetur. Et cum hac eadem curatione reducitur extremitas Humeri, quando separatur etiam a loco suo.

¶ De reductione dislocationis Humeri.

Caput

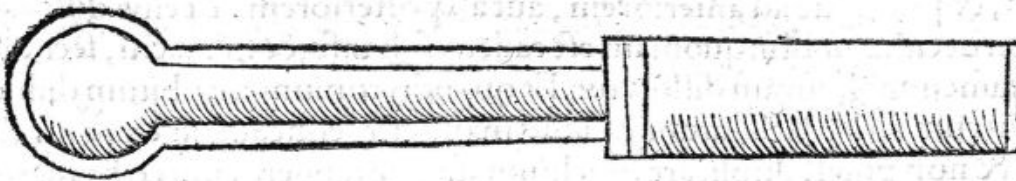
XXVII.

Dislocationes
Humeri.

SCIA S, quod Humerus non dislocatur, nisi secundum tres modos. Quorum unus est, ut dislocetur ad partem titillici ad inferiora. Secundus est, ut dislocetur ad partem pectoris. Et fortasse dislocatur ad superiorem partem Humeri: & illud fit raro. Et non dislocatur ad posteriora, propter spatulam. Et non dislocatur ad anteriora, propter nervos. Et plurimū quidem dislocatur & egreditur ad inferiora uersus titillicū: præcipue in illis, quorū carnes sunt pauce. quoniam egreditur in eis uelociter, & ingreditur uelociter. In illis autem quorū carnes sunt multæ, est contrario illius, scilicet quia egreditur cum difficultate, et ingreditur cum difficultate. Et fortasse accidit quibusdam hominibus percussio, aut casus, et apostemat Humerus apostemate calido, & putatur propter illud, quia iam dislocatus est. Oportet ergo, ut experiaris illud, donec stes super certitudinē eius, & tunc procedas in curatione eius. Et cognoscitur dislocatio, quando est ad inferiora uersus titillicū: & distinguas inter Humerum dislocatum, et humerū sanum. Nam tu inuenis inter eos diuersitatem manifestam, & inuenis in capite Humeri concavitatem, et sub titillico apud tactum caput humeri quasi ipsum sit ouū: & non potest infirmus reducere manū ad aurem suam, neque mouere eam omnibus motibus. Et similiter, si dislocatur uersus pectus, aut ad sursum: tunc inuenis manifestū tactum, neque occultatur. Et huius quidem dislocationis fit facilis reductio, quando est recens, aut infirmus est puer. Et reductio eius est, ut eleuet minister manū suam ad superiora. Deinde pone tu pollices tuos sub titillico eius, & eleua iuncturam cum fortitudine ad sursum ad locum suū: et minister eleuet manū suam, & extendat eam ad sursum. Deinde ponat eam inferius. ipse enim redit uelociter. Si autē non redit per illud quod diximus, & sunt a principio quo accidit dislocatio dies multi: tunc oportet, ut balneetur infirmus in aqua calida, & administretur embrocatio quæ mollificat & lenit. sicut si decoquantur radices alteæ, & fœnugræcum, & mellilotum in aqua, et administretur. Deinde resupinetur infirmus super dorsum suum: & ponatur sub titillico eius sphaera

& lana, quæ sit æqualis inter lenitatem & stricturam. Deinde ponat me- **A**
 dicus calcaneum suum super spheram, & eleuet caput humeri cum uir-
 tute, & attrahat manum infirmi ad inferiora. Et minister alius teneat ca-
 put infirmi, ut non moueatur ad inferiora: ipse namq; redit statim. Et si
 uis, reduc eum secundum modum hunc: & est, ut facias esse præsentem
 uirū qui sit longior infirmo, & stet a parte lateris, & intromittat hume-
 rum suum sub titillico infirmi: & eleuet titillicum eius ad superiora, do-
 nec sit infirmus suspensus in aëre. Et minister alius trahat manum infir-
 mi ad inferiora uentris eius. Si autem infirmus est leuis: tunc oportet, ut
 suspendatur cum eo aliquid aliud, ut grauet ipsum: nam redit dislocatio
 statim. Et reducitur etiam secundum modum alium: & est, ut figatur
 in terra lignum longum, cuius caput sit rotundum figura: sicut manica
 mortarij: quod non sit grossum, neque subtile. Deinde ponatur sub in-
 firmo postquam ponuntur super caput ligni panni lenes: & infirmus
 sit stans secundum longitudinem ligni. Deinde extendatur manus eius
 ad inferiora a parte altera, & extēdatur corpus eius ab altera parte cum
 fortitudine: nam iunctura redit ad locum suum cum uelocitate.

Quod si difficilis sit eius reductio per omnia quæ diximus, tunc ute-
 re hac cura: & est, ut accipias lignum cuius longitudo sit quantitas duo-
 rum brachiorū, & eius latitudo quantitas quatuor digitorum, & grossi-
 tudo eius quantitas duorum digitorum: cui sit caput rotun-
 dum, ut alleuietur introitus eius in profundum **B**
 titillici, secundum hanc formam.

Deinde ligentur super caput rotundum panni lenes, ut non lædat li-
 gnum infirmū. Deinde ponatur sub titillico infirmi, ut extendatur ma-
 nus, aut brachium super lignum usq; ad inferiora: & ligetur lignum su-
 per adiutorium & brachium & extremitatem manus. Deinde ponatur
 brachium super gradum scalæ per latitudinem, & extendatur manus
 ad inferiora, & dimittatur reliquum corpus suspensum a parte altera.
 Iunctura enim ingreditur statim. Cum ergo completur introitus eius se-
 cundum quemcunq; modum possibile est: tunc oportet, ut ponas sub ti-
 tillico spheram æqualis quantitatis ex lana. Deinde pone emplastrum
 preparatum ex puluere molendini cum olibano, et albumine oui super
 humerum totum, sicut reuoluitur desuper. Deinde stringe sub titillico
 strictura decenti: et reuoluat ligamentum super emplastrum desuper:
 & annectatur manus eius ad collum ipsius, & dimittatur, neque moue-
 atur manus eius septem diebus. Et oportet, ut ponatur cibus infirmi

d d

C paucus, donec confortetur membrum : quoniam est uelocius ad sanationem eius. Deinde ponatur amplior post septem dies, aut quinque, & exercitetur cum motu. Si ergo firmatur & non mollificatur, tunc iam sanatus est. Si uero iunctura dislocatur multotiens, propter humiditatem quæ accidit ei, aut propter causam aliam : tunc oportet, ut administretur in ea cauterium cum tribus foraminibus, secundum quod præmissum est in capitulo de cauterio. Quod si fiat hoc totum, & soluatur ligamentum post septem dies, & non confirmetur iunctura, & reducatur emplastrum & strictura super ipsum aliquotiens, & non firmetur, & cadat, & non possit eleuare ipsum ad superiora: tunc scias, quod nerui eius qui sunt ad caput humeri, iam incisi sunt, aut extensi, aut mollificati: & scias, quod iunctura nunquam figetur in loco suo.

Dislocationis autem quæ fit uersus pectus & mammillam, aut ad posteriora reductio, fit cum impulsione & extensione cum manibus: donec redeat, & administretur in ea reliqua strictura & cura, donec sanetur. Quod si accidat post sanationem grauitas in membro, & tarditas in motu eius, tunc utatur infirmus balneo multotiens, donec leniatur illa grauitas, & redeat ad naturam eius primam.

☉ De curatione dislocationis Cubiti.

Caput

XXVIII.

D **S** C I A S, quod iunctura Cubiti dislocatur cum difficultate, & similiter redit cum difficultate etiã: & ipsa quidem dislocatur ad omnes partes, & præcipue ad anteriorem, aut ad posteriorem. Et eius dislocatio non occultatur tibi: quoniam est cadens sub uisu, & sub tactu, secundum quamcunq; figuram dislocetur. Et quando coniungis cubitum dislocatum cum sano, declaratur tibi illud manifeste. concauatur enim iunctura, & non potest duplicare brachium, neque tangere cum eo humerum suum. Et oportet, ut properes, & reducas dislocationem statim, antequam accidat ei apostema calidum. Nam si accidit ei apostema calidum, difficilis fit eius reductio: & fortasse non sanatur omnino, præcipue quando est ad posteriora. est enim deterior omnibus speciebus dislocationis, & uehementioris doloris eis: & multotiens descendit cum ea mors. Et restauratio eius quando est ex eis quæ possibile est reducere, est, ut extendatur manus eius cum duabus manibus: & brachium eius sit expansum, & manus medici sint supra cubitum & sub eo, & ipse impellat iuncturam cum pollicibus manuum suarum simul, aut cum radice palmæ suæ, donec redeat ad locum suum. Aut uero dislocatio est ad anteriora: tunc redit ita, ut duplicet manum cum manu sua, donec percussat cum radice palmæ suæ cubitum qui est dislocatus. Quod si non obedit dislocatio ad reductionem, tunc administra extensionem uehementem, fortem ualde: & est, ut extendant brachium duo ministri: & teneant ipsum

duo ministri etiam, ut non remoueat apud extensionem. Deinde re- **A**
 uoluatur brachium ad omnē partem postquā inuoluitur super manum
 eius pannus duplicatus longus, aut ligamentū latum. Et quando tangit
 medicus manu sua iuncturam, inungat ipsam cum oleo: ut sit illud ex eis
 quæ adiuuant in lubricitate iuncturæ cū facilitate. Deinde impellat iun-
 cturam impulsione uehementi, donec redeat. Et post reductionem eius
 oportet, ut ponatur super ipsam emplastrum, in quo sit stipticitas, et ex-
 icatio cum albugine oui: & stringatur strictura decenti. Et suspendatur
 brachium a collo infirmī: & dimitte diebus aliquot. Deinde soluatur.
 Si ergo firmatur iunctura in loco suo, tunc solue ligamentū ab ea, & di-
 mitte ipsam. Et si uides iuncturam non bene stringi, tunc itera empla-
 strum, & ligamentum, et dimitte ipsam diebus aliquot, donec stringatur.
 Deinde solue ipsam. Si autem accidit ei grauitas post reductionem iun-
 cturæ, & dispositio sit in motu: tunc administra humectationem in bal-
 neatione, & fricationem subtilem, et compressionem, donec leniatur, aut
 pone super iuncturam iliati, id est, natem arietis pinguem. Deinde lige-
 tur, & dimitte ipsam super eam die & nocte. Deinde aufer eam, et intro-
 mitte ipsum in balneum. Cum ergo sudat, tunc frica iuncturam fricatio-
 ne temperata. Deinde itera super ipsam a iliati uice una, & secunda, &
 tertia cū introitu balnei, donec leniatur. Et si uis, pone super ipsam ster-
 cus uaccinū, humidum, calefactum cum butyro, & stringe super ipsum.

Facillud aliquotiens, ipsa namq; lenitur, & redit

ad dispositionem suam.

C De curatione dislocationis Almahassem. **B**

Caput XXIX.

MA H A S S E M manus multotiens dislocat, id est, iunctura
 quæ est inter brachium & manum. Et reductio dislocationis eius est fa-
 cilis. Econtrario reliquarum iuncturarum. Verumtamen oportet, ut ue-
 locitas sit in reductione dislocationis eius in hora in qua dislocatur, an-
 tequam apostemetur locus: aut accidat in eo apostema calidum. Et redu-
 ctio dislocationis in eo est, ut ponas Mahassem manus infirmæ super ta-
 bulam, & extendat minister manum eius: & ponat medicus palmam su-
 am super eminentiam iuncturæ, & impellat eam, donec redeat. Verum-
 tamē oportet, ut consideretur, si palma iam recessit ad uentrem manus:
 tunc ponat infirmus dorsum manus suæ super tabulam apud extensio-
 nem & reductionem: & si dislocatio est procedens ad dorsum manus,
 tunc sit positio manus eius intrinsece super tabulam, id est, interior pars
 manus eius super tabulam ponatur, ut cadat manus medici super ipsam
 eminentiā iuncturæ. Si ergo redit statim, bonum est: & si non, tunc strin-
 ge eam cum emplastro sedante apostema: & dimitte ipsum, neque iteres
 illud. Nam si non tolerat, neque potes super reductionē eius, postquam
 prætereunt ei dies, uerumtamen iunctura remanet secundum tortuosam

dd 2

C ratem suam: & nō nocet infirmo aliquid, nisi quod mollificatur manus, & non potest stringere aliquid: tunc scias, quod nerui sunt abscissi, aut attriti. Non est ergo ingenium in ea, nisi ut stringatur cum cauterio prope casum eius. Et fortasse non confert illud aliquid. Cum ergo non redit Almahassem, tunc pone super ipsum emplastrum, quod narrauimus. Deinde stringatur, & dimittatur quinque diebus: postea soluatur & dimittatur, et exercitetur manus. Si autem priuatur motus eius, & accidat in ea aliquid grauitatis: tunc leni eam cum aqua calefacta, & fricatione aliquotiens, donec leniatur.

¶ De curatione dislocationis Digitorum.

Caput xxx.

Q V A N D O dislocatur ex eis Digitus ad omnem partem, uel ex eis Digitus ad dorsum palmæ, aut uentrem eius: tunc extende Digitum, & impelle dislocationem pollicibus tuis, donec redeat. Deinde sustenta caput Digiti, & suspende ipsum uersus partē ad quam dislocatur, & dimitte ipsum duobus diebus. Deinde suspende eum, & extende ipsum, donec æquetur rectus in illo die suo. Cum ergo fuerit nox, liga ipsum secundum narrationem ipsam: & non cesses soluere ipsum in die: & exerce eum cum motu: & liga ipsum in nocte. fac illud diebus aliquot, donec stringatur. Et similiter fac cum eo, si dislocatur ad uentrem manus: & liga eum ad partem ipsam, & fac cum eo operationem tuam primam, donec sanetur. Et similiter fac cum eo quando dislocatur ad reliquas partes.

¶ De curatione dislocationis Spondilium dorsi.

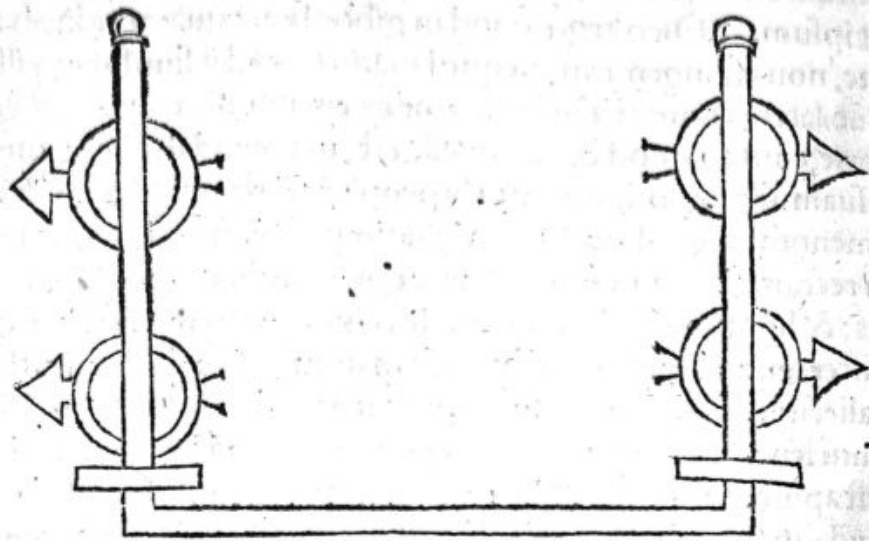
Caput xxxi.

Q V A N D O accidit alicui Spondilium dorsi, aut colli dislocatio completa, aut remouentur Spondiles multæ a locis suis: tunc non est in ea curatio. quoniā mors properat infirmo. Et signum illius est, quod egestio infirmi egreditur absque uoluntate, neque potest tenere eam: & multotiens mollificatur ex eo quædam membra eius, aut duo crura eius, aut duo brachia ipsius, aut unum eorum: aut remouetur Spondilis una de loco suo. Multotiens enim remouetur, quod multotiens fit remotio earum ad quatuor partes. Illa ergo quæ remouetur ad posteriora, nominatur Gibbositas. Curatio uero eius est, ut consyderes tunc, si Gibbositas accidit a puericia: tunc non est in ea curatio, neque ex ea est sanatio omnino. In illa autem quæ accidit a casu, aut percussione, aut similibus illis, iam dixerunt antiqui modos curationis sermone prolixo. Cuius plurimum non redit cum proficuo. Ego uero iam abbreviaui ex illo, cuius parum excusat a multo eius ex propinquitate mea ad intentionem: & expositione mea qua exposui illud, & formaui in:

Gibbositatis
curatio.

strumentum eius diuerso modo ab eo quo ostenderunt illud, & expo^s A
 fuerunt ipsum. Dico ergo, quod in gibbositate quæ accedit ab anteri
 ori parte, non est ingenium, neque sanatio ex ea. Et similiter in illa quæ
 fit ad duo latera etiam. Et non curatur ex eis, nisi illa quæ accedit in dor
 so proprie, cum eo quod ego narro: & est, ut extendatur infirmus super
 faciem suam super podium æquale prope parietem: & expandatur sub
 eo stramentum humidum, ut non lædatur pectus eius. Deinde ponatur
 lignum rectum fixum in fouea in terra, in extremitate podij, circiter ca
 put eius: & lignum aliud circiter pedes eius in extremitate altera podij:
 & minister teneat lignum, et sit non firmatum in fouea. Et minister alter
 teneat alterum. Deinde inuolue super caput infirmi, & sub titillicis eius
 ligamentū lene, firmum: & extende extremitatem ligamenti ad lignum
 quod est apud caput eius: & liga ipsum in eo. Deinde stringe ligamen
 tum aliud supra anchas eius, & supra genua ipsius, & apud cauillas ei
 us. Deinde aggrega ligamenta omnia, & liga ea in ligno altero quod
 est apud pedes eius. Deinde extendat omnis minister ad partem ligni
 ligamentum, & non remoueantur duo ligna ex locis suis in quibus sunt
 fixa: uerumtamen non sint firmata, sicut diximus. Et medicus ponat
 palmas suas super Spondilem cum fortitudine, donec redeat: aut ponat
 super eam tabulam. Deinde annectat super tabulam pedes suos, donec
 redeat. Si autē non redit per hanc curationem, tunc accipe tabulam cu
 ius longitudo sit circiter tria brachia. Et caua in pariete de quo diximus
 quod est prope infirmum, locum in quem ingrediatur extremitas tabu
 læ. Deinde pone medium tabulæ super Spondilem. Et ponat pedes su
 os medicus super extremitatem alteram. Et stringat bene, donec cōar
 tetur Spondilis, et redeat ad locum suum. Deinde si uis, operare cum
 torno quod inuoluitur cum manu tua: & est, ut figas in terram apud ca
 put infirmi in postremo podij duo ligna, quorum longitudo sit bra
 chij unius: & apud caput eius in postremo podij duo ligna. Et sit lon
 gitudo quæ est inter omne lignum palmus unus: & iam factum est in
 omni loco foramen, in quo currit tornum: & firmetur lignum omne in
 terra multum, ne moueatur omnino. Et intromittatur lignum rotun
 dum: & est tornum in quo reuoluitur ligamentum in duobus forami
 nibus duorum lignorum. Et in extremitate eius est foramen, in quo fir
 matur lignum, cuius longitudo est palmus cum eo quod reuoluitur:
 & in duobus lignis alijs est similiter illius. Deinde stringe ligamenta
 quæ strinxisti in pectore infirmi torno quod est apud caput eius: & li
 gamenta quæ strinxisti in cruribus eius in torno quod est apud pedes
 eius. Deinde stet apud omne tornum minister, qui torqueat manum
 suam cum licinio, cum quo reuoluitur tornum: & medi
 cus æquet Spondilem, secundum quod dixi
 mus. Hæc est forma torni, quæ sequitur.

C

Deinde postquam redit Spondilis, & æquatur locus, tunc oportet, ut ponas emplastrum exiccatiuum cum albumine oui. Deinde stuppam. Postea pone supra emplastrum astellam ex tabula, cuius latitudo sit trium digitorum, aut circiter eos. Et longitudo eius quantitas quæ capiat locum Gibbositatis, & super partē Spondiliis sanæ. Deinde ligetur cum ligamento quod diximus. Et utatur infirmus nutrimento subtili, donec sanetur. Quod si remaneat quiddam eminentiæ in loco in fine sanationis: tunc oportet, ut administrantur medicinæ quæ mollificant, & leniunt, cum administratione tabulæ quam narrauimus tempore longo. Et iam administratur in illo lamina plumbi. Et quandoq; accidit eminentia in postremo Spondilium dorsi: & putatur per eam dislocatio, & est illud os quod iam eminent. Quare nō oportet, ut præsumptio fiat ei cum hac medicina: fortasse enim accidere faciet mortem.

De curatione Anchæ dislocatæ.

Caput XXXII.

SC I A S, quod iuncturæ Anchæ, & iuncturæ humeri, non accidit, nisi dislocatio tantum: neque accidit eis quod accidit reliquis iuncturis ex remotione parua, & concauitate. Et iunctura quidem Anchæ dislocatur secundū quatuor partes. Quod est, quia dislocatur ad anteriora, & ad posteriora. Et plurimū quidem dislocatur ad interiora: & parum dislocatur ad anteriora, et ad posteriora. Et curatio dislocationis eius ad interiora, est: quia quando tu coniungis crus infirmī sanum cum infirmo, est longius: & est genu eius eminent plus quam sani, & non potest infirmus duplicare pedem suum apud inguen: & est locus qui sequitur inguen apostematus apostemate calido, propterea, quod caput coxæ iam peruenit illic. Et signum eius cui accidit dislocatio ad exteriora

Dislocatio
Anchæ qua-
druplex.

ora est, quod sunt accidentia eius contraria istis accidentibus. Et signum **A**
 eius cui accidit dislocatio ad anteriora, est, quia expandit crus sanum se-
 cundum complementum: uerumtamen non duplicat ipsum absq; do-
 lore qui est in genu: & si conatur ad ambulandum, non potest super il-
 lud ad anteriora: & retinetur urina eius, & apostematur inguen eius, &
 apud ambulationem est calcatio eius super calcaneum. Et signum eius
 cui accidit dislocatio ad posteriora est, ut non expandat genu, neq; pos-
 sit duplicare ipsum antequam duplicet inguen: & est crus eius etiam bre-
 uius altero: & inguen est mollificatū, & est caput coxæ apud locum ilij.

Reductio uero huius dislocationis specierum est, ut consyderes tunc,
 si dislocatio est uetusta, quæ iam antiquatur cum habente ipsam. Dein-
 de si tu administres reductionem eius, & remanet secundum dispositi-
 onem suam: tunc non est in ea curatio omnino. Non ergo oportet, ut
 præsumptio fiat ei penitus. In illo autem cuius dislocatio est recens, &
 est ex una specierum quatuor dislocationis: tunc propera ad hoc, ut
 uoluas iuncturam, & extendas ipsam ad interiora & ad exteriora, &
 moueas eam dextra & sinistra: fortasse enim redit, & non indiget alia
 cura: Si autem non redit hoc modo, tunc oportet, ut præpares mi-
 nistrum fortem, & extendat crus eius ab inferiori parte: aut cum ma-
 nibus suis, aut cum ligamento, quod ligetur super crus eius supra ge-
 nu: & minister alius extendat manum eius desuper, ita ut intromittat **B**
 manus suas sub titillicis eius. Deinde stringat cum ligamento leni su-
 per radicem coxæ, & teneat extremitatem ligamenti alterius. Et sit ex-
 tensio eius aut ab anteriori parte inguinis ad partem furculæ, aut a pos-
 teriori ad partem dorfi. Et sit extensio eorum omnium uice una, do-
 nec eleuetur infirmus cum corpore suo a terra, & remaneat pendens.
 Et hæc enim species extensionis est species communis specierum qua-
 tuor. Si ergo redit dislocatio cum eo quod diximus, est bonum: & si
 non, tunc necesse est omni speciei illud quod dicam de curatione pro-
 pria: In reductione quidem eius propria quando dislocatio est ad in-
 teriora, oportet, ut resupinetur infirmus super latus suum sanum.
 Deinde ponat ligamentum super radicem coxæ, in eo quod est inter
 caput coxæ, & locum qui est sub inguine. Deinde extende ligamen-
 tum ad sursum a parte inguinis ad altiorem partem corporis, ad par-
 tem furculæ. Deinde accipiat minister alius fortis brachia eius, & mi-
 nuat locum grossum coxæ infirmæ, & extendat ad exteriora extensio-
 ne uehementi, iam enim redit ad locum suum. Et hæc species est fa-
 cilioris reliquis speciebus curationis, qua reducitur hoc membrum.

Si autem excusatur super te, & non obedit tibi ad introitum cum
 hac specie curationis omnino: tunc oportet, ut ligentur duo pedes in-
 firmi simul cum ligamento forti, leni, super duos calcaneos, & super
 duo genua: & sit longitudo cuiusque a compare suo quantitatis qua-

dd s

C tuor digitorum : & sit crus infirmum extensum plus altero quantitate duorum digitorum . Deinde suspendatur infirmus super caput ligni , quod sit in domo : & sit longitudo eius a terra quantitas duorum brachiorum . Deinde præcipe iuueni forti , ut muniat caput coxæ : & suspendatur cum infirmo iuuenis alius : & impellat iuuenis alius , muniens coxam cum fortitudine . nam iunctura redit ad locum suum cum uelocitate . In reditione autem eius propria , quando est dislocatio ad exteriora , oportet , ut iaceat infirmus super podium , secundum quod narrauimus in habente gibbositatem . Et stringatur ligamentum super crus eius , infirmum proprie , & super pectus eius . Deinde ponantur duo ligna , unum apud pedes eius , & alterum apud caput ipsius . Deinde ponatur lignum additum in medio podij , fixum bene : super quod inuoluti sint panni humidi , ut non lædat infirmum : & sit lignum inter coxas eius , ut non attrahatur ad inferiora apud extensionem . Deinde extendat omnis minister ad partem suam , & medicus æquet reductionem manu sua . Si ergo obedit ad reuersionem , erit bonum . Et si non , pone super ipsam tabulam , & preme ipsam , sicut diximus in gibbositate , æqualiter . Verumtamen oportet , ut iaceat infirmus super latus suum sanum . Et quando dislocatio est ad anteriora , tunc oportet , ut extendatur crus infirmi uelociter : & est secundum hanc eandem narrationem super podium : & ponat medicus palmam manus suæ dextræ super inguen infirmum . Deinde cõartet ipsum cum manu altera , & cum illa cõartatione pone ipsum extensum ad inferiora ad partem genu .

Et si dislocatio est ad posteriora : tunc non oportet , ut extendatur infirmus ad inferiora , & sit eleuatus super terram : imo oportet , ut sit positus super rem duram , sicut oportet , ut sit etiam si dislocatur ancha eius ad exteriora , secundum illud quod diximus de accubitu eius super duas anchas : & est super faciem eius , & ligamenta extensa : secundum quod diximus nuper . Et oportet , ut administretur compressio cum tabula etiam super locum ad quem egreditur iunctura , cum completur reductio secundum quod oportet . Et signum reditionis eius non occultatur tibi : & est , ut extendas duo crura infirmi : & quando uides ea æqualia , & infirmus stringit crus suum , & expandit ipsum absque excusatione : tunc scias , quia iam redit membrum , secundum quod oportet : tunc coniunge duas coxas , & pone emplastrum , & stringe cum imemati , id est , rota : ita , ut non moueatur ancha ad aliquam partium : & adhæreat infirmus quieti tribus diebus , aut quatuor . Deinde solue ligamentum , & emplastrum , & compara crus cum altero : tunc si uides ea æqualia in statu , tunc scias , quod dislocatio iam firmata est : absolue ergo infirmum ad ambulandum . Et si uides aliquid mollificationis : tunc redi , & emplastra illud , & stringe illud secundum stricturam tuam primam : & dimitte illud etiam tribus diebus . Deinde solue

ue illud & fac ipsum tardare in ambulatione super utrumque aliquot diebus, donec confortetur bene. A

¶ De dislocationis Genu. Caput xxxiii.

GENU dislocatur secundum tres modos. Dislocatur ad exteriora, ad interiora, & ad inferiora, scilicet ad posteriora. Et non dislocatur ad anteriora. Et signum dislocationis eius, est, ut precipias infirmo, ut applicet crus suum ad coxam suam. Si autem non adhæret cum coxa: tunc scias, quod Genu est dislocatum. Et restauratio omnium modorum dislocationis eius est, ut facias sedere infirmum rectum, ita ut iam extendat crus suum si potest super illud, & adhæret dorsum tuum ad faciem eius: & pone pedem eius inter pedes tuos. Deinde adhærere fac Genu eius cum palmis tuis, & recta eas inter digitos tuos super Genu eius. Deinde applica cum palma tua duo latera Genu eius cum fortitudine. Et minister alius extendat pedem eius, donec redeat Genu ad locum suum. Et signum reditionis est, ut adhæreat crus cum coxa in lenitate, non laboriose. Deinde emplastra ipsum, & adhærere fac crus cum coxa. Deinde liga ea simul cum uitta tribus diebus, aut quatuor. Deinde solue ea. Et non utatur infirmus ambulatione aliquot diebus, donec sanetur. Si autem recusatur tibi reductio eius, tunc administra extensionem fortem cum ligamentis, quorum præcessit narratio in

curatione anchæ, donec redeat. B

¶ De curatione dislocationis Calcanei.

Caput xxxiiii.

CALCANEVS quandoque remouetur remotione parua, & quandoque dislocatur secundum complementum. Et dislocatio eius fit, aut ad interiora, aut ad exteriora. Et signum dislocationis eius est, quod uides Calcaneum inflatum; procedentem ad partem ad quam dislocatur. Curatio autem remotionis eius, est facilis reditionis: & est, ut extendatur cum facilitate cum manibus, et æquetur, donec redeat. In curatione autem eius quando dislocatur secundum complementum, oportet, ut facias sedere infirmum rectum: & teneat ipsum minister fortis ualde a posteriori parte dorsi eius, in medio ipsius. Deinde tene tu cum manu tua dextra pedem eius a superiori parte eius, & cum manu tua sinistra ab inferiori parte pedis eius loco cauillæ. Deinde trahere pedem ad te cum manu tua dextra. Deinde cum sinistra duabus uicibus. Deinde extende cum sinistra, & impelle pectus pedis cum dextra uersus crus absque labore. Fac illud bis, sicut narrauimus. Deinde impelle pectus pedis ad crus in uice tertia, & tu trahis cauillam. Si ergo redit in uice una, aut in duabus secundum hunc modum, & uides pedem æquatum, est bonum: & si non, tunc itera operationem super ipsum: quoniam ipse redit. Si autem prohibetur tibi reductio eius cum eo quod narrauimus

Cmus: tunc fac iacere infirmum super dorsum suum super terram, & fige paxillum in terra firmatum ualde, ut cadat inter coxas eius: & tu iam inuoluisti super ipsum pannum, ut non lædat infirmum. Deinde accipiat minister coxam eius: postea extendat minister alter pedem, aut cum manibus suis, aut cum ligamento quod liget super collum pedis. Deinde extendat omnis minister contra extensionem comparis sui: & paxillus sit stans inter duas coxas infirmi retinens eum, ut non attrahatur corpus eius ad inferiora apud extensionē. Deinde æquet medicus dislocationem manibus suis, & minister alter teneat crus sanum ad inferiora. Nam dislocatio redit cum uelocitate. Quando ergo redit dislocatio, & declaratur tibi sanitas reditionis eius: tunc pone emplastrum & stuppam, & stringe ipsam cum ligamentis firmiter, & liga pedem cum ligamento ad crus. Et oportet, ut caueas uel timeas de neruis, qui sunt supra calcaneum posterius, ut non sit ligamentum super eos uehemens, & lædat eos. Deinde dimitte ipsum duobus diebus, aut tribus. Quod si molificatur ligamētum, stringe ipsum: deinde solue ipsum in die tertio, aut quarto: & prohibe infirmum ab ambulatione quadraginta diebus. Si uero conatur ambulare ante illud spacium, non fit securitas quin dissoluatur super ipsum dislocatio, & corrumpatur, & non recipiat post illud curationem. Quod si accidat ei apostema calidum: tunc oportet, ut ad ministras in sedatione eius illud, in quo præcessit narratio nostra in alio loco ex curatione, & embrocationem, donec remoueatur.

¶ De dislocatione Digitorum pedis, & cura.

Caput XXXV.

OPORTET, ut æquetur quod dislocatur ex eis cum extensione pauca absq̄ labore: & illud quidē non est difficile, imo est facile. Si autem dislocatio est in quibusdā nodis dorsi pedis: tunc oportet, ut faciat sedere infirmus pedem suū super locū æqualē terræ, aut super tabulam: & est stans sicut ambulans. Deinde tu sta, & pone pedem tuum super illud quod eminent ex illis iuncturis. Deinde calca illud cum pede tuo cum uirtute, donec redeat, & uideas ipsum iam æquatum, & non appareat in loco eminentia. Deinde pone sub uentre pedis eius tabulam quæ capiat pedem totum, cui sint duo capita. Deinde stringe ipsum strictura decenti tribus diebus. Deinde solue ipsum, & fac quiescere eum ab ambulatione diebus multis, donec stringatur & securetur a reductione.

¶ De speciebus dislocationis cum uulnere uel fractura. Caput XXXVI.

QUANDO accidit aliquid ex illo, & conaris curationem eius, & ipsius restaurationem, multotiens succedit mors: & propter illud non oportet, ut præsumat super curationem eius, quod est

huiusmodi, nisi qui est prudens in arte longi usus, misericors, pius, tardus, non audax, neque praesumptuosus: & ut utatur in inceptio-
 ne medicinae quae sedant apostemata calida tantum: & dimittat infirmum di-
 uino iudicio. Nisi uideas, aut speras salutem a perditione cum leni-
 tate aegritudinis, & in quo apparet quiddam spei. Conare ergo redu-
 ctionem eius statim in principio rei, antequam accidat apostema calidum.
 Si ergo redit membrum, secundum quod uolumus, tunc administra re-
 gimen quod sedat apostema: & cura uulnus cum eo quod conuenit ei ex
 unguentis desiccatiuis. Quod si dislocatio est cum fractura, & acci-
 dunt in osse fatagiae separate, tunc conare ablationem earum, & fac in il-
 lo quod diximus in aegritudinibus simplicibus ex eo quod praecessit in
 locis earum. Et caue secundum tuam uirtutem, et custodi teipsum ab in-
 troitu in uiam timoris: secundum quod praecessit praedicatio mea
 tibi. Nam illud est melius tibi apud Creatorem tuum, &
 magis permanens ad gloriam tuam, & magis sal-
 uum tuo corpori apud illos in
 tuo tempore.

Explicit Liber Chirurgiae, quem transtulit Magister Gerardus Cre-
 monensis in Toletum, de arabico in latinum: qui Liber est trice-
 sima particula libri Azaragi, quem composuit Albucasisim.

ARGENTORATI apud Ioannem
 Schottum librarium. XXVI. Febr.
 Anno M. D. XXXII.

CVM Gratia & Priuilegio Imperatoriae
 Maiestatis ad Quinquennium.